

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DÜNYADA VE TÜRKİYEDEKİ EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

TEMMUZ 2022

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

DÜNYADA VE TÜRKİYEDEKİ EĞİTİM SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Editör

Halil İbrahim TOPÇU, Genel Müdür

Hazırlayanlar

Dr. Ahmet YILDIRIM - Millî Eğitim Uzmanı
Dr. Bekir KUL - Millî Eğitim Uzmanı
Dr. Büşra USLU - Millî Eğitim Uzmanı
Dr. Meryem ÖZOĞLU - Millî Eğitim Uzm. Yrd.
Ömer SARICA - Millî Eğitim Uzmanı
Pınar MALTEPE - Millî Eğitim Uzmanı
Pınar SELÇUK SÜZME - Millî Eğitim Uzmanı
Dr. Rıza MEMİŞ - Millî Eğitim Uzmanı
Rukiye YILDIZ - Millî Eğitim Uzmanı
Dr. Selma KAYA - Millî Eğitim Uzmanı
Yakup SELÇUK - Millî Eğitim Uzmanı

İÇİNDEKİLER

ÜLKELERİN EĞİTİM SİSTEMLERİ	18
ALMANYA.....	19
GENEL BİLGİLER.....	19
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	19
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	21
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	21
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	22
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	34
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	37
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	38
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	49
BELGELENDİRME	49
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR	50
AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ	53
GENEL BİLGİLER.....	53
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	53
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	53
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	53
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	54
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	58
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	59
SINIF TEKRARI	59
DEVAM/DEVAMSIZLIK	59
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	59
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	62
BELGELENDİRME	62

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR	62
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR	62
AVUSTRALYA	63
GENEL BİLGİLER.....	63
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	64
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	67
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	67
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	69
SINIF TEKRARI	70
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	71
BELGELENDİRME	71
DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR	73
AZERBAYCAN	74
GENEL BİLGİLER.....	74
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	75
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	82
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	83
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	83
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	91
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	91
SINIF TEKRARI	92
DEVAM/DEVAMSIZLIK	92
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	92
BELGELENDİRME	94
DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR	95
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR	97
FRANSA	98

GENEL BİLGİLER.....	98
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	98
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	99
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	99
OKUL KADEMELERİ	101
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	101
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	102
SINIF TEKRARI.....	103
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	104
GÜNEY KORE.....	110
GENEL BİLGİLER.....	110
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	111
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	115
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	115
.....	
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	117
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	120
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ, SINIF TEKRARI, DEVAM-DEVAMSIZLIK VE	
MEZUNİYET.....	121
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	123
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	131
BELGELENDİRME	133
DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR	134
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ	
ÇALIŞMALAR	135
HOLLANDA.....	144
GENEL BİLGİLER.....	144
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	145
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	149
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	149

KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	164
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	169
DEVAM/DEVAMSIZLIK	172
ÖĞRETİM PROGRAMI.....	173
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ	174
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	180
BELGELENDİRME	180
ORGANİZASYON VE YÖNETİM.....	180
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR.....	181
JAPONYA	183
GENEL BİLGİLER.....	183
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	184
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	187
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	187
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	188
DEVAM/DEVAMSIZLIK	193
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	193
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	196
BELGELENDİRME	196
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR.....	196
İNGİLTERE.....	198
GENEL BİLGİLER.....	198
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	198
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	201
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	201
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	202

KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	205
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	207
DEVAM/DEVAMSIZLIK	209
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE).....	209
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	211
BELGELENDİRME	211
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR	212
POLONYA.....	214
GENEL BİLGİLER.....	214
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	214
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ	215
EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ	216
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	217
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	218
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	222
SINIF TEKRARI	225
DEVAM/DEVAMSIZLIK	226
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ	226
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	230
BELGELENDİRME	231
DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR	232
GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR	233
TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ	237
TÜRKİYE	238
BÖLÜM I. TARİHSEL SÜREÇTE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ	238
DERS GEÇME VE KREDİ MODELİ	257

ORTAÖĞRETİM PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI VE HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ	280
KADEMELERARASI GEÇİŞ.....	333
BÖLÜM II. 2021-2022 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ	343
GENEL BİLGİLER.....	343
EĞİTİM GÖSTERGELERİ	352
OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ	377
KADEMELER ARASI GEÇİŞ.....	380
SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET.....	383
SINIF TEKRARI VE ÖĞRENİM HAKKI	386
DEVAM-DEVAMSIZLIK VE İLİŞİK KESME.....	387
HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ	388
ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI.....	404
BELGELENDİRME	405
SONUÇ.....	406
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM	407
EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI	407
ZORUNLU EĞİTİM SÜRESİ.....	407
TEMEL EĞİTİMDEN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ.....	407
ORTAÖĞRETİMDEN YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ.....	407
OKUL GÜN SAYISI.....	407
EĞİTİM HARCAMALARINA AYRILAN PAY (GSYİH)	408
SINIF TEKRARI UYGULAMASI.....	408
SINIF GEÇMEDE ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMI.....	408
KAYNAKÇA.....	413

ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
DÜNYADA VE TÜRKİYEDEKİ EĞİTİM
SİSTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
-YÖNETİCİ ÖZETİ-

Çalışmanın amacı	Bu çalışmada Türk eğitim sisteminin ortaöğretim kademesinde tarihsel süreçte yaşanan değişimler ve çeşitli ülkelerin eğitim sistemleri; zorunlu eğitim süreleri, eğitim göstergeleri, eğitime başlama yaşı, okul türleri, kademeler arası geçiş, ders ve sınıf tekrarı, haftalık ders çizelgeleri ve belgelendirmebaşlıkları kapsamında incelenerek Bakanlığın kademeler arası geçiş ve sınıf ve ders tekrarı politika önerilerine katkı sunmak amaçlanmıştır.
Çalışmanın türü	Doküman Analizi
Çalışmanın gerçekleştiği tarih	13 Haziran - 28 Temmuz 2022
Hazırlayan kurum	Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
Editör	Halil İbrahim TOPÇU - Ortaöğretim Genel Müdürü
Hazırlayan kişiler	Dr. Ahmet YILDIRIM - Millî Eğitim Uzmanı Dr. Bekir KUL - Millî Eğitim Uzmanı Dr. Büşra USLU - Millî Eğitim Uzmanı Dr. Meryem ÖZOĞLU - Millî Eğitim Uzm. Yrd. Ömer SARICA - Millî Eğitim Uzmanı Pınar MALTEPE - Millî Eğitim Uzmanı Pınar SELÇUK SÜZME - Millî Eğitim Uzmanı Dr. Rıza MEMİŞ - Millî Eğitim Uzmanı Rukiye YILDIZ - Millî Eğitim Uzmanı Dr. Selma KAYA - Millî Eğitim Uzmanı Yakup SELÇUK - Millî Eğitim Uzmanı
Rapor tarihi	29 Temmuz 2022

Rapora ilişkin açıklama

Dünyada ve Türkiye'deki Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırılması isimli çalışmada Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Azerbaycan, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İngiltere, Japonya, Polonya eğitim sistemleri ile Türk eğitim sistemi çeşitli başlıkla altında ele alınmıştır.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

İncelenen 11 ülkenin dört tanesinde (Avustralya, Fransa, Hollanda ve Polonya) okul öncesi eğitim zorunludur.

EĞİTİM MODELİ

Eğitim modelleri ülkelere göre değişmekle beraber 12 yıl üzerinden yapılandırılmıştır. Genellikle bu yapılandırma 2 veya 3 kademe şeklinde planlanmıştır. Bu kademeler temel eğitim, alt ortaöğretim (veya ortaokul) ve üst ortaöğretim (veya lise) şeklinde oluşturulmuştur.

ZORUNLU EĞİTİM SÜRESİ

İncelenen ülkelerin zorunlu eğitim süresi 8 ile 12 yıl arasında değişmektedir. Özellikle bu süre, okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmaması ve ortaöğretim kademesinin alt ve üst olarak bölünmesi gibi sebeplerle değişiklik göstermektedir.

TEMEL EĞİTİMDEN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ

İncelenen ülkelerin 11 ülkenin altısında temel eğitimden ortaöğretime geçiş sürecinde merkezi bir sınav bulunmamaktadır. Merkezi sınav bulunmayan ülkelerde temel eğitimden ortaöğretime geçişte farklı uygulamalar mevcuttur. Bunlar arasında okul bazlı düzenlenen sınavlar, adrese dayalı yerleştirmeler, temel eğitim başarı puanı ve öğretmen görüşleri gibi uygulamalar bulunmaktadır.

ORTAÖĞRETİMDEN YÜKSEKÖĞRETİME GEÇİŞ

İncelenen ülkelerin çoğunda ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sürecinde merkezi sınav tercih edilmektedir. Bu sınavlar ülke bazında olabildiği gibi bölge veya eyalet bazında da olabilmektedir. Ancak, yükseköğretime geçiş sürecinde uygulanan merkezi sınav sonuçlarına ek olarak farklı gerekliler de (Ortaöğretim başarı puanı, sertifika, referans mektubu, vb.) istenmektedir.

OKUL GÜN SAYISI

Okul gün sayısı 180 ile 220 gün arasında değişmektedir. Okul süresindeki farklılıklar uygulanan dönem sayısı ve dini ve milli bayramların sayısı gibi sebeplerden kaynaklanabilmektedir.

EĞİTİM HARCAMALARINA AYRILAN PAY (GSYİH)

Eğitim harcamalarına ayrılan pay Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'nın %4'ü ile %7'si arasında değişmektedir. Türkiye'de is bu pay %4,29'dur.

SINIF TEKRARI UYGULAMASI

İncelenen ülkelerin çoğunda sınıf tekrar uygulaması bulunmaktadır. Sınıf tekrarı uygulamayan ülkeler; Avustralya, İngiltere ve Japonya'dır. Öğrencilerin zaruri sebeplerden dolayı uzun bir süre okula devam etmemesi ve düşük başarı göstermesi gibi unsurlar sınıf tekrarı sebeplerinden bazılarıdır.

SINIF GEÇMEDE ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMI

İncelenen ülkelerin büyük bir kısmında öğrencilerin sınıf tekrarını engellemek için önleme, müdahale ve telafi programları uygulanmaktadır. Bu programlar ülke bazında olabildiği gibi, eyalet, şehir veya okul bazında olabilmektedir.

GİRİŞ

Eğitim toplumu oluşturan en önemli olgulardan biri olarak bireyleri yetiştirme sanatıdır. Toplumun ve insanın geleceğine yapılan en önemli yatırım şekli olan eğitim ile insanlar; toplumsal yaşam şeklini ve buldukları kùltùre ait sosyal ve kùltùrel normları o toplum için ideal biçimde hazırlanan eğitim yoluyla öğrenmektedir. Bir toplumun refah ve huzur içinde yaşamasının yanı sıra bireyin kendini gerçekteştirmesine katkı sağlamaktadır. Çağın hızla ortaya çıkan ihtiyaçları karşısında eğitim sadece günümüze değil geleceğin bilgi, beceri ve değerlerine de hitap etmelidir. Bir insanın geleceği aldığı eğitimin niteliğiyle şekillendiği gibi insanların meydana getirdiği toplumun da geleceği yine insanlara verilen eğitimin niteliğiyle şekillenir.

Ùlkeler eğitim sistemlerini yetiştirmeyi amaçladıkları bireylere uygun belirlemektedir. Bu nedenle her ùlkenin kendine özgü eğitim sistemi ve programı bulunmaktadır. Ùlkeler arasındaki bu eğitim farkları, eğitim sistemini değiştirmek veya geliştirmek isteyen ùlkeler için alternatif modeller sunmaktadır. Bununla birlikte değişen toplum ihtiyaçları ve teknolojik gelişmeler, içinde bulunduğumuz çağda ùlkelerin beşeri sermayelerini artırarak rekabet edebilmelerini sağlamada güncel eğitim yaklaşımlarının takip edilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu yüzden farklı ùkelere ait eğitim sistemlerinin çok yönlü incelenmesi eğitim politikalarında yapılması öngörölen değişiklere kaynak oluşturması yönüyle kritik öneme sahiptir.

Amaç

Bu çalışma Türk eğitim sisteminin ortaöğretim kademesinde tarihsel süreçte yaşanan değişimler ve çeşitli ùlkelerin eğitim sistemleri; zorunlu eğitim süreleri, eğitim göstergeleri, eğitime başlama yaşı, okul türleri, kademeler arası geçiş, ders ve sınıf tekrarı, haftalık ders çizelgeleri ve belgelendirme başlıkları kapsamında bir bütönel bakış açısıyla incelenerek Bakanlığın kademeler arası geçiş ve sınıf ve ders tekrarı politika önerilerine katkı sunmak amacıyla hazırlanmıştır.

Metodoloji

Çalışmada yer alan ùlkelerin eğitim sistemleri; eğitim bakanlıklarının/birimlerinin kamuoyu ile paylaştığı resmî bilgi, belge, rapor, mevzuat ve istatistikler kullanılarak ve literatür taraması yapılarak incelenmiştir. Bununla birlikte ùkelerde bulunan eğitim müşavirliklerinin hazırladıkları belgelerden faydalanılmıştır.

Raporun Kapsamı

Bu çalışma kapsamında Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Avustralya, Azerbaycan, Fransa, Güney Kore, Hollanda, İngiltere, Japonya, Polonya eğitim sistemleri ile Türk eğitim sistemleri aşağıdaki başlıklar altında incelenmiştir.

- Genel bilgiler
- Eğitim göstergeleri
- Ülkenin eğitim modeli
- Eğitim sisteminde yaşanan reformlar, kırılmalar, gerekçeleri ve süreç
- Okul sisteminin yapısı, okul türleri, basamakları ve süreleri
- Kademelerarası geçiş
- Sınıf geçme, ders geçme sistemi ve mezuniyet
- Sınıf tekrarı
- Devam/devamsızlık
- Haftalık ders çizelgeleri (kademe ve okul türlerine göre)
- Önleme, müdahale ve telafi programları
- Belgelendirme
- Dijital platformlar ve kaynaklar
- Geleceğe yönelik ülkede uygulanması düşünülen ve planlanan önemli çalışmalar

Raporun Önemi

Çalışma ülkemizdeki kademeler arası geçiş ve sınıf tekrarı uygulamalarının dünyadaki uygulamalar ile karşılaştırılarak geliştirilecek model önerilerine katkı sunması bakımından ve farklı ülkelere ait eğitim sistemlerinin çok yönlü incelenmesi eğitim politikalarında yapılması öngörülen değişikliklere kaynak oluşturması açısından önemli görülmektedir.

Ülke eğitim sistemlerinin karşılaştırılmasını içeren bu çalışmanın ayrıca eğitimde politika geliştiricilere eğitim alanındaki pratik uygulamaların farklı ülkelerde nasıl olduğu noktasında bilgi vermesi ve alternatif yaklaşımlar ve sonuçları hakkında değerlendirme yapma imkânı tanınması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM 1

ÜLKELERİN EĞİTİM SİSTEMLERİ

GENEL BİLGİLER

Tam adı Federal Almanya Cumhuriyeti olan ülkenin doğusunda Polonya ve Çek Cumhuriyeti, güneyinde Avusturya ve İsviçre, kuzeyinde Danimarka, batısında Fransa, Lüksemburg ve Belçika yer almaktadır. Yüzölçümü 357,137 km²'dir. Resmi dil Almanca'dır. Başkenti ve en büyük şehri Berlin'dir. Yaklaşık 83 milyon nüfusu bulunmaktadır (10,6 milyon yabancı). (Dışişleri Bakanlığı, 2022).

Ülkenin ekonomisinde en önemli payı %25,8 ile sanayi sektörü almaktadır. Onun dışında kamu yönetimi, savunma, eğitim, sağlık, sosyal iş faaliyetleri, toptan ve perakende ticaret, ulaşım, konaklama ve yiyecek hizmetleri faaliyetlerinin ekonomide payı bulunmaktadır (Doğan, 2020). Federal bir yapıya sahip olan ülkede 16 eyalet bulunmaktadır.

Ülkedeki işsizlik oranı %3 iken genç işsizlik oranı %5,7'dir (Eurostat, 2022b). Ülkenin 2020 yılı gayrisafi yurt içi hasılası 3 trilyon 846 milyar 413 milyon dolar olup kişi başına düşen milli gelir 46.252 dolardır.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Bir öğretim yılı, eyaletler arası yapılan bir anlaşmayla 1 Ağustos'ta başlar ve bir sonraki yılın 31 Temmuz'unda sona erer. Öğretim yılında, 2. Dönem halinde ortalama 188 gün ders yapılır. Okul tatil günlerinin toplamı 75 gündür. Ancak bu sayıya 10 gün de resmi ve dini tatil günleri eklenmektedir. İlköğretim dersler genellikle Pazartesi-Cuma günleri arasında verilmektedir. Türkiye'deki eğitimin aksine dersler sabahleyin erken başlar. Birinci ders en geç saat 08.00'de başlar(Eker, 2020). İlkokullarda okulların büyük çoğunluğunda dersler en geç saat 13.00'te biter, diğer kurumlarda ise bitiş saati 15.00'ten sonradır.

Ülkedeki eğitim kurumu sayısı 87.172'dir. Bunların 54.267'si okul öncesi eğitim kurumudur. Okul öncesi eğitim kurumlarında özel sektörün oranı %68 iken ilkokul ve üstü kademelerde bu oran %12'dir (Eurydice, 2022).

Almanya'da gayrisafi yurt içi hasıladan kamu eğitim harcamalarına ayrılan oran %5 iken bütçeden eğitime ayrılan oran %11,2'dir (The World Bank, 2022).

2021 yılı verilerine göre ülkede 10,8 milyon öğrenci bulunmaktadır. Bunların 2,4 milyonu mesleki eğitimdedir (destatis.de). Öğretmen sayısı okul öncesinde 564.103, temel eğitimde 256.762, alt ortaöğretimde 421.125 iken üst ortaöğretimde 174.954 toplamda ise 1.416.944'tür (Eurostat, 2022a).

Öğrenci başına düşen öğrenci sayısı ilkokulda 12,3 iken ortaöğretimde 12'dir(DeStatis, 2022). Okullaşma oranı 6-14 yaş arasında %99, 15-19 yaş arasında %87, 20-24 yaş arasında ise %51'dir. Liseden mezun olma oranı %73'tür. Yükseköğretimde brüt okullaşma oranı ise %74'tür(OECD, 2021).

İlkokullarda sınıf tekrar etme oranı 2017-2018 eğitim öğretim yılında %1'dir. Genel ortaöğretimin 1. kademesinde okul türüne bağlı olarak, 2017-2018 eğitim öğretim yılında, öğrencilerin yüzde 0,7 ile yüzde 5,2'si sınıf tekrarına kalmıştır. 2017-2018 eğitim öğretim yılında, ortaöğretimin 2. kademesi olan dokuz yıllık Gymnasium'daki öğrencilerin yüzde 3,2'si, sekiz yıllık Gymnasium'daki öğrencilerin ise yüzde 2,6'sı sınıf tekrarı yapmıştır.(Kultusminister Konferenz, 2020).

2019 yılı OECD verilerine göre yükseköğretime devam eden öğrencilerin programlara göre dağılımları aşağıda gösterilmektedir(OECD, 2021). İşletme, yönetim ve hukuk programları ile mühendislik, imalat ve inşaat yükseköğretim programlarının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

Tablo 1. Almanya Yükseköğretim Programlarına Göre Öğrencilerin Dağılımı (Yüzde)

Yükseköğretim Programı	Yüzde
Eğitim	8
Sağlık ve refah	6
Sosyal bilimler, gazetecilik ve bilişim	7
İşletme, yönetim ve hukuk	25
Sanat ve beşeri bilimler	10
Hizmetler	3
Tarım, ormancılık, balıkçılık ve veterinerlik	2
Doğa bilimleri, matematik ve istatistik	9
Bilgi ve iletişim teknolojileri	6
Mühendislik, imalat ve inşaat	24

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

Federal bir yapıya sahip olan ülkede her eyaletin kendi eyalet anayasası bulunmakta ve eğitim ile alakalı farklı uygulamalar bulunmaktadır. Her eyalet ayrı eğitim bakanlığına sahiptir. Bu nedenle tek bir okul sistemi yerine eyaletten eyalete az da olsa değişen farklı okul sistemleri bulunmaktadır. Ancak Almanya'da eğitim politikalarını düzenleyen, genel çerçeveyi çizen bakanlık Federal Almanya Eğitim ve Araştırma Bakanlığıdır. Eğitim politikasını şekillendiren başka kurumlar da bulunmaktadır. Bunlardan biri Ortak Bilim Konferansıdır. Ortak Bilim Konferansı araştırma fonları, bilim ve araştırma politikası stratejileri ve bilim sistemi ile ilgilenmektedir. Eğitimin politikasını şekillendiren kurumlardan biri de Almanya Bilim ve İnsanlık Konseyidir. Almanya Bilim ve İnsanlık Konseyi yükseköğretim, bilim ve araştırmanın gelişimi hakkında tavsiyelerde bulunmaktadır. Eğitim Politikasını şekillendiren kurumlardan bir başkası Alman Rektörler Birliğidir. Alman Rektörler Birliği gönüllü bir kuruluştur ve yükseköğretimle ilgili konularla ilgilenmektedir. Eğitim politikasını şekillendiren diğer bir kurum da Mesleki Eğitim ve Öğretim Federal Enstitüsüdür. Mesleki Eğitim ve Öğretim Federal Enstitüsü mesleki eğitim ve öğretimle ilgili politika, araştırma ve uygulamalarla ilgilenmektedir. Diğer bir deyişle Federal Almanya'da genel çerçeveyi çizen, standartları geliştiren bir bakanlık bulunmasına rağmen her eyaletin eğitim bakanlığın bulunduğu ve eğitim politikasını şekillendiren pek çok birimin olduğu görülmektedir(Doğan, 2020).

Almanya'da öğrencilerin

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

Alman Eğitim Sistemi sosyo-politik ve eğitim faktörleri açısından gözden geçirildiğinde, sosyo-politik açıdan coğrafi ve tarihi faktörlerin önemli rol oynamış olduğu görülmektedir. Bu faktörler arasında Aşırı Ulusçuluk, Hızlı Şehirleşme, Sanayileşme ve Nüfus Artışı yer almaktadır. Siyasi açıdan 1918, 1933 ve 1945 yıllarından yaşanan siyasi değişikliklerin etkili olduğu görülmektedir. Eğitim faktöründe iki önemli bileşen bulunmaktadır. Bunlar merkezileştirilmiş merkezîyetçilik (decentralised centralisation) ve katolik ve protestan mezheplerinin gereklerini sağlayan dindir(Kuş, 2019).

Federal Almanya Cumhuriyetinde genel öğretim okullarında gerçekleştirilen en köklü reform, 1960 yılında Gymnasiumun II. kademesinde olmuştur. Bu reformun esası, mecburî ders sayısının azaltılması, konuların kümelendirilmesi yoluyla derslerin daha derinleştirilmesi, keza didaktik ve metodik esastaki tavsiyelerle bu II. kademenin yeni bir biçime sokulmasıdır.

Buradaki amaç, daha çok öğrencinin olgunluk derecesini alması ve bunların yükseköğretim imkanlarının artırılmasıdır. 1972’de yapılan ikinci köklü reform ile “Yeni Gymnasium II. Kademesi” (Neue Gymnasiale Oberstufe-NGO) yoluyla eski Gymnasium II. kademesinin ana yapısı tamamen değiştirildi. O zamana kadar devam eden Gymnasium tipleri ve dalları kaldırdı. Bu reformun esası, seçilen temel derslerin başarıyla tamamlanmış olmasını gerektirmesi ve eğitimde bireyselliği ön plana çıkarmasıdır. 1972 tarihli reform, olgunluk derecesi için Almanca, Matematik ve Yabancı Dillerdeki mecburi olan sınavları kaldırarak, öğrencilere zengin bir “Olgunluk Seçmeli Dersler” imkânı vermiştir(Kuş, 2019).

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Almanya’da zorunlu eğitim 4 yıl İlköğretim, 5 yıl ortaöğretim I. kademe ve 3 yıl ortaöğretim II. kademe olmak üzere 12 yıl sürer, 6-18 yaş dönemini kapsar. İlköğretim ve ortaöğretim I. kademe öğretim düzeyleri “zorunlu genel eğitim” olarak adlandırılmaktadır(Eker, 2020). Okul öncesi eğitim Almanya’da zorunlu değildir, ancak yaygındır. İlkokul ve ortaöğretim I'deki zorunlu eğitimden sonra, meslek okuluna veya meslek yüksekokulunun başka bir eğitim kursuna veya ortaöğretim II. düzeydeki başka bir okula devam etme zorunluluğu başlar(BASS, 2022).

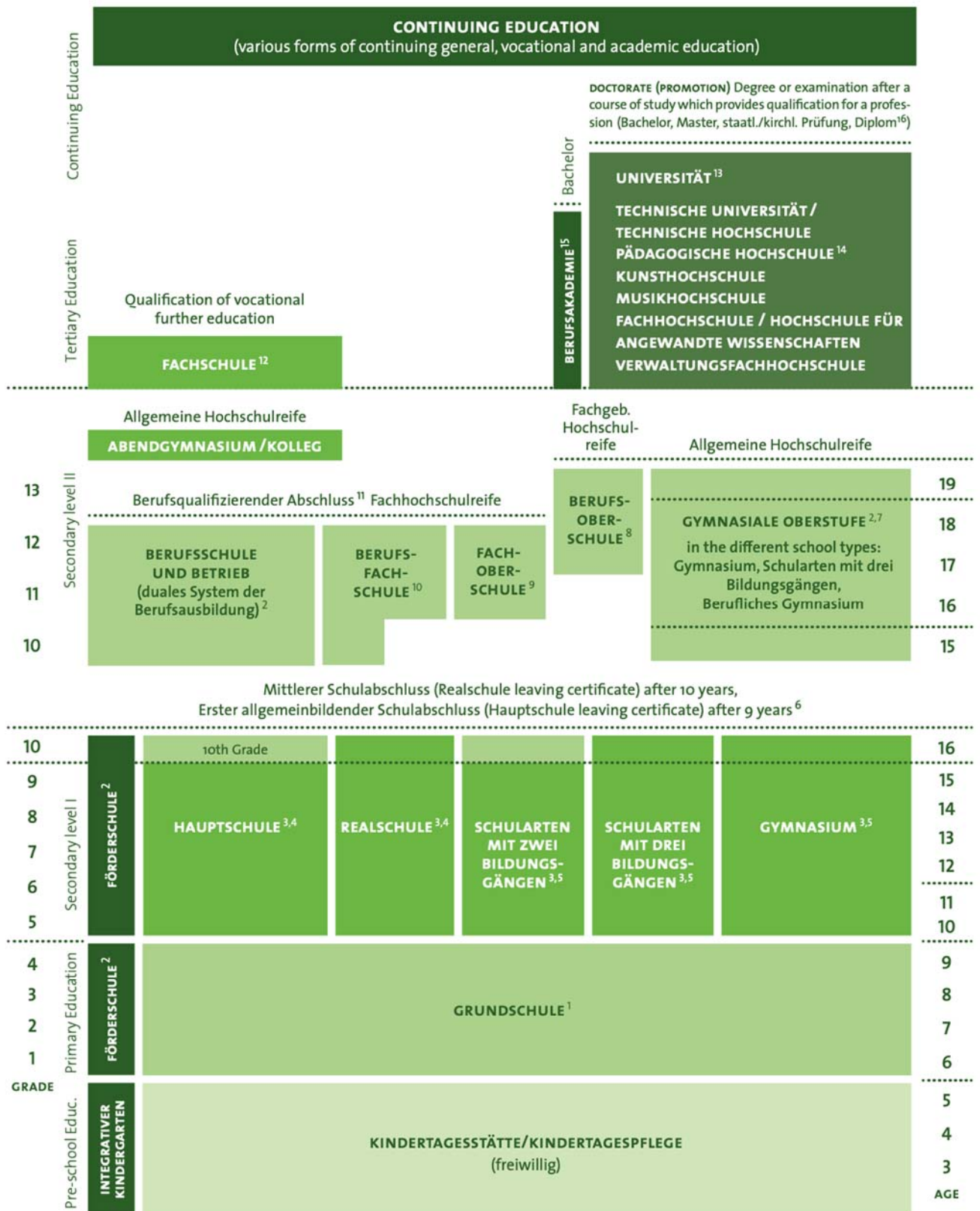
Federal Almanya Cumhuriyeti’ni oluşturan 16 eyalet, siyasal yapıya dayanarak eğitim alanında düzenlemeler yapabilme yetkisine sahiptir. Bu durum ülkenin genel eğitim yapısında farklılıklara yol açmakla birlikte eyaletlerin ekonomik güçlerine bağlı olarak eğitime ayırdıkları bütçe eğitim imkânlarını ve okulların fiziki yeterliliklerini etkilemektedir.

Eyaletler arasındaki farklılıkları göz önünde bulundurmadan Alman eğitim sisteminin genel yapısı kısaca genel öğretim yapan okullar ve mesleki eğitim veren okullar başlıkları altında toplanabilir. Genel öğretim yapan okulları okul öncesi eğitimi (Kindergarten), ilkokul (Grundschule), I. ve II. kademe ortaöğretim (Sekundarstufe I und II) ve yükseköğretim (Hochschule) oluşturmaktadır. Genel olarak Alman okul sistemi seçici bir yapıya sahip olup okullar arasında geçiş yönünden katı bir hiyerarşiye sahiptir (Özdemir, Benzer ve Akbaş, 2008). Zorunlu eğitimin başladığı ilkokul, 1. sınıftan 4. sınıfa kadar sürmektedir. Yalnızca Berlin ve Brandenburg eyaletlerinde 6. sınıfa kadar süren ilkokuldan sonra öğrenciler, ilkokul sürecindeki başarıları, ilgileri ve yeteneklerine göre farklı okul türlerine yönlendirilmektedir. I. ve II. kademe olarak ikiye ayrılan ortaöğretimin birinci kademesini Hauptschule, Realschule, Gesamtschule, Sonderschule ve Gymnasium gibi okul türleri oluşturmaktadır. Berlin’de ise birinci kademe yer alan okulların birleştiği Integrierte Sekundarschule ve Gymnasium olarak iki okul türü mevcuttur. Ortaöğretimin birinci kademesi 10. sınıfa kadar sürerken, ikinci kademesi de 11. sınıfta başlayarak okul türüne göre iki veya üç yıl sürmektedir. İlkokulda

başarı düzeyi yüksek olan ve ileride yüksek öğretime devam etme potansiyeli olan öğrenciler Gymnasium'a yönlendirilirler. Gymnasium'da 10. sınıfı başarı ile tamamlayan öğrenciler ikinci kademeye devam ederek eyalete göre 12. veya 13. sınıfın sonunda Abitur adlı merkezi sınava girerler. Abitur ortaöğretim sonucunda ulaşılabilen en yüksek diploma olup bu sınavı başarıyla geçen öğrenciler yükseköğretime devam etmelerini sağlayan belgeye sahip olurlar.

Kural olarak, genel zorunlu eğitim, Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki tüm çocuklar için altı yaşına geldikleri yılda başlar ve dokuz yıllık tam zamanlı eğitimi içerir. Zorunlu genel eğitim sürelerini tamamladıktan sonra ortaöğretim düzeyinde tam zamanlı bir genel eğitim okuluna veya meslek okuluna devam etmeyen gençlerin yarı zamanlı eğitime devam etmeleri gerekir. Bu eğitim süresine göre, genellikle üç yıl sürer. Lise düzeyinde bir genel eğitim okuluna gitmeyen veya eğitime girmeyen öğrenciler için, bazı eyaletlerde, öğrencilerin tam zamanlı eğitimde kalmalarını ve bir tür meslek okuluna devam etmelerini gerektiren düzenlemeler vardır. Engelli çocukların ve gençlerin de okula gitmeleri ve zorunlu eğitimlerini tamamlamaları gerekmektedir(Kultusminister Konferenz, 2021).

Grafik 1. Alman Eğitim Sistemi

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Okul Öncesi Eğitim

Almanya'da geleneksel olarak üç yaşından küçük çocuklara Kinderkrippen'de ve üç yaşından okula başlayıncaya kadar da Kindergarten'da çocuklara bakılır. Almanya'da geçtiğimiz yıllarda gündüz bakım merkezlerinin profili önemli ölçüde değişiklik göstermiştir. Üç yaşından itibaren okula başlayan çocuklara özel gündüz bakımı sunan tesislerin sayısı azalırken, farklı yaş gruplarına yönelik gündüz bakım tesislerinin sayısı artmıştır. Üç yaşından küçük çocuklar için Federasyon, Eyaletler ve yerel makamlar tarafından kabul edilen çocuklar için gündüz bakımının genişletilmesi sayının artmasında etkili olmuştur(Kultusminister Konferenz, 2020).

Okul öncesi eğitim özellikle göçmen çocukları için faydalı olabilmektedir. Okul öncesi eğitimde temel bilgiler ilenerek çocuğun ilköğretime hazırlanması sağlanmaktadır. Bu eğitim özellikle yabancı kökenli ailelerin çocukları için büyük önem taşımaktadır. Çünkü bu okullarda çocuklar ana dilleri olmayan Almancayı öğrenmektedir ve Alman kültürünü tanıma imkânı bulmaktadır. Çocuklara adaptasyon süreci sağlamaktadır (Göçkan, 2019).

Tablo 2. Almanya 2019 Yılı Okul Öncesi Eğitimdeki Çocuk Sayısı ve Katılım Oranı

3 yaş altı		3-6 yaş	
Sayı	Katılım Oranı	Sayı	Katılım Oranı
818.427	34.3	2.122.508	93.0

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Temel Eğitim

İlkokul (Grundschule)

Grundschule olarak adlandırılan ilkokul zorunlu eğitim kademesinin başladığı seviyedir. Eyaletlere göre değişebilmekle birlikte 30 Haziran-30 Eylül arasında 6 yaşına giren çocuklar zorunlu eğitim kapsamına alınır. İlkokul 4 yıl sürelidir. Öğrenciler 6 yaşından 10 yaşına kadar dört sene boyunca ilkokula gitmek zorundadır. Berlin ve Brandenburg eyaletlerinde ise ilkokul 6 yıl sürmektedir. Öğrencilere birinci sınıfta ve ikinci sınıfın birinci döneminde (bazı eyaletlerde) karne notu verilmez. Bunun yerine öğretmen öğrenciyle ilgili gözlemlerini karneye kısa bilgilendirme notuyla yazar. Bütün karnelere öğrencinin “hal ve gidiş” (Sozialverhalten) ile “çalışma ve öğrenme tutumu” (Lern und Arbeitsverhalten) yazılır(Çakır, 2019). Öğrenciler 4 yıl boyunca aynı öğretmen tarafından okutulurlar, kabiliyetleri doğrultusunda ortaokula yönlendirilirler. İlköğretim ilk iki yılında tüm dersler sınıf öğretmeni tarafından işlenir, üçüncü sınıftan itibaren branş öğretmenleri dersleri vermeye başlar. 4. Sınıftan sonra ortaöğretim okul türlerinden birisini seçme aşamasına geçilir. Öğrencilerin

hangi tür okula devam edeceklerine Matematik, Almanca ve Hayat ve Yurtdaşılık Bilgisi derslerindeki başarılarına göre karar verilir. Hangi okula devam edileceği konusunda genellikle ilkokulun vereceği tavsiye karar etkili olur. İlkokuldan sonra ortaöğretimdeki 5. ve 6. sınıf, yönlendirme dönemi olarak düzenlenmiştir. Bu dönemde okul, aile ve öğrenci iş birliği içerisinde. Öğrenciler notlarına göre; Gymnasium, Realschule veya Hauptschule'ye gönderilir(Eker, 2020).

Notlandırma

Not Etiketi	Not
Pekiyi	1
İyi	2
Tatmin Edici	3
Orta	4
Zayıf	5
Pek Zayıf	6

Tablo 3. Almanya 2019 Yılı İlkokul Öğrenci ve Öğretmen Sayısı

Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
15.399	176.661	2.805.732

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

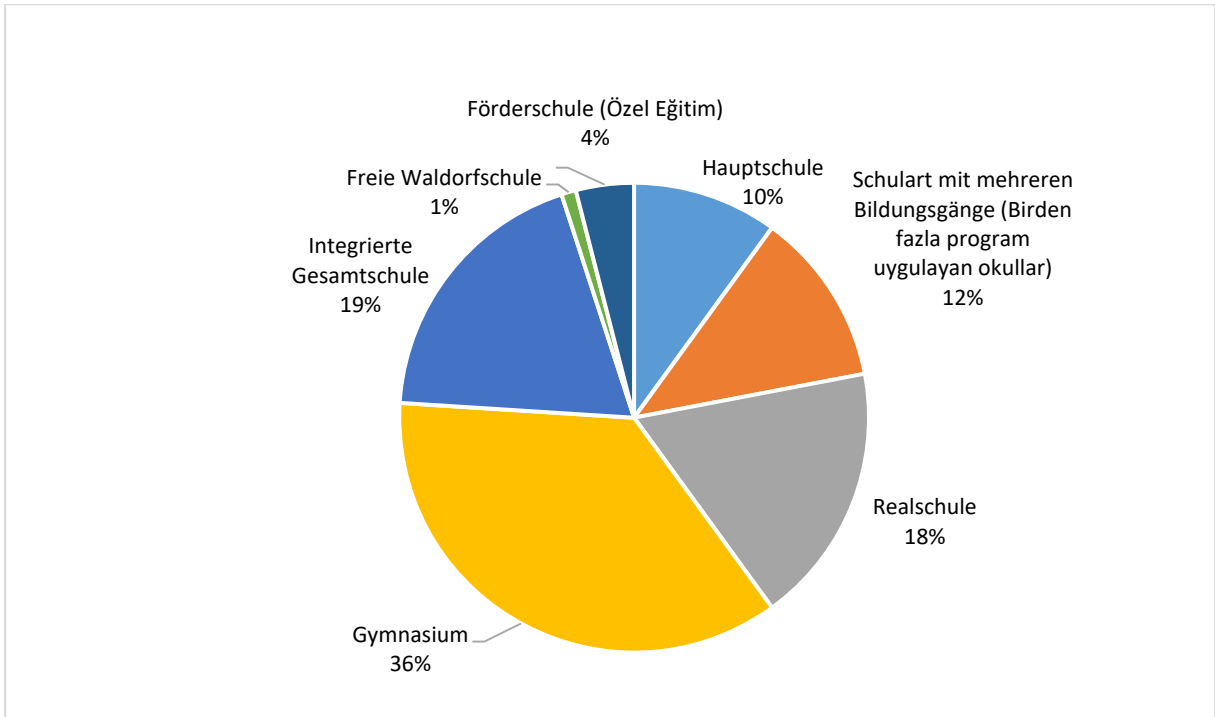
Genel Ortaöğretim

İlkokuldan sonraki eğitim basamağı ortaöğretimdir. Bu okullarla ilgili bazı eyaletlerde yeni okul türleri oluşmuştur. Ancak eyaletlerin genelinde bulunan okullar temel eğitim okulları (hauptschule), mesleki ortaokul (realschule), lise alt devre (gymnasium), üç farklı düzeydeki okulu bir çatı altında toplayan çok amaçlı okullar (gesamtschule) dir(Doğan, 2020). Bununla birlikte bazı eyaletlerde hauptschule ile realschule birleştirilerek mittelschule ve regelschule olarak ortaöğretim kurumları olarak yapılandırılmıştır. Genel ortaöğretimin üst ortaöğretim (upper secondary education) grubuna giren okul türü gymnasiumun ikinci kademesidir.

Notlandırma

Not Etiketi	Not
Pekiyi	1
İyi	2
Tatmin Edici	3
Orta	4
Zayıf	5
Pek Zayıf	6

Grafik 2. 8. Sınıf Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Not: KMK'dan alınmıştır(Kulturminister Konferenz, 2019)

Tablo 4. Almanya 2019 Yılı Genel Ortaöğretim Okul Sayısı

Okul Türü	Okul Sayısı
<i>Orientierungsstufe (Yönlendirme-okul türü ile ilişkili olmayan)</i>	1.056
<i>Hauptschulen</i>	2.112
<i>Hauptschule ve Realschule Programı Sunan Okullar</i>	1.878
<i>Realschulen</i>	1.854
<i>Gymnasien</i>	3.123
<i>Integrierte Gesamtschulen</i>	2.121
<i>Freie Waldorfschulen</i>	228
Toplam	12.372

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Tablo 5. Almanya 2019 Yılı Alt ve Üst Genel Ortaöğretim Öğrenci Sayısı

Alt Ortaöğretim Seviyesi	Öğrenci Sayısı
<i>Orientierungsstufe (Yönlendirme-okul türü ile ilişkili olmayan)</i>	110.781
<i>Hauptschulen</i>	365.773
<i>Hauptschule ve Realschule Programı Sunan Okullar</i>	526.419
<i>Realschulen</i>	796.389
<i>Gymnasien</i>	1.447.834
<i>Integrierte Gesamtschulen</i>	835.607
<i>Freie Waldorfschulen</i>	41.486
Toplam	4.124.289
Üst Ortaöğretim Seviyesi	Öğrenci Sayısı
<i>Gymnasien</i>	759.573
<i>Integrierte Gesamtschule</i>	130.156
<i>Freie Waldorfschulen</i>	15.829
Toplam	905.558

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Genel Ortaokul (Hauptschule)

Hauptschule (mesleki eğitime hazırlayan ve yönlendiren ortaokul) ilkokuldan sonra 5. sınıftan 9. sınıf sınıfa kadar olan süreyi kapsar. Dersler içerik olarak öğrencinin gelecekte tercih edeceği mesleklere yönlendirmeye uygun şekilde hazırlanmıştır(Çakır, 2019). Genel olarak nitelikli işçi yetiştiren ve Gymnasium veya Realschule'ye gidemeyecek derecede başarı durumları kötü olan öğrencilerin devam ettiği okuldur. Meslek okuluna öğrenci yetiştirir. Hauptschule'ye giden öğrencilere temel eğitim verilmektedir. Bu okulu bitirenler meslek eğitimine başlayabilir ve meslek okullarına gidebilirler(Doğan, 2020). Almanya'da tam zamanlı zorunlu eğitim eyaletler arası farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle bazı kaynaklar tam zamanlı zorunlu eğitimi 9 yıl olarak kabul ederken bazı kaynaklar ise 10 yıl olarak kabul etmektedir(Göçkan, 2019). Hauptschule, öğrencilerine, performanslarına ve tercihlerine göre, uzmanlık yoluyla ve niteliklerine bağlı olarak, her şeyden önce mesleki yeterliliğe yol açan kurslarda ve aynı zamanda yüksek öğrenime giriş yeterliliğine yol açan kurslarda eğitimlerine devam etmelerini sağlayan bir "temel genel eğitim" sağlar(Kultusminister Konferenz, 2020).

Ara Okul (Realschule)

Realschule, yabancı dilin ve fen derslerinin temel eğitim okullarına göre daha önemli olduğu okullardır. Genellikle ara insan gücü yetiştiren meslek okullarına öğrenci hazırlayan okul türüdür. Realschule'de okuyan öğrenciler daha geliştirilmiş bir eğitim alırlar. Normal olarak 5. sınıftan 10. sınıfa kadar olan 6 yıllık süreyi kapsar(Doğan, 2020). Başarılı öğrencilerin Gymnasium'a geçiş yapması mümkündür. Hauptschule ile Gymnasium arasında başarı gösteren öğrencilerin devam ettiği okuldur. Realschule'lerin Hauptschule'lerden farkı, Realschule'lerin verdiği temel eğitimin ve ders programlarının daha ayrıntılı olmasıdır. Ayrıca Realschule'lerde mesleki eğitim ve yüksek tahsil imkânının daha fazla olmasıdır(Göçkan, 2019). Realschule, öğrencilerine, performanslarına ve tercihlerine göre, uzmanlık yoluyla ve niteliklerine bağlı olarak, mesleki yeterliliğe yol açan kurslarda ve yüksek öğrenim yeterliliğine yol açan kurslarda eğitimlerine devam etmelerini sağlayan "daha kapsamlı bir genel eğitim" sağlar(Kultusminister Konferenz, 2020).

Lise (Gymnasium)

İlkokulda yüksek düzeyde başarı gösteren bireylerin yönlendirildiği okul türüdür. Gymnasium'daki eğitim seviyesi Hauptschule ve Realschule'ye oranla daha yüksek ve zorlayıcıdır. Daha akademik ve derinleştirilmiş genel kültür eğitimi verilmektedir(Göçkan, 2019). Gymnasiumlar, "yoğunlaştırılmış genel eğitim" sağlar(Kultusminister Konferenz, 2020). Gymnasium (lise) türü okul üç kademedен oluşur. Alt kademe (5-7. sınıflar), orta kademe (8-10. sınıflar), üst kademe (11-12/13). Lise öğrenimi görmekten amaç, yüksek öğrenim görme yeterliliğini kazanmaktır. Lise öğrencileri daha orta kademede ders

çalışmaya, ileri öğrenmelere hazır olup olmadıklarını uzman eğitimcilerden destek alarak öğrenebilirler. Kendilerine bunun için bir yıl kadar ilave süre verilebilir. Bu eğitim desteği öğrenciye bireysel etütler, seminerler, yoğunlaştırılmış tekrar derslerinden başka bir yıla kadar esnek eğitim (Flexibilisierungsjahr) alma imkânı da sağlar(Çakır, 2019). Gymnasium ortaöğretimin her iki kademesinde bulunan tek okul türüdür. Gymnasium'un 11 ve 12. sınıfları (bazı eyaletlerde 13. sınıflar da dahil) Gymnasiale Oberstufe olarak geçmektedir. Amacı yükseköğretim için gerekli donanıma sahip bireyler yetiştirmektir(Göçkan, 2019). Bu okulları bitiren öğrenciler genellikle üniversite eğitimine devam etmektedirler(Eker, 2020).

Ortaöğretimin ikinci kademesini başarılı bir şekilde bitiren öğrenciler "Olgunluk Derecesine" (Abitur) sahip olurlar. Bu derece sayesinde Almanya'da bulunan bütün üniversitelerde eğitim görmeye hak kazanılır(Göçkan, 2019). Hemen hemen tüm eyaletlerde Allgemeine Hochschulreife (yüksek öğrenim için genel giriş yeterliliği), 12 (sekiz yıllık Gymnasium) veya birbirini izleyen 13 okul yılının başarıyla tamamlanmasından sonra elde edilir. Gymnasiale Oberstufe, bir yıllık giriş aşamasına ve iki yıllık yeterlilik aşamasına ayrılmıştır. Sekiz yıllık Gymnasium'da 10. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenci, Gymnasiale Oberstufe'nin yeterlilik aşamasına girme hakkı verir. Dokuz yıllık Gymnasium'da 10. sınıfı başarıyla tamamlayan öğrenci, Gymnasiale Oberstufe'nin giriş aşamasına girme hakkı verilir(Kultusminister Konferenz, 2020).

Ortaöğretim düzeyinde atılan temeller üzerine inşa edilen yeterlilik aşamasındaki sınıflar genellikle yarım yıllık dönemlere göre yapılandırılmıştır. Yeterlilik aşamasında belirli dersleri veya ders kombinasyonlarını almak hala gerekli olsa da öğrenciler artık bireysel uzmanlaşma yoluna girmişlerdir.İlgili konular ana alanlar altında gruplandırılmıştır. İçerdikleri konu örnekleriyle birlikte üç ana alan aşağıda listelenmiştir:

Diller, Edebiyat ve Sanat

(örneğin Almanca, yabancı diller, güzel sanatlar, müzik)

Sosyal Bilimler

(örneğin. tarih, coğrafya, felsefe, sosyal bilgiler/siyaset, ekonomi)

Matematik, Doğa Bilimleri ve Teknoloji

(örneğin matematik, fizik, kimya, biyoloji, bilgi teknolojisi)

Üç alanın her biri, Gymnasiale Oberstufe'ye kadar ve Abitur sınavında temsil edilmelidir. Eyalet hükümlerine uygun olarak din dersi ve spor da zorunludur. Almanca, yabancı dil, matematik ve beden eğitiminin yanı sıra, kural olarak, tarih ve doğa bilimlerinden biri, Gymnasium'un üst seviyesinin yeterlilik aşaması boyunca alınmalı ve sonuçlar Zeugnis der Allgemeinen Hochschulreife (Abitur) sertifikasında belirtilmeli ve hesaba dahil edilmelidir.

Abitur Not Sistemi

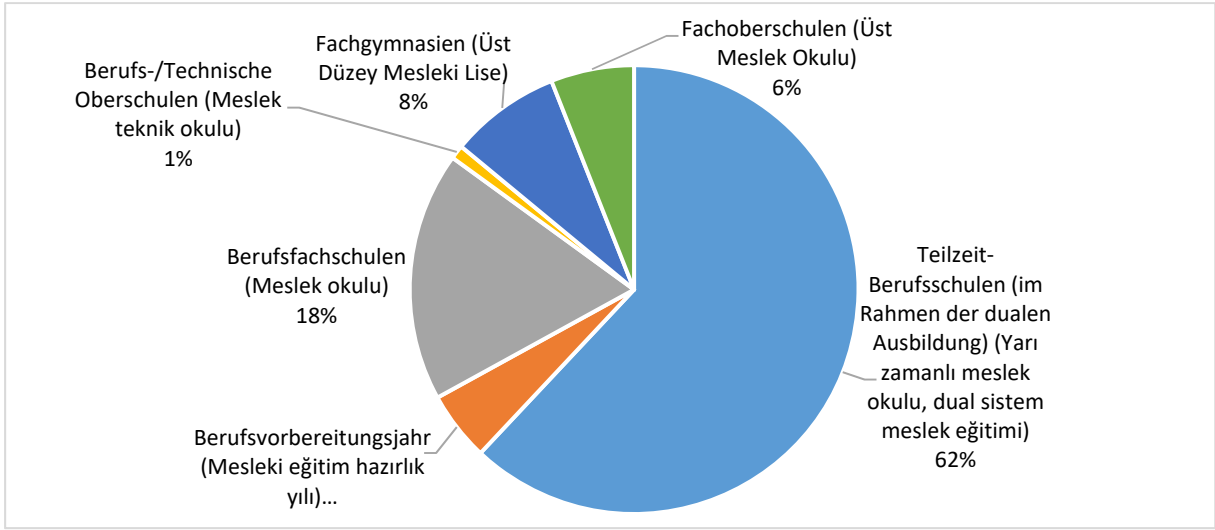
Eşdeğer Not (6'lık Sistem)	Not
1	15 14 13
2	12 11 10
3	9 8 7
4	6 5 4
5	3 2 1
6	0

Abitur sınavı, yüksek akademik standartlar düzeyinde en az iki ders ve aşağıdaki üç dersten ikisini içermesi gereken dört veya beş sınavı kapsar: Almanca, yabancı dil ve matematik. Ek olarak, her üç sınav alanı da (diller, edebiyat ve sanatlar; sosyal bilimler; matematik, doğa bilimleri ve teknoloji) sınava dahil edilmelidir. Gerekli minimum üç yazılı sınav, aşağıdaki derslerden en az birini içermesi gereken, yüksek akademik standartlarda en az iki derisi kapsamalıdır: Almanca, yabancı dil, matematik veya doğa bilimleri. Sözlü Abitur sınavı, yazılı olarak incelenmemiş bir konuda yapılır. Kural olarak, yazılı sınavlar üç derste yapılırken, dördüncü derste sadece sözlü sınav yapılır (Kultusminister Konferenz, 2020).

Mesleki Ortaöğretim

Almanya'da zorunlu eğitim 18 yaşın tamamlanmasıyla sona erer. Ortaöğretimin I. kademesini tamamlayan ve Gymnasiale Oberstufe'ye devam etmeyen her öğrenci zorunlu eğitimin kalan kısmını ortaöğretimin II. kademesinde yer alan Mesleki Öğretim Okullarından (Berufsbildende Schulen) birini seçerek zorunlu eğitimini tamamlamaktadır. Alman eğitim sisteminde meslek eğitimi önemli bir yer kapsamaktadır ve başarılı olduğundan dolayı farklı ülkeler tarafından örnek alınmaktadır. Bunun sebebi öğrencilerin almış oldukları eğitim ile iş hayatına başlamaları arasında olan dengedir. Almanya'nın mesleki eğitimi Duales Sistem (ikili eğitim sistemi) olarak bilinmektedir. Duales Sistem teorik eğitim ile uygulamalı eğitimden meydana gelir. Öğrenci bu sistemde haftada 1-2 gün sürekli teorik eğitim alırken haftanın diğer günleri işletme içi eğitim almakta ve mesleğe ilişkin bilgi ve beceri kazanmaktadır (Göçkan, 2019).

Grafik 3. Mesleki Eğitimdeki Öğrencilerinin Okul Türlerine Göre Dağılımı

Not: KMK'dan alınmıştır(Kulturminister Konferenz, 2019).

Tablo 6. Almanya 2019 Yılı Mesleki Eğitim Okul Sayısı

Okul Türü	Okul Sayısı
Yarı Zamanlı <i>Berufsschulen</i>	1.500
<i>Berufsgrundbildungsjahr</i>	1.284
<i>Berufsfachschulen</i>	2.292
<i>Fachoberschulen</i>	852
<i>Berufliche Gymnasien</i>	900
<i>Berufsoberschulen/Technische Oberschulen</i>	210
Diğer	102
Toplam	7.140

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Tablo 7. Almanya 2019 Yılı Mesleki Eğitim Öğrenci Sayısı

Okul Türü	Öğrenci Sayısı
<i>Berufsschulen</i> (yarı zamanlı)	1.423.232
- <i>Berufsschulen</i> dual system	1.417.883
- <i>Berufsvorbereitungsjahr</i>	5.349
<i>Berufsschulen</i> (tam-zamanlı)	98.970
- <i>Berufsvorbereitungsjahr</i>	92.642
- <i>Berufsgrundbildungsjahr</i> (okulda)	6.328
<i>Berufsfachschulen</i>	415.849
<i>Berufsoberschule/Technische Oberschule</i>	13.814
<i>Berufliche Gymnasien</i>	179.881
<i>Fachoberschulen</i>	128.425
Diğer	9.527
Toplam	2.269.698

Not: Kultusminister Konferenz'den alınmıştır.

Berufsschule (Yarı Zamanlı Meslek Okulu)

Meslekliyesine devam zorunluluğu bulunanlar ile meslek yüksekokuluna gitmeye hak kazananların devam ettiği, meslek eğitimi kapsamında yarı zamanlı ve tam zamanlı eğitim veren bir okuldur. Berufsschule'de öğrenciler "iki sistemde" yani işletmelerdeki uygulamalı eğitim ve Berufsschule'lerdeki kuramsal eğitimle yetiştirilirler. Eğitim ortalama üç yıl sürer. Çoğunlukla yarı zamanlı eğitim verilir(Eker, 2020).

Berufsgrundbildungsjahr (Bir yıllık Mesleki Eğitim)

Bu eğitim bir yıl sürer. Daha sonra devam edebilecek olan mesleki eğitimin ilk devresi olarak kabul edilir. Öğrenciler bu mesleki eğitim okullarında, belirli meslek alanlarında, uygulamalı ve kuramsal bir eğitim alırlar(Eker, 2020).

Berufsfachscule (Tam Zamanlı Meslek Okulu)

Bu okullara giriş koşulu, temel eğitim okulu (Hauptschule) mezunu olmaktır. Bazılarında ise, ortaöğretim I. devre okullarının onuncu sınıfından mezun olmak istenmektedir. İki yıllık bir Berufsfachscule'den başarı ile mezun olanlar, Fachoberschule'ye (Teknik Lise) devam etme ve buradan meslek yüksekokuluna geçme olanağı elde ederler(Eker, 2020). Berufsfachschule, öğrencilere mesleki beceriler kazanmaları için temel bilgileri öğretmeyi ve derinleştirmeyi, onlara bir veya daha fazla tanınmış eğitim mesleği için temel mesleki yeterlilikler sağlamayı veya onları bir meslekte mesleki eğitim yeterliliğine yönlendirmeyi amaçlayan tam zamanlı okullardır. Berufsfachschulen genellikle lise eğitimini içerir ve katılım için herhangi bir mesleki eğitim veya faaliyet gerekli değildir. Tam zamanlı kurslar (standart form) en az bir yıl sürer, yarı zamanlı kurslar buna göre daha uzun sürer(Kultusminister Konferenz, 2021).

Fachoberschule (Teknik Lise)

Bir mesleki branşta öğrencileri daha üst düzeyde kuramsal ve uygulamalı bilgiler, beceriler kazandırmakla görevli okullardır. Bu okullar başarılı olarak bitirildiğinde, meslek yüksekokullarına devam etme hakkı kazanılır. Eğitim tam zamanlı ve yarı zamanlı olabilir, iki yıl sürer. 11. ve 12. sınıfları kapsamaktadır. Pratik mesleki deneyim de dahil olmak üzere genel, teorik ve uygulamalı eğitim verir. Teknoloji, tarım, biyo ve çevre teknolojisi, ekonomi ve yönetim uluslararası ekonomi, refah, sağlık, tasarım alanlarında eğitim verilir(Bayern Recht, 2022).

Berufliches Gymnasium/Fachgymnasium (Üst Düzey Mesleki Lise)

Gymnasium'un aksine, Berufliches Gymnasiumda ortaöğretimin 1. Düzeyi (5-10. sınıflar) yoktur. Bu okul türü hemen hemen tüm eyaletlerde kariyer odaklı uzmanlıklara sahip Gymnasiale Oberstufe şeklinde bulunur ve üç yıllık bir eğitim kursunu kapsar(Kultusminister Konferenz, 2021). 11. ve 13. Sınıflar düzeyindedir. Genel veya branşa bağlı yükseköğretim olgunluğu sağlarlar ve bir üniversitede öğrenim görme yolunu açarlar. Lise üst devreden farkı, genel dersler yanında ağırlıklı olarak mesleki derslere de yer vermesidir(Eker, 2020).

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Öğrencilerin ilkokuldan sonra hangi okul türüne devam edebileceğine ilişkin ilk bilgilendirme toplantısı velilere 3. sınıfta yapılır. Bu toplantıda okul sistemi tanıtılır; mezuniyet ve mezuniyet sonrası eğitim öğretim imkânları hakkında bilgiler verilir. Çocuğun hangi okul türüne gideceğine dördüncü sınıfın sonunda Almanca ve Matematik dersleri ile Hayat Bilgisi derslerinden aldığı notların ortalamasına göre karar verilir. Öğrencilere ilkokul sonunda okul tarafından tavsiye edilen üst eğitim basamağına geçiş belgesi (Übertrittszeugnis mit

Schullaufbahnpfehlung) verilir. Ebeveynler artık dördüncü sınıf öğrencilerinin hangi ortaokula devam edeceği konusunda son söze sahipler. İlkokul öğretmenleri ve idarecileri ortaöğretime devam konusunda sadece rehberlik yapmaktalar. Okul müdürü ve öğretmenler 4 yıllık eğitimin sonunda öğrencinin Gymnasium, Realschule veya Hauptschule türünde bir okula gidebileceği tavsiye mektubu yazarlar. Öğrencinin dördüncü sınıfta aldığı yarıyıl karnesindeki notlarına ikinci dönem başında alınan yazılı ve sözlü not ortalamaları da eklenerek elde edilen ortalamaya göre okul seçimi yapılır(Çakır, 2019). Mayıs ayına gelindiğinde, öğrenciler hangi okula gideceğini gösteren yönlendirme karnesini (Übertrittszeugnis) alırlar. Bu karnede;

- öğrencinin yıl içinde her bir dersten aldığı başarı notları,
 - Almanca, Matematik ve Hayat-Yurttaşlık Bilgisi derslerinin genel not ortalaması
 - öğrencinin sosyal, öğrenme ve ders çalışma tutumlarının değerlendirilmesi
 - öğrencinin gelecekteki okul yaşantısını mevcut durumuyla ilişkilendiren okul görüşü
- yer alır(Çakır, 2019).

Söz konusu tavsiye mektubunda öğrencinin Almanca ve Matematik notlarının ortalaması 1,0 ile 2,5 ise Gymnasium'a girmeye hak kazanır. Ancak bu konuda öğrenci velisine de inisiyatif bırakabilmek açısından belgede her üç okulun da tavsiye edildiği seçenek işaretlenir. Not ortalaması 2,6 ile 3,0 arasında olan öğrenciler Realschule türüne gitmeye hak kazanırlar. Not ortalaması 3,1 ve daha kötüyse bu öğrencilerin velilerine yalnız Hauptschule işaretli tavsiye belgesi gönderilir.

Ortaöğretim I. kademe okullar arası geçiş sistemine incelendiğinde üç farklı yol görünmektedir. Okullar arası geçiş, bireylerin ortaöğretime geçtikten sonra 5. ve 6. sınıflarda yapılan yönlendirme çalımlarıyla (Orientierungsstufe) sağlanmaktadır. Birinci modelde öğrenci isterse Realschule 5. sınıftan Gymnasium 6. sınıfa geçebilmektedir. Geçişin sağlanabilmesi için 5. sınıfın sonunda Almanca, İngilizce ve Matematik not ortalaması 2,33 olması gerekmektedir. Bu şartı yerine getiren birey Realschule'den Gymnasium'a geçebilmektedir. İkinci modelde ise öğrenci isterse Hauptschule'den Gymnasium'a geçiş yapabilmektedir. Bunun için Gymnasium giriş sınavını geçmesi gerekmektedir. Geçişler arasında bu en zor olanıdır. Çünkü iki okul arasında bulunan Realschule atlanıp dorudan Gymnasium'a geçiş yapılmaktadır. Son modelde ise birey isterse Hauptschule'den Realschule'ye geçiş yapabilmektedir. Ancak bunun için Realschule 5. sınıfın sonunda Almanca, Matematik ve İngilizcede not ortalamasının 2,0 olması gerekmektedir. Bunu başardığı takdirde Realschule'ye devam edebilmektedir. Alman eğitim sistemindeki bu geçişler gösteriyor ki, hangi okula gidilirse gidilsin doğru yönlendirme sayesinde birey kendisi için en uygun olan okula devam edebilmektedir(Göçkan, 2019).

Almanya'da ortaöğretim I. kademeden ortaöğretim II. kademeye geçiş. Almanya'da ortaöğretim birinci kademesinde Gymnasium ve Gesamtschule'nin 10. sınıfını başarı ile tamamlayan öğrenciler ile Hauptschule ve Realschule'nin 10. sınıfında belirli bir başarı seviyesi gösteren öğrenciler ortaöğretimin ikinci kademesine devam edebilme hakkına sahip olurlar(Göçkan, 2019).

Hauptschuleyi başarı ile bitirenler sanat okuluna (Berufsschule) veya sanat meslek okuluna (Berufsfachschule) devam edebilirler. Ortaokulu nitelikli bitirme belgesi (qualifizierender Abschluss) öğrenciye ortaokulu orta dereceli okul bitirme sınıfına (Mittlere-Reife-Zug) veya iki kademelikli ticaret okuluna (Wirtschaftsschule) geçme hakkı da verir. 10. sınıfın sonunda ortaokul bitirme belgesi ile veya nitelikli mesleki eğitim bitirme belgesi ile üst eğitim verilen meslek okuluna (berufliche Oberschule, Fachoberschule veya Berufsoberschule), meslek akademisine (Fachakademie) veya liseye (Gymnasium) devam etmek mümkündür.

Realschule türü okula giden öğrenciler, eğitim süresi içerisindeki gelişmelerine göre, ileriki yıllarda meslek eğitimi veya genel eğitimi tercih etme konusunda daha rahat hareket etme imkânına sahiptir. Bu okulu bitirme belgesi (Realschulabschluss veya mittlerer Bildungsabschluss) aynı zamanda meslek lisesi olgunluğu (Fachoberschulreife) olarak kabul edilir ve bu diploma ile meslek eğitimine başlanabilir. Bu okulları bitiremeyenlere ise Hauptschule bitirme diplomasına denk bir belge verilir(Çakır, 2019).

Belli şartların yerine getirilmesi halinde de değişik okul türlerinde (Fachoberschule, Berufliche Oberschule, Gymnasium) eğitim öğretim hayatına devam edilebilir. Seçilen okul türünün özelliğine göre not ortalaması aranabileceği gibi, öğrenciden yapılacak giriş sınavını kazanması ve/veya deneme dersine girmesi istenebilir. Bavyera Eyaletinde lise (Gymnasium) programına doğrudan başlayamamış olanlara sunulan ilave bir seçenek olarak birçok yerde giriş/hazırlık sınıfları (Einführungsklassen) oluşturulmuştur. Realschule türü okula devam eden öğrenciler ticaret okulu (Wirtschaftsschule), Mittelschule türü okula giden öğrenciler orta dereceli bitirme sınıfı (M-Zug Mittlerer Schulabschluss) oluşturularak öğrencilerin lise (Gymnasium) türü okula geçişleri için seçenekler oluşturulmaktadır. Bu geçiş sınıfları liselerin 10. sınıfına denk gelmektedir. Bu sınıfı başarı ile geçen öğrenciler doğrudan liselerin eleme aşamasına (Qualifikationsphase) 11. sınıftan itibaren alınmaktadır(Çakır, 2019).

Gymnasium 5. sınıf ilköğretim ile üst okul basamakları arasında eklenmiş ortak sınıftır. Burada verilen yoğun danışmanlık ve destek hizmetleri öğrencinin okul geleceği için seçilmiş olunan okul türünün uygunluğuna kanaat getirilmesi veya okul türünün 5. sınıftan sonraki yıl için değiştirilmesi aşamasıdır. Lisenin amacı, öğrenciyi üniversite öğrenimine hazırlamak ve yükseköğrenim yeterliliklerini (Allgemeinen Hochschulreife) kazandırmaktır. Lise bitirme

sınavını (Abitur) başarı ile geçenler, yükseköğrenim ile meslek eğitimi arasında seçim yapabilirler. Lise diploması (allgemeine Hochschulreife) Alman okullarındaki en yüksek mezuniyet derecesidir ve öğrenciye Almanya Federal Cumhuriyeti'ndeki bütün üniversitelerde, yüksekokullarda ve meslek akademilerinde (Berufsakademien) veya ikili meslek eğitimi yüksekokullarında (Duale Hochschulen) eğitimini sürdürme hakkı kazandırır.

Allgemeine Hochschulreife, Fachgebundene Hochschulreife, Fachhochschulreife diplomalarının dışında belli meslek dallarında yeterlilik belgesine (berufliche Qualifikationen) sahip olanlar da belli şartları sağlamaları halinde öğrenimlerine üniversite veya yüksekokullarda devam edebilirler(Çakır, 2019).

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Öğrencilere birinci sınıfta ve ikinci sınıfın birinci döneminde karne notu verilmez. Bunun yerine öğretmen öğrenciyle ilgili gözlemlerini karneye kısa bilgilendirme notuyla yazar. Karne notları ancak ilkokul ikinci sınıf ikinci yarıyıl sonundan itibaren yazılmaya başlanır. Bütün karnelere öğrencinin “hal ve gidiş” (Sozialverhalten) ile “çalışma ve öğrenme tutumu” (Lern- und Arbeitsverhalten) yazılır. 3. ve 4. sınıflarda Almanca, Matematik, Hayat ve Yurttaşlık Bilgisi (Deutsch, Mathematik und Heimat und Sachunterricht) dersleri sınıf geçmeye etki eden derslerdir. İlkokul 3. ve 4. sınıftaki öğrenciler şu hallerde sınıf tekrar ederler: Öğrenciler Almanca ve Matematik derslerinden 6 almış ve bu derslere ilave olarak Hayat ve Yurttaşlık Bilgisi dersinden 5'den daha iyi not alamamışsa veya öğrenci Almanca ve Matematik derslerinden 5, Hayat ve Yurttaşlık Bilgisi dersinden 6 almışsa veya veli istemişse sınıf tekrarı yapar(Çakır, 2019).

Hauptschulede öğrencinin sınıf geçebilmesi için genel ortalaması, aldığı bütün zorunlu ve seçimsiz derslerden (Vorrückungsfächer) en az 4 veya daha iyi olması gerekir. Zorunlu ve seçimsiz derslere istisna olan dersler; biçki dikiş, resim, el sanatları, müzik, beden eğitimi (Textiles Gestalten, Kunst, Werken, Musik ve Sport) dersleri olup, bu derslerin üçüncü grup zorunlu seçimsiz ders (Wahlpflichtfächergruppe) grubundan alınmamış olması gerekir.

Realschulede öğrencinin sınıf geçebilmesi aldığı bütün zorunlu ve seçimsiz derslerden (Vorrückungsfächer) aldığı notlara bağlıdır. Öğrenci yılsonu karnesinde bu derslerin birinden 6 veya ikisinden 5 alırsa sınıf geçemez. Zayıfları olanlar veya başarısız olanlar Hauptschule türü okula yönlendirilebilir. Öğrencinin velisinin talebi üzerine Almanca, İngilizce, Matematik ve aldığı zorunlu seçimsiz ders grubundaki derslerden 5'ten daha kötü notu olmaması halinde 5-9. sınıflar arasında denemek üzere üst sınıfa geçirilebilir. Öğrenciler 7-9. sınıflarda yapılan tekrar sınavından (Nachprüfung) başarılı olması halinde de sınıf geçebilir. Almanca dersinden 6 veya daha kötü notu olan öğrenciler tekrar sınavına giremez. Ayrıca sınıf tekrarı yapan başarısız öğrenciler de yapılan tekrar sınavına giremezler(Çakır, 2019).

Gymnasiumda yeterlilik aşaması olarak adlandırılan 11. ve 12. sınıflarda herhangi bir ilerleme kararı verilmez. Burada belirleyici olan tek şey, bir yandan üst düzeydeki maksimum eğitim süresi, diğer yandan Abitur sınavına giriş koşullarının yerine getirilmesidir. Azami eğitim süresi 10-12. sınıflar için dört yıldır. Bu da öğrencilerin bir yıl tekrar edebileceği anlamına gelmektedir (Bayern Recht, 2022).

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Tablo 8. Almanya Bayern Eyaleti İlkokul Haftalık Ders Çizelgesi

BAYERN GRUNDSCHULE		Jahrgangsstufen Sınıf Seviyeleri				
Lernbereich/Unterrichtsfach	Öğrenme Alanı/Dersler	1	1A	2	3	4
Religionslehre/Ethik	Din Eğitimi/Ahlak	2	2	2	3	3
Grundlegender Unterricht	Temel Dersler	16	16	16		
Deutsch	Almanca				6	6
Mathematik	Matematik				5	5
Heimat und Sachunterricht	Yurt ve Hayat Bilgisi				3	4
Musikerziehung	Müzik Eğitimi				2	2
Englisch	İngilizce	-	-	-	2	2
Maschinenschreiben	Daktilo	-	-	-	-	1
Ästhetische Erziehung	Estetik Eğitimi	2	2	2	2	2
Sporterziehung	Beden Eğitimi	2	2	3	3	3
Unterricht zur individuellen und gemeinsamen Förderung	Bireysel ve Toplu Destek İçin Dersler	2	2	2	2	1
Gesamtstundenzahl	Toplam Saat	24	24	25	28	29

Tablo 9. Almanya Hessen Eyaleti İlkokul Haftalık Ders Çizelgesi

FRANKFURT GRUNDSCHULE		Jahrgangsstufen Sınıf Seviyeleri			
Unterrichtsfächer/Lernbereiche	Konular/Öğrenme Alanları	1	2	3	4
Religion	Din	2	2	2	2
Deutsch	Almanca	6	6	5	6
Sachunterricht	Hayat Bilgisi	2	2	4	4
Mathematik	Matematik	5	5	5	5
Kunst, Werken / Gestalten / Musik	Textiles Sanat, El sanatları/Tekstil Tasarımı/Müzik	3	3	4	4
Sport	Spor	3	3	3	3
Einführung in eine Fremdsprache	Yabancı Bir Dile Giriş	2 (Projekt „Englisch ab Klasse 1“ an der GS Riedberg)	2 (Projekt „Englisch ab Klasse 1“ an der GS Riedberg)	2	2
Schülerstunden	Öğrenci Saatleri	23	23	25	26
Differenzierung*)	Farklılaştırma	2	2	2	2

Tablo 10. Almanya Hessen Eyaleti Hauptschule Haftalık Ders Çizelgesi

Unterrichtsfächer		Jahrgangsstufen / Stundenzahl					
		Yıl seviyeleri / Saat sayısı					
Dersler		5	6	7	8	9	10
Deutsch	Almanca	5	5	4	4	4	4
Englisch	İngilizce	5	5	3	3	3	3
Mathematik	Matematik	5	5	4	4	4	4
Sport	Spor	3	3	3	3	2	2
Religion / Ethik	Din/Ahlak	2	2	2	2	2	2
Kunst / Musik	Resim/Müzik	2	2	2	2	2	2
Biologie	Biyoloji	1	2	2		2	
Chemie	Kimya				2	2	2
Physik	Fizik			1	2	2	2
Erdkunde	Coğrafya	2	2		2	1	
Politik und Wirtschaft	Politika ve İktisat			2	2		2
Geschichte	Tarih		1	2		2	2
Arbeitslehre	İş Öğretimi	2	2	3	3	3	3
Wahlpflichtunterricht	Seçmeli			2	2	2	2
Klassenlehrerstunde	Sınıf Öğretmeni Dersi	1					
Schülerstunden	Toplam Saat	28	29	30	31	31	30

Tablo 11. Almanya NRW Eyaleti Realschule Haftalık Ders Çizelgesi

Studentafel für die Jahrgangsstufen 5-10							
5-10. Sınıflar İçin Zaman Çizelgesi							
Jahrgangsstufen/ Fächer, Std. pro Woche	Yıl seviyeleri/Konuları, Haftalık Saat	5	6	7	8	9	10
Deutsch	Almanca	4	4	4	4	4	4
Englisch	İngilizce	4	4	3	4	3	4
Mathematik	Matematik	4	4	4	4	4	4
Biologie	Biyoloji	2	2	-	2	1	1
Physik	Fizik	-	2	2	2	-	1
Chemie	Kimya	-	-	2	2	2	2
Erdkunde	Coğrafya	2	-	2	2	2	1
Geschichte	Tarih	-	2	2	2	2	2
Wirtschaft/Politik	İktisat/Politika	-	2	2	2	2	2
Informatik	Bilgisayar Bilimi	2	1				
Religion	Din	2	2	-	2	2	2
Sport	Spor	3	3	3	3	3	3
Musik	Müzik	2	1	-	-	-	-
Kunst	Resim	2	2	2	-	1	-
Textilgestaltung	Tekstil Tasarımı	-	-	-	-	-	-
Wahlpflichtunterricht	Seçmeli Dersler	-	-	3	3	4	4
Ergänzungsstunden	Ek Saatler	3	2	1	-	3	2
Schülerstunden	Toplam Saat	30	31	30	32	33	32

Tablo 12. Almanya Baden Württemberg Eyaleti A Gymnasium Haftalık Ders Çizelgesi

Studentafel Zaman Çizelgesi							
Unterrichtsfach	Dersler	5	6	7	8	9	10
Religionslehre	Din Öğretimi	2	2	1	2	2	2
Ethik	Ahlak	2	2	1	2	2	2
Deutsch	Almanca	5	4	4	4	3	4
1. Pflichtfremdsprache	1. Yabancı Dil	5	4	4	3	3	3
Englisch	İngilizce						
2. Pflichtfremdsprache	2. Yabancı Dil		4	4	4	3	3
Latein / Französisch	Latince/Fransızca						
Mathematik	Matematik	4	4	4	4	4	4
Informatik	Bilgisayar Bilimi			1			
Gesellschaftswissenschaftliches Fächerfeld	Sosyal Bilimler Konu Alanı						
Geschichte	Tarih		2	2	2	2	2
Geographie	Coğrafya	2	1	1	1	1	1
Gemeinschaftskunde	Sosyal Çalışmalar				1	2	1
Wirtschaft / Berufs- und Studienorientierung	Ekonomi / kariyer ve eğitim oryantasyonu				1	1	1
Naturwissenschaftliches Fächerfeld	Doğa Bilimleri Konu Alanı						
Naturphänomene und Technik	Doğa olayları ve teknoloji	3	3				
Physik	Fizik			2	2	2	2
Chemie	Kimya				2	2	2
Biologie	Biyoloji			1	1	1	2

Bildende Kunst	Görsel Sanatlar	2	2	2	0	2	1
Sport	Spor	4	2	4	2	2	2
Sprachprofil	Dil Profili						
Musik	Müzik	2	2	2	1	1	1
3. Fremdsprache Spanisch	3. Yabancı Dil				4	4	4
Naturwissenschaftliches Profil	Doğa Bilimleri Profili						
Musik	Müzik	2	2	2	1	1	1
NWT	NWT				4	4	4
Musikprofil	Müzik Profili						
Musik	Müzik	3	3	3			
Musik	Müzik				4	4	4
Poolstunden Pflichtstunden	Zorunlu Seçmeli Dersler						
Klassenlehrerstunde	Sınıf öğretmeni dersi	0,5	0,5				
Medienbildung (MeB)	Medya eğitimi (MeB)	1	1				
Gesundheitserziehung	Sağlık eğitimi			1			
Poolstunden Förderung	Individuelle Bireysel Destek Dersleri						
Individuelle Förderung	Bireysel destek	1,5	1,5	1	1		2
Feedbackgespräche	Geri bildirim görüşmeleri	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,2
Sprachliches Profil - Summe	Dil Profili - toplam	30,5	31,5	33	34	35	35
Naturwissenschaftliches Profil - Summe	Bilim Profili - Toplam	30,5	31,5	33	34	35	35
Musikprofil - Summe	Müzik Profili - Toplam	31,5	32,5	34	33	34	34

Tablo 13. Almanya Hessen Eyaleti B Gymnasium Haftalık Ders Çizelgesi

Unterrichtsfach	Dersler	5	6	7	8	9	10
Deutsch	Almanca	5	5	4	4	4	3
Englisch (1. FS)	İngilizce (1. YD)	5	5	4	4	3	3
Franz. / Latein (2. FS)	Fransızca/Latince (2. YD)	---	---	4	4	4	3
Musik	Müzik	2	2	1*	1*	1*	1*
Kunst	Resim	2	2	1*	1*	1*	1*
Gesellschaftslehre	Sosyal bilimler	3	2	---	---	---	---
Geschichte	Tarih	---	---	2	1	2	2
Politik und Wirtschaft	Politika ve İktisat	---	---	1*	1*	2	2
Erdkunde	Coğrafya	---	---	2	1*	---	---
Philosophie	Felsefe	---	---	---	1*	1*	1
Religion /Ethik	Din/etik	2	2	2	2	2	2
Mathematik	Matematik	4	4	4	4	4	4
Nawi	Nawi	2	3	---	---	---	---
Biologie	Biyoloji	---	---	2	1*	---	2
Chemie	Kimya	---	---	---	2	2	2
Physik	Fizik	---	---	1*	2	1*	2
Sport	Spor	2	2	2	2	2	2
KL-Stunde	KL saat	1	1	1	---	---	---
WU (inkl. 3. FS)	WU (3. FS dahil)	---	---	---	---	2/3	2/3
Summe	Toplam	28	28	31	31	31/32	32/33

Tablo 14. Almanya Hamburg Eyaleti C Gymnasium Haftalık Ders Çizelgesi

Unterrichtsfach	Dersler	5	6	7	8	9	10
Deutsch	Almanca	5	4	4	4	4	4
Mathematik	Matematik	5	4	4	4	4	4
Englisch	İngilizce	5	4	4	3	4	3
2. FS	2. Yabancı Dil	-	4/5	5/4	3	3	3
Geographie	Coğrafya	2	-	2	2	2	2
Geschichte	Tarih	-	2	2	2	2	2
PGW	Siyaset/Toplum/Ekonomi	-	-	-	2	2	2
Kunst	Resim	2	2	2	-	-	-
Musik	Müzik	2	2	2	-	-	-
Bio	Biyoloji	-	-	2/3	2	-	2
Natur/Technik/Natex	Doğa/Teknoloji/Bilimsel Deney	3	2	-	-	-	-
Chemie	Kimya	-	-	-	2	2	2
Physik	Fizik	-	-	2	2	2	2
Religion	Din	2	2	-	-	-	-
Sport	Spor	3/2*	3	4	2	3	2
WP1:Phil./Religion	Seçmeli 1: Felsefe/Din	-	-	-	2	2	2
WP2: Kunst/Musik	Seçmeli 2: Sanat/Müzik	-	-	-	2	2	2
WP3	Seçmeli 3	-	-	-	2	2	2
Ergänzungskurs	Ek kurs	-	-	2	-	2	-
Theater	Tiyatro	0/2*	1/0	-	-	-	-
Klassenrat	Sınıf Konseyi	1	1	1	-	-	-
Gesamt	Toplam	30,5	31	34	34	34	34

**Tablo 15. Almanya Niedersachsen Eyaleti Gymnasium Einführungsphase (Giriş Aşaması)
Haftalık Ders Çizelgesi**

		Fächer	Dersler	Wochens tunden Haftalık Saat
Pflichtfächer	Zorunlu Dersler	Deutsch	Almanca	3
		fortgeführte Fremdsprache	Devam eden yabancı dil	3
		weitere Fremdsprache	Başka bir yabancı dil	3
		Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ³⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	2
		Geschichte	Tarih	2
		Erdkunde	Coğrafya	1
		Politik-Wirtschaft	Siyaset-İktisat	3
		Religion, Werte und Normen oder Philosophie	Din, değerler ve normlar veya felsefe	2
		Mathematik	Matematik	3
		Biologie	Biyoloji	2
		Chemie	Kimya	2
		Physik	Fizik	2
		Informatik	Bilişim	2
Sport	Spor Dalları	2		
Wahlpflichtfächer ⁵⁾	Zorunlu Seçmeli Dersler	Musik, Kunst, Darstellendes Spiel	Müzik, Sanat, Gösteri Sanatları	3
		Geschichte, Erdkunde, Politik-Wirtschaft, Religion, Werte und Normen sowie Philosophie	Tarih, coğrafya, politik ekonomi, din, değerler ve normlar, Felsefe	
		Biologie, Physik, Chemie und Informatik	biyoloji, fizik, kimya ve bilgisayar bilimi	

		Fremdsprache	Yabancı Dil	
Wahlfächer	Seçmeli	neue, von der obersten Schulbehörde für die gymnasiale Oberstufe zugelassene Fächer	üst okul seviyesi için en yüksek okul yetkilisi tarafından onaylanan yeni dersler	
		Sporttheorie ⁶⁾	Spor teorisi	+
Wahlangebote	Seçenekler	Arbeitsgemeinschaften	Çalışma grupları	
		Förderunterricht	İyileştirici eğitim	

Tablo 16. Almanya Niedersachsen Eyaleti Gymnasium Qualifikationsphase (Yeterlilik Aşaması) Dersler ve Süreleri

		Sprachlicher Schwerpunkt	Dil Ağırlıklı	Musisch-künstlerischer Schwerpunkt	Müzik ve Resim Ağırlıklı	Gesellschaftswissenschaftlicher Schwerpunkt	Sosyal Bilimler Ağırlıklı	Mathematisch-naturwissenschaftlicher Schwerpunkt	Matematik Doğa Bilimleri Ağırlıklı	Sportlicher Schwerpunkt	Spor Ağırlıklı	Wochenstunden Haftalık Saat	Schulhalbjahre Okul Dönemi	
Schwerpunktfächer	Ağırlıklı Dersler	aus Sek I fortgeführte Fremdsprache	Yabancı dil Ortaöğretim 1'den devam	Kunst oder Musik	Sanat veya Müzik	Geschichte	Tarih	Naturwissenschaft oder Mathematik	Doğa bilimleri veya Matematik	Sport	Spor	5	4	
		weitere aus Sek I fortgeführte Fremdsprache oder Deutsch	Ortaöğretim 1 veya Almanca'dan devam eden başka bir yabancı dil	Deutsch oder Mathematik	Almanca veya Matematik	Politik-Wirtschaft, Erdkunde, Wirtschaftslehre ²⁾ , Religion oder Philosophie	Siyaset-Ekonomi, Coğrafya, Ekonomi, Din veya Felsefe	weitere Naturwissenschaft, Mathematik oder Informatik	Ek doğa bilimleri, Matematik veya Bilgisayar bilimi	Naturwissenschaft	Doğal bilimleri	5	4	
Kernfächer	Temel Dersler	Deutsch oder weitere Fremdsprache ³⁾	Almanca veya başka bir yabancı dil			Deutsch	Almanca	Deutsch	Almanca	Deutsch	Almanca	3	4	
				Fremdsprache	Yabancı Dil	Fremdsprache	Yabancı Dil	Fremdsprache	Yabancı Dil	Fremdsprache	Yabancı Dil	3	4	
		Mathematik	Matematik	Mathematik oder Deutsch ⁶⁾	Matematik veya Almanca	Mathematik	Matematik	Mathematik ⁷⁾	Matematik	Mathematik	Matematik	3	4	
Ergänzungsfächer	Ek Dersler	Naturwissenschaft	Doğal bilimleri	Naturwissenschaft	Doğal bilimleri	Naturwissenschaft	Doğal bilimleri	Naturwissenschaft, weitere Naturwissenschaft oder Informatik ⁸⁾	Doğa bilimleri, ek doğa bilimleri veya bilgisayar bilimi			3	4	
		Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ⁹⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ⁹⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ⁹⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ⁹⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	Musik, Kunst oder Darstellendes Spiel ⁹⁾	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	Müzik, Sanat veya Gösteri Sanatları	3	2
		Geschichte	Tarih	Geschichte	Tarih	Geschichte	Tarih	Geschichte	Tarih	Geschichte	Tarih	3	2	
		Politik-Wirtschaft	Siyaset-Ekonomi	Politik-Wirtschaft	Siyaset-Ekonomi	Politik-Wirtschaft	Siyaset-Ekonomi	Politik-Wirtschaft	Siyaset-Ekonomi	Politik-Wirtschaft	Siyaset-Ekonomi	3	2	
		Religion, Werte und Normen oder Philosophie ¹¹⁾	Din, değerler ve normlar veya felsefe	Religion, Werte und Normen oder Philosophie ¹¹⁾	Din, değerler ve normlar veya felsefe	Religion, Werte und Normen oder Philosophie ¹¹⁾	Din, değerler ve normlar veya felsefe	Religion, Werte und Normen oder Philosophie ¹¹⁾	Din, değerler ve normlar veya felsefe	Religion, Werte und Normen oder Philosophie ¹¹⁾	Din, değerler ve normlar veya felsefe	3	2	
						weitere Fremdsprache, weitere Naturwissenschaft oder Informatik ¹³⁾	ek yabancı dil, ek doğa bilimleri veya bilgisayar bilimi			weitere Fremdsprache, weitere Naturwissenschaft oder Informatik ¹³⁾	ek yabancı dil, ek doğa bilimleri veya bilgisayar bilimi	3	2	
		Sport ¹⁴⁾	Spor	Sport ¹⁴⁾	Spor	Sport ¹⁴⁾	Spor	Sport ¹⁴⁾	Spor	Sport ¹⁴⁾	Spor	2	4	
		Seminarfach	Seminer konusu	Seminarfach	Seminer konusu	Seminarfach	Seminer konusu	Seminarfach	Seminer konusu	Seminarfach	Seminer konusu	2	3	
Wahlfächer	Seçmeli Dersler	weitere Fächer ¹⁶⁾ Diğer Dersler										2	3	

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Başarısız öğrencilere yönelik uygulanan programlar genellikle ya öğrenciyi özel okul denen kurumlara gönderme veya öğrencileri 10.sınıftan sonra meslek liselerine yöneltme şeklinde olmaktadır.

Destek, telafi, tamamlama, kurs, yaz okulu gibi uygulamalar görülmemektedir.

BELGELENDİRME

İlkokulun sonunda bitirme sınavı yoktur ve kural olarak öğrencilere bitirme belgesi verilmez. Ancak 4. sınıfın sonunda öğrencilere o yıl için bir rapor verilir. Ortaöğretim düzeyindeki eğitim kurslarını tamamlayan öğrenciler, 9. veya 10. sınıfı başarıyla tamamlamaları koşuluyla bir bitirme sertifikası alırlar. Eyaletlerin çoğunda öğrencilerinin, bitirme sertifikasını almak için eyalet düzeyindeki merkezi sınavlara girmeleri gerekir. Kural olarak, üst ortaöğretimi de kapsayan Gymnasium'daki öğrencilere, ortaokul seviyesinin sonunda bitirme sertifikaları değil, Gymnasium'un üst seviyesi olan Gymnasiale Oberstufe'ye katılma yeterliliği verilir. Devam ettikleri eğitimin amacına ulaşamayan öğrenciler bunun yerine bir okul bitirme raporu (Abgangszeugnis) alırlar(Kultusminister Konferenz, 2020).

9. sınıftan sonra yeterlilik

9. sınıfın sonunda, herhangi bir eyalette, geleneksel olarak “Hauptschulabschluss” olarak adlandırılan ilk genel eğitim yeterliliğini elde etmek mümkündür. Her dersten veya toplam ortalamada yeterli not (4) veya daha iyisi alındığında 9. sınıftan sonra bir bitirme sertifikası verilir.Bazı eyaletlerde, sertifika 9. sınıfı başarıyla tamamlayarak ve/veya bir final sınavını geçerek elde edilir. 9. Sınıf düzeyini geçen ortaöğretim düzeyindeki okullarda, belirli notlar alınırsa çoğu eyalette buna karşılık gelen bir yeterlilik elde edilebilir. Genel eğitimdeki bu ilk mezuniyet belgesi genellikle ikili sistem (ikili sistem) olarak adlandırılan mesleki eğitim ve öğretime kabul için kullanılır(Kultusminister Konferenz, 2020).

10. sınıftan sonra yeterlilik

10. sınıfın sonunda, geleneksel olarak Realschulabschluss olarak adlandırılan bir “Mittlerer Schulabschluss” elde etmek mümkündür. Eyaletlerin çoğunda, bu sertifika 10. sınıfın başarıyla tamamlanmasından ve bir final sınavının geçmesinden sonra verilir. Mittlerer Schulabschluss, 10. sınıftan sonra, belirli başarı standartları karşılandığı takdirde diğer alt ortaokul türlerinde ve ayrıca gerekli başarı düzeyi ve ortalama not ile Berufsschule'de alınabilir. Bu sertifika öğrenciyi özel Berufsfachschulen'de ve Fachoberschule'de eğitim alma hakkı verir ve ayrıca duales Sisteminde (ikili sistem) mesleki eğitim kursuna girmek için kullanılır.

Gymnasiale Oberstufe'ye devam etme hakkı

Gymnasiale Oberstufe'ye (Gymnasium'un üst seviyesi) katılma hakkı, kural olarak, belirli başarı standartlarının karşılanması durumunda, Gymnasium'da 9. sınıfın veya 10. sınıfın sonunda elde edilir. Gymnasiale Oberstufe'ye geçiş yeterliliği, belirli performans gereksinimleri karşılanıyorsa, Hauptschule, Realschule veya Schulart mit mehreren Bildungsgängen'de (birden fazla eğitim türü sunan okul) alınan bir Mittlerer Schulabschluss ile de sağlanabilir(Kultusminister Konferenz, 2020).

12/13. Sınıftan sonra yeterlilik

Gymnasiale Oberstufe (Gymnasium'un üst seviyesi) Abitur sınavı ile sona erer.Abitur sınavını geçtikten sonra, yeterlilik aşamasındaki akademik performansın üçte ikisini de içeren bir "Zeugnis der Allgemeinen Hochschulreife" (genel yüksek öğrenim giriş yeterliliği) edinilir. Öğrenciler 11 ve 12 sınıftan (Block I) 200-600 puan, abitur sınavından (Block II) 100-300 puan alarak Allgemeine Hochschulreife sertifikasına sahip olurlar(Kultusminister Konferenz, 2020).

Yükseköğretime giriş yeterliliğinin verilmesinde belirleyici olan genel yeterlilik, derslerdeki (Blok I) ve abitur sınavındaki (Blok II) performanstan oluşur.

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Devam eden reformlar ve politika geliştirmeleri aşağıdaki geniş tematik alanlarda ele alınmaktadır:

- Erken çocukluk eğitimi ve bakımı
- Okul eğitimi
- Mesleki eğitim ve yetişkin eğitimi
- Yükseköğretim
- Aktarılabılır (transversal) beceriler ve istihdam edilebilirlik

Almanya'daki demografik değişiklikler ışığında artan vasıflı işçilere duyulan ihtiyaç, aynı zamanda dijitalleşmenin getirdiği zorluklar ve devam eden mülteci göçü nedeniyle, önümüzdeki yıllarda Alman eğitim sisteminin geliştirilmesi amacıyla Almanya'nın büyük çaba göstermesi gerektiği konusunda bir fikir birliği bulunmaktadır(Kultusminister Konferenz, 2021).

Mevcut okul yenileme programına ek olarak, belediyelerin eğitim altyapısına yaptıkları yatırımlarda eyaletlere ve belediyelere destek sağlayan bir değişiklik temelinde okullar için bir

yatırım hamlesinin özellikle tam gün eğitim ve bakım hizmetleri, dijitalleşme ve meslek okulları için başlatılması planlanmaktadır.

İlköğretim çağındaki tüm öğrencilere tam gün eğitim ve bakım sağlanması amacıyla düzenlemeler yapılması çalışmaları yürütülmekte ve tüm eyaletlerde 2025 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Digital Pact School 2019-2024 çerçevesinde Federal hükümet dijital teknoloji ile daha iyi donanım sağlarken, eyaletlerin öğretmenlere dijital medyayı eğitici bir araç olarak kullanabilmeleri ve öğrencilere dijital beceriler kazandırabilmeleri amacıyla eğitim vermesi planlanmaktadır. Buradaki amaç, öğrencilerin dijital dünyada gerekli becerileri kazanabilmeleri için tüm ders ve öğrenme alanlarında dijital öğrenme ortamını kullanabilmeleridir(Kultusminister Konferenz, 2021).

Mesleki eğitim ve öğretim alanında da Almanya'da planlanan bir dizi çalışma bulunmaktadır. Bunlar: Dijitalleşme bağlamında meslek okulları için ekipmanın iyileştirilmesi de dahil olmak üzere bir Mesleki Eğitim Paketi ile mesleki eğitim ve öğretimin güçlendirilmesi ve modernize edilmesi, federal hükümet, eyaletler ve dernekler için ulusal sürekli eğitim stratejisinin geliştirilmesi, mesleki eğitim ve öğretimde yenilik yarışmasının başlatılması, şirketler arası mesleki eğitim merkezlerinde ve bunların yetkinlik merkezlerinde dijitalleşmeyi teşvik etmek için özel programın genişletilmesi, öğretmenlerin ileri düzey eğitimlerinin güçlendirilmesi, yenilikçi yeterlilik yollarının güçlendirilmesi (örn. yüksek mesleki eğitim, dual (ikili) çalışmalar), eyaletlerle işbirliği içinde, tüm genel ortaöğretim okullarında ve özellikle Gymnasium'da mesleki rehberliğin daha da güçlendirilmesi, kariyer gelişimi için bireysel terfi araçlarının ve yükseköğretim kurumları tarafından sunulan sürekli eğitim programlarının genişletilmesi olarak sıralanabilir(Kultusminister Konferenz, 2021).

Yükseköğretim alanında yürütülen faaliyetler incelendiğinde Yükseköğretim kurumlarını ve çalışmalarını güçlendirmek için federal finansmanın sürdürülmesi, Alman Bilim Konseyi'nin (Wissenschaftsrat) tavsiyelerine uygun olarak Eğitim için Kalite Paketi'nden (Qualitätspakt Lehre) sağlanan fonların devamı, federal ve eyalet düzeyinde öğretmen eğitimine yönelik kalite hamlesinin devamı ve genişletilmesi ile Federal Eğitim Yardımı Yasası'nın genişletilmesi ve hizmetlerin iyileştirilmesi çalışmalarının planlandığı görülmektedir(Kultusminister Konferenz, 2021).

Devam eden reformlar ve politika gelişmeleri Daimi Konferansta tüm eyaletler ve federal hükümet tarafından alınan önlemlerde şu şekilde belirtilmiştir:

Genişletilmiş eğitim ve destek seçenekleri amacıyla tam gün tekliflerini genişletmek,

Dezavantajlı kişilerin eğitim düzeylerini yükseltmek,

Dil yeterliliğini geliştirmeye yönelik önlemler,

Okul öncesi sektörünün ve ilkokulun birbiri ile uyumunu iyileştirmeye yönelik önlemler,

Okul eğitimini, okuma yeterliliğini ve matematiksel ve bilimsel bağıntıların anlaşılmasını geliştirmeye yönelik önlemler,

Okuldan işe geçişi iyileştirmek için önlemler ve mesleki oryantasyon önlemleri,

Mesleki eğitim ve yüksek öğretim arasındaki bağı güçlendirmeye yönelik önlemler,

Federasyon ve eyaletler tarafından yurtdışında edinilen mesleki niteliklerin tanımlanmasını ve tanınmasını iyileştirmeye yönelik yasalar,

Yükseköğretim mezuniyet oranını artırmaya yönelik tedbirler,

Okul ve yüksek öğretim sektöründe dijitalleşme önlemleri(Kultusminister Konferenz, 2021).

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ

Dr. Büşra USLU

GENEL BİLGİLER

Amerika 50 eyalet ve başkent Vaşington DC'den oluşan, 329,5 milyon nüfusa sahip federal cumhuriyet yapısında bir devlettir. Nüfusta, çocukların oranı %18.37, gençlerin oranı %65, yaşlıların ise %16,63'tur (Statista, 2020). Ülkenin 2020 yılı gayrisafi yurt içi hasılası 20 trilyon 953 milyar 30 milyon dolar olup kişi başına düşen milli gelir 2020 yılı için yaklaşık \$63,207 (World Bank, 2020).İşsizlik oranı yaklaşık %3,6, genç işsizlik oranı ise yaklaşık %7'dir (Bureau of Labor Statistics, 2022).

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Amerika'da genel olarak okullar tam gün olarak saat sabah 8 ile öğleden sonra 3 arasında eğitim öğretim vermektedir (Wheaton et al., 2015). 1 saat öğle yemeği arası bulunmaktadır. Ders süresi 60 dk ile 90 dk olarak değişebilmektedir. Dersler arası 5 ya da 10 dk'lık teneffüs araları bulunmaktadır. Okulların başlama ve bitiş tarih ve ders saatlerine bölgesel okul idareleri karar vermektedirler.

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

Merkezi olmayan bir eğitim sistemine sahiptir. Eyaletler ve yerel eğitim bölgeleri eğitim politikalarında söz sahibidir. Ülke genelinde 16800 okul bölgesi vardır. Amerikan Eğitim dairesi eğitime doğrudan yön verme yetkisine sahip değildir fakat devlet ve yerel eğitim politikası üzerine etki etme hakkına sahiptir. Genel olarak eğitim dairesi ülke çapında eğitim konularına liderlik eder, eğitim sistemini değerlendirir, eğitimde yapılacak planlar ve hedefler üzerinde çalışır. Eyaletlerde ise eğitim daireleri öğretmen ve idareciler için gerekli standartları belirler, öğrenciler içinde ölçme ve değerlendirme okul programları gibi standartları belirler. Eğitim için ayrılan bütçeyi idare eder.

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

Amerika eğitim sistemindeki güncellemeyi ve eğitim ve öğretim yaygınlaştırılmasını Sovyet Rusya'nın uzaya çıkma başarısından sonra öncelikli amaç haline getirmiştir. Eğitim üzerine çalışan birçok uzman, akademisyenleri bir araya getirerek çalıştaylar yapılmış bunun sonucunda ezbercilik tabanlı geleneksel eğitim yerine eleştirel düşünme becerilerinin geliştirildiği araştırma sorgulama temelli bir eğitime dönüşüm başlatılmıştır.

Amerika da ünlü bir diğer eğitim reformu da 2001 yılında geliştirilen 'Hiçbir Çocuk Geride Kalmasın' ismindedir. Bu proje temelinde eğitim de fırsat eşitliğini savunur. Bir diğer deyişle Amerika'da düşük gelir düzeyinde ya da her kültür/ırk düzeyinde çocuğun eğitimden mahrum kalmamasıdır. Eyaletler farklı sınıf düzeylerine göre eğitim standartları oluşturmalarını ve bu standartlara uygun olacak şekilde performans artırıcı önlemler alınmasını şart koşmaktadır. 3. sınıftan 8. sınıfa kadar standart testler ile ölçülen öğrencilerin okuma ve matematik konularında eyalet hedefleri bu proje ile belirlenir

Standartların altında kalan okullar fon almada öncelikli hale gelir fakat 3. Yılın sonunda hala puanını yükseltmezse, başarısız okullardan fonlar zamanla kesilmektedir. Bu başarısız okullarda öğrenim gören öğrenciler başka okullara yatay geçiş hakkına sahiptir. Böyle öğrenciler özel ders veya farklı özel öğrenim hizmetlerini de ücretsiz alabilmektedirler. Standart puanın altında kalan okullardaki öğretmenlerle de genellikle üçüncü yılın sonunda sözleşmeleri sonlandırılmaktadır.

Bu projeyi savunanalar genel olarak projenin, okulların standartları olmasından ve hesap verilebilirlik konusunda öğrenciye katkısını savunurken, diğer kesimde öğrencilerin sınava odaklı eğitime maruz kaldığını bu nedenle de eleştirel düşünceden uzak sosyal faaliyetlerin azaldığı bir eğitim yaklaşımına dönüştüğünü savunmaktadır.

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

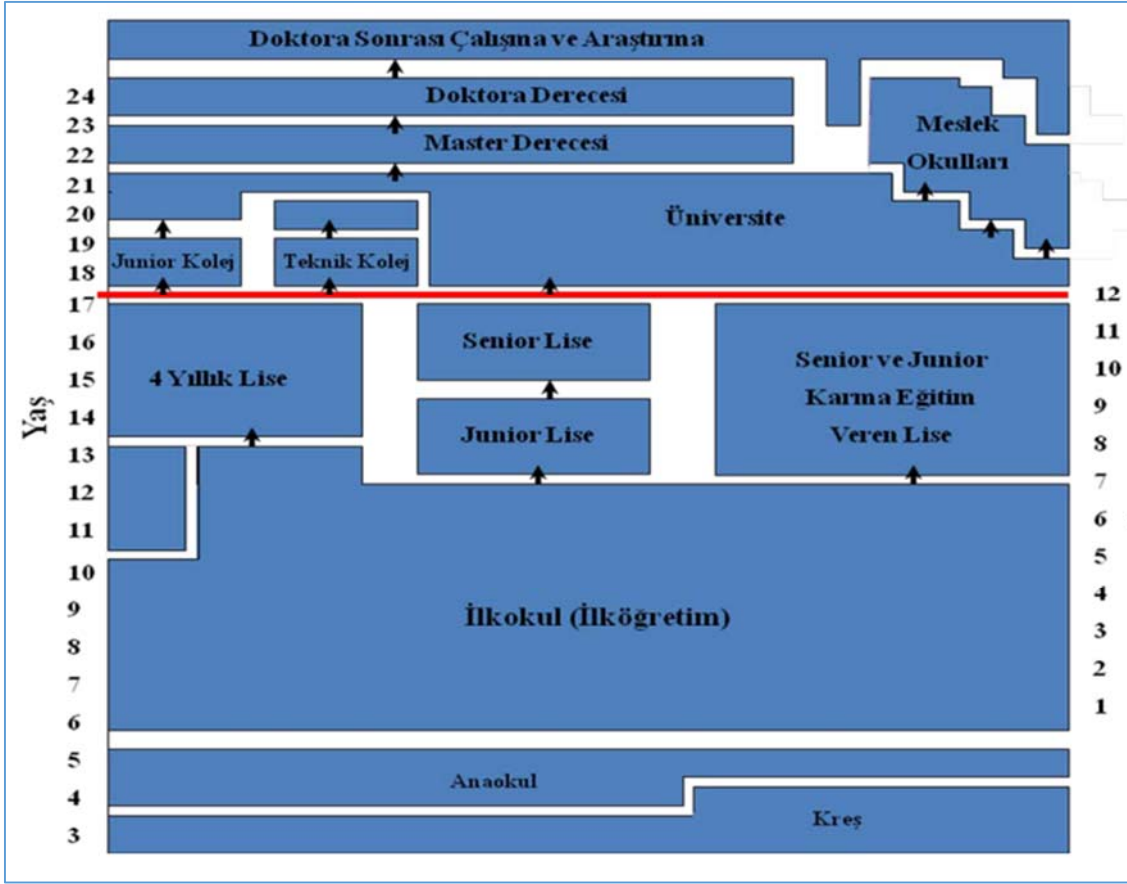
Okullar 8-4, 2. 6-3-3, ve 3. 6-6 formatında düzenlenmektedir. Altın (2011) grafik 1 de Amerika eğitim sisteminin kademelerini şemalaştırmıştır. Genel olarak K-12 eğitimi aşağıdaki şekilde ilerlemektedir:

- 1. Basamak ilkokul/Early elementary school (1. ve 2. sınıflar),
- 2. Basamak ilkokul/Upper elementary school (3. 4. ve 5. sınıflar),
- Ortaokul/Middle school (6. 7. Ve 8. sınıflar),
- Lise/High school (9. 10. 11. Ve 12. sınıflar).

Amerika'da birçok farklı okul türü bulunmaktadır.

Devlet Okulları: En yaygınları genel olarak ücretsiz devlet okullarıdır. Öğrenciler kendi ikamet ettiği adrese göre bulunduğu okul bölgesinde ki devlet okullarına ücretsiz olarak gidebilmektedir. Kamu tarafından finanse edilmektedirler. Geleneksel devlet okulları, genel eğitim öğrencilerinin yanı sıra özel ihtiyaçları olan öğrenciler için de programlar sunar. Ayrıca bu okullarda üniversiteye hazırlık, teknik eğitim veya üstün yetenekli öğrenciler için programlama bölümleri olabilir. Bu okullarda çalışan öğretmenlerin mutlaka eyalet öğretmen lisansına sahip olması gerekir (GCU, 2022).

Grafik 3. Amerika Eğitim Sistemi

Magnet Okullar: Bu okullar belirli bir alanda özellikle STEM veya sanat gibi alanlara odaklanan devlet okullarıdır. Bu okullara üstün yetenekli ve zekâlı öğrenciler kabul edilmektedir (GCU, 2022). Temelde bu okullar her öğrencinin aynı hızda ve metotta öğrenmediğini esas alır. Bu okulla öğrenciler kura veya sınavla alınırlar. Bu nedenle sosyoekonomik ve kültürel çeşitlilik fazladır. Öğretmenler bu okullarda farklı öğretim uygulamaları kullanır ve bu uygulamalarını geliştirir (Magnet Schools in Public Education, 2004).

Charter Okullar: Eğitimde merkezî ve hiyerarşik sisteme dayalı metotlarla şekillenen müfredat anlayışının yerine, öğrencilerin eğilimleri ile ailelerin ve öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde oluşan özgün eğitim müfredatları uygulanması tasarlanmaktadır. Charter okulları özel ve devlet okullarının karışımı olarak kabul edilebilir. Devlet okulları gibi tüm öğrencilere açıktır ve bağımsız ve özerk olmaları bakımından ise özel okullarla aynıdır (Hesapçıoğlu ve Çelebi, 2011). Devlet Charter Okulları Programı, charter okullarının plânlama, geliştirme ve ön uygulamalarını desteklemektedir. Charter okulları öğrencilerin akademik başarılarını arttırmak amacıyla kurulmuştur. Charter okulları, üç yıla kadar eğitim fonu alabilirler, ancak ön uygulama için iki yıldan fazla zaman harcamamak zorundadırlar (U.S Department of Education, 2022). Bu okulların parasız olması ve okullar arası rekabeti

arttırarak devlet eğitiminin gelişmesine katkı sağladığı düşüncesiyle destek görmektedir. Diğer yandan çeşitli ekonomik ve yönetim problemlerinden dolayı kapanmaları nedeniyle istikrardan uzak olduğu düşüncesiyle eleştirilmektedir (Hesapçioğlu ve Çelebi, 2011).

Özel okullar: Bu okulların müfredatlarında sınırlama yoktur. Standart testler ile devlete karşılık sorumlulukları yoktur bunun yerine ailelere karşı yükümlülükleri bulunmaktadır. Okul ücretleri çeşitlidir ve okul birçok harcamayı velilerden talep edebilir.

Virtual Okullar: Son zamanlarda, bu okul türü Amerika Birleşik Devletleri'nde yaygın hale gelmeye başladı. Bazı devlet okulları da yarı zamanlı olarak çevrimiçi dersleri desteklemektedir. Ayrıca tamamen sanal eğitim ya da kombinasyon şeklinde de çevrimiçi eğitimi kullanan okullarda mevcuttur.

Dini Okullar: Bazı aileler mensup oldukları dinle beraber çocuklarının eğitimleri almalarını istediklerinden bu okullar tercih edilmektedir. Bu okullar genel olarak belirli bir din kapsamında bir organizasyon, cemaat veya derneklere bağlıdır. Kendi müfredatlarını belirleyebilirler ve dini öğretimi laik akademisyenlerle dengeleyebilir veya birini diğerinin üzerinde vurgulayabilirler. Bazı dini okullar, akademik mükemmellik için bir itibar kazanır ve bu nedenle, o dine mensubiyet dışında kalan ailelerin öğrencilerini de cezbeder. Öğretmenler, o dine ait kutsal kitabı kabul alan standartlarına göre disiplin sağlayabilir ve öğrencileri doğruluk ve diğer tanrısal değerler konusunda yaşamlarında eğitebilirler (GCU, 2022).

Özel Eğitim Okulları: Çocuğu özel gereksinimli olan birçok ebeveyn, özel özel eğitim okullarını tercih etmektedir. Bu okullarda çocuklar, ihtiyaç duyabilecekleri değişiklikler, tedaviler veya terapikonusunda bilgili öğretmenlerden ve profesyonellerden daha fazla bireysel ilgi görürler. Bu tür okullarda öğretmenin rolü, çocukların becerilerini ve öğrenme gereksinimlerini değerlendirmek ve bu ihtiyaçların en iyi nasıl karşılanacağını belirlemektir. Ayrıca Bireyselleştirilmiş Eğitim Planları (IEP'ler) tasarlayabilir ve öğrencilerin ilerlemesini izlemek için ebeveynler ve okul personeli ile işbirliği yapabilirler (GCU, 2022).

Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay

2018–19 eğitim öğretim yılında devlet okullarına K-12 eğitimi için devlet, eyalet ve yerel yönetimler tarafından yaklaşık \$667 milyar dolar olup her öğrenci için yaklaşık \$13,187 harcandı. Bu bütçede federal devlet yaklaşık %7 sinden sorumludur. 2021 yılı için devletten \$440 milyar dolar bu miktar ile bütçeden sosyal güvenlik-işsizlik, sağlık, savunma kalemlerinden sonra eğitim dördüncü sırada yer almaktadır.

Öğrenci Sayısı

Amerika da 2020 sonbahar yılında yaklaşık toplamda 49,4 milyon öğrenci (34,1 milyon ilköğretim öğrencisi, 15,3 milyon ise ortaöğretim öğrencisi olmak üzere) devlet okullarında eğitime başladı. Eyalet bazında en fazla öğrenci Kaliforniya (6.063.437) ve Teksas (5.372.806) eyaletlerinde bulunmaktadır. Özel okullarda ise 2020 sonbaharında K-12 eğitime başlayan öğrenci sayısı 4,7 milyondur. Yaklaşık 5 milyon yabancı öğrenci (İngilizce öğrenen) 2018 yılının sonbaharında devlet okullarında öğrenim gördü (NCES, 2018). Evde eğitim alan öğrenci sayısı da yaklaşık 1.755.233 (NCES, 2019).19.4 milyon (11,4 milyon kız/ 8 milyon erkek) üniversite öğrencisi 2020 sonbaharında öğrenime başladı.

Öğretmen Sayısı ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Devlet okullarında çalışan öğretmen sayısı 3.198.170 iken özel okullardaki öğretmen sayısı 481.200 (NCES, 2019). 2022 sonbaharında devlet okullarında ortalama olarak tek bir öğretmene düşen öğrenci sayısı 15,8'dir. Ortalama bir öğretmenin maaşı da 2017-18 yılı için yaklaşık \$57,900'dur.

Okul Sayısı

K-12 eğitim veren devlet okulu sayısı 98,469, özel okul sayısı ise 30.492 (NCES, 2020). Amerika'da yaklaşık 5300 tane üniversite bulunmaktadır.

Eğitime katılım oranları

Eğitime katılım oranı 2020 sonbaharı için ilkokulda %92, ortaokulda %90, lisede ise 89%'dur (AIR, 2021). 18-24 yaş üniversite kaydolma oranı ise yaklaşık %41'dir.

Tamamlama oranları

2018-19 eğitim öğretim yılında yaklaşık %86 lise öğrencisi öğrenimini tamamlayarak mezun oldu (NCES, 2020). 2021 yılında 82,621 (32%) öğrenci herhangi bir lisans programından, 146,367 (56,7%) yüksek lisans programından, 12,780 (5%) bir doktora programından mezun oldu (ED, 2021). 25 yaş altı lisans mezunun oranı ise yaklaşık %22'dir (NCES, 2022). Yaklaşık 2 milyon (%5,1) yaşları 16 ile 24 arasında olan öğrenci lise öğrenimini yarıda bıraktı (NCES, 2021). Lisans programında ise yaklaşık 33%'lük bir kısım öğrenimini yarıda bıraktı (ED, 2021).

Sınıf tekrarı oranları

2018 yılı için K-12 düzeyinde yaklaşık %6'lık bir öğrenci liseden mezun olmadan sınıf tekrarına düşmektedir (NCES, 2019). Yapılan araştırmalara göre sınıf tekrarına düşen öğrenciler genel olarak azınlık kökenli ve düşük gelirli hanelerden olma olasılığının daha yüksek olduğunu bulmuşlardır.

Sınavlarda başarı/yerleştirme oranı

Ulusal Eğitimde İlerleme Değerlendirmesinin 2019 yaptığı sınava göre 4. Sınıf öğrencileri matematikte ortalama 241 ve okumada ise ortalama 220 puan alırken, 8. Sınıflar ise matematikte ortalama 282 ve okumada ortalama 263 puan aldı (500 en yüksek puan). Amerika da ilköğretimden ortaöğretime geçişte kullanılan merkezi bir sınav yoktur.

Yükseköğretime katılım oranı

2019 yılında liseden mezun olan 3,2 milyon öğrenciden 2,1 milyonu yaklaşık %66'sı 2 yıllık ya da 4 yıllık bir yükseköğrenim okuluna kayıt oldu (NCES, 2022).

Yükseköğretimde gidilen programların oranı

Yükseköğretimde en çok tercih edilen bölüm işletme bu bölümü takip eden bölümler sırasıyla hemşirelik, psikoloji, biyoloji, tıp, mühendislik, eğitim bilimleri, iletişim, adli suçlar, finans, antropoloji-sosyoloji, bilgisayar bilimleridir (Forbes, 2022).

Amerika da zorunlu eğitim 12 (K-12) yıldır. Kendi ikamet ettiği okul bölgesinde bulunan devlet okullarına gitmek ücretsizdir. Zorunlu okula başlama yaşı genel olarak 6 yaşıdır. Devlet okullarında genellikle düz, özel eğitim, mesleki, alternatif olmak üzere 4 tür okul bulunmaktadır. Alternatif okullar geleneksel eğitim vermeyen okullar olarak tanımlanmaktadır.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Mevzuat her eyalet ve okul bölgesi düzeyinde belirlenmektedir Genel olarak temel eğitimi bitiren her öğrenci yeteneğine bakılmaksızın ve herhangi bir sınav zorunluluğu olmadan bir ortaöğretim okuluna devam edebilir. Liseler arası da geçiş de mümkündür fakat bu durumda öğrencinin aldığı dersler ve bu derslerdeki başarıları değerlendirilerek okula geçiş kabulü değerlendirilir. Ayrıca öğrencinin gideceği okul ikametinde yer alan okul bölgesinde olmalıdır.

Üniversiteye geçişte ise genel olarak her üniversite kendi kriterlerine göre öğrenciyi okula kabul sürecini değerlendirmektedir. Community College (genel olarak 2 yıllık) yükseköğrenim kurumu mesleki eğitime yönelik eğitim vermektedir. Genel olarak çok fazla kriter olmadan bir lise diplomasına veya lise bitirme sertifikasına sahip öğrenciler kabul alabilmektedir. Özellikle üniversiteler öğrencilerin ders notlarında bazı özel şartlar isteyebilir. Ayrıca öğrencinin sosyal faaliyetlerdeki yetenekleri de üniversiteye kabulde önemli bir role sahiptir. SAT ve ACT gibi sınav sonuçları da yine değerlendirmeye katılabilmektedir.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

İlköğretim de eyalet standartlarını aşamayanlar sınıf tekrarına tabi tutulabilir. Sınıf geçmeden ziyade aldığı mezuniyet için gerekli olan krediyi başarıyla tamamlaması gerekir.

Sınıf tekrarında ise öğretmen veli ile iletişime geçerek süreci yönetmektedir. İlköğretim de özellikle okuma becerilerinin gelişimi sınıf geçme de önemli bir kriter olarak kabul görmektedir.

SINIF TEKRARI

Bazı okul bölgelerinde bir öğrenci birden fazla sınıf tekrarı da yapabilir fakat bazı okul bölgeleri de sınıf tekrarının en fazla bir kere yapabileceği şeklinde kısıtlamıştır. Özellikle 3. sınıf için sınıf tekrarı Amerika da önemli bir konudur. Bu dönemde çocukların okuma testinde aldıkları puan sınıf tekrarına neden olmaktadır.

On sekiz eyalette, öğrencilerin sınıf geçme ve kalma için uygunluğunu belirlemede kullanılacak bir değerlendirmeyi belirten politikalar vardır; 12 eyalet, standart testleri kullanır; üç eyalet yerel olarak belirlenmiş testleri belirtir ve üç eyalet ise eyalet ve yerel değerlendirmelerin bir kombinasyonunu kullanır.

DEVAM/DEVAMSIZLIK

Genel olarak okullarda en az %85'lik devam zorunluluğu bulunmaktadır.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Okullar bir eğitim öğretim döneminde ortalama 180 gün açıktır. Genel olarak 6 saat öğrenciler okulda öğrenim görmektedir. Bu sureye yemek ve teneffüs süreleri dâhil değildir. Temel eğitim de eğitim süresi genel olarak ortaöğretime göre 1 saat daha az olma eğilimindedir. Okulların başlama ve bitiş tarih ve ders saatlerine bölgesel okul idareleri karar vermektedirler.

Tablo 17. İlköğretim Örnek Günlük Ders Programı

İlköğretim	8:30-11:30 (1. Periyot)	- Dil sanatları - Bilim - Matematik
	10:00 – 10:15: Teneffüs	- Sağlık - Sosyal çalışmalar - Sanat
İlköğretim	11:30 – 2:30 (2. Periyot)	- Dil sanatları - Bilim - Matematik
	12:00– 12:45: Öğle Arası	- Sağlık - Sosyal çalışmalar - Sanat
2:30 – 6:00 Okul Sonrası Çalışmalar		Sınıf dışı aktiviteler: Spor, tiyatro ya da çeşitli kulüp etkinlikleri

Tablo 18. İndiana eyaletine ait örnek bir ders program çizelgesi

Dersler	1. sınıf	2. sınıf	3. sınıf	4. sınıf	5. sınıf	6. sınıf	Toplam Ders Saati	% Dağılımı
Dil Sanatı	750	750	750	525	450	450	3675	40,83
Matematik	225	225	225	225	225	225	1350	15
Sosyal ve Vatandaşlık Eğitimi	150	150	150	150	225	225	1050	11,67
Bilim	150	150	150	150	180	180	990	11
Görsel Sanatlar	60	60	60	90	90	90	450	5
Müzik	60	60	60	90	90	90	450	5
Sağlık	105	105	105	75	75	75	315	6
Beden Eğitimi				75	75	75	225	2,5
Pratik Sanatlar ve Yabancı Dil				90	90	90	225	2,5
Toplam Haftalık Ders Saati	1500	1500	1500	1500	1500	1500	9000	100

İlköğretim okullarında okuma, yazma ve matematik temel becerilerinin yanı sıra tarih ve coğrafya, el sanatları, müzik, bilim, sanat ve beden eğitimi veya spor derslerinde de eğitim almaktadırlar. Haftalık toplam ders saatinin yaklaşık %40'ini okuma yazma/ İngilizce dil sanatı oluşturmaktadır. Bu dersi en yakın takip eden yaklaşık %15 ile matematik dersidir.

Ortaöğretimde temel dersler bilim (6 kredi; Fizik, kimya, biyoloji), matematik (6-8 kredi; istatistik, cebir, geometri, hesap), İngilizce (8 kredi; dil sanatı, edebiyat, güzel yazı, yabancı dil), sosyal bilimler (6 kredi; tarih, coğrafya ve ekonomi). Seçmeli derslerde görsel sanatlar, performans sanatları, mesleki eğitim dersleri, bilgisayar/yazılım dersleri, yabancı diller, ekonomi eğitimi vb. Hatta bazı okullar sürücü eğitim dersleri bile vermektedirler. Seçmeli dersler yaklaşık %25'lik kısma denk gelmektedir. Zorunlu derslerden yaklaşık 24 kredi ders alırken bir lise öğrencisi seçmeli derslerden 8 kredilik ders almaktadır.

Tablo 19'da Kaliforniya eyaleti için örnek bir ders ve kredi tablosu yer almaktadır. Kaliforniya'da lisede mezun olabilmek için ise 230 kredi gereklidir. Bunlarda 160 temel dersler (C), kalan 70 kredi ise seçmeli derslerden gelmektedir. Öğrenciler, lise mezuniyet sınavına girerek bu sınavdan sonra lise diplomasını almaya hak kazanırlar ya da kazanamazlar. Sınav da sorumlu tutulan dersler ise İngilizce, Dil Sanatları, Matematik ve Yazmadır (Altın, 2011).

Tablo 19. Kaliforniya Lise Ders Dağıtım Tablosu

DERSLER	KREDİLER	DERSLER
Sosyal Bilimler (C)	30 Kredi (3 Yıl)	Dünya Tarihi AB Amerika Tarihi AB Amerika demokrasi/Ekonomi Prensipleri
İngilizce (C)	40 Kredi (4 yıl)	İngilizce 9 İngilizce 10 Amerikan Edebiyatı/ Çağdaş Kompozisyon (12 sınıfta) Kompozisyon / İngilizce Seçmeli
Matematik (C)	20 Kredi (2 yıl)	Koleje Hazırlık Matematiği
Laboratuvar Bilimi (C)	20 Kredi (2 yıl)	10 kredi Biyoloji Bilimi 10 Kredi Fizik Bilimi
Görsel ve Uygulama Sanatları (C)	10 Kredi	2 Sömestri Sanat Sınıfları
Uygulamalı Teknoloji (C)	10 Kredi	2 Sömestri Teknoloji Sınıflar
Sağlık (C)	5 Kredi (1 sömestri)	
Yaşam Becerileri (C)	5 Kredi (1 sömestri)	
Beden Eğitim (C)	20 Kredi (2 Yıl)	4 Sömestri Beden Eğitim, Atletizm, Takım Oyunları veya dans
Seçmeli Dersler	70 Kredi	İlave Kurslar , Sosyal Çalışmalar, İngilizce, Matematik, Bilim, Yabancı Dil, Görsel ve Uygulama Sanatlar, ve Uygulamalı Tenoloji
Değerlendirme	Demonstrate competency in English, Language Arts, Math, and Writing California High School Exit Exam	

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Öğrenciler okul bitiminde etüt saatlerine yönlendirilmektedir. Yaz okulları ve özel ders programları da öğrencilerin sınıf tekrarına düşmemesinde önleyici adımlar olarak ailelere sunulmaktadır. Her değerlendirme sonucu velilere bildirilmektedir. Özellikle öğrenci başarısının artırılmasında ebeveynlerle beraber programlar hazırlanmaktadır. Eyaletler akademik başarıyı artırmaktan bu kapsamda önlemler almaktan sorumludurlar.

BELGELENDİRME

Ortaöğretim sonunda gerekli bütün kredileri başarıyla tamamlayıp ve lise bitirme sınavında başarılı olmuş olanlara lise diploması verilir. Eğer lise bitirme sınavını geçemezse öğrenci diploma yerine katılım belgesi almaktadır. Community College (2 yıllık yükseköğrenim) mezunlarına ön lisans (Associate Degree) diploması verilir. 4 yıllık college veya üniversite mezunlarına ise Lisans Diploması (Bachelor's Degree) verilir.

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR

Eğitim bakanlığı tarafından aşağıda yer alan linkte birçok online kaynak öğrenci ve öğretmenlere sunulmuştur:

<https://www.ed.gov/coronavirus/resources-for-learning-at-home>

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Eğitim Dairesinin 2022 eylem planında eğitim de 4 hedeften bahsedilmektedir.

1. Hedef: her öğrencinin eşit şartlarda kaliteli bir öğrenime kavuşturmak.
2. Hedef: Ortaöğretim sonrası eğitim fırsatlarını artırmak, ekonomik fırsatları teşvik etmek ve bilgili, düşünceli ve üretken bir vatandaşlığa teşvik etmek
3. Hedef: Daha kaliteli şeffaf eğitim verileri sunabilmek
4. Hedef: eğitim bakanlığının daha etkili, verimli ve hesap verebilir bir yapıya kavuşturmasıdır.

Bu hedefler doğrultusunda eğitim bakanlığı çalışmalarını sürdürmektedir.

AVUSTRALYA

Dr. Rıza MEMİŞ

GENEL BİLGİLER

30 Eylül 2021 tarihi itibarıyla Avustralya'nın nüfusu 25.750.198'dir (Avustralya İstatistik Kurumu, 2021). Tablo 20 Avustralya İstatistik Kurumunun 30 Haziran 2021 tarihi itibarıyla eyalet veya bölgelerdeki nüfusun yaş aralıklarına göre dağılımını göstermektedir.

Tablo 20. Avustralya Nüfusunun Eyalet ve Bölgelerin Nüfusunun Yaşa Göre Dağılımı (30/06/2021)

Yaş	NSW	Victoria	Queensland	Western Australia	South Australia	Tasmania	Australian Capital Territory	Northern Territory	Avustralya
0-4	488.973	380.890	311.193	170.135	96.315	28.568	27.125	17.530	1.520.875
5-9	515.159	419.314	339.414	177.084	106.398	31.483	29.028	17.738	1.635.905
10-14	508.505	400.674	349.354	173.349	106.499	33.327	26.595	17.093	1.615.687
15-19	464.606	368.877	321.227	155.932	100.730	31.060	23.739	15.242	1.481.673
20-24	514.240	432.882	329.798	162.543	110.885	30.976	30.613	15.826	1.627.973
25-29	588.239	514.891	362.621	179.373	116.170	33.259	33.283	20.744	1.848.806
30-34	613.166	528.120	364.524	200.632	117.473	33.210	35.045	23.900	1.916.347
35-39	592.536	502.032	360.105	202.578	117.445	32.323	35.712	20.729	1.863.775
40-44	523.564	432.313	330.872	177.699	106.436	30.395	31.227	17.297	1.650.113
45-49	518.507	421.323	342.540	174.927	109.224	32.934	28.802	16.028	1.644.621
50-54	497.095	411.134	332.833	172.458	113.688	35.270	26.314	15.708	1.604.838
55-59	487.946	385.496	315.827	162.121	112.892	36.448	23.518	14.187	1.538.809
60-64	468.652	363.492	296.179	149.705	110.904	37.854	20.934	11.774	1.459.868
65-69	410.309	317.696	259.038	130.242	99.442	34.139	17.888	8.937	1.278.015
70-74	364.370	281.674	234.160	113.085	91.168	31.033	16.311	6.264	1.138.347
75-79	265.635	202.164	166.575	77.334	65.787	21.655	11.232	3.674	814.225
80-84	181.192	141.326	105.990	52.497	44.843	14.318	7.308	1.962	549.544
85-89	110.002	85.858	59.510	30.893	27.327	8.078	4.241	819	326.776
90-94	56.039	43.460	29.410	14.561	14.334	3.758	2.002	354	163.937

94-99	17.176	13.204	8.569	4.416	4.611	1.075	607	84	49.746
100 ve üstü	2.740	2.246	1.494	693	825	152	87	19	8.262
Toplam	8.188.651	6.649.066	5.221.233	2.682.257	1.773.396	541.315	431.611	245.909	25.738.142

Avustralya'nın 2020 yıllık milli geliri 1.327.836.170.000 USD (~1,33 trilyon USD) ve kişi başı milli geliri ise 51.680 USD'dir. 2019 yılı işsizlik oranı %5,2, 2020 yılı işsizlik oranı %6,5 ve 2021 işsizlik oranı ise %5,1'dir. Genç işsizlik oranı ise 2019 için %11,7, 2020 yılı için %14,2 ve 2021 için %11,3'tür.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Eğitim öğretim yılı 4 dönemden oluşmaktadır. Birinci dönem ulusal tatillere göre ocak ayının son haftası veya şubat ayının ilk haftasında başlamaktadır. Eyaletler arasında farklılık göstermekle beraber her dönem yaklaşık 10 hafta (toplam 40 hafta) sürmektedir. Dönemler arası iki haftalık tatil bulunmaktadır. Eğitim öğretim yılı aralık ayının ortasında sona ermektedir. Tablo 21 Yeni Güney Galler eyaletinde bulunan devlet okullarının 2022 yılı dönem başlangıç ve bitiş tarihlerini göstermektedir. Okul saatleri bölgelere ve okullara göre değişmekle beraber genelde 8.30 – 15.30 arasındadır.

Tablo 21. Yeni Güney Galler eyaleti Eğitim Öğretim Yılı Başlangıç ve Bitiş Tarihleri

	Tarihler	Süre
1. Dönem	28 Ocak – 8 Nisan	10 hafta
2. Dönem	26 Nisan – 1 Temmuz	10 hafta
3. Dönem	18 Temmuz – 23 Eylül	10 hafta
4. Dönem	10 Ekim – 20 Aralık	10 hafta

2018 Dünya Bankası verilerine göre bütçenin %13,48'i; gayri safi yurtiçi hasılanın ise %5,11'i eğitim harcamalarına ayrılmaktadır.

2021 yılında toplamda 4.030.717 öğrenci bulunmaktadır (Avustralya İstatistik Kurumu, 2021). Öğrencilerin %56,3'ü temel eğitim kademesinde, %43,7'si ise ortaöğretim kademesinde bulunmaktadır. Tablo 22 öğrenci sayısının okul kademesi ve türüne göre dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 22. Okul Türü ve Kademelerine Göre Öğrenci Sayıları (ACARA, 2021)

	Devlet		Katolik		Özel		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Temel Eğitim	1.583.684	69,8	406.903	17,9	277.468	12,2	2.268.055	100
Alt Ortaöğretim	744.646	59,4	270.701	21,6	238.713	10,0	1.254.060	100
Üst Ortaöğretim	294.425	57,9	109.577	21,5	104.600	20,6	508.602	100
Toplam	2.622.755	65,1	787.181	19,5	620.781	15,4	4.030.717	100

2021 yılında toplam 9,581 okul bulunmaktadır. Tablo 23 okul sayısının ise kademelere ve okul türüne göre dağılımını göstermektedir. 2021 yılında toplamda 303,539 öğretmen bulunmaktadır ve öğretmen başına 13,3 öğrenci düşmektedir. Bu oran temel eğitim seviyesinde 14,5 ve ortaöğretim seviyesinde 11,9'dur (ACARA, 2021). Öğretmen başına düşen öğrenci sayısı devlet ve Katolik okullarında 13,6, özel okullarda ise 12,8'dir.

Tablo 23. Kademe ve Okul Türüne Göre Okul Sayıları

	Okul Türü	Okul Sayısı	Okul Yüzdesi
Temel Eğitim	Kamu	4801	76,74
	Katolik	1243	19,87
	Özel	212	3,39
	Toplam	6256	65,30
Ortaöğretim	Kamu	1059	73,44
	Katolik	324	22,47
	Özel	59	4,09
	Toplam	1442	15,05
Birleştirilmiş	Kamu	496	36,10
	Katolik	149	10,84
	Özel	729	53,06
	Toplam	1374	14,34
Özel Eğitim Kurumu	Kamu	336	66,01
	Katolik	46	9,04
	Özel	127	24,95
Toplam	509	5,31	

2021 yılında 6-15 yaş aralığında toplam 3.229.459 çocuk bulunmaktadır. Bu çocukların 3.198.158'i (%99'u) öğrenim görmektedir (ACARA, 2021). Avustralya Müfredat Geliştirme, Değerlendirme ve Raporlama Kurumu (ACARA) 2021 yılı verilerine göre öğrencilerin 2021-2022 eğitim öğretim yılı birinci dönem okula devam oranı %90,9'dur. Bu oran 1-6. sınıf kademelerinde 92,3 iken 7-10. sınıf kademelerinde %88,8'dir.

2016 veya 2017 yılında alt ortaöğretime başlayan öğrencilerin %95,2'si 2020 yılında 11. sınıfa ve %83,1'i ise 2021 yılında 12. sınıfa devam etmiştir. Zorunlu olmayan üst ortaöğretim kademesi incelendiğinde 2019 yılında 10. sınıfa (zorunlu alt ortaöğretim seviyesi) öğrenim gören öğrencilerin %93,5'i 2020 yılında 11. sınıfta ve %81,6'sı ise 2021 yılında 12 sınıfta öğrenimlerine devam etmiştir.

2020 yılı ulusal istatistiklere göre 20-24 yaş aralığındaki kadınların %92'si erkeklerin ise %87'si 12. sınıfı bitirmiş veya Sertifika III veya daha üstü bir derecede sertifika almıştır. 2020 verilerine göre ise 12. sınıf yaş seviyesindeki çocukların (17-18 yaş grubu) %76'sı lise bitirme sınavlarını başarıyla tamamlamış ve lise bitirme sertifikasını almaya hak kazanmıştır (ACARA, 2021). 15-19 yaş grubundaki bireylerin %26,3'ü mesleki teknik ve eğitim alanında en az sertifika II düzeyinde kurslara katılım göstermektedir. Bu bireylerin arasında örgün eğitime devam eden öğrenciler de bulunmaktadır.

Ulusal veya eyalet bazında resmi olarak yayımlanan bir sınıf tekrar yönetmeliği bulunmamaktadır. Bu yüzden eyalet ve ulusal bazda sınıf tekrar etme istatistiğine ulaşılamamıştır. 2014 yılında yayımlanan OECD raporuna göre, PISA 2009 uygulamasına katılan Avustralyalı öğrencilerin %8,4'ü en az bir kademedeki sınıf tekrarı yaptıklarını belirtmişlerdir (Ikeda & Garcia, 2014). Bununla beraber okulların sınıf geçme ve kalma sürecine yönelik hazırladıkları örnek kılavuzlarda öğrencinin sınıf tekrar yönelik kararın aile, öğretmen ve okul idaresi görüşleriyle ortak bir şekilde alınması tavsiye edilmektedir. Öğrencinin sınıf tekrar kararı uzun süreli devamsızlık, kronik hastalıklar, başarısızlık ve öğrencinin sınıf arkadaşlarından küçük olması gibi nedenlerden alınabilmektedir.

2019 verilerine göre 25 yaş altı bireylerin %58,9 yükseköğretime devam etmiştir. Tablo 24 yükseköğretimdeki öğrencilerin yerleştikleri programa göre dağılımlarını göstermektedir.

Tablo 24. Yükseköğretimde Öğrencilerin Yerleştikleri Programların Dağılımı

Alan	Yüzde
Genel Programlar ve Yeterlikler	0,01
Eğitim	8,39
Sağlık ve Refah	18,09
Sosyal Bilimler Gazetecilik ve Haberleşme	6,17
İşletme, Yönetim ve Hukuk	32,80
Sanat ve Beşeri Bilimler	10,60
Hizmet Alanları	1,65
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık, Veterinerlik	0,81
Doğal Bilimler, Matematik ve İstatistik	5,20
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	7,67
Mühendislik, İmalat ve Yapı	8,64

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Avustralya'da merkezi bir eğitim sistemi bulunmamaktadır. Eyaletlerin ve bazı bölgelerin kendi eğitim birimleri vardır ve bu birimler kendi eğitim politikalarını belirler. Bununla birlikte, federal hükümet eğitim politikalarını koordine eder. Ulusal eğitim hedefleri eyaletler, bölgeler ve federal hükümet arasındaki ortak anlaşmalarla belirlenir. Eyaletler ve bölgeler, ilk ve orta dereceli okullar için yapılan harcamalar federal hükümet, eyaletler ve bölgeler tarafından ortak bir şekilde karşılanır.

Eyaletler ve bölgeler eğitim harcamalarının yaklaşık yüzde 75'ini karşılarken, harcamaların kalanı federal hükümet tarafından karşılanır. Federal hükümet tarafından yapılan harcamaların büyük bir kısmı özel okullar için harcanmaktadır. Katolik okulları ve diğer bağımsız okullar gibi inanca dayalı kurumları içeren özel okulların kamu tarafından finanse edilmesi, diğer batı ülkeleriyle karşılaştırıldığında alışılmadık bir durum olduğundan ülke içinde tartışma konusu olan bir durumdur. Eğitim sistemi ve mesleki eğitimle ilgili kararların çoğu eyaletler ve bölgeler tarafından alınır.

Temel Eğitim

Bölgelerin çoğunda zorunlu eğitim 16 yaşın sonuna kadar sürer. Eğitim ücretsiz değildir. Ancak bu ücret devlet tarafından karşılanır. Buna rağmen devlet okullarında "gönüllü destek" adı altında velilerleden bir miktar ücret alındığı da dönem dönem basına yansımaktadır. Örgün eğitim öğrencileri 1. sınıfa hazırlamak için tasarlanmış zorunlu bir "temel yıl"a (anasınıfı) girdiği beş yaşında başlar.

Anasınıfını, bölge veya eyaletlere bağlı olarak (1. sınıftan 6. veya 7. sınıfa kadar) altı veya yedi yıllık ilköğretim izler. Müfredat eyalete göre değişir, ancak genellikle İngilizce, matematik, sosyal bilgiler, bilgisayar teknolojisi, fen bilimleri, beden eğitimi ve sağlık ve yaratıcı etkinlikleri içerir. Öğrencinin sınıf geçme durumuna öğretmenlerin sınıf içi değerlendirmelerine göre karar verilir. Merkezi anlamda yıl sonu veya mezuniyet sınavları bulunmamaktadır. İlkokulun tamamlanmasının ardından sadece öğrencilere sadece transkript verilir. Herhangi bir diploma veya benzeri bir belge verilmemektedir.

İlköğretim ve ortaöğretim müfredatı eyalet ve bölge hükümetleri tarafından belirlendiğinden, uygulanan müfredatların birbiriyle uyumlu olmasını sağlamak ve öğrenci öğrenmelerinin ulusal olarak tutarlı bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak için bir koordinasyon organı olan Avustralya Müfredat, Değerlendirme ve Raporlama Kurumu (ACARA) 2008 yılında kurulmuştur. Bu kurum ülke genelinde temel öğrenme çıktılarını standartlaştırmak amacıyla

kurulmuştur. ACARA'nın "Avustralya Müfredatı", öğrencilerin belirli öğrenme alanlarında hangi temel yetkinlikleri kazanması gerektiğini tanımlar. Avustralya müfredatının ülke genelinde ne kadar etkili bir şekilde uygulandığını ölçmek için her yıl 3, 5, 7 ve 9. sınıflarda ulusal bir değerlendirme testi (NAPLAN) yapılır. Bununla birlikte, bölgeler arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin, notlandırma sistemi eyalet veya bölgeye bağlı olarak tamamen farklıdır.

Alt Ortaöğretim

Ortaokul bölgeye bağlı olarak 7. veya 8. sınıfla başlar ve 10. sınıfa kadar sürer. İlköğretimi tamamlayan öğrenciler sınavsız bir şekilde ortaokula devam etmektedirler. Ancak, bazı eyaletlerde üstün yetenekli öğrenciler için açılan okullara kayıt yaptırmak için okula özel bir giriş sınavı uygulanmaktadır. Ana müfredat genellikle İngilizce, matematik, sosyal bilimler, fen bilimleri, yabancı diller, bilgi ve iletişim teknolojisi, sanat ve beden eğitimi içerir. Seçmeli dersler yüksek sınıf seviyelerinde müfredatta bulunur. Sınıf geçme durumu ders içi uygulanan sınavlara, yazılı ödevlere, sözlü sunumlara ve sınıf katılımına göre belirlenir. Bölgelerin çoğunda mezuniyet için bitirme sınavları bulunmamaktadır.

Çoğu eyalet ve bölgede 10. sınıfın tamamlanması üzerine verilen belirli bir sertifika yoktur. Ancak Avustralya Başkent Bölgesi'ndeki öğrenciler "10. Yıl Sertifikası" almaktadırlar. Yeni Güney Galler'de ise öğrenciler kümülatif akademik sonuçları listeleyen bir okul transkripti olan bir Okul Başarı Kaydı (RoSA) almaktadırlar.

Üst Ortaöğretim (11. ve 12. Sınıf)

Avustralya'da üst ortaöğretim zorunlu değildir, ancak orta öğretimin son yılına kadar okulda kalan ortaöğretim öğrencilerinin sayısı 2016'da yaklaşık %84'tür. 10. sınıfı bitiren öğrenciler genellikle okullarında üst orta öğretime devam edebilirler. Ayrıca uygulanan giriş sınavları yoktur. Alternatif olarak, öğrenciler mesleki eğitim ve öğretim programlarına kaydolmayı seçebilirler.

Üst ortaöğretim, tüm eyalet ve bölgelerde 11. ve 12. sınıfları kapsar. İlköğretim ve alt ortaöğretimde olduğu gibi, eyalet ve bölge hükümetleri müfredatı ve değerlendirme standartlarını belirler ancak ACARA'nın Avustralya müfredatını entegre eder. İngilizce, matematik, fen bilimleri, tarih ve coğrafya gibi temel bilgi alanlarındaki on beş ders tüm eyaletler ve bölgeler de temel müfredatı oluşturur. Bu temel ders grupları içinde, öğrenciler müfredatlarını özelleştirebilir ve seçmeli dersler seçebilirler.

Mezuniyet için belirli ders gruplarında belirli minimum kredi gereksinimlerinin tamamlanması gerekmektedir. Ayrıca, birçok eyalette bitirme sınavının başarıyla geçilmesi gerekmektedir. Sınavların içeriği ve değerlendirme kriterleri bölgeden bölgeye farklılık göstermektedir. Sınav

sonuçları da yükseköğretime kabulün belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Birçok eyalette, belirlenen konulardaki 12. yıl puanları, Avustralya üniversitelerinin bir seçim mekanizması olarak kullandığı bir “Avustralya Üçüncül Kabul Sıralaması”nı (ATAR) hesaplamak için kullanılır. Ortaöğretim programının tamamlanmasının ardından verilen genel olarak Kıdemli Ortaöğretim Eğitim Sertifikası denir, ancak tam adı eyalet veya bölgeye göre değişmektedir.

Mesleki ve Teknik Eğitim

Avustralya, ortaöğretim ve lise sonrası seviyelerde sunulan çok çeşitli programlarla büyük bir Mesleki Eğitim ve Öğretim (VET) sektörüne sahiptir. Eğitim genellikle istihdam odaklıdır. Uygulamalı eğitime güçlü bir şekilde odaklanır ve “Kayıtlı Eğitim Kuruluşları” (RTO'lar) tarafından sağlanır. Avustralya Ulusal Mesleki Eğitim Araştırmaları Merkezi'ne göre, 2016'da 4.279 RTO ve 4,2 milyon öğrenci bulunmaktadır. Ülkedeki uluslararası öğrencilerin yüzde 26'sı 2017 yılında VET programlarına kaydolmuştur.

Ortaöğretim düzeyinde, VET programları farklı düzeylerde ve kapsamda sertifikaların verilmesine yol açar (Sertifikal I, II, III ve IV). Sertifika programları, artan karmaşıklık düzeyinde mesleki alanlarda ve ticarete eğitim sağlar. Sertifika IV, en üst düzeyde, Kıdemli Ortaöğretim Eğitim Sertifikası'na eşdeğer olarak kabul edilir ve yükseköğretime devam etme hakkı sunar. Avustralya'daki mesleki eğitim ve öğretim öğrencilerinin çoğu sertifika programlarına devam etmektedir.

Ortaöğretim sonrası düzeyde, VET programları diploma, ileri diploma, yüksek lisans Sertifikası veya lisans diploması verilmesine yol açar. Program uzunlukları, sertifikalar için 6 aydan başlamaktadır. Diploma programları için 1 ila 2 yıl arasında değişmektedir. Tüm programların ortak noktası, aynı anda yüksek öğrenime giden yolları sağlarken, ileri düzeyde mesleki becerileri aktarmalarıdır. Mesleki eğitim ve öğretim diploması sahipleri bir veya iki yıllık lisans programlarından muaf tutulabilirken, ileri diploma sahipleri belirli koşullar altında yüksek lisans programlarına kabul edilebilirler.

Kabul koşulları esnek, programa göre değişir ve daha az resmidir. Genel olarak, sertifika programları için minimum gereklilik, 10. sınıfın tamamlanması veya önceki seviyelerde bir sertifikadır.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Üst ortaöğretimin sonuna kadar olan süreçte kademeler arası geçiş için merkezi bir sınav bulunmamaktadır. Ancak özel yetenekli öğrencilerin öğrenim gördüğü okullarda okul bazlı giriş sınavları uygulanmaktadır. Üst ortaöğretimden yükseköğretime geçiş aşamasında eyalet bazında uygulanan merkezi sınavlar bulunmaktadır.

Öğrencilerin üst ortaöğretimi başarıyla tamamlayabilmesi için eyaletler arası farklılık gösteren yükümlülükleri bulunmaktadır. Öğrenciler, eğitim birimleri tarafından zorunlu olarak belirlenen derslere ek olarak seçmeli dersleri de tamamlayarak lise öğrenimini tamamlarlar. Öğrencilerin lise sertifikası alabilmeleri için eyalet bazında uygulanan lise sertifikası sınavlarına girmeleri gerekmektedir. Öğrencilerin bu sınavda başarısız olmaları durumunda öğrenciler bir sonraki yıl tekrar bu sınava katılabilir ve lise bitirme sertifikası alabilirler. Bu süreçte öğrencilere sadece üst ortaöğretim sürecindeki ders notlarını gösteren bir transkript verilir. Öğrencilerin lise bitirme sınavlarında aldıkları puanlar “Avustralya Lisans Kabul Sıralaması (ATAR)” hesaplaması için kullanılır. ATAR’ın hesaplamasında merkezi sınavda alınan puanlara ek olarak öğrencinin 12. sınıf notları da kullanılmaktadır. Ancak bu uygulamalar eyaletten eyalete değişiklik gösterebilir.

Lise bitirme sınavlarında öğrenciler eğitim birimleri tarafından belirlenen çerçevede istedikleri oturumlara katılma hakkına sahiptirler. Bu kriterler bölgeler arasında farklılık gösterebildiği için öğrenciler farklı derslerden bu sınavlara girebilirler. Yeni Güney Eyaleti Eğitim Standartları Biriminin yayınladığı 2022 lise bitirme sınavları takvimine göre lise bitirme sınavları 119 oturumdan oluşan 4 haftalık bir süreci kapsamaktadır. Öğrenciler bu 119 oturum içinde eğitim biriminin belirlediği çerçevede (örneğin 4 farklı matematik oturumunun en az ikisine katılmak gibi) yaklaşık 15 oturuma katılmaktadırlar.

Üniversite kabulünde en önemli kriterlerden birisi öğrencinin hesaplanan ATAR puanıdır. ATAR 0 ile 100 puan arasında puanlanmaktadır. Bir öğrencinin ATAR puanının 90 olması öğrencinin %10’luk dilimde olduğunu göstermektedir. ATAR puanına ek olarak öğrencinin ortaöğretim başarı puanı, lise zamanında yaptığı çalışmalar ve mülakatlar öğrencinin üniversiteye kabul sürecinde önemli bir rol oynamaktadır.

SINIF TEKRARI

Ulusal veya eyalet bazında resmi olarak yayımlanan bir sınıf tekrar yönetmeliği bulunmamaktadır. Bu yüzden eyalet ve ulusal bazda sınıf tekrar etme istatistiğine ulaşılamamıştır. 2014 yılında yayımlanan OECD raporuna göre, PISA 2009 uygulamasına katılan Avustralyalı öğrencilerin %8,4’ü en az bir kademede sınıf tekrarı yaptıklarını belirtmişlerdir (Ikeda & Garcia, 2014). Bununla beraber okulların sınıf geçme ve kalma sürecine yönelik hazırladıkları örnek kılavuzlarda öğrencinin sınıf tekrar yönelik kararın aile, öğretmen ve okul idaresi görüşleriyle ortak bir şekilde alınması tavsiye edilmektedir. Öğrencinin sınıf tekrar kararı uzun süreli devamsızlık, kronik hastalıklar, başarısızlık ve öğrencinin sınıf arkadaşlarından küçük olması gibi nedenlerden alınabilmektedir.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Avustralya müfredatı kapsamında öğrencilere okulların ders programlarının çerçevesi çizilse de, gerek eğitim öğretim dönemi gerekse haftalık ders saatleri bölgeden bölgeye değişmektedir. Tablo 25 Queensland eyaleti eğitim birimi tarafından okullara tavsiye niteliğinde olarak yayınladığı temel eğitim ve alt ortaöğretim kademelerine ait müfredat ve ders saatlerini göstermektedir.

Tablo 25. Queensland Eyaleti'nin Tavsiye Müfredat Programı

Öğrenme Alanı	Yıllık Ders Saati (38-40 Hafta)						
	P-2	3-4	5-6	7-8	9	10	
İngilizce	250-270	203-220	185-200	111-120	111-120	105-114	
Matematik	166-180	166-180	148-160	111-120	111-120	105-114	
Fen Bilimleri	37-40	64-70	64-70	92-100	111-120	105-114	
Sağlık ve Beden Eğitimi	74-80	74-80	74-80	74-80	74-80	70-76	
Beşeri ve Sosyal Bilimler	Tarih	18-20	37-40	37-40	46-50	46-50	43-48
	Coğrafya	18-20	37-40	37-40	46-50	46-50	43-48
İşletme ve Ekonomi			18-20	18-20	46-50	43-48	
	Vatandaşlık		18-20	18-20	18-20	18-20	17-19
Sanat	37-40	46-50	46-50	74-80	74-80	70-76	
Yabancı Dil	46-50	46-50	46-50	74-80	74-80	70-76	
Teknoloji	Teknoloji ve Tasarım	18-20	37-40	55-60	74-80	37-40	35-38
	Bilişim						
	Teknolojileri	18-20	37-40	55-60	74-80	37-40	35-38

BELGELENDİRME

Üst ortaöğretimin sonuna kadar öğrencilere bir belge verilmemektedir. "Avustralya Yeterlilik Çerçevesi" adı altında 10 farklı seviye belirlenmiştir. Tablo 26 bu seviyeleri göstermektedir.

Tablo 26. Avustralya Yeterlilik Çerçevesi

Seviye 10	Doktora Derecesi
Seviye 9	Yüksek Lisans Derecesi
Seviye 8	Lisansüstü Derecesi
	Lisans Onur Derecesi
Seviye 7	Lisans Derecesi
Seviye 6	İleri Diploma
	Önlisans Derecesi
Seviye 5	Diploma
Seviye 4	Sertifika IV
Seviye 3	Sertifika III
Seviye 2	Sertifika II
Seviye 1	Sertifika I

Sertifika I

Sertifika I kursları hazırlık niteliğindedir ve bu sertifikayı alan öğrenciler dar bir iş veya öğrenim alanında temel işlevsel bilgi ve becerileri kazanırlar. Bu düzeydeki bilgi ve beceriler, temel pratik beceriler, temel iletişim becerileri ve sınırlı özerklikle rutin ve öngörülebilir faaliyetleri üstlenme yeteneği ile ilgilidir. Kurslar genellikle altı aya kadar tam zamanlıdır.

Örnek Programlar: Yetişkin Dil Eğitimi, Kariyer Seçenekleri

Sertifika II

Sertifika II kursları, mezunların tanımlanmış bir iş veya öğrenme bağlamında temel olgusal, teknik ve sürece yönelik bilgileri elde etmelerini sağlar. Bu düzeydeki bilgi ve beceriler, rutin faaliyetleri üstlenme ve bir dizi öngörülebilir soruna bilinen çözümleri uygulama becerisi ile ilgilidir. Kurslar genellikle altı aydan bir yıla kadar tam zamanlıdır.

Örnek Programlar: Açıcılık, Yiyecek-içecek Hizmetleri, Gıda İşleme, Otelcilik, Mutfak Operasyonları

Sertifika III

Sertifika III kursları, bir çalışma veya öğrenme alanında olgusal, teknik, prosedürel ve teorik bilgi ve beceriler kazandırmaya yöneliktir. Yeterlilik, vasıflı çalışmaya ve daha fazla öğrenmeye yol açmayı amaçlamaktadır. Bu düzeydeki bilgi ve beceriler, bilinen bağlamlarda rutin ve bazı rutin olmayan beceri gerektiren teknik görevleri üstlenme, öngörülebilir sorunlara çözümler uygulama ve beklenmeyen sorunları yönetme becerisi ile ilgilidir. Beceri ve bilgiyi transfer etme yeteneği bu seviyede tanıtılır ve kurslarda sorumluluk vurgulanır ve başkalarının çalışmaları için sınırlı sorumluluk üstlenir. Kurslar 1 ve 2 yıl arasında sürmektedir.

Örnek Programlar: Otelcilik, Hayvan Bakımı, Bahçıvanlık

Sertifika IV

Sertifika IV kursu mezunları, bir çalışma veya öğrenme alanında olgusal, teknik ve teorik bilgileri içeren geniş bir bilgi tabanı elde etmeye hak kazanır. Yeterlilik, vasıflı çalışmaya ve daha fazla öğrenmeye yol açmayı amaçlamaktadır. Bu düzeydeki bilgi ve beceriler, bilinen veya değişen bir bağlamda uzmanlaşmış teknik görevler veya işlevler, sorunlara teknik çözümler uygulama, teknik iletişim becerileri ve işyerinde denetim ve liderlik ile ilgilidir. Kurslar genellikle altı aydan iki yıla kadar tam zamanlıdır. Birçok meslek ve çalışma alanı bu seviyede kapsamaktadır.

Örnek Programlar: Otelcilik, Gayrimenkul Danışmanlığı, Muhasebe, Hukuk Hizmetleri

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR

Öğrencileri desteklemek için eyalet düzeyinde bazı öğrenme platformları oluşturulmuştur. Avustralya Başkent Bölgesinin öğrenciler oluşturduğu “Dijital Sırt Çantası” bu platformlara örnek gösterilebilir.

GENEL BİLGİLER

Nüfus (çocuk, genç, yaşlı nüfus oranı)

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Kurumu (ACDİK) (2021) verilerine göre 2020 yılı sonunda Azerbaycan'da toplam nüfus 10.047.100 olup; bu nüfusun 459.600'ü Nahçıvan Muhtar Cumhuriyetinde yaşamaktadır. Toplam nüfus içindeki erkeklerin sayısı 5.028.000, kadınların sayısı ise 5.039.100'dür. Azerbaycan nüfusu ve yaşlara göre dağılımı Tablo 27'de verilmektedir.

Tablo 27. Azerbaycan Nüfusunun Yaşlara Göre Dağılımı

Yaş grupları	Nüfus ve oran (%)	Yaş grupları	Nüfus ve oran (%)
0-4 yaş (%)	742.900 (7.4)	40-44 yaş (%)	676.000 (6.6)
5-9 yaş (%)	847.800 (8.4)	45-49 yaş (%)	613.400 (6.1)
10-14 yaş (%)	666.000 (6.6)	50-54 yaş (%)	645.000 (6.4)
15-19 yaş (%)	633.400 (6.3)	55-59 yaş (%)	646.000 (6.4)
20-24 yaş (%)	723.000 (7.2)	60-64 yaş (%)	508.500 (5.1)
25-29 yaş (%)	899.400 (9)	65-69 yaş (%)	299.300 (3)
30-34 yaş (%)	932.900 (9.3)	70 üzeri (%)	420.600 (4.1)
35-39 yaş (%)	812.900 (8.1)		
Toplam nüfus (%)		10.047.100 (100)	

Milli Gelir

2020 istatistiklerine göre Azerbaycan milli geliri 72.118.900.000 Azerbaycan Manatı (42.422.900.000 ABD doları) olarak hesaplanmıştır (ACDİK, 2021b).

Kişi Başı Milli Gelir

2020 yılı için kişi başına düşen milli gelir 4.253,7 ABD doları olduğu belirtilmektedir (ACDİK, 2021b).

İşsizlik Oranı

2020 yılında Azerbaycan'da toplam işsiz sayısı 375.900 (işsizlik oranı %7.2) olup bu sayıya uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenmiş işsizler de dâhildir (ACDİK, 2021c).

Genç İşsizlik Oranı

2020 yılı için AZDİK verilerine göre işsiz sayı ve oranları cinsiyetlere göre ayrılmakta; yaş gruplara göre veri bulunmamaktadır. İşsizlik sayı ve oranları erkeklerde 159900 (oranı %6); kadınlarda ise 216000'dir (oranı %8.4'tür) ACDİK, 2021c).

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Azerbaycan'da eğitimin genel amaçları Azerbaycan Eğitim Kanununda şu şekildedir (ACEB, 2009):

- Azerbaycan devletine karşı sorumluluklarını anlayan, demokrasi, insan hak ve özgürlüklerinin ulusal gelenek ve ilkelerine saygılı, vatanseverlik ve Azerbaycancılık fikirlerine bağlı, bağımsız ve yaratıcı düşünen vatandaşlar ve bireyler yetiştirmek;
- Ulusal-manevi ve evrensel değerleri koruyan ve geliştiren, geniş bir bakış açısına sahip, girişim ve yenilikleri değerlendirebilen, teorik ve pratik bilgi birikimine sahip çağdaş görüşlü ve rekabetçi uzmanlar yetiştirmek;
- Sistemli bilgi, beceri ve alışkanlıkların kazanılmasını ve sürekli mesleki gelişimi sağlamak, öğrencileri sosyal yaşama ve üretken çalışmaya hazırlamak.

Okul günü tasarımı

30 Ekim 2014 tarihli 362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden Azerbaycan eğitim-öğretim takvimi Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmektedir. Eğitim-öğretim takvimi eylül ayında başlamakta; haziran ayında sona ermekte; bu dönem içerisinde sömestr tatiline (iki hafta) ek olarak sonbahar ve ilkbaharda iki defa birer haftalık tatil bulunmaktadır (ACEB, 2011).

Eğitim harcamalarına ayrılan pay

Azerbaycan'da öğretim kurumlarının kurulması ve araç-gereçlerle donatımı ve eğitimin finansmanı için devlet bütçesinden pay ayrılmaktadır. 2020 yılında devlet bütçesinden eğitime yapılan harcamalar 2.774.300.000 manat; bilimsel çalışmalara yapılan harcamalar ise 143.600.000 manattır (ACDİK, 2021d).

Öğrenci sayısı

Azerbaycan'da öğretim sisteminde eğitim-öğretim yılı başı esas alınarak okul, öğretmen, öğrenci ve kurum sayıları Tablo 28'de verilmektedir (ACDİK, 2021d)

Tablo 18. Azerbaycan Tüm Öğretim Kurumları Genel İstatistikleri (2019-2020)

Öğretim kademeleri	2019	2020
Okul öncesi kurum sayı	1840	1825
Devlet	1684	1692
Özel	156	133
Öğrenci	128826	126509
Devlet	122398	121385
Özel	6428	5124
Genel öğretim	4433	4431
Kurum sayısı*		
Devlet	4400	4397
Özel	33	34
Öğretmen	153024	153208
Öğrenci	1616105	1656831
Devlet	1600790	1640864
Özel	15315	15967
Mesleki öğretim kurum sayısı	110	103
Öğretmen	1635	Veri yok

Öğrenci	23193	22012
Orta Uzmanlaşma (önlisans) kurum sayısı	59	61
Akademisyen	6056	6111
Devlet	5809	5821
Özel	247	290
Öğrenci	56000	59984
Üniversite Kurum sayısı	52	52
Devlet	40	40
Özel	12	12
Akademisyen	-	15235
Öğrenci	187654	198707
Devlet	169015	177084
Özel	18639	21623

* Ekstern olan genel eğitim kurum sayıları dâhil edilmemiştir. Veriler ilgili yılın eğitim-öğretim dönem başı itibariyledir.

2020-2021 eğitim-öğretim yılı başında genel öğretim kademesinde öğrenci sayıları Tablo 29'da verilmektedir.

Tablo 29. Öğretim kurumlarında toplam öğrenci sayıları

Öğretim Kademesi	Öğrenci sayısı
1.Okul öncesi öğretim	106892
2. Genel öğretim	
2.1. İlkokul I-IV. Sınıflar	642911
2.2.Genel ortaöğretim V-IX Sınıflar	724100
2.3.Tam ortaöğretim X-XI sınıflar	176274
3. Özel Eğitim Kurumları	6654

(ACDİK, 2021d)

Tablo 30'a göre Azerbaycan Devlet İstatistik Kurumu verilerine dayanmakta ve 15 yaş üzeri nüfusun lise, meslek lisesi, meslek yüksekokulu ve dört yıllık üniversite okullaşma oranları verilmektedir (ACDİK, 2021d):

Tablo 30. Azerbaycan 15 Yaş Üzeri Okullaşma Oranı

Yıllar / oran	Toplam ‰	Umumi orta	Tam orta	Orta ihtisas	Üniversite (en az 4 yıllık)
2018 sayı	7.449.000	981.000	4.828.000	651.000	989.000
‰	972	128	630	85	129
2019 sayı	7.525.000	983.000	4.870.000	658.000	1.014.000
‰	972	127	629	85	131
2020 sayı	7.810.400	-	-	-	-
‰	974	126	628	85	134

Öğretmen Sayısı ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

2020 eğitim-öğretim yılı başında kademelerdeki öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo 31'de verilmektedir (ACDİK, 2021d):

Tablo 31. 2020 Eğitim-öğretim Yılı Başında Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Öğretim kademeleri	Öğretmen	Öğrenci
Okul öncesi		126509
Genel öğretim	153208	1656831
Mesleki öğretim	Veri yok	22012
Orta Uzmanlaşma (ön lisans)	6111	59984
Yükseköğretim	15235	198707

Okul Sayısı

2020 eğitim-öğretim yılı başında öğretim kademelerindeki okul sayıları Tablo 6'da verilmektedir (ACDİK, 2021d):

Tablo 32. 2020 Eğitim-öğretim Yılı Başında Okul Sayıları

Öğretim kademeleri	Okul sayıları
Okul öncesi	1825
Genel öğretim	4431
Mesleki öğretim	103
Orta Uzmanlaşma (ön lisans)	61
Yükseköğretim	52

Eğitime katılım oranları (temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademeleri)

Eğitime çeşitli nedenlerle (hastalık vb.) devamsızlık oranları Tablo 33'te verilmektedir (ACDİK, 2021d):

Tablo 33. 2019-2020 Eğitim-Öğretim Yılında Öğretim Kurumlarında Eğitime Devamsızlık Oranları

Öğretim kademesi	Toplam	Kız öğrenci	Erkek Öğrenci
Genel Öğretim	0.6	0.6	0.5
Orta Uzmanlaşma Öğretimi	1.0	1.1	0.9
Yüksek Öğretim	1.4	1.1	1.7

Tamamlama oranları

2020-2021 eğitim-öğretim yılında yükseköğretime kabul edilen ve bitiren öğrenci sayısı Tablo 34'te verilmektedir (ACDİK, 2021d):

Tablo 34. 2020-2021 Eğitim-Öğretim Yılında Yüksek Öğretime Kabul Edilen ve Bitiren Öğrenci Sayısı

Yükseköğretim kademesi	Yükseköğretime kabul edilen öğrenciler	Bitiren öğrenciler
Lisans programları		
Devlet	39417	32200
Özel	5586	2516
Toplam	45003	34716
Yüksek lisans		
Devlet	8237	5716
Özel	868	392
Toplam	9105	6108

Sınıf tekrarı oranları

Azerbaycan'da İlkokullarda sınıfta kalma zaruri haller (tıbbi rapor, sürekli hastalık vb.) dışında sınıf tekrarı yoktur. Zaruri hallerde gerekli tedbirler ve yerleştirme-uygulamalar gerçekleştirilir.

Yükseköğretime katılım oranı

2020 yılında liselerden mezun olan öğrenci sayıları Tablo 35'te verilmektedir (ACDİK,2021d):

Tablo 35. 2020'de Liseleri Bitiren Öğrenci Sayısı

Öğretim kademesi	Bitiren
Tam orta öğretim	79422
Orta Uzmanlaşma Öğretimi	14024
Toplam	93446

2020-2021 eğitim-öğretim yılında üniversite sınavını kazanan öğrencilerin sayısı 45003'tür (ACDİK, 2021d).

Yükseköğretimde gidilen programların oranı

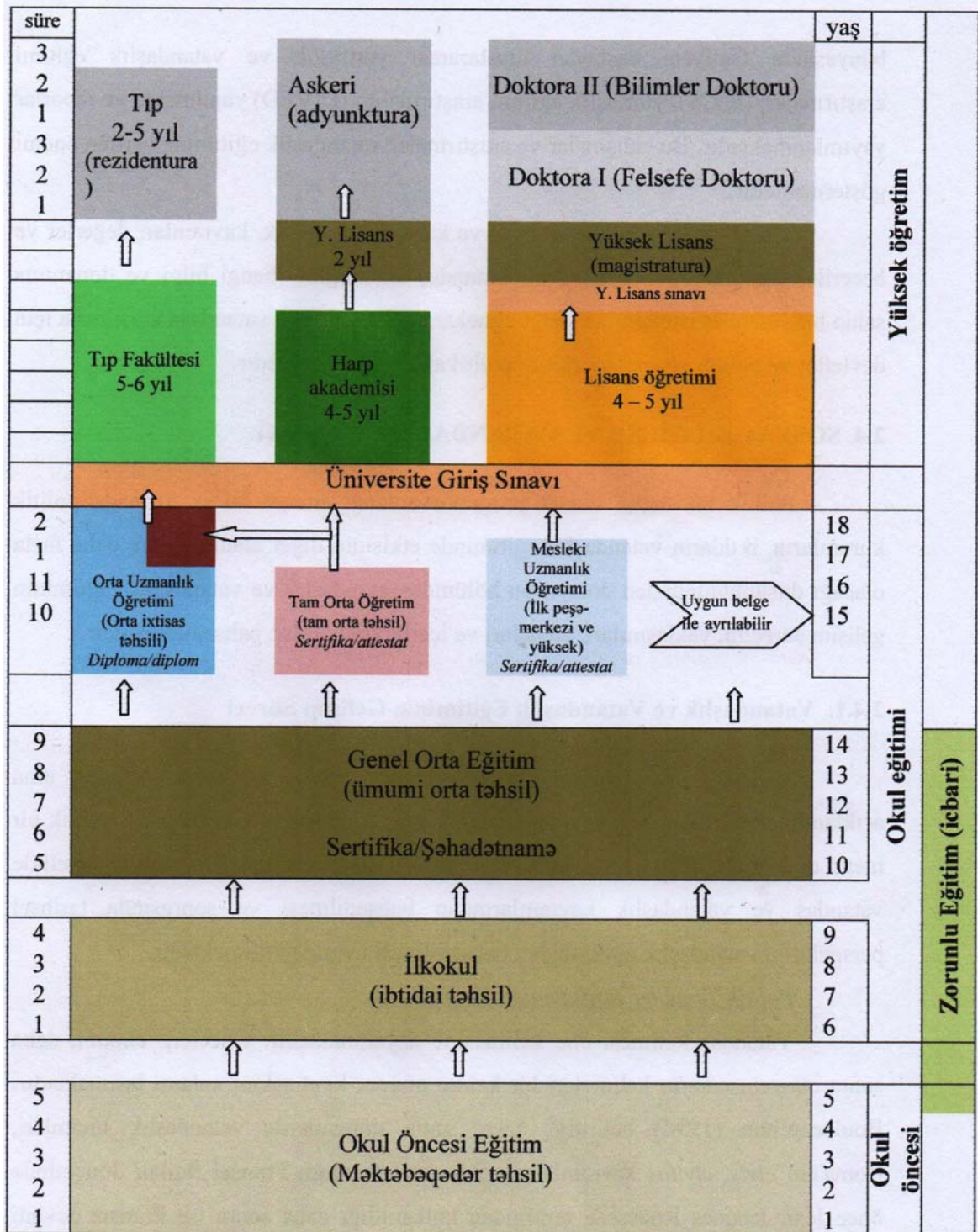
Azerbaycan'da üniversite programları ve öğrenci sayıları 2020-2021 eğitim-öğretim yılı itibarıyla Tablo 36'da verilmektedir (ACDİK, 2021d).

Tablo 36. 2020-2021 Eğitim-öğretim Yılında Yükseköğretimde Alanlara Göre Öğrenci Sayıları

Yükseköğretim alanları	Kabul olunan öğrenci	Toplam öğrenci sayısı
Eğitim bilimleri	11740	47733
Sosyal bilimler	5991	25669
Kültür ve güzel sanatlar	1590	6688
İktisat ve yönetim	8324	41940
Çevrebilim	2163	9223
Teknolojik bilimler	9169	42434
Ziraat bilimleri	1207	4734
Sağlık ve hizmet bilimleri	4819	20286
Toplam	45003	198707

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

Grafik 4. Azerbaycan Eğitim Modeli (Hüseynova ve Şiraz, 2015)

*2 yıllık tam orta öğretimi bitirenler 11. Sınıftan hemen sonra; 3 yıllık ilk mesleki uzmanlık öğretimi tamamlayanlar üniversite Giriş Sınavına katılabilirler. Yani üniversiteye giriş yaşları farklı olabilir.

** Orta uzmanlık öğretiminin 4 yılını tamamlayanlara önlisans diploması verilir.

*** Askeri doktora (Adyunkturanın) süresi yoktur. Askeri okul mezunları yüksek lisansı bitirince doktora seviyesine eşdeğer olan bu öğretimi istedikleri zaman tamamlayabilirler.

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

Azerbaycan'da eğitim ile ilgili tüm çalışmaların temelinde Azerbaycan Eğitim Bakanlığı bulunmaktadır. Azerbaycan cumhuriyet sistemi ile yönetilmekte olup eğitim ile ilgili tüm hukuki kanunlar, yönetmelikler, emirler, genelgeler anayasaya dayanmaktadır. Azerbaycan Cumhuriyeti SSCB'den ayrıldıktan sonra eğitim-öğretim mevzuatı da değiştirilmiş ancak eğitim sistemi yapısındaki, içeriğinde değişiklik pek mümkün olmamıştır. Bu eğitim mevzuatı 2009'a kadar uygulamada kalmıştır. Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Kanunu (Təhsil haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu) 18 Haziran 2009 tarihinde onaylanmış, daha sonra bu kanunda birçok değişiklik yapılmış ve diğer tüm diğer hukuki belgeler bu temel kanuna dayandırılmıştır. Azerbaycan Eğitim Kanununa göre Azerbaycan'da eğitim, laik ve süreklilik esasına dayanmakta ve vatandaşlar, devlet ve toplumun öncelikli önem verdiği bir alan olarak tanımlanmaktadır. Yine Azerbaycan Eğitim Kanununda belirtilen eğitim ilkeleri hümanistlik, demokratiklik, beraberlik, millilik ve laiklik, niteliklilik, verimlilik, süreklilik, katılımcılık, liberalleşme ve entegrasyon olarak ifade edilmektedir (ACEB, 2009).

Günümüzde Azerbaycan Cumhuriyeti eğitim-öğretim alanını devletin öncelikli alanları arasında görmekte; uluslararası sınavlarda başarı kazanmaya yönelik içerikte değişiklikler yapmaktadır. Azerbaycan'da eğitim-öğretimde içeriğe yön veren temel unsurlar, dünyadaki bilimsel-teknolojik gelişmeler ve dünyadaki değişiklikler, kültürel öğeler ve temel ekonomik gelir kaynakları çerçevesinde gerçekleşmektedir.

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Azerbaycan Eğitim Kanununa göre eğitim üç şekilde gerçekleştirilmektedir: 1. Örgün, 2. Örgün olmayan ve 3. İnfomal eğitim. Azerbaycan'da öğrenim görme şekli dörde ayrılmaktadır: 1. Devam zorunluluğu olan, 2. Ekstern şeklinde, 3. Uzaktan ve 4. Açık öğretim. Azerbaycan'da eğitim-öğretim kurumlarının çeşitleri şu şekildedir(ACEB, 2009):

- Okul öncesi eğitim kurumları
- Genel eğitim kurumları
- Kurslar, etüt merkezleri, dershaneler
- İlk mesleki- uzmanlık okulları
- Kolejler
- Üniversiteler
- İlave eğitim merkezleri

Azerbaycan Eğitim Kanununa göre Azerbaycan'da eğitim-ğretim seviyeleri ve süreleri ise Şu Şekildedir:

- 1.Okul ncesi ğretim
2. Genel ğretim
 - 2.1. İlkokul I-IV. Sınıflar
 - 2.2.Genel ortaöğretim V-IX Sınıflar
 - 2.3.Tam ortaöğretim X-XI sınıflar
3. Mesleki ğretim
 - 3.1.İlk mesleki ğretim (IX. Sınıftan sonra bir yıl; XI. sınıftan sonra altı ay)
 - 3.2.Mesleki teknik ğretim (IX. Sınıftan sonra üç yıl; XI. sınıftan sonra bir yıl)
 - 3.3.Yüksek mesleki teknik ğretim (IX. Sınıftan sonra dört yıl; XI. sınıftan sonra üç yıl)
4. Orta Uzmanlaşma ğretimi
5. Üniversite
 - 5.1.Lisans
 - 5.2. Yüksek Lisans
 - 5.3. Doktora, rezidentura ve adyunktura

İlkokullar

Genel eğitimde, (1. sınıfa), 15 Eyll'e kadar 6 yaşını tamamlayan öğrenciler kabul edilirken; yılsonuna kadar 6 yaşını tamamlayan öğrenciler ise veli dilekçesi ile kabul edilmektedir. İlkokul genel eğitim içerisinde ilk kademe olup I-IV. sınıflar arasını kapsamaktadır. Genellikle genel eğitim kurumları (I-XI. sınıflar arası) içerisinde bulunmalarına karşın bazı kırsal bölgeler ve köy benzeri yerlerde az sayıda müstakil ilkokul bulunmaktadır. İlkokulda temel hedef okuma, yazma, dört işlem, ilişkiler ve beceriler verilmesi; öğrencilere insan, tabiat, toplum üzerine bilgi, yabancı dilde temel iletişim ve mantıklı yorumlama; estetik zevk, uygulamalı beceri ve tutumlar kazandırılmasını kapsamaktadır (ACEB, 2009; 2011). İlkokullar haftalık ders programı tablo hâlinde verilmiştir. İlkokul (I-IV. sınıflar için) haftalık dersler 22-25 saat Őeklinindedir.

Azerbaycan eğitim sisteminde yabancı dil ğretimi ilkokul birinci sınıfta başlamaktadır. İkinci yabancı dil ğretimi ise genel orta eğitim 5. sınıftan itibaren başlamaktadır. Haftalık ders

programını incelendiğinde ikinci yabancı dil öğretimi 5. 6. ve 7. sınıflarda haftalık 1'er saat verilmektedir.

Tablo 37. İlkokul 1-6. Sınıflar için haftalık ders saatleri sayısı

Sıra No	Ders Adı	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
1.	Azerice/Rusça	9	10	10	10	5	4
2.	Edebiyat	-	-	-	-	2	2
3.	Lezgice/Gürcüce	2	2	2	2	2	2
4.	Azerice	2	2	2	2	2	2
5.	Yabancı Dil	1	1	1	1	3	3
6.	İkinci Yabancı Dil	-	-	-	-	1	1
7.	Matematik	4	4	4	4	5	5
8.	Bilişim Teknolojisi	1	1	1	1	1	1
9.	Azerbaycan Tarihi	-	-	-	-	2	1
10.	Genel Tarih	-	-	-	-	-	1
11.	Fizik	-	-	-	-	-	1
12.	Biyoloji	-	-	-	-	-	2
13.	Coğrafya	-	-	-	-	-	2
14.	Hayat Bilgisi	1	1	2	2	1	1
15.	Teknoloji	1	1	2	2	1	1
16.	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2
17.	Güzel Sanatlar	1	1	1	1	1	1
18.	Müzik	1	1	1	1	1	1
Haftalık Toplam Ders Saati		23	24	26	26	25	29
Okul Sonrası Çalışma		2	2	2	2	3	3
Toplam		25	26	28	28	28	32

*Azerbaycan'da azınlık durumunda bulunan Lezgi ve Gürcülerin bulunduğu okullarda haftalık 2 saat Gürcüce veya Lezgice öğretilmektedir.

**Eğitim dilinin Azerice olmadığı sınıflarda her sınıfta devlet dili Azerice iki saat zorunlu öğretilmektedir.

Ortaokullar

Azerbaycan'da ortaokullar genel eğitim içerisinde ve V-IX. sınıflar arasını kapsamaktadır. Ortaokullar da ilkokullar gibi genel eğitim kurumları içerisinde yer almaktadır. Ortaokul haftalık ders programı tablo hâlinde verilmiştir. V-IX. sınıflar arası dönemi kapsayan ortaokul öğretiminde haftalık dersler 26 saatten başlamakta 34 saate kadar çıkmaktadır. Türkiye ortaokul sisteminden farklı olarak Fizik, Kimya ve Biyoloji dersleri yer almaktadır. Yine Türkiye'den farklı olarak Sosyal Bilgiler dersi olmadığı için Tarih ve Coğrafya dersleri ayrı ayrı işlenmektedir.

Öğrenciler istedikleri takdirde 8. sınıfı bitirdikten sonra eğitimine aynı okul türünde devam edebildiği gibi yeteneklerine ve ilgi alanlarına göre; güzel sanatlar, meslek okulları ve meslek liselerinin düzenlediği sınavlara girip başarılı oldukları takdirde bu okul türlerinde de eğitime devam edebilmektedirler. (Mammadov, 2008; 38) Genel orta eğitim sorunu ve devlet okullarında ücretsizdir.

Genel orta eğitimin amaçları Azerbaycan eğitim kanununda şu şekilde ifade edilmiştir;

- Öğrencilerin; konuşma ve yazı kültürünün gelişmesini,
- İletişim becerilerinin, anlama düzeyinin ve mantıklı düşünebilme becerisinin gelişmesini,
- Eğitim programında yer alan dersler üzerinde ve dünya medeniyetlerinin gelişimi ile ilgili bilgi ve düşüncelere sahip olmasını,
- Çağdaş Bilgi iletişim araçlarından yararlanma yeteneği ile olayları değerlendirme ve kendi geleceği ile ilgili çalışmalara yön verme becerisi kazanmasını sağlamaktan ibarettir.

Liseler

Azerbaycan'da liseler ve ortaokul sonrası yapılar da genel eğitim içerisinde yer almaktadır. Öğrenim süresi iki yıldır. Devlet okullarında ücretsizdir. Gimnaziya ve lise olarak adlandırılır. Lise haftalık ders programı Tablo 5'te verilmiştir. Liselerde (X-XI. sınıflarda) haftalık dersler 35 saattir (ACEB, 2011).

Genel eğitim içerisinde sayılmayan mesleki uzmanlaşma eğitimi, kolej tarzı yapılar ve Türkiye'deki meslek yüksekokulları (ön lisans) tarzı kurumlar da bu aşamanın içerisinde yer almaktadır. Bu öğretim aşamasına orta uzmanlaşma eğitimi adı verilmektedir (ACEB, 2011).

Lise eğitimiyle ulaşılmak istenen amaçlar şunlardır:

- Öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini geliştirilmesini,
- Bağımsız yaşama ve meslek seçimine hazırlanmasını,
- Milli, evrensel ve insani değerlere, insan haklarına, insanların özgürlüğüne saygı duymasını,
- Hoşgörü düşüncesini yerleştirilmesini,
- Çağdaş Bilgi iletişim araçlarından serbestçe faydalanılmasını,
- Ekonomi bilgisinin temellerinin oluşturulmasını,
- Yabancı dillerin birinde veyahut birkaçında iletişim kurabilme becerisine sahip olunması amaçlanmaktadır.

Lise kademesinde üstün zekâlı ve yetenekli öğrenciler için, ilgi duydukları alanlarda uzmanlık sınıflar açılabilceği gibi belirli fen okullarının ve Yükseköğretim kurumlarının bünyesinde veya bağımsız olarak eğitim veren litseyler (Fen liseleri), gimnazyalarda (sosyal bilimler liseleri), uzmanlaşmış fen liseleri gibi eğitim kurumlarında da kurulabilmektedir. Litseyler; ortaokul ve lise kademelerinde oluşturulmuş ve belirli alanlarda uzmanlaşmış eğitim programları doğrultusunda eğitim veren, sayısal derslerin yer aldığı eğitim kurumlarıdır. Gimnazyalarda ise; sözel ağırlıklı derslerin yer aldığı, sözel alanlarda yetenekli olan öğrencilere öğrenim imkânı sunan ortaöğretim kurumlarıdır (Mammadov,2008;39). Kısaca, lise eğitimi 1. ve 11. sınıfları kapsayan bütünleşik eğitim kurumlarında verilebileceği gibi bağımsız litseylerde ve gimnazyalarda da verilebilmektedir. Bütünleşik eğitim kurumlarında öğrencilerin ilgi ve yetenekli olduğu alanlarda sözel ağırlıklı, sayısal ağırlıklı veya eşit ağırlıklı derslerin verildiği sınıflar oluşturularak da eğitim verilebilmektedir. Ayrıca bağımsız olarak sayısal derslerin ağırlıklı olduğu litseyler ve sözel derslerin ağırlıklı olarak verildiği gimnazyalarda da lise eğitimi sağlanabilmektedir

Tablo 38. Teknik Alanda Kullanılan Haftalık Ders Saati Sayıları:

Sıra No	Ders Adı	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
1.	Azerice/Rusça	4	3	2	2	2
2.	Edebiyat	2	2	3	3	2
3.	Yabancı Dil	3	3	3	3	4
4.	İkinci Yabancı Dil	-	-	-	-	-
5.	Tarih	-	1	1	1	1
6.	Genel Tarih	1	-	-	-	-
7.	Azerbaycan Tarihi	1	2/1	2	2	2
8.	İnsan ve Toplum	-	1	1	1	1
9.	Coğrafya	2	-	-	-	-
10.	Ekonomi ve Sosyal Coğrafya	-	0/1	2	-	-
11.	Fiziki Coğrafya	-	1	-	1	1
12.	Azerbaycan Anayasası	-	-	1	-	-
13.	Ekonominin Esasları	-	-	1	1	1
14.	Astronomi	1	2	2	2	2
15.	Kimya	1	2	2	2	2
16.	Biyoloji	2	2	2	1	1
17.	Hayat Bilgisi	1	-	-	-	-
18.	Teknoloji	1	-	-	-	-
19.	İş Hazırlığı	-	1	-	-	-
20.	Resim	-	1	1	-	-
21.	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2
22.	Ergenlik Eğitimi	-	-	-	2	2
23.	Tasviri İnce Sanat	1	-	-	-	-
24.	Müzik	1	-	-	-	-
25.	Müzik ve Nağme	-	1	-	-	-
SEÇMELİ DERSLER						
1.	Matematik (Riyaziyat)	6	-	-	-	-
2.	Cebir (Matematik)	-	5	5	-	-
3.	Matematik ve Analizinin Başlangıcı	-	-	-	5	6
4.	Hendese	-	2	2	2	2
5.	Bilgi Teknolojileri	2	2	2	2	2
6.	Fizik	3	3	4	4	4
Haftalık Toplam Ders Saati		11	12	13	13	14
Haftalık En Fazla Ders Saati Sayısı		34	34	36	34	36
Bireysel ve Grup Çalışması		-	2	-	2	2

Tablo 39 Sosyal Bilimler Alanında Uygulanan Haftalık Ders Saatleri Sayıları (Azerbaycan Dilinde)

Sıra No	Eğitim Dersleri	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
1.	Matematik (Riyaziyat)	5-	-	-	-	-
2.	Cebir	-	3	3	-	-
3.	Yabancı Dil	3	3	3	3	4
4.	İkinci Yabancı Dil	1	-	-	-	-
5.	Cebir ve Analizin Başlangıcı	-	-	-	2	2
6.	Hendese	-	2	2	1	1
7.	İnsan ve Toplum	-	1	1	1	1
8.	Coğrafya	2	-	-	-	-
9.	Ekonomi ve Sosyal Coğrafya	-	1	2	-	-
10.	Fiziki Coğrafya	-	1	-	1	2
11.	Azerbaycan Anayasası	-	-	1	-	-
12.	Ekonominin Esasları	-	-	1	1	1
13.	Astronomi	-	-	-	-	1
14.	Kimya	1	2	2	2	2
15.	Biyoloji	2	2	2	2	1
16.	Hayat Bilgisi	1	-	-	-	-
17.	Teknoloji	1	-	-	-	-
18.	İş Hazırlığı	-	1	-	-	-
19.	Resim	-	1	1	-	-
20.	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2
21.	Ergenlik eğitimi	-	-	-	2	2
22.	Tasviri İnce sanat	1	-	-	-	-
23.	Müzik	1	-	-	-	-
24.	Müzik ve Nağme	-	1	-	-	-
25.	Fizik	2	2	-	2	2
26.	Bilgi ve Teknoloji	1	1	1	2	2
Haftalık Toplam Ders Saati		23	23	24	21	23
Sıra No	SEÇMELİ DERSLER					
1.	Azerice	5	5	4	4	5
2.	Edebiyat	3	3	3	4	3
3.	Genel Tarih	1	-	-	-	-
4.	Tarih	-	1	1	2	2
5.	Azerbaycan Tarihi	2	2	3	3	3
6.	Konuşma Kültürü	-	1	1	-	-
7.	Üslup	-	-	-	1	1
Haftalık Toplam Ders Saati		11	12	12	14	14
Haftalık En Fazla Ders Saati Sayısı		34	35	36	35	37
Bireysel ve Grup Çalışması		-	1	-	1	1

Tablo 40 Fen Bilimleri Alanında Uygulanan Haftalık Ders Saatleri Sayıları:

Sıra No	Eğitim Dersleri	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.
1.	Azerice	4	3	2	2	2
2.	Edebiyat	2	2	3	3	2
3.	Cebir	-	3	3	-	-
4.	Yabancı Dil	3	3	3	3	3
5.	İkinci Yabancı Dil	1	-	-	-	-
6.	Cebir ve Analizin Başlangıcı	-	-	-	2	2
7.	Hendese	-	2	2	1	1
8.	İnsan ve Toplum	-	1	1	1	1
9.	Matematik (Riyaziyat)	5	-	-	-	-
10.	Ekonomi ve Sosyal Coğrafya	-	0/1	2	-	-
11.	Tarih	-	1	1	1	1
12.	Azerbaycan Anayasası	-	1	-	-	-
13.	Ekonominin Esasları	-	-	1	1	1
14.	Astronomi	-	-	-	-	1
15.	Genel Tarih	1	-	-	-	-
16.	Azerbaycan Tarihi	1	2/1	2	2	2
17.	Hayat Bilgisi	1	-	-	-	-
18.	Teknoloji	1	-	-	-	-
19.	İş Hazırlığı	-	1	-	-	-
20.	Resim	-	1	1	-	-
21.	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2
22.	Ergenlik eğitimi	-	-	-	2	2
23.	Tasviri İnce Sanat	1	-	-	-	-
24.	Müzik	1	-	-	-	-
25.	Müzik ve Nağme	-	1	-	-	-
26.	Bilgi ve Teknoloji	1	1	1	2	2
Haftalık Toplam Ders Saati		24	23	25	22	22
SEÇMELİ DERSLER						
1.	Biyoloji	3	3	3	4	4
2.	Fizik	3	3	4	3	4
3.	Kimya	2	3	3	4	4
4.	Coğrafya	2	-	-	-	-
5.	Fiziki Coğrafya	-	2	-	2	3
Haftalık Toplam Ders Saati		10	11	10	13	15
Haftalık En Fazla Ders Saati Sayısı		34	34	35	35	37
Bireysel ve Grup Çalışması		-	2	1	1	1
TOPLAM		34	36	36	36	36

KADEMELERARASI GEÇİŞ

İlkokul I-IV. sınıfları; ortaokul V-IX. sınıfları kapsamaktadır. İlkokulu bitiren öğrenci adresine yakın ortaokula kayıt yaptırabilir. Azerbaycan'da zorunlu öğretim 9. Sınıfı bitirmeyi kapsar. Bu sınıfı / zorunlu kademeyi bitirmek için bu sınıf sonunda ülke çapındaki yapılacak sınavı geçmek gerekir. 9. Sınıf sonunda yapılan sınavı geçen öğrenci; 1. İlk mesleki öğretime, 2. Tam orta öğretime, 3. Orta uzmanlaşma öğretimine kayıt yaptırabilir. Üniversitelere geçiş sınavına katılmak için bu üç kademenin birisini tamamlamak gerekmektedir.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

İlkokullarda sınıfta kalma zaruri haller (tıbbi rapor, sürekli hastalık vb.) dışında sınıf tekrarı yoktur. Zaruri hallerde gerekli tedbirler ve yerleştirme-uygulamalar gerçekleştirilir.

Genel orta öğretim için 9. sınıf sonunda ülke genelinde "Devlet Sınav Merkezi" tarafından yapılan sınavla öğrencilere lise atestat (mezuniyet belgesi) verilir. Zorunlu eğitim tamamlanmış olur. Bu belgeyle ya diğer mesleki öğretim kurumlarına ya da liseye devam edebilir.

(Genel Orta öğretim) 9. sınıf sonunda yapılan sınavda; Birinci aşamada öğrencilere öğretim dili konusunda 20, yabancı dil konusunda 15 ve matematik alanında 10 olmak üzere toplam 45 görev verilmektedir. Öğrencilerin bu aşamada toplayabilecekleri maksimum puan, her konuda 30 puan olmak üzere sadece 90 puandır. Sınav süresi 3 saattir. Sadece yabancı dil ve matematik final sınavına giren öğrenciler için sınav süresi 2 saat. İkinci aşamada öğrencilere öğretim dili konusunda 30, yabancı diller konusunda 30 ve matematik konusunda 30 olmak üzere toplam 90 görev verilmektedir. Öğrencilerin bu aşamada toplayabilecekleri maksimum puan, her konuda 70 puan olmak üzere sadece 210 puandır. Sınav süresi 3 saattir. Sadece yabancı dil ve matematik final sınavına giren öğrenciler için sınav süresi 2 saattir.

(Tam orta eğitim için) 11. Sınıf sonunda sınav, ülke genelinde yapılır. Azerice, Rusça ve Gürcüce öğretim alan öğrenciler öğretim dili, yabancı dil ve matematik; öğretim dili İngilizce, Fransızca vd. olan öğrenciler yabancı dil ve matematik derslerinden merkezi sınava girerler. Final sınavında öğrencilere dil öğretimi konusunda 30, yabancı diller konusunda 30 ve matematik konusunda 25 olmak üzere toplam 85 görev verilir. Öğrencilerin final sınavında alabilecekleri maksimum puan, her derste 100 puan olmak üzere sadece 300 puandır. Sınav süresi 3 saattir. Sadece yabancı dil ve matematik final sınavına giren öğrenciler için sınav süresi 2 saattir.

Tablo 41 Azerbaycan'da 5'lik Not 100'lük Puan Sistemi

5'lik	100'lük	Geçme derecesi	US notu	Açıklama
5.00	90.00 - 100.00	Pekiyi (Əla)	A	
4.00 - 4.99	70.00 - 89.99	İyi (Yaxsi)	B	
3.00 - 3.99	60.00 - 69.99	Orta (Kafi)	C	
-----	-----	Geçer (Meqbul)	P	
-----	-----	Kalır (Qeyri-meqbul)	F	Başarısız

(Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, 2009; Classbase, 2012)

SINIF TEKRARI

Genel öğretim döneminde hastalık ve diğer zaruri haller dışında sınıfta kalma uygulanmamaktadır. Hastalık veya özel gereksinim durumuna göre evde eğitim, sınıf tekrarı veya uygun yerleştirme (özel eğitim) uygulanmaktadır.

DEVAM/DEVAMSIZLIK

Mevzuat çerçevesinde öğrencinin hastalanma durumu ve diğer mazeret durumları dışında devamsızlık hakkı bulunmaktadır. 9. Sınıf ve 11. Sınıf sonunda ülke genelinde yapılan sınav şartları arasında öğrencinin derse devam zorunluluğu ile ilgili bir yaptırım uygulanmamaktadır. 2020 pandemi süreciyle başlayan uzaktan öğretim süreci Azerbaycan'da da uygulanmış olup derse devam zorunluluğu ortadan kalkmıştır.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Azerbaycan'da ilk ve orta dereceli okullarda, Azerbaycan Türkçesiyle öğretim yapılan okullarda, haftalık ders programı Tablo 42'de verilmektedir (ACEB, 2018).

Tablo 42 Azerbaycan Haftalık Ders Programı (1/11. Sınıflar)

No:	Dersler	Sınıflar haftalık ders saatleri										
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Azerbaycan Türkçesi	9	10	10	10	5	4	4	3	2	3	3
2	Edebiyat					2	2	2	2	3	2	2
3	Yabancı Dil	1	1	1	1	3	3	3	3	2	4	4
4	İkinci Yabancı Dil					1	1	1	1	1	2	2
5	Matematik	4	4	4	4	5	5	5	5	5	5	5
6	Bilişim	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2
7	Azerbaycan Tarihi					2	1	1	2	2	2	2
8	Genel Tarih						1	1	1	1	1	1
9	Fizik						1	2	2	3	2	2
10	Kimya							1	2	2	2	2
11	Biyoloji						2	2	2	2	2	2
12	Coğrafya						2	2	2	2	2	2
13	Hayat Bilgisi	1	1	2	2	1	1	1	1	1		
14	Teknoloji	1	1	2	2	1	1	1	1	1		
15	Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
16	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
17	Resim	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
18	Hazırlık										2	2
Toplam dersler		21	22	24	24	25	29	31	32	32	33	33
Ders Dışı Etkinlikler		1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2
Toplam Dersler		22	23	25	25	26	30	32	34	34	35	35

BELGELENDİRME

9. sınıf sonunda devlet düzeyinde sınavı geçenlere, 11. Sınıf sonunda ülke genelinde yapılan sınavı geçenlere attestat (sertifika) düzenlenir. Bu sertifika, özellikleri, süreç 24 Kasım 2016 tarih ve 479 sayılı Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun "Genel Eğitim Düzeyinde Eğitimle İlgili Devlet Belgesi Örnekleri ve Bunların Verilmesi Prosedürü"ne göre gerçekleştirilmektedir. Yükseköğretimde diploma özellikleri ve Ek olarak düzenlenen transkript özellikleri ve süreç 08.08.2008 tarih ve 990 sayılı Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığının "Diploma Ek Örneklerinin Onaylanması Hakkında" emir ile gerçekleştirilmektedir. Azerbaycan'da eğitimde değerlendirme ise şu şekildedir (ACBK, 2009):

Başlangıç seviyesi değerlendirmesi (seviye belirleme): Öğrenciler temel bilgi ve bazı becerileri var mı?

İlerleme izleme (biçimlendirici değerlendirme): Standartlara hakim olmaya doğru öğrenciler yeterince ilerleme kaydedebilir mi?

Nihai (özetleyici) değerlendirme. Belirli bir standart veya standartlar grubundaki öğrenciler belirlenen hedeflere ulaştılar mı?

Nihai değerlendirme sisteminde hazırlanan ölçme aracı tüm öğrencileri kapsayıcı şekilde olmalıdır. 1. düzey; en temel bilgiler ve sorular; 4. Düzey; en ileri üst düzey basamaklara ait sorular. Son (özetleyici) testlerde tüm düzeylerde ölçme aracı hazırlanmalıdır. (1. düzey sorular %20, 2. düzey sorular %30, 3. düzey sorular %30, 4. düzey sorular %20) .

Öğretim programı değerlendirmesi: öğrenci performansının ulusal standartlara uygunluğunu belirlemek için öğretmenler ve okul müdürleri tarafından ilkokul (4. sınıfın sonu), temel (9. sınıfın sonu) ve ortaöğretim (11. sınıfın sonu) öğretimi (ikinci yarı için son değerlendirme ile birleştirilebilir). Bu sınavlarının önemini ve güvenilirliğini artırmak için Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı, tüm sınıfları kapsayan eğitim standartlarına dayalı bir dizi test ve standart bir sınav sistemi oluşturmayı ve ilgili talimatları geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Eğitim kurumlarının akreditasyonu, Azerbaycan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı tarafından 29.12.2019 tarihli Kararnameye göre oluşturulan "Milli Eğitim Bakanlığı Akreditasyon ve Nostrifikasyon Dairesi Başkanlığı" Eğitim Kalite Güvence Ajansı tarafından Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu tarafından 14 Aralık 2020 tarih ve 493 sayılı onaylanan " Eğitim kurumlarının akreditasyon kuralları " ile gerçekleştirilmektedir. Eğitim kurumlarının akreditasyon değerlendirmesi, sunulan belgelerin araştırma, analiz ve mutabakatının yanı sıra kurum çalışanları ile yerinde veya uzaktan görüşmelerin sonuçlarına dayanmaktadır. Akreditasyon için eğitim kurumu bazı belgeleri hazırlayarak sisteme yükler.

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR

Dijital platform adı/adresi	Hizmet alanı	Hizmet açıklaması
Portal.edu.gov.az	Öğrenci ve öğretmen atamaya yönelik hizmetler ve belgeler	Yükseköğretim sertifikası Ortaöğretim özel eğitim sertifikası Mesleki eğitim sertifikası Devlet programı temelinde yurtdışında eğitim sertifikası Devlet programı bazında yurtdışındaki bir eğitim kurumundan mezuniyet belgesi; Öğretmen alımı ve değerlendirmesine ilişkin sınav sonuçları sertifikası.
Eğitimde Nitelik Garantisi Ajansı https://apply.enic.edu.az/	Diploma denklik	Yurtdışından alınan diplomaların denkliğine yönelik başvuruların yapıldığı çevrimiçi faaliyet ajansı
https://www.icmalayihesi.edu.az/	Toplum Temelli Okulöncesi Eğitim	2017 yılında AB Azerbaycan Delegasyonu ve UNICEF, Azerbaycan'ın 10 şehri ve bölgesinde 50 ortaokulda faaliyet gösteren toplum temelli bir okul öncesi eğitim grubu oluşturdu
Eğitim Çalışanları Mesleki Gelişim Enstitüsü http://www.tipii.edu.az/az/	Eğitim Çalışanlarına yönelik	Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulunun 2 Aralık 2015 tarih ve 372 sayılı kararı ile kurulan Enstitü, eğitimcilerin hizmet içi eğitiminin içerik standartları, modülleri ve programları geliştirir, eğitimcilerin performansını değerlendirir, eğitim sistemindeki öğretim ve metodolojik ihtiyaçları belirler, ilgili pratik konular eğitim yenilikleri, staj ve iyileştirme programlarının uygulanması, sağlayan ek bir eğitim kurumudur.
https://www.muallim.edu.az/	Azerbaycan Cumhuriyeti Öğretmen Gazetesi	Eğitim-Öğretim hakkında haberler, programlar, gelişmeler ve makalelerden oluşan yayın kurumu
https://miq.edu.az/qy/	Öğretmen yer değiştirme	Öğretmenlerin yer değiştirmesiyle ilgili iş ve işlemler

http://www.steam.edu.az/	STEAM Projesi	Öğrencilere eleştirel, yaratıcı düşünme, işbirliği vb. 21. yüzyıl becerilerini oluşturmak, yaratıcı süreç yoluyla öğrenme fırsatları yaratmak, konuları bütünleştirici, gerçek dünya problem çözmeye dayalı entegre bir öğrenme modelinde birleştirmek, farklı programlama dillerini uygulayarak modern BİT ekipmanlarını kullanma becerisini artırmak.
www.konullu.edu.az	Bir Öğrenci Gönüllü Projesi	Azərbaycan'ın siyasi ve ekonomik gelişiminde büyük rol oynayan öğrenci-gönüllülerle çalışmayı sistematik hale getirmek, gönüllülüğü teşvik etmek, öğrencilerin ders dışı boş zamanlarını 6 farklı yönde değerlendirmek için oluşturulmuş uzun vadeli bir programdır: Öğren, Öğret , Yaşa, Yaşa, Keşfet, Keyfini Çıkar.
Okula başvuru https://mektebeqebul.edu.az/	I. sınıfa başvuru	1. sınıfa öğrenci kabulüne ilişkin hizmet ve bilgilendirme
Çevrimiçi Okul Projesi https://virtual-maktab.az/	Sanal öğretim materyalleri	Azərbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen Eğitimde Geliştirme ve Yenilik için hibe yarışmasını kazanan "Sanal Okul" projesi çerçevesinde geliştirilmiştir.
Elektronik Ders Portalı http://www.e-derslik.edu.az/site/index.php	Ders kitapları	K12 kademeleri için hazırlanmış olan ders kitaplarının bulunduğu bir web sayfası
Video.edu.az	Çevrimiçi dersler	K12 düzeyinde çevrimiçi ders videoları

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Azerbaycan SSCB'den ayrıldıktan sonra serbest piyasa ekonomisini benimseyen ülkeler arasına girmiştir. O dönemden beri her alanda dünyadaki bilimsel teknolojik gelişmeler ve değişmelere göre pozisyon belirlemekte; mevzuat düzenlemelerini bu çerçevede yapmaktadır. Azerbaycan tarafından ortaya konulan stratejiler şu şekilde ifade edilebilir:

Programlar	Program içeriği
2007-2015 Devlet Programı	Bu Program ile üniversite öğretimi için yurtdışına öğrenci yollanmıştır
2019-2023 Dönemi Azerbaycan Cumhuriyeti Yükseköğretim Sisteminin Rekabetçiliğinin Artırılmasına İlişkin Devlet Programı	İki alanda çalışma amaçlanmaktadır: 1. Dünyanın önde gelen üniversiteleri ile Azerbaycan üniversiteleri arasında ülke ekonomisi için öncelikli alanlarda uluslararası çift diploma programlarının oluşturulması; 2. Azerbaycan yükseköğretim kurumları için yüksek araştırma becerilerine sahip ulusal personel yetiştirmek için yurtdışında doktora eğitiminin finansmanı.
Gençlerin prestijli yabancı üniversitelerde eğitim görmeleri için 2022-2026 Devlet Programı	Devlet Programının temel amacı, gençlerin prestijli yabancı üniversitelerde eğitim görmeleri için fırsatlar yaratmak, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde gelecekteki gelişimlerini sağlamak ve modern zorluklarla başa çıkmak, personel olarak eğitimlerini sağlamaktır. Devlet Programının uygulanması sırasında, yılda 400'den fazla kişiye, Azerbaycan Cumhuriyeti'nin 2.000'e kadar vatandaşına yurtdışındaki prestijli yükseköğretim kurumlarında lisans ve yüksek lisans derecesi verilecektir.

(kaynak: <https://dp.edu.az/az/index>)

GENEL BİLGİLER

Nüfus: 1 Ocak 2022 tarihi itibarıyla 67,8 milyon

Kişi başına düşen milli gelir: Yaklaşık 50 bin dolar

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Okul günü tasarımı: Eylül- Haziran arası:

- Ekim sonunda 2 haftalık tatil,
- Yeni yıl tatili (yaklaşık 2 hafta),
- Şubat tatili (yaklaşık 2 hafta),
- Nisan ortası tatili (yaklaşık 2 hafta),
- Yaz tatili (2 ay)

Eğitim harcamalarına ayrılan pay: Milli bütçe (%9,7), gayri safi yurt içi hasıla (%5,5). 31 Aralık 2021 tarihli Resmi Gazetede yayınlanan 2022 mali kanunu doğrultusunda, Devlet Bütçesinin önde gelen kalemi olan Milli Eğitim, bir önceki yıla göre 1,6 milyar avroluk bir artıştan faydalanacaktır.

Öğrenci sayısı: İlkokul: yaklaşık 6 milyon öğrenci, Ortaokul: yaklaşık 3 milyon öğrenci, Lise: yaklaşık 2 milyon öğrenci

Öğretmen Sayısı: 866 000 öğretmen, bunların 725 000'i devlet, 141 000'i özel okullarda görev yapmaktadır.

Okul Sayısı: 48 950 ilkokul; 6 950 ortaokul ve 3 750 lise.

Eğitime katılım oranları: 2021- 2022 eğitim öğretim yılında üç yaşında okullaşma oranı % 96,8; 5 yaşında ise %99,5'tir. İlkokul öğrencilerinin yüzde 85,9 (5.613,800 ilkokul öğrencisi) devlet okuluna gitmektedir. 18 yaş için okullaşma oranı %79,3'tür (2018).

Sınıf tekrarı oranları: Öğrencilerin yaklaşık %3'ü

Devam/devamsızlık: Eğitim kanununa göre öğrenciler her derse katılmakla yükümlüdür. Zorunlu hallerde devamsızlık yapıldığında velilerin okulu ve öğretmeni bilgilendirmesi gerekmektedir. Öğrencinin derse gelmediği durumlarda öğretmen veliye en kısa sürede haber vermek zorundadır. Bir ay içerisinde 3 yarım gün mazeretsiz derslere katılmama disiplin

sürecinin başlatılmasına neden olur, disiplin sürecinde devamsızlık öğrencinin okuldan atılmasına kadar ilerleyebilir.

Yükseköğretime katılım: Yaklaşık 2.8 milyon öğrenci kayıtlı, %12'si yabancı öğrenci.

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

1828'e kadar Kilise'nin başındaki kişi, aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın da başındaydı.

Fransa'da eğitim sisteminin genel amaçları son olarak 1989 yılındaki eğitim hareketi ile şöyle belirlenmiştir;

- Her öğrencinin kendisi ile ilgili **planlarını gerçekleştirmesine** olanak sağlamak,
- Her genci **istenilen düzeyde** bir eğitime hazırlamak,
- Öğrencilere, onların yükseköğretime devam edebilmelerini sağlayacak biçimde diploma almaları için **eşit olanaklar** sunmak,
- Bireyleri yeni "**Avrupalılık ve uluslararası iş birliği**" düşüncesiyle yetiştirmek.

Bu amaçları gerçekleştirirken aşağıdaki genel ilkelere sıkı sıkıya bağlıdır:

- Eğitim bir **haktır**.
- Kamu eğitimi **laiktir**.
- Eğitim **zorunludur**.
- Devlet okullarında **eğitim ücretsizdir**.

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Okul Öncesi; Zorunlu eğitim okul öncesinde 3 yaş itibariyle başlar (2021-2022 eğitim öğretim yılından itibaren zorunludur). Okul öncesi süresi 3 yıldır. Çocukların yaşına bağlı olarak küçük (PS), orta (MS) ve büyük (GS) olmak üzere üç seviye halinde düzenlenir. Okul öncesi eğitim veren okullar veya kreşler Milli Eğitim Bakanlığı'nın sorumluluğu altındadır ve bu okullarda eğitim ücretsizdir. 2021- 2022 eğitim öğretim yılında üç yaşında okullaşma oranı % 96,8, 5 yaşında ise %99,5'tir.

İlkokul : 6-11 yaşları arasında bulunan çocukları kapsar. İlkokulda 5 sınıf seviyesi bulunmaktadır. Kural gereği aileler çocuklarını yaşadıkları bölgedeki okullara kaydettirirler, ancak istisnai durumlarda ailelerin çocuklarını kendi seçtikleri okullara göndermelerine izin verilir. İlkokul sonunda bitirme sınavı yapılmaz ve diploma verilmez.

- CP – Cours Préparatoire (Hazırlık Sınıfı – okuma, yazma, sayma-İlkokul 1. Sınıf)
- CE 1 – Cours Élémentaire 1re année (Temel Bilgiler Sınıfı 1. Yıl-İlkokul 2. Sınıf)
- CE 2 – Cours Élémentaire 2e année (Temel Bilgiler Sınıfı 2. Yıl- İlkokul 3. Sınıf)
- CM 1 – Cours Moyen 1re année (Orta Bilgiler Sınıfı 1. Yıl-İlkokul 4. Sınıf)
- CM 2 – Cours Moyen 2e année (Orta Bilgiler Sınıfı 2. Yıl)-İlkokul 5. Sınıf)

Ortaokul (Kolej): İlkokulu bitiren bütün öğrenciler ortaokula devam eder (11 yaşından sonra). Ortaokulda eğitim süresi 4 yıldır ve zorunludur.

- 6ème – Sixième (6'ncı sınıf – Ortaokul 1.Sınıf)
- 5ème – Cinquième (5'inci sınıf – Ortaokul 2.Sınıf)
- 4ème – Quatrième (4'üncü sınıf – Ortaokul 3.Sınıf)
- 3ème – Troisième (3'üncü sınıf – Ortaokul 4.Sınıf)

Lise : Öğrenim süresi 3 yıldır. Ortaokuldan mezun olan öğrenciler lise eğitimlerine devam ederler.

- 2nde – Seconde (2'nci sınıf – Lise 1. Sınıf)
- 1ère – Première (1'inci sınıf – Lise 2.Sınıf)
- Terminale (Lise 3.Sınıf)

Yükseköğretim: Ön lisans eğitimi 2 yıldır. Üniversitelerce verileceği gibi ön lisans programlarının sunulduğu mesleki ve teknik liseler de bulunmaktadır.

Lisans eğitimi ülkede çoğunlukla 3 yıldır. Çift ana dal imkânı da bulunmaktadır. Mühendislik gibi alanların eğitim süreleri 5 yıla kadar uzayabilmektedir.

Yüksek lisans eğitimi 2 yıl sürer. Doktora eğitimleri sistemsal bir uygulamaya dâhil olmayıp öğrenci ve danışman arasında ilerleyen bir süreçtir. Süreleri ise bölümden bölüme çok farklılık gösterebilir.

OKUL KADEMELERİ

Grafik 5. Fransa Eğitim Kademeleri

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Bröve ortaokul son sınıfta girilen bir sınavdır. DNB (Diplôme National du Brevet), Fransız Eğitim Bakanlığı tarafından verilir. Sınav, öğrencinin bilgi ve becerilerini tasdik eder ve öğrencinin kolej (ortaokul) sonunda gerekli seviyeye sahip olduğunu kanıtlar. Sınav, liseye geçişin şartı değildir.

Bakalorya (bitirme sınavı), lise ikinci ve üçüncü sınıfta girilen sınavın adıdır ve geçerli puan alındığında lise diploması düzenlenir. Çoğu lisans ve ön lisans programına kayıt şartlarından ilki olmakla birlikte Bakalorya olmadan girilebilen programlar (çıraklık veya uzaktan eğitim programları gibi) da bulunmaktadır.

Parcoursup, Fransa'da yüksek öğrenime ön kayıt için oluşturulmuş ulusal bir platformdur. Sistem üzerinde 4.000'den fazla çıraklık eğitimi de dahil olmak üzere yaklaşık 17.000 yüksek öğretim programı sunulmaktadır. Bu platformda ön kayıt dosyası oluşturulur. Arama motoruyla çeşitli yüksek öğretim programları bulunabilir ve bunlar hakkında bilgilere ulaşılabilir. Tercih edilen bölümün özellikleri, öğrencide aranan nitelikler ile bilgi ve beceriler,

bölümün boş yer kontenjanı, başvuruların incelenmesi sırasında göz önünde bulundurulacak genel kriterler gibi birçok husus sistemde bulunur. Dosya tamamlanmadan tercihler girilebilir. Seçilen eğitimler programları için istenen belgelerin girilmesi ile dosyalar tamamlanır. Tercihler öğrenci tarafından onaylandıktan sonra tercih edilen bölümlerin yetkilileri öğrencinin dosyasını inceler. Tercih edilen eğitimlere kabul için gelen teklifler alınır, değerlendirilir ve belirtilen süreler içinde bunlara yanıt verilir.

Tüm eğitim programlarına Parcoursup üzerinden ulaşılamayabilir. Parcoursup dışında kendisi eleme yoluyla öğrenci alan çok sayıda okul vardır. Bu uygulamaya bazı Meslek okulları, Özel Uzmanlık Okulları, çok sayıda Ticaret Okulları, Mühendislikler, Sanat Okulları, Siyasal Bilgiler ve eleme yoluyla öğrenci alan bazı lisans programları dâhildir.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Ders Geçme:

Başarı değerlendirmesi, ilk üç sınıfta öğretmenin doğrudan gözlemleri ile sınıf içi etkinliklere göre yapılır. Genel olarak yazılı ve sözlü sınavlara dayalı başarı değerlendirmesine 4. sınıftan itibaren yer verilir. Tüm değerlendirmeler öğrencinin kişisel dosyasına yazılır, başarısız olan öğrenciler devre sonunda sınıf tekrar ederler.

Kural gereği aileler çocuklarını yaşadıkları bölgedeki okullara kaydettirirler, ancak istisnai durumlarda ailelerin çocuklarını kendi seçtikleri okullara göndermelerine izin verilir. İlkokul sonunda bitirme sınavı yapılmaz ve diploma verilmez.

Sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları merkezi bir sisteme bağlı olmayıp okuldan okula ve öğretmenden öğretmene değişiklik göstermektedir. İlkokul ve ortaokullarda öğretmenler öğrencilerin portfolyosunu oluşturur ve bu dosyada öğrencilerin yaptığı tüm çalışmalar (projeler, küçük sınavlar) yer alır. Ders geçme kapsamında öğrencinin değerlendirilmesi portfolyosu üzerinden gerçekleştirilir. Öğretmenler değerlendirme için yapacakları sınavları ayda bir veya iki gibi istedikleri kadar yapabilirler. Sınav sayısı öğretmene bağlıdır. Bu durum ilkokul, ortaokul ve lise için de geçerlidir. Fransa'da not sistemi genellikle 20 üzerinden uygulanıyor olsa da ilkokul öğrencilerinin motivasyonunu kırmamak adına notlandırma her ders için çoğunlukla A, B, C, D, E şeklinde yapılır. Ortaokulda da harf üzerinden değerlendirme yer yer görülse de okul değişikliği gibi durumlarda öğrencinin tam seviyesinin görülmesi amacıyla öğrencilere not üzerinden değerlendirmeye de yer verilir. Notlandırma sistemini 20 değil, 10 üzerinden uygulayan öğretmenler de bulunmaktadır.

Harfli değerlendirme sisteminde öğrencinin başarılı sayılması için A veya B almış olması gerekirken D ve E harfleri belirlenen becerilerin elde edilmediğini göstermektedir.

Notlandırma sisteminde ise öğrencinin o dersi geçebilmesi için 20 üzerinden en az 10, 10 üzerinden ise en az 5 almış olması gerekmektedir.

Sınıf Geçme:

Sınıf geçmek için her dersten alınan notların (Harf sistemi ya da not sistemi) ortalaması alınır. Sınıf geçme koşulu tüm derslerin ortalamasının 20 üzerinden 10 olmasıdır. İlkokullarda sınıfta kalma çoğunlukla görülmemektedir. Ortaokul ve liselerde ise her yıl sonunda sınıf konseyi toplanır ve öğrencileri değerlendirir. Sınıf konseyi, o sınıfa ders veren öğretmenler, müdür yardımcısı, öğrenci temsilcisi ve bir okul aile birliği üyesinden oluşur. Öğrencinin geçip geçmediğine dair kararlar bu toplantıda alınır. Velinin öğrencinin sınıfı geçmesine ya da kalmasına itiraz hakkı bulunmaktadır. Bu durumda toplantı tekrarlanır ve geçerli argümanlar (gelecek sene başarısız olunan alanlarda etüt aldırılacağı gibi) sunulduğu takdirde sınıfta kalan öğrencilerin sınıfı geçirilmesi kararı alınabilir. Ek olarak liselerde seçmeli dersler bulunduğu için başarısız olunan dersi bir üst sınıfta seçmemesi ya da bölüm değiştirmesi şartıyla öğrenci sınıfı geçirilebilir.

Sınıf tekrarı istisnai bir karardır. Sınıf tekrarı, yıl boyunca verilen eğitim destek hizmeti, bir öğrencinin önemli öğrenme güçlüklerine son vermeyi mümkün kılmadığında telaffuz edilebilir. Öğretmenler konseyi öğrencinin sınıfta kalma, bir üst sınıfa geçme veya sınıf atlama kararını velilere bildirir. Velilerin 15 takvim günü içerisinde cevap vermek hakkı bulunmaktadır. Veliler tarafından herhangi bir cevap/itiraz gelmezse, karar kabul edilmiş sayılır ve okul müdürü tarafından velilere yeniden tebliğ edilir.

Tekrar kalan öğrenciye aynı zamanda özel bir eğitim programı sunulması gerekmektedir: örneğin, eğitim başarısı için kişiselleştirilmiş bir program sunulmalıdır.

SINIF TEKRARI

Fransa'da velilere yılda 3 kez geri bildirim (rapor, karne) verilmektedir. 2014'ten beri hükümet tarafından sınıf tekrarı en aza indirilmiş ve yalnızca çok istisna durumlarla sınırlandırılmıştır. Yine de Fransızca dil yeterliliğini karşılamayan öğrencilerin sınıf tekrarı yapmaları istenebilir. Son 20 yılda Fransa'da sınıf tekrarı düzenli olarak azalmaktadır. Ancak yine de hala yaygın bir uygulamadır. 15 yaşındaki öğrencilerin %28'i eğitim süreçlerinde en az bir kez sınıf tekrarı yapmıştır (OECD ülkelerinde bu ortalama %12'dir). Her yıl ortalama 270 bin öğrenci sınıfta kalmaktadır. Fransa'da sınıf tekrarı eleştirilmektedir. Akademik başarısızlığı engellemektedir. Buna ek olarak sınıf tekrarı hem etkisiz olarak değerlendirilmekte hem de mali yük getirmektedir. Fransa'da sınıf içi değerlendirmede uygulamalar çeşitlilik göstermektedir.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Öğretim programları çerçevesinde belirlenmiş farklı kademelere ait ders çizelgesi aşağıdaki gibidir:

İlkokulda görülen dersler ve saatleri şu şekildedir:

Grafik 6. İlkokulda Görülen Dersler

CP - CE1 (İlkokul 1 ve 2. Sınıflar)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	10	Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	3
Mathématiques Matematik	5	Langue vivante Yabancı Dil	1,5
Découverte du monde Dünya keşfi	2,5	Pratique artistiques et histoire des arts Sanat Çalışmaları ve Sanat Tarihi	2

CE2 - CM1 - CM2 (İlkokul 3,4 ve 5. Sınıflar)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	8	Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	3
Mathématiques Matematik	5	Langue vivante Yabancı Dil	1,5
Culture humaniste-Hümanist kültür -pratique artistique et histoire des arts sanatsal uygulamalar ve sanat tarihi -histoire-géographie tarih-coğrafya -instruction civique et morale Yurttaşlık eğitimi ve ahlaki eğitim	4,5	Sciences expérimentales et technologie DeneySEL bilimler ve teknoloji	2

Ortaokulda görülen dersler ve saatleri aşağıdaki gibidir.

Grafik 7. Ortaokulda Görülen Dersler

6ème (6. Sınıf)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4.5	Art Plastique Plastik sanatlar	1
Mathématiques Matematik	4.5	Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	4
Langue vivante étrangère Yabancı Dil	4	Education musicale Müzik Eğitimi	1
Science et vie de la terre /technologie Yer ve yaşam bilimi / teknoloji	4	Histoire-géographie Tarih- Coğrafya Enseignement moral et civique Ahlaki eğitim ve yurttaşlık eğitimi	3

5ème (7. Sınıf)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4.5	Art Plastique Plastik sanatlar	1
Mathématiques Matematik	3.5	Physique-Chimie Fizik-Kimya	1.5
Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	3	Education musicale Müzik Eğitimi	1
Langue vivante étrangère 1 Yabancı Dil	3	Histoire-géographie Tarih-coğrafya Enseignement moral et civique Ahlaki eğitim ve yurttaşlık eğitimi	3
Langue vivante étrangère 2 Yabancı Dil	2.5		
Technologie Teknoloji	1.5	Science et vie de la terre /technologie Yer ve yaşam bilimi /teknoloji	1.5

4ème (8. Sınıf)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4.5	Art Plastique Plastik sanatlar	1
Mathématiques Matematik	3.5	Physique-Chimie Fizik-Kımya	1.5
Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	3	Education musicale Müzik Eğitimi	1
Langue vivante étrangère 1 Yabancı Dil	3	Histoire-géographie Tarih-coğrafya Enseignement moral et civique Ahlaki eğitim ve yurttaşlık eğitimi	3
Langue vivante étrangère 2 Yabancı Dil	2.5	Science et vie de la terre /technologie Yer ve yaşam bilimi /teknoloji	1.5
Technologie Teknoloji	1.5		

3ème (Ortaokul Son - 9. Sınıf)			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4	Art Plastique Plastik sanatlar	1
Mathématiques Matematik	3.5	Physique-Chimie Fizik-Kımya	1.5
Education physique et sportive Beden Eğitimi ve Spor	3	Education musicale Müzik Eğitimi	1
Langue vivante étrangère 1 Yabancı Dil	3	Histoire-géographie Tarih-coğrafya Enseignement moral et civique Ahlaki eğitim ve yurttaşlık eğitimi	3.5
Langue vivante étrangère 2 Yabancı Dil	2.5	Science et vie de la terre /technologie Yer ve yaşam bilimi /teknoloji	1.5
Technologie Teknoloji	1.5		

Liselerde görülen dersler ve saatleri aşağıdaki gibidir.

Grafik 8. Lisede Görülen Dersler

Genel ve Teknoloji Liseleri 1. Sınıf

Zorunlu Ortak Dersler			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4	Sciences Économiques et Sociales (SES) Ekonomik ve Sosyal Bilimler	1.5
Mathématiques Matematik	4	Sciences de la vie et de la terre (SVT) Yaşam ve Dünya Bilimi	1.5
Physique-chimie Fizik-Kimya	3	Education physique et sportive (EPS) Beden Eğitimi ve Spor	3
Histoire-Géographie Tarih-Coğrafya	3	Enseignement moral et civique (EMC) Vatandaşlık Bilgisi	18*
Sciences Numériques et Technologie Dijital Bilimler ve Teknoloji	1.5	Langues Vivantes Etrangères ou Régionales (LVA et LVB) Yaşayan Yabancı ve Bölgesel Diller	5.5

*Yıllık ders saatidir.

Ortak derslerin haricinde öğrenciler ilgi ve kapasitelerine göre ek dersler de seçebilirler. Seçilebilecek dersler aşağıda listelenmiştir.

Grafik 9. Seçmeli Dersler

Langues et cultures de l'Antiquité : latin <i>Antik Dönem Dil ve Kültürleri: Latince</i>	Arts (arts plastiques, cinéma- audiovisuel, histoire des arts, danse, musique ou théâtre)
Langues et cultures de l'Antiquité: grec <i>Antik Dönem Dil ve Kültürleri: Yunanca</i>	Sanat (plastik sanatlar, görsel- işitsel-sinema, sanat tarihi, dans, müzik, tiyatro)
LVC étrangère ou régionale <i>Yaşayan Yabancı veya Bölgesel Diller C</i>	
Langue des signes française <i>Fransızca İşaret Dili</i>	Education physique et sportive (EPS) <i>Beden Eğitimi ve Spor</i>
Arts du cirque <i>Sirk Sanatları</i>	

Biotechnologies <i>Biyoteknoloji</i>	Création et Culture-Design Culture et Pratique de la Danse, de la Musique ou du Théâtre
Sciences et Laboratoire <i>(Fen) Bilimler ve Laboratuvar</i>	Yaratıcılık ve Kültür-Tasarım Kültür ve Uygulamalı Dans, Müzik veya Tiyatro
Sciences de L'ingénieur <i>Mühendislik Bilimleri</i>	
Création et Innovation Technologiques <i>Teknolojik Buluş ve Yenilik</i>	

Genel Lise 2. Sınıf

Zorunlu Ortak Dersler			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	4	Enseignement scientifique Fen Bilimleri	2
Langue vivante A+B Yabancı Dil	4,5	Education physique et sportive (EPS) Beden Eğitimi ve Spor	2
Histoire-Géographie Tarih-Coğrafya	3	Enseignement moral et civique (EMC) Vatandaşlık Bilgisi	18*

*Yıllık ders saatidir.

Seçmeli Dersler (3 ders seçilir ve her biri haftalık 4 saattir.)	
Mathématiques Matematik	Physique-chimie Fizik-Kimya
Humanités, littératures et philosophie (HLP) Felsefe, Edebiyat ve İnsani Bilimler	Sciences économiques et sociales (SES) Ekonomi ve Sosyal Bilimler
Arts Sanat	Sciences de l'ingénieur (SI) Mühendislik Bilimleri
Langues, littératures et cultures de l'Antiquité (LLCA) Antik Dönem Dil, Edebiyat ve Kültürleri	Sciences de la vie et de la Terre (SVT) Yaşam ve Yer Bilimleri (Biyoloji)
Langues, littérature et cultures étrangères et régionales (LLCER) Yabancı ve Bölgesel Diller, Edebiyatlar ve Kültürler	Numérique, sciences de l'informatique (NSI) Dijital, Bilişim Bilimleri
	Histoire-géographie, géopolitique et sciences politiques (HGGSP) Tarih-Coğrafya, Jeopolitik ve Siyasal Bilimler

Genel Lise 3. Sınıf

2 seçmeli ders ile birlikte aşağıda belirtilen derslerin eğitimi görülür. Uzmanlık derslerinin her biri haftada 6 saattir.

Zorunlu Ortak Dersler			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Philosophie Felsefe	4	Enseignement scientifique Fen Bilimleri	2
Langue vivante A+B Yabancı Dil	4	Education physique et sportive (EPS) Beden Eğitimi ve Spor	2
Histoire-Géographie Tarih-Coğrafya	3	Enseignement moral et civique (EMC) Vatandaşlık Bilgisi	18*

*Yıllık ders saatidir.

Teknoloji Lisesi 2. Sınıf

Zorunlu Ortak Dersler			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Français Fransızca	3	Langue vivante A+B (Enseignement technologique en langue vivante A dont 1 heure) Yabancı Dil	4
Mathématiques Matematik	2	Education physique et sportive (EPS) Beden Eğitimi ve Spor	2
Histoire-Géographie Tarih-Coğrafya	1,5		

Seçmeli Dersler (3 ders seçilir.)			
ST2S-Sciences et technologies de la santé et du social Sağlık ve sosyal bilim ve teknolojileri	15 saat	STMG-Sciences et technologies du management et de la gestion Yönetim-işletme bilim ve teknolojileri	15 saat
STL-Sciences et technologies de laboratoire Fen Bilimleri ve Laboratuvar Teknolojileri	18 saat	STHR-Sciences et technologies de l'hôtellerie et de la restauration Otel ve restoranlık bilim ve teknolojileri	18 saat
STD2A-Sciences et technologies du design et des arts appliqués Tasarım ve uygulamalı sanatlar bilim ve teknolojileri	18 saat	S2TMD : Sciences et techniques du théâtre, de la musique et de la danse Tiyatro, müzik, dans bilim ve teknikleri	14 saat
STI2D-Sciences et technologies de l'industrie et du développement durable Endüstri ve sürdürülebilir kalkınma Bilim ve Teknolojileri	18 saat	STAV : Sciences et technologies de l'agronomie et du vivant (dans les lycées agricoles uniquement) Tarım ve Yaşam Bilim ve Teknolojileri	12 saat

Teknoloji Lisesi 3. Sınıf

2 seçmeli ders ile birlikte aşağıda belirtilen ortak zorunlu derslerin eğitimi görülür.

Zorunlu Ortak Dersler			
Dersler	Haftalık Ders Saati	Dersler	Haftalık Ders Saati
Philosophie Felsefe	2	Mathématiques Matematik	3
Langue vivante A+B (Enseignement technologique en langue vivante A dont 1 heure) Yabancı Dil	4	Education physique et sportive (EPS) Beden Eğitimi ve Spor	2
Histoire-Géographie Tarih-Coğrafya	1,5	Enseignement moral et civique (EMC) Vatandaşlık Bilgisi	18*

*Yıllık ders saatidir.

Meslek Liseleri 1. Sınıf

Meslek derslerinin yanında Fransızca, Matematik, Beden Eğitimi, Sanat Eğitimi, Yabancı Dil, Tarih-Coğrafya Vatandaşlık Bilgisi görülen ortak derslerdir. Bazı bölümlerde ek olarak Fizik ve Kimya Bilimleri veya ikinci bir yabancı dil dersi de verilir. Ayrıca öğrenciler 4-6 hafta arası staj yapar.

Meslek Liseleri 2. Sınıf

Öğrenciler lise 2. sınıfta (Première) meslek alanından bir uzmanlık bölümü seçip ortak derslerle birlikte o alan derslerini takip eder. Ayrıca 6-8 hafta arası staj (yapar.Lise 2. sınıfta (Première) öğrenciler Le brevet d'études professionnelles (BEP) sınavlarına girer. Bu sınavlar öğrencinin hangi mesleki beceriyi ne oranda edindiğini gösterir.

Meslek Liseleri 3. Sınıf

Uzmanlık bölümü dersleri ve ortak derslere devam edilir. Ayrıca 8 hafta boyunca staj yapılır.

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Fransa'da rehberlik hizmetleri okul psikologları ve eğitsel yönlendirme uzmanları tarafından verilir. Her bölgedeki eğitim müdürlüklerine bağlı olarak çalışan eğitim psikologları öğretmen, idare veya velilerin istekleri doğrultusunda okula gelebilir ve öğrenci ile ilgili gerekli gözlem, görüşme, yönlendirme çalışmalarını gerçekleştirebilirler. Fransa Eğitim sisteminde öğrenciler öncelikle sınıf öğretmenleri ile üniversite ve bölüm seçimi yaparken destek almaları, bu da yetmezse danışmanlardan bilgi almaları için yönlendirilmektedirler. Bunların dışında yine psikologların da hizmet verdiği merkezlerden de destek alınabilmektedir. Bu yönlendirme sürecinde faydalanabilecekleri birçok internet sitesi de öğrenci ve velilerin kullanımına sunulmuştur (onisep.fr, parcoursup, avenir vb.).

Lisede (3 yıl):

Lise 1: Bireysel bir eğitim destek programı vardır. Öğrencinin çalışma yöntemleri edinmesine ve oryantasyonunu oluşturmaya yardımcı olmayı hedefler. Öğrenci haftada 2 saat destek programına katılır (Yılda 72 saat). Eğitim ekibi (öğretmenler, okul müdürleri) her bir öğrenci için eğitim destek programının organizasyonu hazırlar.

Lise 2 ve lise 3: Bireysel bir eğitim destek programı vardır. Özellikle öğrencinin yükseköğrenime hazırlanmasına olanak tanır. Öğrenci haftada 2 saat destek programına katılır (Yılda 72 saat). Öğrencinin yükseköğretimde eğitim görmeyi istediği alanda seçimine ilişkin bilgilendirmelerde bulunur, bakalorya sonrası projesini inşa etmesine yardımcı olur. Ayrıca, Sınıf öğretmeni ile öğrenci arasında oryantasyon görüşmeleri gerçekleşir. Sınıf öğretmeni öğrencinin üniversitede eğitim görmek istediği alan hakkında bilgi verir, hem pedagojik açıdan hem de resmi başvurulara ilişkin öğrenciyi bilgilendirir.

BELGELENDİRME

Ortaokul son sınıfta öğrenciler Bröve sınavına girerler ve başarılı olmaları durumunda Bröve diplomasını almaya hak kazanırlar. Lise sonunda ise yapılan sınavda başarılı olan öğrencilere Bakalorya diploması verilir. Bu iki sınav da ulusal düzeydedir ve bakanlıkça hazırlanır.

GÜNEY KORE

Pınar SELÇUK SÜZME

GENEL BİLGİLER

Nüfus (Çocuk, Genç, Yaşlı Nüfus Oranı)

Kore Eğitim sistemini ve geleceğini etkileyen en önemli olgu nüfusunda görülen azalmadır. Kore'nin 2021 yılı itibariyle nüfusu 51.744.876'dır ve 2021 yılında nüfus büyüme hızı negatife dönmüştür. Yapılan tahminlere göre 2070 yılında kadar 37.655.867 olması beklenmektedir. Bu nedenle özellikle genç ailelerin hem çalışıp hem de çocuk sahibi olmalarını teşvik amacıyla bazı düzenlemeler getirilmiştir.

Tablo 43. Kore'de Yıllara Göre Nüfus Yapısı

Yıllara göre demografik yapı	2000	2010	2020	2021	2030	2040	2050	2070
Toplam Nüfus	47,008,111	49,554,112	51,836,239	51,744,876	51,199,019	50,193,281	47,358,532	37,655,867
Erkek	23,666,769	24,881,114	25,925,697	25,857,805	25,534,271	24,967,438	23,495,017	18,788,054
Kadın	23,341,342	24,672,998	25,910,542	25,887,071	25,664,748	25,225,843	23,863,515	18,867,813
Nüfus Büyüme Hızı	0.84	0.50	0.14	-0.18	-0.10	-0.35	-0.80	-1.24
Nüfus 0-14 yaş	9,911,229	7,979,439	6,305,870	6,143,634	4,329,353	4,427,467	4,165,590	2,815,279
Nüfus 15-64 yaş	33,701,986	36,208,564	37,378,502	37,029,895	33,813,340	28,520,944	24,189,053	17,367,650
Nüfus 65 yaş ve üzeri	3,394,896	5,366,109	8,151,867	8,571,347	13,056,326	17,244,870	19,003,889	17,472,938
0-14 yaş arası (%)	21.1	16.1	12.2	11.9	8.5	8.8	8.8	7.5
15-64 yaş arası (%)	71.7	73.1	72.1	71.6	66.0	56.8	51.1	46.1
65 yaş ve üzeri (%)	7.2	10.8	15.7	16.6	25.5	34.4	40.1	46.4
Ortalama Yaş (yaş)	33.1	37.9	42.7	43.3	48.1	51.9	54.8	57.5

Kaynak : Kore istatistik ofisi, <https://kosis.kr/>, 09.Aralık.2021

Gayrisafi Yurtiçi Hasıla: 2020 yılı verilerine göre 1631 trilyon dolardır.

Kişi Başı Milli Gelir: Ülkede kişi başına düşen milli 2021 yılı Kore Bankası verilerine göre 35.373,1 Amerikan dolarıdır

(<https://ecos.bok.or.kr/#/StatisticsByTheme/KoreanStat100/K263>).

İşsizlik Oranı: Ülkedeki işsizlik oranı %3,5 seviyesindedir. (<https://data.worldbank.org/country/korea-rep?view=chart>)

Genç İşsizlik Oranı: Nisan 20220 tarihi itibarıyla %7.4 olarak açıklanmıştır.
(<https://tr.tradingeconomics.com/south-korea/youth-unemployment-rate>)

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Okul Günü Tasarımı (Ders Başlama, Bitiş, Ara)

Tablo 44. Seogwipo Lisesi (Genel Lise) Sözel 2-1.sınıf haftalık ders çizelgesi (Örnek)

Saat	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
09:10-10:00	İngilizce1	İngiliz Kültür	Korece	Matematik1	Kore Toplumu Anlamak
10:10-11:00	Korece	Matematik 1	Çince 1	Yaşam Ve Bilim	İngiliz Kültür
11:10-12:00	Dünya Tarihi	Dünya Coğrafyası	Müzik	İngilizce 1	Korece
12:10-13:00	Dünya Coğrafyası	Beden Eğitimi	Müzik	Beden Eğitimi	Çince 1
13:00-14:00	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği
14:00-14:50	Sanat	Korece	İngiliz Kültür	Dünya Tarihi	Sosyal Konuları Araştırması
15:00-15:50	Matematik 1	İngilizce 1	Yaratıcı Deneyimli Aktiviteler	İngilizce	Yaratıcı Deneyimli Aktiviteler
16:00-16:50	Sosyal Konuları Araştırması	Kore Toplumu Anlamak	Yaratıcı Deneyimli Aktiviteler	Yaratıcı Deneyimli Aktiviteler	
16:50-17:00			Temizlik		
17:00-18:00			Akşam Yemeği*		
18:00-19:40			Kendi Kendine Ders Çalışma*		
20:00-22:00			Kendi Kendine Ders Çalışma*		

- Kaynak: NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve Seogwipo lisesi, <https://seogwipo.jje.hs.kr/>

*okulda ders çalışmaya devam etmek isteyen öğrenciler için geçerli

Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay

Tablo 45. Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay

1. Toplam Devlet Bütçesinden Eğitim Bakanlığının Payı (2021)

(Birim : Milyon won, %)

Sınıflama	Devlet Bütçesi (A)	EB Bütçesi (B)	(B/A)
Genel Hesap	380,850,870	70,429,061	18
Özel Hesap	79,029,212	5,039,371	6
2021 Toplam Bütçe	459,880,082	75,468,432	16
2020 Bütçesi	427,109,370	76,995,734	18
Değişim	32,770,712	-1,527,302	-5

Source: MOE(Budget Division), The National Budget and Settlement of Accounts Information System

2. Yıllara Göre Toplam Devlet Bütçesinden Eğitim Bakanlığının Payı

(Birim : Milyon won, %)

Sınıflama	Devlet Bütçesi (A)	EB Bütçesi (B)	(B/A)
2000	93,937,057	19,172,028	20.4
2005	134,370,378	27,982,002	20.8
2010	255,334,387	41,741,895	16.3
2019	399,769,098	74,947,793	18.7

Kaynak: 2021 Brief Statistics on Korean Education, MOE, December 2021

Eğitim Bakanlığı bölgesel ve yerel yönetimlerin okullar için gerekli olan fonunun %75'inden fazlasını aktarır. Bu hükümet desteği zorunlu eğitimin öğretmen maaşlarını da kapsar. Kalan %25'lik eğitim harcamaları, bölgesel fonlardan ve lise öğrenim ücretlerinden karşılanır. Yerel yönetimlerin bütçe kaynakları devlet yardımı, bölgesel fonlar ve öğrenim ücretleridir.

Yıllara Göre Okullaşma Oranları

(Birim : %)

Sınıflama	2000	2005	2010	2019	2020	2021
Anaokulu	26.2	31.1	40.3	48.7	49.0	50.6
İlkokul	97.2	98.8	99.1	98.7	98.4	98.4
Ortaokul	95.0	94.3	96.5	96.7	95.7	97.9
Lise	89.4	92.1	91.7	91.3	91.4	96.1
Yükseköğretim	52.5	66.1	69.3	67.8	70.4	71.5

Kaynak: 2021 Brief Statistics on Korean Education, MOE, December 2021

Öğrenci Sayısı, Öğretmen Sayısı Ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı, Okul Sayısı, Eğitime Katılım Oranları

Tablo 46. Öğrenci Sayıları ve Oranlar

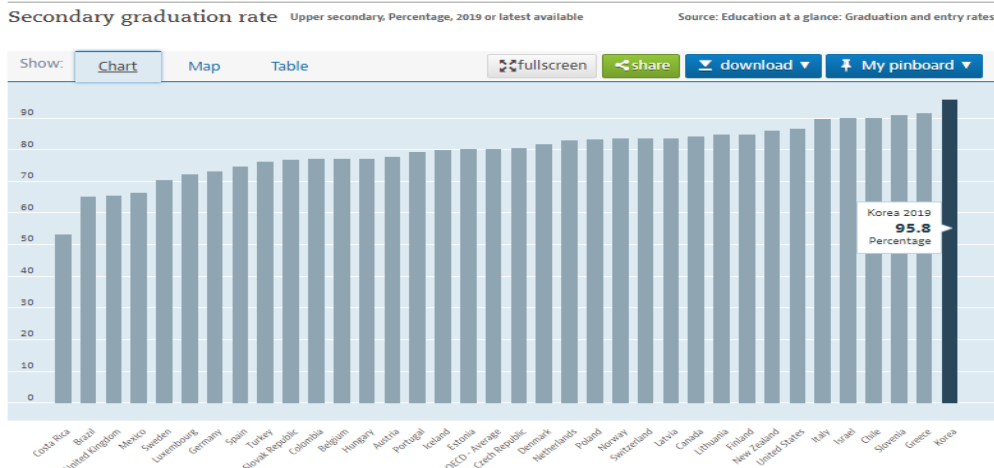
Sınıflandırma	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı		Öğretmen Sayısı	
		Toplam	Kız	Toplam	Kadın
Anaokulu, ilk ve ortaöğretim alt toplamı	20,772	5,957,118	2,892,395	500,859	361,962
Anaokulu	8,660	582,572	287,693	53,457	52,558
İlkokul	6,157	2,672,340	1,300,128	191,224	147,483
Ortaokul	3,272	1,355,595	658,245	113,243	80,429
Ortaokul	3,245	1,350,770	654,046	113,238	80,427
Yetişkin/vatandaş ortaokul	3	43	23	5	2
Açık ortaokul	24	4,782	4,176	-	-
Alt toplam	2,424	1,310,644	632,070	131,191	73,419
Lise	2,375	1,299,965	624,355	131,120	73,400
Genel	1,616	961,275	479,387	91,448	52,898
Özel amaçlı	161	63,181	31,281	8,001	4,012
Kademesi	488	198,663	87,604	24,816	12,767
Otonom	110	76,846	26,083	6,855	3,723
Ticaret Lisesi	7	529	217	71	19
Açık Lise	42	10,150	7,498	-	-
Özel eğitim	187	26,967	8,939	10,269	7,144
Çeşitli okullar	72	9,000	5,320	1,475	929
Yükseköğretim alt toplamı	426	3,201,561	1,452,667	90,464	25,073
Alt toplam	154	623,460	267,189	13,210	5,308
Küçük Kolejler	134	576,041	251,829	12,028	5,023
Kademesi	1	1,585	1,057	10	4
Siber Üniversite	2	6,972	4,668	38	18
Şirket	5	131	33	3	-
Kolejleri	3	14,821	8,181	268	166
Özel Kolejler	9	23,910	1,421	863	97
Çoklu teknik kolejler	227	2,250,686	1,016,495	69,536	17,999
Alt toplam	190	1,938,254	826,880	67,473	17,240
Üniversite	10	15,409	10,129	833	253
Eğitim Üniversitesi	2	14,539	6,080	350	117
Endüstri Üniversitesi	1	62	19	-	-
Teknik kolej	1	142,719	93,134	153	53
Açık Üniversite	2	3,438	2,126	149	59
Çeşitli okullar	1	901	392	8	3
Uzaktan Eğitim Üniversitesi	17	135,155	77,675	569	274
Siber Üniversite	3	209	60	1	-
Şirket	45	327,415	168,983	7,718	1,766
Kolejleri	45	10,452	6,249	1,583	320
Üstü	[1,129]	316,963	163,734	6,135	1,446
Lisansüstü okullar					

Note Sayılar [] toplama dahil değildir.

Öğrenci sayısı, öğretmen sayısı ve öğretmen başına düşen öğrenci sayısı, okul sayısı, eğitime katılım oranlarının gösterildiği tablo yukarıda verilmiştir. Buna göre; lise kademesinde toplamda 2424 okul, 1.310.644 öğrenci 131.191 de öğretmen yer almaktadır.

Tamamlama Oranları

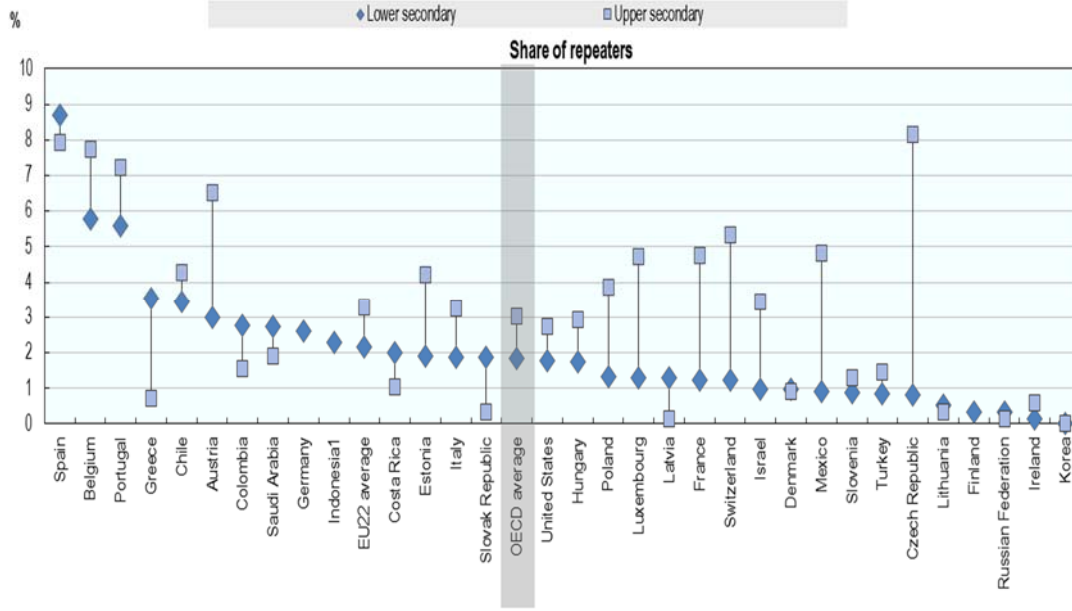
Grafik 10. Ortaöğretim Tamamlama Oranları

OECD ülkeleri arasında ortaöğretimi tamamlama oranları yukarıda gösterilmiştir. Buna göre ortaöğretimi en yüksek tamamlama oranına sahip ülke %95.8 ortalama ile Güney Kore'nindir.

Sınıf Tekrarı Oranları

Grafik 11. Sınıf Tekrarı Oranları

OECD ülkeleri arasında sınıf tekrarı oranlarının verildiği grafik yukarıda verilmiştir. Bu tablodan da anlaşılacağı üzere sınıf tekrar oranı "0"dır.

Yükseköğretimde Gidilen Programların Oranı

Tablo 47. Yükseköğretimde Gidilen Programların Oranı

Alan	Yüzde
Genel Programlar ve Yeterlikler	0,88
Eğitim	6,28
Sağlık ve Refah	13,65
Sosyal Bilimler Gazetecilik ve Haberleşme	11,31
İşletme, Yönetim ve Hukuk	26,44
Sanat ve Beşeri Bilimler	13,09
Hizmet Alanları	0,22
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık, Veterinerlik	0,94
Doğal Bilimler, Matematik ve İstatistik	13,26
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	5,13
Mühendislik, İmalat ve Yapı	8,79

Güney Kore'de ortaöğretim öğrencilerinin yerleştiği yükseköğretim programlarına baktığımızda en çok %26,44 oranıyla işletme, yönetim ve hukuk olduğu, bunu %13.65 oranıyla sağlık ve refah programlarının takip ettiği ve onu arkasından da %13.26 ile doğal bilimler, matematik ve istatistiğin geldiği görülmektedir. Ülkede en az tercih edilen alanın %0.22 oranıyla hizmet alanları olduğu görülmektedir.

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

1950'lerde, yıkıcı Kore Savaşı'ndan sonra, Kore hala yoksul bir tarım toplumdur ve dünyanın en fakir ülkelerinden biriydi. Bugün, dünyanın en büyük 12. ekonomisi ve Asya'nın dördüncü büyük ekonomisidir. Yaklaşık 10 milyon nüfuslu Kore'nin başkenti ve ana metropolü olan Seul, Tokyo, New York ve Los Angeles'tan sonra kişi başına en yüksek gayri safi yurtiçi hasılaya (GSYİH) sahiptir. Çağdaş Kore, dünyadaki en yüksek İnternet erişim oranlarından birine sahip gelişmiş bir yüksek teknoloji ülkesidir. (<https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>)

Tarihsel perspektif içinde incelenen Kore eğitim sisteminin 1980'lerden önce niceliksel daha sonra da niteliksel olarak sürekli bir devinim içinde olduğu görülmektedir. Bir eğitim sisteminin, daha etkili ve verimli olmasının, dünya çapında sonuçlar vermesinin kısa vadede gerçekleştirilebilecek bir yenileşme olmayacağı da bilinmektedir. Bu tespitler ışığında 1985 yılında Eğitim Reformu Komisyonu'nun hazırladığı "Korelilerin 21'inci Yüzyıla Liderlik Edecek Şekilde Yetiştirilmesini" amaçlayan on önerinin günümüz Kore eğitim sisteminin erişmiş olduğu başarının altında yatan temel faktörlerin ilki olduğu söylenebilir. Niteliği geliştirmek için sürekli göz önünde bulundurulmuş bu ilkelerin, teker teker neleri gerektirdiğinden ziyade, Korelilerin 21'inci yüzyıla liderlik edecek şekilde yetiştirilmesi için hazırlanmış olması büyük önem taşımaktadır. Amaç lider yetiştirmektir. Bu durumda eğitim sisteminin en iyileri yetiştirmek için düzenlenmesi kaçınılmaz olmaktadır. (Ayşen BAKİOĞLU, Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi, s. 78)

1990'larda, halkın eğitim talebinin yanı sıra hükümetin sosyoekonomik gelişim için uyguladığı politikalar sonucunda ortaya çıkan yükseköğretimdeki nitelik-nicelik dengesizliği sebebiyle yaklaşan bilgi teknolojisi toplumunun ihtiyaçlarının karşılanamayacağı belirginleşmişti. Dünya pazarında rekabet gücünü kaybetmemek için yeni bir reform gerekmekteydi. 1994 yılında bu amaçla kurulan Eğitim Reformu için Başkanlık Komisyonu, eğitimin temel yönünü belirlemek ve uzun vadeli eğitimsel gelişmeler için ulusal uzlaşma oluşturmak amacıyla çalışmalarda bulunmuştur. Komisyon, çalışmaların sonucunda, 1995 yılında, yeni bir eğitim sistemi kurma

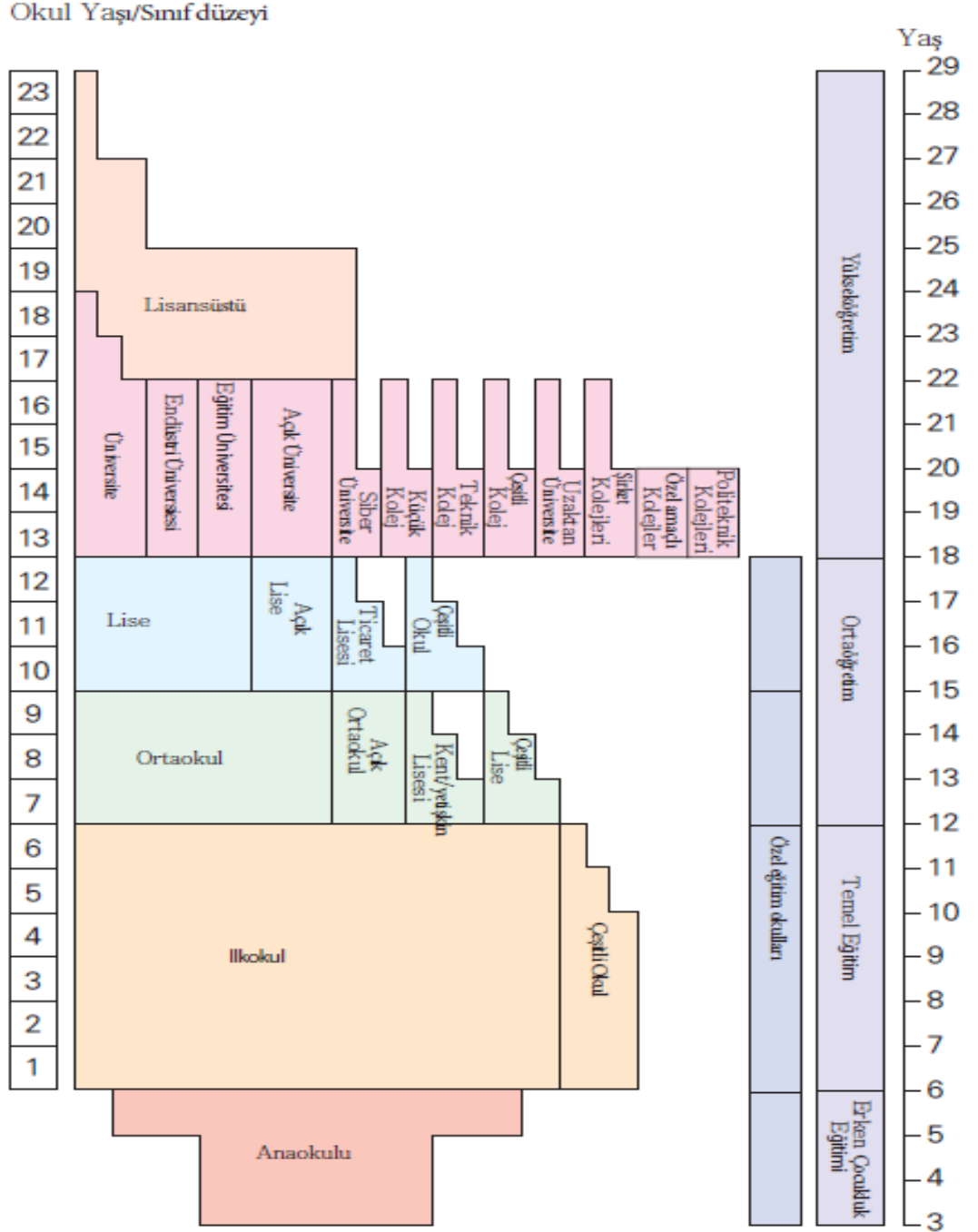
sloganı ile çok kapsamlı bir eğitim reformu önermiştir. Yeni sistemde, öncelikle, herkesin istediği türde eğitimi istediği yer, zaman ve mekanda alabilmesi için bireysel yetenek ve yetkinliklerinin azami oranda geliştirilmesi öngörülmüştür. Önerilen sistemin temel mantığı, farklılaşma ve uzmanlaşma ile birlikte eğitimde talep merkezli bir oluşuma geçilmesi üzerinedir. 1998 yılında gerçekleştirilen 2002 Sonrası Eğitim Vizyonu: Yeni Bir Okul Kültürü Yaratma başlıklı başka bir reform paketi ile geleneksel okul kültürünün daha esnek ve liberal bir kültürle değiştirilmesi amaçlanmıştır.(Bakioğlu, s.52-53)

Eğitime lazerle odaklanmak, bu olağanüstü ekonomik yükselişin önemli bir ayağıydı. 1980'lerde, Kore hükümeti stratejik olarak insan sermayesi geliştirme, araştırma ve teknolojik yeniliklere yatırım yapmaya başladı. Koreli haneler eş zamanlı olarak kaynaklarının çoğunu eğitime adadı ve bu durum eğitime katılımı ciddi bir genişlemeyi körükledi. UNESCO verilerine göre, 1980'lerin başı ile 2000'lerin ortaları arasında, ülkenin yükseköğretim brüt kayıt oranı beş kat artarken, yüksek öğrenimdeki öğrenci sayısı 1980'de 539.000'den 2015'te 3,3 milyona sızdı.(<https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>)

Sonuç olarak en iyi üniversitelere kabul için rekabet son derece şiddetlidir ve Kore'nin dünyadaki en acımasız eğitim sistemlerinden birine sahip olma itibarının altını çizer - genellikle "stresli, otoriter, vahşice rekabetçi ve liyakatli" olarak tanımlanır. Ülkedeki öğrencilerin diğer OECD ülkelerindeki çocuklardan daha fazla zaman ayırdığını ve ebeveynler gelirlerinin büyük bir kısmını "eğitimsel silahlanma yarışı" olarak adlandırılan özel derse harcadığı bir gerçektir Ülkenin dünyanın en büyük özel ders endüstrisine sahip olduğu bilinmektedir. (<https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>)

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Grafik 12. Kore Okul Sistemi

Kaynak: 2021 Brief Statistics on Korean Education, MOE, December 2021

Okul Öncesi Eğitimi

Erken çocukluk eğitimi iki farklı idari alanda verilmektedir - üç yaşındaki çocukları eğiten anaokulları, bebeklere ve küçük çocuklara bakım sağlayan gündüz bakım merkezleri. Anaokullarının teorik yaş grubu 3-5 yaş aralığıdır. Anaokulu (kindergarden) öğrenci sayısı 582.572 olup, okullaşma oranı %50,6 dır. Sınıf başına düşen öğrenci sayısı 16,1; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 10,9'dır. Okul öncesi eğitiminde 8.660 anaokulu bulunmaktadır. Bunların %58,44'ü devlet (national+public); %41,56'sı ise özeldir. Çocukların 3-5 yaşında olanları anaokullarında (Eğitim Bakanlığının sorumluluğunda) ya da 0-5 yaş çocuk bakım merkezlerinde (Sağlık ve Refah Bakanlığı sorumluluğunda) ulusal "Nuri Öğretim Programı" ile eğitime başlar.

Temel Eğitim

Temel eğitim 6 yıl olup, teorik yaş grubu 6-11 yaşdır. İlkokullar ve dört, beş ya da altı yıllık çeşitli okullar (miscellaneous schools- okul olarak akredite edilmemiş ancak normal eğitim kurumundakine benzer eğitim veren okul türüdür ve kendi ülkesinin Öğretim programını uygulayan yabancı okullar ve eğitim kurumları da bu kategoride yer almaktadır) olmak üzere iki okul türü bulunmaktadır. İlkokul ve ortaokul olmak üzere 9 yıllık zorunlu eğitim uygulanmaktadır. Açık öğretimde ilkokul programı bulunmamaktadır.

İlkokul öğrenci sayısı 2.672.340 ve okullaşma oranı %98,4'tür. Sınıf başına düşen öğrenci sayısı 21,5; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 14'tür. Ülkede 6.157 ilkokul bulunmaktadır. Bunların %98,81'i devlet (national+public); %1,19'u ise özeldir.

Ortaöğretim I. Kademe: Ortaokul

Ortaokullar, ortaöğretimin ilk kademesini oluşturmaktadır. Teorik yaş grubu aralığı 12-14'tür. Bu eğitim kademesinde ortaokul, açık ortaokul, endüstri firmaları ile bağlantılı ortaokullar, endüstri firmaları ile bağlantılı özel dersler (bir, iki ya da üç yıllık olabilir) ve yine ortaokullar için bir, iki ya da üç yıllık çok programlı okullar şeklinde türleri bulunmaktadır. Genel Ortaokul ve Özel Amaçlı Ortaokul olmak üzere iki tip ortaokul bulunur. Özel amaçlı ortaokullar, yeteneklerin belirli alanlarda uzmanlaşması amacıyla kurulan ortaokullardır. Özel amaçlı ortaokullar, uluslararası ortaokul, sanat ortaokulu ve spor ortaokulunu kapsar. Uluslararası ortaokullar, yurtdışından gelen öğrencilerin yerli okula alışmasını sağlama amacıyla kurulmuştur.

Devlet veya özel olan genel ortaokullar, Eğitim Bakanlığı tarafından kabul edilen Öğretim programını takip eder. Genel ortaokullara kayıtlar, öğrencinin adresine yakın olan okullara göre yapılır. Ancak özel amaçlı ortaokula girmek isteyenler okullara başvuru yapar; ardından

okul tarafından yapılan sınav veya mülakat gibi değerlendirme süreci uygulanır. Ayrıca açık ortaokul da bulunmaktadır.

Kore'de ortaokul öğrenci sayısı 1.350.770 (açıköğretim ve büyükler için okul öğrenci sayısı hariç) ve okullaşma oranı %97,9'dur. Ayrıca sınıf başına düşen öğrenci sayısı 25,4; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 11,9'dur. Ülkede 3 245 ortaokul bulunmaktadır. Bunların %80,49'u devlet (national+public); %19,51'i ise özeldir.

Ortaöğretim II. Kademe: Lise

Kore'de lise eğitimi 3 yıldan oluşmaktadır. Teorik yaş grubu 15-17 olan ortaöğretim ikinci kademesinde farklı türde seçenekler mevcuttur. Dört tür lise vardır: Genel liseler, özel amaçlı liseler, meslek liseleri ve özerk liseler. Öğrenci seçme yöntemi, okul türlerine ve/veya okul konumuna (örn. büyükşehir veya taşra bölgeleri) göre farklılık gösterir. Kore'de lise zorunlu eğitim olarak kabul edilmediğinden, öğrencilerin giriş ücreti ve öğrenim ücreti ödemeleri gerekmektedir. Ancak bu ücretin kaldırılması ile ilgili devlet tarafından kararlı adımlar atılmaktadır.

Zorunlu eğitim kapsamındaki okullar öğrenim ücreti belirleyemezler (ilkokul-ortaokul); özel liseler ise devlet okullarının aldıklarından daha üstünde okul ücreti belirleyemezler. Bazı özel Öğretim programına dayalı liselere, öğrenci seçme bağlamında özerklik verilmiştir. Bunların öğrenim ücreti yüksek olabilir. 2021'e kadar aileler liselere bazı harcamalar ve ders kitapları için ücret öderlerdi. Ancak meslek liseleri de dâhil olmak üzere 2025'e kadar bu ücretin tüm liselerden kaldırılması planlanmıştır.

Genel liseler, akademik eğitim odaklı liselerdir. Öğrenciler 2. sınıfta sözel sınıf programı veya sayısal sınıf programı seçer ve seçtikleri programa göre ders alırlar. Genel liseler devlet ve özel lise olarak ikiye ayrılır. Ancak özel liseler de Büyükşehir/Bölge Eğitim Ofisi tarafından denetlendiği için devlet ve özel liseler arası Öğretim programı konusunda bir farklılık bulunmamaktadır.

Özel amaçlı liseler, uzmanlık alanlarında mesleki eğitim vermeyi amaçlar. Özel amaçlı liseler birden fazla uzmanlık alanına ayrılabilir: Fen liseleri, yabancı dil liseleri, uluslararası liseler, sanat liseleri, spor liseleri ve meister lise (endüstriyel ihtiyaçlara göre özelleştirilmiş Öğretim programı uygulayan liseler).

Meslek Liseleri, öğrencilerin beceri ve yeteneklerine uygun uzmanlık alanlarında öğrenci yetiştirmeyi amaçlar. Bu okullarda Kore dili, Matematik, İngilizce ve Sosyal Bilgiler gibi genel dersler dışında, tarım/yaşam endüstrisi, sanayi, ticari bilgi, balıkçılık/denizcilik, ev işleri/işletme vb. dâhil olmak üzere çeşitli mesleki eğitimler verilmektedir.

Özerk Liseler, diğer liselere kıyasla Öğretim programı uygulama konusunda daha fazla özerkliğe sahip liselerdir. Okul yönetimi, diğerlerine göre, daha fazla özerkliğe sahiptir ve çeşitli öğretim programları kullanırlar.

Kore'de lise öğrenci sayısı 1.299.965 (açıköğretim ve büyükler için okul öğrenci sayısı hariç) ve okullaşma oranı %96,1'dir . Lise eğitimi zorunlu eğitim kapsamında olmamakla birlikte, yüksek okullaşma oranı ile neredeyse zorunlu eğitim düzeyinde bir orana sahiptir. Ayrıca sınıf başına düşen öğrenci sayısı 23; öğretmen başına düşen öğrenci sayısı ise 9,9'dur. Ülkede 2.375 lise bulunmaktadır. Bunların %60,17'si devlet (national+public); %39,83'ü ise özeldir.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Ortaokula Geçiş

Ortaokula öğrenci kabulü genellikle, ilk olarak atama talep anketi ile başlar. Ortaokula başvuru Ekim-Kasım ayları arasında yapılır. Öğrencilerin adresine yakın ortaokullara başvuru yapılabilir ve bir öğrenci velisinin yaptığı tercihler arasından Eğitim Ofislerince okul belirlenir. Genel ortaokullara kayıtlar, öğrencinin adresine yakın olan okullara göre yapılır. Ancak özel amaçlı ortaokula girmek isteyenler okullara başvuru yapar; ardından okul tarafından yapılan sınav veya mülakat gibi değerlendirme süreci uygulanır. Genel ve özel amaçlı ortaokullar arasında geçiş mümkündür. Genel ortaokuldan özel amaçlı ortaokula geçmek için ilgili okula başvuru yapılması gerekir. Özel amaçlı ortaokuldan genel ortaokula geçmek için ise, sadece ikamet edilen semtte bulunması koşulu aranır.

Liseye Geçiş

“İlk ve Ortaöğretim Kanununun” yürürlükteki kararnamesinin 82. maddesi uyarınca, Bölge Eğitim Ofisinin kararıyla bölgede liseye giriş sınavı uygulanabilir. Ancak 2017 yılından bu zamana kadar liseye giriş sınavı uygulayan bölge olmamıştır.

Zorunlu eğitimden sonra lise eğitimine devam etmek isteyen öğrenciler, ortaokul son sınıfta iken Eylül ayında girmek istedikleri okulu seçerler. Genel liseye girmek isteyen öğrenciler, ikamet adresinin bulunduğu semtteki okulların arasından 3 okulu belirler ve bu okullardan biri Bölge Eğitim Ofisince belirlenir. Bu genel uygulamanın dışında öğrenci seçme yöntemi, okul türlerine ve/veya okul konumuna (örn. büyükşehir veya taşra bölgeleri) göre farklılık gösterir. **Özel amaçlı lise veya mesleki veya teknik liseye girmek isteyenler istediği okula başvuru yapabilir ve o okulların seçme ve değerlendirme uygulamalarına tabi olurlar. Kore'de lise zorunlu eğitim olarak kabul edilmediğinden, öğrencilerin giriş ücreti ve öğrenim ücreti ödemeleri gerekmektedir.**

Yükseköğretime Geçiş

Kore Akademik Tanıma Bilgi Merkezi tarafından (Korea Academic Recognition Center-KERIC) yapılan açıklamaya göre, Yüksek Öğrenim Yasası'nın 34-5. Maddesi uyarınca, her üniversiteye veya koleje kabul için başvuruların seçimine ilişkin temel konuları, her kabul yılından iki yıl önce öğretim yılının başlangıcından en az altı ay önce kamuya duyurur. Ayrıca üniversite veya kolejler, başvuruların seçimi için bir uygulama planını (seçim için her tür materyalin yansıma oranı dâhil) her kabul yılından en az on ay önce kamuya açıklar.

Yükseköğretim kurumlarına kabul, genel ve özel kabul olmak üzere iki türden oluşur. Genel kabul, sıradan öğrenciler için evrensel eğitim standartlarına göre öğrencileri seçmek için tasarlanmıştır. Özel kabul ise üniversitelerin sunduğu özel deneyim, yetenek gibi standartlara göre veya farklılığa göre öğrencileri seçmek için tasarlanmıştır. Denizaşırı Koreliler ve yabancılar özel girişe tabidir.

Döneme göre erken kabul ve düzenli giriş vardır. Erken kabul için, öğrenciler okul kayıtlarına ve lisedeki diğer Öğretim programı dışı etkinliklere göre değerlendirilir. Düzenli kabul için öğrenciler, üniversite giriş sınavı olan College Scholastic Skill Test (CSAT) sonuçlarına göre değerlendirilir. Çoğu üniversite ve kolej, öğrenci kayıtları (Okul Etkinlikleri Kaydı) ve CSAT puanlarının bir kombinasyonu temelinde düzenli kabullerini uygular. Bazı üniversiteler ayrıca ek inceleme amaçlı makale çalışması ister, görüşme veya kurum içi giriş sınav kullanır.

CSAT (Kolej Skolastik Yetenek Testi)

CSAT, devlet tarafından finanse edilen bir araştırma enstitüsü olan Kore Öğretim programı ve Değerlendirme Enstitüsü (KICE) tarafından yürütülür ve yönetilir. CSAT, normalde Kasım ayı ortasında yılda bir kez yapılır ve tam gün sürer. CSAT kapsamında Dil Sanatları, Matematik, İngilizce, Kore Tarihi, Sosyal Bilimler/Fen/Meslek Eğitimi ve ikinci yabancı dil/Hanca (Eski Korece harfi) ve klasikler testlerinden oluşmaktadır. Öğrenciler, belirli konuların yanı sıra beş testin tümünü veya bir kısmını seçebilirler.

CSAT devlet tarafından zorunlu tutulmaz. CSAT sınav sonucunu başvurularda zorunlu tutmayan yükseköğretim programları olduğu kadar sınav sonucunu talep eden üniversiteler de vardır, Bu nedenle Kore'deki çoğu lise öğrencisi, öğrencilerin girmek istediği üniversitelerin başvuru kriterlerinde yer aldığı için sınava girmeyi tercih etmektedir.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ, SINIF TEKRARI, DEVAM-DEVAMSIZLIK VE MEZUNİYET

Lise Ders Geçme Kriterleri

Ortaöğretim 2. kademedede iki tür değerlendirme sistemi vardır. Birinci olarak öğrenci başarı puanı yazılı, sözlü sınavların, derslerdeki uygulamaların, her okulun belirlediği orana göre, ağırlıklı ortalama alınarak belirlenir. Değerlendirme aşağıda belirtilen ölçütlere göre yapılır. **Mevzuatta “bağlı değerlendirme” ya da “mutlak değerlendirme” kullanılıp kullanılmayacağına ilişkin bir ifade yer almamakla birlikte aşağıdaki tablonun uygulanması belirtilmektedir.**

Tablo 48. Ortaöğretim II. Kademe Değerlendirme Not Sistemi*

Harf	Puan
A	90-100
B	80-89
C	70-79
D	60-69
E	40-59

İkinci olarak öğrencinin aldığı puana göre yapılan sıralama sonucuyla, 1'den 9'a kadar derece belirlenir. Bu derece mevzuatta “bağlı değerlendirmedir” şeklinde yazmasa da öğrenciler başarılarına göre sıralanarak yüzdeler dilimlerine göre derece almaları bağli değerlendirme yapıldığını göstermektedir. Ancak bu dereceleme sistemi üniversite giriş sınav (CSAT) puanlarının yanı sıra okul başarısı puanı olarak öğrencinin bir üniversiteye girişteki okul başarısını belirtmek için kullanılır.

Tablo 49. Ortaöğretim II. Kademe Değerlendirme Derece Sistemi*

Derece	Sıralı kümülatiforanı
1	İlk %4
2	%4-%11
3	%11-%23
4	%23-%40
5	%40-%60
6	%60-%77
7	%77-%89
8	%89-%96
9	%96-%100

Lise Sınıf Geçme Kriterleri

Lisede sınıf geçme uygulaması vardır. Öğrencinin üst sınıfa geçmesi için yılın öğretim gün sayısının en az 2/3'e katılım göstermesi gerekmektedir. Katılım gün sayısı 2/3'den az olan öğrenciler sınıfta kalır. Ancak okul müdürü öğrencinin bazı derslerde yetersiz olduğunu düşünürse, telafi amaçlı ders almasını önerebilir. Sosyal faaliyetlere katılma durumu ile ilgili olarak; daha çok öğrenciler istedikleri üniversite için gerekli koşullar ya da puan artırıcı faydası olduğu için portfolyosuna eklemek isterse lisede sosyal faaliyetlere katılma çabası gösterebilir.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Bu bölümde temel eğitim ve ortaöğretim kademelerine ilişkin ders saatleri, zorunlu ve seçmeli dersler ve ayrıca okul bazında değişiklik gösterdiğinden dolayı örnek haftalık ders çizelgesi yer almaktadır.

Uygulanan Öğretim programı, lise düzeyinde “temel ortak” ve “seçmeli” olmak üzere iki Öğretim programından oluşur. İlkokulun ilk yılından lise birinci yılına kadar olan on yıl, temel ortak Öğretim programı kapsamındadır. Temel ortak Öğretim programında, günlük yaşam için gerekli olan temel eğitim verilir. Seçmeli Öğretim programı ise, lisede 11. ve 12. sınıflarda, öğrencilere geleceklerini kolaylaştıran eğitimlerden faydalanabilmeleri için istedikleri dersleri seçme fırsatı verir.

İlkokul, ortaokul ve lise için bir ders süresi sırasıyla 40 dakika, 45 dakika ve 50 dakikadır. Ancak dönemler, hava koşullarına, mevsim koşullarına, akademik başarı düzeyine ve öğrenmenin doğasına bağlı olarak ayarlanabilir. Eğitim yılı 1. Dönem Mart ayında 2. Dönem ise Eylül ayında başlar. Yaz tatili bir ay, kış tatili ise 2 aydır.

En son Öğretim programı yenileme çalışması 2015 yılında yapılmıştır. 2022'de yeni Öğretim programı düzenleme ve yeni Öğretim programına göre ders kitabı hazırlık süreci başlatılmıştır.

İlkokul

Tablo 50. İlkokul Derslere Göre Ders Saatleri *

Tür	1. ve 2. sınıf	3. ve 4. sınıf	5. ve 6. sınıf		
Korece	Korece	448	408	408	
Toplum ve Ahlak	Matematik	256	272	272	
Matematik	İyi Yaşam	128	272	272	
Dersler	Bilim ve Pratik bilgileri	Akıllı Yaşam	192	204	340
Beden Eğitimi	Mutlu Yaşam	384	204	204	
Sanat(Müzik/Resim)			272	272	
İngilizce			136	204	
Ara Toplam	1408	1768	1972		
Yaratıcı deneyimli aktiviteler	336				
	Güvenli Yaşam (64)	204	204		
Toplam	1744	1972	2176		

1) Bu tabloda, bir saatlik ders temel olarak 40 dakikadır, ancak iklim ve mevsim, öğrenci gelişim düzeyi, öğrenme içeriği ve okul durumu dikkate alınarak esnek bir şekilde düzenlenebilir ve çalıştırılabilir. 2) Sınıf grubuna ve konuya göre zaman dağılımı, yılda 34 hafta bazında 2 yıl için standart ders saati sayısını gösterir. 3) Toplam ders saati, minimum ders saattir. 4) Yaratıcı deneyimli aktiviteler : kulüp faaliyeti, gönüllü faaliyet, kariyer faaliyeti

Tablo 51. Seul İsu ilkokulu 3-1.sınıf haftalık ders çizelgesi (Örnek)

Saat	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
09:00-09:40	Korece	Korece	Beden Eğitimi	İngilizce	Korece
09:50-10:30	İngilizce	Matematik	Matematik	Korece	Bilim
10:40-11:20	Matematik	Ahlak	Müzik	Matematik	Müzik
11:20-12:10	Öğle yemeği	Öğle yemeği	Öğle yemeği	Öğle yemeği	Öğle yemeği
12:10-12:50	Toplum	Toplum	Korece	Toplum	Yaratıcı deneyimli aktiviteler
13:00-13:40	Bilim	Yaratıcı deneyimli Aktiviteler	Bilim	Sanat	Beden Eğitimi
13:50-14:30				Sanat	

Kaynak: NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve İsu ilkokulu, <https://isu.sen.es.kr/>

Ortaokul

Tablo 52. Ortaokul Derslere Göre Ders Saatleri *

	Korece	442
	Toplum (Tarih dahil) / Ahlak	510
	Matematik	374
	Bilim/Teknoloji/Bilgi	680
Ders	Beden eğitimi	272
	Sanat(Müzik/Resim)	272
	İngilizce	340
	Seçme dersleri	170
	Ara Toplam	3060
	Yaratıcı deneyimli aktiviteler	306
	Toplam	3366

1) Bu tabloda, bir saatlik ders temel olarak 45 dakikadır, ancak iklim ve mevsim, öğrenci gelişim düzeyi, öğrenme içeriği ve okul durumu dikkate alınarak esnek bir şekilde düzenlenebilir ve çalıştırılabilir. 2) Toplam ders saati, 3 yıllık minimum ders saatidir. 3) Yaratıcı deneyimli aktiviteler : kulüp faaliyeti, gönüllü faaliyet, kariyer faaliyeti 4) Seçme dersleri : Hanca**, Çevre, Yabancı dil (Almanca, Fransızca, İspanyolca, Çince, Japonca, Rusça, Arapça, Vietnamca), Sağlık, Kariyer ve Meslek

Tablo 53. Seul İsu Ortaokulu 2-4.sınıf haftalık ders çizelgesi (Örnek)

Saat	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma
09:15-10:00	Bilim	Kulüp Faaliyeti	Sanat	Korece	Hanca
10:10-10:55	Korece	Bilim	Sanat	Matematik	İngilizce
11:05-11:50	İngilizce	Toplum	Toplum	İngilizce	Korece
12:00-12:45	Beden Eğitimi	Beden Eğitimi	Ahlak	İngilizce	Ahlak
12:45-13:35	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği	Öğle Yemeği
13:35-14:20	Yaratıcı Deneyimli Aktiviteler	Tarih	Matematik	Bilim	Bilim
14:30-15:15	Matematik	İngilizce	Korece	Ahlak	Matematik
15:25-16:10			Tarih	Beden Eğitimi	Toplum

Kaynak: NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve İsu ortaokulu, <https://isu.sen.ms.kr/>

Tablo 53. Genel Lise (Özerk Lise dahil) ve Özel amaçlı lise (Meister Lise hariç)

Lise Derslere Göre Ders Saatleri*

Alan	Ders	Ortak Ders (Brim)	Genel Ders Birimi	Özerk Birimi
Temel	Korece	Korece(8)	10	
	Matematik	Matematik(8)	10	
	İngilizce	İngilizce(8)	10	
	Kore Tarih	Kore Tarih(6)	6	
Toplum (Tarih/Ahlak Dahil)	Toplum	Kapsayıcı	10	
		Toplum(8)		
Araştırma		Kapsayıcı		Öğrencinin yetenek ve kariyer yolu dikkate alınarak okul tarafından düzenlenir.
	Bilim	Bilim(8)	12	
Beden Eğitimi Ve Sanat	Beden Eğitimi	Bilimsel		
	Sanat	Araştırma Ve Deneyim(2)		
Yaşam Ve Kültür	Teknoloji/2. Yabancı Dil		16	
	/Hanca/TemelBilim			
Ara Toplam			94	80
Yaratıcı deneyimli aktiviteler			18	
Toplam			192	

1) 1 birim 50 dakikalık dersin 16 kez yapılması anlamına gelir.

2) Bu tabloda, bir ders temel olarak 50 dakikadır, ancak iklim ve mevsim, öğrenci gelişim düzeyi, öğrenme içeriği ve okul durumu dikkate alınarak esnek bir şekilde düzenlenebilir ve çalıştırılabilir.

3) Toplam ders saati, 3 yıllık minimum ders saatidir.

4) Yaratıcı deneyimli aktiviteler: kulüp faaliyeti, gönüllü faaliyet, kariyer faaliyeti

Tablo 54. Lise Genel Dersleri (Ortak ve Seçmeli)*

Alan	Konu	Ortak Ders	Seçmeli Ders	
			Genel Seçmeli	Kariyer Seçmeli
Temel	Korece	Korece	Konuşma Ve Yazma, Okuma, Diller Ve Medya, Edebiyat	Pratik Korece, İleri Korece, Klasik Okuma
	Matematik	Matematik	Matematik I, Matematik II, Diferansiyel İntegral, İhtimaliyet Ve İstatistik	Pratik Matematik, Geometri, İktisadi Matematik, Matematik Konu Keşfi
	İngilizce	İngilizce	İngilizce Konuşma, İngilizce I, İngilizce Okuma Ve Yazma, İngilizce II	Pratik İngilizce, İngiliz Kültür, Kariyer İngilizcesi, İngilizce Ve Amerikan Edebiyatı Okuma
	Kore Tarihi	Kore Tarihi		
Araştırma	Toplum (Tarih/Ahlak Dahil)	Kapsayıcı Toplum	Kore Coğrafyası, Dünya Coğrafyası, Dünya Tarihi, Doğu Asya Tarihi, Ekonomi, Siyaset Ve Hukuk, Sosyal Kültür, Yaşam Ve Etik, Etik Ve İdeoloji,	Seyahat Coğrafyası, Sosyal Konuları Araştırması, Klasikler Ve Etik
	Bilim	Kapsayıcı Bilim Bilimsel Araştırma Ve Deneyim	Fizik I, Kimya I, Biyoloji I, Yer Bilimi I	Fizik II, Kimya II, Yaşam Bilimi II, Yer Bilimi II, Bilim Tarihi, Yaşam Ve Bilim, Yakınsama Bilimi
Beden Eğitimi Ve Sanat	Beden Eğitimi		Beden Eğitimi, Egzersiz Ve Sağlık	Spor Yaşamı, Beden Eğitimi
	Sanat		Müzik, Sanat, Tiyatro	Müzik Performansı, Müzik Değerlendirme Ve Eleştirisi, Sanat Yaratma, Sanat Değerlendirme Ve Eleştirisi

	Teknoloji	Teknoloji, Bilgi	Tarım Yaşam Bilimleri, Genel Olarak Mühendislik, Yaratıcı Yönetim, Deniz Kültürü Ve Teknolojisi, Aile Bilimleri, Genel Fikri Mülkiyet
Yaşam Ve Temel Bilim	2.Yabancı Dil	Almanca	Almanca II
		Fransızca	Fransızca II
		İspanyol	İspanyolca II
		Çince	Çince II
		Japonca	Japonca II
		Rusça	Rus II
		Arapça	Arapça II
		Vietnam	Vietnamca II
Hanca	Hanca 1	Hanca2	
Temel Bilim		Felsefe, Mantık, Psikoloji, Pedagoji, Dini Çalışmalar, Kariyer Ve Meslek, Sağlık, Çevre, Pratik Ekonomi, Yazma Tekniği	

Tablo 55. Lise Uzmanlık Dersleri 1*

Ders Alanı			Ders	
Bilim	İleri Matematik 1	İleri Matematik 2	Yüksek Matematik 1	Yüksek Matematik 2
	Yüksek Fizik	Yüksek Kimya	Yüksek Biyoloji	Yüksek Yer Bilimi
	Fizik Deneyi	Kimya Deneyi	Biyoloji Deneyi	Yer Bilimi Deneyi
	Bilgi Bilimi	Yakınsama Bilim Araştırma	Bilim Proje Araştırma	Ekoloji Ve Çevre
Beden Eğitimi	Spora Girişi	Beden Eğitimi Ve Kariyer	Beden Eğitim Yöntemi	Aletizm
	Jimnastik	Su Sporları	Bireysel Spor	Grup Spor

	Uygulamalı Beden Eğitimi	Uygulamalı Temel Beden Eğitimi	İleri Beden Eğitimi		
	Spor Fitness	Spor Pratiği	Spor Analizi		
	Müzik Teorisi	Müzik Tarihi	Söyleme Ve Dinleme	Uygulamalı Dersi	
	Koro	Toplu Çalışması	Performans	Performans Uygulama Dersi	
	Sanat Teorisi	Sanat Tarihi	Çizim	Düzlem Kaplama	
	Üç Boyutlu Kalıplama	Medya Sanat	Sanat Uygulamalı Dersi		
	Bale Girişi	Bale Ve Beden	Temel Bale Uygulaması	Bale Uygulaması	
	Bale Müziği Uygulaması	Koreografi	Bale Ve Medya	Analiz Ve Eleştirisi	
Sanat	Edebiyat Yaratmak Girişi	Edebiyata Girişi	Dilbilgisi	Edebiyat Ve Medya	
	Klasik Edebiyat Okuma	Çağdaş Edebiyat Okuma	Şiir	Roman	
	Tiyatro				
	Tiyatroyu Anlamak	Oyunculuğu	Sahne Tekniği	Tiyatro Yapımı	
	Tiyatro Analizi	Filmi Anlamak	Film Teknolojisi	Senaryo	
	Film Yapımı	Film Analizi			
	Fotoğrafı Anlamak	Temel Çekim	Karanlık Oda Kullanımı	Orta Çekim Tekniği	
	Fotoğraf İfade Tekniği	Video Montaj	Fotoğraf Analizi		
	Yabancı Dil	İleri İngilizce Konuşma 1	İleri İngilizce Konuşma 2	İleri İngilizce 1	İleri İngilizce 2
		İleri İngilizce Okuma 1	İleri İngilizce 2	İleri İngilizce Yazma 1	İleri İngilizce 2

Temel Almanca	Almanca Konuşma 1	Almanca Konuşma 2	Almanca Okuma Ve Yazma 1
Almanca Okuma Ve Yazma 2	Alman Kültürü		
Temel Fransızca	Fransızca Konuşma 1	Fransızca Konuşma 2	Fransızca Okuma Ve Yazma 1
Fransızca Okuma Ve Yazma 2	Fransız Kültürü		
Temel İspanyolca	İspanyolca Konuşma 1	İspanyolca Konuşma 2	İspanyolca Okuma Ve Yazma 1
İspanyolca Okuma Ve Yazma 2	İspanyol Kültürü		
Temel Çince	Çince Konuşma 1	Çince Konuşma 2	Çince Okuma Ve Yazma 1
Çince Okuma Ve Yazma 2	Çin Kültürü		
Temel Japonca	Japonca Konuşma 1	Japonca Konuşma 2	Japonca Okuma Ve Yazma 1
Japonca Okuma Ve Yazma 2	Japon Kültürü		
Temel Rusca	Rusca Konuşma 1	Rusca Konuşma 2	Rusca Okuma Ve Yazma 1
Rusca Okuma Ve Yazma 2	Rus Kültürü		
Temel Arapça	Arapça Konuşma 1	Arapça Konuşma 2	Arapça Okuma Ve Yazma 1
Arapça Okuma Ve Yazma 2	Arap Kültürü		
Temel Vietnamca	Vietnamca Konuşma 1	Vietnamca Konuşma 2	Vietnamca Okuma Ve Yazma 1
Vietnamca Okuma Ve Yazma 2	Vietnam Kültürü		

Yazma 2

	Uluslararası Siyasi	Uluslararası Ekonomi	Uluslararası Hukuk	Bölgesel Anlayış
Uluslararası	Kore Toplumunu Anlamak	Karşılaştırmalı Kültür	Dünya Sorunları Ve Gelecek Toplumu	Uluslararası İlişkiler Ve Uluslararası Örgütler
	Çağdaş Dünyanın Değişimi	Sosyal Araştırma Yöntemi	Sosyal Proje Araştırması	

* Uzmanlık ders 1 Genel ve Özel Amaçlı lisesine(Meister hariç) öneriliyor.

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

“Exam free semester”

2013 yılından itibaren öğrencilere Öğretim programındaki tipik derslerin ve faaliyetlerin dışında kendi ilgilerine göre ders seçme ve bağımsız çalışmalarını gerçekleştirmeleri amacıyla 7. sınıflara (ortaokul 1. sınıf) bir dönem, 2017’den itibaren ise bir yıllık süre vermiştir. Bu sürede sınav yapılmamaktadır.

“K dream youth support center”

Eğitimlerinde gerekli becerileri edinemeyen ya da başarısız olan öğrencilerin sistemden çıkmamaları ya da okul terklerini azaltmak amacıyla terk etmeden önce onlara bekleme süresi veriliyor ve bekleme süresini tamamlamaları zorunlu kınıyor ve bu süre içinde onlara eğitim desteği ve rehberlik hizmeti sunuluyor.

“Zero Plan”

Bu plan 2008 yılında temel becerilerin altındaki öğrencilerin başarılarını artırmayı planlıyor. Bakanlık 2010’dan itibaren bu öğrencilere başarılarını artırmaları için geliştirme programları veren okulları açıyor. NEAE sonuçları düşük olan bu öğrenciler, ek bütçesi olan, asistan öğretmen ve bir yıl uzatılmış akademik yılı olan okullara kaydırılıyor.

“Do Dream”

Bakanlık NAEA sonuçlarına göre ihtiyaç tespit ettiği öğrencilere, çoklu başarı göstergeleri ile farklı değerlendirmelere tabi tutuldukları (okul tabanlı değerlendirme, öğretmen önerileri) Do Dream School açmıştır. Aile-öğrenci rehberliği, okul sonrası akademik ve zenginleştirilmiş programlar ve diğer destekler bu okullara sağlanır. Bu okullar gönüllülük esasına dayalıdır, öğrenciler isterlerse gidebilir.

EBS

Kore'nin Devlet Eğitimsel Yayıncılık Sistemi (Educational Broadcasting System-EBS) 1950'lerde televizyonlar üzerinden online eğitim öğretim hizmeti için kurulmuştur. Bugün birçok kanalı olan ve farklı eğitim kademelerinde ulusal Öğretim programı içeren dersler ile CSAT'a hazırlayan kurs programları da sunmaktadır.

“Edu-Net T-Clear”

Kore'de aynı zamanda öğretmenlerin dijital kütüphaneye ulaşabildikleri, teknolojik araçlarla ders materyalleri hazırladıkları, KERIS tarafından hazırlanan bir dijital ortam olup, Edu-Net T-Clear (Teacher Curriculum Learning Evaluation and Activity Resources) websitesini de öğretmenlerin hizmetine sunar. Böylece öğretmenler dijital öğretme öğrenme kaynaklarına ve dijital ders kaynaklarına ulaşabilirler. KERIS ayrıca iki tane öğrenme platformu sunar: Wedorang öğretmenlere çevrimiçi sınıflar açarak öğrencileri ile buluşma ortamı sağlar; e-Hakseupteo ise öğrencilere ödevlerini paylaşma ve portfolyo hazırlama, öğrenci kayıtlarını tutmayı sağlar. Salgın döneminde kullanılmıştır.

“School-on”

Kore, salgın döneminde yeni bir site açmıştır. “School on”, kapanmadan sonra ilk ve ortaokul derslerinin öğretmenler tarafından çevrimiçi işlendiği platformdur.

Kariyer ve Mesleki Teknik Eğitim

Mesleki ortaöğretimin tüm aşamaları (politika belirleme, programlar, Öğretim programı geliştirme vd.) Eğitim Bakanlığı sorumluluğundadır. 2010 yılından itibaren ise mesleki eğitim ve yetişkinler için meslek eğitimi kapsamındaki meslek standartlarını belirleme İstihdam ve İş Gücü Bakanlığına devredilmiştir. Kore Mesleki Eğitim Araştırma Enstitüsü (KRIVET) 1997 kurulmuş ve Başbakanlık Ofisine bağlı olarak Mesleki eğitim öğretim araştırmalarından sorumludur.

Mesleki eğitim lise ile başlar, mezun olduktan sonra öğrenciler iş hayatına ya da yüksekokul düzeyinde küçük (Junior) ya da politeknik koleje gidebilir ya da üniversiteye girme hakkı da vardır. Benzer Öğretim programını uygulamakla birlikte küçük kolejler özel, politeknik kolejler devlet okuludur ve öğrenim ücretleri farklıdır. Mezun öğrenciler CSAT'a girererek ortaöğretim sonrası eğitime devam edebilir.

“Employment first, advancement to university later” ve “A work and Study”

politikaları

Meslek lisesi mezunlarının akademik eğitimden ziyade işgücüne katılmaları için yönlendirme yapmak üzere CSAT'ı bypass ederek iş hayatına geçtikten sonra eğitimlerini

sürdürebilecekleri bazı kolejler ve üniversiteler belirlemiştir. Bu sayede akademik eğitime olan yoğunluğu azaltmada bir miktar başarı elde edilmiştir.

Bu çabalardan birisi ilk ve ortaokulda mesleki eğitime devam etme konusunda kariyer keşfi odaklı rehberlik dersleri verilmektedir. Özellikle ortaokuldaki “sınavsız dönem (exam free semester)” bu amaçla iyi bir fırsat olarak uygulanır. İkinci olarak İstihdam ve İş Gücü Bakanlığının belirlediği Ulusal Beceri Standartları (National Competency Standards -NCS) ile uyumlu programlar açılmıştır. Üçüncü olarak “İş ve eğitim (A work and Study)” çıraklık programları 11 ve 12. Sınıflar için sunulmuştur.

“Global Bridge Program”

Kore, aynı zamanda çok kültürlü ailelerin çocukları için de özel çalışmalar yürütmektedir. Genel olarak kapalı bir toplum olarak yaşama eğilimleri nedeniyle, farklı kültürlerden olan ailelerin çocuk sayısının artışına tedbir amaçlı bazı girişimleri de başlatmıştır. Kore’de 2021 yılı verilerine göre 160.058 öğrenci vardır. Bir Koreli ebeveyni ve bir yabancı ebeveyni olan çocuklara “Global Bridge Program” kapsamında, her yıl 100 farklı kültürden öğrenciye rehberlik ve iyilik hizmetleri açılarak, Kore kültürüne uyum sağlamaları için eğitim hizmeti verilir. Bu öğrenciler için üniversite öğrencilerinden mentörlük hizmeti de alınarak, “Kore dili ve kültürü” eğitimleri ve “küresel vatandaşlık eğitimi” verilebilmektedir.

Tablo 56. Tür/Okul Kademesine Göre Çok Kültürlü Ailelerden Gelen Öğrenci Sayısı*

Sınıflama	Toplam	İlkokul	Ortaokul	Lise	Çeşitli Okullar
Toplam	160,058	111,371	33,950	14,308	429
Ulusal Doğum evlilik	122,095	86,399	25,368	10,183	145
Göçmen	9,427	4,953	2,773	1,519	182
Yabancı aile	28,536	20,019	5,809	2,606	102

Note 1. Çok kültürlü ailelerden gelen öğrenciler=Ulusal evlilik çocukları(Ulusal doğum ve göçmen)+Yabancı aile
2. Ulusal doğum : Koreli ve yabancı eş evliliğinden Kore’de doğan çocuk
3. Göçmen: Uluslararası evlilik yapıp Kore’ye göçen ailenin yurt dışında doğmuş çocuğu
4. Yabancı aile: Her iki ebeveynin yabancı olduğu çocuk

Kaynak: 2021 Brief Statistics on Korean Education, MOE, December 2021

BELGELENDİRME

İlkokullarda öğrenciler ilkokul raporu ile başarıları değerlendirilip belgelendirilmektedir. Diğer kademelerde öğrenciler okullarda geliştirilen sınavlar ve ödevler ile değerlendirilmektedir. Örgün eğitim kapsamındaki okul performanslarının sonuçları karne, diploma ve ders bazında transkript ile belgelendirilmektedir. Ulusal Öğretim programı okullarda hazırlanan sınavların çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavlardan ziyade, uzun cevaplı yazılı sınavlar gibi kompleks görevleri ortaya çıkarabilecek sınavlardan oluşmasını belirtir.

Eğitim sisteminin izlenerek değerlendirilmesi ise Ulusal Eğitim Başarısını Değerlendirme Sınavı (National Assessment of Educational Achievement- NAEA) ile yapılır. Başlangıçta bu sınav örneklem seğilerek uygulanırken 2008 yılından itibaren 6, 9 ve 11. sınıfların tümüne uygulanmaya başlanmıştır (Korece, Matematik, Sosyal çalışmalar, Fen ve İngilizce). 2013'den itibaren 6. sınıflar çıkarılarak konular azaltılmış ve sadece Korece, Matematik ve İngilizce sınavları 9 ve 11. sınıflara uygulanmıştır. 2017'den itibaren ise yeniden örneklem üzerinden sınavlar uygulanmıştır. Sınav sonuçları eğitim politikası belirlemek üzere kullanılmıştır.

İkinci değerlendirme ise Konu öğrenme tanı testidir (The subject Learning Diagnostic Test-SLDT). 3-9. sınıflar arasında Korece, matematik, sosyal çalışmalar, fen ve İngilizce alanlarında yapılan sınav sonuçları, okulları tanımak ve yardıma ihtiyaç duyan öğrencileri tespit etmek için kullanılır. Ayrıca Kore, Uluslararası düzeyde eğitim başarılarının ölçüldüğü PISA, TIMMS ve ICILS gibi uluslararası karşılaştırmalı çalışmalara da katılmaktadır.

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR

E-okul Modülü: NEIS (National Education Information System)

NEIS, Güney Kore Eğitim Bakanlığı tarafından sağlanan bir bilgisayar ağıdır. Güney Kore'deki her öğretmen ve öğrencinin kayıtlarını içerir ve Linux tarzı bir platform üzerine kuruludur. Ülke çapında yaklaşık 10.000 okul, 17 Büyükşehir/Bölge eğitim ofisi ve Eğitim Bakanlığı bir ağ üzerinden birbirine bağlanır. NEIS Kamu Hizmet Sistemi aracılığıyla öğrenciler notlarını ve akademik takvimlerini kendi başlarına kontrol edebilir ve veliler ise çocuklarının okul hayatıyla ilgili bilgileri edinebilir. Ayrıca okul kaydı ve okulla ilgili belgeleri kolaylıkla internet üzerinden alabilir. Okuldaki öğretmen ve personel, öğrenci not yönetimi, okul kaydı ve okul işleri de sistem üzerinden yapabilir. Eğitim Ofisi için atama ve maaş gibi genel idari işlerde de kolaylık sağlar.

İçerikte öğrenci ile ilgili bilgiler :

1. Kişisel Bilgiler
2. Akademik kayıtlar
3. Katılım durumu
4. Sertifikasyon ve sertifika edinme durumu
5. Konu öğrenme gelişim durumu
6. Davranışsal özellikler ve genel görüş (Öğretmenler tarafından)
7. Okul bilgileri
8. Öğrencinin ödöl geçmişi
9. Öğrencinin yaratıcı deneyim aktiviteleri (öğrencinin okuldayken yürüttüğü özerk aktiviteler, gönüllü aktiviteler, kulüp aktiviteler, kariyer aktiviteler vb.)
10. Öğrencinin okuduğu kitaplar
11. Öğrencinin serbest dönemde yaptığı faaliyetleri ve sonuçları

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

2021 KORE'DE EĞİTİM¹ RAPORUNDAN ÖNEMLİ BAŞLIKLAR

Okul öncesi eğitim- Devletin Sorumluluklarının Genişletilmesi

Kore Devleti, tüm çocuklar için eşit eğitim fırsatını garanti altına almak için erken çocukluk eğitimi tam olarak destekleyen bir politika uygulamaktadır. Özellikle, daha fazla devlet anaokulları kurarak ve üç ila beş yaş arası çocuklar için ülke çapında ortak Öğretim Programı olan "Nuri Öğretim Programı"nı finanse ederek ebeveynlerin yükünü azaltır ve erken çocukluk eğitimi fırsatlarını genişletir.

Buna ek olarak Devlet, okul öncesi çocukların eğitim haklarını garanti altına almak için yasal düzenlemeler, kamu anaokulları tarafından sunulan hizmetlerin geliştirilmesi, ebeveyn katılımının yaygınlaştırılması dâhil olmak üzere eğitim sistemini geliştirerek anaokullarının kamusal yapısını güçlendirerek tüm okul öncesi çocuklara kaliteli erken çocukluk eğitimi sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca özel anaokullarının muhasebesinin şeffaflığı için ulusal muhasebe yönetim sistemine (K-Edufine) geçiş yapılmaktadır.

Orta öğretim-Geleceğin Okullarına Hazırlık

Okullar, öğretmenler ve Öğretim Programı, hızla değişen topluma uygun yeni rollere ihtiyaç duyar. Kore Devleti, özel eğitim, gelişmiş okul özerkliği ve yenilikçi öğretim yöntemlerini hedefleyen okul öğretim programında yapılan revizyonlara dayalı olarak "Geleceğin Yeşil Akıllı Okulları"na geçişin yanı sıra bozulan okul tesislerini mevcut değişikliklere uyacak şekilde yenilemek ve yeniden şekillendirmek için çalışmaktadır. Ayrıca 2025'ten itibaren liseler için bir kredi sisteminin uygulanmasına, öğretmen yetiştirme sisteminin revizyonuna ve AI eğitiminin genişletilmesine hazırlanıyor. Ayrıca, öğrenci ve velilerin de aralarında bulunduğu çeşitli eğitim paydaşlarından oluşan Milli Eğitim Komitesi, Temmuz 2022'de faaliyete geçecektir.

Bu komiteden elde edilecek fikir birliği, geleceğin eğitim vizyonlarını sunmanın yanı sıra eğitimde ulusal kalkınma için orta ila uzun vadeli bir planın oluşturulması ve ileriye taşınması için bir mihenk taşı olacaktır.

Yüksek öğretim-Paylaşım ve İşbirliği İçin Bir Ekosistem Oluşturma

Kore üniversiteleri, gelecek için yetenekleri besleyen yeni ortamlar yaratarak rekabetin ötesine geçerek işbirliğine ve ortak refaha doğru ilerliyor. Fakülte, tesis, teknoloji ve öğretim programlarının birçok üniversite tarafından paylaşılması amacıyla "Dijital Yeni Teknoloji Yetenek Geliştirme ve İnovasyon Paylaşım Üniversitesi" projesi başlatıldı. Üniversiteler ayrıca yapay zekâ gibi son teknoloji alanlardaki yetenekleri beslemeye ve üniversiteler ile yerel yönetimler arasında güçlendirilmiş işbirliği için yerel yenilikçi platformlar oluşturmaya

odaklanıyor. Yaratıcı ve çok disiplinli yetenekleri geliştirme merkezi olarak merkezi Devlet, üniversiteleri çeşitli tüketici türleri için özel eğitim sağlayan programları desteklemeye teşvik ediyor.

Mesleki Eğitim- “Önce İş, Sonra Üniversite”yi Teşvik Etmek

Devlet, öğrencilerin mesleki eğitim aldıktan sonra ana dallarıyla ilgili bir iş bulabilmeleri için bir istihdam destek sistemi kurmuştur. Merkezi İstihdam Destek Merkezi, öğrenciler için uygun iş ilanları bulur ve Eğitim Dairesi'nin İstihdam Destek Merkezi ile bilgi paylaşır. Okulların, öğrencileri kendi isteklerine ve uzmanlıklarına uygun şirketlerde iş bulmaları için yönlendiren bir istihdam destek yöneticisi vardır. Yakın tarihli “Önce İş, Üniversite Sonra” girişimi, öğrencilerin daha erken yaşta iş bulmalarına yardımcı olurken, aynı zamanda yetkinliklerini geliştirmek için işe girdikten sonra istedikleri zaman yükseköğrenime devam etmelerine olanak tanıyor. Diğer destek, çalışan öğrenciler için kolej öğretim programının genişletilmesini ve kariyer hedeflerine ulaşmalarına yardımcı olmak için öğrenim yardımını içerir. Ayrıca meslek liselerinin yeni sanayi alanlarına hazırlanmak için öğretim programlarının yeniden düzenlenmesi gerekiyor.

Yaşam Boyu Eğitim- Devlet çapında bir Çevrimiçi Öğrenme Sisteminin Kurulması

Yaşam boyu eğitimin sürdürülebilir büyümesi için devlet üniversiteler, yaşam boyu eğitim ve mesleki eğitim arasındaki birlikteliği güçlendirmenin yanı sıra devlet çapında bir çevrimiçi öğrenme sistemi kuruyor. Yaşam boyu eğitimi endüstri yapısındaki değişimlere cevap verecek yeni teknolojileri içerecek şekilde genişletir ve hayatın her aşamada eğitim talebini karşılayacak politikalar geliştirir.

Büyük veri ve yapay zekâ gibi en son teknolojiler, öğrencilerin kayıtlarını izlemesine ve verileri kullanmanın çeşitli yollarını keşfetmesine izin vermek için yaşam boyu eğitim platformuna uygulanır. Uzun vadede devlet, bireylerin öğrenmelerinin sonuçlarını karşılaştırmalarına ve kabul etmelerine olanak sağlamak için ülke çapında bir sistem kurmayı ve genişletmeyi amaçlar. 2018'den beri devlet, yaşam boyu eğitim kursları için kullanılabilir yaşam boyu eğitim kuponları sağlayarak - düşük gelirli yetişkinler gibi - yoksulları desteklemektedir. Kupon kabul eden kurum sayısı arttıkça yaşam boyu eğitim kuponlarının kapsamı her yıl artmakta ve bu sayede kullanıcı kolaylıkları artmaktadır. Buna ek olarak, Yaşam Boyu Eğitim Yasası'nda (Aralık 2021) yapılan değişiklik, tüm vatandaşların yaşam boyu eğitim kuponları almasına izin verirken, yaşam boyu öğrenmede başarılı olanların ek yardım almasına izin vererek genel destek de genişletilmiştir.

Bireysel Olarak Öğrencilerin Gelişimini Desteklemek İçin Okulların Reformu

Öğretim Programlarının Uzlaşmaya Dayalı Revizyonu

Ulusal Öğretim Programı, ilk ve orta öğretimin ortak ve genel ilkelerini sunan eğitimin temel tasarımıdır. Yüksek kaliteli okul eğitimi yoluyla öğrencilerin arzu edilen büyümesini desteklerler. Şimdiye kadar, Kore devleti, eğitim alanındaki iç ve dış değişikliklere yanıt olarak ulusal öğretim programı sürekli olarak revize etti. Şimdi devlet, eğitimin geleceği için dönüşümü merkeze alan yeni öğretim programları hazırlıyor. Yeni Öğretim Programı, kapsayıcı ve yaratıcı liderler yetiştirmeyi hedefliyor, böylece ekolojik dönüşüm eğitimi, demokratik vatandaşlık, yapay zeka ve dijital bilgi dahil olmak üzere gelecekteki değişikliklere yanıt verme kapasitesini artırmaya yönelik eğitim sağlıyor. Dikkat çekici olan şey, öğretim programının geliştirilmesinin sadece uzmanların görüşlerine değil, aynı zamanda halkın fikir birliğine de dayanmasıdır. Bu süreç, eğitim paradigma kaymasının katalizörü olan geleceğin eğitimine yönelik halkın anlayışını ve ilgisini artırır. 2022 yılı sonunda revize edilen öğretim programları belirlenip duyurulduktan sonra, 2024 yılından itibaren temel eğitim okullarında, 2025 yılında ise ortaokul ve liselerde uygulanacaktır.

Ortaokullar İçin Serbest Dönem Sisteminin İşleyişi

Serbest dönem sistemi, öğrencilerin ortaokulda bir veya iki dönem boyunca çeşitli programlara katılarak yeteneklerini geliştirmelerini sağlar. Serbest Dönem boyunca öğrenciler bilgi odaklı rekabet ortamından kurtularak, süreç odaklı katılımcı derslere katılabilirler. Serbest dönem uygulaması 2016'da tüm ortaokullarda uygulandı ve devlet 2018'de okulların ortaokul birinci sınıf öğrencileri için bir yıllık bir program uygulama seçeneğine sahip olmasına izin verdi. Serbest Dönem sistemi, öğrencilerin gelecek için yaratıcılığını, karakterini ve temel yetkinliklerini geliştirmeyi amaçlar.

Liselerde Kredi Sisteminin Uygulanması

Liseler, öğrencilere yeteneklerine ve gelecekteki kariyerlerine uygun çeşitli dersler alma fırsatları sağlamak için kredi sistemini tanıtıyor. Bir okulda açılması zor olan dersler için komşu okullar, o okuldaki öğrencilere daha geniş bir ders seçimi sağlamak için ortak bir ders açma konusunda işbirliği yapar. Özellikle, ulaşılmaması zor alanlarda okuyan öğrenciler çeşitli dersleri alabilmeleri için, interaktif çevrimiçi derslere dönük bir platform kurulmuştur. Adalarda ve kırsal, dağlık ve balıkçı köylerinde bulunan küçük okulların öğrencileri çevrimiçi olarak istedikleri çevrimiçi dersleri alabilirler, bu da kredi sisteminin eğitime erişimin sınırlı olduğu uzak bölgelere ulaştırılabilmesi anlamına gelir. Lise kredi sistemi kapsamında öğrenciler yeteneklerine ve kariyer yollarına uygun dersleri seçebilir ve bu dersleri tamamladıklarında mezun olabilecekleri kredileri tamamlamış olurlar. 2021 itibarıyla tüm liselerin %60'ında kredi sisteminin pilot uygulaması yapılmaktadır.

2025 yılına kadar tüm okullar, öğrencilerin kendi kendini yöneten bireylere dönüşmelerinin temeli olacak lise kredi sistemine geçecektir.

Güçlendirilmiş Okul-Köy Eğitim Toplulukları

Okullar, köyler ve yerel toplulukların işbirliğine dayalı olarak her bölgenin eğitim gücünü geliştirmek için daha büyük bir sosyal talep olduğu göz önüne alınarak, her il ve şehir tarafından özerk olarak faaliyet gösteren yenilikçi okullar ve yenilikçi eğitim bölgeleri için gelecekteki modellerin geliştirilmesi teşvik edilmektedir. Eğitim camiasının katılımı ve işbirliği ile okul işleyişini ve öğretim programını yenilemeyi hedefleyen yenilikçi okullardan elde edilen başarılar temel alınarak, yenilikçi okullar için gelecekteki modeller, köyle bağlantılı bir model gibi, bölgesel olarak geliştirilmektedir. 2020'den itibaren, her bölgede sürdürülebilir işbirliği sistemleri kurulmakta ve yerel eğitim ekosistemlerinin kurulmasını desteklemek için yerel özelliklere uygun özel işbirlikçi proje modelleri oluşturmak üzere gelecekteki eğitim bölgeleri belirlenmiştir.

Sanat ve Beden Eğitime Vurgu

Kore devleti, öğrencilerin sanat eğitimine katılımını teşvik etmek için orta ve uzun vadeli politikalar uyguladı. Öğrenciler, orkestra, drama, müzikaller, güzel sanatlar, geleneksel perküsyon müziği ve sinematografi arasından kendi seçtikleri bir sanat etkinliğini "öğrenci başına bir sanat" ilkesine göre seçebilirler. Devlet yerel sanat kaynaklarını okul öğretim programıyla ilişkilendirmek için ilgili kurumlarla işbirliği yaptı. Örneğin, öğrenciler yerel sanat kaynakları ile harici insan kaynaklarını (yani sanatçılar, sanat eğitmenleri, gönüllüler) birbirine bağlayan bir uygulama indirebilir. Kaliteli beden eğitimi sunmak için hükümet, uzaktan beden eğitimi dersleri, ilkökul öğrencileri için hayatta kalma yüzme dersleri, kız öğrenciler için spor aktivitelerini genişleterek ve beden eğitimi için kariyer danışmanlığı sunarak "bir öğrenci için tek spor" amacına yönelik çeşitli politikalar izliyor. Ayrıca okul spor kulüpleri, ligler ve yarışmalar dâhil olmak üzere öğrenci liderliğindeki spor aktivitelerini de destekler. Kendilerini eğitmek ve aynı zamanda okumak zorunda olan öğrenci sporcular için hükümet, temel akademik becerileri geliştirmeleri için onlara telafi edici öğrenme fırsatları sağlayarak öğrenme haklarını garanti altına almak üzere e-okul sunmaktadır.

Öğrenci Merkezli Dijital Eğitim Ekosistemi

Dijital teknolojiyle desteklenen bir eğitim ekosistemi oluşturmak için Eğitim Bakanlığı, dijital ders kitapları ve yazılım mühendisliği eğitim kursları geliştirdi. Dijital ders kitapları 2007'den beri geliştirilmiş ve dağıtılmıştır. Şu anda, ilkökul öğrencileri (3 ila 6. sınıflar) ve ortaokul öğrencileri (1 ila 3. sınıflar) için sosyal bilgiler, fen bilgisi ve İngilizce dâhil 134 tür ve ayrıca lise için İngilizce bulunmaktadır. Kore devleti, kablosuz ağ bağlantılarını geliştirerek ve dijital pedagojide öğretmen eğitimi sağlayarak dijital öğrenme altyapısını güçlendirdi. Hükümet, GiGA WiFi ağlarını ilkökul, ortaokul ve liselerde olmak üzere 380.000 derslikte sağlıyor. 2015 Gözden Geçirilmiş Öğretim Programına göre, 2018 yılında bazı ortaokullarda yazılım eğitimi başlatıldı ve 2020 yılına kadar tüm ortaokullarda aşamalı olarak uygulandı. 2019'da Temel

eğitim okulları programlarına adaptasyon başladı ve şu anda ülke çapında tüm ilkokul öğrencileri (5 ila 6. sınıflar) yazılımdan yararlanıyor. Zorunlu yazılım eğitimi saati ilkokul öğrencileri için 17 saat, ortaokul öğrencileri için 34 saatin üzerindedir. Yazılım mühendisliği eğitimi dersleri lise öğrencilerine seçmeli ders olarak verilmektedir (51 ila 119 saat).

Yapay Zekâ Eğitimine Geçiş

Kore hükümeti, anaokulu öğrencilerine oyunlar aracılığıyla ve 2022 Gözden Geçirilmiş ğretim programı temel alan okul ğretim programına “AI eğitimi” ekleyerek anaokulu öğrencilerine yapay zekâyı deneyimleme şansı sunuyor. 2021'de hükümet, ilk, orta ve liselerin her sınıfı için AI Eğitim İçerik Kriterlerini geliştirdi ve ek ğretim materyallerini kullanarak AI ile ilgili dersleri teşvik etti. Okul eğitiminde kullanılan ilk AI rneği, ilkokul öğrencileri için bir matematik destek sistemi olan Math Explorers'tır. O zamandan beri, 3-6. sınıf öğrencileri için yapay zekâ tabanlı İngilizce konuşma alıştırma sistemi ve “Smestr Başına Bir Kitap” girişimi ile birlikte kullanılan bir okuma destek hizmeti olan Kitap Meyveleri gibi alanlarda giderek daha fazla AI teknolojisi eğitim alanında tanıtılmaktadır. Öğretmenler yapay zekâ konusunda uzman olacak şekilde eğitiliyor. Eylül 2020'den bu yana her yıl, yaklaşık 1.000 hizmet içi ğretmen, lisansüstü eğitim okullarında yüksek lisans kursu almak ve AI yakınsama eğitiminde uzmanlaşmış öğretmenlere dönüşmek üzere seçilmektedir.

Geleceğin Yeşil-Akıllı Okullarını İnşa Etmek

Kore devleti, COVID-19 sonrası dönemin gelecekteki liderlerini yetiştirmek ve geleceğe yönelik, evre dostu okul ortamları oluşturmak için Geleceğin Yeşil Akıllı Okulları Projesini başlattı. İlk adım olarak devlet, okulların yeniden yapılanması için 18,5 trilyon KRW ayırdı. Önümüzdeki beş yıl içinde 40 yılı aşmış eski 2.835 binayı yeni “akıllı” binalara dönüştürecek olan projede, bozulan bina sayısındaki artış ve mali koşullar göz önünde bulundurularak 2026 yılında ikinci fazına geçilecektir. Projenin toplam 150.000 iş yaratması ve her yıl 190.000 ton CO2 sera gazını azaltması bekleniyor. Nihai hedef, öğrencilerin her zaman, her yerde çeşitli öğrenme deneyimlerine erişebilecekleri bir ortamın yanı sıra sürdürülebilirliğe dayalı düşük karbonlu, evre dostu bir öğrenme ortamı yaratmaktır.

Karbon Nötrlüğü için Ekolojik Dönüşüm Eğitimi

2021 yılında Kore devleti ekolojik dönüşüm eğitimini geleceğin okullarını gerçekleştirme görevlerinden biri olarak belirlemiştir ve bu doğrultuda okulları desteklemektedir. Spesifik olarak, üç alana odaklanılıyor: Sürdürülebilir bir toplum için ekolojik dönüşüm eğitiminin güçlendirilmesi, karbon nötr topluma geçiş için kültürün oluşturulması ve Paris Anlaşması'na yanıt vermek için protokollerin hazırlanması. 2022 Gözden Geçirilmiş ğretim programı sürdürülebilir gelecek için ekolojik dönüşüm eğitimini yansıttığından, ekoloji ile ilgili ğrenci ve ğretmen yetiştirme kursları geliştirilecektir. Devlet kurumları ve eğitim büroları ayrıca karbon nötrlüğüne, eko-okula (evresel deneyim merkezi) ve yeşil okullara odaklanan ve

deneyim merkezli eğitim ortamını teşvik eden pilot okullar inşa etmek ve desteklemek için işbirliği yapar. Küresel iklim değişikliğine yanıt vermek için devlet, çevre eğitimini güçlendirmek için yasal zemini oluşturmak üzere Çerçeve Yasasını revize etti ve okullarda çevre eğitimini yeniden canlandırmak için ilgili devlet kurumlarıyla Çevre Eğitimi Teşvik Yasasını değiştirmeye çalışmaktadır.

Yeni Ortamlarda Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Sisteminde Yapılan Değişiklikler

Kore'deki öğretmenler, belirlenmiş kurumlarda (ulusal eğitim üniversiteleri, eğitim kolejleri, öğretmenlik mesleği için üniversite programları ve lisansüstü eğitim okulları) kanunla belirlenen belirli bir dizi dersi izleyerek öğretmenlik lisanslarını alırlar. Devlet okulu öğretmenleri, öğretmen işe alım sınavını geçerek, özel okul öğretmenleri ise her okulun seçim prosedürleri ile seçilmektedir. Öğretmen eğitimi, standart kriterlere göre nitelikli yüksek kaliteli öğretmenler ürettiği için Kore eğitiminin gelişiminin temel taşı olarak hizmet eder. Uzaktan eğitim, yapay zekâ, büyük veri, iklim eylemi, çevresel müdahale ve kapsayıcı ile vurgulanan değişen eğitim ortamına uygun olarak

Kore devleti, öğretmenlerin dönüşümlere açıklığını, gelecekteki mücadele alanlarına göre yeteneklerini ve çok disiplinli becerilerini ve ayrıca uzmanlıklarının sürekli gelişimini desteklemeyi amaçlayan, gelişmiş bir öğretmen eğitim sistemi için bir plan hazırlıyor. Ayrıca, 2020'den başlayarak, ulusal kolejler ve eğitim üniversiteleri, öğretmen adaylarının uzaktan öğretim becerilerini geliştirmek için geleceğin eğitim merkezleri kurarak, öğretmen yetiştiren kurumların gelecekteki eğitime geçişlerinde öğretim programlarının iyileştirilmesini desteklemektedir.

Öğretmen Yetkinliği ve Uzmanlığının Geliştirilmesi

Kore'deki öğretmenler, mesleki eğitim ve yeterlilik eğitim programları aracılığıyla yaşam boyu öğrenenler olarak yetkinliklerini sürekli olarak geliştirirler. Yaşam döngülerinin farklı aşamalarında (başlangıç, gelişme, ileri ve olgun aşamalar), uzmanlıkları, öğrencileri anlamaları ve yerel kuruluşlarla işbirliği gibi ihtiyaç duyulan yetkinliği artırmak için iş eğitimi kurslarına (yüz yüze, yüz yüze olmayan ve hibrit) tabi tutulurlar.

Öğretmenlik konusunda belirli bir deneyime sahip öğretmenler için, tam zamanlı öğretmen, başöğretmen, müdür yardımcısı ve müdür olmak için bir yeterlilik eğitimi sistemi vardır. Her okul, öğretmenleri için öğrenciler ve veliler tarafından memnuniyete dayalı yıllık akran değerlendirmeleri ve öğretmen yeterlilik geliştirme değerlendirmesi yapar. Ölçme ve değerlendirme sonuçları, öğretmenlere geri bildirim yanı sıra gerekli yetkinlikleri elde etmek için kendi kendini inceleme ve özelleştirilmiş eğitim şansı sağlar. İyi sonuçlar elde edenlere araştırma yapmak ve uzmanlıklarını daha da geliştirmek üzere ücretli izin (sabbatical term) verilir.

Herkes İçin Temel Eğitim Düzeyinin Sağlanması

Eğitim Bakanlığı, tüm öğrencilerin temel bir eğitim düzeyine ulaşmasını sağlamak için sıkı bir güvenlik ağı oluşturmuştur. Öğrenme kaybını önleme ve öğrencilerin minimum seviyeye ulaşmalarına yardımcı olma çabalarından biri olarak, Eğitim Bakanlığı akademik düzeyde en iyi uygulamalarını diğer okullarla paylaşmak için 2018 yılında 42 okulu model okul olarak seçti. Katılımcı okulların sayısı 2021'de 92'ye yükseldi. Devlet, çeşitli nedenlerle temel akademik düzeye ulaşamayan öğrencilere yardımcı olmak için Do-dream School programını başlattı. Katılımcı okul sayısı 2018'de 2.720'den 2021'de 5.193'e yükseldi. Sınıf öğretmeni, özel eğitim öğretmeni ve danışmandan oluşan bir ekip, akademik olarak geride kalan öğrencilere özel destek sağlıyor. Okul düzeyinde ele alınamayan zorluklarla karşılaşan öğrencilere yardımcı olmak için devlet, ayrı öğrenme kliniği merkezleri açtı. 2021 itibarıyla, faaliyette olan 140 öğrenim kliniği merkezi bulunmaktadır. Ayrıca, düşük performansın nedenini teşhis etmek için ve bir öğrencinin ilerleme kaydetmesi için hem okulda hem de evde ne yapması gerektiğine dair rehberlik sağlayan Eğitim Bakanlığı, Temel Akademik Başarı Teşhis ve Müdahale Sisteminin yanı sıra, Temel Başarı Kendi Kendine Eğitim (BASE) Kampı web hizmetini tanıttı ve öğrencilerin evden eğitim almasına olanak sağladı. Devlet, 2021'de Ulusal Temel Eğitim Destek Merkezi'ni başlatarak, başarısız öğrencilere yardımcı olmak için merkezi ve yerel yönetimlerin okullarla olan bağlantısını güçlendiriyor.

İlkokul, Ortaokul ve Liseler İçin Harçsız Eğitim

Kore'de lise eğitimi zorunlu olmasa da, ortaokul mezunlarının %99,7'si liseye girer ve orta öğretimi neredeyse evrensel hale getirir. Kore hükümeti, ilkokul, ortaokul ve lise eğitiminin kamusal niteliğini geliştirmek ve haneler arasındaki eğitim giderlerinin yükünü hafifletmek için giriş ücretini, öğrenim ücretini, okul işletim destek ücretini ve ders kitabı giderlerini destekleyerek öğrenim ücreti olmayan lise eğitimi uygulamaya koydu. Öğrenim ücreti içermeyen lise eğitimi sayesinde, öğrenci başına üç yıl boyunca yaklaşık 4,8 milyon KRW okul gideri azaltılır. Liselerin üçüncü sınıfları için 2019 yılı ikinci yarısında tedbir alınmış ve 2021 yılına kadar tüm sınıflar için ücretsiz eğitime geçilmiştir.

Özelleştirilmiş Ulusal Burs Sisteminin Kurulması

2012'den itibaren Kore devleti, yükseköğrenime devam etme isteği ve becerisine sahip olan herkes için ulusal bir burs sistemi başlattı ve uygulamaya koydu. Bu sisteme dayalı olarak, devlet ve üniversiteler öğrencilerin öğrenim yükünü azaltmak için birlikte çalışır. Devlet, öğrencilere hane gelir düzeylerine göre farklı miktarlarda burs sağlar; üniversiteler öğrenim ücretlerini dondurur veya düşürür ya da ayrı burs olanakları sunar. Şu anda, toplam üniversite öğrencilerinin neredeyse yarısı olan 1.04 milyon öğrenci, öğrenim ücretlerinin en azından bir kısmını ödemek için ulusal burs almaktadır. Öğrenci kredisi 2009 yılında %5,8 faiz oranıyla uygulanmaya başlandı ve 2021'de sürekli olarak %1,7'ye düşürüldü.

Öğrencilerin öğrenim yükünü hafifletmek için üniversiteye giriş ücretleri kademeli olarak düşürülüyor veya kaldırılıyor. 2018 yılında ulusal ve devlet üniversitelerinde harçlar tamamen kaldırılmıştır. Özel üniversitelerde ise 2022 yılına kadar giriş ücretleri tamamen kaldırılacaktır.

Düşük gelirli aileler için fırsat eşitliğinin teşvik edilmesi okula kabul ve daha düşük eğitim maliyetleri

Devlet, dezavantajlı öğrencilerin eğitim olanaklarından mahrum kalmalarını önlemek için onların eğitim giderlerine destek sağlamakla kalmaz, ihtiyaçlarına daha iyi hizmet verebilmek için özel bir tarama sistemi de yürütür. Liseye girişte ise, liselerden gelen öğrencilere, kabulleri kura ile belirlemek yerine, kendi okullarını seçebilecekleri bölgelerdeki öğrencilere Sosyal Uyum Taraması uygulanırken, Equal Opportunity Özel Taramasından yararlanılmaktadır. Üniversite öğrencilerinin eğitim ve barınma masraflarını azaltmak için hükümet, ulusal çalışma-eğitim burs programını genişletiyor ve "Mutlu Yurtlar" olarak bilinen, devlet tarafından finanse edilen yurtlar açıyor. Düşük gelirli hanelerden yaklaşık 310.000 öğrenciye eğitim yardımları yoluyla yıllık eğitim faaliyeti desteği, giriş ücretleri, öğrenim ücreti ve ders kitabı giderleri sağlanmaktadır. Bireysel belediye ve taşra eğitim müdürlükleri de okul sonrası programları destekleyerek ve eğitim BİT altyapısı oluşturarak düşük gelirli ailelere eğitim fırsatları sağlamaya çalışmaktadır. Ayrıca dar gelirli hanelerden ortaokul ve lise öğrencilerini desteklemek amacıyla akademik potansiyel gösteren hanelere, yükseköğrenimlerini tamamlayana kadar Rüya Merdiveni Burs Programı verilmektedir. 2021'de hükümet, okullar tarafından önerilen düşük gelirli hanelerden 750 yüksek performanslı öğrenciye ve özel yetenekli 250 öğrenciye ve ayrıca hastalık veya afet nedeniyle okulu bırakma riski taşıyan 200 öğrenciye destek verdi. Bu burslar sadece eğitim değil, aynı zamanda bire bir öğrenme rehberliği ve özelleştirilmiş kariyer/büyük arama danışmanlığı kampına katılma şansı sunar.

Dezavantajlı Öğrenciler için Özelleştirilmiş Eğitim Desteği

2020'de Eğitim Bakanlığı, COVID-19 salgınına yanıt olarak uzaktan eğitime başladı. Engelli öğrencileri desteklemek için yerel eğitim ofisleriyle birlikte çalışarak Engelli Öğrenciler için Çevrimiçi Sınıf Platformu'nu kurdu ve 10.917 pedagojik materyal ve eğitim içeriği yükledi. Ayrıca 2021'de devlet, çevrimiçi platformunun genişletilmesini desteklemek, öğretim programı geliştirmek ve daha deneyim odaklı ve ilgi çekici etkinlikler oluşturmak amacıyla Engelli Öğrenciler için Uzaktan Eğitim Altyapısı Programına 8,5 milyar KRW'lik bir bütçe ayırdı. Uluslararası öğrenciler, Korece dil kursları ve rehberlik dâhil olmak üzere özelleştirilmiş eğitim almaya hak kazanırken, Kuzey Kore'den kaçan öğrencilere, zihinsel ve duygusal zorluklarla başa çıkmaları için daha sistematik danışmanlık sundu.

Okulu Bırakma Riski Altındaki Öğrencilere Destek

Eğitim Bakanlığı, eğitimlerini yarıda bırakma riski altında olan veya daha önce bırakmış olan öğrencilere özelleştirilmiş programlarla yardım ediyor. Örneğin, okulu bırakma riski olan öğrenciler için bir okulu bırakma gecikme süresi vardır. Bu, öğrencilere ileriye dönük yolları hakkında bilinçli bir karar verebilmeleri için yedi haftalık bir gecikme süresi sağlar. Bu dönem boyunca öğrencilere sürekli danışmanlık hizmeti verilir ve kariyer deneyimlerinin yanı sıra sanat, spor ve kültürel etkinlikler de dâhil olmak üzere özelleştirilmiş programlara katılma şansı elde edilir. Bir öğrenci nihayet okulu bırakmaya karar verdiğinde, o öğrencinin bilgileri okulla, yerel eğitim ofisi ve okul dışı gençlik destek merkezine gider ve bu kurumlar, zorunlu eğitimi bırakmaya karar verdikten sonra bile öğrenmeye devam etmelerine yardımcı olmak için kişiye destek sunar.

HOLLANDA

Dr. Meryem ÖZOĞLU

GENEL BİLGİLER

Yüzyıllardır dış ticaret ve ihracat odaklı bir ülke olan Hollanda, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa entegrasyonunun ön saflarında yer almış; Belçika, Fransa, Almanya, Lüksemburg ve İtalya'yla birlikte Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun ve nihai Avrupa Birliği'nin (AB) kuruluşunda önemli rol oynamıştır. Hollanda'ya ait bazı güncel demografik ve ekonomik veriler aşağıda verilmiştir.

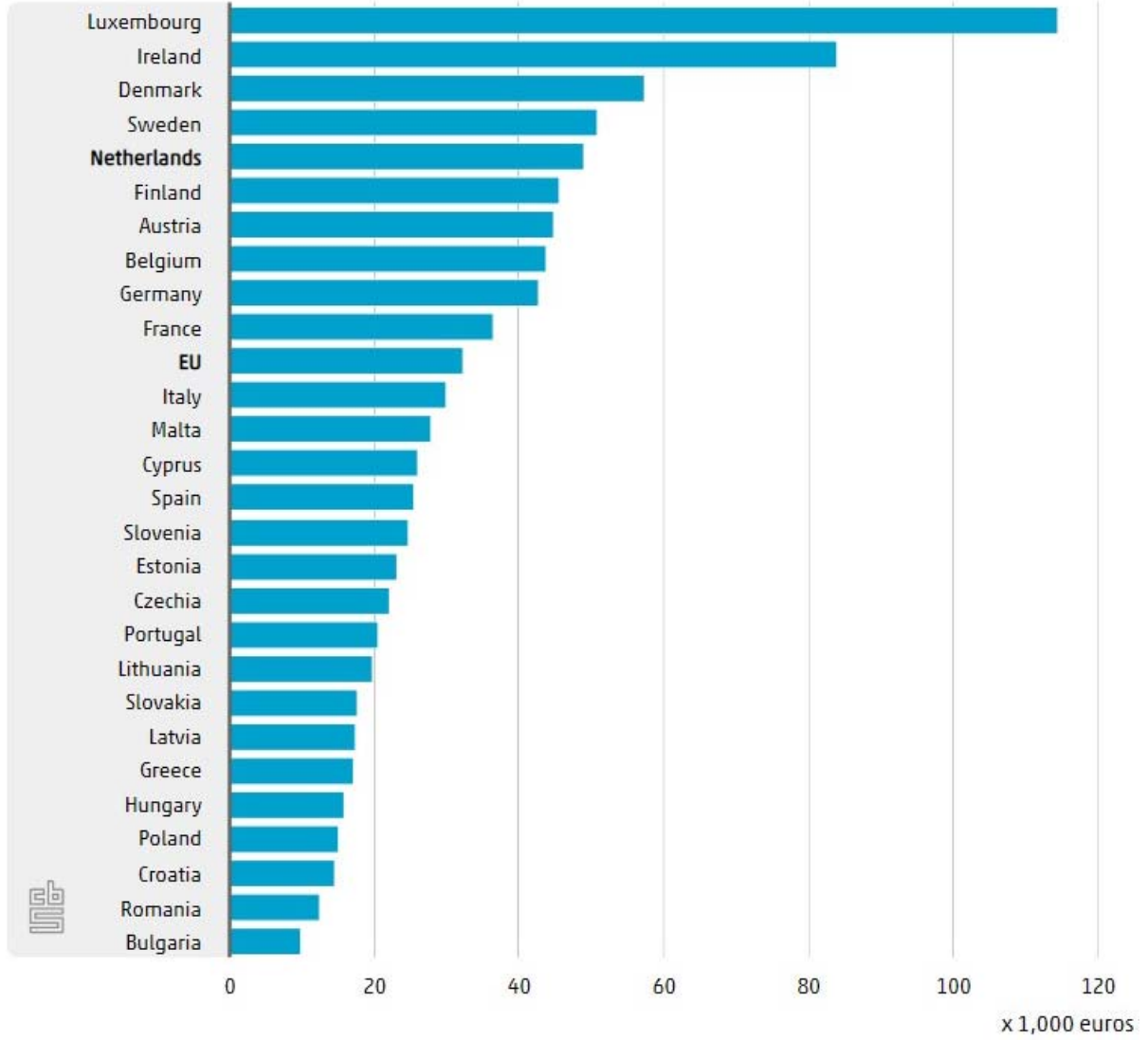
Tablo 57. Hollanda'ya Ait Güncel Demografik Veriler

Toplam Nüfus	2020	17.441.500
Nüfus Artışı (yıllık %)	2020	0.6
Göçmen Nüfusu	2017	80.000
Doğumda Beklenen Yaşam Süresi	2021	81
İnsan Sermayesi Endeksi (0-1 ölçeği)	2020	0.8
İşsizlik Oranı (toplam işgücünün yüzdesi)	2021	4.0
Yoksulluk Oranı (Günde 1,90 \$ ile yaşayan nüfusun yüzdesi) (2011 SAGP)	2019	0.1

Kaynak: <https://data.worldbank.org/country/netherlands>

2021'de kişi başına Hollanda gayri safi yurtiçi hasılası (GSYİH), 49 bin avronun üzerindedir ve bu veriyle Hollanda, Avrupa Birliği içinde beşinci sıradadır. Hollanda'da kişi başına düşen GSYİH, AB genelindeki ortalamanın 1,5 katıdır. Hollanda ve diğer OECD ülkelerinin söz konusu verileri karşılaştırmalı olarak aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Grafik 13. Kişi Başına Hollanda Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (GSYİH)

Kaynak: CBS Eurostat, 2022

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Modern Hollanda eğitim sisteminin geçmişi, 1801'de çıkarılan İlköğretim Yasası'na dayanmaktadır. Ülke genelinde örgün eğitimi düzenleyen ilk yasanın çıkarıldığı bu tarihten itibaren, hükümet özel dini okullarda eğitim alan çocuklar da dâhil olmak üzere tüm çocuklar için ücretsiz ilköğretim sağlama sorumluluğunu üstlenmiştir. Günümüzde Hollanda eğitim sistemi; uluslararası sınavlardaki performansı, okul özerkliği, mesleki eğitim ve eğitimde uluslararasılaşma gibi çeşitli yönleriyle ön plana çıkmaktadır. Bu bölümde öncelikle, Hollanda

eğitim sistemiyle ilgili bazı temel göstergeler paylaşılmakta, ardından eğitim kademeleri ve okul türleri, yönetim ve organizasyon ve kademeler arası geçiş sistemi ayrıntılı olarak incelenmektedir.

Eğitime Dair Temel Göstergeler

Okul Öncesi Eğitim Okullaşma Oranı (% brüt): 90 (2019)

Temel Eğitim Okullaşma Oranı (% brüt): 106 (2019)

Temel Eğitim Okullaşma Oranı (% net): 99 (2017)

Ortaöğretim Okullaşma Oranı (% brüt): 134 (2019)

Ortaöğretim Okullaşma Oranı (% net): 93 (2017)

Eğitimde Cinsiyet Eşitliği Endeksi (GPI): 1.01(2019)

Eğitime Yapılan Devlet Harcamalarının Oranı (Toplam hükümet harcamalarının yüzdesi): 12,9 (2018)

Kaynak: <https://data.worldbank.org/country/netherlands>

Eğitimin Finansmanı

Hollanda'da devlet, okulları, kolejleri ve üniversiteleri finanse eder. Öğrenci bursları ve kredileri, okul masrafları için ödenekler, engelli öğrenciler ve çocuk bakımı için ödenekler ile şirketlere ve kâr amacı gütmeyen kuruluşlara hibeler sağlar. Ebeveynler ve/veya öğrenciler okullar, kolejler ve üniversiteler için öğrenim ücreti, veli katkıları ve okul faaliyetleri için katkı payı ödemek zorundadır. Ayrıca kitap ve materyal satın almaları, sübvansiyonlu ulaşım için uygun olmayan öğrenciler için evden okula ve geri dönüş için ödeme yapmaları, özel ders için ödeme yapmaları, öğrenci kredileri için faiz ve geri ödeme yapmaları ve haksız yere alınan öğrenci hibelerini ve kredilerini geri ödemeleri gerekir. Ebeveynler ve/veya öğrenciler, çocuk bakım ödeneği, engelli öğrenciler için ödenek ve okul masrafları için ödeneğin yanı sıra öğrenci hibeleri, krediler ve şirketlerin bursları alırlar.

Yerel makamlar, öğrencilerin ulaşımı için ulaşım şirketlerine sübvansiyon sağlar. Bu ulaşım, bir engel veya ev ile okul arasındaki mesafe nedeniyle bağımsız seyahat edemeyen ilk veya orta öğretimdeki (özel ihtiyaç eğitimi dâhil) öğrencilere yöneliktir.

Merkezi hükümet tarafından öğrencilere veya velilere eğitim masraflarının karşılanması için de ödenek vardır. Bu katkılar öncelikle ortaöğretimde 18 yaşından büyük öğrenciler veya yetişkinler için ortaöğretim mesleki eğitim veya temel ortaöğretimde 18 yaşından küçük öğrenciler (ebeveynleri) içindir. Bu ödeneğin devlete geri ödenmesi gerekmez. Ayrıca, eğitim masraflarına katkıda bulunmak için merkezi hükümet tarafından öğrencilere veya velilere kredi verilebilir. Bu krediler koşullu ve koşulsuz olabilmektedir.

Devlet, çıraklık yerleri ve stajyer yerleştirmeleri oluşturulmasını teşvik etmek için şirketlere sübvansiyonlar ve vergi avantajları sağlar. Bu vergi avantajları ve sübvansiyonlar, şirketleri stajyer ve çırakları denetleme maliyetlerini kısmen karşılamaktadır. Hibeler kısmen Avrupa Birliği tarafından sağlanmıştır.

OECD verilerine göre; kamudan özel sektöre transferler hesaba katıldıktan sonra, Hollanda'da tam zamanlı öğrenci başına ilköğretimden yükseköğretim kurumlarına kadar yapılan kamu harcaması 2018'de 11.685 \$'dır. Eğitim ve öğretim gibi temel eğitim hizmetlerine yapılan harcamalar, eğitim harcamalarının en büyük kısmını oluşturmaktadır. Ancak yan hizmetler (öğrenci refahı gibi) ve araştırma ve geliştirme (Ar-Ge) faaliyetleri de öğrenci başına harcama düzeyini etkiler. İlköğretimden yükseköğretime kadar, kurumların öğrenci başına harcamalarının %89'u Hollanda'da temel eğitim hizmetlerine ayrılmıştır (OECD, 2021).

Kamu ve özel kurumlar arasında eğitim sağlanması, eğitim düzeyleri ve kurum türleri arasında kaynakların tahsisini etkiler. 2018'de Hollanda, ilk, orta ve ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitimde öğrenci başına 12.658 \$ harcamıştır; bu, OECD ortalaması olan 10.454 \$'den 2.204 \$ daha fazladır. Yükseköğretim düzeyinde, Hollanda öğrenci başına 20 898 \$ yatırım yapmıştır ki bu da OECD ortalamasından 3.833 \$ daha fazladır. Yükseköğretimin altındaki tüm seviyelerde özel harcamaların payı, mevcut verilere sahip OECD ve ortak ülkeler arasında en büyüklerden biridir (%13,3, sıralama 9/37, 2018).

2012 ile 2018 arasında, ilköğretimden yükseköğretime öğrenci başına harcama, OECD ülkeleri genelinde yıllık ortalama %1,6'lık bir büyüme göstermiştir. Hollanda'da ise eğitim kurumlarına yapılan harcamalar yıllık ortalama %1,1 oranında büyürken, öğrenci sayısı hemen hemen sabit kalmıştır.

İlköğretimden yükseköğretim düzeyine kadar öğrenci başına yıllık harcama, mevcut verilere sahip OECD ve ortak ülkeler arasında en yüksek olanlardan biridir (14518 \$, sıralama 10/37, 2018)

Ortaöğretim öğrencisi başına yıllık harcama, mevcut verilere sahip OECD ve ortak ülkeler arasında en yüksek olanlardan biridir (14726 \$, sıra 8/37, 2018).

Hollanda'da eğitim kurumlarına ayrılan gayri safi milli hasıla, OECD ülkeleri ortalamasından daha yüksektir. 2018'de Hollanda, OECD ortalamasından 0,3 puan daha yüksek olan GSYİH'sının %5,2'sini ilköğretimden yükseköğretime eğitim kurumlarına harcamıştır. Eğitim kurumlarına yapılan toplam harcamalarda sermaye maliyetlerinin payı, Hollanda'da ilköğretimden yükseköğretime kadar OECD ortalamasından yüksektir. İlk, orta ve lise sonrası yükseköğrenim olmayan düzeyde, sermaye maliyetleri eğitim kurumlarına yapılan toplam harcamaların %10'unu oluşturur ve OECD ortalamasının (%8)'nin üzerindedir. Yükseköğretim düzeyinde, sermaye maliyetleri %10'u temsil eder ve OECD ülkeleri genelindeki %11 ortalamasından biraz daha düşüktür.

Eğitim kurumlarında istihdam edilen öğretmenlerin ve diğer personelin ücretleri, ilköğretimden yükseköğretime kadar cari harcamaların en büyük payını temsil etmektedir. 2018'de Hollanda, OECD ülkelerindeki ortalama %74'e kıyasla cari harcamalarının %78'ini personele ayırmıştır. Personel ödenekleri, yükseköğretim kurumlarındaki tesis ve ekipmanların yüksek maliyetleri nedeniyle cari harcamaların daha küçük bir kısmını oluşturma eğilimindedir. Hollanda'da personel harcamaları, yükseköğretim kurumlarındaki cari harcamaların %73'ünü temsil ederken, yükseköğretim dışı seviyelerdeki %81'dir. OECD ülkeleri genelinde ortalama olarak, pay yükseköğretim düzeyinde %68 ve yükseköğretim dışı düzeyde %77'dir (OECD, 2021).

Uluslararası Sınavlar

Hollanda eğitim sistemi incelendiğinde ön plana çıkan hususlardan biri uluslararası sınavlardaki performansıdır. Hollanda, PISA araştırmasında istikrarlı olarak ortalamanın üzerinde performans göstermektedir. PISA 2018 okuma becerisi puanları incelendiğinde, Hollanda 485 puanla katılımcı ülkeler arasında 26., OECD ülkeleri arasında ise 21. olmuştur. Aynı testte, Türkiye'nin ortalama puanı 466 iken olarak katılımcı 79 ülkenin ortalama puanı 453, OECD ülkelerinin ortalama puanı ise 487 olarak belirlenmiştir. Matematik alan testinde Hollanda, 519 puan alarak katılımcı ülkeler arasında 9., OECD ülkeleri arasında ise 4. olmuştur. Matematikte, katılımcı 79 ülkenin matematik alanındaki ortalama puanı 459, 37 OECD ülkesinin matematik alanındaki ortalama puanı ise 489 iken Türkiye'nin ortalama puanı 454 olarak hesaplanmıştır. Son olarak, fen alan puanına bakıldığında, Hollanda, 503 puan alarak katılımcı ülkeler arasında 15., OECD ülkeleri arasında ise 10. olmuştur. Aynı alanda, Türkiye 468 puan alırken uygulamaya katılan 79 ülkenin fen alanındaki ortalama puanı 458, 37 OECD ülkesinin fen alanındaki ortalama puanı ise 489 olarak belirlenmiştir (MEB, 2019).

TIMSS 2019 uygulamasında dördüncü sınıf düzeyindeki matematik başarıları değerlendirildiğinde, Hollanda, 538 ortalama puanı ile 58 katılımcı arasında 14. sırada yer

almıştır. Bu performansı ile Hollanda, TIMSS ölçek orta noktasının (500 puan) üzerinde yer almış ve katılımcı ülkelerin büyük çoğunluğundan daha yüksek performans göstermiştir. Türkiye, 523 ortalama puanı ile 58 katılımcı arasında 23. sırada yer almıştır. TIMSS 2019 uygulamasında dördüncü sınıf düzeyindeki fen başarısı değerlendirildiğinde ise Hollanda'nın, 518 ortalama puanla 58 katılımcı arasında 27. olduğu görülmektedir. Bu performansı ile Hollanda, TIMSS ölçek orta noktası (500 puan) üzerinde puan alsa da aynı testte 526 puan alarak 19. olan Türkiye'nin gerisinde kalmıştır. Ayrıca, Hollanda, TIMSS 2019 uygulamasına sadece dördüncü sınıf düzeyinde katılmıştır (MEB, 2020).

Öğretmenler

2019 yılı verilerine göre; kamu kurumlarında eğitim kademelerine göre öğretmen başına düşen öğrenci sayısı; ilkokulda 16, ortaokulda 16, ortaöğretim de ise 18'dir (genel ortaöğretimde 16, mesleki ortaöğretim 19).

Kamu ve özel kurumlarda kadın öğretmenlerin oranına bakıldığında okulöncesi eğitimde % 88, ilkokulda % 87,4, ortaokulda % 54 ve ortaöğretim %54,5'tir.

İlkokuldan ortaöğretime kadar öğretmenlerin yaş dağılımları incelendiğinde ise 30 yaşın altındaki öğretmen oranı %14, 30-49 yaş arası öğretmen oranı %48, 50 yaş üstü öğretmen oranı ise % 37'dir (OECD, 2021).

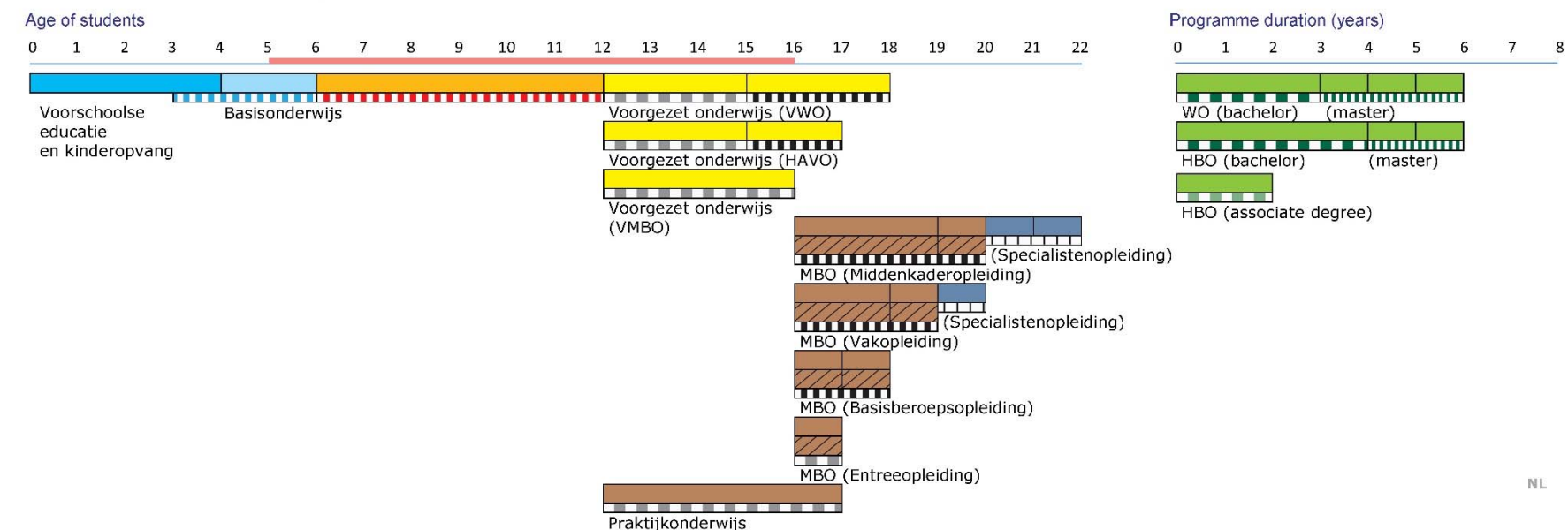
ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

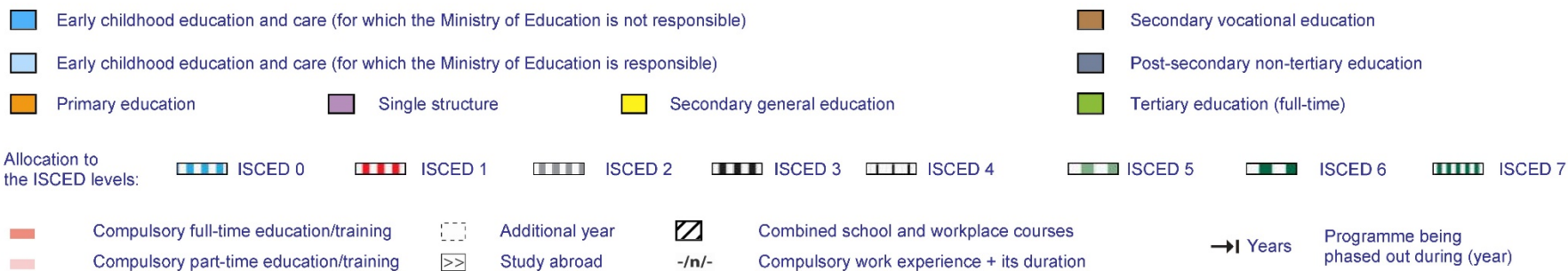
Hollanda eğitim sistemi temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademelerinden oluşmaktadır. Bu bölümde, temel eğitim, ortaöğretim ve yükseköğretim, okul türleri ve kademeler arası geçişle ilgili bilgi ve veriler paylaşılmaktadır.

Grafik 14. Hollanda Eğitim Sistemi

Netherlands – 2021/22

Note: At 16, students who have not obtained a basic qualification (*Startkwalificatie*) have to continue their education/training until they turn 18 or get a senior general secondary (HAVO) or pre-university (VWO) or VET (at least MBO 2) diploma.

Temel Eğitim

1985 yılından itibaren Hollanda'da "ilkokul" kavramı kaldırılmış olup temel eğitim yasası kapsamında 2 yıllık anaokulları ile 6 yıllık ilkokullar birleştirilerek 8 yıllık temel eğitim okulları oluşturulmuştur. Temel eğitim okullarına başlama yaşı 4'tür. Ancak zorunlu eğitim 5 yaşında başlamaktadır. Temel eğitim okullarına 4-12 yaş arasındaki çocuklar gitmektedir.

Temel eğitim hem devlet okullarında hem de özel okullarda ücretsiz olarak sağlanır. Bu okullar; temel eğitim okulları, özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için okullar ve diğer öğrencilerle birlikte özel eğitimli öğrencilerin de gidebildiği okullar olmak üzere üç çeşittir. Kanun, ilköğretimdeki çocuklar için belirli bir izin günü belirlememektedir. Ancak okullar, çocukların temel eğitime devam ettiği sekiz yıl boyunca en az 7.520 ders saati sağlamalıdır. Bu, yılda 940 saate denk gelmektedir (MOE, 2022).

Temel eğitim birinci ve ikinci sınıfta oyun ağırlıklı bir eğitim verilir. Bu sınıflarda okuma yazma öğretilmez. Temel eğitimin birinci ve ikinci yılı, okul öncesi eğitim (anasınıfı) gibi düşünülebilir. Öğrenciler haftada beş gün okula gider, cumartesi ve pazar günleri tatildir. Ders programları yedi haftada bir okulları iki hafta süreyle tatil yapacak şekilde düzenlenmektedir. Yaz tatili ise altı haftadır. Bir öğretim yılı, resmi ve dini tatillerle okulun ara ve yaz tatili dışında 200 okul gününü kapsar.

Tüm temel eğitim okullarında öğrenciler sekiz yıl boyunca yaşa göre oluşturulan sınıf sisteminde öğrenim görürler. Ancak, bazı okullarda karışık yaş gruplarından oluşan ya da öğrencilerin başarı düzeylerine göre ayrıldıkları sınıflar olabilmektedir. Temel eğitimde eğitsel yönden ilk dört yıl (1-4. sınıflar) birinci devreyi, son dört yıl da (5.-8. sınıflar) ikinci devreyi oluşturur. Birinci devrede haftada beş gün toplam 22 saat, ikinci devrede ise 25 saat ders yapılır.

Hollanda eğitim sisteminde özel dersane ihtiyacı hissedilmemekte ve özel dersaneler bulunmamaktadır. İkili öğretim uygulaması bulunmamaktadır. Başarısız öğrencilere ders dışı saatlerde ek dersler verilir.

Ortaöğretim

Hollanda'da ortaöğretim kavramı ülkemizdeki tabirle ortaokul ve lise eğitimini kapsamaktadır. 12 yaş civarında sekiz yıllık temel eğitimi bitiren çocukların ortaöğretim için üç tercihleri bulunmaktadır:

- VMBO ve MBO: Meslek öncesi ortaöğretim (VMBO), 4 yıl süreli ortaokul ve sonrasında mesleki ortaöğretim (MBO), 2-3-4 iki-üç-dört yıl süreli (lise)
- HAVO: Yüksek dereceli genel ortaöğretim, 5yıl süreli (3 ortaokul+2 yıl lise)
- VWO: Üniversite öncesi eğitim, 6 yıl süreli (3 yıl ortaokul+3 yıl lise)

Ayrıca, öğrenme ve davranış sorunları olan öğrenciler için LOM ve MLK isimli özel ortaöğretim kurumları bulunmaktadır.

Ortaöğretim okullarına temel eğitimi bitiren öğrenciler alınır. Öğrenci alımına, öğrenci için temel eğitim okulunda düzenlenen rapora dayanılarak okulun öğrenci seçme ve alma komisyonu karar verir. Genel eğitim amaçlı ortaöğretim programlanma alınma koşulu, temel eğitim okulu tarafından öğrenci için düzenlenen belgede, öğrencinin bu programlara gitmesinin uygun olduğunun belirtilmesidir. Eğer orta dereceli genel ortaöğretim programı ile mesleki hazırlık eğitimi programı birlikte uygulanıyorsa ve ortak sınıflar varsa, öğrencinin iki programdan birisine ayrılmasına, belli bir gözlem devresinden sonra öğrencinin eğilimine göre, ortaöğretim okulu karar verir.

Ortaöğretimde, bir okulda aynı program ve aynı düzeyde olan öğrencilerden oluşan sınıflar olduğu gibi farklı programlardan öğrencilerin bir araya geldikleri sınıflar da vardır. Ortaöğretim okulları genellikle birleşik okullardır. Okulun biçimi ve tanımı uyguladığı eğitim programıyla belirlenir. Bazı ortaöğretim okulları farklı ortaöğretim programlarının bir arada uygulandığı çok programlı okullar niteliğindedir. Böylelikle öğrenciler bir kurumdan diğerine geçiş yapabilmektedir. Bakanlığın politikası hem genel eğitim hem de mesleki eğitim programlarını birlikte uygulayan okulların yaygınlaştırılmasından yanadır. Okullardaki öğrenci sayısı 300- 1000 arasında değişir. Üç tip ortaöğretim de temel ortaöğretim dönemiyle başlar. Öğrenciler, bütün tip okullarda aynı derslerden oluşan geniş bir dizi ders almak zorundadır. HAVO ve VWO öğrencileri üç modern dil dersi alırken, VMBO öğrencileri iki dil dersi alır.

Ortaöğretim iki aşamadan oluşmaktadır. İlk aşamada VMBO okullarının dört yılı (tamamı), HAVO ve VWO okullarının üç yılı bulunmaktadır. İkinci aşamada ise HAVO okullarının iki, VWO okullarının üç yılı, MBO okullarının iki-üç-dört yılı (süresine göre) bulunmaktadır.

Tablo 58. Ortaöğretimde Yasal Asgari Ders Saatleri

Yıl	Okul	Toplam Saat
1 ve 2	VMBO, HAVO ve VWO	1040
3	HAVO ve VWO	1040
3	VMBO	1000
4	HAVO	1000
4 ve 5	VWO	1000

Son Yıl	VMBO (4. Yıl)	700
Son Yıl	HAVO (5. Yıl)	700
Son Yıl	VWO (6. Yıl)	700
Uygulama Eğitimi		1000

Mesleki Eğitim (VMBO+MBO)

Temel Ortaöğretim Programı (Basisvorming)

Her öğrenci için geçerlidir. Amacı, her öğrencinin on beş dersin hepsiyle, fakat çeşitli düzeylerde tanışmasını sağlamaktır. Öğrenciler bu iki yıllık dönemden sonra asıl okumak istedikleri bölümü saptamak zorundadır.

VMBO (Vorbereidend Middelbaar Beroepsonderwijs)- Meslek Öncesi Ortaokul

Hollanda'da meslek öncesi eğitim ve öğretim (vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs) için VMBO kısaltması, ortaöğretim-mesleki eğitim ve öğretim (middelbaar beroepsonderwijs) için ise MBO kısaltması kullanılmaktadır.

VMBO okulları mezunları için ülkemizde ilköğretim mezunu durumunda denklik yapılmaktadır. VMBO okulları, 12-16 yaş arası çocukların devam ettiği mesleki öğretime hazırlayıcı 4 yıllık bir çeşit ortaokul programıdır. Bu programda öğrenciler, genel eğitim derslerinin yanı sıra teknik, ev idaresi ve ev ekonomisi, pazarlama, ticaret, yönetim ve tarım alanlarında meslek dersleri görmektedir. 8 yıllık temel eğitimi bitiren öğrencilerden CITO sınavında düşük not alan ve öğretmenin fazla başarılı bulmadığı öğrenci bu okullara yönlendirilmektedir.

MBO (Middelbaar Beroepsonderwijs)- Mesleki Ortaöğretim Okulları/Meslek Liseleri

VMBO mezunları MBO'lara (mesleki ortaöğretim okullarına) MBO devam edebilmektedir. Sektörlere meslek ara elemanı yetiştiren bu okullar süreleri iki, üç ve dört yıl olan meslek liseleridir.

Mesleki Eğitimde Süre ve Seviyeler

Mesleki eğitim ve öğretim programlarının süresi, seviyeye ve gereksinimlere bağlı olarak altı aydan dört yıla kadar değişmektedir. Hollanda eğitim sistemi dâhilinde dört mesleki eğitim seviyesi vardır:

- 1. Seviye: Giriş seviyesi/uyum programları (Temel mesleki öğrenme- Çıraklık)
- 2. Seviye: Temel mesleki eğitim/kısa programlar (Ön mesleki eğitim) (2 yıl)
- 3. Seviye: Tam profesyonel eğitim/orta programlar (Karma -teorik ve pratik- öğrenme-) (3 yıl)
- 4. Seviye: Orta düzey yönetim ve uzmanlık eğitimi/uzun programlar (Teorik öğrenme) (4 yıl)

Mesleki eğitime başlayan öğrenciler; 2 yıl sonra 4 yola ayrılan programa katılırlar: Temel Meslek (BB), Orta düzey Yönetici (KB), Her İkisi de birlikte (GL) ve Teorik (TL). Her öğrenme yolunda dört sektör programı önerilir: Mühendislik ve Teknoloji, Bakım ve Sağlık Bakımı, İşletme ve Tarım. MBO dört yıllık okullarda zorunlu olarak okutulan dersler; **Hollandaca, İngilizce, sosyal bilimler, beden eğitimi ve sanat**'tır.

MBO'larda öğretim **pratik** ve **teorik** olarak ikiye ayrılır. Pratik eğitim kapsamında, okul kurullarının belirlediği alan dersleri yanında seviyelerine göre Hollandaca, aritmetik ve matematik, bilgisayar ve beden eğitimi dersleri verilir.

Tablo 29. MBO'larda verilen Teorik Eğitim

Alan	Dersler
Mühendislik ve Teknoloji	Matematik, Fizik ve Kimya
Bakım ve Sağlık Bakımı	Biyoloji, Matematik, Coğrafya Tarih ve Sosyal Çalışmalar
Ticaret/İşletme	Ekonomi, Matematik, Fransızca/Almanca
Tarım	Matematik, Biyoloji, Fizik ve Kimya
Belirlenen alana göre 1 veya 2 ders mesleki oryantasyon dersi olarak seçilebilir.	Yöneticilik programı için

MBO programları; teknoloji, ekonomi, kişisel/sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri ve yetişkin eğitimi alanlarında mesleki eğitim sunan çok disiplinli kolejlerden tarım ve gıda teknolojisinin öğretildiği programlar ve uzmanlaşmış mesleki eğitim ve öğretim programlarına (grafik tasarım, kasaplık, ev boyama, mobilya boyama ve taşımacılık gibi belirli bir endüstri dalına yönelik programlar sunmaktadır) kadar oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir.

HAVO (Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs)- Yüksek Dereceli Genel Ortaöğretim

Yaklaşık lise dengi bir okuldur, 12-17 yaş arası öğrenciler için 5 yıl süreli bir genel ortaöğretim kurumudur. HAVO okulları, meslek yüksekokullarına (HBO) öğrenci hazırlar. Bu okulların ilk üç yılında tüm öğrenciler temel ortaöğretimin 15 zorunlu dersini alırlar. Son iki yılda ise 6 dersten yapılan bitirme sınavlarına hazırlanırlar. HAVO mezunları için, ülkemizde liselerimizin 10. sınıfına doğrudan, 11. sınıfına seviye tespit sınavı ile alınabilecekler seviyesinde denklik yapılmaktadır.

HAVO diploması meslek yüksekokullarına gidebilmeyi sağlar. Öğrenciler meslek yüksekokullarında kuramsal bilgi ve staj yoluyla öğrenecekleri meslekle ilgili uygulamalı dersler alırlar. Örneğin temel eğitim öğretmeni olmak istendiğinde, bir yüksekokul olan Temel Eğitim Pedagoji Akademisine (PABO-Pedagogische Academie Basisonderwijs) gidilebilir. HAVO mezunlarının üniversiteye geçiş yapabilmeleri için VWO'ya iki yıl ya da HBO'ya bir yıl devam etmeleri gerekir.

VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs)- Üniversiteye Hazırlık Eğitimi

VWO, Hollanda'da ilköğretimi tamamlayan öğrencilerin yaklaşık %2'sinin gidebildiği ortaöğretim sisteminin en üst düzeyindeki okul türüdür. Öğrencileri üniversitelere hazırlayan ve temel ortaöğretimi de kapsayan altı yıl süreli okullardır. VWO'da iki okul türü bulunmaktadır; Athenneum ve Gymnasium. Gymnasium'da Antik Yunanca ve Latince okutulur. Amacı öğrencileri bilimsel eğitimin verildiği üniversitelere hazırlamaktır. Altı yılın sonunda her öğrenci en az 7 dersten mezuniyet sınavına girer. VWO okulunu bitirenler doğrudan üniversiteye gitme hakkını elde ederler. VWO mezunları için, ülkemizde lise mezunu seviyesinde denklik yapılmaktadır.

Okul bitirme/ayrılma sınavlarında HAVO öğrencileri 7, VWO öğrencileri 8 dersten sınava girerler. Öğrencilerin hangi derslerden sınava gireceği okul tarafından belirlenir. Sınav içeriği, derslerin kazanımlarının edinilip edinilmediğini test etmektedir.

Yükseköğretime hazırlayan programların VWO'nun bitiminde öğrencilere "Gymnasium Diploması" ve "Atheneum Diploması- Edebiyat" olmak üzere iki farklı diploma verilir.

VWO mezunları, mezun oldukları alana uygun üniversitelere kayıt yaptıırma hakkına sahiptir. 5 yıllık HAVO lise ya da 6 yıllık VWO genel lise öğreniminden sonra meslek yüksekokulları ya da üniversitelere gidebilirler. Meslek yüksekokulları, 4 yıllık ve HAVO'nun üzerine 5 yıllık olarak iki farklı düzeyde olup, üniversiteler 5-6 yıllık bir eğitim süresine sahiptir. Hollanda'da

ortaöğretim ve yükseköğretimin önemli bir özelliği gerekli dersleri ve puanı alan öğrencinin istediği lise ya da yüksek okula-üniversiteye geçişinde sağlanan kolaylıklar ve esnek uygulamalardır.

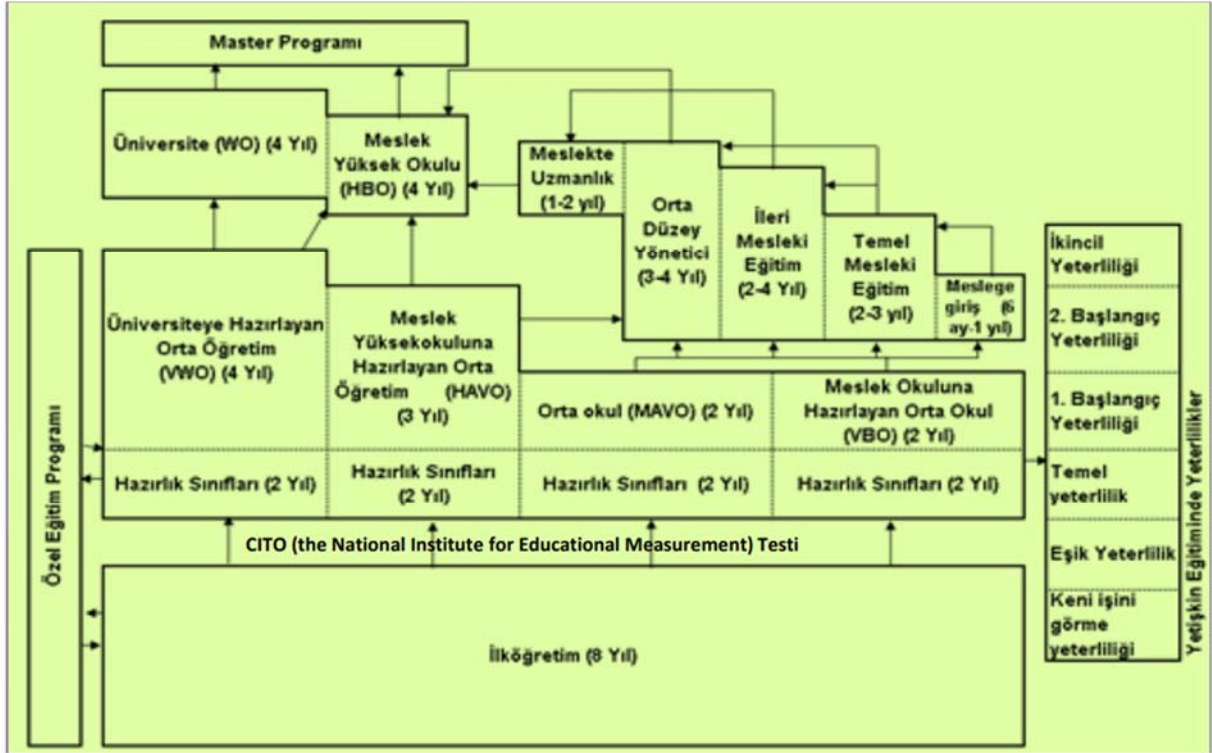
Ortaöğretimde Okul Türleri Arasında Nakiller

Hollanda eğitim sisteminde her ne kadar küçük yaşta (8. sınıf yani Türkiye’de 6. sınıf sonunda) ciddi bir ayrıştırma söz konusu olsa ve %60’ya yakın mesleki ortaöğretime yönlendirme olsa da yatay ve dikey aşağı ve yukarı geçişler mümkündür. Aşağı ya da yukarı geçişlerde belirleyici etkenler; derslerdeki performans, öğretmen raporları, dönem içinde sınavlardan ve ödevlerden alınan notlar ve yılsonu sınav notlarıdır. Bazen de öğrenciler kendileri aşağı dikey geçişi tercih etmektedir. Örneğin VWO eğitimi ağırdır ve VWO’ya giren bazı Türk öğrenciler- ki sayıları fazla değildir- istikrarlı bir grafik çizmemekte ve VWO’yu bırakarak HAVO’ya devam etmeyi tercih etmektedir.

Aşağıdaki Hollanda eğitim sistemindeki geçişleri gösteren tabloda da görüleceği üzere örneğin, istenen yeterliliklere sahip olan bir mesleki ortaokul öğrencisi HAVO’dan (genel liseden) eğitimine devam edebilme şansına sahiptir. Bir VMBO öğrencisinin farklı kademedeki eğitime devam edebilmesinin şartlarından biri notlarının tüm derslerinde en az 7,5 olmasıdır. Aynı şekilde genel lisede okuyan da gerekli yeterlilikleri sağladığında üniversite öncesi eğitim olan VWO’ya geçebilir. HAVO’dan VWO’ya geçebilmesi için öğrencinin tüm ders notlarının 8 ve üzerinde olması ve dersine giren öğretmenlerin (yarısı+birinin) öğrencinin VWO’da başarılı olacağını onaylaması, veli ve öğrencinin de bunu kabul etmesi ve istekli olması gerekir. Geçişler öğrenci, veli ve öğretmenlerin ortak kararıyla alınır. Veli istese de öğretmenler onaylamadığında geçiş gerçekleşmez, aynı şekilde öğretmenler önerse de veli ve öğrenci istemezse geçiş yine gerçekleşmez. Ancak ilköğretim sonrası VWO’ya yerleşen bir öğrenci oradan mezun olmayı garantilemez. Yılsonu değerlendirmelerinde yeterli bulunmazsa genel lise olan HAVO’ya gönderilir.

Öğrencilerden VMBO (meslek öncesi ortaöğretim) teorik programını tamamlayanlar HAVO (genel ortaöğretim) 4. sınıfa geçebilir; HAVO teorik derslerini başaranlar da üniversiteye hazırlık eğitimi olan VWO’nun 5. sınıfına geçebilir (NUFFIC, 2022).

Grafik 15. Hollanda Eğitim Sisteminde Yatay ve Dikey Geçişler

Yükseköğretim

Hollanda'da 2 tür yükseköğrenim vardır:

Araştırma odaklı yükseköğretim (wetenschappelijk onderwijs, WO)

Yüksek mesleki eğitim (hoger beroepsonderwijs, HBO)

WO ve HBO için ayrı türde yükseköğretim kurumları bulunmaktadır.

Araştırma Odaklı Yükseköğretim (WO)

Üniversiteler araştırma odaklı yükseköğrenim sunmaktadır (wetenschappelijk onderwijs, WO). Bu tür eğitimin amacı, öğrencileri bilim insanı olarak veya bilimsel bilgiyi uygulayabilecekleri bir meslek için (örneğin diş hekimi veya eczacı olarak) yetiştirmektir. Vurgu, bilimsel düşünme ve bilimsel sorunları çözme üzerinedir.

WO Üniversiteler, bilimsel araştırmayı sürdürmek ve bunların öğretilmesi amacını taşımaktadır. Üniversite ile yüksekokul arasındaki fark ise, üniversitede en az 3 fakülte (tıp fakültesi ve bir matematik veya fizik bilimleri fakültesi) bulunmasından kaynaklanmaktadır. Bu öğretim kurumlarına giriş için aynı yasal kurallar uygulanır ve verdikleri derecelerin değerleri

de eşittir. Bu kurumlar tümüyle devlet sorumluluğu altındadır. Hollanda'da yükseköğretim sistemi içinde 10 resmi, 3 özel, toplam 13 örgün üniversite vardır.

Üniversitelere devlet teşviki verilmekte olup bu teşvikin verilmesi öğrenci sayısı, alınan lisans ve yüksek lisans dereceleri gibi performans göstergelerine bağlıdır. Üniversiteler, uygun gördükleri şekilde öğretim veya araştırma için devlet yardımlarını kullanabilmektedir.

Öğrenciler araştırma odaklı yükseköğretimde aşağıdaki dereceleri alabilirler: lisans derecesi, yüksek lisans derecesi, PDEng ve doktor/doktora.

Tablo 30. Hollanda’da Araştırma Odaklı Yükseköğretimin (WO) Çeşitleri

	Süre	İçerik	Kabul Şartları	Diploma	Yeterlilikler Çerçevesi
Lisans Derecesi (WO)	3 yıl (180 AKTS) ¹	Genellikle birinci yıl sertifikasına götüren bir birinci yıl aşaması; esas olarak 1 uzmanlık alanında (teorik) eğitim veya bir ana dal / yan dal yapısı; genellikle 3. yılda kısa bir tez takip eder.	VWO diploması veya HBO birinci yıl sertifikası (propedeuse) ve bazen ekstra şartlar (örneğin belirli bir konu kombinasyonu)	Bachelor of Arts (BA)/Bachelor of Science (BSc)/Bachelor of Laws (LLB) * WO yüksek lisans programına erişim. Bir HBO yüksek lisans programına erişim de mümkündür.	Bir lisans derecesi Hollanda Yeterlilikler Çerçevesi'nin (NLQF) 6. seviyesi olarak sınıflandırılır.
Yüksek Derecesi (WO)	1 yıl (60 AKTS; çoğu uzmanlık alanı); 2 yıl (120 AKTS; teknik ve doğa bilimleri uzmanlıkları ve çeşitli uzmanlık alanlarında)	Özel uzmanlık ve araştırma yöntemleri eğitimi; genellikle zorunlu bir tez içerir.	WO lisans derecesi, bazen ekstra gereklilikler olabilir.	Master of Arts (MA), Master of Science (MSc), Master of Laws (LLM), Master of Business Administration (MBA)	

¹ Üniversitede 1 kredi: 28 çalışma saatine denk gelmektedir.

	Süre	İçerik	Kabul Şartları	Diploma	Yeterlilikler Çerçevesi
	araştırma yüksek lisansları); 3 yıl (180 AKTS; tıp, veterinerlik, eczacılık ve diş hekimliği)			* Bir doktora programına (Doctor/PhD veya PDEng) erişim veya çalışma.	
PDEng	2 yıl	Teknolojik tasarıma vurgu; doktora programından daha çok uygulama ve iş/endüstri odaklı.	genellikle yüksek derecesi gibi gereksinimler.	WO lisans ve mektubu ekstra	Mühendislikte Profesyonel Doktora (PDEng) Hollanda Yeterlilikler Çerçevesinin (NLQF) 8. seviyesi olarak sınıflandırılır.
Doktor/Doktora	Genellikle 4 yıl (genellikle AKTS'siz)	Muhtemelen eğitimle birlikte bağımsız araştırma yapmak ve bir tez yazmak.	Genellikle yüksek derecesi ve sunum planı gibi koşullar.	WO lisans ve kişisel araştırma ek	Doktor veya doktora derecesi Hollanda Yeterlilikler Çerçevesinin (NLQF) 8. seviyesi olarak sınıflandırılır.

Yüksek Mesleki Eğitim (HBO)

Yüksek mesleki eğitim (hoger beroepsonderwijs, HBO), araştırma odaklı yüksek eğitime (WO) kıyasla daha pratik odaklıdır. Uygulamalı bilimler üniversitesindeki bir HBO programı, öğrencileri belirli bir meslek için eğitir.

HBO denilen yüksekokul, daha yüksek bir mesleki yeterliliğin gerekli veya yararlı olduğu meslekler için gerekli olan teorik ve pratik eğitimi vermektedir. Hollanda'da 43 adet HBO Kurumu bulunmakta olup bu kurumlar geniş bir disiplin yelpazesinde 200 program sunmaktadır. Mezunlar, ticaret ve sanayi, sosyal hizmetler, sağlık hizmetleri ve kamu sektöründe orta ve üst düzey meslekler dâhil olmak üzere çeşitli alanlarda iş bulmaktadır.

Bir uygulamalı bilimler üniversitesinde öğrenciler aşağıdaki diplomaları alabilirler: ön lisans derecesi, lisans derecesi, yüksek lisans derecesi ve HBO sonrası yeterlilik

Tablo 41. Hollanda'da Yüksek Mesleki Eğitim (HBO) Türleri

		Süre	İçerik	Kabul Şartları	Diploma	Yeterlilikler Çerçevesi	
Ön Lisans Derecesi	2 yıl (120 AKTS)	Teori bağlantılıdır; öğrenciler belediyelerde kuruluşlarda ödevler / sırasında haritalamayı çözmeyi öğrenirler.	pratikte şirketlerde veya pratik stajlar sorunları ve ek koşullar.	HAVO diploması, VWO diploması veya MBO diploması seviye 4, bazen konu kombinasyonları ve/veya beceriler gibi ek koşullar.	Ön Lisans Derecesi (AD)	Diplomanın işlevi; çalışmak veya ilgili bir çalışma alanında HBO lisans programına başlamak. Genellikle öğrenciler lisans programını nispeten kısa bir sürede (2 yıl) tamamlayabilirler.	Önlisans derecesi Hollanda Yeterlilikler Çerçevesinin (NLQF) 5. seviyesi olarak sınıflandırılır.
					Bachelor of Arts (BA), Bachelor of Science (BSc), Bachelor of Business Administration (BBA), Bachelor of Social Work (BSW) ve Bachelor of Education (BEd) gibi bir lisans derecesi.		
Lisans (HBO)	Derecesi	Süre 4 yıl (240 AKTS). Bu programlar 3 yılda tamamlanabilir.	İlk yıl aşaması (hazırlık yılı), ardından ana aşama başlar (uzmanlaşma). 3. yıl: genellikle yaklaşık 9 aylık zorunlu bir işe yerleştirme. 4. yıl: bir tez veya final projesi.	HAVO diploması veya MBO diploması seviye 4, bazen ekstra gereklilikler, örneğin konu kombinasyonları ve/veya beceriler için.	Bachelor of Arts (BA), Bachelor of Science (BSc), Bachelor of Business Administration (BBA), Bachelor of Social Work (BSW) ve Bachelor of Education (BEd) gibi bir lisans derecesi.	Diplomanın işlevi: iş	

	Süre	İçerik	Kabul Şartları	Diploma	Yeterlilikler Çerçevesi	
Yüksek Derecesi (HBO)	Lisans	Genellikle 1 yıl (60 AKTS), ancak sanat programları ve öğretmen eğitimi programları gibi bazı uzmanlıkların süresi 2 yıldır (120 AKTS).	Öğrenciler belirli bir meslek hakkında daha derinlemesine bilgi edinir; bu, uygulamalı araştırmaya vurgu yapan bir tez veya final projesi ile sonuçlanır.	Genellikle lisans derecesi veya WO lisans derecesi olabilir. Bazen iş deneyimi de gereklidir (aynı zamanda).	veya bir HBO yüksek lisans programına erişim. Master of Arts (MA), Master of Science (MSc), Master of Business Administration (MBA), Master of Social Work (MSW) ve Master of Education (MEd) gibi bir yüksek lisans derecesi. Diplomanın işlevi: genellikle belirli bir meslekte daha fazla uzmanlaşma.	Yüksek lisans derecesi, Hollanda Yeterlilikler Çerçevesi'nin (NLQF) 7. seviyesi olarak sınıflandırılır.
HBO Yeterlilik	Sonrası	Bazı uygulamalı bilimler üniversiteleri, lisansüstü sürekli mesleki eğitim (HBO) programları sunmaktadır. Öğrenciler en az HBO lisans derecesi aldıktan sonra bu programları takip edebilirler. Eğitim programı genellikle bir işveren tarafından karşılanır.				

Yükseköğretim Kurumlarının Çeşitleri

Hollanda'da yukarıda bahsedilen yükseköğrenim türlerinin alındığı kurumlar şunlardır:

- Üniversiteler, üniversite kolejleri ve araştırma odaklı yükseköğrenim için uluslararası eğitim enstitüleri (WO)
- Yüksek mesleki eğitim için uygulamalı bilimler üniversiteleri (HBO)

Hollanda'da tam gün eğitime devam etme olanağı olmayanlar için **Açık Üniversite** eğitimi de verilmektedir. 1984 yılında çıkarılan Uzaktan Öğretim Yasası ile bağımsız bir yükseköğretim kurumu olarak kurulan Açık Üniversite; hukuk, ekonomi, işletme, yönetim bilimleri, teknik bilimler, doğa bilimleri ve sosyal bilimler dallarında akademik ve mesleki yükseköğretim programları sunmaktadır.

Üniversitelerde lisans düzeyindeki programlarının resmi süresi 4 yıldır. Ancak, öğrencilerin büyük çoğunluğu öğrenimlerini 6 yılda bitirmektedir. Tüm akademik yükseköğretim programlarında ilk yıl hazırlık devresi, sonraki üç yıl bir alanda uzmanlaşma devresidir. Her programın hazırlık devresinde tüm öğrenciler, ortak genel derslerini görürler. Öğretim yılı boyunca öğrenciler, öğretim elemanları tarafından 2-3 ayda bir yapılan ara sınavlara girerler. Bu sınavlardan öngörülen alt sınırı geçen öğrenciler, 1. öğretim yılının sonunda hazırlık devresini bitirme sınavlarına girerler. Bu sınavların 2. öğretim yılının sonuna kadar verilmesi gereklidir. 4. öğretim yılının sonunda da öğrenciler, bitirme sınavlarına girerler. Bitirme sınavlarını başaran ve lisans diploması ya da bazı alanda yüksek lisans diploması alan öğrenciler, dört yıllık bir öğrenimden sonra doktora derecesi alabilirler. Mesleki yükseköğretim programlarını bitiren öğrenciler de bazı giriş koşulları taşımaları durumunda, üniversitelerde yüksek lisans programlarına devam edebilirler.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Ortaöğretime Geçiş

Temel eğitim okullarını bitiren çocuklar eğitimini tamamlamış sayılmaz. Temel eğitimde sekizinci yılın sonunda ülke genelinde Ulusal Eğitim Ölçümü Enstitüsü (CITO) tarafından yapılan sınavlarda alınan notlara bağlı olarak öğrenciler ortaöğretim kurumlarından birine (mesleki ortaöğretim, genel ortaöğretim, üniversiteye hazırlık) yönlendirilmektedir.

CITO sınavının sonuçlarına ve öğretmenin önerisine göre öğrenciler, ortaöğretim okullarına yönlendirilir. Temel eğitim sonunda bir diploma veya sertifika verilmez.

Öğretmen tarafından, öğrencinin ilgi ve becerileri ile CITO sınavından aldığı sonucunun belirtildiği ortaöğretime tavsiye raporu yazılır. Bu raporla ortaöğretime kayıt yapılır.

Hollanda eğitim sisteminde temel eğitim sonunda yapılan CITO sınavı dışında herhangi bir merkezi sınav uygulaması bulunmaz. Zorunlu müfredatı içeren CITO sınav sonuçları, öğrencilerin temel eğitimdeki başarı düzeylerini açıklamakta yol göstericidir. Ortaöğretime geçiş, öğrencinin başarısına bağlıdır ve gerekli performansı gösteremeyen öğrencilerden bir yıl tekrarlamaları istenebilir. Merkezi sınavda, bir yılda iki kez başarısız olan ortaöğretim öğrencileri, daha az nitelik gerektiren bir eğitim türüne geçmek zorundadır. Öte yandan, ortaöğretimde farklı okul türleri arasındaki transferler belirli bir aşamaya kadar mümkündür. Ayrıca, öğrenciler mezun olduktan sonra diplomalarını (yeterliklerini) genellikle daha yüksek seviyeli bir ortaöğretim yeterliliğine yükseltmeyi seçebilirler, bu yöntem *stacking* olarak adlandırılır (State University, 2022).

Merkezi Sınav (CITO)

Bu sınav ilkokuldan sonra, öğrencilerin seviyelerine uygun ortaöğretimde hangi okul türüne devam edeceği konusunda rehberlik etmek için merkezi olarak yapılmaktadır. Tüm öğrenciler ilkokul 8. sınıfta final sınavına girmek zorundadır. Aşağıdaki öğrenci grupları için yasal olarak bir final sınavına girmek zorunlu değildir, ancak bu öğrencilerin final sınavına katılmasına izin verilir:

1. Çok zor öğrenenler,
2. Öğrenme güçlüğü engellerinden biri olan birden fazla engeli olan öğrenciler,
3. Hollanda'da dört yıldan az bir süredir yaşayan ve henüz Hollandaca diline yeterli düzeyde hâkim olmayan öğrenciler.

Bakanlığın paylaştığı verilere göre, 2.700'den fazla ilköğretim okulunda bulunan yaklaşık 80.000 sekizinci sınıf öğrencisinin 2022 yılında yapılan merkezi sınava girmiştir. Merkezi Sınava giren her öğrenci, 501'den 550'ye kadar standart bir puan alır. Buna göre, öğrencilere en uygun okul tavsiye edilir.

Tablo 62. Merkezi Final Testi (2022) Tavsiye Limitleri

Varsayılan Puan	En Uygun Okul Türü için Tavsiye
501- 510	Temel Seviye Mesleki Ortaöğretim (VMBO-BL)
511- 523	İleri Düzey Mesleki Eğitim (VMBO-KL)
	İleri Düzey Mesleki Eğitim (VMBO-KL)
524- 531	Teorik Program (VMBO-TL)
	Karma Program (VMBO-GL)
	Teorik Program (VMBO-TL)
532- 539	Karma Program (VMBO-GL)
	Genel Öğretim (HAVO)
540- 544	Genel Öğretim (HAVO)
	Üniversiteye Hazırlık (VWO)
545- 550	Üniversiteye Hazırlık (VWO)

Bir öğrenci, Merkezi Sınavda okul tavsiyesinde belirtilenden daha iyi performans gösterirse, ilkokul, öğrencinin daha önce verdiği okul tavsiyesini yeniden gözden geçirmelidir. İlkokul öğrenciler ve velilerle tekrar görüştükten sonra okul tavsiyesini yukarı çekebilir. Bakanlıkça, Merkezi Sınavın sonuçları katılımcı ilköğretim okullarıyla paylaşılır. İlkokullar, sonuçlarla ilgili öğrencilerin velilerini bilgilendirmekten sorumludur.

Öğrenci raporu şunları içerir: öğrenciye en uygun okul türü için test tavsiyesi ve birleştirilmiş standart puan, test bileşeni başına alan puanı (dil, matematik, diğer dersler), referans seviyelerindeki puan, öğrencinin becerilerinin bileşeni başına bir alan analizi.

Standart Puan

Merkezi Sınav sonucu, standart puanda görüntülenir. Standart puan, dil ve matematik bileşenleriyle ilgili doğru yanıtlanan soruların sayısına bağlıdır. Toplam doğru sayısı 501 ile 550 arasında bir sayıya dönüştürülür. En uygun ileri eğitim için standart puan sonucuna, okul tavsiyesi eşlik eder.

Alan Puanı

Alan puanları, öğrencilerin Merkezi Sınavda, alanlarında nasıl puan aldıklarını gösterir. Alan puanları 0 ile 50 arasındadır. Yüksek standart puanlara sahip öğrenciler genellikle çeşitli alanlarda da yüksek puan alırlar ve düşük standart puanlara sahip öğrenciler genellikle biraz daha düşük puan alırlar. Alan puanlarına genel bakışta, öğrencilerin hangi alanlarda daha iyi, hangi alanlarda daha az başarılı olduğu görülebilmektedir. Ayrıca bu puanlar, sadece bir öğrenci için değil, aynı zamanda öğrenciler arasında da karşılaştırılabilir. Bir öğretmen farklı öğrenci raporlarını karşılaştırdığında öğrencilerin alan puanlarını karşılaştırabilir. Örneğin, matematik dersinde hangi öğrencilerin iyi puan aldığını, hangilerinin almadığını görmek mümkündür.

Ortaöğretimde ve sonrasında okul başarısı için dil ve matematik dersleri çok önemlidir. Merkezi Sınav, bu nedenle öğrencinin hangi referans seviyesine ulaştığını ölçer (1F/1S/2F). Sekizinci sınıfın sonunda çoğu öğrencinin referans seviyesi olarak 1F'ye ulaşması beklenmektedir (MOE, 2022).

Referans Çerçevesi (Yeterlilik Çerçevesi)

Hollanda Dili ve Matematik Kararnamesi alan başına referans düzeylerine ilişkin genel standartları içermektedir. Bu genel standartlara bakıldığında, belirli bir alandaki referans seviyesinin gerçekte ne anlama geldiği ve öğrencilerin neleri bilmeleri ve neleri yapabilmeleri gerektiği anlaşılmaktadır. Referans seviyeleri, ilköğretim, özel eğitim ve ortaöğretim için geçerlidir.

Referans çerçevesi, temel düzeylerden ve hedef düzeylerden oluşur. Temel düzey (F düzeyi), mümkün olduğu kadar çok öğrencinin ulaşması gereken temeldir. Hedef seviye (S seviyesi), daha fazlasına ulaşabilen öğrenciler içindir. **Dil ve matematik sınavında öğrencilerin şu referans seviyelerine ulaşması beklenir: Temel eğitim 1F, mesleki ortaöğretim (VMBO) 2F, genel ortaöğretim (HAVO) 3F ve üniversiteye hazırlık (VWO) matematik 3F, dil 4F.**

Dil Alanı (Hollandaca) referans seviyeleri 4 ana başlık altında düzenlenmiştir:

- Sözlü dil becerileri (konuşma, dinleme ve konuşma).
- Okuma becerileri (iş ve edebi metinleri okumak dâhil).
- Yazma becerileri (örneğin, bir deneme yazma).
- Sözlük (örneğin sesli harf, isim veya atasözü gibi kavramların bilgisi) ve dil becerisi (dili doğru uygulama).

Matematik referans seviyeleri 4 ana başlık altında düzenlenmiştir:

- Sayılar
- Orantılar
- Ölçüm ve Geometri
- İlişkiler

Referans seviyeleri, okulların dil ve matematik eğitimlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Referans seviyelerinin avantajları şunlardır:

- Referans seviyeleri, öğrencilerin belirli zamanlarda hangi becerilere sahip olması gerektiğini açıkça tanımlar. Bu, okulların hedeflerini daha iyi belirlemelerine ve eğitimlerini buna göre uyarlamalarına olanak tanır.
- Okullar, öğrencilerinin öğrenme performansını daha iyi ölçebilir.
- Farklı okul türlerinin eğitimleri birbiriyle daha uyumlu hale gelir.
- Bir öğrenci başka bir okula geçtiğinde, hangi seviyede olduğu açıktır. Örneğin, yeni okul, öğrencinin ekstra yardıma ihtiyacı olup olmadığını görebilir.

Dil ve matematik derslerinin yanı sıra Merkezi Sınavda, insanların ve toplumun merkezi olduğu konuları içeren yaşam becerileri olarak tanımlanabilecek world orientation adında bir üçüncü bölüm yer almaktadır. Sınavın seçmeli bileşenini oluşturan bu bölümün soruları coğrafya, tarih, doğa ve teknoloji konuları arasında eşit olarak bölünmüştür. Temel eğitimin, genel amaçlarından biri de “kendine ve dünyaya yönelmektir”. Okulların temel hedefleri mümkün olan konu alanlarını birlikte sunmasıdır, çünkü çocukların çok yönlü gelişmesi önemlidir. Yaşam becerileri derslerinde öğrencilerin okulda öğrendikleri becerileri doğal ve işlevsel bir şekilde uygulama imkânları bulunmaktadır. Bu alana dair sorular, standart puana ve dolayısıyla değerlendirme tavsiyesine dâhil olmamasına rağmen, test analizleri, seçmeli bileşene katılan okullarda daha yüksek standart puanlar elde edildiğini göstermektedir. Ayrıca, bu bölümden elde edilen sonuçlar öğrencinin motivasyonu, ilgisi ve seviyesi hakkında bir gösterge sağlamaktadır (MOE, 2022).

Yükseköğretime Geçiş

Hollanda, yükseköğretime açık kabulü olan (merkezi sınavsız) 14 OECD ülkesinden biridir. Başvuru süreci merkezi olarak yönetilmektedir. Öğrenciler, en fazla üç tercih belirtebilmektedir. Bu, diğer birçok OECD ülkesinde öğrencilerin sahip olduğu seçenek sayısından daha azdır. Bunda, son yıllarda Hollanda'da kariyer rehberliği önem verilmesinin ve öğrencilerin mesleğe götüren okul seçimlerinde başlangıçtan itibaren yönlendirilmesinin etkili olabileceği düşünülmektedir. **Hollanda'da, genel ortaöğretim ve üniversite hazırlık**

okullarını bitiren öğrenciler, yükseköğrenime devam etme seçeneğine sahiptir, ancak genel ortaöğretim sadece uygulamalı bilimler üniversitelerine erişim sağlamaktadır. Mesleki ortaöğretime devam eden öğrenciler ancak ek eğitim programlarını tamamladıktan sonra yükseköğretime devam edebilirler. Bununla birlikte, nispeten az sayıda öğrenci bu yolu takip etmektedir. Öğrenci alım sürecinde, bazıları giriş sınavı yapsa da enstitülerin başvuru mektupları, not ortalamaları, mülakatlar gibi ek kabul kriterleri vardır. Enstitüler, en az iki ek kriter uygulanmak zorundadır (OECD, 2019).

Yükseköğretime girebilmenin ön koşulu, genel veya mesleki ortaöğretim diplomasına sahip olmaktır. Üniversite kapsamına girmeyen mesleki yükseköğretim programlarına girecek öğrencilerde yükseköğretime hazırlayan genel ortaöğretim programını veya ortaöğretim düzeyinde üst dereceli genel ortaöğretim programını bitirmiş olma ya da mesleki ortaöğretimde 3-4 yıllık bir öğrenim görmüş olma koşulu aranır. Ayrıca, her yüksekokul öğrencinin öğrenim görmek istediği meslek dalına göre, not ortalaması, ortaöğretimde uygun dersler almış olma, seçme sınavı gibi özel giriş şartları da koyabilir. Her yüksekokulun uyguladığı programlara alınabilecek öğrenci sayısı, bu alandaki işgücü gereksinimi de dikkate alınarak merkezi hükümet tarafından belirlenir. Bir programa başvuran öğrenci sayısının alınacak öğrenci sayısından fazla olması durumunda, seçim not ortalamasına göre veya sınavla yapılır. Hangi yükseköğretim programına alınacak öğrenci sayısında sınırlama olduğu ve bu programlar için öğrencilerin nasıl seçilecekleri üniversiteler ve Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı tarafından her yıl yeniden belirlenir.

VWO mezunları üniversitelerin istedikleri bölümlerine doğrudan üniversiteye geçme hakkına sahiptir. HAVO'dan da belirli lisans diploması alınabilecek bazı bölümlere geçiş hakkı vardır. VWO diploması ile gidilen üniversite bölümlerine bir HAVO mezunu ancak bir yıl HBO yani meslek yüksekokulu okuduktan sonra gidebilir. Dört yıllık VMBO mezunları iki yıllık meslek yüksekokulu diploması aldıktan sonra ancak HAVO mezunlarının gidebildiği bölümlere devam edebilir, sadece VWO mezunlarının doğrudan geçiş hakkı olan bölümlere gidemezler (NUFFIC, 2022).

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Temel Eğitimde Sınıf Geçme

Temel eğitimde, her sınıf düzeyini tamamladıktan sonra öğrenciler bir değerlendirmeye tabi tutulup gereken becerileri edinemediği yönünde görüş olduğu takdirde sınıf tekrarı yaptırılır. Her kademedeki net bir şekilde belirlenen kazanım ve becerileri edinemediği yönünde sınıf öğretmenin raporu olan öğrenciye sınıf tekrarı yaptırılır, tekrar yaptırılan öğrenciye okul içinde destek eğitimi verilir.

Sınıf içi değerlendirmelerde metin yazma, grup çalışması, araştırma ve sunum yapma gibi çeşitlilik vardır. Çoktan seçmeli sınavlar sınıf içinde yaygın değildir. Temel eğitimde 4. sınıfa kadar karnede Türkiye’de olduğu gibi orta, iyi, pekiyi gibi ifadeler, üst kademelerde ise 10’luk sistemde derslerin karşısında notlar yazılıdır. Yine Türkiye’deki gibi öğrencinin kişisel gelişimine dair hususlar ve sınıf öğretmenin görüşü karnede yer alır. Yılda iki kez karne verilir.

3. sınıftan (yani Türkiye sisteminde ilkokul 1. sınıftan itibaren) öğrenciler okulları tarafından düzenlenen CITO sınavlarına girerler. Öğrenci okula başladığı andan itibaren gelişim süreci hakkında rapor düzenlenir. 8. sınıfa geldiğinde öğrenci portfolyosunda 3. sınıftan itibaren her yıl girdiği CITO sınav sonuçları, sınıf öğretmeni ve okul rehberlik öğretmenin raporları vardır. 8. sınıfta girdiği CITO sınavı ve o yıla ait raporları da dikkate alınarak sınıf öğretmeni hangi ortaöğretim kurumuna devam edeceğine dair tavsiye kararını verir. 8. sınıfta Mayıs tatilinden önce bölge içinde aynı gün CITO uygulanır. Bu bölgesel merkezi sınavla okulda karşılaşılması muhtemel taraflı karar vermelerin önüne geçilir ve en son bölgesel CITO sonucu da dikkate alınarak öğrencinin gideceği ortaöğretim kurumu hakkında nihai tavsiye kararı verilir. Hollanda’da CITO sonuçlarında öğrencilerin yaklaşık %60’ı mesleki ortaöğretime yönlendirilmektedir.

HAVO/VWO’ya girişte okullar öğrencilerin ilköğretim okullarının tavsiyesini dikkate alarak hangi öğrenciyi alıp almayacaklarına kendileri karar verirler. Öğrencilerin CITO okul ve merkezi sınav sonuçları bu kararda etkilidir. Bazı istisnai durumlarda okul – örneğin yetenekli öğrencilere dans, müzik, spor gibi alanlarda yönelik özel programlara sahipse- kendi giriş sınavını da yapabilir.

Ortaöğretimde Sınıf Geçme

Ortaöğretim ilk kademede öğrenciler en az 15 ders almak zorundadırlar. İlk kademe en az 2, en fazla beş yılda tamamlanır. Öğrenim süresi yılda 32 haftadır. Ders değerlendirme 10 üzerinden yapılır ve en düşük geçer not 6’dır. Öğretim yılı sonundaki değerlendirmeye göre tüm derslerden en az geçer not almış olan öğrenciler bir üst sınıfa geçer. Ortaöğretimde öğrenciler her dersten sınav, proje ödevi, grup çalışması gibi öğretmenin kendi düzenlediği sınavlara girerler. Her dönem öğrenci 10’luk sistem üzerinden aldığı notları gösteren bir karne alır. Ortaöğretimde üç dönem derslerin değerlendirme raporlar/karneleri verilir.

Her dersten merkezi sınavlara veya okul bitirme sınavlarında temel derslerin ortalaması 100 üzerinden 37,5 olması gerekir. Alan derslerinin her birininin 5,5 ve üzeri olması gerekir. Lise

son sınıfta 3-4 dersten 5 altı not alan ve dolayısıyla alan derslerinde başarısız olduğu için diploma alamayan öğrencinin üç seçeneği vardır:

a) Son sınıfı tamamen tekrar eder.

b) Sadece geçemediği derslere devam eder.

c) Örgün eğitim dışında okulunun yönlendirdiği bir Açık Liseden kaldığı dersleri tamamlar. Sonunda yine örgün eğitim diploması alır.

Öğrenci öğretim süresini tamamladığında transkript alır, ancak bitirme sınavlarında tüm derslerinde başarılı olduğunda diploma alabilir. Tüm derslerinden bitirme notları 8 ve üzerinde olan öğrencinin diplomasında “Çok Başarılı” ibaresi olur.

Ortaöğretim Okul Bitirme Sınavları

Müfredat Geliştirme Vakfı (Stichting voor Leerplan Ontwikkeling-SLO) öğrenim hedeflerini, ders başına, okul türüne ve öğrenme yoluna göre sınav programlarını belirler. Her kademe için öğrencinin belirlenen kazanımları edinip edinemediği sınavlarla test edilir. Yani bir sınav programı, bir dizi kazanım hedefidir. Sınav programı hangi kazanım hedeflerinin merkezi sınavın veya okul sınavının bir parçası olduğunu belirler.

İlköğretim için 8.sınıfın sonunda ve ortaöğretim için alt ortaöğretimin sonunda temel hedefler belirlenir. Temel hedefler, okul için bir ödev görevi görür ve öğrencilerin neyle temasa geçmeleri gerektiğini, bilgi ve beceriler açısından onlardan ne gibi çaba beklendiğini ve nihayetinde hangi alanda uzmanlaşmaları gerektiğini tanımlar.

Ortaöğretim tüm programlarında hem ilk üç yılı kapsayan temel devre hem de üst devre bitirme sınavları ile tamamlanır. Temel devrenin sınavları beden eğitimi hariç tüm dersleri kapsar ve öğrenciler en erken 2. yılın sonunda bu sınavlara girebilirler.

Sınavları içeriği, Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı'nın belirlemiş olduğu kazanımlardır. Bu sınavları okul kendisi düzenleyebileceği gibi CITO-TEST Geliştirme Merkezi tarafından hazırlanan testleri de kullanabilir. Sınavlardan başarılı bulunan öğrenciler temel devre diploması alırlar. 2. sınıfın sonunda programın ana derslerinden başarısız olan öğrenciler bu derslerden sorumlu tutulurlar ve okul onlara izlemeleri gereken yola dair önerilerde bulunur.

Öğrencilerin diploma almaları için **iki tür okul bitirme sınavlarına** girmeleri gerekir.

- Beden eğitimi, sosyal çalışmalar ve sanat derslerini kapsayan **okul sınavları** ve
- Hollandaca, matematik ve bilim derslerinden yazılı ve uygulamalı **ulusal sınavlar**.
Sınavların yazılı ve uygulamalı olması öğrencinin seçtiği alanla ilintilidir.

Okullarda zümrelerin ve öğretmenlerin okul sınavını, kendi anlayışlarına göre düzenleme serbestisi vardır. SLO, tüm sınav konuları için okul sınavı yönergelerini sağlar. Bu

yönergeler, eğitim ve okul sınav programını organize etmede okulları ve ders bölümlerini desteklemeyi amaçlamaktadır. Kılavuzlarda SLO, hangi seçeneklerin mevcut olduğunu, hangi seçimlerin yapılabileceğini ve okul sınavı tasarlanırken nelerin dikkate alınması gerektiğini açıklar. Okul sınav testlerinin şekli ve içeriği için de önerilerde bulunulmakta ve SLO, okul sınavının tasarımında kullanılacak araçlar sunmaktadır.

Sınavlar, öğrencilerin diplomalarını alabilmeleri için neleri bilmeleri ve neleri yapabilmeleri gerektiğini açıklar. Okul sınavında sınavların şekli, içeriği ve ağırlıkları ile ilgili herhangi bir yönerge verilmemektedir. Bu konuların okullar ve bölümlerin kendileri tarafından düzenlenmesi gerekir.

Yükseköğretime hazırlayan programın (VWO) öğrencileri bitirme sınavına yedi dersten, üst ve orta dereceli genel ortaöğretim programlarının (MBO ve HAVO) öğrencileri ise altı dersten girerler. Her üç programda da Hollanda dili, Yabancı dil olarak İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinden birisi, Gymnasiumda da ayrıca Latince ve Yunanca tüm öğrenciler için zorunludur.

Sınav için diğer beş dersi öğrenci kendisi programda yer alan dersler arasından seçebilir.

Öğrenciler, isterlerse bir program için öngörülen ders sayısından daha fazla sayıda dersi sınav için seçebilirler (WENR, 2022).

DEVAM/DEVAMSIZLIK

Hollanda'da okula devam ve okula gelme zamanında hayati önemdedir. Öğrencinin okula geç gelmesi (örneğin okulun kapıları saat 8:30'da kapanır ve bu saatten 1 dakika sonra gelen de geç kalmış sayılır) durumunda durum hemen ailesine bildirilir, ertesi gün öğrenci okulda daha uzun süre kalır. İlköğretimde dokuz kez okula geç kalan öğrencinin durumu Sosyal Hizmetlere bildirilir ve aile hakkında araştırma/inceleme başlatılır. Devamsızlık ancak aile tarafından önceden okul idaresine bildirilmesi ile -ki bu da hastane randevusu gibi zorunlu hallerde- mümkündür. Ebeveyn okulun cep telefonlarına daha önceden indirdiği uygulaması üzerinden çocuğunun neden okula gelemeyeceğini ayrıntılı yazar. Örneğin başı ağrıyor ya da ateşi var şeklinde bir nedenin belli bir süresi vardır. Bu süre aşıldı öğrenci hala okula gitmezse okul durumu ev doktorundan (aile hekimi) soruşturur. 3 defa sebepsiz okula gelmediği tespit edilen öğrencinin durumu da ev doktoru aracılığıyla araştırılır.

Öğrencinin akademik gelişimi ve genel durumu ile ilgili olarak okul, veliye yılda üç kez bilgilendirme yapar. Bunun için okul randevu sistemi açar, veli okul uygulamasından kendisine uygun randevuyu seçerek okulda öğretmenle 10 dakika baş başa görüşür. Ortaöğretimde de branş bazında 10 dakikalık bireysel görüşmeler yapılır.

Öğrencilerin bilgilerinin saklandığı e-okul benzeri merkezi bir sistem olmamakla birlikte okulların kendi uygulamalarında öğrenciye dair bilgiler saklanmakta ve veli ile de iletişim bu uygulama üzerinden yürütülmektedir. Okulun sistemindeki öğrenci bilgileri sadece veli bilgi ve onayı dâhilinde üçüncü kurum ve kişilerle paylaşılabilir.

ÖĞRETİM PROGRAMI

Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı, erken çocukluk eğitimi, ilköğretim, ortaöğretim kademeleri için yasal gereklilikleri ve çerçeveyi belirlemektedir. Ulusal bir müfredat yoktur, ancak genel eğitimde kazanım hedefleri vardır. Okullar kendi müfredatlarını ve öğretim yöntemlerini tasarlamakta özgür olsalar da Bakanlığın zorunlu okul derslerini ve bu dersler için tanımlanmış öğrenme çıktılarını sağladığına dikkat edilmelidir. Zorunlu derslerde gerekli bilgilerin edinilmesi, ilköğretimin sonunda bir başarı testi ile ve ortaöğretimin sonunda ülke çapında yapılan merkezi sınavlarla test edilir. Ayrıca, hem özel hem de devlet okulları, Bakanlık için yıllık Eğitim Durumu raporları hazırlayan bir devlet kurumu olan Eğitim Müfettişliği tarafından da değerlendirilir (WENR, 2022).

Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı, her ders için temel amaçları belirler. Bakanlık, temel amaçları o alanda uzman kurumlara hazırlatır. Müfredat Geliştirme Vakfı (Stichting voor Leerplan Ontwikkeling-SLO) Hollanda'nın bu alanda en büyük kuruluşudur. SLO, çerçeve müfredatı belirler. Temel amaçların hazırlanması uzun ve kapsamlı bir ekip çalışmasını gerektirir. Bu çalışmada alanın uzmanları, okul idarecileri, öğretmenler ve iş dünyasının değişik düzeylerdeki görevlileri yer alır. Zaman zaman müfredatın geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılmaktadır. Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı, 2020 yılında bağımsız bir Müfredat Komitesi kurmuştur. Bu bilimsel komite, 2019'da öğretmenlerin ve okul idarecilerin müfredata dair görüş ve tavsiyelerini dikkate alarak Hollanda ilköğretim ve ortaöğretim müfredatında güncelleme ve iyileştirme tavsiyelerinde bulunmakla görevlendirilmiştir.

Müfredat Komitesi, öğrencinin “ne” öğrenmesi gerektiğiyle ilgilenir, öğretim yöntem ve teknikleri, nasıl ve niçin'in cevapları okullara ve öğretmenlere bırakılmıştır. Bu anlamda merkezi olarak hazırlanan müfredat, bir çerçevedir ve her kademedeki kazanımları ihtiva eder. Amaç, ilköğretimin ilk yılından üniversite eğitimi öncesine yani ortaöğretim son sınıfa kadar bütüncül ve iyi bir yapı oluşturmaktır. Dokuz öğrenme alanı vardır: Matematik ve aritmetik, Vatandaşlık, Dijital Okuryazarlık, İngilizce/Modern Diller, Spor, İnsan ve Doğa, Sanat ve Kültür, İnsan ve Toplum ve Hollandaca (MOE, 2022).

18 yaşın altındaki tüm gençlerin artık bir “temel yeterlilik”, yani bir lise bitirme yeterliliği veya resmi bir mesleki yeterlilik elde edene kadar okulda kalmaları zorunludur. Bu, Hollanda'daki zorunlu eğitim süresinin artık çoğu OECD ülkesinden daha uzun olduğu anlamına gelmektedir (State University, 2022).

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ

Temel Eğitim

Temel eğitim yasası gereğince, resmi ve özel temel eğitim okullarında uygulanacak eğitim programı merkezi olarak hazırlanmaz. Ancak, bu basamağın genel amaçları ve bu amaçları gerçekleştirmeye dönük içerik, Bakanlık tarafından belirlenir. Buna dayanarak her okul kendisi için geçerli olan bir öğretim programı ile bir yıllık etkinlik programı hazırlar. İki yıllık dönem için hazırlanan öğretim programında, okulun özel amaçları, okutulacak dersler ve diğer okul içi ve okul dışı eğitim etkinlikleri, uygulanacak öğretim yöntemleri ve öğrenci başarısını değerlendirme biçimleri yer alır. Yıllık etkinlik planında ise; öğretmenlerin dersleri ve diğer görevleri, öğrencilerin yapmaları gereken etkinlikler, ders ve tatil günleri ve süreleri gibi konular belirtilir.

Temel eğitimde tüm çocuklara öğretilmesi gereken zorunlu temel dersler şunlardır: Felemenkçe, İngilizce (7. sınıfta öğretilir), aritmetik ve matematik, yaratıcı drama (müzik ve sanat), beden eğitimi ve biyoloji, coğrafya, tarih, siyaset, vatandaşlık, yol güvenliği gibi konuları içeren hayat bilgisi dersi. Ayrıca, Frizce Friesland'da zorunlu derstir. Bununla birlikte, tüm okulların cinsellik üzerine ders vermeleri gerekmektedir. Okullar, zorunlu temel derslerin ötesinde ek dersler de öğretebilir. Devlet okullarında din eğitimi verilmezken, hemen hemen tüm özel okullarda din eğitimi verilmektedir. Hollanda eğitim sisteminde ilk seçim yaşı 12'dir. İlköğretimin son sınıfında (8. sınıf) tüm çocukların merkezi olarak düzenlenen başarı testine katılması gerekmektedir. Zorunlu temel dersler kapsamında düzenlenen bu sınava, bazı istisnai durumlar dışında tüm öğrenciler girmektedir. Merkezi sınav sonucunda, öğrenciler başarı düzeylerini ve potansiyellerini açıklayan bir belge alırlar. Test puanlarına ek olarak, öğretmen tavsiyeleri, çocukların ortaöğretim düzeyinde farklı okul türlerine geçişinde etkili olmaktadır (WENR, 2022).

Tablo 63. Temel Eğitim Haftalık Ders Çizelgesi (Hafta içi 4 gün tam, çarşamba yarım gün)

Dersler	Sınıflara Göre Ders Saati								Toplam Ders Saati	Dağılım %
	1	2	3	4	5	6	7	8		
Hollandaca	3,30	3,30	8,45	8,30	8,30	7,45	7,15	7,15	53,42	25,65
Aritmetik/Matematik	0,30	0,30	4,15	4,30	5	5	5	5	29,05	13,96
İngilizce	0,30	0,30	4,15	4,30	5	5	5	5	29,05	13,96
İnsan ve Çevre										
Genel	1	1	1,15	1,15	0,30	0,45	0,30	0,30	5,65	2,71
Coğrafya					1	1,15	1,30	1,30	4,75	2,28
Tarih					1	1,15	1,30	1,30	4,75	2,28
Bilim					1	1,15	1,30	1,30	4,75	2,28
Yol Güvenliği	0,15	0,15	0,30	0,45	0,45	0,45	0,45	0,45	2,85	1,37
Beden Eğitimi	8	8	1,30	1,30	1,30	1,30	1,15	1,15	23,5	11,29
Görsel Sanatlar	6	6	4	4	3,30	3,15	3	3	32,45	15,59
Diğerleri	2	2	1	1	1	1	1	1	10	4,32
Ek Ders	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	9,2	4,42
Haftalık Ders Saati	22,3	22,3	22,3	22,3	25	25	25	25	208,12	100

Ortaöğretim

Ortaöğretimin ilk kademesinde öğrenciler genel bir müfredat takip ederler. Üst kademe yani HAVO 4 ve 5 ile VWO 4,5 ve 6'da Hollandaca, İngilizce, beden eğitimi, kültür ve sanat, sosyal bilimler, matematik (sadece VWO) ve ikinci yabancı dil (sadece VWO) zorunlu derslerdir.

Öğrenciler, HAVO ve VWO üst kademe zorunlu derslerin yanında bilim ve teknoloji, bilim ve sağlık, ekonomi ve toplum ile kültür ve toplum alanlarından birini seçerler. Her alanda öğrencinin seçtiği derslerle ilintili bir proje vardır. Öğrenciler kendi alanlarından iki seçmeli ders ile bir de farklı seçmeli ders alırlar.

Tablo 64. Ortaöğretim İlk Kademe Haftalık Ders Saatleri (VWBO (ilk 2 yıl) HAVO (ilk 3 yıl), VWO (ilk 3 yıl)).

Dersler	HAVO/VWO ilk 3 yıl ders saatleri	Dağılım %
Hollandaca	400	10
İngilizce	280	7
Matematik	400	10
Modern Yabancı Dil	240	6
Tarih ve Siyaset	200	5
Coğrafya	140	3,5
Ekonomi	80	2
Fizik ve Kimya	200	5
Sosyal Bilgiler ve Hayat Becerileri	100	2,5
Bilgi Teknolojileri	180	4,5
Teknoloji	180	4,5
Beden Eğitimi	360	9
Sanat	280	7
Diğer Dersler (Okulun belirleyeceği)	1000	25
3 yıllık toplam ders saati	4000	100

HAVO (Hoger Algemeen Voortgezet Onderwijs)- Yüksek Dereceli Genel Ortaöğretim

HAVO okulları, meslek yüksekokullarına (HBO) öğrenci hazırlar. Bu okulların ilk üç yılında tüm öğrenciler temel ortaöğretimin 15 zorunlu dersini alırlar. Son iki yılda ise 6 dersten yapılan bitirme sınavlarına hazırlanırlar. HAVO mezunları için, ülkemizde liselerimizin 10.

sınıfına doğrudan, 11. sınıfına seviye tespit sınavı ile alınabilecekler seviyesinde denklik yapılmaktadır.

Tablo 65. HAVO Yıllık Ders Dağılımı

Genel Bölümler	Ders Saati	Dağılım %	Genel Bölümler	Ders Saati	Dağılım %
Hollandaca	400	27,3	Sosyal Bilimler	160	10,81
İngilizce	360	24,32	Kültür ve Sanat	120	8,11
Modern Yabancı Dil	160	10,81	Beden Eğitimi	120	8,11
Bilim	160	10,81			
BÖLÜMLER					
Bilim ve Teknoloji	Ders Saati 1160	Dağılım %	Bilim ve Sağlık	Ders Saati 1160	Dağılım %
Matematik B1 ve 2	440	37,93	Matematik B1	320	27,59
Fizik	440	37,93	Fizik	240	20,69
Kimya	280	24,14	Kimya	280	24,14
Proje			Biyoloji	320	27,59
Ekonomi ve Toplum	Ders Saati 1160	Dağılım %	Kültür ve Toplum	Ders Saati 1160	Dağılım %
Ekonomi	440	37,93	Modern Yabancı Dil	200	17,24
Tarih	240	20,69	Kültür ve Sanat	360	31,03

Coğrafya	200	17,24	Tarih	240	20,69
Matematik A 1 ve 2	280	24,14	Matematik A	160	13,79
			Ekonomi	200	17,24
SEÇMELİ DERSLER					
	Ders Saati	Dağılım %		Ders Saati	Dağılım %
Sosyal Çalışma	200	11,63	Felsefe	360	20,93
Yönetim ve Organizasyon	280	16,28	Bilgi Teknolojileri	240	13,95
Beden Eğitimi 2	240	13,95	Modern Dil	160	9,30
Serbest Bölüm	240/280	13,95			

VWO (Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs)- Üniversiteye Hazırlık Eğitimi

VWO'LAR, öğrencileri üniversitelere hazırlayan ve temel ortaöğretimi de kapsayan altı yıl süreli okullardır. VWO'da iki okul türü bulunmaktadır; Atheneum ve Gymnasium. Gymnasium'da Antik Yunanca ve Latince okutulur. Amacı öğrencileri bilimsel eğitimin verildiği üniversitelere hazırlamaktır.

Tablo 66. VWO (Yükseköğretime Hazırlayan Genel Ortaöğretim) Ders Saatleri

Genel Bölümler	Ders Saatleri	Genel Bölümler	Ders Saatleri	Genel Bölümler	Ders Saatleri
Hollanda Dili ve Edebiyatı	480	İngiliz Dili ve Edebiyatı	400	Alman Dili ve Edebiyatı 1	160

Fransız Dili ve Edebiyatı 1	160	Sosyal Bilimler	120	Tarih	80
Kültür ve Sanat 1	200	Beden Eğitimi	160		
BÖLÜMLER					
Bilim ve Teknoloji	Ders Saatleri	Bilim ve Sağlık	Ders Saatleri	Ekonomi ve Toplum	Ders Saatleri
	1840		1840		1840
Matematik ve 2	B1 760	Matematik B1	600	Ekonomi ve 2	1 520
Fizik 1 ve 2	560	Fizik 1	360	Tarih	360
Kimya 1 ve 2	520	Kimya 1	400	Coğrafya	360
		Biyoloji 1 ve 2		Matematik A1 ve 2	600
Kültür ve Toplum	Ders Saatleri	Seçmeli Dersler		Seçmeli Dersler	
	1840				
Modern Dil 2	320	Biyoloji 1	160	Klasik Kültür	200
Felsefe veya Modern Dil 2	320	Ekonomi 1	280	Latince	480
Kültür ve Sanat 2	480	Sosyal Bilimler 2	360	Yunanca	480
Tarih	360	Yönetim ve Organizasyon	360	Serbest Bölüm	400/480
Matematik 1A	360	Bilgi Teknolojileri	280		
Proje		Beden Eğitimi 2	280		

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Hollanda'da zorunlu eğitim 5 yaşında başlar ama veli isterse çocuğunu 4 yaşından itibaren okula gönderebilir. Öğrencilere her yıl iki kez zekâ ve yetenek testleri yapılır. Öğrencide davranış sorunlarıyla birlikte öğrenme güçlüğü tespit edilirse sınıf öğretmeni durumu veli ile paylaşır. İdareye de durum iletilip özel bir kurumdan profesyonel yardım istenir. Pedagog gözetiminin ardından rapor öğrencinin okul değişimini gerektiriyorsa okul, öğrenciyi gereksinimlerine uygun bir okula yerleştirir. Hollanda'da her okulda rehberlik ve psikolojik danışma öğretmeni yoktur ve ihtiyaca göre özel kuruluşlardan destek alınır. Okul, öğrenciyi başka bir okula yerleştirmeden ilişkisini kesemez. Aynı durum ortaöğretim için de geçerlidir.

BELGELENDİRME

18 yaşın altındaki tüm gençlerin bir "temel yeterlilik", yani bir lise bitirme yeterliliği veya resmi bir mesleki yeterlilik (kwalificatieplicht) elde edene kadar okulda kalmaları zorunludur. Bu, Hollanda'daki zorunlu eğitim süresinin artık çoğu OECD ülkesinden daha uzun olduğu anlamına gelmektedir. Ayrıca, mesleki yeterlilik belgesinin alım süresinin 21 yaşına kadar uzatılması planlanmaktadır (WENR, 2022).

ORGANİZASYON VE YÖNETİM

1848'den beri parlamenter bir demokrasi olan Hollanda, her biri kendine özgü kültürel ve dilsel özelliklere sahip 12 eyaletten oluşmaktadır. Eyaletler, ulusal hükümet ile yerel belediyeler arasındaki idari katmanı temsil eder ve yerel veya bölgesel öneme sahip konulardan sorumludur. Yerel yönetimler, adem-i merkeziyet ilkesi çerçevesinde anayasal, idari ve mali özerkliklerle güçlendirilmiştir. Eğitim sistemi de bu özerklikten etkilenmektedir. Örneğin, Hollanda'da resmî tatiller aynıdır ama okul açılış ve kapanış tarihleri bölgeden bölgeye değişmektedir.

Eğitim, eğitim için genel düzenleyici çerçeveyi belirleyen ve tüm eğitim seviyeleri için finansman sağlayan Lahey'deki Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı (Ministry of Education, Culture and Science) tarafından merkezi olarak yönetilmektedir. Hollanda eğitim sistemi, müfredat geliştirme, öğretmenlerin işe alınması, özel okullar gibi birçok konuda olağanüstü düzeyde okul özerkliğini sağlamaktadır. Örneğin 2011'de ortaöğretim düzeyindeki okullar kilit kararların yüzde 86'sını (yüzde 41'lik OECD ortalamasına kıyasla) almış, kalan yüzde 14'ü ise merkezi hükümet tarafından verilmiştir. Eğitim organizasyonu, personel yönetimi ve kaynak yönetimiyle ilgili kararların yüzde 100'ünü okullar almıştır.

İl yetkililerinin eğitimdeki rolü, denetim ve yasal görevlerle sınırlıdır. İlk ve orta öğretimdeki okulların (ortaöğretimde genel ve meslek) idaresi ve yönetimi yerel olarak düzenlenir. Okul

yönetim kurulu, okuldan ve başarı hedeflerinin karşılanması da dâhil olmak üzere eğitimin kalitesinden sorumludur. Eğitim yönetiminde yol gösterici ilke, Anayasa'nın 23. Maddesidir. Buna göre, eğitim, Hükümetin önceliğidir ve yetkililerin denetleme hakları saklı kalmak kaydıyla, herkes eğitim vermekte özgürdür. İnsanların dini, ideolojik veya eğitimsel inançlara dayalı olarak okul kurma ve eğitim verme hakları vardır. Sonuç olarak, Hollanda'da özel okullar yaygındır (EURYDICE, 2022).

Özel Okullar

Hollanda hükümeti 1801'de çıkarılan İlköğretim Yasasından sonra, özel dini okullarda okumayan çocukların eğitim sorumluluğunu almıştır. Hollanda sistemi hakkında diğer Avrupa ülkeleriyle karşılaştırıldığında dikkat çekici olan şey, devletin daha sonra okul eğitimini tekelleştirmemesi ve laikleştirmemesidir. Çeşitli dini gruplar tarafından işletilen özel okullar (çoğunlukla Katolik ve Protestan, aynı zamanda Yahudi, Hindu ve Müslüman) hala oldukça yaygındır. Ayrıca, bu okullar kamu kurumlarıyla aynı düzeyde devlet finansmanı alma hakkına sahiptir. Hollanda Anayasası eğitim özgürlüğünü garantilemektedir, yani okullar asgari öğrenci sayısı, öğrenciler, güvenlik düzenlemeleri, zorunlu ders saatleri gibi belirli kriterlere uyduğu sürece ülkede herkes özel okul açıp işletebilir. Okullar kendi müfredatlarını ve öğrenme yöntemlerini tasarlamakta özgürdür, öğretmen kadrosunu ve öğrencilerini kendi inançlarına sahip kişiler arasından seçme hakkına sahiptir. Öğretimi organize etme özgürlüğü, kamu ve özel okulların öğretimin içeriğini ve yöntemlerini belirlemede özgür olduğu anlamına gelir. Ancak bu özgürlük Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı tarafından belirlenen niteliksel standartlarla sınırlıdır. Standartlar, hangi disiplinlerin verilmesi gerektiği, kazanım hedefleri, ulusal sınav müfredatının yıllık öğretim süresi ve öğretmenler için gerekli nitelikleri tanımlar (State University, 2022).

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Hollanda'daki İpad Okulları

2014'ten bu yana Hollandalı girişimci Maurice de Hond'un öncülüğünü yaptığı "Steve Jobs okulları" adı verilen ve devlet tarafından finanse edilen bu okullar, çocuklara kitaplar ve kara tahtaların yerine ipadler ve eğitim uygulamaları destekli eğitim imkânı sağlamaktadır. Bu okullarda öğretmenler, öğrencilerin kendi öğrenmelerini yönlendirmelerine yardımcı olmak için "koç" görevi görür.

İki Dilli Eğitim (Tweetalig Onderwijs, TTO)

TTO'da konuların en az yarısı İngilizce olarak öğretilir. Bu okullarda derslerin en az yarısı İngilizce öğretilir. Ayrıca okuldaki herkesin iletişim kurduğu dil İngilizcedir. Bu okullar devletin belirlediği şartları karşılamak zorundadır bu sebepten bu okullardan mezun olan öğrenciler diğer VWO, HAVO veya VMBO öğrencileriyle aynı diplomayı alırlar. Bu okul öğrencilerine ek olarak İngilizce yeterlilik sertifikası verilir. Hollanda'da Nuffic tarafından takip edilen 132 tane TTO vardır. Bu okulların öğretmenleri özel olarak eğitilmiştir. TTO öğrencilerinin ve öğretmenlerin İngilizce yeterliliği ile müfredattaki uluslararası oryantasyon gibi standartlar Nuffic tarafından izlenmektedir. Ülke genelinde, öğrencilerin İngilizce pratikte kullanabilecekleri ve TTO arkadaşlarıyla rekabet edebilecekleri uluslararası boyutta etkinlikler organize edilir. TTO öğrencileri derslerinin yarısını Hollandaca alır ve final sınavlarını Hollandaca yaparlar.

TTO okullarında, öğrenciler zamanın %30 ila% 50'sinde İngilizce olarak ders almaktadır. 2014'ten 2023'e kadar sürecek olan bu pilot uygulama sonunda, bu sistemin çocuğun dil gelişimi üzerindeki etkisi ölçülecektir.

JAPONYA

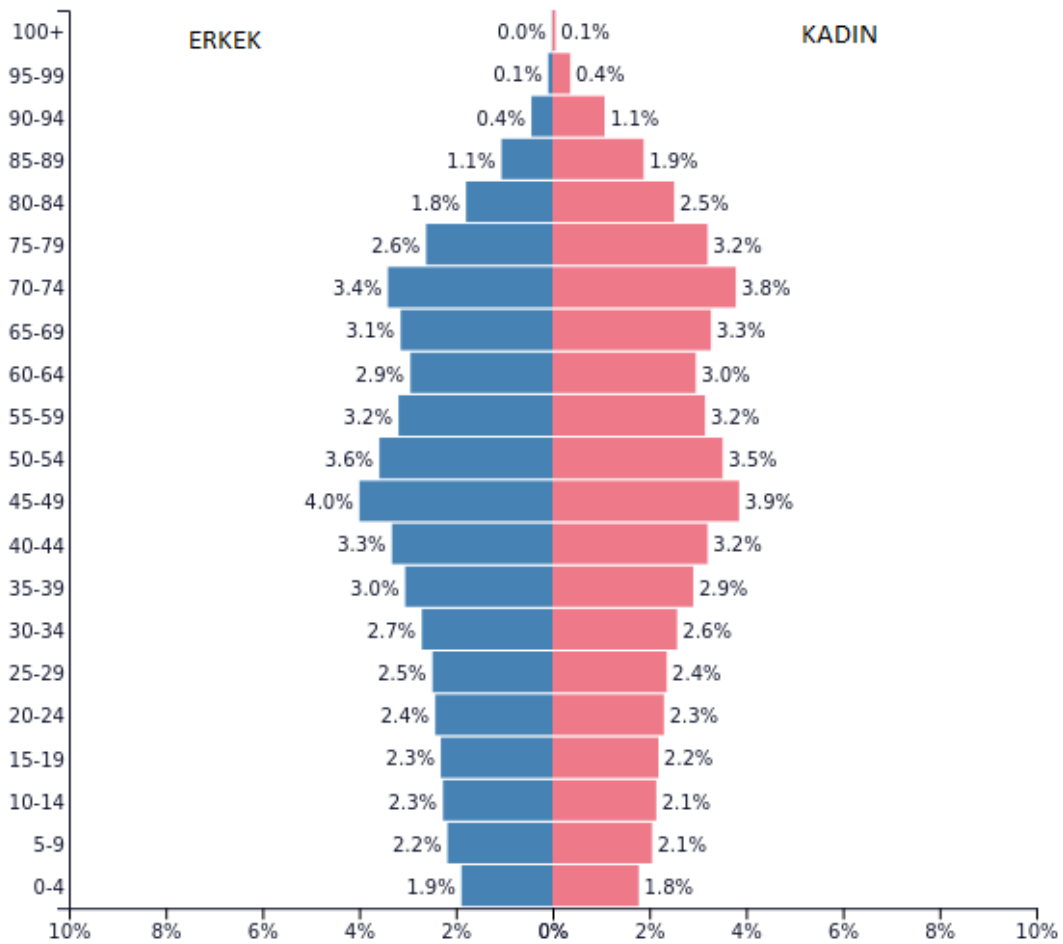
Yakup SELÇUK

GENEL BİLGİLER

Nüfus

2021 verilerine göre nüfusu 126.050.795'dir.

Grafik 16. Yaş Gruplarına Göre Nüfus Dağılımı

JAPONYA - 2021
NÜFUS: 126,050,795

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

Milli Gelir

2021 verilerine Gayri Safi Yurtiçi Hasılası 5,1 trilyon dolardır (TÜİK, 2021).

Kişi Başı Milli Gelir (B. Krallık)

2021 verilerine göre kişi başına düşen milli geliri 40,700 dolardır (TÜİK, 2021).

İşsizlik Oranı

2021 yılı işsizlik oranı % 2.8'dir (TÜİK, 2021).

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Okul günü tasarımı

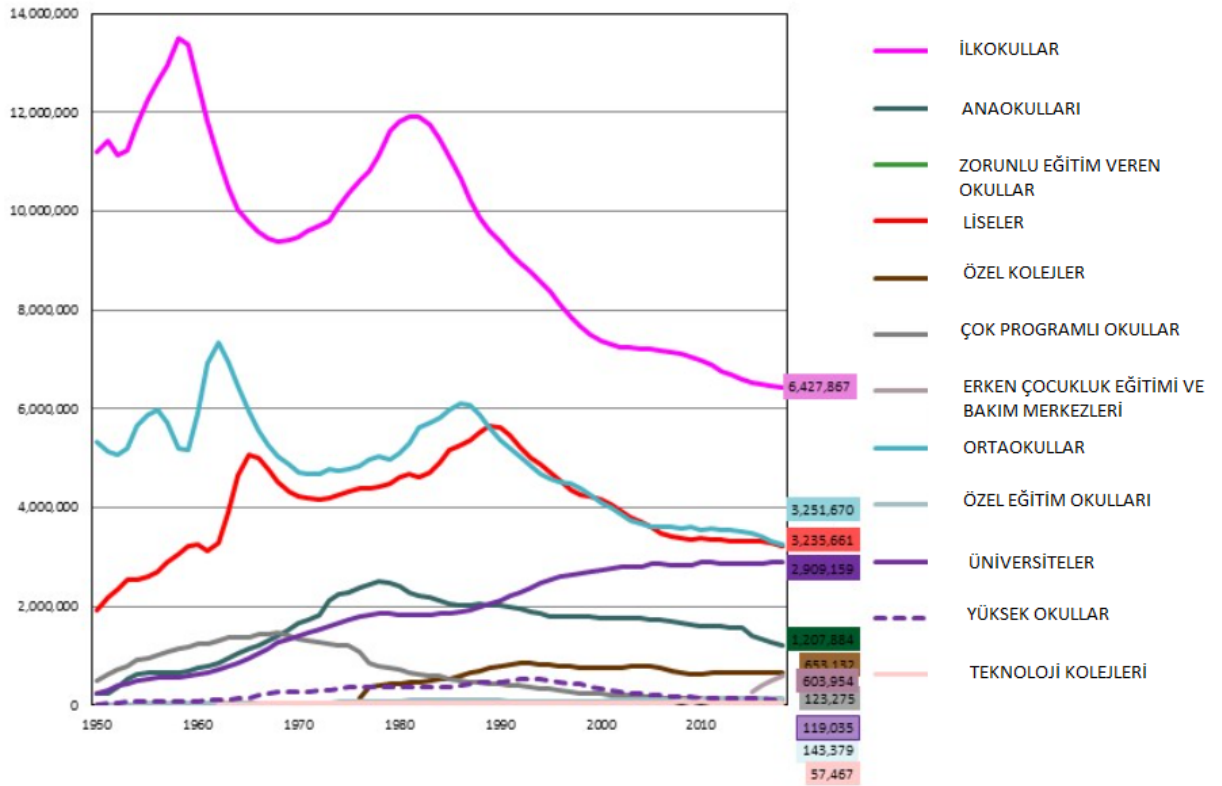
Eğitim-öğretim yılı, Nisan ayında başlayıp, bir sonraki yılın Mart ayında sona eren üç döneme ayrılır. Kış ve bahar olmak üzere ikişer haftalık tatil dönemleri yer almaktadır. Yaz tatili en uzun tatil olmakla birlikte 6 hafta sürmektedir.

Eğitim harcamalarına ayrılan pay

Japonya gayrisafi yurtiçi hasılasının yaklaşık %4'ünü eğitim harcamalarına ayırmaktadır. Öğrenci başına yıllık yaklaşık 12.000 dolar yatırım yapmaktadır.

Öğrenci sayısı

Grafik 17. Okul Türlerine Göre Öğrenci Sayıları

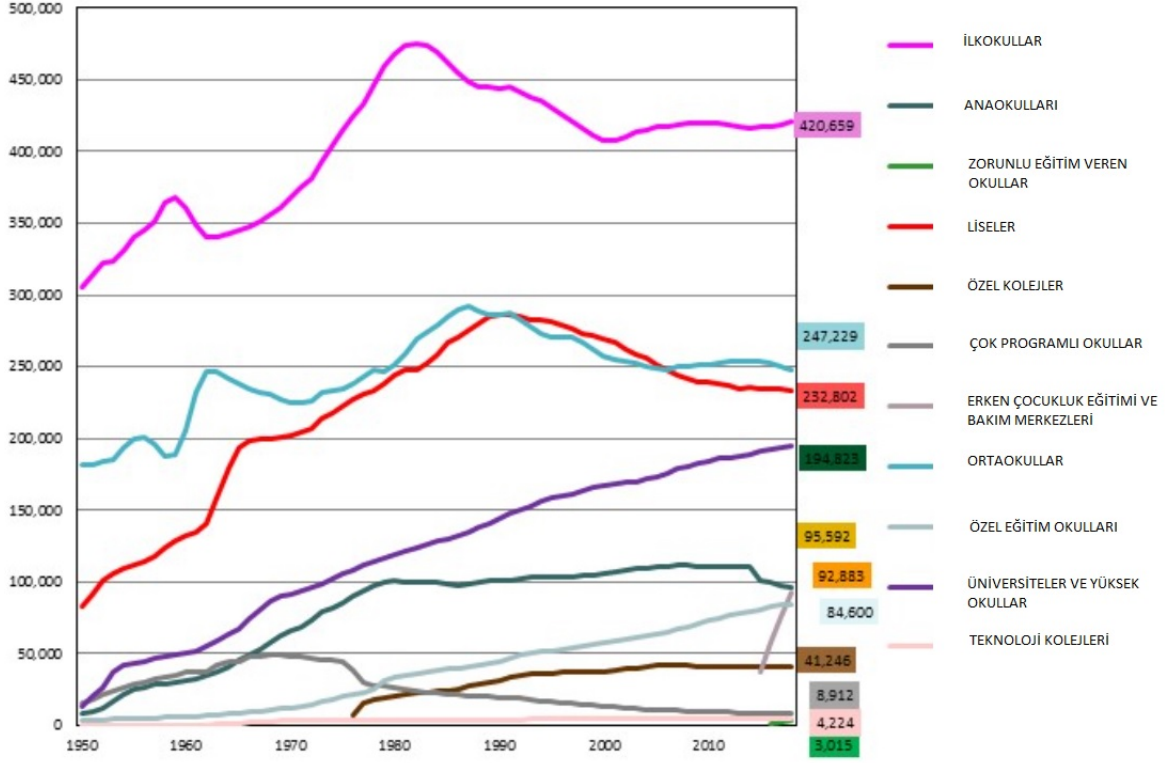

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

Tüm okul türleri esas alındığında Japonya'da toplamda 19 milyona yakın öğrenci bulunmaktadır.

Öğretmen Sayısı ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Grafik 18. Okul Türlerine Göre Öğretmen Sayıları

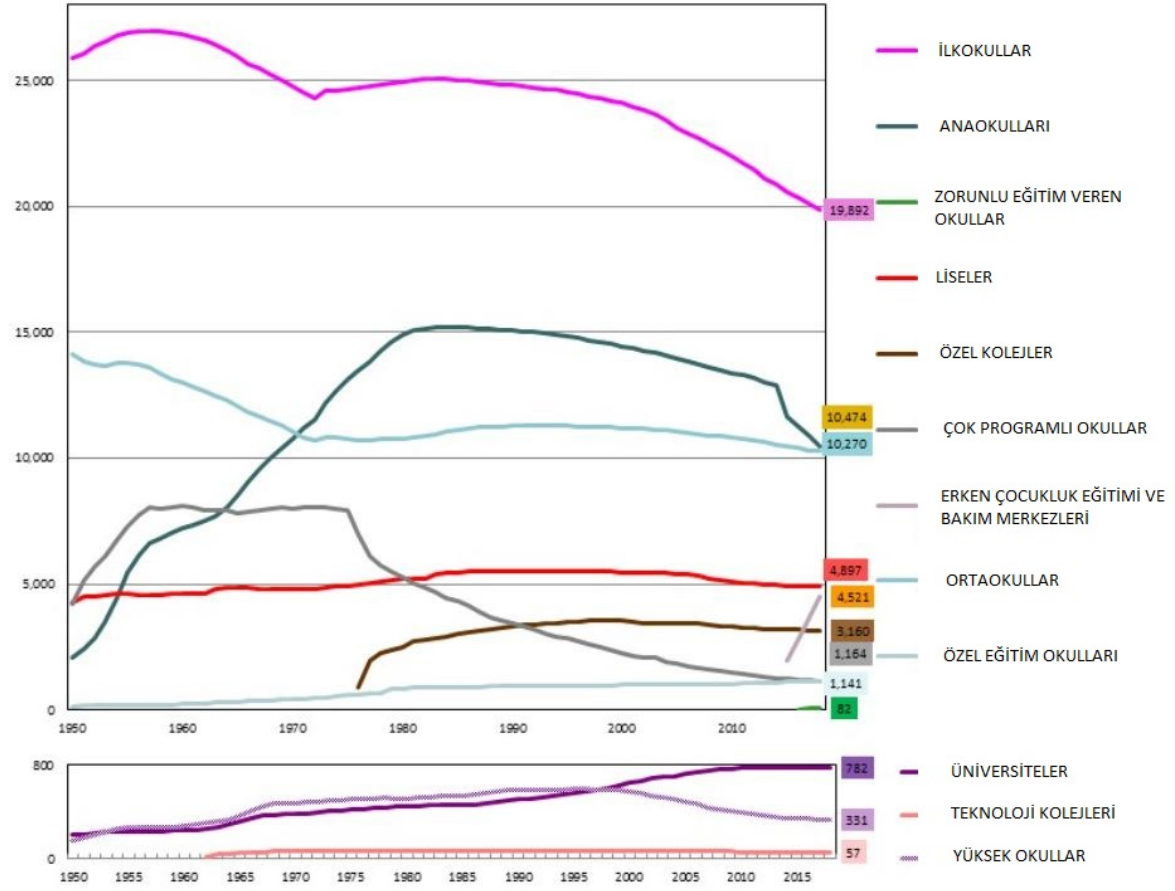

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

Tüm okul türleri esas alındığında, yükseköğretim kurumları dâhil Japonya'da toplamda 1,5 milyona yakın öğretmen bulunmaktadır.

Okul Sayısı

Grafik 19. Okul Türlerine Göre Okul Sayıları

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

Tüm okul türleri esas alındığında, yükseköğretim kurumları dâhil Japonya'da toplamda 57 bine yakın okul bulunmaktadır.

Eğitime katılım oranları

Okullaşma oranı okulöncesinde yaklaşık %65, ilkokul ve ortaokulda neredeyse %100, lise seviyesinde ise yaklaşık %92'dir (Statistics Bureau of Japan, 2021).

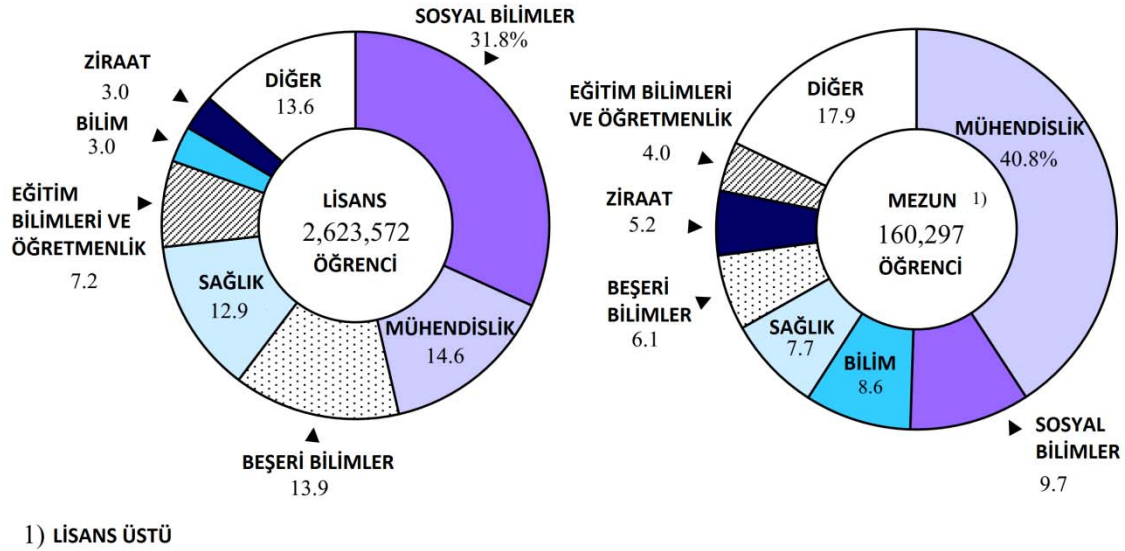
Sınıf tekrarı oranları (repetition rate)

Japon eğitim felsefesinin temelinde yer alan bütün çocukların okul programını anlayacak ve başarabilecek yetenekte olduğu ve çalışkanlığın bütün öğrencilere kazandırılacağı düşüncesiyle sınıfta kalma yoktur.

Yükseköğretime katılım oranı

Mart 2020 verilerine göre önceki yıllarda mezun olanlar dâhil lise seviyesinde diplomaya sahip olan öğrencilerin %58,5'i (%58,1 erkek, %59,1 kadın) üniversiteye kayıt yaptırmıştır.

Grafik 20. Yükseköğretimde Çalışma Alanlarına Göre Öğrenci Dağılımı

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

Japonya eğitim sisteminde iki temel amaç olduğu söylenebilir. İlki hızla değişen dünyaya ayak uydurabilecek okuryazarlık seviyesi yüksek ahlaklı bireyler yetiştirmek, diğeri ise öğrencilerin son teknolojiyi yakalamalarını sağlamaya yönelik üst düzey matematik becerilerini kazandırmak olarak söylenebilir. Ayrıca bununla beraber Japonlar eğitime, toplumsal kimliğin oluşturulmasında ve kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli rol atfetmektedir.

Japonya'da toplumsal yaşama dair en eski olan düzenleme, altıncı yüzyılda Prens Shotoku tarafından yapılmış 17 maddelik anayasa ile 701 yılında yürürlüğe konan Taibo Yasası'na kadar uzanır. Bu yasalar, Japonların yaşamlarını 1868'deki Meiji restorasyonuna kadar

düzenlemiştir. Bu yasalar çerçevesinde yürütülen ilk eğitim uygulamaları soylular içindi ve devlet için memur yetiştirmeyi amaçlamaktaydı (Gökçe, 2007).

Tablo 67. Japon Eğitiminin Tarihsel Gelişimi

2.-7.yy Konfüçyüs Öğretileri	Japonlar, Çin ve Kore bilim ve sanatının etkisinde kalmıştır. Eğitimde Konfüçyüs öğretileri (öğrenmek,yardıms severlik, adalet,cömertlik, dürüstlük) temel alınmıştır. Soylulara 9 yıllık eğitim, halka evde eğitim verilmiştir.
12-16.yy	Savaşlar nedeniyle 1300 eğitim kurumu kapanmıştır. Açık kalanlar ise savaş eğitimi vermişlerdir. İlk ders kitapları yayınlanmıştır.
16-19.yy	Takugawa döneminde Samurai eğitimi (ahlak ve meslek eğitiminin birleşimi) verilmiştir ve özel bilim akademileri, özel eğitim okulu, misyonerlerin okulları açılmıştır. Meiji döneminde Batıya öğrenciler gönderilmiştir, Batı örnek alınmıştır. 1871'de ilk Milli Eğitim Bakanlığı kurulmuştur. Bakanlığa ait devlet okulları, özel ve resmi okullar açılmıştır. Batının (A-A-F) kitapları kullanılmış, öğretmenleri getirilmiştir. Eğitim ücretlidir. 1893'ten itibaren mesleki ve teknik eğitim gelişmeye başlamıştır.
20.yy	1946'da Amerika, Japonya'da eğitim reformu için çalışmıştır (milliyetçilik-din-ahlak-tarih-coğrafya). 1947 Temel Eğitim Kanunu çıkarılmıştır. Kanunla; ➤ Demokratik ve kültürel devlet ➤ Beyinsel ve fiziksel olarak sağlam, gerçekçi, adaletsever olgunluk ➤ Bireysel haklar ve değerlere saygı ➤ Çok çalışkan ve yüksek sorumluluk duygusu ve bilinç ➤ Hürriyet, demokrasi, açık fikir, açık sistem yandaşlığı amaçlanmıştır. Zorunlu eğitimin 9 yıla çıkarılması (6+3) ve ücretsiz olması, yetişkin eğitimi, rehberlik, kütüphanelerin okul programının parçası olması, ortaokuldan sonra 5 yıllık mesleki eğitim imkanı sağlanmıştır.

Bugünkü eğitim sisteminin temel yapısı ve prensipleri 1947'de kabul edilen iki kanunla belirlenmiştir. Temel Eğitim Kanunu ve Okul Eğitimi Kanunu. Temel Eğitim Kanununda ilan edilen temel prensip eğitim fırsatlarında herkes için eşitliklerdir.

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Eğitim sisteminin yönetiminde Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı (MEXT; Monbuşo), Bölge Eğitim Kurulu, Belediyeler ve Ulusal valilikler görev almaktadır.

Japonya'da örgün eğitim ülkemizdekine benzer bir biçimde merkeziyetçi ve hiyerarşik bir yapıdadır. Merkezi eğitimin en üst yetkilisi olan Bakanlık; üniversiteler, lise üstü okullar, teknik okullar, müzeler, gençlik merkezleri ve araştırma enstitüleri gibi kurumları

yönetmektedir. Bakanlığın temel sorumluluğu; eğitimsel, akademik, bilimsel, kültürel ve sportif aktiviteleri geliştirmek ve yaymaktır.

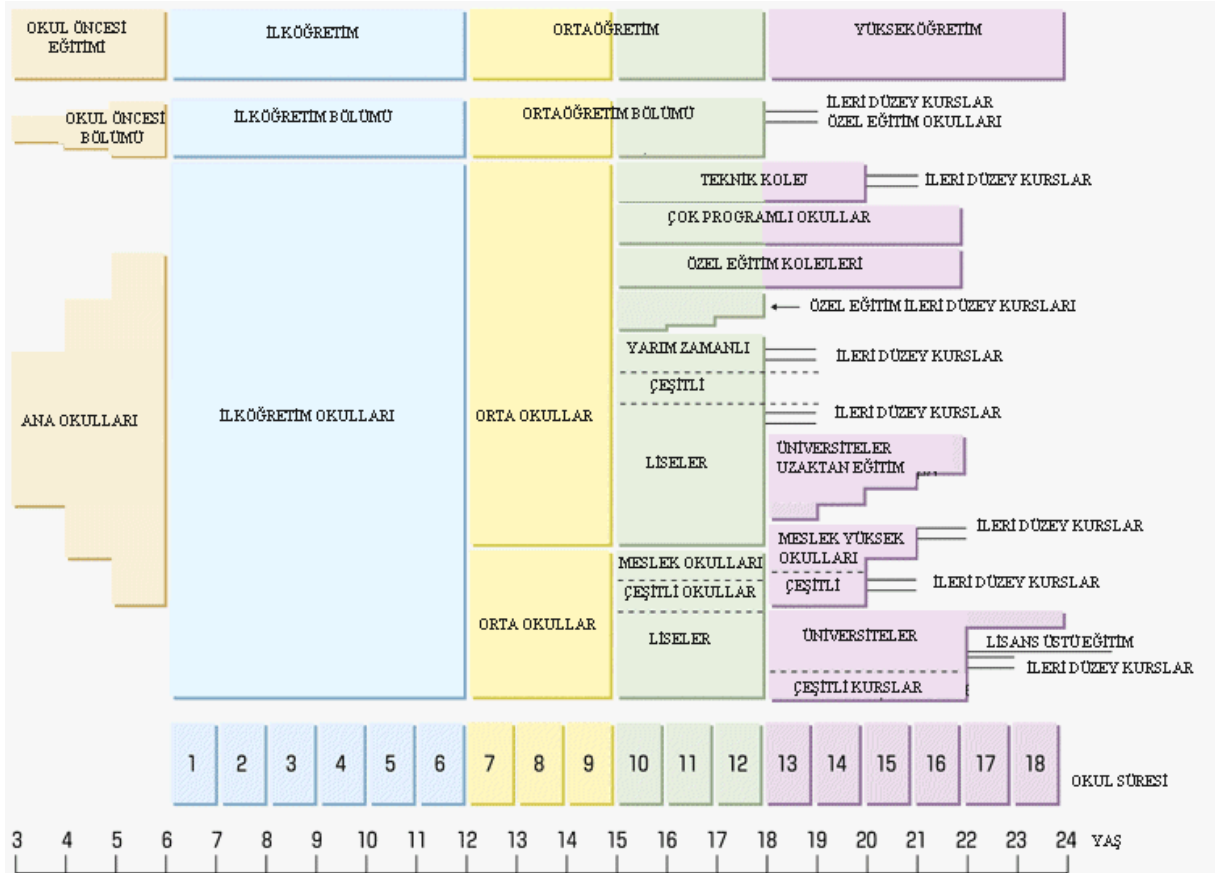
Devlete ait olan ilk ve ortaokullar Bölge Eğitim Kurulu tarafından yönetilir. Japonya'daki 47 bölgenin her birinde birer Eğitim Kurulu bulunmaktadır. Eğitim Kurulu beş üyeden oluşmaktadır. Özel öğretim kurumları ve liseler de Bölge Eğitim Kurulu'na bağlıdır.

Belediyeler arası koordinasyonu ulusal valilikler sağlamaktadır. Müzeler, spor okulları ve tesisleri, özürli çocuklar için açılan okullar, ulusal valiliklerin sorumluluğundadır.

Belediyeler, zorunlu eğitimden sorumludur. Anaokulu, ilkokul, ortaokul, sosyal eğitim programları, beden eğitimi ve spor, gençliğin eğitimi, yetişkin eğitimi belediyelerin sorumluluğu altındadır. Her belediyede 3 veya 5 üyeden oluşan yerel eğitim kurulu vardır. Yerel Eğitim Kurumları; İl ve Belediye Eğitim Kurullarına finansman yardımı yapmakta, teknik rehberlik hizmeti sunmakta ve onlara önerilerde bulunmaktadır. Zorunlu eğitim süresi 9 yıldır.

Japon eğitim sistemi "6,3,3,4" sistemi olarak nitelenir. Öğretim kademeleri; okul öncesi eğitim, ilköğretim (6+3 yıl), ortaöğretim (3 yıl) ve yükseköğretimden (4 yıl) oluşmaktadır.

Grafik 21. Japonya Okul Basamakları

(Statistics Bureau of Japan, 2021)

Japon öğretiminin temelinde iki ana düşünce bulunmaktadır. Birincisi, tüm öğrenciler okul programını anlayacak ve başarabilecek yetenektedir. İkincisi, çalışkanlık ve detaylara dikkat gibi belli nitelikler tüm öğrencilere kazandırılabilir. Eğitim politikalarının, müfredatın ve ders kitaplarının seçiminden Eğitim, Kültür, Spor, Bilim ve Teknoloji Bakanlığı sorumludur. Her okul kendi programını Eğitim Bakanlığının yayınladığı programa uygun olarak planlar.

Okulöncesi Eğitim

Okulöncesi eğitim, kreşlerde ve anaokullarında sunulmaktadır. Bakanlığın denetimindeki anaokullarında, 3-5 yaş çocuklar günde 5 saat eğitim görürler. Gündüz bakım evleri (kreş) ise, Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca, çalışan anneler için düşünülmüştür ve bebeklikten itibaren 5 yaşına kadar olan öğrencilere günde 8 saat hizmet verir. Okulöncesinde okullaşma oranı yaklaşık %65 'dir.

İlköğretim

İlköğretim 6 yıl süren ilkokuldan sonra, 3 yıl süren ortaokuldan oluşmaktadır. Bu süre zorunlu temel öğretim olarak toplam 9 yılı kapsar.

Japonya'da ilköğretim okullarının büyük çoğunluğu devlet okullarıdır. Bu okullarda ders kitapları öğrencilere ücretsiz dağıtılmaktadır. Belli okullardaki yığılmayı önlemek için zorunlu eğitim süresince öğrenciler yaşadıkları bölgedeki okullara devam etmek zorundadırlar.

Japon eğitim felsefesinin temelinde yer alan bütün çocukların okul programını anlayacak ve başarabilecek yetenekte olduğu ve çalışkanlığın bütün öğrencilere kazandırılacağı düşüncesiyle ilköğretim seviyesinde sınıfta kalma yoktur.

Dersler ve her ders için zorunlu yıllık ders saati sayısı Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan "Okul Eğitim Kanunu'nun Uygulanmasını Düzenleyen Tüzük"te belirtilmektedir. Her dersin esas amacı ve her ders için her sınıfta verilecek olan öğretimin amaçları ve içeriği ise Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan 'Ders Programı'nda ana hatlarıyla belirtilmektedir.

İlkokul

Nisan ayı itibariyle 6 yaşını doldurmuş Japon çocukları, ilkokul birinci sınıfa başlar. İlkokulun amacı, iş birliği ruhunu, bölgesel ve ulusal gelenek bilgisini, uluslararası anlayış ruhunu, matematik, dil ve bilim yeteneğini, müzik, sanat ve edebiyata olan ilgiyi geliştirmek ve kazandırmaktır.

Her sınıf tek öğretmen tarafından yürütülür ve o öğretmenin sorumluluğundadır. İlkokulda tam gün eğitim yapılır. Dersler 45 dakikadır. Yıllık ders saati sayısı 1. sınıfta 850 (haftada 25

saat), 2. sınıfta 910 (haftada 26 saat), 3. sınıfta 980 (haftada 28 saat), 4, 5 ve 6. sınıflarda ise 1015 (haftada 29 saat) saattir.

Öğrenci başarısındaki farklılıklar bireysel farklılıklardan değil, genel olarak bireysel çaba, azim ve özdisiplin gibi farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle öğrenciler yeteneklerine göre gruplandırılmazlar ve ayrı sınıflar açılmaz.

Japonya'da öğrenciler 5. ve 6. sınıfta Japon Dili, Sosyal Bilgiler, Aritmetik ve Fen derslerinden "Ulusal Akademik Beceri Değerlendirme" sınavına girerek ilkokul bitirme sertifikası almaktadır. Öğrencinin ortaokula kaydı bu sertifika ile yaptırılmaktadır.

Okullaşma oranı neredeyse %100'dür.

Ortaokul

Ortaokullar zorunlu eğitimin son kısmı olup, üç yıl sürmektedir. Devlet okullarına devam edecek öğrencilerin ilkokuldan sonra hangi ortaokula gidecekleri yerel Eğitim Komisyonu tarafından öğrencinin ikametgâhına göre belirlenmektedir. Öğrenciler belirlenen ortaokullara gitmek zorundadırlar.

Ortaokullar zorunlu eğitimin son kısmı olup 3 yıl sürmektedir. 7-8 ve 9. sınıfları kapsar. Haftada 30 saat ders okutulur. Ders süreleri 50 dakikadır. Derslere göre öğretmenler değişir. Her sınıfın bir danışmanı bulunur. Öğrenciler her üç dönem sonunda üç sınava girerler. Sonuçlar öğretmenin genel değerlendirmesi ve öğrencinin günlük performansı ile birlikte bir karta işlenerek velilere bildirilir. Seçmeli dersler kapsamında da Fransızca, İngilizce, Almanca gibi yabancı diller ile mesleki dersler ve öğrencilerin yetenek ve isteklerine göre saptanan dersler seçilebilmektedir.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu Valilikler ve Bölge Eğitim Kurulları tarafından Mart ayında yapılan "Ortaokul Bitirme Sertifikası Sınavına" girerler. Sınav sonucu alınan belge ile birlikte lise kaydına başvurulmaktadır. Liseler kayıt için öğrenci sıralamasına bakmaktadır.

Ortaokuldan alınan puanlar, öğrencilerin iyi bir liseyi, daha sonra da iyi bir üniversiteyi kazanmaları ve iyi bir kariyer sahibi olmalarında çok etkilidir. Bu anlamda Japonya'da öğrencilerin büyük bir kısmı "Juku" adı verilen özel dersanelere gitmektedir.

Okullaşma oranı neredeyse %100'dür.

Liseler

Tam gün, yarım gün ve mektupla olmak üzere üç tür lise vardır. Tam gün olan liseler 3 yıl, diğerleri de en az 4 yıl sürer. Genel liselerin çoğu akademik ve ilave olarak da mesleki bir

program izler. Sadece akademik programı izleyen liseler toplam liselerin % 40'ını, sadece mesleki eğitim programını izleyen liseler de toplam liselerin % 24'ünü oluşturmaktadır.

Özel ve devlet okullarının çoğu öğrencilerini kendileri seçer. Ayrıca lise ayarında teknik okullar bulunmaktadır. Bu okulların süresi 5 yıldır (üç yılı liseye denk) ve kabul şartları okuldan okula değişir. Liselerde kredili sisteme göre öğretim yapılmakta, mezun olmak için de en az 80 kredilik ders almak gerekmektedir. Mesleki eğitim veren liselerde ise 90 kredi alınmadan mezun olunamamaktadır. Bu dersler zorunlu ve seçmeli derslerden oluşmaktadır. Lise seviyesinde de öğrencilerin büyük bir kısmı "Juku" adı verilen özel dersanelere gitmektedir.

Ortaokuldan liseye geçiş, Mart ayında Bölge Eğitim Kurulları tarafından yapılan bir sınavla yapılır. Devlet liseleri aynı sınavı uygularken, bölgesel ve yerel yapıya göre yapılan testler farklılaşabilmektedir. Sınav soruları Japonca, İngilizce ve Matematik olmak üzere üç konu alanından oluşur. Sınav ortaokulun 3 sınıfındaki bilgileri içermekle birlikte soruların yarısı son sınıfta öğrenilen konulardan çıkar.

Yeterli krediyi tamamlayarak liseyi tamamlayan öğrenciler 5 dersten sınava girerek "Lise Bitirme Sertifikası" alırlar. Üniversiteye giriş, üniversite giriş sınavında alınan başarı puanına göre belirlenmektedir. Öğrencilerin çoğunluğu özel üniversitelere gitmesine rağmen özellikle Tokyo ve Kyoto üniversiteleri gibi devlet üniversitelerinin daha prestijli olduğu ve tercih edildiği söylenebilir.

Okullaşma oranı yaklaşık %92'dir.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Okul türleri arasında geçiş mümkündür fakat geçiş yapılan okul meslek lisesi ise mesleğe yönelik derslerin kredilerinin akşam dersleri veya yaz okulları ile tamamlanması gerekmektedir.

Üniversite giriş sınavı iki aşamalı olarak yapılmaktadır. Ulusal düzeyde baraj niteliğindeki birinci sınav ve üniversite idaresinin yaptığı ikinci sınavdır. Bazı üniversiteler birinci basamak sınavına göre değerlendirme yapmaktadırlar.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Ders Geçme Kriterleri

Zorunlu eğitim süresince sınıfta kalma olmadığından dersten kalma da söz konusu değildir. Okullar arasında farklılık olmakla birlikte not sistemi genel olarak aynıdır.

Tablo 68. Japon Eğitiminde Ders Sınavlarının Notlandırılması

SEVİYE	KARIŞILIK GELEN YÜZDE
ÖRNEK, MÜKEMMEL	S (%90-100), NADİREN VERİLİR
ÇOKİYİ	A (%80–89)
İYİ	B (%70-79)
ORTALAMA, GEÇER	C (%60–69)
ONAYLANDI, KABUL EDİLEBİLİR	D/K (%50-59), YAYGIN OLMAYAN
KABUL EDİLEMEZ, BAŞARISIZ	F (%0–59 VEYA %0–49)

Japonya'daki çoğu lise ise, 5'in en yüksek ve 1'in en düşük olduğu 5'ten 1'e kadar sayısal bir not sistemine sahiptir.

Lisede öğrenme değerlendirme, her öğrencinin ulusal müfredat standartlarının hedeflerinde belirlenen yeteneği ne derece edindiğini değerlendirmek için sağlanır. Bireysel ihtiyaçlara uygun öğretimi geliştirmeyi ve her öğrencinin öğrendiklerini özümsemesini sağlamayı amaçlar.

Öğrenmenin değerlendirme, öğrenci öğrenmesinin sonuçlarını doğru bir şekilde tasvir etmenin yanı sıra öğretmenin öğretimini iyileştirmeyi amaçlar. Ayrıca öğrencilerin gelecekte öğrenmeleri için kendi öğrenmeleri üzerinde düşünmelerine izin vermede son derece önemli bir rol oynar. Notlar, gelecekteki eğitim ve sertifika verilmesi için kullanılan süreç ve eğitim sonuçlarının bir özeti olarak hizmet eder. Karneler, öğrencinin kendini yansıtmalarını ve gelecekteki öğrenimini desteklemek için öğrenciler ve veliler ile paylaşılır.

Sınıf Geçme Kriterleri

Zorunlu eğitim süresince sınıfta kalma söz konusu değildir. Öğrenci ne kadar zayıf not alırsa alsın bir üst sınıfa otomatik olarak geçmektedir. Liselerde ise kredili sisteme göre öğretim yapıldığından mezun olmak için en az 80 kredilik ders almak gerekmektedir. Mesleki eğitim veren liselerde ise 90 kredi alınmadan mezun olunamamaktadır.

DEVAM/DEVAMSIZLIK

Okula devamsızlık, Japon devleti tarafından sağlık veya mali bir neden olmaksızın yılda 30 günden fazla bir süre okula devamsızlık olarak tanımlanmaktadır.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

İlkokulda fen, aritmetik, Japonca, ev ekonomisi, yaşam ve çevre, sanat ve el sanatları, sosyal bilgiler, genel çalışma, beden eğitimi, müzik, ahlak bilgisi dersleri yer almaktadır. Bununla birlikte kulüp toplantıları ve özel etkinlikler için de belli ders saati ayrılmaktadır.

Tablo 69. İlkokulda Okutulan Dersler Ve Ders Saatleri

	Katagori	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf
Dersler	Japon Dili	306(9)	315(9)	245(7)	245(7)	175(5)	175(5)
	Sosyal Bilgiler	0	0	70(2)	90 (2,6)	100	105(5)
	Aritmetik	136(4)	175(5)	175(5)	175(5)	175(5)	175(5)
	Fen	0	0	90(2,6)	105(3)	105(3)	105(3)
	Yaşam ve Çevre	102(3)	105(3)	0	0	0	0
	Müzik	68(2)	70(2)	60(1,7)	60(1,7)	50(1,4)	50(1,4)
	Sanat ve El Sanatları	68(2)	70(2)	60(1,7)	60(1,7)	50(1,4)	50(1,4)
	Ev Ekonomisi	0	0	0	0	60(1,7)	55(1,6)
	Beden Eğitimi	102(3)	105(3)	105(3)	105(3)	90(2,6)	90(2,6)
	Ahlak Eğitimi	34(1)	35(1)	35(1)	35(1)	35(1)	35(1)
	Özel Etkinlikler	34(1)	35(1)	35(1)	35(1)	35(1)	35(1)
	Entegre Çalışmaları	0	0	70(2)	70(2)	70(2)	70(2)
	Yabancı Dil Etkinlikleri	0	0	0	0	35(1)	35(1)
	Toplam Okul Saati	850(25)	910(26)	945(27)	980(28)	980(28)	980(28)

Ortaokulda zorunlu dersler, seçmeli dersler, ahlak eğitimi, özel aktiviteler ve bütünleşik çalışmalar yer almaktadır. Zorunlu dersler; Japon dili, sosyal bilgiler, matematik, fen, müzik, güzel sanatlar, sağlık ve beden eğitimi, endüstriyel sanatlar ve ev ekonomisi, İngilizce dersleridir. Din eğitimi sadece özel okullarda verilmektedir. Bütünleşik çalışmalar saati ile seçmeli ders saatlerinin haftalık ders saati değişkenlik gösterebilmektedir. Seçmeli dersler kapsamında da Fransızca, İngilizce, Almanca gibi yabancı diller ile mesleki dersler ve öğrencilerin yetenek ve isteklerine göre saptanan dersler seçilebilmektedir.

Tablo 70. Ortaokulda Okutulan Dersler ve Ders Saatleri

	Katagori	7. Sınıf	8. Sınıf	9. Sınıf
Dersler	Japon Dili	140(4)	140(4)	105(3)
	Sosyal Bilgiler	105(3)	105(3)	140(4)
	Matematik	140(4)	105(3)	140(4)
	Fen	105(3)	140(4)	140(4)
	Müzik	45(1,3)	35(1)	35(1)
	Güzel Sanatlar	45(1,3)	35(1)	35(1)
	Sağlık ve Beden Eğitimi	105(3)	105(3)	105(3)
	Endüstriyel Sanatlar ve Ev Ekonomisi	70(2)	70(2)	35(1)
	Yabancı Dil	140(4)	140(4)	140(4)
	Ahlak Eğitimi	35(1)	35(1)	35(1)
	Özel Etkinlikler	35(1)	35(1)	35(1)
	Entegre Çalışmaları	50(1,4)	70(2)	70(2)
	Toplam Okul Saati	1015(29)	1015(29)	1015(29)

Lise seviyesinde ilk yıldaki müfredat genel eğitim üzerinde odaklaşır. İkinci yıl, öğrenciler kendilerine bir alan seçerler. İnsan bilimleri, sosyal bilimler, fen bilgisi ve teknoloji, seçilebilecek başlıca alanlardır. Japonca, Sosyal Bilgiler, Matematik, Bilim, Sağlık ve Beden Eğitimi, Sanat ve Ev Ekonomisi başlıca derslerdir.

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Japonya’da ortaokuldan liseye, liseden üniversiteye geçişte öğrencilerin geçmeleri gereken zorlu sınavlar nedeniyle sınav baskısı hisseden öğrenciler yeterince eğitim alamadıkları düşüncesiyle okul çıkışlarında Juku adı verilen dersane tarzı okullara devam eder. Burada eksiklerini gidermeye çalışırlar.

BELGELENDİRME

Japonya’da öğrenciler 5. ve 6. sınıfta Japon Dili, Sosyal Bilgiler, Aritmetik ve Fen derslerinden “Ulusal Akademik Beceri Değerlendirme” sınavına girerek ilkokul bitirme sertifikası almaktadır. Öğrencinin ortaokula kaydı bu sertifika ile yaptırılmaktadır.

Öğrencilerin büyük çoğunluğu Valilikler ve Bölge Eğitim Kurulları tarafından Mart ayında yapılan “Ortaokul Bitirme Sertifikası Sınavına” girerler. Sınav sonucu alınan belge ile birlikte lise kaydına başvurulmaktadır.

Yeterli krediyi tamamlayarak liseyi tamamlayan öğrenciler 5 dersten sınava girerek “Lise Bitirme Sertifikası” alırlar.

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Japonya’nın eğitim sistemi hem genç hem de yetişkin nüfus arasında en iyi performans gösterenlerden biridir. Ancak, bazı ekonomik ve sosyo-demografik sıkıntılar, bu başarılı modelin sürdürülebilirliğini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple Japonya bireylerin 2030’a hazırlanmaları için nasıl destekleneceğine odaklanan Eğitimin Teşviki için Üçüncü Temel Planı (2018-22) geliştirmiştir. Özellikle müfredat tasarımı, öğretmen eğitimi, okul organizasyonu, finansal eğitimin zorunlu olmayan aşamalarına destek ve yaşam boyu öğrenme, Japonya’nın geleceği kucaklamak için uygulamaya koyduğu reform paketinin bir parçasıdır.

Japon okullarının yüksek performansına rağmen, geleceğe uyum sağlamak için reformlara ihtiyaç vardır. 2018’de eğitime başlayan çocuklar, 2030’da genç yetişkinler olacak ve şu anda tahmin edilmesi zor olan zorluklarla karşı karşıya kalacaklardır. Okulların öğrencileri henüz mevcut olmayan işlere, icat edilmemiş teknolojilere ve öngörülmemiş sorunlara hazırlaması gerekmektedir.

Her 10 yılda bir revize edilen bir müfredatla Japonya, öğretim uygulamalarından elde edilen kanıtlara dayanarak onu sürekli güncellemek için düzenli bir döngü oluşturmuştur. Bununla birlikte, yeni müfredat reformunda Japonya, 21. yüzyıl için yeterlilikleri teşvik etmek için

öğretme ve öğrenmeyi güncelleme ihtiyacını da kabul etmiştir. Bu, bilgiye ek olarak, problem çözme ve yaratıcılık gibi müfredatlararası becerilerin ve iyi öğrenme alışkanlıklarının geliştirilmesini içermektedir. Bunu yapmak için ise, yeni müfredat (2020-2022'den itibaren uygulanacak), öğrencilerin yetkinliklerini üç madde etrafında geliştirmek için aktif öğrenme stratejileri kullanmaya odaklanmaktadır:

1. Öğrenme ve öğrenmeyi hayata uygulama motivasyonu
2. Bilgi ve teknik becerilerin kazanılması
3. Düşünme, yargılama ve kendini ifade etme becerileri

Öğretmenlerin yüksek düzeyde uzmanlık ve profesyonelliklerine rağmen, yeni müfredatı sınıfta sunmak pedagoji ve öğretim uygulamasında değişiklikler gerektirecektir. Öğretmenler, öğretim yöntemlerini güncellemek ve geliştirilen yeni yeterlilikleri başarılı bir şekilde değerlendirmek için sistematik eğitime ihtiyaç duyacaktır.

Japonya'daki eğitim sisteminin başarısını açıklayan önemli bir özellik, çocuklar için çok yönlü (bütünsel) bir eğitimin etkili bir şekilde sunulmasıdır yani öğretmenler yeteneklidir ve öğrencilere genel olarak iyi ilgilenirler; öğrenciler akitftir ve işbirliği içinde çalışırlar; ebeveynler öğrenmeye öncelik verir ve okul dışında ekstra öğrenimi finanse eder; topluluklar öğrenmeyi destekler. Bu benzersiz model, sistemin tüm parçalarının uyumlu bir şekilde birlikte çalışmasına dayanmaktadır. Ancak bu sistemin bedeli, öğretmenler için olağanüstü uzun çalışma saatleri ve öğretmenlerin yetiştirme ve yeni müfredata uyum sağlama becerilerini sınırlayan yüksek derecede sorumluluktur. Okul organizasyonunun mevcut revizyonu (Team Gakkou), öğretmenlerin yükünü azaltmayı ve okulda öğrencilere ekstra hizmetler sunmayı amaçlamaktadır (Education Policy in Japan: Building Bridges Towards 2030-OECD).

İNGİLTERE

Rukiye YILDIZ

GENEL BİLGİLER

Nüfus

63,4 milyon Büyük Britanya (İngiltere: 56 milyon)

Tablo 71. Yaş Gruplarına Göre Nüfus Dağılımı

Yaş Grubu	Yüzde	Erkek	Kadın
0-14	%17.3	5.625.040	5.346.815
15-24	%12.8	4.158.813	3.986.831
25-54	%41.1	13.250.434	12.807.328
55-64	%11.5	3.589.345	3.680.392
65 yaş ve üzeri	%17.3	4.877.079	6.073.497
Toplam	%100	63.395.574	

(CIA The World Factbook, 2020)

Milli Gelir (B. Krallık)

2022 verilerine göre Birleşik Krallık Gayri Safi Yurtiçi Hasılası 3,3 trilyon dolardır (Statista, 2022).

Kişi Başı Milli Gelir (B. Krallık)

2019 verilerine göre Birleşik Krallık kişi başına düşen milli geliri 40,285 dolardır (Macrotrends, 2022).

İşsizlik Oranı (B. Krallık)

2021 yılı 16 yaş üzeri işsizlik oranı % 3.8'dir (Ons, 2022).

Genç İşsizlik Oranı (B. Krallık)

2021 yılı 16-24 yaş arası genç işsizlik oranı % 10.8'dir (Ons, 2022).

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Okul Günü Tasarımı

İngiltere'de eğitim ve öğretim yılı üç dönemden oluşmaktadır. Bir yılda öğrenciler 14 hafta tatil yapabilmektedirler. Dönem ortalarında da birer haftalık tatiller bulunmaktadır. Genelde dönemler aşağıdaki şekildedir.

Güz Dönemi: Eylül Başı-Aralık Ortası Dönem ortası tatili: Ekim Ayının Son Haftası
Noel Tatili: Aralık ortasından Ocak başına kadar
İlkbahar Dönemi: Ocak Başı- Nisan Son Haftası Dönem ortası tatili: Şubat 3. Haftası
Paskalya Tatili: Nisan ortası-Mayıs başına kadar
Yaz Dönemi: Mayıs Başı- Temmuz Son Haftası Dönem ortası tatili: Mayıs ayı son haftası
Yaz Tatili: Temmuz 3. Haftası- Eylül ilk pazartesi

Devlet okulları genellikle sabah 09:00'da başlayıp öğleden sonra 15:30'da sona ererler. 12.00-13:00 saatleri arasında da bir saatlik bir öğle tatili vardır. Bazı ortaokullar ise 08:30'da başlayıp, 14.30'da sona ererler. Kısa bir öğle tatili yaparlar. İngiltere'de devlet okullar hafta sonuna ders koyulmaz.

Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay

2018 Dünya Bankası verilerine göre Birleşik Krallık geneli millî gelirin %13,34'ü; kişi başına millî gelirin %5,23'ü eğitim harcamalarına ayrılmaktadır (WorldBank, 2022).

Öğrenci Sayısı

2020 yılı istatistiklerine göre İngiltere'de öğrenci sayısı: 8.871.174'dir. Okul türlerine göre öğrenci dağılımı ise aşağıda verilmiştir.

- Devlet destekli kreş:42.110
- Devlet destekli ilkokul:4,714,771
- Devlet destekli ortaöğretim:3.409.277
- Devlet destekli özel okul:128,146
- Bağımsız okul:576.870 öğrenci

Öğretmen Sayısı ve Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı

2020 yılı verilerine göre İngiltere de yaklaşık 548 bin öğretmen görev yapmaktadır.

Bu öğretmenlerin;

- 216.500 ilkokullarda,
- 208.300 ortaokullarda,
- 61.500 bağımsız okullarda
- 6.700 özel okullarda çalışmaktadır.

2019 yılı itibariyle öğretmen başına düşen öğrenci sayısı Birleşik Krallık için ilkokullarda 20, altortaöğretimde 16 ve üst ortaöğretimde 18'dir (Education at a Glance, 2021).

Okul Sayısı

2020 yılı verilerine göre İngiltere de okul sayısı: 24.360'dir.

2019 yılı itibariyle derslik başına düşen öğrenci sayısı Birleşik Krallık için ilokullarda 26, altortaöğretimde ise 23'tür (Education at a Glance, 2021).

Eğitime Katılım Oranları

2019 yılı 6-14 yaş okullaşma oranı %97, 15-19 yaş okullaşma oranı %83 olarak gerçekleşmiştir (Education at a Glance, 2021).

Tamamlama Oranları

2019 yılı itibariyle 25 yaş altındaki nüfusun zamanında ortaöğretimi tamamlama oranı %65,61'dir (Education At A Glance, 2021).

Sınıf Tekrarı Oranları

İngiltere'de resmi bir sınıf tekrarı düzenlemesi bulunmamaktadır. Öğrencilerin kendi yaşlıları ile eğitime devam etmesi esastır.

Yükseköğretime Katılım Oranı

2019 yılı itibariyle 25 yaş altındaki nüfusun ilk kez yükseköğretime başlama oranı kadınlarda %74,6; erkeklerde %80,7 olarak gerçekleşmiştir. Bu öğrencilerin yerleştikleri yükseköğretim programı grubuna göre dağılımları Tablo 72'de verilmiştir (Education at a Glance, 2021).

Tablo 72. Yükseköğretimde Öğrencilerin Yerleştikleri Programların Dağılımı

Alan	Yüzde
Genel Programlar ve Yeterlikler	0,88
Eğitim	6,28
Sağlık ve Refah	13,65
Sosyal Bilimler Gazetecilik ve Haberleşme	11,31
İşletme, Yönetim ve Hukuk	26,44
Sanat ve Beşeri Bilimler	13,09
Hizmet Alanları	0,22
Tarım, Ormancılık, Balıkçılık, Veterinerlik	0,94
Doğal Bilimler, Matematik ve İstatistik	13,26
Bilgi ve İletişim Teknolojileri	5,13
Mühendislik, İmalat ve Yapı	8,79

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

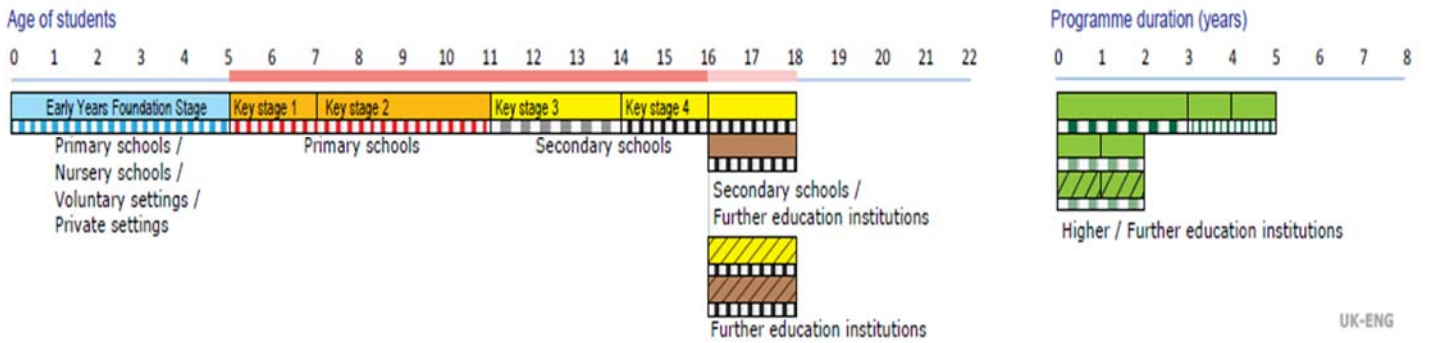
- 19.yy'da İngiltere'de kiliseler eğitimden sorumluydu. Eğitim zorunlu değildi.
- 1870 yılında İngiliz Hükümeti Endüstri Reformu yanında eğitimde yapılan reformla 5-10 yaş arası çocuklar için eğitim zorunlu hale geldi.
- 1944 yılı reformunda eğitim sistemi kademelere ayrıldı.
- 1988 yılında Ulusal Program hazırlandı ve yerel yönetimin birtakım yetkileri sınırlandı.
- 1988 öncesinde eğitimde devlet kontrolü yoktu. Her okulda farklı bir müfredat işleniyordu.
- 1988 Eğitim Reformu ile belli standartlar merkezileştirildi.
- Mevcut durumda öğretmenler ulusal müfredatı uygulamak zorundadır. Ancak ders içeriği, öğretim yöntem ve stratejilerine karar vermekte özgürdür. Bir çatı müfredat vardır ancak bu müfredatı uygularken öğretmenler yeterli otonomiye sahiptir.

Ulusal Müfredat ile;

- Öğrencilerden öğrenilmesi beklenenlerle ilgili standartların oluşturulması,
- Okullar arasında öğrenme tutarlılığının ve devamlılığının sağlanması,
- Bütün öğrencilerin bilgiye ihtiyaç duyduğu ve başarılı, üretken vatandaşlar olmaları gerekliliğinin sağlanması amaçlanmıştır.

Grafik 22. İngiltere Eğitim Sistemi

United Kingdom - England

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

İngiltere'deki eğitim sisteminin genel sorumluluğu, Birleşik Krallık Hükümeti Eğitim Bakanlığı'na (Department for Education) aittir. Eğitim hizmetlerine ait sorumluluklar; merkezi hükümet, yerel yönetim otoriteleri, kiliseler ve diğer gönüllü kuruluşlar ile eğitim kurumlarının yönetim organları arasında paylaşılmıştır. İngiltere eğitim sisteminin yönetimi için merkezi olmayan idari bir yapıya sahip olduğu söylenebilir. İngiltere Eğitim Bakanlığı tarafından genel olarak ulusal eğitimin hedefleri, ulusal eğitim politikaları ve planlamaları yapılmaktadır. Yerel yönetimler ile okulların yönetim kurulları ise eğitim-öğretim ile ilgili diğer ayrıntıların planlarını yapmaktadır (Aktaş, 2019).

Zorunlu eğitim süresi 11 yıldır. Ebeveynler, zorunlu okul çağında bulunan 5 ila 16 yaşlar arasındaki çocukların yaşlarına, yeteneklerine, yeteneklerine ve sahip olabilecekleri özel eğitim gereksinimlerine uygun tam zamanlı verimli eğitim almalarını sağlamaktan sorumludur. Eğitim zorunlu olmakla birlikte ebeveynler çocuklarını örgün eğitim dışında onay almadan evde de eğitebilirler (EURYDICE, 2022).

İngiltere eğitim sisteminde eğitim kademelerinin altında aşamalar (Key Stages) bulunmaktadır. Ulusal müfredat, değerlendirme sınavları bu aşamalara göre düzenlenmiştir.

Tablo 73. Zorunlu Eğitimde Yaşa göre Sınıf Düzeyi ve Aşamalar

Kademe	Aşama (Key Stage)	Sınıf	Yaş
İlköğretim	1. Aşama	1. Sınıf	5-6
		2. Sınıf	6-7
		3. Sınıf	7-8
	2. Aşama	4. Sınıf	8-9
		5. Sınıf	9-10
		6. Sınıf	10-11
Ortaöğretim	3. Aşama	7. Sınıf	11-12
		8. Sınıf	12-13
	4. Aşama	9. Sınıf	13-14
		10. Sınıf	14-15
		11. Sınıf	15-16

Ayrıca 16 yaşından büyük bir gencin

- tam zamanlı eğitim,

- çıraklık veya stajyerlik
- yarı zamanlı eğitim ve öğretim sırasında haftada en az 20 saat çalışma veya gönüllülük

olmak üzere 18 yaşına kadar bu üç programdan birine katılma zorunluluğu vardır (EURYDICE, 2022).

Yerel yetkililer (Local Authorities), eğitime devam etmeyen çocukların eğitime geri dönmelerine yardımcı olmak ayrıca 16 ve 17 yaşındakilerin eğitim ve öğretime katılımını teşvik etmek ve eğitim, öğretim veya istihdamda (NEET) olmayanları belirlemekle yükümlüdür (EURYDICE, 2022).

Devlet okulları tamamen ücretsizdir ve İngiltere'deki öğrencilerin %90'ı bu okullara devam etmektedir. Geriye kalan %10'luk kesim ise özel okulları tercih etmektedir. İngiltere'de yaklaşık 2500 adet özel okul bulunmaktadır. Bunların arasında Amerikan kolejleri ve yabancı eğitim veren okullar da vardır. Öğrencilerin %80' i 16 yaşından sonra okullarında kalmayı seçerler. Geriye kalan kısım da daha yüksek bir öğretim kurumuna devam etmeyi seçer.

Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı

İngiltere'de, erken çocukluk eğitimi ve bakımı doğumdan beş yaşına kadar sürmektedir. Bu aşama zorunlu değildir. Erken çocukluk eğitimi dezavantajlı olarak tanımlanan iki yaşındakiler ile üç ve dört yaşındakiler için kamu tarafından finanse edilmekte daha erken yaşlarda eğitim ücreti aileler tarafından karşılanmaktadır (EURYDICE, 2022).

İlköğretim

İlköğretim, 5 yaşından 11 yaşına kadar olan öğrencileri kapsamaktadır. Tam zamanlı ilköğretim, çocuğun beşinci doğum gününü takip eden okul döneminden itibaren zorunludur (EURYDICE, 2022). İlköğretimde çeşitli türlerde devlet okulları mevcuttur. Bunlar;

- İlkokullar,
- Vakıf okulları,
- Gönüllü kontrollü okullar (Bu okulların kontrolü kiliselerden Yerel Eğitim Otoritelerine devredilmiştir ve bu yüzden kilisenin etkisi diğer gönüllü yardım okullarına nazaran daha azdır.)
- Gönüllü yardım okulları (Yerel Eğitim Otoriteleri tarafından desteklenen bu okullarda dini inançlar gönüllü kontrollü okullara göre çok daha yüksek bir görüntüye sahiptir. Okulun isminde "C of E" (İngiliz Kilisesi) veya Katolik kelimesi yer alıyorsa bunlar muhtemelen kilise tarafından desteklenen okullardır.)

Ortaöğretim

Bu kademe, 11 ile 18/19 yaşları arasındaki gençler için eğitim sürecini kapsamaktadır. Öğrenciler ortaöğretime 11 yaşında başlarlar ve 1996 tarihli Eğitim Yasasının 8. Bölümü uyarınca tam zamanlı eğitim 16 yaşına geldikleri öğretim yılının Haziran ayının son Cuma gününe kadar zorunludur. Zorunlu olan bu kısım alt ortaöğretim; 16-19 yaş grubu üst ortaöğretim olarak adlandırılmaktadır.

- Genel alt ortaöğretim (11-16 yaş için - 3. Aşama: 7-8-9 Sınıflar / 4. Aşama 10-11 Sınıflar)
- Genel lise eğitimi (16-18/19 yaşları için)
- Mesleki lise eğitimi (16-18/19 yaşları için)*

* Uluslararası Standart Eğitim Sınıflandırması (ISCED) sınıflandırması açısından, 11-14 yaş arası eğitim, ISCED 2; 14-18/19 yaşları için ISCED 3 olarak sınıflandırılır (EURYDICE, 2022).

Alt Ortaöğretim

Kamu tarafından finanse edilen ortaöğretim okulları, yapıları ve yönetimlerindeki farklılıkları yansıtan farklı kategorilere ayrılır. Okul türleri arasında önemli bir ayrım vardır:

Devlet Okulları (Maintained Schools): Yerel otorite tarafından finanse edilen okullar

Akademiler: Bakanlık ile bireysel finansman anlaşmaları olan akademiler

Ortaöğretim okulları arasında başka farklılıklar da vardır.

- Karma veya sadece kız/erkek okulu olabilirler.
- Birkaç alanda, yüksek akademik yetenek temelinde öğrencileri kabul eden seçici okullar (Grammar Schools) vardır.
- Din eğitimi veren dini okullar bulunmaktadır.

İngiltere'de kamu tarafından finanse edilen ortaokulların hepsi, Eğitim, Çocuk Hizmetleri ve Becerilerinde Standartlar Ofisi (OFSTED) tarafından teftişi ve performans göstergelerinin yayınlanmasını içeren aynı sorumluluklara tabidir. Hepsi de okula kabul ve özel eğitim ihtiyaçları dâhil olmak üzere temel alanlarda aynı düzenlemeye tabidir. Kamu tarafından finanse edilen tüm ortaöğretim okulları ayrıca şunları sağlamalıdır:

- İngilizce, matematik ve fen bilimleri içeren dengeli ve geniş tabanlı bir müfredat
- Dini eğitim ve günlük toplu ibadet eylemi
- 8. sınıftan başlayan tarafsız kariyer rehberliği (12-13 yaş arası öğrenciler)

- Ulusal yeterliliklere ulaştıran bir program, ağırlıklı olarak 16 yaşında alınan tek dersli Genel Ortaöğretim Sertifikası (GCSE) yeterlilikleri.

16 yaşında, öğrenciler farklı konularda birden fazla sınava girebilirler. GCSE için öğrenciler genel olarak beş ila on sınava girerler; ders ve sayı seçmekte özgürdürler. GCSE, uluslararası öğrencilere İngiliz müfredatına erişim sağlayan Uluslararası GCSE'nin oluşturulmasına yol açmıştır. Geçilen her ders için bir Genel Ortaöğretim Sertifikası (GCSE) verilir. Sınava girmek, 11 yıllık zorunlu eğitimin sonu demektir. Yükseköğrenime geçmeyi hedefleyen öğrenciler üniversite öncesi veya ileri eğitim programlarını takip etmektedirler. Diğer öğrenciler mesleki eğitim alabilirler (WENR, 2022).

Üst Ortaöğretim (Genel ve Mesleki Lise Eğitimi)

2008 Eğitim ve Beceriler Yasası uyarınca, 16-18 yaş arasındaki gençlerin tam veya yarı zamanlı eğitim veya öğretimde olmaları gerekir. Tam zamanlı eğitim, çıraklık veya stajyerlik ve yarı zamanlı eğitim veya öğretim sırasında haftada en az 20 saat çalışma veya gönüllülük olmak üzere 18 yaşına kadar bu üç programdan birine katılma zorunluluğu vardır (EURYDICE, 2022). Sağlık, bilgi teknolojisi, işletme ve mühendislik gibi konularda çalışmalar için mesleki programlar da bu kademedede sunulmaktadır (WENR; 2022).

2018 verilerine göre 16 yaşındaki öğrencilerin % 88'i tam zamanlı olmak üzere yaklaşık %96'sının bu alternatiflerden birine devam ettiği; eğitim, öğretim ve istihdamda olmayan (NEET) öğrenci oranının %3,2 olduğu görülmektedir.

Üstortaöğretim yani üniversite öncesi eğitim, bir sınav turu olan Genel Eğitim Sertifikası, İleri Düzey (GCE A-seviyeleri olarak da bilinir) ile sonuçlanan iki yıllık bir lise programıdır. GCSE'de olduğu gibi, sınava giren öğrenciler dersleri ve sınav sayısını seçerler. Alınan ortalama sayı genellikle üçtür.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Kademeler arası geçişlerde zorunlu eğitim tamamlandıktan sonraki üstortaöğretim yani 5. aşamadaşında genel kural olarak yaşa ve ikamet edilen yere göre belirlenir. Merkezi yerleştirme sınavı bulunmaz. Ancak bazı okullar öğrenci alımında öğrencilerin geçmiş notlarını değerlendirmeye alabilir ya da kabul sınavları düzenleyebilir.

İlköğretimin 2. ve 6. sınıflarında (1. ve 2. aşamanın sonunda) ders temelli ulusal seviye belirleme sınavları düzenlenir. Bu sınavlar yaygın olarak SATs olarak adlandırılır. Okulların başarıları da bu değerlendirmelere ve öğrencilerden beklenen seviyeye uygun başarıların ortalamasının alınması ile belirlenir.

Alt ortaöğretime geçişte aileler, tercih ettikleri okullardaki yerler için yaşadıkları yerel yönetime (LA) başvururlar. 2014 Okul Kabul Yasasında belirtildiği üzere en az üç okul için bir tercih belirtebilirler. Başvuru, çocuğun yaşadığı yerel yönetim dışındaki okulları kapsayabilir. Aileler çocukları için herhangi bir bölgedeki kamu tarafından finanse edilen herhangi bir okulda bir yer için başvurabilir. Hükümet, ebeveynlere okula kabul konusunda rehberlik sağlar. Yerel yönetim kendi yerel bölgesinde kabul sisteminin işletilmesinden sorumludur. Başvurular alındıktan sonra, tüm tercihleri bir araya getirir ve daha sonra veliler, yer bulunan en yüksek tercihli okula yerel yönetimden bir teklif alır. Velilerin, seçtikleri okulda yer verilmemesi durumunda itiraz hakları vardır (EURYDICE, 2022).

Devlet okullarında başvurunun fazla olması durumunda okula giden kardeşleri olan çocuklar, okula en yakın yaşayan çocuklar gibi kriterler işe koşulur. Yeteneğe göre seçim konusunda genel bir kısıtlama vardır ve çoğu devlet tarafından finanse edilen ortaokullar, yetenekleri ne olursa olsun öğrencileri kabul eder. Bununla birlikte, gramer okullarının öğrencileri akademik yeteneklerine göre seçmelerine ve genellikle kendi giriş sınavlarını yapmalarına izin verilir. Ayrıca, bir uzmanlık alanındaki yetenek veya yeteneğe dayalı olarak öğrencilerin %10'unu seçen bazı ortaokullar da vardır (EURYDICE, 2022).

Öğrenci yetenek gruplaması da bazı kabul yetkilileri tarafından, bir okula alınan alımın farklı yeteneklere sahip çocukların orantılı bir dağılımını içermesini sağlamak için kullanılan izin verilen bir seçim şeklidir. Tüm seçim biçimlerine yönelik kriterler, kabul yetkilisi tarafından belirlenir, ancak kriterler açık ve nesnel olmalıdır. Cinsiyet ve milliyetten bağımsız olarak çocuğun yetenek veya yeteneğini doğru bir şekilde yansıtmalıdır. Kabul yetkilileri ayrıca seçim sürecinin ayrıntılarını yayınlamak zorundadır (EURYDICE, 2022).

Dini okullar, mevzuatla çelişmemek koşuluyla, kabul düzenlemelerinde belirli bir inanç veya mezhebe mensup öğrencileri tercih edebilir. Dini karaktere sahip tüm yeni akademilerin fazla talep olan yerlerde, öğrencilerinin en az %50'sini inanç referansı olmaksızın kabul etmeleri gerekmektedir (EURYDICE, 2022).

Ortaöğretimde GCSE (Genel Ortaöğretim Sertifikası) sınavlarına yönelik çalışmalar ve sınavlar öğrencilerin çoğunluğu için 9. sınıf veya 10. sınıfta başlar ve konuya, okula ve sınav kuruluna bağlı olarak iki veya üç akademik yıl boyunca yapılır. Her öğrencinin Matematik, İngiliz Dili ve Edebiyatı, Fen, Din Eğitimi derslerinden bitirme sınavı vermesi gerekir. Kaç dersten sınava girileceğinin zorunlu üst sınırı olmamakla birlikte birçok meslek okulu ve üniversite, hatta iş yeri, GCSE sınavlarında gösterilen başarıya bakarak alım yaptığı için 5-6 dersten sınava girmek yaygındır. Daha önce harf düzeninde değerlendirilen GCSE sınavları yeni yürürlüğe giren ölçüğe göre 1-9 puanlama sistemi seviyeleri arasındaki ayrımı daha belirgin olarak gösterebilecektir. Geçilen her ders için bir Genel Ortaöğretim Sertifikası

(GCSE) verilir. Sınava girmek, 11 yıllık zorunlu eğitimin sonu demektir. Yükseköğrenime geçmeyi hedefleyen öğrenciler üniversite öncesi veya ileri eğitim programlarını takip etmektedirler. Diğer öğrenciler mesleki eğitim alabilirler (WENR, 2022).

Üniversitelere giriş için 13. sınıf sonunda A Level olarak adlandırılan ders bitirme sınavlarını vermek gerekir. Burada da alt ve üst sınırlar yoktur, ders temelinde öğrenci kendisi seçerek hangi derslerden bitirme sınavına gireceğine karar verir. Birleşik Krallık'ta üniversiteye giriş için merkezi sınav sistemi yoktur. Üniversiteler her bölüm için hangi derslerden hangi puanların alınması gerektiğini açıklayarak ona göre öğrenci alımını kendisi yapar. Özellikle çok prestijli ya da talebin yoğun olduğu üniversite bölümleri için üniversiteler kendi sınavlarını uygulayabilir. Üniversiteler tümüyle bağımsızdır.

Üniversiteler programlarını ve öğrenci kabul koşullarını kendileri belirlerler. Yükseköğretime kabulde rekabet vardır. Üniversiteler ve Kolejler Kabul Servisi (UCAS) tarafından yönetilir. UCAS, lise sonrası kabullerden sorumludur. Aday öğrenciler, UCAS başvuru sürecine, öngörülen kayıtlarından bir yıl önce başlarlar. Bu aday öğrenciler, kabul ofisi tarafından kabul edildikten sonra, başvurabilecekleri üniversitelerin bir listesi verilir. Ardından, Yükseköğretim kurumları seçtikleri başvuru sahiplerine koşullu teklifler veya nadir durumlarda koşulsuz teklifler gönderir. Koşullu teklifler, kabulü garanti etmek için GCE A-Seviyelerinde alınması gereken sınav sonuçlarını şart koşar. Çoğu yükseköğretim kurumu üç GCE A seviyesi ve üç GCSE talep eder.

Mesleki ortaöğretimden sonra eğitimlerine devam etmek isteyen öğrenciler için, birçok İngiliz yükseköğretim kurumu, mesleki A-seviye sonuçları veya BTEC Seviye 3 Diplomaları temelinde öğrenci kabul etmektedir. Bu tür bir kabul genellikle öğrencinin aynı mesleki eğitim alanında devam etmesini gerektirir (WENR, 2022).

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Ders Geçme Kriterleri

Okullar, öğretmenler tarafından öğrencilerin bilgi ve anlama düzeylerini günlük olarak değerlendirmek ve öğretimi buna göre uyarlamak için kullanılan biçimlendirici değerlendirmeden sorumludur. Ayrıca, öğretmenler bir öğretim döneminin sonunda bir öğrencinin ne kadar öğrendiğini değerlendirmesini sağlayan okul içi özet değerlendirmeden de sorumludurlar. Değerlendirme sorumluluğu, yönetici / başöğretmen ve yönetim kurulu arasında paylaşılır (EURYDICE, 2022).

Eğitim Bakanlığı bir dizi değerlendirme ilkesi üretmiş olsa da okullar kendi değerlendirme yaklaşımını seçmekte özgürdür. Bazı değerlendirme uygulamalarına yönelik daha önceki

yıllarda Eğitim Bakanlığı kılavuzlar yayımlamakla birlikte sonra yapılan değişikliklerle bu planların ne şekilde uygulanıp uygulanmayacağı kararı okullara bırakılmıştır. Sınıf içi ölçme ve değerlendirme uygulamaları, notlandırma sistemi, davranışların ölçülmesi, topluma hizmet, devamsızlık gibi konularda her okul kendisi karar alabilir. Okullar öğrencilerinin ihtiyaçlarına uygun olduklarını düşündükleri kendi değerlendirme sistemlerini belirleyebilirler. Bu nedenle bir okuldaki değerlendirme uygulamaları başka bir okuldan farklı olabilir.

Değerlendirme uygulamaları test, ödev, gözlem gibi uygulamaları içerir ve ev ödevi planı, evokul anlaşması planı, notlandırma planı, davranış planı, devamlılık planı, öğretme ve öğrenme planı gibi planlardan oluşur.

Her okul kendi notlandırma planını hazırlar. Öğrencilerin iyi yaptığı çalışmalar sınıfta sergilenir. Öğrenciler kendi çalışmalarını düzeltmeye ve puanlamaya teşvik edilir. Not verme öğretmen değerlendirmesinin önemli bir bölümünü oluşturur. Öğretmenler not verirken okulca karar verilen sembollerini kullanır.

Sınıf Geçme Kriterleri

İngiltere eğitim sisteminde ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde sınıf geçme – kalma uygulaması yoktur (Aktaş 2019). Sınıf tekrarı için resmi bir politika yoktur ve okullarda sınıf tekrarı ya hiç yoktur ya da çok az sayıdadır. Bu uygulama aynı yıl okula giren öğrencilerin kilit kazanımlarını aldıkları anlamına gelmektedir (Dustmann, Machin ve Schönberg, 2010).

Uygulamada, öğrenciler neredeyse her zaman otomatik olarak bir sonraki yıla geçerler. Bireysel öğrencilerin düşük başarısı, bir yılın tekrarı yerine farklılaştırılmış öğretim ve ek destek sağlanması yoluyla ele alınmaktadır. Akademik olarak üstün yetenekli öğrenciler, farklılaştırılmış öğretim ve destek yoluyla benzer şekilde desteklenir. Kapsayıcılık beklentisi, ulusal müfredatta yer almaktadır. Öğrenciler, yalnızca istisnai durumlarda yaşla ilgili yıl gruplarının dışına yerleştirilir (EURYDICE, 2022).

Her yaz dönemi sonunda okullar öğrencinin durumuyla ilgili bir rapor hazırlar ve bu raporu veli ile paylaşır. Veliden beklentiler okullarca hazırlanan ev-okul anlaşmalarında belirtilir. Bu beklentiler çocuklarının eğitimiyle ilgili vermeleri gereken desteklerdir, sınıf geçmeye yönelik değildir. Sonuç odaklı bir yaklaşımdan çok süreç odaklı bir yaklaşım vardır. Çocuğun yıl boyunca gösterdiği gelişim önemlidir ve öğretmenlerin değerlendirmeleri de bu yöndedir.

Okullarda, günlük süreç değerlendirmeleri, okul-içi sonuç değerlendirmeleri ve yasal sonuç değerlendirmeleri olmak üzere 3 ana değerlendirme biçimi vardır. Süreç değerlendirme ve okul-içi sonuç değerlendirmeleri, günlük olarak yapılan değerlendirmelerden oluşur, bunlar genellikle gözlem, soru sorma, konuşma, notlandırma vb. aracılığıyla yapılır.

İlköğretimde sonuç değerlendirmeleri, 2. ve 6. sınıfın sonunda yapılan, sınıf geçmeye yönelik değerlendirme amacı olmayan, öğrencilerin ulusal olarak seviyelerini tespit etme amaçlı yapılan ulusal müfredat testleri (yaygın olarak SATs diye bilinir) aracılığıyla yapılır. Bu testler Standartlar ve Test Kurumu (STA) tarafından belirlenir ve ilkokullarda zorunlu olarak uygulanır. KS1 seviyesinde 2 tane okuma testi, 1 tane matematik testi zorunlu olarak uygulanır. KS2 seviyesinde 2 tane yazım, noktalama ve gramer testi, 1 tane okuma testi, 1 tane matematik, 1 tane mantık sınavları uygulanır. KS1 seviyesinde olduğu gibi K2 seviyesinde de sınav sonuçları 100 puanla ölçeklendirilmiş puanlar olarak rapor edilir.

Öğretmenler bu sınavların sonuçlarını öğrencilerinin ekstra desteğe ve yardıma ihtiyaçları olup olmadığını belirlemek amaçlı kullanır. Test sonuçları velilerle de paylaşılır.

DEVAM/DEVAMSIZLIK

İngiliz kanunlarına göre öğrenciler ailelerinin izniyle okula en fazla iki hafta devamsızlık yapabilirler. Okullar devam/devamsızlık vb. hususları kendi hazırladıkları devam planında belirlerler. Herhangi bir dönemde okula 100% devam eden öğrenciler, dönemin son toplantısında devamlılık üstün başarı belgesiyle (Excellence Certificate for Attendance) ödüllendirilir. Dönemde %10 üzeri devamsızlık sürekli devamsızlık olarak değerlendirilmektedir. Her okul kendi devam planını oluşturduğu için farklı bir devlet okulundaki uygulama farklı olabilir.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ (KADEME VE OKUL TÜRLERİNE GÖRE)

Ulusal müfredat, hangi düzeylerde nelerin öğrenilmesi gerektiğini gösteren bir çerçeve sunar ve okulların denetimi her öğrencinin yaşı geldiğinde söz konusu derslerden kendisinden bekleneni verip vermediğine göre yapılır. Her okulun ulusal programı izleme zorunluluğu yoktur, özellikle akademiler, özel okullar, din okulları ve evde eğitim için geniş bir hareket alanı bırakılmıştır. Bununla birlikte her okul öğrencilerinin belirlenen derslerden belirlenen kazanımları edinmesini güvenceye almakla yükümlüdür. Bu çerçevede çoğu okul ulusal müfredatta belirlenen çerçeve doğrultusunda kendi müfredatlarını oluşturma özerkliğine sahiptir.

Devlet okullarında haftalık minimum ders saati yoktur. Okullar, tüm yasal gereklilikleri içeren geniş ve dengeli bir müfredat sunmak koşuluyla, her derse ayıracakları süreye karar vermekte özgürdür. Hükümet, 2011 yılında asgari haftalık ders saatinde devlet okullarına rehberlik etmeyi durdurmuştur. Akademiler, okul haftalarını düzenlerken, Eğitim Bakanlığı ile yaptıkları finansman anlaşmasının gerekliliklerini yerine getirmelidir, ancak minimum haftalık ders süresi şartı yoktur (EURYDICE, 2022).

Ulusal müfredat tüm okul müfredatı olmayı amaçlamaz. Okullar kendi müfredatlarını planlar ve tasarlar. Devlet okullarının ulusal müfredatı tüm okul müfredatlarına dâhil etmesi beklenir. Akademiler için seçim kendilerine bırakılmıştır. Ulusal müfredat, öğretim saatlerini belirlemez. Devlet okullarında her bir kilit aşamada öğretilmesi gereken zorunlu dersleri ve ilgili çalışma programlarını belirler (EUYDICE, 2022). Çerçeve program ana aşamalara göre yapılandırılmıştır ve hangi derslerin hangi aşamada alınması gerektiğini gösterir.

Tablo 74. İngiltere Ulusal Çerçeve Programı

	1. Aşama	2. Aşama	3. Aşama	4. Aşama
Yaş Grubu	5 – 7	7 – 11	11 – 14	14 – 16
Sınıf Düzeyleri	1 – 2	3 – 6	7 – 9	10 – 11
Ana Dersler				
İngilizce	✓	✓	✓	✓
Matematik	✓	✓	✓	✓
Fen	✓	✓	✓	✓
Destek Dersler				
Sanat ve Tasarım	✓	✓	✓	
Vatandaşlık			✓	✓
Programlama	✓	✓	✓	✓
Tasarım ve Teknoloji	✓	✓	✓	
Yabancı Dil / Modern Yab. Dil		✓	✓	
Coğrafya	✓	✓	✓	
Tarih	✓	✓	✓	
Müzik	✓	✓	✓	
Beden Eğitimi	✓	✓	✓	✓

Tablo 75. Yasal Zorunluluk Olarak Verilen Diğer Eğitimler

	1. Aşama	2. Aşama	3. Aşama	4. Aşama
Yaş Grubu	5 – 7	7 – 11	11 – 14	14 – 16
Sınıf Düzeyleri	1 – 2	3 – 6	7 – 9	10 – 11
Dini Eğitim	✓	✓	✓	✓
Cinsel ve İlişki Eğitimi			✓	✓

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Yoğunlaştırılmış Ders Uygulaması

Okullarda öğrenim gören öğrenciler için düzenli olarak okul düzeyinde seviye belirleme sınavları düzenlenir. Geride kalanların kendi yaş gruplarının seviyesine gelmesi için ek dersler koyulabilir, dışarıdan yardım alınabilir ya eğitim psikologlarından yardım alması sağlanabilir. İleri düzeyde başarı gösteren öğrenciler de aynı şekilde özel destekle kendilerine uygun kariyere yönlendirilir. Her bir öğretmenin kendi öğrencilerinin bütün zorunlu eğitim yaşamı boyunca kendisinden beklenen performansla ilgili bir tablosu bulunur ve bunu sürekli izleyerek günceller, aksaklıkların, beklenmeyen ileri sıçrayışların ya da geri düşmelerin olması durumunda sürecin akışına müdahale etme sorumluluğu vardır.

Bireysel olarak öğrencilerin düşük başarısı, sınıf tekrarı yerine farklılaştırılmış öğretim ve ek destek sağlanması yoluyla ele alınmaktadır. Akademik olarak üstün yetenekli öğrenciler, farklılaştırılmış öğretim ve destek yoluyla benzer şekilde desteklenir. Kapsayıcılık beklentisi, ulusal müfredatta yer almaktadır. Öğrenciler, yalnızca istisnai durumlarda yaşla ilgili yıl gruplarının dışına yerleştirilir (EURYDICE, 2022).

BELGELENDİRME

Genel Ortaöğretim Sertifikası

Genel Ortaöğretim Sertifikası (GCSE) uluslararası öğrencilere İngiliz müfredatına erişim sağlayan Uluslararası GCSE'nin oluşturulmasına yol açmıştır. Genel Ortaöğretim Sertifikası (GCSE), altortaöğretim aşamasında öğrenci değerlendirmesinin ana yöntemidir. Genellikle iki yıllık bir eğitim programının sonunda 16 yaşında alınan ders bazlı bir yeterliliktir. GCSE'ler çok çeşitli genel akademik konularda ve bazı mesleki / uygulamalı alanlarda mevcuttur. Öğrenciler genellikle sekiz veya daha fazla ders alırlar. 1-9 arası değerlendirme ölçeği kullanılır. 9 mevcut en yüksek nottur, 5 'güçlü bir geçiş' olarak kabul edilirken 4. 'standart geçer' olarak kabul edilir.

GCSE değerlendirmesi esas olarak yazılı sınavla yapılır. Diğer değerlendirme türleri, yalnızca belirli becerileri test etmek için ihtiyaç duyulduklarında kullanılır. Örneğin, dans alanında GCSE için, toplam puanların belli bir oranı performans görevine ve bir koreografi görevine ayrılmaktadır.

Matematik, fen bilimleri ve modern yabancı dillerdeki GCSE sınavları iki aşamada mevcuttur - 'temel seviye' ve 'yüksek seviye'. Amaç, geniş bir yetenek yelpazesi için tasarlanmış yeterlilikler için, sınav öğrencilere bilgi ve yeteneklerini gösterme fırsatı vermesini sağlamaktır.

Genel Eğitim Sertifikası (GCE A-Level)

Üniversitelere giriş için 13. sınıf sonunda A Level olarak adlandırılan ders bitirme sınavlarını vermek gerekir. Burada da alt ve üst sınırlar yoktur, ders temelinde öğrenci kendisi seçerek hangi derslerden bitirme sınavına gireceğine karar verir.

Üniversite öncesi eğitim, yeni bir sınav turu olan Genel Eğitim Sertifikası, İleri Düzey (GCE A-seviyeleri olarak da bilinir) ile sonuçlanan iki yıllık bir lise programıdır. GCSE'de olduğu gibi, sınava giren öğrenciler dersleri ve sınav sayısını seçerler. Alınan ortalama sayı genellikle üçtür.

Sağlık, bilgi teknolojisi, işletme ve mühendislik gibi konularda çalışmalar için mesleki programlar da sunulmaktadır. 2007'deki reformdan sonra, bu programlar artık Uygulamalı Genel Eğitim Sertifikası gibi çeşitli referanslardan birine yol açabilir. Bu kimlik bilgisi GCE A düzeyinden daha az teoriktir ve alıcıların iş gücüne katılmasına yardımcı olmayı amaçlar (WENR, 2022).

Yükseköğretime geçişte çoğu yükseköğretim kurumu üç GCE A seviyesi ve üç GCSE talep eder. Diğer bir ifade ile hem alt ortaöğretim hem de üst ortaöğretimde edinilen sertifikalandırılmış yeterliliklerin yükseköğretime geçişte etkisi bulunmaktadır.

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Son yıllarda yapılan pek çok araştırmaya göre İngiltere eğitim bakımından özellikle de fen ve matematik konusunda diğer önde gelen ülkelerin gerisinde kalmaktadır. İngiltere'de mesleki eğitim ve öğretim açısından sorunlar yaşanmaktadır ve eğitim standartları endüstriyel alanda gelişmiş ülkelere göre çok daha düşük olarak değerlendirilmektedir.

Eğitim Bakanlığı tarafından yapılan araştırma ve planlamalar doğrultusunda (Schools White Paper) altı yıl içinde uygulanması beklenen 'Herkes İçin Fırsat' projesi; her çocuğun potansiyelinin tam zirvesine ulaşmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Buna göre;

Okullar, yardıma ihtiyacı olan çocukları belirleyecek, küçük grup eğitimi gibi bir dizi kanıtlanmış yöntemle hedefe yönelik destek sağlayacak ve ebeveynleri çocuklarının gelişimi hakkında bilgilendirecektir.

Eğitimde okulların ve bölgelerin başarılarının eşitlenmesi açısından İlkokul öğrencilerinin %90'ınının 2030 yılına kadar Key Stage 2 Okuma, Yazma ve Matematikte beklenen standarda ulaşması devlet tarafından 'Veli Taahhüt' planıyla desteklenecektir.

Ortaokullar için hedef hem İngilizce hem de Matematikte ulusal ortalama GCSE notunun 2030'a kadar 5'e yükselmesidir.

'Schools White Paper' adı altında yapılan bu çalışma, belirlenen hedeflerin gerçekleştirilmesini desteklemek için bir dizi yeni önlem ortaya koymaktadır. Bunlar arasında şunlar yer almaktadır:

- Okullar, Eylül 2023'e kadar minimum 32,5 saatlik bir okul haftası sunacak.
- Ofsted, 2025 yılına kadar, uzun yıllardır denetlenmeyen 'olağanüstü' okullar da dahil olmak üzere her okulu denetleyecek.
- 2030'a kadar düşük performans gösteren okullar güçlü okullar ile birleştirilip tek bir yapı altında toplanacak ve tüm öğrencilerin eşit kalitede okullarda eğitim görmesi sağlanacak.
- Eğitim Bağış Vakfı'nı uzun vadeli bir temele oturtmak için en az 100 milyon sterlin bütçe ayrılacak ve böylece eğitimdeki en iyi uygulamaları değerlendirmeye ve ülke çapında yaymaya devam edebilecek.

GENEL BİLGİLER

Nüfus: 38,2 milyon

Milli Gelir:614.19 milyar dolar

Kişi Başı Milli Gelir:16,180 dolar

İşsizlik Oranı: %3,18

Genç İşsizlik Oranı: %11,7

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Zorunlu eğitim süresi:10 yıl

Okul günü tasarımı: Okul yılı iki yarıyıldan oluşmaktadır. Okul sabah sekizde veya dokuzda başlar ve öğleden sonra üç veya dörtte biter. 1 ders saati 60 dakikadan oluşmaktadır. Dersler arasında genellikle 45 dakika süren aralar bulunmaktadır.

Eğitim harcamalarına ayrılan pay:4.44 (2020)

Öğrenci sayısı: 4.900.000 (Okul öncesi, ilk-orta lise okul öğrenci- Nüfusun 12,9%)

Öğretmen Sayısı:

Meslek Okullarında Öğretmen Sayısı: 18.500

Lisede Öğretmen Sayısı: 50.500

Meslek Liselerinde Öğretmen Sayısı: 54.600

Polonya'da okullardaki ve diğer eğitim kurumlarındaki öğretmen sayısı 2008/2009 öğretim yılında 495.000 iken 2020/2021'de bu sayı 519.000 'e yükselmiştir.

Okul Sayısı: 6609 (Lise, teknik lisesi, meslek okulu kurum sayısı)

Eğitime katılım oranları:

3-6 yaş arası okul öncesine katılım oranı: % 90,1

İlkokul seviyesinde katılım oranı: %94,7

Lise sonrası eğitime katılım oranları:

25-34 yaş: %43,5

25-64 yaş: %32

Okuryazarlık oranı: % 100

Tamamlama oranları:

Okullaşma Oranı (ortaöğretim): 94,08 (2017)

25+ yaş grubunda en az liseyi tamamlama oranı:% 87,78

Ortaokulda okul terk oranı: 1.39 (2016)

Ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitime katılım oranı: %49

Sınıf tekrarı oranları:

Ortaokulda sınıf tekrarı oranı: 2.01 (2017)

Merkezi sınavlarda başarı/yerleştirme oranı: %80 (Matura sınavında)

Yükseköğretime katılım oranı: %71,16

2021 yılında yükseköğretimde en çok başvuru alan bölümler:

1.Nanoteknoloji Mühendisliği, 2. Kore Çalışmaları

ÜLKENİN EĞİTİM MODELİ

Polonya eğitim sistemi Avrupa'da beşinci, dünyada ise 10. sırada yer almakta ve son on yılda okuryazarlık, matematik, bilim ve yabancı diller dahil olmak üzere yükselen bir grafik sergilemektedir.

Polonya'daki eğitim sistemi, 1989'daki sistem dönüşümünden bu yana müfredatta, yönetimde ve yapıda birçok değişiklik geçirmiştir. Polonya'daki eğitim sistemi, 1999 ve 2017'de geliştirilen; 2023'e kadar tam olarak uygulanması gereken değişiklikleri içeren bir geçiş sürecindedir. Üniversite öncesi eğitim sisteminin organizasyonu ile eğitim yönetimi ve eğitim finansmanı öne çıkan gelişim alanlarıdır. Gimnasum veya alt ortaokulun ortadan kalkması ve ilköğretimin yedi yıldan sekiz yıla uzatılması en önemli değişiklikler olarak belirtilmektedir. Buna ek olarak üst ortaöğretime 1 yıl daha eklenmiştir. 2017 reformlarına uygun olarak ders kitapları artık ücretsizdir.

Polonya'daki eğitim sisteminin yönetimi, merkezi ve yerel yetkililerin ortak sorumluluğudur. Milli eğitim politikası merkezi olarak geliştirilir. Bakanlık, öğrencilerin okulda olması gereken asgari saatlerle ilgili ulusal yönetmelikleri belirler; ulusal müfredat ve sınavları tasarlar; ders kitapları için kriterler belirler; ve okul teftişleri için yönergeler ve performans derecelendirmeleri belirler. Ayrıca öğretmenler için ücret seviyelerini belirler.

Polonya'da 16 il (veya bölge), yaklaşık 400 ilçe ve 2.400'ün üzerinde belediye (veya yerel yönetim) bulunmaktadır. Çoğu büyük şehir hem ilçe hem de belediyedir. Her hükümet kademesinin farklı sorumluluk alanları vardır:

Bölgesel eğitim yetkilisi, okul teftişleri ve ortaöğretim sonrası kurumlar da dahil olmak üzere bölgedeki tüm okulları denetler ve ulusal eğitim politikalarını uygular.

İlçeler, meslek okulları da dahil olmak üzere ortaokulların ve özel ihtiyaçları olan çocuklar için okulların yönetiminden sorumludur.

Belediyeler anaokulları ve ilkokulları açar ve yönetir. Okul tesislerini denetlerler, okulların ne zaman açılıp kapatılacağına karar verirler, okul bütçelerini belirlerler, müdürleri işe alıp işten çıkarırlar ve okul personelini belirlerler.

Okullar, ulusal çekirdek müfredatı dayalı olarak kendi müfredatlarını geliştirir, kendi öğretmenlerini işe alır ve işten çıkarır ve Milli Eğitim Bakanı tarafından onaylanan bir listeden kendi ders kitaplarını seçer. Okullar ayrıca en az üç öğretmenin yanı sıra müdürler dahil okul yönetiminin üyelerinden oluşan kendi öğretim kurullarını da kurarlar. Konseyler, öğrencilerin derecelendirilmesi ve terfileri ile ilgili müfredat planlarının ve kararlarının onaylanmasından sorumludur. Ayrıca okul etkinliklerinin düzenlenmesi konusunda rehberlik sağlarlar.

Yerel yetkililer ilk ve orta dereceli okulları yönetirken, ilçeler (powiat) ortaokul seviyesinin üzerindeki okulları yönetir. Bölgeler, pedagojik denetimden ve ulusal eğitim politikasının uygulanmasından sorumludur. Okullar, doğrudan öğretmenleri istihdam eder ve ortaöğretim düzeyindeki kararların yarısından biraz daha azını alır.

Polonya eğitim sisteminde, derslerin Almanca, Kashubian, Ukraynaca ve Belarusa öğretildiği ulusal azınlıklar için okulların yanı sıra engelli çocuklar için özel okullar vardır.

Genel liseler (liceum ogólnokształcące), 16 ila 19 yaşları arasındaki gençler için 3 yıllık tam zamanlı genel lise eğitimi sunarlar. Genel lise eğitiminin temel amacı, gençleri çeşitli türlerdeki yüksek öğretim kurumlarına kabul için hazırlamaktır.

Devlet okullarında eğitim ücretsizdir. Devlete ait olmayan okullar söz konusu olduğunda, okulları yöneten organlar öğrenim ücretlerinin seviyesini belirler.

EĞİTİM SİSTEMİNDE YAŞANAN REFORMLAR, KIRILMALAR, GEREKÇELERİ VE SÜREÇ

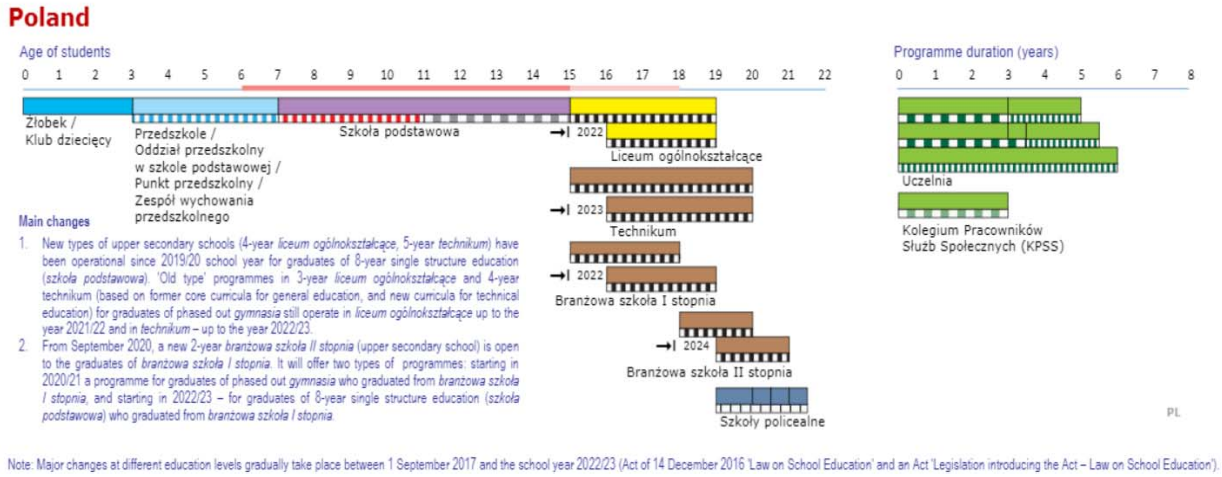
Yakın zamana kadar Polonya'nın iki ayrı eğitim bakanlığı bulunmaktaydı. Milli Eğitim Bakanlığı, mesleki eğitim de dahil olmak üzere okul öncesi, ilk ve orta öğretimden sorumluydu. Ortaöğretim sonrası eğitimden ise Bilim ve Yüksek Öğretim Bakanlığı sorumluydu. 2021'de Polonya, verimliliği ve koordinasyonu geliştirmek amacıyla bakanlıkları tek bir bakanlıkta birleştirdi.

Polonya'da okul öncesi eğitim, 3 ila 6 yaşındaki çocukların yarısından daha azının herhangi bir anaokuluna kayıtlı olduğu 1990'lardan önce istenilen düzeyde gelişim göstermemiştir. Polonya 2004'te çocukları ilkokula hazırlamak için 6 yaşındaki çocuklar için devlet tarafından finanse edilen anaokulunu zorunlu hale getirmiştir. 2011'de, zorunlu yaş aralığını; 5 yaşında anaokuluna ve 6 yaşında ilkokula kaydırması, ancak kısa süre sonra değişikliğe gitmiştir. 2009'da, belediyelerin beş yaş ve üstü çocuklar için ve 2017'den itibaren üç yaş ve üstü

çocuklar için okul öncesi yerleri garanti etmeleri öngörülmüştür. Devlet, okul öncesi eğitim için finansman sağlarken, belediyelerin de kendi kaynaklarıyla katkıda bulunmaları beklenmektedir. Bu beklenti, bazı küçük belediyeler için zorluklar oluşturmuş ve uygulamada bazı sorunlar yaşanmıştır. Bu dönemde ülke genelinde okul açmak için yer sıkıntısı yaşanmıştır. 2017 yılında 5 yaşındaki çocukların yüzde 92'si, 4 yaşındaki çocukların yüzde 85'i ve 3 yaşındaki çocukların yüzde 67'si anaokuluna devam etmiştir. Çocukların çoğu devlet anaokullarına gitmekte, ancak özel okul seçenekleri de bulunmaktadır.

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Grafik 23. Polonya Eğitim Sistemi

Polonya Eğitim Sisteminin yapısı

Kaynak: Avrupa Komisyonu/EACEA/Eurydice, 2020

Okul Öncesi

Polonya'da okul öncesi, çocukları ilkokula hazırlamak için tasarlanmıştır. Polonya, 2012'de okul öncesi eğitim için ulusal bir çekirdek müfredat geliştirmiştir. 2017'de güncellenen bu müfredat; çocuklar için fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişim açısından beklenen sonuçları tanımlamaktadır. Oyun, ana faaliyet biçimidir. Çocuklar ayrıca okul öncesi dönemde bir yabancı dil öğrenmeye başlarlar. Öğrenciler ilkokula geçmeden önce öğretmenler tarafından, her çocuğun motor becerileri ile sosyal aktivite ve bağımsızlık gibi alanlarda hazır bulunuşlukları hakkında raporlar hazırlanır. Değerlendirmeler, öğretmenlerin ve ailelerin çocukların bireysel öğrenme ihtiyaçlarını belirlemelerine yardımcı olur. Ek tanısal değerlendirmeye veya desteğe ihtiyaç duyan çocuklar bu hizmetleri Polonya'nın danışma ve rehberlik merkezlerinden birinde alabilirler.

Temel Eğitim ve Orta Öğretim

Sistem Yapısı

2017'de Polonya, 2023-24'e kadar tam olarak uygulanmak üzere ilk ve orta öğretim sisteminde büyük reformlar başlatmıştır. Yeni sistemle:

Zorunlu eğitime başlama yaşı 5 yaşından 6 yaşına kaydırılmıştır,

8 yıllık bir ilkokul yapısı kurulmuş ve 1999'da uygulamaya konulan 3 yıllık ortaokul eğitimi aşamalı olarak kaldırılmıştır,

Hem genel hem de teknik orta öğretim programları bir yıl uzatılmıştır,

Temel meslek okulu programı iki aşamalı bir mesleki programla değiştirilmiştir:

“Aşama 1”, mesleki niteliklere götüren üç yıllık bir programdır.

“Aşama 2”, öğrencilerin ek mesleki nitelikler kazanmalarını ve matura sınavına hazırlanmalarını sağlayan iki yıllık bir devam programıdır.

Talep gören meslekler için mesleki eğitime daha fazla fon yönlendirmek için Mesleki Eğitim Geliştirme Fonu kurulmuştur.

Kamu, lise ve meslek okulu reformlarına güçlü destek verse de, ortaokul seviyesinde geçiş süreci konusunda derin kaygılar oluşmuştur. Öğrenci ve öğretmenlerin yeni sistemde okullara yerleşme konusu gündemi uzun bir süre meşgul etmiş ve farklı çevrelerce tartışılmıştır.

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Ortaöğretime Kabul

Ortaokul bitirme sınavında alınan puanlar da dâhil olmak üzere (seçilen çalışma alanlarında elde edilen sonuçlara ve diğer başarılarla dayalı olarak) ortaokul bitirme sertifikasında belirtilen başarı puanları öğrencilerin bir liseye kabulü için temel oluşturur. .

Ayrıntılı kabul kuralları, yeni öğrencileri kabul eden her bir lise tarafından belirlenir. Bölgesel yarışmaların (en az bir dersin müfredatını kapsayan konu yarışmaları) kazananları, diğer adaylara uygulanan kriterlere bakılmaksızın kendi seçtikleri liseye kabul edilir.

Matura Sınavı

Polonya eğitim sisteminde ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sınavına resmi olarak “egzamin maturalny” denilmektedir. Halk arasında bu sınav “matura” olarak bilinmektedir. Matura sınavı Mayıs ayında yapılmaktadır. Ek olarak Haziran'da veya Ağustos aylarında da

yapılabilmektedir. Matura sınavına girmek zorunlu değildir, ancak Polonyalı öğrencilerin Polonya'da ve başka yerlerdeki yüksek öğrenim kurumlarına başvurabilmeleri için bu sınavı geçmeleri gerekmektedir.

Matura sınavında büyük bir reform 2005'ten itibaren(başlangıçta 1999'da yürürlüğe girmiş, ancak uygulama ertelenmiştir) yürürlüğe girmiştir. Eski sistemde (popüler olarak stara matura olarak adlandırılır) adayların performansı yalnızca kendi okullarındaki öğretmenler tarafından değerlendirilmekteydi. Yeni sistemde (nowa matura) yazılı çalışmalar bağımsız denetçiler tarafından değerlendirilmektedir. Bu değişikliğin sınav sonuçlarını daha objektif hale getirdiği düşünülmektedir ve sonuç olarak Polonya yükseköğretim kurumları artık giriş sınavları yapmamakta, ancak öğrenci kabullerini esas olarak olgunluk sonuçlarına dayandırmaktadır.

2005 yılında Polonya'nın Szczecin kentinde matura sınavına girmeyi bekleyen lise öğrencileri

2015 itibariyle, matura alan her öğrenci aşağıdaki alanlarda "temel düzeyde" (poziom podstawowy) üç zorunlu sınava girmektedir:

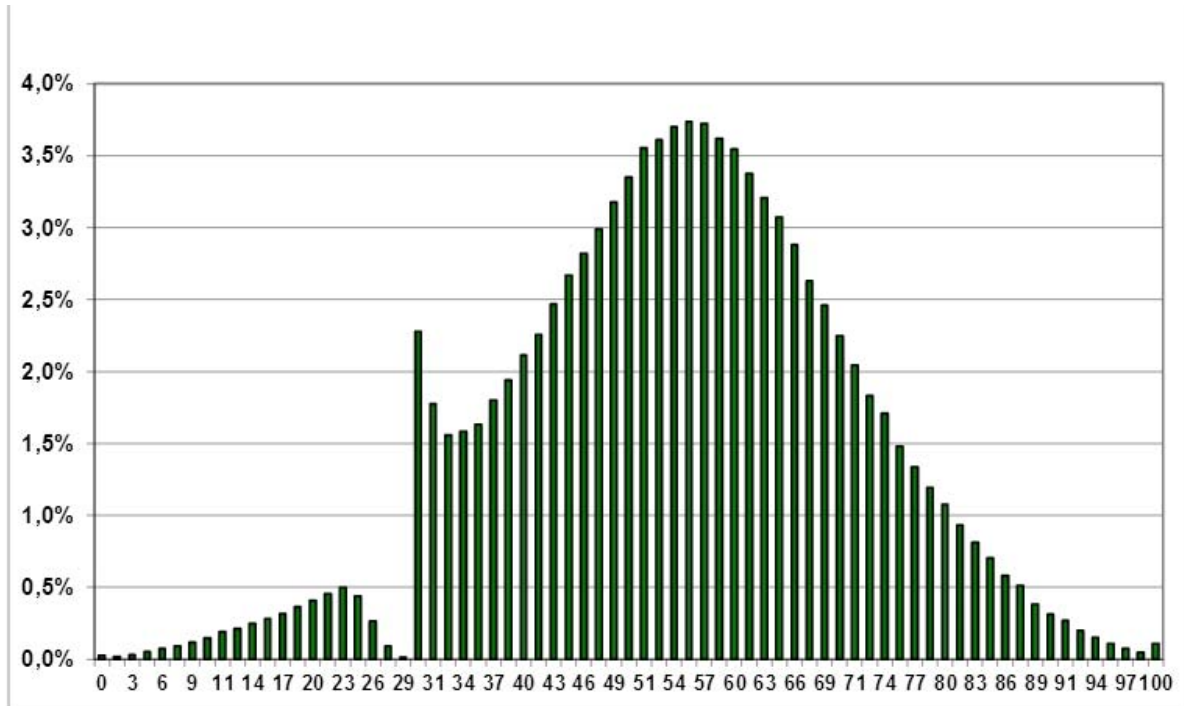
- Lehçe (Lehçe ve Avrupa edebiyatı bilgisi dâhil)
- Seçilmiş bir modern yabancı dil (İngilizce, Fransızca, Almanca, İtalyanca, İspanyolca veya Rusça)
- Matematik
- "Genişletilmiş düzeyde" en az bir konu (poziom rozszerzony). Yukarıdaki alanların yanında biyoloji, kimya, coğrafya, sosyal bilgiler, tarih, sanat tarihi, müzik tarihi, bilgi

teknolojisi, fizik ve astronomi, Latin ve Antik Tarih, felsefe, ikinci bir modern yabancı dil, Polonya'daki etnik grupların (Belarus, Litvanya, Ukrayna), Kashubian ve Lemko)dilleri dâhildir.

Lehçe ve diğer dillerdeki sınavlar hem yazılı bir makaleyi hem de sözlü sınavı içermektedir.Sonuçlar yüzde olarak ifade edilmektedir. Maturayı geçmek için üç zorunlu sınavın her birinde ve 2023'ten itibaren en az bir "genişletilmiş seviye" konusundan en az %30 puan almak gerekmektedir. Ancak genellikle yüksek öğretim kurumlarına başvurularda bu başarı faktörlerinden sadece birisidir. 2015 yılından itibaren Matura sonuçları sadece yüzde olarak ifade edilmekle kalmamakta, aynı zamanda Matura sertifikasında yüzdelerle dilimlere de yer verilmektedir. Bu değişiklikle, farklı yıllardaki Matura puanları arasındaki karşılaştırmaları daha adil hale getirmek amaçlanmaktadır.

Sınavlar, bir dizi Bölgesel Sınav Kurulu (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna; OKE) tarafından desteklenen Merkezi Sınav Kurulu (Centralna Komisja Egzaminacyjna; CKE) tarafından yürütülür. Aynı kurumlar, ilkokulu bitiren öğrenciler için de testler yapmaktadır.

Grafik 24. Polonya'da 2013 yılında yapılan Matura sonuçlarının dağılımı

Maturada geçilmesi gereken minimum puan %30'dur.

Matura sertifikası alan Polonyalı öğrenciler geleneksel üniversiteler, yüksek eğitim kurumları veya devlet kolejleri arasında seçim yaparak üçüncü seviye eğitimleri için nereye başvuracaklarına karar verebilmektedir.

Yükseköğretim

Polonya üniversitesine gitmek isteyen AB öğrencileri herhangi bir öğrenim ücreti ödememektedir. Uluslararası öğrenciler için devlet üniversitelerinin lisans programları yılda 2.000-5.000 Euroya mal olmaktadır. Özel üniversitelerin maliyeti, diğer Avrupa ülkelerinden ve Birleşik Krallık ve ABD'den daha az olsa da, önemli ölçüde daha fazladır. Polonya vatandaşlarının yüzde 66'dan biraz azı özel üniversitelerde okumayı tercih etmektedir. Özel üniversiteler ülkenin geneline yayılmış durumdadır.

Polonya'da yüksek öğrenim, Bologna üç aşamalı sisteminin bir parçasıdır, bu nedenle lisans derecelerinin tamamlanması üç yıl, yüksek lisans derecelerinin tamamlanması iki yıl ve bir çok doktora programı üç yılda tamamlanabilmektedir. Notlandırma, 3'ü düşük geçer olmak üzere 2-5 arasında yapılmakta ve öğrencilerin aynı akademik yılda en fazla üç kez başarısız oldukları ödevleri tekrar etmelerine izin verilmektedir.

Tüm yüksek öğretim kurumlarının derslerini sınavlarla bitirmesi gerekmektedir. Bir konunun ayrı bölümlerinde birkaç bağımsız inceleme veya test olabilir. Genellikle, sözlü ve yazılı sınavlar her yarıyıl sonunda sınav oturumunda yapılır. Öğrenciler her konuda ayrı ayrı sınava girmektedir. Performans değerlendirme periyodu ya bir dönem ya da bir öğretim yılını kapsamaktadır. Bir dönem (veya bir yıl) başarıyla tamamlamak için bir öğrenci, müfredatın kapsadığı konulardaki tüm değerlendirmeler ve sınavlar için en az tatmin edici not olan "3" almalıdır. Bununla beraber, eğitim ve öğretim yılı içerisinde öğrenci, sunum ve slaytlar yaparak da not ortalamasını yükseltebilir.

Notlandırma:

5: çok iyi (bardzo dobry)

4: iyi (dobry)

3: tatmin edici (dostateczny)

2: yetersiz / başarısız (niedostateczny)

Kredi / pas (zaliczenie)

Bazı durumlarda artı sembol veya ondalıklı notlar da kullanılmaktadır.

Üniversitelerde dersler 1 Ekim'de başlamakta ve Haziran sonuna kadar devam etmektedir. Akademik takvim iki yarıyıldan oluşmaktadır. AKTS çerçevesinde gerekli puanları karşılamadan hiçbir öğrenci diploma alamamaktadır.

2020/21 akademik yılında, bir önceki yıla göre %1,2'den daha fazla oranda ve 1,22 milyon öğrenci üniversitelere devam etmiştir. En popüler bölümler genel olarak işletme ve yönetim, tıp, sosyal, mühendislik ve teknolojidir. 2019/20 eğitim öğretim yılından üniversite mezunlarının sayısı 2018/19 eğitim öğretim yılına göre % 6,5 azalarak 293,4 bin olmuştur.

Yüksek öğretim kurumu türleri:

Devlet kolejleri (Öğretmen eğitim kolejleri, Yabancı dil öğretiminde uzmanlaşmış Kolejler, Sosyal hizmet kolejleri).

Mesleki konulara odaklanan üniversite dışı yüksek öğretim kurumları. Bu kurumlar doktora derecesi vermemektedir, ancak bu kurumlarda lisans ve yüksek lisans derecesi almak mümkündür. Müfredat genellikle dar ve son derece uzmanlaşmıştır.

Üniversiteler - uzmanlıklarına göre sınıflandırılan ve birinci dereceden doktora seviyesine kadar tüm akademik nitelikleri sunan üniversitelerdir:

- Teknik
- Tarım
- Ekonomi
- Tıp akademileri
- Deniz Araştırma Enstitüleri
- Sanat Okulları
- Spor Akademileri
- Teoloji

Polonya'da yüksek okullaryüksek öğretim sisteminden ayrı bir şekilde yapılmıştır. Akademik ve mesleki üniversiteler lisans ve yüksek lisans çalışmaları yürütmekte, ancak yalnızca akademik üniversiteler doktora derecesi verebilmektedir. Polonya'da üniversiteler kamu ve kamu dışı olarak kurulabilir. Bir lisans derecesi üç veya dört yıl sonra, bir mühendis derecesi ise 3.5 ila dört yıl sonra alınabilmektedir. Lisans derecesi, çalışma alanına bağlı olarak iki ila beş yıl süren ikinci aşama çalışmaları yapma hakkını vermektedir. Bazı ana dallarda gerçekleştirilen birleşik yüksek lisans çalışmaları dört ila altı yıl arasında sürerken, doktora çalışmaları üç veya dört yıl sürmektedir. Yüksek öğrenim görmüş kişiler de lisansüstü çalışmalara kayıt olabilirler.

2020/2021 eğitim yılında, Polonya'daki ortaöğretim sonrası (post-secondary) okullardan 54.5 binden fazla öğrenci mezun olmuş ve bunların büyük bölümü sağlık alanında eğitim görmüştür.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

Polonya'da Not verme Sistemi (en yüksekten en düşüğe)

- mükemmel - 6;
- çok iyi - 5;
- iyi - 4;
- yeterli - 3;
- kabul edilebilir - 2;

- yetersiz - 1.

Olumlu notların kapsamı: 6 – 2 iken olumsuz not: 1'dir . Öğrenci, tüm zorunlu derslerden olumlu bir not alması halinde, (meslek lisesi öğrencileri için ayrıca mesleki beceriler sınavında olumlu bir not alması gerekir) sınıfını başarıyla tamamlamış olur. Öğrenci, maksimum 2 zorunlu dersten olumsuz not almış olması halinde, eğitim yılı sonunda başarısız olduğu derslerden telafi sınavına girme hakkına sahiptir. Ev ödevleri günlük olarak belirlenmektedir. Polonyalı ebeveynlerin yüzde 56'sı, çocuklarının yapması gereken ödev miktarı nedeniyle aşırı yük altında olduklarını belirtmektedir. 2016 yılı boyunca, öğrenciler altı yıllık ilkokullarının sonunda ulusal bir sınava girmiştir. Merkezi Sınav Kurulu tarafından belirlenen ve Bölge Sınav Kurulları tarafından yönetilen ve değerlendirilen sınav, öğretmen ve velilere öğrenci başarıları hakkında bilgi vermek için tasarlanmıştır. Sonuçlar, ilkokul için tamamlama veya notları etkilememiş, ancak ortaöğretime kabul için "dikkate alınabilir." olarak ilan edilmiştir. Bu sınav, 2017 okul sistemi reformunun bir parçası olarak kaldırılmıştır. Sekiz yıllık ilkokuldan sonra öğrenciler, genellikle Mayıs ayında üç günlük bir süre boyunca yapılan zorunlu "Sekizinci Sınıf" sınavına girmektedir. Sınav sonuçları temmuz ayının başında gönderilmektedir. Bu sınavda geçme kalma durumu bulunmamaktadır. Sınav öğrencilerin bir sonraki seviyede hangi okula geçeceğine karar vermede önemli bir rol oynamaktadır. Sınav yazılıdır ve üç zorunlu kâğıttan oluşmaktadır:

Polonya dili: yazma ve sorular

Matematik: çoktan seçmeli ve açık sorular

Yabancı dil: dinleme, yazma, sorular

Bu sınavda değerlendirme 1-6 arası bir ölçekte yapılır:

Tablo 76. Değerlendirme Ölçeği

Not	Not Skalası	Açıklama
5+	5.50	Pekiyi
5	5.00-5.49	Çok İyi
4+	4.50-4.99	Oldukça iyi
4	4.40-4.49	İyi
3+	3.50-3.99	Yeterli +
3	3.00-3.49	Yeterli
2	1.00-2.99	Yetersiz/Başarısız

Sekizinci Sınıf" sınavı not baremi

Bu sınavda başarısız olan öğrencilerden bir yıl sınıf tekrarı yapmaları istenebilmektedir. Sekizinci sınıf sınavı 2020-21 yılına kadar Polonya dili, matematik ve modern bir yabancı dili içermekteydi. 2021-22'den itibaren öğrenciler biyoloji, kimya, fizik, coğrafya ve tarih alanlarından ek bir ders seçmektedirler. Sınav sonuçları, öğrencilerin ortaöğretim seçeneklerini belirlemek için kullanılan birkaç kriterden biridir.

2005 Okul Eğitim Yasası, ilk olarak ulusal matura sınavını nihai ortaöğretim bitirme sınavı ve hem genel hem de mesleki liselerdeki öğrenciler için yüksek öğrenime girişin temeli olarak tanımlamıştır. Yükseköğretim kurumları kabul için matura sınav sonuçlarını kullanmaktadır ve ayrı giriş sınavları bulunmamaktadır. Matura sınavı, hem zorunlu hem de seçmeli dersleri test etmek için yazılı ve sözlü bileşenleri kullanmaktadır. Yazılı sınav, temel düzeyde zorunlu dersleri kapsamaktadır: Lehçe dili, matematik, modern yabancı dil ve o dilde okuyan öğrenciler için ulusal bir azınlık dili. Ek olarak, öğrenciler "genişletilmiş" veya daha ileri düzeyde test edilecekleri bir ila beş ek ders seçmektedir: biyoloji, kimya, felsefe, fizik, coğrafya, tarih, müzik tarihi, sanat tarihi, bilgisayar bilimi, Latince ve antik kültür, azınlık ve bölgesel diller, modern yabancı dil, Polonya dili, matematik ve yurttaşlık eğitimi. Okulun öğretmenleri tarafından değerlendirilen sözlü sınav, yazılı sınavla aynı zorunlu derslerin yanı sıra ek bir dil değerlendirmesini (İngilizce, Fransızca, İspanyolca, Almanca, Rusça, İtalyanca ve ayrıca etnik veya ulusal azınlık dilleri) kapsamaktadır. Matura'yı geçmek için, öğrencilerin hem yazılı hem de sözlü bileşenlerde her zorunlu ders için mevcut puanların en az yüzde 30'unu almaları ve en az bir ek konuda yazılı sınava girmeleri gerekmektedir. 2018'de öğrencilerin yüzde 20'si sınavda başarısız olmuş ve yüzde 5'i sadece bir konudan geçmiştir. Öğrenciler isterlerse sınavın bazı bölümlerine tekrar girebilmektedir. Şu anda, her öğrencinin matura sınavını geçebilmek için zorunlu derslerin her birinde en az 30 alması gerekmektedir, ancak 2023'te bu yeterlilik düzeyi değişmesi planlanmıştır. Ayrıca öğrencilerin 2023'te derslerin genişletilmiş seviye sınavlarında da bu notu almaları gerekecektir. 2005 yılından itibaren, okul öğretmenleri yazılı değerlendirme sürecine dâhil edilmemektedir ve tüm yazılı çalışmalar bağımsız denetçilere gönderilmektedir.

Aşağıdaki tablo, Matura'yı alan öğrencileri ve geçenleri yüzde 20'lik bir başarısızlık oranı göstererek listelemektedir.

Tablo 77. Matura Öğrenci Sayıları

Yıl	Matura'ya giren öğrenci sayısı	Matura'yı Geçen öğrenci sayısı
2021	273.415	203.593
2020	259.272	191.734
2019	247.230	199.056
2018	247.840	197.416
2017	258.030	202,550
2016	258.372	205.361

Matura sınavına katılan ve bu sınavda başarılı olan öğrencilerin yıllara göre değişimi

Milli Eğitim Bakanlığı, okul performansının bir göstergesi olarak 8. sınıf ve matura sınavlarındaki öğrenci başarısını kullanmaktadır. Hükümet okul sonuçlarını halka açıklamaktadır. Ancak, sınavlar yıllar arasında karşılaştırılmaz ve ulusal hükümet eğilimleri izlememektedir.

SINIF TEKRARI

Polonya'da sınıf tekrarı oranı tüm OECD ülkeleri arasında en düşük oranlardan birisidir: Öğrencilerin sadece %4,2'sinin herhangi bir eğitim düzeyinde sınıf tekrarı yaptığı bildirilmiştir (OECD ortalaması %13,3). Polonya aynı zamanda Avrupa Birliği'nde okulu erken bırakmayla mücadelede en iyi performans gösteren ülkelerden birisidir. Polonya eğitim sisteminin temel özellikleri arasında kapsamlı orta öğretim ve 16 yaşından itibaren takip ve az sınıf tekrarı bulunmaktadır. Sekizinci sınıf sınavında yeterli başarıyı gösteremeyen öğrencilerden bir yıl sınıf tekrarı yapmaları istenebilmektedir. 2017 yılında bildirilen sınıf tekrarı oranları ortaokul düzeyinde 2.01'dir.

Polonya'da okul notları ve değerlendirme kriterleri öğrencilere ve ailelerine sunulmaktadır. Bir öğrenci, eğitim-öğretim yılının sonunda tüm zorunlu dersler için "kabul edilebilir" veya daha yüksek düzeyde not almışsa, bir üst sınıfa geçer. Bir konudan "yetersiz" not alırsa bu konuda bütünleme sınavına girebilir. Bütünlemeden başarısız olan öğrenci terfi alamaz ve aynı sınıfta kalır. Bazı durumlarda, öğretmenler konseyi, bir sonraki öğretim yılında bu dersin

devam etmesi koşuluyla, öğrencinin bir üst sınıfa geçmesine karar verebilir. Öğrenciler ayrıca davranışları için şu ölçekte not alırlar: mükemmel, çok iyi, iyi, kabul edilebilir, kabul edilemez, kabul edilemez. Davranış notu, konu notlarını, bir üst sınıfa geçişi veya mezuniyeti etkilememelidir. Ancak, özel durumlarda, okulun öğretmenler konseyi, öğrencinin kabul edilemez davranışı nedeniyle bir üst sınıfa geçirilemeyeceğine veya lise eğitimini tamamlayamayacağına karar verebilir.

DEVAM/DEVAMSIZLIK

Polonya'da bir öğrencinin, tüm derslerin ya da herhangi bir dersin en az %50 sine devam zorunluğu vardır. Devam etmeme süresini aşması halinde öğrenci sınıfta kalmış olmaktadır. Öğrenci en fazla 2 dersten devamsızlık süresini doldurmuş olursa, o derslerden velinin isteği üzerine Ağustos ayında telafi sınavına girebilir. Daha fazla dersten farklı sebeplerle (hastalık gibi) devamsızlık yapılması halinde, mazeret gösterilmesi şartıyla komisyon kararıyla tüm derslerden seviye tespit sınavına tabi tutulur. Seviye tespit sınavı, okul müdürü tarafından atanan bir komisyon tarafından yapılmaktadır.

Öğretmenler Kurulu, bireysel eğitim ve tedavi programında yer alan hükümleri göz önünde bulundurarak, orta veya ağır düzeyde zihinsel engellilik nedeniyle verilen özel eğitim sertifikasına sahip bir öğrencinin üst sınıfa geçmesine karar vermektedir.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ

Polonya ulusal müfredatı Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenmektedir. Bu müfredat "Sıfır yıldan" (zerówka) liceum'a (12. sınıf) kadar öğretimin temelini oluşturmaktadır.

Polonya 1989'da Komünist yönetimden ayrıldıktan sonra, ülke eğitim sisteminin nasıl modernize edileceği konusunda bir dizi ulusal diyalog süreci başlatmıştır. Bu süreç on yıl sonra, yeni bir ulusal müfredatın ve sınav sisteminin kamuoyuna tanıtılmasıyla sonuçlanmıştır. Tanıtılan müfredat; öğretme ve öğrenmenin hedeflerini ve öğrencilerin her sınıfta kazanmaları gereken bilgi, beceri ve yeterlilikleri belirlemiştir. Ayrıca sınıfa ve konuya göre haftalık öğretim saatlerinin sayısı da belirtilmiştir.

Polonya, ulusal müfredatını 1999'dan beri iki kez güncellemiştir. 2009'da, 2006 PISA'sında bu alanlardaki zayıf sonuçların ardından öğrencilerin problem çözme ve analitik becerilerini güçlendirmek için tasarlanmış reformlar yürürlüğe konulmuştur. 2017'de, ilkokul ve ortaokul için yeni yapıya daha iyi uyum sağlamak için müfredat değiştirilmiştir. Tarih müfredatında da değişiklikler yapılmıştır.

Ulusal çekirdek müfredat çerçevesinde öğretmenler, bireysel olarak veya akranlarıyla işbirliği içerisinde kendi derslerini geliştirmekte veya özel bir müfredat seçip gerektiği gibi

uyarlamakta özgürdürler. Okul düzeyinde zorunlu bir müfredat yoktur. Öğretmenlerin, müfredat planlarını okulun öğretim konseyine danışarak okul müdürünün onayına sunmaları beklenmektedir. Öğretmenler, ders kitaplarını Eğitim Bakanı'nın onayladığı listeden seçebilir veya dilerlerse ders kitapları yerine başka kaynakları kullanabilirler.

Tablo 78. Haftalık Ders Çizelgesi

DERS ADI	HAFTALIK DERS SAATI				TOPLAM
	I. sınıf	II. sınıf	III. sınıf	IV. sınıf	
Lehçe Dili	4	4	4	4	16
Yabancı Dil	3	3	3		12
İkinci Yabancı Dil	2	2	2		8
Felsefe/Sanat/Müzik	1	-	-	-	1
Tarih	2	2	2	2	8
Toplum Bilimleri	-	1	1	-	2
Ticaretin Temelleri	-	1	1	-	2
Coğrafya	1	2	1	-	4
Biyoloji	1	2	1	-	4
Kimya	1	2	1	-	4
Fizik	1	2	1	-	4
Matematik	3	4	3	4	14
Bilgisayar Bilimleri	1	1	1	-	3
Beden Eğitimi	3	3	3	3	12
Güvenlik Eğitimi	1	-	-	-	1
Sınıf Öğretmeni ile ders	1	1	1	1	4

Genel Lise ve Meslek Liseler için genel (temel) öğretim programı:

Saatleri belirtilmemiş zorunlu dersler: Din (Hristiyan dini) Bilgileri / Etik, Seçmeli Etnik veya Azınlıklarının Dili, Ailede Yaşama hazırlık dersi, diğer eğitim dersleri.

Seçmeli derslerin sayısı, zorunlu dersler arasından eğitim görülecek alana göre daha yüksek saat miktarına göre belirlenmektedir.

Dört yıllık genel liseler ile beş yıllık meslek liselerinde öğretim süresi içinde, genel eğitim için aşağıdaki derslerden daha fazla ders saati tercih edilebilir.

- 1) Polonya dili, toplum bilim, müzik tarihi, sanat tarihi, Latince ve antik kültür ve felsefe dersi - haftada 8 saat.
- 2) Modern bir yabancı dil, tarih, coğrafya, biyoloji, kimya, fizik, matematik ve bilgisayar bilimleri dersi - haftada 6 saat.

Meslek Liseleri kapsamında mesleki eğitim süresi olarak;

I. sınıflarda 9 saat, II. Sınıflarda 10 saat, III. Sınıflarda 11 saat, IV. sınıflarda 12 saat, V. sınıf ise 9 saatten oluşmakta; mesleki eğitim toplam 51 saat sürmektedir. Ayrıca yaz tatili süresinde saati belirtilmemiş olmakla birlikte zorunlu staj yapılması gerekmektedir. Zorunlu stajda her sınıfta 4 hafta olacak şekilde yapılması gerekmektedir.

Zorunlu stajın saat süresi okul tarafından belirlenmektedir.

Tablo 79. I. Kademe Meslek Okullar için Genel (Temel) Öğretim Programı

DERS ADI	HAFTALIK DERS SAATI			TOPLAM
	I. sınıf	II. sınıf	III. sınıf	
Lehçe Dili	2	2	2	6
Yabancı Dil	2	2	1	5
Tarih	1	1	1	8
Toplum Bilimleri	-	-	1	1
Ticaretin Temelleri	2	-	-	2
Coğrafya				
Biyoloji				TOPLAM: 6
Kimya				
Fizik				
Matematik	2	2	1	5
Beden Eğitimi	3	3	3	9
Güvenlik Eğitimi	1	-	-	1
Mesleki Eğitimi	12	18	20	50

2017 itibariyle, ilkokuldaki öğrenciler;

Lehçe Dili; modern yabancı dil; müzik ve sanat; tarih; yurttaşlık eğitimi; doğa bilimleri; coğrafya; biyoloji; kimya; fizik; matematik; bilgisayar bilimi; teknoloji; beden eğitimi; ve güvenlik eğitimi derslerini almaktadır. Öğrenciler, ilkokul boyunca ortaokul seçenekleriyle ilgili danışmanlık almaktadır.

Genel lisedeki öğrenciler benzer bir dizi ders almaktadır: Lehçe Dili; iki modern yabancı dil; kültür çalışmaları; tarih; yurttaşlık eğitimi; girişimciliğe giriş; coğrafya; biyoloji; kimya; fizik; matematik; bilgi teknolojisi; beden eğitimi; güvenlik eğitimi; ve seçmeli dersler. MeslekLisesi programlarındaki öğrenciler, genel lisede verilen aynı temel akademik dersleralmaktadır.

Çekirdek Müfredat, genel ortaöğretim okullarında öğretilecek şu konuları içerir: Polonya dili, iki modern yabancı dil, Latince ve antik kültür, matematik, tarih, toplum bilgisi, coğrafya, biyoloji, fizik, kimya, teknoloji dersleri, bilgi teknolojisi, güvenlik eğitimi, beden eğitimi (PE), aile hayatı için eğitim, kültürel çalışmalar, girişimciliğe giriş, azınlık dili (dilsel azınlıklar için okullarda) ve yalnızca genişletilmiş düzeyde, müzik tarihi, sanat tarihi, Latince, eski kültür ve felsefe. Bunlara ek olarak dört ders öngörülmektedir: Tarih ve toplum, doğa bilimleri, sanat dersleri ve pratikte ekonomi. İki modern yabancı dil arasındaki saat dağılımı okul müdürünün takdirine bırakılmıştır. Zorunlu olmayan din/ahlak dersleri de öngörülmektedir. Genişletilmiş seviyede öğretilen konular (temel seviye için tanımlanan saat sayısına eklenen toplam 870 ders saati ile): Polonya dili, tarih, coğrafya, biyoloji, kimya, fizik, müzik tarihi, sanat tarihi, Latin ve antik kültür ve felsefe – her biri 240 ders saati; modern bir yabancı dil, toplum, matematik ve bilişim hakkında bilgi – her biri 180 ders saati. Ek dersler: tarih ve toplum ve doğa bilimleri – her biri 120 ders saati; pratikte sanat dersleri ve ekonomi – 30 ders saati.

Okul müdürü, öğrencinin Matura sınavına girmek için takip ettiği 2 ila 4 ders arasından, beş dersten (tarih, coğrafya, biyoloji, kimya veya fizik) birinin olması koşuluyla, genişletilmiş düzeyde öğretilecek derslerin listesine karar vermektedir.

“Genişletilmiş Düzeyde Tarih”dersini takip etmeyen bir öğrenci, ek ders “Tarih” ve “Toplum Bilgisi” dersini takip etmek zorundadır. Coğrafya, biyoloji, kimya veya fiziği ileri düzeyde takip etmeyen bir öğrenci, ek ders olan doğa bilimlerinin müfredatını takip etmek zorundadır. Belirli sınıflardaki zorunlu derslerin haftalık ders saati sayıları aşağıdaki gibidir:

1.sınıf – 30,

2.sınıf – 32,

3.sınıf – 29.

Ölçme ve Değerlendirme

İç değerlendirme

Öğrencilerin performansı ve gelişimi, eğitim ve öğretim yılı boyunca öğretmenler tarafından düzenli olarak değerlendirilmektedir. Okul, okul tüzüğünde yer alan kendi iç değerlendirme sistemini tanımlamaktadır. Öğrenciler her konuda ayrı ayrı değerlendirilmektedir. Bir öğretim yılı boyunca yapılan değerlendirmenin sonuçları (tek puanlar), dönem sonu (yıl ortası) ve yıl sonu değerlendirmesinde dikkate alınmaktadır. Öğrencilerin başarıları, ders öğretmeni tarafından değerlendirilmektedir. Öğretmen, öğrencilerin öğrenme başarılarını değerlendirmek için aşağıdaki puanlama ölçeğini kullanabilmektedir:

6 – mükemmel,

5 – çok iyi,

4 – iyi,

3 – tatmin edici,

2 – kabul edilebilir,

1 – yetersiz (başarısız).

Dış değerlendirme

3 yıllık genel liseyi tamamlayan öğrencilere, okul sonuçlarına göre bir final sınavı olmaksızın bir okul bitirme sertifikası verilir. Bu sertifikada öğrencinin aldığı dersler ve son yılın sonunda elde edilen notlara yer verilmektedir. Bu sertifika Matura Sınavına girmeye veya orta öğretim sonrası eğitime erişim imkanı sağlamaktadır.

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Polonya'nın ruh ve akıl sağlığı hizmetlerinin yanı sıra eğitim ve kariyer danışmanlığı da sunan ülke çapındaki halk danışma ve rehberlik merkezleri ağı, özel eğitim ihtiyaçları olan öğrenciler için destek planlarının belirlenmesine ve geliştirilmesine de yardımcı olmaktadır. Ek desteğe ihtiyacı olan öğrencilere özel eğitim hizmetlerinin sağlanması belediyelerin sorumluluğundadır. Öneriler bireysel okul düzeyinde yapılmakta ve amaç, özel eğitim öğrencilerini mümkün olduğunca normal okullarda tutmaktır. Şiddetli zihinsel engellilik dışında, öğrencilerin engelli olmayan akranlarıyla aynı temel müfredatı izlemeleri beklenmektedir. Sınıf öğretmenleri (genellikle belirli bir öğrenci grubundan sorumlu sınıf öğretmenleri) veya diğer atanmış personel, eğitim yardımlarını ve iyileştirici sınıfları içerebilen desteğin koordinasyonundan sorumludur(özel öğrenme güçlüğü olan öğrenciler

için küçük sınıflar; konuşma terapisi gibi özel sınıflar; ve rehberlik ve danışmanlık). Okul yılı boyunca en az iki kez, belirli bir öğrenciden sorumlu öğretmen veya öğretmenler ekibi, öğrencinin performansını değerlendirir ve gerektiğinde destek planını revize etmektedir. Üstün yetenekli öğrenciler de özel ihtiyaçlar kapsamına girer ve zenginleştirme programları, hızlandırılmış programlar ve beceri turnuvaları sunulur. Ebeveynler, çocuklarının değerlendirmesinin bir kopyasını alır ve ekip toplantılarına katılabilir ve planlamaya girdi sağlayabilir. 2017 yılında ilköğretim öğrencilerinin yüzde 3,2'si ve ortaöğretim öğrencilerinin yüzde 4,5'i özel desteğe ihtiyaç duyan öğrenci olarak belirlenmiştir.

BELGELENDİRME

Polonya'da her öğretim yılının sonunda, öğrencilere standart bir biçimde sertifika verilmektedir.

Wpisz imię na Wydział Humanistyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego
data 20 IX 1938 roku

BIUREKAT WYDZIAŁU FILOZOFICZNO-UMIĘTNOŚCIOWEGO
w KRAKOWIE
23.6.1938

PRZEWODNICZĄCY NA WYDZIALE FILOZOFICZNO-UMIĘTNOŚCIOWYM
UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
Data 18 VII 1938

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO Pomorskiego
PAŃSTWOWA KOMISJA EGZAMINACYJNA

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI
Hielinski Henryk, Franciszek (imiğ),
urodzony dnia 12. miesiąca września roku 1920 w Świdzińsku pow. Świdziński województwa pomorskiego
wyznania Wyznania - katolickiego
po ukończeniu nauki w Gimnazjum Państwowym im. Str. Jana III Sobieskiego w Świdzińsku

do którego był przyjęty dnia 1 września roku 1930, zdawał w dniu 21 maja roku 1938 gimnazjalny zwyczajny egzamin dojrzałości nowego typu klasycznego wobec Państwowej Komisji Egzaminacyjnej, powołanej przez Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego pismem z dnia 22 kwietnia 1938 r. Nr 4683/38, i otrzymał następujące oceny ostateczne z przedmiotów egzaminacyjnych:

z religii	bardzo dobrze
z języka polskiego	bardzo dobrze
z języka łacińskiego	dobrze
z języka greckiego	dobrze
z kultury klasycznej i matematyki	dobrze
z historii wraz z nauką o Polsce współczesnej	
z fizyki wraz z chemią	

Poza tym uzyskał — ostatnie oceny roczne w klasach VI — VIII (lub odpowiednie oceny na egzaminie wstępnym do wymienionego gimnazjum) z przedmiotów następujących:

z historii wraz z nauką o Polsce	dobrze	z propedeutyki filozofii	bardzo dobrze
z filozofii	dobrze	z ćwiczeń cielesnych	dobrze
z języka niemieckiego	dobrze	z fizyki z chemią	dobrze
z matematyki			

Państwowa Komisja Egzaminacyjna uznata Hielinskiego Henryka, Franciszka za dojrzałego do studiów wyższych i wydaje mu niniejsze świadectwo.

Świdziąca dnia 21 maja roku 1938

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ
Prof. Marian Gołtasz dyr.

NR 12

CZŁONKOWIE PAŃSTWOWEJ KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

Do prof. Fabiana Winiarskiego
Prof. Edwarda...
Prof. Stanisław...
Prof. Henryk...
Prof. Bernard...
Prof. Marcin...

1938 yılına ait bir matura sertifikası

2008 yılına ait bir matura sertifikası

DİJİTAL PLATFORMLAR VE KAYNAKLAR

Eğitim ve Bilim Bakanlığı; e-ders kitapları, örnek müfredat ve ders planları içeren bir çevrimiçi eğitim platformuna sahiptir. Öğretmenler, dersler ve değerlendirmeler oluşturmak için platformdaki kaynakları kullanabilir ve diğer öğretmenler ve öğrencilerle gerçek zamanlı olarak iletişim kurabilir. Okulların ilk kapandığı koronavirüs pandemisi sırasında, Dijital İşler Bakanlığı, her hafta uzaktan eğitim için önerilen kaynakları içeren bir çevrimiçi portal açmıştır. Kaynaklar, temel konuları kapsayan her günün önerilen programı ile sınıf seviyesine göre düzenlenmiştir.

Koronavirüs (COVID-19) pandemisi sırasında, Eğitim Bakanlığı e-öğrenme sistemini yürürlüğe almıştır. Polonya'daki okullar, 2020 ve 2021 yılları arasında enfeksiyonlardaki artışı engellemek için uzaktan eğitime geçmek zorunda kalmıştır. 2020'de hükümet, uzaktan eğitime yardımcı olmak ve öğrencilerin dijital yeterliliklerini geliştirmelerine yardımcı olmak için okulların dizüstü bilgisayar ve ekipman satın almalarını desteklemek için yeni bir "Aktif Kara Tahta" programı aracılığıyla 347 milyon PLN (92 milyon ABD Doları) fon ayırmıştır. Polonya'da kırsal alanlarda bilgisayarların ve geniş bandın mevcudiyeti sorun teşkil etmekte

ve program kısmen bunu ele almayı amaçlamaktadır. 2020-2024 yılları arasında uygulanacak olan bu program özel gereksinimli öğrenci yetiştiren kurumlara iyileştirilmiş bilgisayar donanımı sağlamayı da amaçlamaktadır.

GELECEĞE YÖNELİK ÜLKEDE UYGULANMASI DÜŞÜNÜLEN VE PLANLANAN ÖNEMLİ ÇALIŞMALAR

Polonya'nın ulusal eğitim hedeflerini belirlemek için düzenli, planlı ve tekrarlayan bir çalışması bulunmamaktadır. Ancak, hükümetin 2017 de ilan ettiği "Sorumlu Kalkınma Stratejisi" eğitimi Polonya'nın "kapsayıcı sosyal ve ekonomik kalkınmasının" kilit bir unsuru olarak tanımlamıştır. Çok çeşitli paydaşlar ve halkla istişareden sonra hazırlanan belge, belirli eğitim hedeflerini dile getirmemekte, ancak sektörel bazda ve piyasalardaki beceri boşluğuna çözümler önerirken "yaratıcılık, yenilikçi düşünce ve yeni teknolojilerin yanı sıra mesleki eğitimin modern ekonominin ortaya koyduğu gereksinimlere göre ayarlanması"na vurgu yapmaktadır. Bu strateji, ekonominin rekabet edebilirliği, çevrenin korunması ve yaşam kalitesi arasında uygun dengeyi korumak için özellikle önemlidir. Sorumlu büyüme, Polonyalıların kaynakları ve becerilerinin yanı sıra girişimcilik, sıkı çalışma gibi sağlam temellere dayanmaktadır. "Sorumlu Kalkınma", ekonomik büyümeyi desteklemek için kullanılan yerli ve yabancı kaynaklar arasında uygun bir dengeyi de gerektirmektedir. Dengeli bir ekonomik büyüme, ekonomide aktif olan yabancı ve yerli sermaye arasındaki dengeyi gerektirir. Yaklaşımın seçici doğası bu strateji için kilit öneme sahiptir. Bu, yalnızca daha uzun bir zaman diliminde "Sorumlu Kalkınma" (RDS), hedeflerine ulaşmak için gerekli olan ürünlere, teknolojilere, endüstrilere veya sektörlerle odaklanmak anlamına gelmektedir. Bu faktörlerin, vatandaşların hem üretkenliğinde hem de ücretlerinde bir artış üzerinde somut etkisi vardır. Ayrıca, ekonominin potansiyelinin daha etkin kullanılması için de önemlidir. Strateji, planlama ve uygulama süreci için özel kurallar içerir. Buna göre, RDS hedeflerinin belirlenmesi ve uygulanması için esas olan şunlardır:

- (1) yaklaşımın seçiciliği (yoğunlaşma, niş bulma, endüstriler/sektörler),
- (2) entegre yaklaşım (stratejik hedefler etrafında organize edilen yönetim, sektörlerin koordinasyonu) ve bölgesel farklılaşma,
- (3) kamu kurumlarının, iş dünyasının ve vatandaşların kamu politikalarının uygulanmasında işbirliği, ortaklık ve paylaşılan sorumluluk,
- (4) Polonya'nın AB forumunda ve ülkenin komşuluğundaki etkinliğinin artırılması,

(5) yerli sermayenin harekete geçirilmesi. RDS'nin temel amacı, sosyal, ekonomik ve bölgesel uyumun eş zamanlı olarak geliştirilmesi ile Polonyalı sakinlerin gelirlerinin artması için uygun koşulları oluşturmaktır.

Eğitimin Finansmanı

Polonya'da halk eğitimi herkes için erişilebilir olmalıdır ve öğrencilere yerel bölge okulları tarafından bir kontenjan sunulmalıdır. GSYİH'ya oranla eğitim kurumlarına yapılan harcamalar (bütün eğitim seviyeleri için) ve özel harcamaların payı OECD ortalamasının altındadır. Ancak, özel harcamaların payı ilköğretim, ortaöğretim, ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı düzeyde artmakta ve yükseköğretim düzeyinde azalmaktadır. İlköğretim, ortaöğretim ve ortaöğretim sonrası yükseköğretim dışı eğitim seviyelerinde, Polonya, 2005-12 döneminde OECD ülkeleri arasında öğrenci başına harcamada en büyük artışlardan birine sahiptir. 2020 yılı itibarıyla eğitim ve yetiştirmeye yönelik kamu harcaması 88,6 milyar zlotiye ulaşmış ve bu oran Polonya brüt gelirinin yüzde 4,9'unu oluşturmuştur.

Polonya'da devlete ait olmayan ücretli okullar (örneğin Montessori, Waldorf ve Uluslararası Okullar) ve kar amacı gütmeyen kuruluşlara ait okullar da bulunmaktadır. Polonya'daki ilk ve orta dereceli okulların büyük çoğunluğu devlete ait olsa da, dini okullar da dahil olmak üzere özel okullar da yerel hükümet bütçelerinden kamu finansmanı almaktadır. Özel okullar Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen müfredatı ve organizasyonu takip etmek zorundadır. Polonyalı çocukların yaklaşık yüzde beşi, aylık 150-350 avro arasında değişen oranda ödeme isteyen özel okullara gitmektedir.

Eğitim finansmanı, hem genel hem de hedeflenen devlet bütçesi sübvansiyonlarını içermektedir (örneğin okul ders kitapları ve öğrenme kaynakları için); yerel yönetim kaynakları; diğer kamu fonları; ve Avrupa Birliği fonları. Temel devlet eğitim hibesi, her belediyeye, eğitimin genel maliyetini seviyeye (ilkokul, ortaokul), tahmini öğretmen maaşlarına, materyallere ve diğer harcamalara ve öğrenci başına maliyete göre etkileyen karmaşık bir formüle dayalı olarak verilir. Öğrenci başına düşen kısım, özel ihtiyaçları olan, yeni göçmen veya kırsal alanlardaki öğrencilere hizmet etmenin daha yüksek maliyetlerini ayarlamak için ağırlıklandırılır. Ulusal hükümet okul finansmanının çoğunu sağlarken, belediyeler ek olarak vergilerden ve yerel ücretlerden elde edilen geliri kullanabilir. Yerel yönetim veya bölge, her okul için bir bütçe belirleme konusunda tam özerkliğe sahiptir.

2017 reformlarının bir parçası olarak, hükümet meslek okullarına öğrenci başına model üzerinden fon sağlamayı durdurmuştur. Bunun yerine finansman, daha yüksek düzeyde finanse edilen daha pahalı programlar ile bir okulun sunduğu mesleki programlara bağlı hale getirilmiştir. 2017 yasası ayrıca meslek okullarına ve katılımcı işverenlere BT gibi yüksek

talep gören alanlarda öğrencileri eğiten okullara verilen devlet sübvansiyonlarını artırmıştır. Sübvansiyonlar, onları uygun okullara yönlendiren ilçe yönetimlerine ödenmektedir.

Eğitim sübvansiyonunun yaklaşık %62'si belediyeler tarafından alınmaktadır. Okulların bütçelerinden kaynak sıkıntısı kendi kaynakları ile Avrupa Birliği fonları, çeşitli vakıflar ve özel kaynaklardan karşılanmaktadır. Eğitim yardımı miktarı, belirli bir yıl için benimsenen algoritmaya göre belirlenir ve öğrenci sayısına göre yerel yönetim birimleri arasında bölünmektedir. Sübvansiyon hesaplanırken öğretmenlerin mesleki terfileri, engelli öğrenci sayısı ve okul türü dikkate alınmaktadır. Covid-19 salgını, uzaktan eğitim sağlayan liselerin kurulmasına sebep olmuştur; bu tür liseler sadece özel kaynaklardan finanse edilmektedir.

Öğretmenler için asgari temel maaş oranları Milli Eğitim Bakanlığı yönetmeliği ile belirlenmektedir. 1 Eylül 2020 itibarıyla, stajyer öğretmen için aylık brüt asgari düzeyde maaş 2949 zloti ve sözleşmeli öğretmen için 4046 zlotidir. 2021 yılı için bu oranlar aynı seviyede kalmıştır.

Teftiş Sistemi ve Hesap Verilebilirlik

Okul Sorumluluğu

Polonya, 2009 yılında anaokulları, ilkokullar ve ortaokullar için yeni bir teftiş sistemi uygulamıştır. Sistemin amacı iki yönlüydü: düşük performans gösteren okulları belirlemek ve güçlü performans gösterenlerin görünürlüğünü artırmak, böylece iyi uygulamaları vurgulamak. Mevzuat, teftişlerin nasıl ve ne zaman yapılması gerektiği konusunda ayrıntılı bilgiler vermemekte ve her Bölgesel Eğitim Otoritesinin (REA) kendi programını tasarlamasına izin vermektedir. REA, okul personeli ve kilit paydaşlarla görüşmek ve dersleri gözlemek için teftiş sürecinde eğitim almış ve saha ziyaretleri gerçekleştiren uzman eğitimcilerden oluşan bir teftiş paneli atamaktadır. Her ziyaretin sonunda ekip, bulguları okulun öğretim konseyine sunar ve REA için bir rapor hazırlar. Bir okulun düşük performans gösterdiği tespit edildiğinde, REA başkanı müdüre bir iyileştirme planı geliştirmesi talimatını verir. Okullarını iyileştirmede başarısız olan müdürler işlerini kaybedebilir veya devlete ait olmayan bir okul söz konusu olduğunda okul izinlerini kaybedebilir ve kapatılabilir, ancak bu durumun ne sıklıkta gerçekleştiğine dair herhangi bir veri paylaşılmamaktadır. Teftişler, müfredatın uygulanması, öğrenci davranış ve tutumlarının geliştirilmesi, velilerle ortaklıklar ve iş organizasyonunun yanı sıra sınav sonuçları da dâhil olmak üzere bir dizi konuyu kapsamaktadır. Okul planlarına dayalı okul öz değerlendirmesi de bu sürecin bir parçasıdır.

Bu teftişlere dayalı bireysel okullara ilişkin raporlar, ulusal bir kamu web sitesinde yayınlanmaktadır. Öğrencilerin okulda zaman içinde kaydettiği ilerlemeyi göstermek için katma değerli puanlar da dâhil olmak üzere, ulusal sınavlardaki öğrenci sonuçları bu

raporlara dahil edilmektedir. Bireysel öğretmen seviyesi için öğrenci sonuçları halka açıklanmamakta ancak müdürler bu bilgilere erişim sağlayabilmektedir.

Öğretmen Sorumluluğu

2017-18'e kadar Polonya'da iki tür öğretmen değerlendirme süreci işletilmiştir: performans değerlendirme (öğretme yeteneğinin değerlendirilmesi) ve mesleki başarıların değerlendirilmesi (bir öğretmenin terfi amacıyla gösterdiği mesleki gelişim). 2018'den sonraki dönemde yeni bir öğretmen performans değerlendirme süreci uygulanmaya başlanmıştır. Bu değerlendirme, bir sonraki maaş aşamasına (sözleşme, atanmış veya sözleşmeli öğretmen pozisyonları) terfi etmeye yol açan deneme süresinin sonunda gereklidir. Öğretmenler olağanüstü, çok iyi, iyi veya olumsuz olarak derecelendirilir. Terfi edebilmeleri için en az "iyi" not almaları gerekir. İleriye dönük olarak, olağanüstü bir performans değerlendirme alan öğretmenler bir maaş "ek ödenek" verilerek ödüllendirilmektedir.

BÖLÜM 2

TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

Türk eğitim tarihinin, yüzyıllara dayanan geniş ve kapsamlı bir geçmişi bulunmaktadır. Bu araştırmada bu bilgi birikiminin hepsini aktarmak elbette ki mümkün değildir. Bu nedenle sistematik bilgi sunma ve genel bir fikir vermek amacıyla çeşitli ölçütler belirlenmiştir. Türk eğitim tarihinde öncelikle ölçüt; ölçme-değerlendirme uygulamaları kapsamında; sınıf sınavları ve kademeler arası geçiştir. İlgili ölçüt örgün eğitim kurumları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu nedenle örgün eğitim kurumlarının oluşturulduğu Selçuklular döneminden başlayarak Cumhuriyetten önce ve Cumhuriyetten sonraki örgün eğitim kurumlarında; ölçme ve değerlendirme uygulamaları ile ilgili geçmişten günümüze ne gibi değişiklikler yaşanmıştır, öğrenci başarısı hangi kriterlerle ölçülüp değerlendirilmiştir, öğrenci akışı nasıl sağlanmıştır, sınıf geçmede hangi modeller uygulanmıştır sorularının cevabı aranmıştır. Bu doğrultuda Türk Eğitim Sistemi, Cumhuriyetten Önce-Cumhuriyetten Sonra Türk Eğitim Sistemi ve 2021-2022 Türk Eğitim Sistemi olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır.

Birinci bölüm, tarihsel perspektifte bir eğitim kademesi içinde ve kademeler arası geçişte öğrenci başarısının değerlendirilmesi dönemselsel gelişmeler ile birlikte verilerek aşağıda sunulmuştur.

BÖLÜM I. TARİHSEL SÜREÇTE TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

Eğitim karşılıklı etkileşim içinde bulunan üç ana unsurdan oluşan dinamik bir süreçtir. Bu unsurlardan birincisi bireylerde sağlanmak istenen davranış değişikliklerinin neler olduğunu belirleyen “eğitimin amaçları”, ikincisi, bireylerde istenen davranış değişikliklerinin sağlanmasında yararlanılan muhteva, yöntem, teknik araç, gereç ve diğer hususları belirleyen “öğretim programları”dır. Üçüncüsü de kendisinde dâhil olmak üzere eğitim amaçlarına ne ölçüde ve ne derecede ulaşıldığını belirlemede, kontrol görevi üstlenen bir değer hükmü oluşturma süreci niteliğini taşıyan “değerlendirme”dir (Öncü; 1995, Baykul; 2000).

Değerlendirme; ölçme sonuçları ile bir ölçütü kıyaslayarak bir değer yargısına varma, karar verme işlemi olarak tanımlanmaktadır (Turgut;1987). Bu tanımdan hareketle değerlendirme sürecinin genel olarak üç aşamayı içerdiği söylenebilir. Birinci aşama ölçüt ya da ölçütler takımına karar vermektir. İkinci aşama bu ölçütlere göre veri toplama ve sonuncu aşama da

bu verilerden hareket ile ürünün değeri, niteliği, kullanılabilirliği, etkililiği ve önemi konusunda bir yargıya varmadır (Aşkar, Paykoç, Korkut, Olkun, Yangın ve Çakıroğlu;2005).

Ölçme sonuçlarından yararlanarak değerlendirme yapabilmek diğer bir ifade ile karar vermek için değerlendirme çeşitli amaçlarla yapılmaktadır.

Değerlendirme yapılış amaçlarına göre;

1.Tanıtma ve Yerleştirme,

2- Biçimlendirme-Yetiştirme,

3- Değer Biçme-Sonuç Değerlendirme amacı ile yapılan değerlendirmedir.

Tanıtma amacı ile yapılan değerlendirme, öğrencilerin belli bir kurs ders veya ünitenin ön şartı niteliğindeki davranışlara sahip olma derecesinin belirlenmesidir. Öğretimin başlangıç noktası belirlenmiş olur (Tekin;1991).

Yerleştirme amacıyla yapılan değerlendirmede ise öğrencilerin eğitimsel yönden, bir öğretim kurumunda başarılı olmak için giriş davranışlarına (bilgi, beceri, yeterlilik) sahip olma derecelerine göre yapılmaktadır. Öğrencilerin aranan özelliklere sahip olup olmadığının yoklanması için ölçmeye ihtiyaç duyulduğu gibi başvuran sayısının alınacak kişi sayısından fazla olduğu durumlarda da ihtiyaç duyulabilir. Seçme ve yerleştirme amacı ile yapılan bu değerlendirmeye ortaöğretim kurumlarına ve yükseköğretime girişte uygulanan merkezi sınavlar örnek olarak verilebilir (Baykul;2000 Tekin;1991).

İkinci tür değerlendirme öğretim sürecinin bir parçası olup öğretmen ve öğrenciye öğretimin etkililiği hakkında sürekli bilgi sağlamak amacıyla yapılır. Varsa öğrenme eksiklikleri görülüp giderilmeye çalışılır. Buradaki değerlendirmenin işlevi öğretimin niteliği konusunda dönüt vermedir. Öğretmenlerin öğretim yılı boyunca yaptığı değerlendirme bu türdür.

Üçüncü tür değerlendirme ise genellikle öğretimin ortasında yada sonunda programın öngördüğü amaçlara, kazanımlara ulaşıp ulaşılmadığına bakılarak karar verme amacıyla yapılır. Öğretim döneminin içinde ve sonunda yapılan sınavlarla öğrencilerin başarılı olup olmadıklarına, sınıfı geçip geçmeyeceklerine, okuldan mezun olup olmayacaklarına ve farklı programlardan hangisine yönelebileceklerine bu tür değerlendirme ile karar verilebilir (Tekin; 1991, Özçelik;1998).

Üç değerlendirme içerisinde özellikle öğrencinin izlenmesi bakımından ikinci tür değerlendirme eğitimsel değer bakımından büyük önem taşımaktadır. Ancak birinci ve üçüncü tür değerlendirme, çeşitli ardışık kademelerden oluşan eğitim sisteminde öğrenci akışının sağlanması için gerekli görülen ve odak noktasını oluşturan değerlendirme türleridir.

Eğitim s¼recindeki, dikey ve yatay b¼t¼n hareketleri kapsayan “ğrenci akışı” eğitimde i verimliliğin l¼t¼ olarak (Duyar;1989) bu unsurların başında gelmektedir. Öğrenci akışına ilişkin kuralların sağlıklı bir şekilde işleyebilmesi için lme ve değerlendirmeye ihtiyaç bulunmaktadır. Gerek kademeler arası geçişte gerekse bir kademe içerisinde ilerlemede lme ve değerlendirmede belirlenen ilkeler, esaslar diğer alt unsurları etkilemekte ve benimsenen lme değerlendirme ilkelerine uygun değişiklikleri gerekmektedir.

T¼rk Milli Eğitim sisteminde eğitim kademesinin içinde ğrenci akışını d¼zenleyen g¼n¼m¼ze kadar uygulanmış olan iki model bulunmaktadır. Birincisi bir üst sınıfa geçebilmek için, o sınıfa ait, t¼m derslerden başarılı olmanın zorunlu olduğu Sınıf Geçme Modeli, diğer i se derslerin birbirinden bağımsız kabul edildiği Ders Geçme ve Kredi Modelidir.

Sınıf Geçme Modeli

Sınıf, aynı yaşta bulunan bir grup öğrenciye toplu ğretim ynem ve teknikleriyle aynı davranışların kazandırılmaya çalışıldığı bir ortamdır. Sınıf geçme kavramı ise öğrencilerin belirlenmiş s¼re içinde uygulanan programı tamamlayarak kazanılması planlanan davranışları kazanmaları, bu nedenle, başarılı sayılmaları anlamına gelmektedir.

Sınıf geçme sisteminde öğrencilerin her sınıfta okuyacağı dersler önceden belirlenmektedir (Izgar; 1994). Öğrencinin doğrudan bir üst sınıfa geçmesi, öğrenim grd¼đ¼ sınıfın derslerinin t¼m¼nden başarılı olmasına bağlıdır. Ders sayısında değişiklik olması ile birlikte sorumlu olarakta üst sınıfa geçebilirler. Belli sayıda derslerden başarısız olan öğrencinin başarılı olması z¼m¼ olarak o derslerin ait olduğu sınıfı tekrarlamak mecburiyetindedir (am; 2016). Diğer bir ifade başarısız olduğu ders nedeniyle başarılı olduğu dersleri de alması gerekmektedir.

Ders Geçme ve Kredi Modeli

Ders Geçme ve Kredi Modelinde; her dersin, genellikle haftada kaç ders saat okutulacağına bakılarak belirlenen, bir kredisi vardır. Yarıyıl sonunda bir dersten başarı gösteren ğrenci bu dersin kredisini alır. Bir dersle ilgili başarılı veya başarısız sayılma kararı diğer derslerden bağımsızdır. Bu modelde zorunlu ortak dersler ve öğrencilerin ilgi ve yeteneği doğrultusunda tercih edebileceği seçmeli dersler bulunmaktadır. Okul t¼rlerine göre, okuması gereken derslerden başarılı olan ve mezuniyet için gerekli krediyi tamamlayan ğrenci, diploma almaya hak kazanır (Baykul; 2011, zoğlu; 1994, Izgar; 1994, Bayındır; 2009).

Her iki model tarihi s¼re içerisinde yaşanan değişimlerle birlikte ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Modellerin uygulandığı dönemlerde kademe içerisinde ve kademeler arası geçişte

öğrenci başarısının değerlendirilmesi sonucunda öğrenci akışında uygulanan modellerden öncelikle Sınıf Geçme Modeli daha sonra Ders Geçme ve Kredi Modeli aşağıda sunulmuştur.

I.1.Cumhuriyetten Önceki Dönem Öğrenci Seçme ve Başarı Kriterleri

I.1.1.Selçuklular Dönemi

Selçuklularda ilk örgün eğitim kurumu olarak Medreseler bulunmaktadır. Öğrenciler burslu olup medreselerde barınırlardı. Medrese odalarına alınacak, burs verilecek öğrencilerin seçiminde yetkili kişiler müderrislerdi (Ders Öğretmeni). Belli bir öğretim süresi olmayıp yıl bitirme değil belli kitapları okuma ve bitirme amaçlanırdı. Öğrencinin çabası ve müderrisin takdiri önemlidir (Akyüz; 1994). Bu uygulamayı Baykul (2011);ders geçme veya kredi düzeninin ilkel şekli olabileceğini ancak, öğrenci başarısının tespiti için herhangi bir ölçme yapılmadığı, başarı için müderrisin kanısının esas alındığını ifade etmektedir.

Anadolu Selçukluları da medreselerdeki öğretim ve düzen aynen devam etmiştir. Ancak Konya’da Altun-Aba (İplikçi) medresesinde öğrenci başarısının ölçülmesi ve değerlendirilmesi bakımından farklılık görülmektedir. 1204 yılında düzenlenen Vakfiyede; fakih denen ileri düzeyde üç öğrenciye 15'er, orta düzeyde on beş öğrenciye 10'ar, müptedi denilen ilk düzeydeki yirmi öğrenciye 5'er dinar ödenecektir. Ayrıca beş yıl kabiliyet göstermeyen, çalışmayan, derslere düzenli gelmeyen öğrenciler medreselerden çıkarılacaktır ifadeleri bulunmaktadır. Buradan medresede 38 öğrenci bulunacağı ve “ileri”, “orta” ve “ilk” biçiminde üç düzeye ayrıldıkları söylenebilir (Akyüz;1994).

Selçuklular döneminin eğitim bakımından önemli görülen özelliklerinden bir diğeri meslek ve sanat öğretimi yapan Ahiliğin kurulmuş olmasıdır.

I.1.2. Osmanlılar Dönemi Ölçme ve Değerlendirme Öğrenci Seçme ve Başarı Kriterleri

I.1.2.1. Tanzimata Kadar:

Sıbyan Mektepleri: Günümüzde ki karşılığı ilkokul olan Sıbyan Mektepleri Selçuklularda olduğu gibi Osmanlılarda da devam ettirilmiştir. Her mahallede hemen hemen her köyde bulunan bu mekteplerde 5-10 yaş aralığındaki çocuklar öğrenim görmektedir. Hem ana babalar hem de çocuklarda okumaya istek oluşması için “amin alayı” denilen bir törenle çocuklar okula başlamaktadır. Buradan hareketle ilkokul düzeyindeki bu okulların, zorunlu olmadığı ancak eğitime önem verildiği söylenebilir.

Sıbyan mekteplerinin tüm ülkede zorunlu olması Tanzimat döneminde olmuştur. İlköğretime yönelik çıkarılan Talimatnamede; 4-5 yaşındaki çocukların velisi isterse gidebileceği ancak 7 yaşına giren çocukların ise sıbyan mekteplerine devamının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Öğrenim süresi 4 yıldır. Sınıf geçme söz konusu olmayıp 4. yılın sonunda okulu bitirme imtihanı yapılmaktadır. Gerekli bilgileri öğrenemeyenler 3 yıl daha devam edebilir 7 sene sonunda ise devamı velilerin isteğine bağlıdır. (Akyüz;1994). 1870'den sonra Sıbyan Mektepleri, İbtidai Mektepleri olarak adlandırılmıştır.

Medreseler

Selçuklular döneminde kurulan medreseler, Osmanlılarda çok yaygın ve güçlü eğitim kurumları haline gelmiştir (Akyüz;1994).

Medrese, eğitim-öğretim faaliyetlerine tahsis edilen ve bu amaçla gerekli unsurların sağlandığı belirli mekânlara verilen özel bir anlamı ifade etmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nda medreseler birer genel öğretim kurumları oldukları için medreselere sıbyan mekteplerini bitirenler ile Dârü'l-Hüffâzlarda veya evlerde özel bir şekilde okuma-yazma öğrenmiş ve ergenlik çağına gelmiş gençler ile hiç okuma-yazma bilmeyen erkekler de medreselere devam edebilirlerdi. Kız çocukları medreselere devam edemezlerdi. Selçuklularda olduğu gibi medreseler yatılı olup öğrencilere burs da verilirdi. Tüm bu hizmetler meccani (parasız) olarak yürütülürdü (Şanal;2003).

1463-1470 yılları arasında Fatih tarafından kurulan Sahn-ı Seman ve Tetimme medreseleri ile Kanuni zamanında kurulan Süleymaniye medreseleri Osmanlı dönemi eğitim kurumları arasında önemli bir yere sahiptir.

Medreseler; müderrislerin kadro derecelerine aldıkları maaşlara göre kademelere ayrılmıştır.

Tablo 80. Medreselerde Eğitim Kademeleri ve Günümüzdeki Karşılıkları

Kademeler	Akçe	Günümüzdeki Okullar
Hâriç	20 Akçeli	İptidâiye/İlkokul
	25 Akçeli	
Dâhil	30 Akçeli	Rüşdiye/Ortaokul
	35 Akçeli	
	40 Akçeli	
	45 Akçeli	
Tetimme	50 Akçeli Hâriç	İdadî/Lise

	50 Akçeli Dâhil	
	50 Akçeli	Üniversite
Sahn(-ı Seman)	50 Akçeli	İhtisas
	60 Akçeli	Doktora

Tablodan da anlaşılacağı üzere Medreseler, ilkokuldan yükseköğretime kadar tüm eğitim kademelerini içermektedir (Koçer; 1991, Akyüz;1994).

Osmanlı medreseleri, bir *hukuk, ilâhiyat ve edebiyat* öğretimi yapan Fatih'in kurduğu *Sah-ı Seman*, diğeri *Dâru'l-Hadis, Daru'l-Tıp* ve dört adet genel medrese ile öğretimde bulunan *Süleymaniye* olmak üzere iki şubeden meydana geliyordu (Koçer; 1991).

Sıbyan mektepleri ile medreselerin finansmanı tamamen vakıf kuruluşlarınca ve hayırseverlerin yardımlarıyla karşılanır, hatta öğrencilerin cep harçlıkları dahi verilirdi (Taşkın; 2008).

Medrese eksenli eğitim pratiğinde ölçme değerlendirme faaliyetlerinin en dikkat çekici yönü salt bilişsel davranışlar değil, beceri ve ahlâkî davranış yapılanmasını da içine alan bütüncül bir şahsiyet derleme süreci oluşudur. Böylece medrese geleneğinde müderris eksenli bir ölçme değerlendirme pratiği bulunmaktadır (Şanal; 2003).

Değerlendirme, öğrencinin kaabiliyet artış hızı ve disiplin konusundaki performansına göre müderrisler tarafından gerçekleştirilmiştir. Sınıf geçme yerine ders geçme sisteminin uygulandığı medreselerde öğrenci başarısını değerlendiren süreçlerin ürünü olarak ara eğitim kademeleri için “temassuk” ve icazet, üst medreselere geçişi sağlamak içinde “icazetname” verilirdi (AkGündüz;1992). Baykul(2011), öğrencilerin bir kitabı veya bölümünden başarılı görülmedikçe ilerlemesine imkân verilmemesi, hatta medreseyi farklı sürelerde tamamlamalarını bireysel öğretimin ilkel şekli olarak kabul edilebileceğini ifade etmektedir.

Osmanlı medreselerinde sınav ancak mezunların göreve atanmaları sırasında söz konusudur. Bunun dışında yıl içinde öğrenciler okudukları derslerden sınava tabî tutulmamaktadırlar. Fakat 1853'den itibaren medrese öğrencileri “kur'a sınavı” adıyla toplam altı yıl devam eden bir sınava tabî tutulmuşlardır. Bu dönemlerde, medrese öğrencileri askerlik hizmetlerinden muaf oldukları için medreselerde büyük bir yığılma olmuş, buradaki yığılmayı biraz olsun azaltmak için kur'a sınavı uygulamasına başvurulmuştur.

II. Meşrutiyet döneminde medreselerde yapılması gerekli görülen yenilikler arasında, sınıf sınavları uygulanması, ayrıca kur'a ve rüus sınavlarında da bir takım düzenlemelere

gidilmesi kararlaştırılmıştır. 1910 yılında hazırlanan Medaris-i İlmiye Nizâmnamesi'nde medrese öğrencilerinin her yıl o sene aldıkları derslerden sınava tabi tutulmaları hükmü getirilmiştir. Bu sınavlarda, ikiden fazla dersten başarısız olan öğrencilerin aynı sınıfı tekrar etmeleri, iki veya daha az dersten başarısız olanlara ise bütünleme sınavı hakkının verilmesi kararlaştırılmıştır. Üç yıl üst üste sınıfta kalanların kaydının silineceği ifade edilerek, başarılı olanlara birer tasdiknamenin verilmesi istenilmiştir. 1914 yılında ise kontenjan üzerinde fazla talep olması durumunda bir eleme sınavı yapılacağı belirtilmiştir.

Medreselerde uygulanan ölçme ve değerlendirme konusunda ayrıntılı biçimde görüş bildiren düşünürlerin başında Eşrefzâde Mehmet Şevketî gelmektedir. Eşrefzâde Mehmet Şevketî'yi kendi döneminde yaşayan ve medreselerin ıslahına yönelik fikirlerini açıklayan düşünürlerden ayıran belirgin bir özelliği bulunmaktadır. Sınava alınacak öğrencilerin sınavlarda göstermiş oldukları başarı derecelerini ölçütlerle ifade etmiş olmasıdır. Bu ölçütler; 1-Bilmek galip, bilmemek nadir, 2-Bilmek galip, bilmemek nadir değil, 3- Bilmemek galip, bilmek nadir değil (Şanal; 2003) şeklindedir.

Tarihsel bir bakış açısı ile bakıldığında, medreselerin ortaçağda önemli bir aydınlanma işlevi gördüğünü (Yayla, Alav, Kazancı, Demir ve Usta; 2017) ancak çağın ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak kaldığı için, 03.03.1924 tarih ve 430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu'nun birinci maddesi olan "*Türkiye dahilindeki bütün müessesât-ı ilmiye ve tedrisiye Maarif Vekâleti'ne merbuttur*" ifadesi ile Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlanmış ve medreseler kapatılmıştır (Şanal;2003).

Enderun Mektebi

Enderun mektebi, Osmanlı devletinin ihtiyacı olan güvenilir devlet adamı ve asker yetiştirilmek üzere 1363 yılında I. Murat, tarafından kurulmuş olup saray eğitimi kapsamında değerlendirilmektedir. Bu kurumlar, Fatih ve II. Bayezid tarafından geliştirilip mükemmel bir saray üniversitesi haline getirilmiştir.

Enderun mektebine öğrenci; Enderun'a savaşta esir alınan gençler arasından seçilirdi ve pençik oğlanları denilirdi. Bununla birlikte Hıristiyan çocukları arasından imparatorluk tarafından görevlendirilen memurlar tarafından 3-5 yılda bir seçilirdi ve bu öğrencilere ise devşirme oğlanları denilirdi (Akyüz;1994). Enderuna seçilecek öğrencilerin fiziksel özelliklerinin yanı sıra yetenek ve zekalarına bakılmaktadır. Öğrenci seçimine yönelik Baykul (2011)'un; Akyüz ve Dökmen'den aktardığı iki örnek aşağıda vermiştir.

15-20 kadar öğrenci sofraya pilâv yemek üzere birbirlerine biraz sıkıca oturtulur. Kaşıklar dağıtılır, adaylardan pilâv yemeleri istenir. Birbirlerine yakın oturdukları için adayların kaşıklarının karşılarında oturanın gözüne batması olasılığı vardır. Buna karşı karşılıklı oturan bazı adaylar pilavı kaşıkla birbirlerinin ağızlarına vererek yemişler. Bu tedbire başvuran adayların pratik zekâsının daha yüksek olduğu düşünülür ve Enderun okuluna seçilirlermiş. Başka bir örnek ise Enderun'a öğrenci ve gemilere tayfa seçilirken, adaylar gemiye bindirilir, yüzleri denize rüzgâra döndürülerek tükürmeleri istenirmiş. Rüzgâra karşı tükürenler problemi çözememiş, ters dönüp rüzgârı arkasına alarak tükürenler başarılı sayılmış.

Devşirme oğlanları; devşirilirken öğrencinin anne ve babasının kimliği, doğum tarihi ve köy veya kasabası bir deftere yazılırdığı için ailelerini, ana dillerini ve asıllarını unutmazlardı (Akyüz; 1994). Öğrenciler ilk önce Müslüman Türk ailelerin yanına verilir ve bu ailelerin yanında İslam'ı, gelenek ve görenekleri öğrenirlerdi. Buradaki eğitimden sonra bir sınava tabi tutularak Acemi Oğlanlar Ocağı'nda askeri eğitime tabi tutulurlardı. Bundan sonra tekrar sınava tabi tutularak ya Yeniçeri Ocağı'nın ilgili birimlerine ya da hazırlık saraylarına (Edirne, Galata Sarayı, İbrahim Paşa Sarayı, İskender Çelebi Sarayı) gönderilerek eğitimlerine burada devam ederlerdi. Hazırlık sarayları, Enderun Mektebi'ne öğrenci yetiştiren yerlerdi (Işık ve Güneş; 2017).

Enderun okulunda eğitim, koğuş adı verilen birbirini izleyen 7 odada verilirdi. Odalarda ilerleme, önceki odanın gerekleri yerine getirildikten sonra sonrakine geçme şeklindeydi. Bu geçişler liyakat ve başarı esas alınarak tecrübeli bilim adamları tarafından yapılırdı (Baykul; 2011, Kaya;1984).

Enderun okulunu tamamlamak için üstün başarı göstermek gerekirdi. Bu aşamalı yapı içinde öğrenciler on iki sınavdan geçerlerdi. İlerlemede, bu sınavların yanında, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine de bakılırdı. Enderun okulunun en son ve seçkin öğrencilerin bulunduğu kademesi olan has odadakiler pek çok testten geçirildikten sonra padişaha takdim edilirdi. Enderun Mektebi'nin temel özelliklerinden biri de bilgi verilirken ahlâki değerlerin gözetilmiş olması, teorinin yanında pratik öğretimin de gerçekleştirilmiş olmasıdır (Işık ve Güneş; 2017).

Enderun'da önemli konulardan birisi de kademeler arası geçiş bakımından önemli görülen çıkma usûlü olarak tanımlanan mezuniyet belgesi almalarıdır. Genellikle yedi yılda bir ya da

padişah tahta çıkınca çıkma alınırdı ve önemli görevlere getirilirdi. Yetişmemiş olanlar ise on dört yıl sonra çıkma alabilirdi (Akyüz; 1994).

Ölçme ve değerlendirme açısından, Enderun okuluna öğrenci seçme, öğrencilerin eğitim dönemlerinde ilerlemeleri ve yeteneklerine göre farklı beden ve sanat alanlarına yönlendirilmeleri olmak üzere üç hususun önemli olduğunu göstermektedir (Baykul; 2011)Enderun Mektebi 1Temmuz 1909'da kapatılmıştır.

I.1.2.2. Tanzimat Dönemi ve Sonrası:

1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi

1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (**Genel Eğitim Tüzüğü**) Tanzimat döneminde Osmanlı eğitim tarihi gelişiminin milat noktası olarak kabul edilmektedir. Nizamname, okulların sınıflandırılmasından, süresine kadar tüm eğitim kademelerinin iş ve işleyişine ilişkin esasların belirtildiği eylem planı olarak tanımlanmakta (Parmaksız;2008) ve Osmanlı Devleti'nde maarifin yapılandırılması bakımından en önemli nizamnamelerden biri olarak nitelendirilmektedir. Ayrıca genel eğitimi düzene koymayı amaçlayan kapsamlı ilk hukuki metin özelliği taşımaktadır.

Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile birlikte sıbyan mektepleri kız ve erkek çocukları için zorunlu hale getirilmiştir. Osmanlı eğitim sistemi içerisindeki okullar tanımlanmış ve derecelendirilmiş, bu sınıflamanın haricinde kalan türdeki okulların açılmasına izin verilmemiştir. Böylece okullar arasında dil birliği sağlanmıştır (Çağır ve Türk; 2017).

Nizamnam'de (Unat; 1964), okullar üç basamak halinde sınıflandırılmıştır. Birinci basamak Sıbyan ve Rüşdiye, ikinci basamak İdadi ve Sultaniler, üçüncü basamak ise, Mekatib-i Ali'ler yani Yüksekokullardır. Dolayısıyla Osmanlı eğitim sisteminde eğitim kurumları; sıbyan mektepleri, rüşdiyeler, idadiler, sultaniler ve yüksekokullar olmak üzere beş ayrı düzey olarak tanımlanmıştır.

Rüşdiyeler:

Rüşdiyelerin statüsünün Kodaman'a göre (1999), bugün için tam bir karşılığı bulunmamaktadır. Genel olarak sıbyan okullarının üstünde, genel ortaöğretimin en alt düzeyinde Darülfünü'a öğrenci yetiştiren orta dereceli bir öğretim kademesi olarak nitelendirilmektedir. 1839 yılında Mühendishane, Harbiye, Tıbbiye gibi askerî okullara öğrenci hazırlamak için sıbyan okullarının üstünde bir ara öğretim kademesi kurulmak istenmiştir. Eğitim süresi sürekli değişmiştir. Başlangıçta 4 yıl olan bu okullar 1863 yılında çıkarılan talimatname ile de bu süre 5 yıla indirilmiştir.

Rüşdiyelerde öğrenci başarısının değerlendirilmesi ile ilgili bu kurumlara sınavsız öğrenci alındığı (Akyüz' bilgisine ulaşılmıştır. Öğrencilerin okula gidiş gelişlerinin takip edildiği öğrenci devam çizelgelerinin oluşturulması gibi modern uygulamalar söz konusu olmuştur. 1869 yılında yayımlanan Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'ne göre rüşdiye mezunlarının bir sınav sonunda idadilere devam edebileceği hükümlerini taşımaktadır. 1913 yılında kaldırılmıştır (Parmaksız; 2008).

İdadiler ve Sultaniler:

Hazırlamak, geliştirmek manasına gelen Arapça "idad" kökünden türetilen "idadi" kelimesi hazırlama yeri demektir. Bu terim, 1869 yılı öncesi ve sonrasında iki farklı anlam ve görevde kullanılmıştır: 1) Hazırlık sınıfı olarak idadiler 2) Ortaöğretimin bir kademesi olarak açılan idadi okulları.

Hazırlık Sınıfı olarak idadiler; Rüşdiye, Mühendishane, Tıbbiye ve Harbiye okullara hazırlayıcı niteliği taşıyan okullardır.

Ortaöğretim kademesi olarak İdadiler; Tanzimat'ın sonlarına doğru rüşdiyelerin üzerinde ve yüksekokullara öğrenci yetiştiren sivil ortaöğretim kurumları bulunmayınca 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi'yle sivil ortaöğretim kurumları olarak kabul edilen idadilerin açılması kararı alınmıştır. Dört yıllık rüşdiyelerin üzerinde üç yıllık ortaokul olarak düşünülmüştür (Koçer;1991, Demirel; 2007)

İdadiler 2 şekilde teşkilatlandırılmıştır. İlçe merkezleri 5 yıl, il merkezleri ise 7 yıllıktır. İlçe merkezlerinde 5 yıllık olarak tasarlanan idadilerin amacı; yörenin işlerini, imarını sağlayacak insanlar yetiştirmektir ve öğrenciler gündüzlüdür yani yatılı değildir (nehari). 5 yıllık idadinin ilk üç yılı rüştiyedir kalan 2 yıl ise idadidir. İllerde açılan idadilerin ilk üç yılı rüştiye kalan 4 yılı idadidir ve toplamda 7 yıl süren idadiler (leyli) yatılıdır. 7 yıllık idadiden mezun olanlar yükseköğrenim için sultanilere başlarken 5 yıllık olan idadilerden mezun olan ve yüksek öğrenime gitmek isteyen öğrenciler iki yıl sultaninin hazırlığına tabi olurlar öyle başlardı (Aydemir; 2009).Ayrıca idadiler ücretli mektepler olup, leyfî ve neharî olmak üzere ikiye ayrılırdı. Bunlardan leyfî idadiler, öğrencileri yatılı, neharî idadiler ise gündüzcü olan mekteplerdi. Bu mekteplere bir de *meccanen* denilen maddi durumu yetersiz olan öğrenciler alınır ve bu öğrenciler para vermeksizin okutulurdu. Eğer meccanen alınmak için başvuran öğrencilerin sayıları fazla olursa aralarında " *müşabaka imtihanı* " yapılırdı (Demirel; 2007).

İdadilerde Sınavlar:

İdadilerle ilgili sınav sistemine mutlakiyet döneminde karşılaşılmıştır. İdadilere giriş sınavı dışında yıl içinde sınıflarda uygulanan sınıflar imtihan-ı hususi ve imtihan-ı umumi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

İmtihan-ı hususi; ara sınav anlamında kullanılmakta ve dersin öğretmeni tarafından yapılmaktadır.

İmtihan-ı Umumi; Öğretim yılı sonunda Rüştiye yada idadi mektepleri idaresince tayin edilen mümeyyizler tarafından yapılırdı. Mümeyyizler genellikle başka okulun öğretmenlerinden oluşurdu. Sınavlar 10 gün öncesinden duyurulur. Bu süre zarfında ders öğretmenleri öğrenciler müzakere yöntemi ile sınava hazırlarlardı. Notlar: 10'luk sistemde düzenlenmiş olup; 9-10: Aliyyülâlâ (Pekiyi), 8: (Alâ), 6-7:Karib-i Ala (İyiye yakın), 5: Vasat (Orta), 4:Karib-i Vasat (Ortaya yakın) 3: Zayıf, 1-2:Edna (Pek zayıf) olarak belirtilirdi.

İmtihan-ı Umumide terfi-i sınıf (sınıfı geçmek), her dersten en az 4 almak aynı zamanda not ortalamasının 5 olması gerekir. Öğrencinin ortalama notu 5 ve daha yüksek, fakat 2 dersten notu 4'ten aşağı ise yıl sonu imtihanından hemen sonra o iki dersten tekrar imtihan edilirdi. Bu sınavda öğrenci 1 dersten bile başarısız olduğu takdirde sınıfta bırakılırdı. Üssümizan denilen bu sistem uzun süre uygulanmış olup not bakımından oldukça yüksek başarı isteyen bir sınav sistemi bulunmaktadır (Akyüz; 1994).

Sınavlarla birlikte idadilerde öğrenci devamsızlığı da dikkate alınırdı. Eğitim ve öğretimin yarısında bulunmayan öğrenciler sınıfta kalırlardı. Ertesi yıl da sınıfta kalmaları durumunda geçerli nedenleri varsa 1 yıl daha hak tanınırdı (Mahmud Cevad; 1334, Aktaran Demirel; 2007). Son sınıf öğrencilerinin sınavları ara sınıftaki öğrencilerin sınavları ile aynı olup başarı gösterenlere ilçede şehadetname, İstanbul ve diğer sancaklarda öğrenim gören öğrenciler ise Tahsil Tasdiknamesi verilirdi. Başarılı olmayanlar için ikmal sınavları vardı. Üç kez sınava girip başarılı olunmamışsa haklarında ya sınıfta kalma yada okuldan atılma kararı verilirdi (Demirel; 2007).

Sultaniler:

İlk ve yüksek öğretim arasında bir köprü kurmak ve müslim, gayrimüslüm ayırt etmeden bütün Osmanlı yurttaşlarına ortak bir genel kültür vermek amacıyla Fransız liseleri örnek alınarak açılmış bir okuldur (Koçer;1998).

Sultânî mekteplerinin öğretim süresi on iki yıl olarak belirlenmiş ve iki kısma ayrılmıştır. Birinci kısım ibtidâî sınıflarına ait olup öğretim süresi beş yıldır. İkinci kısım tâlî sınıflar olup kendi arasında iki devreye ayrılıyordu. Birinci devrenin öğrenim süresi dört, ikinci devrenin

ise üç yıldır. Tâlî sınıfların İkinci devresi ise fen ve edebiyat olmak üzere iki kola ayrılmıştır (Koçer; 1998). Maârif-i Umumiye Nizamnamesi ve Sultan II. Abdülhamid dönemi eğitim yapılanması dikkate alındığında, sultânîlerin tali kısım ilk devresinin, ortaöğretimin ilk kademesini, ikinci devresinin ise ortaöğretimin ikinci kademesini oluşturduğu söylenilebilir. Tanzimat döneminde yalnızca Galatasaray Sultanisi açılmıştır. Sonraki yıllar yaygınlaştırılmaya çalışılsa da 1914 yılında bütün idadiler sultanilere dönüştürülmüştür ve mevcut yapılarıyla, cumhuriyet sonrası ortaöğretim kurumlarının temelini oluşturmuşlardır (Demirel, 2012). 1921 senesine gelindiğinde ise son kez bu okullarda değişikliğe gidilmiştir. Yapılan bu değişikliğe göre sultanilerin ilk 8 senesi Devre-i Evvel, son 3 senesi de Devre-i Sâni olmak üzere 11 yıl olarak düzenlenmiştir.

Sultani'ye hem rüşdiye hem de idadi mezunları başvurabilmekteydi. Ancak rüşdiye mezunu olarak sultaniye başlayan öğrenciler hazırlık sınıfına devam etmek zorundaydı. (Demirel; 2007). Öğrenim hayatına yeni başlayacak öğrenciler sultânîlerin birinci sınıfa kaydedilirdi. Beş ve altı dersaneli ibtidâi mekteplerinden, karib-i âlâ, âlâ, aliyyül âlâ derecesi ile mezun olanlar sınav yapılmadan altıncı sınıfa kaydedilmekteydi. Daha düşük bir dereceyle mezun olanlar ile bir, iki, üç ve dört dersaneli ibtidâi mezunları, ibtidâilerin âlî devresindeki derslerden yapılacak sınavda başarılı olmaları lazımdı. Yapılan sınavda başarılı olmak için her dersin sınavından en az 5 alınması ve tüm sınavlardan alınan notların ortalamasının ise en az 7 olması gerekmektedir.

Bir ve iki dersaneli ibtidâilerin birinci devresini bitirenler sultânîlerin ikinci sınıfına, orta devresini bitirenler ise üçüncü sınıfına sınavsız olarak kabul edilirdi. Ancak bunlar daha üst bir sınıfa girmek isterlerse, girmek istediklerinin bir altındaki sınıfın derslerinden sınava girmeleri ve yukarıda ifade edilen başarıyı göstermeleri gerekmektedir. *Talimatname 1329*, madde: 3. (Demirel 2012).

Sultânîlerde Sınavlar:

Sultânîlerde yıl boyunca her dersten üç sınav yapılırdı. Bu sınavlardan ilk ikisi yazılı, üçüncüsü ise sözlüydü. İlk sınav okullar açıldıktan üç ay, ikinci sınav altı ay, sözlü sınav ise dokuz ay sonra yapılırdı. Yazılı sınavların bir hafta içerisinde tamamlanması zorunluydu. Yazılı sınavlar nedeniyle derslere ara verilmezdi. Sözlü sınavlara ders döneminin bitiminden beş gün sonra başlanır ve sınavlar dört hafta içerisinde tamamlanırdı. Sınıf geçebilmek için her dersin sözlü sınavından en az üç alınması ve yapılan üç sınavın ortalamasının en az beş olması gerekmektedir.

Yazılı sınavlara, mazeret ne olursa olsun, giremeyenler sıfır almış kabul edilirdi. Sözlü sınavda, hastalık nedeniyle giremeyenler için belli bir tarih aralığı belirlenirdi. Bu sürede

sınavlara girmeyenler, mazeret kabul edilmeksizin sıfır almış kabul edilirdi. Ders yılının 1/3'ünden fazla devamsızlık yapan öğrenci, mazeretine bakılmaksızın, sözlü sınava alınmaz ve sınıfta bırakılırdı (Talimatname 1329, Aktaran Demirel; 2012). İkinci yıl aynı durum söz konusu olur ve meşru bir mazerete dayanmadığı açığa çıkarsa o öğrencinin kaydı silinirdi. Kocamanoğlu'nun aktardığına göre, sınıf geçebilmek için sultani öğrencilerinin her dersten en az beş alması gerekmektedir. Sınavlarda üç dersi beşten düşük olan öğrenci sınıfta kalırdı. Gerek Türkçe ve gerek Fransızcadan birbirini müteakip iki sene sınıf geçemeyen öğrenci bir daha mektebe devam edemezdi.

Son sınıfların imtihanı ise Bâbiâli ve Maarif-i Umûmiye Nezareti tarafından görevlendirilen memurlar ile mektep muallimlerinden meydana gelen komisyon huzurunda yerine getirilirdi.

Sultaniler, Edebiyat ve Ulûm olmak üzere iki şubeye sahipti. Bu şubeleri bitirenlere şehadetnâme verilirdi. Şehadetnâmenin haricinde bir de ehliyetnâmeler bulunmaktaydı. Bugünkü manası ile ehliyetnâme, sertifika; şehadetnâme ise diploma idi. Eskiden sadece birini bitirene de şehadetnâme verilir, hangi dilden aldığı şehadetnâmenin üzerinde belirtilirdi. Son zamanlarda ise birinden başarı gösteren talebeye ancak ehliyetnâme veriliyordu. Şayet ileride eksiğinitamamlarsa o zaman şehadetnâme almaya hak kazanıyordu (Demirel; 2007).

Sultanilerin amacı; Darülfununa, yüksek meslek ve ihtisas mektep ve müesseselerine talebe hazırlamaktır. Darülfununa girecek sultani mezunları "Bakalorya" imtihanına tabidir (Türk; 2014) İlk açılan sultanilerden öğretim dili Fransızca olan Galatasaray Sultanisi'nde bitirme sınavından sonra bakalorya sınavı uygulanmıştır (Koçer; 1991; Baykul; 2011).

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim

Türkiye'de teknik öğretimin plânlı bir şekilde yayılması ve teknik öğretim kurumlarının ülke ihtiyaçlarına göre geliştirilmesine, ancak Cumhuriyet döneminde başlanabildiği. 12. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar meslekî eğitim; geleneksel usullere dayalı bir sistem içerisinde esnaf, sanatkâr teşkilatlarınca yürütülmüştür (Tarlakazan; 2013).

Selçuklular döneminde Ahilik Teşkilatı, Osmanlılarda ise Lonca ve Lonca ve Gedik adlarıyla varlığını sürdüren bu kurumlar 17. yüzyılın sonlarına doğru işlevini kaybetmeye başlamıştır (Şahin ve Fındık, 2008). 18. yüzyıldan itibaren ise günümüz anlayışına uygun sayılabilecek mesleki ve teknik eğitim kurumlarının açılmaya başlanmıştır (Ekşioğlu ve Taşpınar; 2019). 18. yüzyılda açılmaya başlanan ve günümüzdeki mesleki ve teknik okulların temelini oluşturan ilk örgün eğitim kurumları kimsesiz çocukların barınmalarını ve bir mesleği öğrenmelerini sağlamak için açılan "ıslahhaneler"dir. Bu dönemde kimsesiz kız öğrencilerinde barınma ve eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla "kız ıslahhaneleri" ve ticaret okulu da açılmıştır (Şahin ve Fındık, 2008).

II. Abdülhamid Dönemi'nde mesleki ve teknik okullar eğitim sürecine katılmıştır. Bu dönemde açılan mesleki okullar; Sanayi (Kız ve Erkek) Mektepleri, Polis Dershanesi, Elsinie Mektebi (Lisan Okulu), Numune Bağı ve Aşı Ameliyat Mektebi (Bağcılık Okulu), Aşı Memurları Mektebi (Sıhhiye Memurları Okulu), Gümrük Darüttalimi (Gümrük Memurları Okulu), Harir Darü'tta'lim (İpekböcekçiliği Okulu), Çoban Mektebi, Darülhayr-ı Ali ve Mekteb-i Funün-u Maliye'dir (Parmaksız; 2008). Bu okullar cumhuriyet döneminde açılan mesleki ve teknik eğitim okullarının temellerini oluşturmuşlardır (Ekşioğlu ve Taşpınar; 2019).

I.2.Cumhuriyet Dönemi Öğrenci Seçme ve Başarı Kriterleri-Yönetmelikler

Öğrenci akışına ilişkin esaslar, kanun ve yönetmelikler aracılığı ile yapılmaktadır. Bundan dolayı tarihi süreç içerisinde öğrenci başarısının değerlendirilmesi yönetmelikler çerçevesinde incelenmiştir.

Sınıf Geçme:

Cumhuriyet'in ilk 15 yılında okullardaki sınav, sınıf geçme ve mezuniyet ile ilgili düzenlemelerde ölçütler çok yüksek, kurallar çok katı tutulmuştur. Bunun nedenleri Sakaoğlu tarafından, (1) bir üst okulun önündeki yığılmaları önlemek, (2) devleti, planladığının ya da yapabileceğinin ilerisinde eğitim ve öğretim yatırımlarına mecbur olmaktan kurtarmak olarak gösterildiği ifade edilmektedir. Ayrıca, düzeyli ve kültürlü elemanlar ve aydın vatandaşlar yetiştirmek olduğu da eklenmiştir (Baykul; 2011).

1923-1995 yılları arasında lise yönetmelikleri ortaokullarla birlikte verilmiş olup 1995 yılında Ortaöğretim Sınıf Geçme Yönetmeliği, 7 Eylül 2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmî Gazete'de "Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği" ile ortaöğretim kurumları yönetmelikleri birleştirilerek tek yönetmelikte toplanmıştır.

1923 yılında yayınlanan "Sultani Mektepler Ta'limatnamesi"ne göre; her yıl her sınıf için, üçer ay ara ile bir sözlü, iki yazılı sınav yapılmakta, bir dersten sınıf geçebilmek için, o dersten sözlü sınavda en az 3, yazılı ve sözlü sınav notları ortalamasının ise en az 5 olması gerekmektedir. Öğrenci, bir dersten de başarısız olsa, sınıfı tekrarlar, bir sınıfta iki yıl üst üste kalan öğrenci okuldan çıkarılırdı (Izgar; 1994)

1926-1927 yılında yayımlanan "Lise ve Orta Mekteplerle Muallim Mektepleri İmtihan Ta'limatnamesi" 1935'e kadar uygulanmıştır. Yönetmeliğe göre 3 ve daha fazla dersten başarısız olan öğrenciler sınıfta kalırlardı. 3 dersten daha az başarısız olan öğrenciler için 1927 yılındaki yönetmelikte "yoklama imtihanı" denilen bir sınav konulmuştur. Bu imtihan

ikmal (bütünleme) sınavından önce düzenlenirdi. Bu anlamda öğrencinin bütünlemeye kalmadan önce bir şans daha verilmesi olarak değerlendirilebilir.

1931’de 1927 yönetmeliği geçerli olmakla birlikte mezuniyet sınavları getirilmiştir.

Madde 158. Mezuniyet imtihanında muvaffak olabilmek için her zümreden «orta» derecede net almak lâzımdır. Talebe «zayıf» not aldığı zümrelerden ikmale kalmış sayılır ve böyle ikmale kaldığı zümrelerden, mektebi bitirmesinden itibaren, üç sene zarfında iki defa daha imtihana girmek hakkına maliktir. Bir zümreden bile olsa iki defa mezuniyet ikmaline girdiği halde muvaffak olmayan talebeye mezuniyet şهادetnamesi verilmez, yalnız mektebe devam ettiği hakkında bir vesika verilir.

Bu düzenleme 1926-1935 yılları arasında ortaokul ve liselerde de geçerli olmuştur. Liselerde ve ortaokullarda yazılı mezuniyet sınavlarında sorulan sorular ilgili dönemin tamamını kapsayan konular dikkate alınarak hazırlanmaktaydı (Baykul; 2011).

1935 yılı yönetmeliği liselerde sınavları iki şekilde düzenlemesi bakımından önemli görülmüştür. Lise bitirme Sınavı ve üniversiteye girmek için Olgunluk Sınavı olmak üzere 2 sınav bulunmaktadır.

Sınıf Geçme “Orta Mekteb ve Lise Yoklama Talimatnamesi”ne göre dersler tam yoklamalı ve bir yoklamaları dersler olarak ikiye ayrılmıştır. İki yazılı ve bir sözlü yoklaması olan dersler tam yoklamalı derslerdir. Lise son sınıfta yalnız bir yazılı ve bir sözlü yoklaması olan dersler de tam yoklamalı ders sayılır.

Madde 2- Lisede tam yoklamalı dersler şunlardır:

Birinci sınıf: 1. Edebiyat, 2. Tarih, 3. Coğrafya, 4. Hendese, 5. Cebir, 6. Hayvanı ve Nebatî Teşrih ve Fizyoloji, 7. Fizik, 8. Kimya, 9. Yabancı dil, 10. Askerlik (Erkeklerle).

İkinci sınıf: 1. Edebiyat, 2. Ruhیات, 3. Tarih, 4. Coğrafya, 5. Hendese, 6. Cebir, 7. Nebatî Teşrih, 8. Jeoloji, 9. Fizik, 10. Kimya, 11. Yabancıdil, 12. Askerlik. (Erkeklerle)

Üçüncü sınıf Fen bölümü: 1.Edebiyat, 2.Felsefe- İctimaiyat, 3.Tarih (Edebiyat bölümü ile müşterek), 4. Coğrafya (Edebiyat bölümü ile müşterek), 5. Mihanik, 6. Kozmoğrafya, 7. Hendese, 8. Cebir, 9. Nazarî hesap, 10. Müsellesat, 11. Tabî ilimler, (Edebiyat bölümü ile müşterek), 12. Fizik, 13. Kimya, 14. Yabancı dil, 15. Askerlik (Edebiyat bölümü ile müşterek, Erkeklerle).

Üçüncü sınıf Edebiyat bölümü: 1. Edebiyat, 2. Felsefe-İctimaiyat, 3. Tarih, (Fen bölümü ile müşterek), 4. Coğrafya (Fen bölümü ile müşterek), 5. Kozmoğrafya, 6. Cebir, 7. Tabî ilimler

(Fen bölümü ile müşterek), 8. Fizik, 9. Kimya, 10. Yabancıdil, 11. Askerlik (Fen bölümü ile müşterek, erkeklere).

Lise 1 ve 2' de ders yılı toplamında 2 yazılı 1 sözlü sınav yapılmakta son sınıfta ise 1 yazılı 1 sözlü sınav yapılmaktadır. Dersler ağırlığına göre sınıflandırılmıştır. 2 yazılı ve 1 sözlü sınav yapılan derslerin tam yoklamalı dersler olarak tanımlandığı görülmektedir. Notlar beşlik sisteme göre düzenlenmiştir. Madde 4: 5= Pekiyi, 4= İyi, 3= Orta, 2= Gevşek, 1= Pek gevşek, 0= Boş şeklinde düzenlenmiştir.

Yazılı sınavların sonucuna göre sözlü sınava alınacak veya alınmayacak öğrenciler belirlenmektedir. Tam yoklamalı olarak tanımlanan derslerin her birinin birinci ve ikinci yazılılarından en az 8 ve üzerinde not alanlar sözlü sınavlardan muaf tutulmuştur.

Sınıf geçmek için ders bazında en az 3 (orta) almış olmak gerekmektedir. Tam yoklamalı üç dersten veya tam yoklamalı iki ders ile bir yoklamalı dersten 3 (orta) ortalama sağlayamayan öğrenci sınıfta kalmaktadır. Tam yoklamalı bir veya iki dersten ya da tam yoklamalı bir ders ile bir yoklamalı dersten veya bir yoklamalı dersten sınıf geçme notu 3 (orta) olmayan öğrenci bütünlemeye kalmaktadır.

Lise 1 ve 2'de iki yıl aynı sınıfta kalan öğrenciler belge ile okuldan ayrılmaktadır. Bu öğrenciler aynı tür resmî okullara devam ettirilmemekte olup özel okulların ve meslek liselerinin aynı sınıflarına devam edebilmektedirler.

Lise bitirme sınavları: Bitirme sınavları, lise son sınıf derslerinden yapılır. Lise son sınıfta dört veya daha fazla dersten başarısız olan öğrenciler sınıfta kalır. Lise son sınıfta kalan öğrenciler bir yıl daha okula devam ettirilir.

Madde 73- Haziran yoklamasına girenler üçten aşağı not aldıkları veya girmedikleri veya bir engel yüzünden girmedikleri derslerin eylül devresi yoklamalarına alınırlar. Bu devrede bir dersten bile olsa üçten aşağı not alan veya herhangi bir engel yüzünden bir dersin bile yoklamasına giremeyen talebe artık ortamektebi veya liseyi bitirme imtihanlarına alınmazlar. Bu gibi talebenin ellerine vaziyetlerini gösterir bir belge verilir. şeklinde belirtilmektedir.

1931 ve 1935 yıllarındaki yönetmeliklere göre eğitim ve öğretim süresinin 1/3'ünü dolduran öğrenciler sınıfta kalır. Son sınıfta ise, kanaat notu ile sözlü imtihan (bitirme sınavı) notu ortalamasının 5'ten aşağı olmaması, sözlü imtihan notunun da 4'ten aşağı olmaması şartları bulunuyordu. Lise son sınıf öğrencilerinin sözlü sınavda aldıkları notlar kanaat notu yerine geçiyor, bu ve yıl içinde yapılan sınavlardan alınan notlar ağırlıklandırılıyordu. Birinci yazılı 1, ikinci yazılı ve sözlü sınavlar 2 ile çarpılıp 5'e bölünüyor, bulunan not 5 veya daha büyükse o

dersten geçiliyordu. Üç dersten başarısız olanlar ikmale (bütünlemeye) kalıyor, iki ikmal hakkını kullanıp başarılı olamayanların lise ile ilişiği kesilirdi.

Olgunluk Yoklaması: Olgunluk Yoklaması, üniversiteye giriş sınavı olarak yapılmaktadır.

Madde 74-Liseden "bitirme diploması, alanlardan Üniversiteye veya başka yüksek mekteplere gireceklerin "olgunluk diploması, almaları şarttır. Bu diploma, olgunluk yoklamasında kazananlara verilir. Lisenin fen veya edebiyat bölümünden lise diploması alan bir namzed, diplomasını aldığı bölümün olgunluk yoklamasını geçirdikten sonra isterse diğer bölümün de olgunluk yoklamasına girebilir.

Olgunluk sınavı; sözlü ve yazılı olarak yapılırdı. Başarılı sayılmak için sözlü sınav notunun en az 4, yazılı ve sözlü sınavlarda alınan notların toplamının da en az 10 olması gerekiyordu (Baykul; 2011).

1950 yılında yapılan bir değişlikle bütünleme imtihanları sonunda iki dersten başarısız olan öğrencinin sınıfta kalması esası getirilmiş, böylece bir dersten başarısız olan öğrencilere bir üst sınıfta borçlu geçme imkânı sağlanmıştı.

1955 yılında yönetmelikte yapılan değişlikle lise bitirme ve olgunluk sınavı kaldırılarak Devlet Lise İmtihanı adıyla yeni bir lise bitirme sınavı konulmuştur.

1964 "Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği" düzenlenmiştir. Bu yönetmelikle 1950 yılında uygulanan tek dersten borçlu geçme kaldırılmış öğretmenler kurulu kararı uygulaması getirilmiştir. Hem öğretmenler kurulu kararının uygulamasında hem de not ortalaması ile başarılı sayılma uygulamasında başarısızlık durumu, af ile ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. Bu nedenle bu sistemlere af ve müsamaha düzeni adı verilmiştir (Baykul;2011, Bayındır; 2009).

1974'e kadar başarısız olan öğrenciler için bütünleme, borçlu geçme ve öğretmenler kurul kararı gibi düzenlemeler uygulanmıştır. Ancak 1974 yılında kabul edilen yönetmelikle bütünleme imtihanları kaldırılmış, yerine tamamlama kursları ve imtihanları konmuştur. Öğrenciler sene sonunda başarısız olduğu derslerden tamamlama kurslarına alınmış ve bu kurslar sonunda ayrıca imtihanlara tabi tutulmuşlardır. Bu imtihanlar sonucu da başarısız olan öğrenciler, Eylül ayında yeniden bütünleme imtihanlarına alınmışlardır (Izgar; 1994).

1976'da "Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokullar İle Orta Öğretim Kurumlarının Sınıf Geçme ve İmtihan Yönetmeliği" adı ile yayımlanmıştır. Yürürlüğe giren yönetmelikte bazı değişlikleri beraberinde getirmiştir. Önceki yönetmeliklere göre daha ayrıntılı olan bu yönetmelikte "ağırlıklı not ortalama" uygulaması getirilmiş olup İki dönem üzerinden; 1. Dönem bir dersin notunun 5, ikinci dönem ise en az 4 olması, birinci dönem dersin notu ne

olursa olsun ikinci dönem 7 olması gerekmektedir. Bu şartların sağlanması durumunda doğrudan sınıf geçilmektedir. Bu şartlar sağlanmadığı takdirde tamamlama sınavlarına kalınmaktadır. Tamamlama sınavlarında başarılı olamayanlar bütünlük sınavlarına girmektedir. Bu sınavlarda başarı kriteri sınavına girilen dersten 5 ve üstü not almaktır. Lise son sınıf öğrencilerine tek ders sınavı hakkı verilmektedir. Notlar; 10-9=Pekiyi, 8-7=İyi, 6-5 Orta, 4-3=Zayıf, 2-1=Pek zayıf, 0=Boş şeklinde 10 üzerinden değerlendirilmektedir.

1980'lerde "Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği" yayımlanmıştır. Bu yönetmelikte, okul türlerine göre çeşitli programlar ve bu programlara öğrenci seçiminde gözetilecek esaslara yer verilmiştir.

Madde 100 — Öğrencilerin kol seçimleri aşağıdaki esaslara göre yapılır.

1 -Modern fen programının uygulanmadığı liselerde 10 uncu ve 11 nci sınıfa devam edecek öğrenciler kayıt yenileme sırasında hangi kola devam edeceklerini de yazı ile bildirirler.

2—Bir kısım derslerin öğretiminin yabancı dille yapıldığı, aynı zamanda modern fen programının uygulandığı liselerde 10 uncu sınıfta fen kolu, 11 nci sınıfta matematik kolu ile Tabii Bilimler kolu açılır. Bir kısım derslerin öğretiminin yabancı dille yapıldığı ancak modern fen programının uygulanmadığı liselerde 10 uncu sınıfta fen kolu açılır. Bir kısım derslerin öğretiminin yabancı dille yapıldığı liselerde edebiyat kolu açılmaz.

Bir kısım derslerini yabancı dille yapan liselerde (Anadolu Liseleri) fen programı, matematik programı ve tabii bilimler programları uygulaması bulunmaktadır. Bu liselerde, edebiyat programı uygulanmamaktadır. Fen programına veya istedikleri programlara devam edebilmek için öğrencilerin matematik ve fen bilgisi derslerinin yılsonu başarı notunun ortalaması en az 6 olması gerekmektedir. Öğretim yılı başında not yükseltme sınavı hakkı verilmektedir.

1991-1994 yılları arasında Ders Geçme ve Kredi Modeli uygulanmış ve yönetmeliği yayımlanmıştır. Söz konusu yönetmelik Ders Geçme ve Kredi Modeli başlığı altında detaylı bir şekilde incelenmiştir.

5 Eylül 1995 tarihli ve 22395 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarının Sınıf Geçme Yönetmeliği ile ders geçme ve kredi modeli yerine yeniden sınıf geçme modeline geçilmiştir. İlgili yönetmelik 2022'de yürürlükte olan yönetmeliğin başlangıcı olarak değerlendirilebilir. Sınıf geçmede; Ders Geçme ve Kredi modelinde de geçerli olan mevcudun çoğu başarısız olursa başarısız öğrenciler için sınav tekrarlanması ve ortak sınav uygulaması bu yönetmelikte de yer almıştır. Ayrıca günümüzdeki sınıf içi değerlendirmeye yönelik performans notu da bulunmaktadır.

Doğrudan sınıf geçme ile ilgili esaslar günümüzdeki sınıf geçme uygulamalarının ilk örnekleri olarak nitelendirilebilir. Ortalamayla sınıf geçme ve ortalama yükseltme sınavı uygulanmaktadır.

Sınıf Tekrar Etme

Dokuzuncu sınıflarda okuyan ve başarısız dersi veya dersleri bulunan öğrencilerden, ders kesiminde yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den aşağı olan ve ortalama yükseltme sınavına girmeyenler ile ortalama yükseltme sınavı sonunda yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den aşağı olanlar sınıf tekrar ederler. Ayrıca bütün sınıflarda devamsızlık sebebiyle başarısız sayılanlar da sınıf tekrar ederler. Ancak sınıf tekrar etme ortaöğrenim süresi boyunca bir defa yapılır.

Sorumlu Olarak Sınıf Geçme.

Dokuzuncu sınıf dışında kalan sınıflarda okuyan, ders kesiminde veya ortalama yükseltme sınavı sonunda doğrudan sınıfı geçemeyen öğrencilerden;

a) Yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den aşağı olanlar, başarısız oldukları derslerden,

b) Yıl sonu başarı ortalaması 2.50'den daha yukarı olmasına rağmen alan/bölüm derslerinin yıl sonu notlarının ağırlıklı ortalaması 2.50'den aşağı olanlar, başarısız oldukları alan/bölüm derslerinden sorumlu olarak bir üst sınıfa devam ederler.

9 uncu sınıflarda sınıfta kalma uygulaması olup diğer sınıflarda sorumlu olarak sınıf geçme bulunmaktadır. Başarısız olunan derslerden sorumlu geçilmektedir. Ders sayısı barajı bulunmayıp alan bölüm dersleri barajı uygulanmaktadır. 20 gün okula özürsüz devamsızlık yapan öğrenci sınıfta kalmaktadır.

1997 yılında 1995 yılındaki yönetmeliğin bazı maddelerinde değişikliğe gidilmiştir. Bu değişiklikler; 9. Sınıftan 10. sınıfa geçen öğrencilerin alan seçiminde alana kaynaklık eden derslerden en az 2.50 ortalama yapması beklenmektedir. Bu hüküm ile öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirme konusunda düzenleme yapıldığı söylenebilir.

Okul türlerine göre not yeterlilikleri düzenlenmiştir.Genel lise ve meslek liselerinde ortalama en az 2,50; Anadolu liseleri, Anadolu güzel sanatlar liseleri, Anadolu öğretmen liseleri ve yabancı dil ağırlıklı liselerde en az 3.00; fen liselerinde baraj derslerinin notlarının ağırlıklı ortalaması en az 3.50 olma şartı getirilmiştir. Ortalama yükseltme sınavı uygulaması devam etmektedir.

Ders sayılarında değişiklikler yapılsa da okul türlerine göre not düzenleme ve sınıf geçme esasları genellikle 2013 yılına kadar devam etmiştir.

1995 yılında yayınlanan yönetmelik temel alınarak genellikle sorumlu ders geçme sayılarında değişiklik olduğu söylenebilir.

7 Eylül 2013 tarihli ve 28758 sayılı Resmî Gazete’de “Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği” yayımlanmış ve bu yönetmelik ile ayrı yönetmelikleri bulunan; fen lisesi, sosyal bilimler lisesi, mesleki ve teknik eğitim, güzel sanatlar ve spor liseleri gibi birçok yönetmelik kaldırılmıştır. Sınıf Geçme ile ilgili hükümler 2022 yılında da devam etmektedir.

DERS GEÇME VE KREDİ MODELİ

Ders Geçme ve Kredi Modeli, Türk Eğitim tarihinde iki kez uygulanmış olup bu uygulamaların ilki, 1974-1978 yılları arasında 16 lise ve dengi okulda “deneme uygulaması” şeklinde diğeri ise 1991-1996 yılları arasındadır.

1974-1978 Yılları Arasındaki Ders Geçme ve Kredi Modelinin Deneme Uygulaması

1960'larda hızlı nüfus artışının eğitim sistemimize, özellikle ortaöğretime, getirdiği niceliksel ve niteliksel baskılar ve öğrenci sayısındaki artış ve eğitim talebi tüm önlemlere rağmen karşılanamamış ve birçok sayıda lise açılmıştır. Ancak 1970'li yılların başında, ortaöğretimin, yükseköğretimin önüne yığıldığı öğrenci kitesinin yarattığı sorunlar büyümüş ve ülkenin bu konuya bir çözüm bulma konusu yaşamsal bir önem kazanmıştır (Özoğlu;1994)

Yaşanan sorunlar ve çözüm arayışları 1970 yılında yapılan VIII. Milli Eğitim Şurasının gündemine de yansımıştır. Ortaöğretim sisteminin kuruluşu ve yükseköğretime geçişin yeniden düzenlenmesi ele alınmıştır. Şura’da sınıf geçme yerine ders geçme ve kredi düzeninin getirilmesi ve ölçme ve değerlendirmenin Talim ve Terbiye Kurulunca hazırlanacak esaslar, IX. Millî Eğitim Şûrası'nın incelenmesine sunulacaktır (Karar No. 46/b) şeklinde karar alınmıştır.

VIII. Milli Eğitim Şura’sında alınan kararlar doğrultusunda, Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu’nun desteği ile “Ortaöğretimin İkinci Devresinde Ders Geçme ve Kredi Düzeni Üzerinde Bir Simülasyon Denemesi” adlı bir araştırma yapılmıştır. İlgili araştırma, ortaöğretim kurumlarında Sınıf Geçme Sistemi yerine Ders Geçme ve Kredi Sisteminin uygulanabileceğini ortaya koymakta, ancak, uygulamanın bu maksatla seçilecek birkaç okulda birinci sınıftan itibaren denenmesi önerilmektedir. Bu öneri, Talim ve Terbiye Kurulu’nca da benimsenmiş ve Sınıf Geçme Sistemi yerine Ders Geçme ve Kredi Sisteminin denenmesi konusunda IX. Şura’nın incelemesine sunulmuştur (Arseven; 1992, Baykul; 1992, Özoğlu; 1994).

1974 yılında toplanan IX. Milli Eğitim Şura’sı yapılan bu çalışmalarla ilgili esasları görüşmüş ve sonuçta, Ortaöğretimde Sınıf Geçme Sistemi yerine Ders Geçme ve Kredi Sistemi

uygulanmasına deneme niteliğinde bir proje halinde uygulanmaya başlanıp, dört yılda yaygınlaştırılması kararlaştırılmıştır.

VIII. ve IX. Milli Eğitim Şuraları kararlarına dayanılarak denenen “Ders Geçme ve Kredi Sistemi” modeli uygulamasına; genel lise, kız meslek lisesi, endüstri meslek lisesi, ticaret lisesi, öğretmen lisesi ve imam hatip lisesinden mevcut şartları elverişli olan 16 okul pilot uygulamaya alınmıştır. Denemeye katılan okulların programlarında bazı değişiklikler yapılması öngörülerek, rehberlik ve yöneltme, bir takım esaslara bağlanmış, başarının değerlendirilmesinde Sınıf Geçme Düzeninden farklı olarak Ders Geçme ve Kredi Düzeni yöntemine ilişkin ilkeler getirilmiştir (Özbay, 2006).

Denenen sistemde, üç önemli öge bulunmaktadır. Birincisi, öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda uygun alanlara (eğitim programlarına) yönlendirme; İkincisi, öğrencilerin ilgi, yetenek ve başarıları ölçüsünde öğrenim kademelerinde yatay ve dikey geçişleri sağlayarak sınıf tekrarlamayı ortadan kaldırma, öğrenci akışını düzenleme, sınıf geçme yerine ders geçme sistemi; üçüncüsü de, onluk not ölçeği yerine beşlik not ölçeğini uygulama (Baykul; 1992, Arseven;1992)

MEB; 1974 tarih ve 1797 sayılı Tebliğler Dergisinde IX. Millî Eğitim Şura kararlarının onaylanarak yürürlüğe konulması uygun görülmüştür.

Tablo 81. 1974 Lise Öğretim Programı-Bütün Programlar İçin Ortak Dersler

IX. Yıl	Ders Saati	X. Yıl	Ders Saati	XI. Yılı	Ders Saati	
Türk Dili ve Edebiyatı I	4	Türk Dili ve Edebiyatı II	4	Kompozisyon	3	
Matematik I	4	Millî Güvenlik	2	Türkiye Cumhuriyeti Tarihi	2	
Sosyal Bilimler	1- Tarih	2	Beden Eğitimi	1	Türkiye Coğrafyası	2
	2- Coğrafya	2	Ahlak	1		
Fiziksel Bilimlere Giriş	4	Din Bilgisi (isteğe bağlı)	1		1	
Yabancı Dil	4					
Beden Eğitimi	1					
Ahlak	1					
Din Bilgisi (isteğe bağlı)	1					
Toplam	23		9		8	

Kaynak: MEB, 1974 Tarihli 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Her öğrencinin yukarıda verilen ortak dersler ile birlikte IX. Sınıfta seçmeli dersler arasından beceri kazandıran bir uygulamalı ders alması zorunludur. Yabancı Dil yükseköğretime hazırlayan programlar için zorunludur. Okulu bitirdiğinde öğrencini yabancı dil bilgi seviyesi A, B, C kuru olarak dosyasına işlenir.

Yüksek Öğretime Hazırlayan Programlar Başlıca 4 çeşit program vardır. Bunlar;

1. Dil ve Edebiyat,
2. Ekonomi ve Sosyal Bilimler,
3. Matematik ve Fizik,
4. Tabii Bilimler.

Bu dört program türü öğrencileri dört ana yönde yükseköğretime yönelmelerini sağlamaktadır.

Tablo 82. 1974 Dil ve Edebiyat Alanında Yükseköğretime Hazırlayan Programın Özel Dersleri

X. Yıl		XI. Yıl	
Dersler	Ders Saati	Dersler	Ders Saati
Matematik II	3	Türk Dili ve Edebiyatı III	6
Tarih II	3	Felsefe Grubu (Felsefe, Sosyoloji, Psikoloji, Mantık)	6
Coğrafya II	3	Biyoloji	6
Fiziksel Bilimler	6	Yabancı Dil	4
Yabancı Dil	4		
Toplam	19	Toplam	22

Kaynak: MEB, 1974 Tarihli 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 83. 1974 Ekonomi ve Sosyal Bilimler Alanında Yükseköğretime Hazırlayan Programın Özel Dersleri

X. Yıl		XI. Yıl	
Dersler	Ders Saati	Dersler	Ders Saati
Matematik II	3	Ekonomi Grubu	6
Tarih II	3	Felsefe Grubu (Felsefe,Sosyoloji, Psikoloji, Mantık)	6
Coğrafya II	3	Biyoloji	6
Fiziksel Bilimler	6	Yabancı Dil	4
Yabancı Dil	4		
Toplam	19	Toplam	22

Kaynak: MEB, 1974 Tarihli 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 84. 1974 Matematik ve Fizik Alanında Yükseköğretime Hazırlayan Programın Özel Dersleri

X. Yıl		XI. Yıl	
Dersler	Ders Saati	Dersler	Ders Saati
Matematik II-III	6	Matematik (İleri)	6
Kimya	6	Fizik	6
Tarih II veya Coğrafya II	3	Felsefe Grubundan İki Ders	3
Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
Toplam	19	Toplam	19

Kaynak: MEB, 1974 Tarihli 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 85. 1974 Tabii Bilimler Alanında Yükseköğretime Hazırlayan Programın Özel Dersleri

X. Yıl		XI. Yıl	
Dersler	Ders Saati	Dersler	Ders Saati
Matematik II-III	6	Biyoloji	6
Kimya	6	Fizik	6
Tarih II veya Coğrafya II	3	Felsefe Grubundan İki Ders	3
Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
Toplam	19	Toplam	19

Kaynak: MEB, 1974 Tarihli 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Yukarıdaki ders çizelgeleri incelendiğinde, lise ikinci sınıflar için alınması gereken özel ders saatlerinin toplamının bütün programlar için aynı olduğu lise üçüncü sınıflarda alınması gereken özel ders saatlerinin toplamında farklılaşma olduğu görülmektedir.

1978 yılında bu deneme projesinin yürütülmesine son verilmiştir. Deneme Uygulamasının yürürlükten kaldırılmasında; yöneltme ilkesinin uygulanamaması, okulların yeterince işbirliği yapmaması, eğitim sorumluları arasında eşgüdüm sağlanamaması, okulların araç-gereç ve donanımının yeterli olmaması dolayısıyla öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun derslerin açılmaması, öğretmenlerin beşli not ölçeğini, öğrencilerin gerçekten başarılı olmadıkları halde başarılı sayan bir not sistemi olarak görmemeleri, ders geçme esas alındığı için tüm öğrencilerin aynı saatte derste olmamaları bunun sonucu olarakta koridor bahçe gibi yerlerde olmaları, gürültü etmelerinden okul yöneticilerinin alışık olmadığı ve disiplin anlayışlarına uymadığı için rahatsız olup şikâyet etmeleri (Baykul;1992), yapıyı ve işlevleri değiştiren ve yeni hizmetler ile yeni personeli (Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve diğer yeni etkinlikler için) öngören bu denemeye tüm yeni ve farklı işlevlerin ve işlemlerin öğretmen tarafından yapılabilir varsayımı, sınıf geçme alışkanlıklardan vazgeçilememesi okulun geleneksel işleyişine ters düştüğü için benimsenmemesi gibi faktörler önemli rol oynamıştır (Özoğlu;1994).

1991-1995 Yılları Arasında Uygulanan Ders Geçme ve Kredi Modeli

Geçiş Nedenleri:

Eğitim sistemini şekillendiren değişimlere yön veren dış faktörler ve iç faktörler olmak üzere iki bulunmaktadır (Aktan ve Tunç; 1998). Ergezer (1994) dış faktörlerin eğitime etkisini; ortak ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçiş sürecini hızlandıran ve bilgi toplumunun değerlerini tanıyan Türkiye, gelişmiş bir ülkede görülen eğitim alanındaki eğilimlere göre yeniden yapılanma ihtiyacını hissetmiştir. Ders geçme ve kredi uygulaması bu ihtiyaçtan doğan çalışmaların bir sonucudur şeklinde açıklamaktadır.

İç faktörler ise sistemin kendi içinde görülen faktörler olup sorun alanlarında küçük çaplı iyileştirmeler, değişimler olabileceği gibi sistemin alt sistemlerinde yeniden yapılanması şeklinde de olabilmektedir. 1990'lı yıllarda ortaöğretimde yeni düzenlemeleri gerekli kılan sorunlar ortaya çıkmış ve çözüm arayışlarına girilmiştir. Bu sorunlar, demografik, ekonomik ve psikolojik olarak gruplandırılabilir.

1. Demografik: Ders geçme ve kredi sisteminin liselerde uygulanmasının gerekçelerinden en önemlisi, ortaöğretimdeki her sene artan öğrenci sayısı ve üniversite giriş sınavındaki yığılmadır. Ülkenin genel nüfus artışı % 2.5 düzeylerinde olup, bu kadar hızlı nüfus artışına, karşılık, okul çağı nüfusuna gerekli eğitimin verilebilmesi için, yeterli koşullar

oluşturulamamıştır. Genel liselerdeki öğrenci artışına karşılık üniversitelerde kapasite artışı, lise çıkışlı öğrencilerin yüksek öğrenim taleplerini karşılayamaz duruma düşmüş, her yıl üniversite sınavına katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yüksek öğretime girememiştir. Bu durum yeni bir arayışı beraberinde getirmiştir (Arseven; 1992, Yılmaz ve Zeybek;1997).

2. Ekonomik: Eğitime yapılan yatırımın kendini finanse edebilmesi yaklaşımıdır, yani eğitim ekonomisi politikasıdır. Yıllardan beri uygulana gelmekte olan sınıf geçme sistemi, orta öğretimde öğrenci maliyetini arttıran ve ekonomik kaynakların israfına neden olan bir sistem olagelmıştır. Son üç yıldaki istatistikler, ortaöğretimin ikinci döneminde, 1991'de birim öğrenci maliyeti bir milyon civarında olup sınıf tekrar eden öğrencilerin, bütçesine getirdiği külfet 90-100 milyar civarındadır. Bu ise yaklaşık 500-1000 dersliğin maliyetiyle eş değerde bir kayıp olmaktadır. Bununla birlikte eğitimde kalite kontrolünü sağlama bakımında da, sınıf geçme sistemi, toplumsal gelişmeye ve endüstriyel gelişmedeki üretime beklenen katkıyı getirememiştir (Arseven; 1992)

3. Psikolojik: Başarı güdüsünü ve düzeyini etkileyen değişkenlerden biri, duygusal tecrübelerdir. Bireyin bir uyarıcı ile edindiği tecrübe, daha sonra aynı ya da benzeri uyarıcılarla karşılaşıldığında meydana gelecek davranışı etkiler. Birey başarı güdüsünde kendine mutsuzluk veren bir tecrübe yaşadığında başarı güdüsünün düzeyi düşer ve onu mutsuz eden durumlardan uzaklaşır (Ülgen;1997). Dolayısıyla sınıfta kalmış öğrenci, kendini yeteneksiz, bir işe yaramaz, üretme güdüsünden yoksun görmeye başlar ve kendisini mutsuz eden bu durumdan kaçır (Arseven; 1992). Öğrencinin başarısını/başarısızlığını etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte sınıf tekrarının okulu terk etmenin yordayıcılarından biri olduğunu gösteren birçok çalışma (Çam; 2016) yapılmıştır. Bu durumu Bilgen (1992); her öğrencinin ön yaşantıları, ilgileri, yetenekleri birbirinden farklıdır. Öğrenciye ilgi ve yetenekleri doğrultusunda dersi seçme şansı verildiğinde her öğrenci başarılı olabileceğini aynı programdan sorumlu olan tüm sınıfın aynı ölçüde başarılı olmasının beklenemeyeceğini ve yılda 1.350.000 öğrencinin sınıfta kalması ve 400.000 öğrencinin okul dışına atılması, trilyonlara varan ekonomik kayıpların yanında; öğrencinin benlik tasarımı da derin yaralar da açtığını ifade etmiştir.

4. İstatistikî Bulgular: Özoğlu (1994), lise 1. sınıfta öğrenim gören 411.597 öğrenciden, doğrudan sınıfı geçenlerin oranı %53. 2, tek ders uygulaması ile geçenlerin %5, kurul kararı ile geçenlerin %25.9 olmak üzere %15.8 sınıfta kaldığını belirtmiştir.

Yukarıda belirtilen sorunlar Ders Geçme ve Kredi Modeline geçilmesinin temelini oluşturmuş ve yasal dayanak oluşturularak 1991-1992 eğitim ve öğretim yılından itibaren model uygulanmaya başlanmıştır.

Ders geçme ve kredi yönteminin öngördüğü ilkeler, esaslar iki yönetmelikten yararlanarak verilmiştir. Bu yönetmelikler; Resmi Gazetede yayınlanan 2 Ağustos 1991 tarih ve 20979 sayılı “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği” (DGKY1) ve 8 Eylül 1992 tarih ve 21339 Sayılı “Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kumullarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği'nin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Yönetmelik” (DGKY2) ilgili ynetmeliklerdir. Bununla birlikte Ders Geçme ve Kredi Modelinde uygulanacak programlar ve krediler ile ilgili 2.9.1991 tarih ve 2342 sayılı, 12. 10. 1992 tarih 2368, 26.10. 1992 tarih 2369 sayı, 21.12. 1992 tarihli ve 2372 sayılı Tebliğler Dergisi'nden de yararlanılmıştır.

Ders Geçme ve Kredi Sistemi'nin uygulanmasına ilişkin şartlar:

29.08.1991 tarih ve 130 sayılı karar ile ıkarılan “Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Sistemi Yönetmeliği” ile;Milli Eğitim Bakanlığınının 21.02.1990 tarih ve Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 611.YKD. DKİ.řb.Md-1019 sayılı onayı ile kurulan “lme ve Değerlendirme Sistemini Geliştirme zel İhtisas Komisyonu”nun raporu çerçevesinde kurulumuzca hazırlanan bu karar ekinde belirtilen şartları taşıyan ve istekli olan ortaöğretim kurumlarında uygulanmasının kararı alınmıştır.

Ders Geçme ve Kredi Sistemi'nin uygulanmasına ilişkin şartlar;

1. Okul Yönetimi ve ğretmenler Kurulu, okul-aile birliği ve koruma derneği toplanarak konuyu görüşür,
2. Ders Geçme ve Kredi Sistemi ile ilgili yönetmelik ve programlar dikkatle incelenir,
3. Mevcut sınıf geçme sistemi ile ders geçme ve kredi sistemi arasındaki farkın anlaşılması sağlanır,
4. Okulun; derslik, laboratuvar, işlik, atölye vb. sayısı ve kullanılabilme durumları belirlenir,
5. Her dersliğin günde 8-10 ders saati kullanılabileceği dikkate alınır,
6. Derslik sayısı ve kullanılabilme süresine göre kaydedilecek öğrencilerin sayısı belirlenir,
7. Ortak ve seçmeli derslerin ğretimi için, gerekli olan öğretmenlerin bulunup bulunmadığı tespit edilir,
8. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak; **a.** Okul-aile birliği ile koruma derneğinin görüşleri alınır, **b.** Konu ğretmenler kurulunda görüşülerek karara bağlanır, **c.** Bu karara göre okul yönetimince gerekli işlemler yapılıır (MEB;1991)

Ders Geçme ve Kredi Modeli

Öğretim yılı yerine “dönem”, sınıf geçme yerine “ders geçme” esası getirilmiştir. Öğretim yılı devam-devamsızlık, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirinden tamamen bağımsız iki dönemden oluşmaktadır. Dönem, en az 90 iş gününü kapsayan eğitim ve öğretim süresini, “ders yılı”, birbirini takip eden iki dönemlik süreyi ifade eder.

Sınıf öğretmenliği yerine danışman öğretmen getirilmiştir. Danışman Öğretmen: Okul idaresince sorumluluğu kendisine verilen öğrencileri ilgi, istek ve becerileri doğrultusundaki derslere ve alanlara yönlendiren, alınacak derslerin ve kredilerin uygun dönemlere dağılımını sağlamak amacıyla öğrenci ve veliyle yakın bir işbirliği yapan, öğrencinin okul idaresi, öğretmen ve çevre ile ilişkilerini sağlıklı bir şekilde düzenleyen ve yürüten öğretmeni ifade eder (Resmi Gazete;1992). Öğrenci, öğretmen, veli ve idare arasında ölçme değerlendirme ve yönlendirme ile ilgili rehberlik hizmetleri danışman öğretmen tarafından yürütülür.

İl ve ilçede, mevcut öğretim kurumlarının eğitim ortamlarından ve öğretim kadrolarından ortaklaşa yararlanılır (Resmi Gazete;1991).

Bir Dersin Eğitim ve Öğretime Açılması

Her hangi bir dersin eğitim ve öğretime açılabilmesi için, genel bilgi derslerinde en az 20, meslek derslerinden dersin özelliğine göre en az sekiz öğrenci tarafından, seçilmiş, öğretmeni ve dershanesinin belirlenmiş olması gerekir. Ancak, okulun imkânlarının uygun olması durumunda, il veya ilçe millî eğitim, müdürlüğünün onayı ile bu öğrenci sayısı daha da az olabilir (Resmi Gazete;1991).

Programlar:

Öğretim programları, öğrencilerin istek ve yetenekleri yönünde bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere ortak dersler ve seçmeli derslerden oluşur. Program Çeşitleri;

Ortak dersler, bir öğrencinin okulu bitirinceye kadar almakla yükümlü olduğu derslerdir. Bu dersler bütün öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek, toplum sorunlarını tanıtmak, çözüm yolları aramak ve yurdun ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunmak bilincini ve gücünü kazandırmak amacına yöneliktir. Seçmeli dersler, ortak dersler dışında belirlenen, öğrencilerin ilgi, istek ve yetenekleri ölçüsünde ve doğrultusunda yönelecekleri çeşitli programlarda ilerlemelerini ve kişisel yeteneklerini geliştirmelerini sağlayıcı derslerdir. Meslekî ve teknik ortaöğretim kurumlarında meslek derslerinden gerekli görülenler, ortak dersler arasında yer alır (Resmi Gazete;1991).

Genel liselerin haftalık ders çizelgesinde yer alan ortak derslerden bütün ortaöğretim kurumlarında aynı olup, toplam 74 kredi 11 dersten meydana gelmektedir. Aşağıda örnek oluşturması bakımından Genel liselerin ortak dersleri verilmiştir.

Tablo 86. Genel Liselere Ait Ortak Derslerin Çizelgesi

Ortak Dersler	Dönem	Haftalık Kredi Sayısı	Toplam Kredi
Türk Dili ve Edebiyatı	1	4	14
	2	4	
	3	3	
	4	3	
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	2	6
	2	2	
	3	2	
Felsefe	1	2	4
	2	2	
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	1	2	4
	2	2	
Tarih	1	4	8
	2	4	
Coğrafya	1	2	4
	2	2	
Matematik	1	5	10
	2	5	
Fen Bilimleri	1	5	10
	2	5	
Yabancı Dil	1	4	8
	2	4	
Beden Eğitimi	1	2	4
	2	2	
Milli Güvenlik Bilgisi	1	2	2

<https://tebliqler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/56-1992>

Diğer lise türlerinde ortak derslerde hem kredi sayısı hem de ders bakımından farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin; Anadolu liselerinde genel liselerde verilen ortak derslerle birlikte yabancı dil dersi de ortak derstir ve bu dersle birlikte ortak ders kredi sayısı 98'e çıkmaktadır.

Öğrencilerin kendilerini temel alanda denemiş ve daha uygun bir yönlendirme imkanı sağlaması için ortak derslerden Türk Dili ve Edebiyatı-1, Tarih-1, Matematik-1, Yabancı Dil-1 derslerini 1. dönemde almak zorundadırlar. Felsefe 1-2 ile T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 1-2 programları 4. dönemden, Milli Güvenlik-1 programı 3. dönemden itibaren alınabilir. Bu derslerin dışında kalan dersler istenilen dönemde seçilebilir.

Tablo 87. Fen Liseleri Ders Çizelgesi

Ortak Dersler	Döne m	Haftalık Kredi Sayısı	Toplam Kredi
	1		
Türk Dili ve Edebiyatı	2	4	14
	3	3	
	4	3	
	1	2	
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	2	6
	3	2	
	1	2	
Felsefe	2	2	4
	1	2	
Tarih	1	4	8
	2	4	
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	1	2	4
	2	2	
Coğrafya	1	2	4
	2	2	
Matematik	1	5	30
	2	5	
	3	6	
	4	6	
	5	8	
Geometri	1	4	12

	2	4	
	3	4	
Analistik Geometri	1	2	4
	2	2	
Fizik	1	5	
	2	5	22
	3	6	
	4	6	
Kimya	1	5	
	2	5	20
	3	5	
	4	5	
Biyoloji	1	4	
	2	4	18
	3	5	
	4	5	
İleri Fen (Fizik Kimya Biyoloji)	1	6	12
	2	6	
Yabancı Dil	1	4	8
	2	4	
Beden Eğitimi	1	2	4
	2	2	
Milli Güvenlik Bilgisi	1	2	2

Kaynak: MEB; 1992 2368 Sayılı Tebliğler Dergisi

Ortak derslerin ağırlıklı olduğu bir program seçmek sonraki dönemlerde ilgi ve yeteneğine uygun dersleri seçmesi isabetli karar vermesi bakımından önemli görülmektedir.

Seçmeli derslerden; ileri Matematik 1-2 programlarının alınabilmesi için ortak ve seçmeli Matematik dersinden, ileri Fen 1-2 programlarının alınabilmesi için, ortak ve seçmeli Fen Bilimleri derslerinden en az 25 kredi alınmış olması gerekmektedir. Seçmeli derslerin seçimi isteğe bağlı olmakla birlikte o derse ait programların sıra takip etmesi ve önceden alınması gereken derslerin göz önünde bulundurulması uygun görülmektedir.

Tablo 88. Okul Türlerine Göre Alınması Gereken Kredi Sayıları

Tür	Mezun Olabilmesi İçin En Az Kredi	Dönem sayısı	Her Dönem Alınabilecek	
			Ortalama Kredi Sayısı	En Çok Kredi/Saat
Meslek Liseleri	198		30	40
Anadolu Teknik, Teknik ve Endüstri Meslek Liseleri	240		30	42
İmam Hatip Liseleri	208	8	26	38
Anadolu İmam Hatip Liseleri	224	8	28	40
Fen Lisesi	198	6	33	40
Genel Lise	144		24	30
Bir Kısım Dersleri Yabancı Dille Yapan Liseler (Anadolu liseleri)	156	6	26	34
Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri	198	6	33	40
Anadolu Öğretmen Liseleri	172	6	29	36

Kaynak: MEB (1992), 2368, 2371,2372 Sayılı Tebliğler Dergisi'den derlenmiştir.

Ortak derslerin her birinin alınması zorunludur. Bu derslerin birinin ilk alınışında başarısız olunması halinde aynı dersin ikinci defa alınması şarttır. İki defa aldığı halde başaramayan öğrencinin aynı dersin üst programlarını da aynı şartlarda alması gerekmektedir.

Programda belirtilen ortak ders veya derslerin herhangi birinden başarısız olan öğrenci, bu ders veya dersleri bir sonraki dönemde alabileceği gibi daha sonraki dönemlerde de alabilecektir. Tekrar sonucunda da herhangi bir ortak dersten başarısız olan öğrenciye, bu kredisini seçmeli derslerle tamamlama imkânı verilecektir. Hiçbir ortak veya seçmeli derse iki dönemden fazla devam edilemez.

Ortak derslerin herhangi birinden başarısız olan öğrenci başarısız olduğu dersle birlikte bu derse ait üst programı alabilecektir (Örnek Matematik I'den başarısız olan öğrenci. Matematik I ile birlikte Matematik II'yi veya bunlardan sadece birisini alabilecektir). Başarısız olduğu dersin açılmaması durumunda sadece bu derse ait bir üst program alınabilir.

Herhangi bir ortak dersin üst programını almak için bu dersin alt programından başarılı olma şartı bulunmamaktadır.

Seçmeli derslerden; İleri Matematik 1-2 ve İleri Fen 1-2 programlarının alınabilmesi için ortak ve seçmeli Matematik dersinden, Fen Bilimleri derslerinden Fen Liseleri için en az 25 kredi alınmış olması gerekir. İmam Hatip, Genel, Bir kısım Derslerini Yabancı Dille öğretim yapan (Anadolu Liseleri), Anadolu güzel sanatlar, Anadolu öğretmen liselerinde ise 15 kredi alınmış olması gerekmektedir.

Anadolu liselerinde en az 156 krediyi tamamlayan genel liselerde ise en az 144 krediyi tamamlayan, Anadolu öğretmen liselerinde 172 krediyi tamamlayan öğrencinin hangi alanda liseyi bitirdiği; aldığı ve başardığı seçmeli derslere göre belirlenir. En fazla kredinin alındığı alan diploma alanıdır. Liseyi bitirdiği alan öğrencinin diplomasına yazılır.

Alanlar

Öğrencilerin, üniversiteye girişte veya lise sonrası bir mesleğe girebilmede kendilerine kolaylık sağlaması açısından, ortak derslerin dışında seçmeli derslerin gruplandırılması ile oluşturulan aynı zamanda liseyi bitirdiklerinde diplomalarına yazılacak olan bölümlerin adıdır.

Lise ve dengi okullarda liseyi bitirme alanları 7 çeşit olup aşağıda verilmiştir.

1. Fen Bilimleri Alanı,
2. Sosyal Bilimler Alanı,
3. Sanat Alanı,
4. Spor Alanı,
5. Türkçe-Matematik Alanı,
6. Yabancı Dil Alanı,
7. Genel Kültür Alanı.

Mezun olma şartlarını taşıyan öğrencinin, seçmeli derslerden aldığı toplam kredinin en az 1/3 üne ait kredi toplamı ve bu 1/3 lük krediye ait dersler, hangi alana uyuyorsa öğrenciye o alana ait diploma, bu oranın hiçbirine uymaması durumunda öğrenciye “Genel Kültür Alanı” diploması verilir.Genel Kültür Alanı; diğer alanlardan hiç birine girmeyen fakat ortak dersler ve seçmeli derslerle liseyi bitirmek için gerekli krediyi tamamlayan öğrencilere ait alandır.

İmam hatip liseleri programları; ortak kültür, ortak meslek ve seçmeli derslerden oluşmaktadır.

Anadolu öğretmen liselerinde de programlar ortak ve seçmeli dersler şeklindedir. Ancak seçmeli dersler ikiye ayrılmıştır. I. Grup Seçmeli Derslerde; mesleki formasyon veren ve

öğretmenlik bilgisi ve derslerine yer verilmiş olup öğrencilerin bu grupta belirtilen derslerden en az üç dersi seçme ve asgari 9 kredi almaları gerekmektedir. II. Grup Seçmeli Derslerde ise liseler için tespit edilen seçmeli derslere yer verilmiştir. Seçmeli derslerin seçimi, isteğe bağlı olmakla birlikte o derse ait programların sıra takip etmesi ve önceden alınması gereken derslerin göz önünde bulundurulması gerekmektedir (MEB;1992, 2368 ve 2372 Sayılı Tebliğler Dergisi).

Öğrenci Başarısı

Öğrenci başarısının tespiti, derslerin özelliklerine göre yazılı, sözlü ve uygulamalı sınavlara, bulunması halinde ödev, proje ders içi ve ders dışı etkinliklere dayandırılır (Resmi Gazete;1991).

Yazılı Sınav Sonuçlarının Değerlendirilmesi: Öğretmen, her sınav sonunda, özellikle yazılı sınavlardan sonra öğrencilerin hangi konularda ve ne derecede başarısız olduğunu belirler. *Başarısızlığın sebeplerini araştırır ve değerlendirir.* Buna göre ilgili konuları yeniden işlemek veya öğrencilere alıştırmaya çalışmalarını yaptırmak gibi tedbirler alır. Yazılı yoklama sonunda, öğrenci mevcudunun çoğunluğu başarısız olmuşsa, öğretmen başarısız öğrenciler için bir sınav daha yapabilir. Bu sınava isteyen başarılı öğrenciler de katılabilir. Bu sınavlarda, öğrencinin aldığı en yüksek puan geçerli olur.

Karşılaştırmalı Sınavlar (Ortak Sınavlar): Bir okulda aynı programları okutan öğretmenlerin ortak değerlendirme yapabilmelerine imkân vermek üzere sınavların bir veya bir kaç birliğinde düzenlenebilir. Bu ortak sınavlar her ders yılının birinci döneminin son ayı içinde o dersi okutan zümre öğretmenleri tarafından yapılır. Aynı çevrede ayrı okulların aynı ders programlarında ortak değerlendirme de yapılabilir. Böylece, okullar arası aynı programı okuyan öğrencilerin seviyeleri arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmak ve öğretmenlere değerlendirmeleri hakkında karşılaştırma yapmak imkânı sağlanır. Bu sınavlar, ilgili okullarla işbirliği yapılarak ikinci dönemin son ayında il-ilçe millî eğitim müdürlüklerince düzenlenir. Bakanlık tarafından gönderilecek testler ve başka ölçme araçları ile de başarı seviyesi belirlenebilir ve bunlarla öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sonuçları karşılaştırılır. Öğretmenler bu karşılaştırma sonuçlarından yararlanarak sonraki ölçme ve değerlendirme faaliyetleri için gerekli tedbirleri alırlar. Bu sınavlarda alınan puanlar da ortalamaya katılır ve eşit şekilde değerlendirilir. Öğretmen tarafından verilen puanlarla okul, ilçe, il ve ülke çapında yapılan sınavlarda belirlenen puanlar arasında dikkat çekici ve anlamlı bir farklılık varsa ilgili yönetim birimlerince bu konuda gerekli tedbirler alınır. Ölçme ve değerlendirme ile ilgili problemler, bu amaçla gerekli görülen zamanlarda toplanacak olan zümre öğretmenler kurulunda görüşülür ve ortak çözüm yolları araştırılır."

Sözlü Sınavlar: Bir dönemde öğrencilere her dersten en az bir sözlü yoklama puanı verilmesi esastır. Dersin özelliğine göre ve imkânlar ölçüsünde daha çok sözlü yoklama puanı da verilebilir. Sözlü yoklama için başlı başına bir ders saati ayrılmaz. Öğrencilere; eğitici çalışmalarındaki faaliyetleri, ders hazırlıkları, ders içindeki etkinlikleri ve derste ilgili alıştırmaya çalışmalarından her biri değerlendirilerek sözlü puanı verilir. Yabancı dil dersleri için en az iki sözlü puanı verilir."

Bütün sınavlar ile ödev ve projeler 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Bu değerlendirme sonuçları, öğretmen not defteri ile not çizelgelerine puan olarak yazılır. Bir dersin dönem sonu notu ise, o dersten alınan puanların aritmetik ortalamasına göre takdir edilerek nota çevrilir ve harfle ifadelendirilir. Harflerin dereceleri, not değerleri ve puanları aşağıdaki gibidir. (Resmi Gazete;1992).

Tablo 89. Notlandırma Sistemi

Derecesi	Harfli Değerler	Harflerin Not Değeri	Puan
Pekiyi	A	5	85-100
iyi	B	4	70-84
Orta	C	3	55-69
Geçer	D	2	45-54
Geçmez	E	1	0-44

Dönem sonunda öğrenci başarısının değerlendirilmesi, başarılı derslere göre yapılır ve kredilendirilir.

Dönem Sonunda Herhangi Bir Dersten Başarılı Sayılma

Öğrencinin devam ettiği dönemde herhangi bir dersten başarılı sayılması için;

a) O derse ait dönem notunun en az (D) olması gerekir.

b) Programda belirtilen ortak ders veya derslerin herhangi birinden (E) alan öğrenci bu ders veya dersleri bir dönem daha tekrarlar. Tekrar sonucunda da herhangi bir ortak dersten başarısız olan öğrenciye, istenilen krediyi seçmeli derslerle tamamlama imkânı verilir.

c) Herhangi bir seçmeli dersi başaramayan öğrenci; o derse bir dönem daha devam edebilir veya başka bir seçmeli dersi seçebilir,

d) Öğrenci, ortak veya seçmeli derslerden herhangi birine iki dönemden fazla devam edemez.

e) Öğretmenin raporlu, izinli olması, göreve geç başlaması veya dönem bitmeden ayrılmasının kesin olduğu ve benzeri durumlarda, söz konusu dersler için yoğunlaştırılmış telâfi programları uygulanabilir. Bu programlarda, derslere ayrılacak haftalık saat sayısı, dönem içinde devam edilemeyen dersin, devam edilemeyen toplam ders saati sayısını kapsayacak şekilde düzenlenebilir.

f) Beden eğitim dersine giremeyecek durumda olan öğrenciler, resmî sağlık kuruluşlarındaki bir doktordan rapor almak zorundadırlar. Raporda sağlık durumlarının veya beden bozukluklarının geçici bir süre için mi yoksa sürekli olarak mı beden eğitimi dersine engel olduğu açıklanmalıdır. Sürekli olarak beden eğitim dersine giremeyecek durumda olan öğrenciler bu dersten muaf tutulur ve bu derse ait kredilerini başka bir seçmeli dersten alırlar. Öğretime başladıktan sonra bu dersten geçici bir süre rapor alanlara ise diğer derslerdeki gibi uygulama yapılır (Resmi Gazete;1992).

Bir Dersin Ağırlıklı Kredi Notu

Bir dersin ağırlıklı kredi notu şöyle bulunur:

a) Alınan bir dersin kredisi, o dersin haftalık ders saati sayısına eşittir.

b) Alınan bir dersin dönem sonu notu ile o dersin haftalık ders saati/kredi sayısı çarpılır. Çıkan sayı o dersin ağırlıklı kredi notudur (Resmi Gazete;1991).

Dönem Notu

Bir dersin dönem notu; o döneme ait yazılı, sözlü ve uygulamalı sınavlar ile bulunması halinde ödev ve projelere verilen puanlara göre takdir edilerek nota çevrilir ve harflendirilir. Ancak, takdir edilen not; yazılı, sözlü ve uygulamalı sınavlar ile varsa ödev ve projelere verilen puanlarla izah edilebilmeli, bu puanların aritmetik ortalamasından aşağı olmamalıdır. Dönem içinde devam edilmesi gereken sürenin en az yarısı kadar devam edilmeyen dersler, okuma hakkı kullanılmamış sayılarak değerlendirmeye alınmaz ve bu dersler için dönem notu verilmez. Dönem içinde, herhangi bir derse, devam edilmesi gereken sürenin en az yarısı kadar devamı bulunurken, dersin haftalık saat sayısının toplam üç kalından fazla özürsüz devamsızlığı olan öğrenci, derste başarı ne olursa olsun o dersten başarısız sayılır ve dersin dönem notu (E) olarak takdir edilir (Resmi Gazete;1991).

Dönem Sonu Kredi Ortalaması

Öğrencinin bir dönemde aldığı derslerin ağırlıklı kredi notlarının toplamı, aynı derslerin o dönemdeki haftalık ders saatleri/kredileri toplamına bölünerek dönem sonu ağırlıklı kredi ortalaması bulunur. Bu ortalama 1.50 civarında ise öğrenci ve veli, danışman öğretmen

tarafından uyarılır. Bu uyarıda gelecek dönemlerde derslerin daha uygun seçilmesi ve öğrencinin daha çok çalışması gibi hususlara yer verilir (Resmi Gazete;1991).

Okulu Bitirme Kredisinin Hesaplanması

Okulu bitirmede gerekli olan ve öğretim programlarında belirlenen toplam kredi, öğrencinin her dönemde aldığı ve başardığı derslerin kredileri/haftalık saatleri toplanmak suretiyle bulunur. Diploma notu öğrenim süresi boyunca alınan derslerin, ağırlıklı kredi notları toplamının, aynı derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölünmesi sonucunda elde edilir. Diploma notu tespit edilirken, bölme işlemi, virgülden sonra iki basamak yürütülür.

Devam Zorunluluğu

Öğrencinin derse devamı zorunludur. Devamsızlık sebepleri, bir rehberlik konusudur. Özürlü kabul edilmeyen öğrenci için rehberlik servisinde de gerekli tedbirlerin alınması istenir. DGY1 Madde 41. Dönem içinde, herhangi bir derse, devam edilmesi gereken sürenin en az yarısı kadar devamı bulunurken, dersin haftalık saat sayısının toplam üç katından fazla özürsüz devamsızlığı olan öğrenci, dersteki başarısı ne olursa olsun o dersten başarısız sayılır ve dersin dönem notu (E) olarak takdir edilir.

Okulu Bitirme Süresi

Öğrenciler, öğretim programında tespit edilen krediyi; a) Altı dönemlik okullarda en çok 10 dönemde, b) Sekiz dönemlik okullarda en çok 12 dönemde tamamlamak zorundadır.

Altı dönemlik okullarda altıncı dönemin sonunda, sekiz dönemlik okullarda ise sekizinci dönemin sonunda mezuniyet için en az toplam krediyi alan öğrencinin diploması tanzim edilir. Hazırlık sınıfları olan okullarda, bu sınıflar yukarıdaki dönem sayılarına dahil değildir. Bu maddede belirtilen azamî dönem sonunda öğretim programında tespit edilen en az krediyi almayanların öğrencilikle ilişkileri kesilir. Bu gibiler isterlerse eksik kredilerini okul dışından bitirme sınavlarında tamamlayabilirler. Öğrencinin dönem içinde bir okuldan başka bir okula nakledilmesi halinde, bir önceki okulda aldığı dersler ve puanları dikkate alınarak yeni okuluna intibakı sağlanır. Buna göre; a) Dönemin bitimine 20 ve daha az gün kala okul değiştiren öğrencinin dönem notları önceki okulu tarafından verilir. Dönemin bitimine 21 ve daha fazla gün kala nakledilen öğrencinin dönem notları, önceki okuldan getirdiği puanlar dikkate alınarak yeni okulu tarafından verilir. b) Eski okulunda aldığı derslerden bazılarının, yeni okulunda okutulmaması halinde; öğrenciler, bu dersleri, varsa, çevre okullarından alabilir. Bu dersler, çevre okullarında da okutulmuyorsa, önceki okulunda dönem notu verilebilecek kadar puan almış olan öğrencilerin, o derslere ait dönem notları, mevcut puanlarına göre okul idaresince tespiti sağlanır (Resmi Gazete;1992).

Ders Geçme ve Kredi Modelin Kaldırılması

Ders Geçme ve Kredi Modeli uygulanmaya başlandıktan yaklaşık üç yıl sonra 1993-1994 öğretim yılının bitiminde kaldırılmıştır.

1991-1992 eğitim öğretim döneminde başlayan bu uygulama, belirlenen şartlar çerçevesinde isteyen okulların katılmasını öngörmesine rağmen üç yıl gibi kısa bir süre içerisinde ortaöğretim kurumlarının %98'ine yayılmıştır (Ergezer, 1994) 29.8.1991 tarihli ve 130 sayılı Tebliğler dergisinde yayınlanarak tekrar uygulama kararı alınan Ders Geçme ve Kredi Sistemi, şartları uygun ve istekli olan bütün orta öğretim kurumlarının birinci sınıflarında uygulamaya konulmuş ve kademeli olarak tüm sınıflarda uygulanacağı açıklanmıştır.

Tâlim ve Terbiye Kurulu, Ders Geçme ve Kredi Sistemi'nin şartlarını taşıyan ve istekli olan okullarda uygulanmasına, bir anlamda pilot uygulama olarak başlatılmasına karar vermiş olmasına rağmen, genel liselerin %89'u meslek liselerinin %92'si "Ders Geçme ve Kredi Sistemi" ne geçmiştir. Bu durum, orta öğretim kurumlarının ortalama % 91 oranında uygulamaya katıldığını göstermektedir (MEB;1995).

Sözer (1994), Ders geçme ve kredi düzeninin bütün boyutları ile düşünülerek uzun bir deneme ve hazırlık döneminden sonra başlamadığını belirtirken Ergezer (1994) ve Kuzgun (1991); Ders geçme ve kredi uygulaması, kendine güvenen, kişisel sorumluluğunun bilincinde, kendisine sunulan pek çok seçenek arasından en iyisini seçebilen, sonuçları kabul eden bireyler olarak yetişmesini sağlamaya yönelik cesur bir adım olarak nitelendirmektedir. Ergezer (1994) gerekli alt yapı hazırlanmadan başlatılan ve 3 yıl gibi bir sürede sonuç beklenmesi, karşılaşılan olumsuzlukların giderilmesine çaba harcanmadan uygulamadan kaldırılmasının yanlış olduğunu belirtirken Güven (1996), öğretmenlerin en çok; öğrenci, öğretmen ve velilerce anlaşılmaya başlandığı bir sırada Ders Geçme ve Kredi Düzeninin 1995-1996 öğretim yılından itibaren liselerin üçüncü ve daha sonraki dönemlerinde devam eden ve zamanla kaldırılacak olan bir uygulamaya dönüştürülmesinin anlaşılmasının güç bir durum olduğunu; ulaşılan bu noktadan sonra gerekli alt yapının tamamlanarak ve sorunlar giderilerek uygulamaya devam edilmesi gerektiği yönünde görüşünü ifade etmiştir. Daha önceki sistemlere nazaran birçok yeniliği ve gelişmeyi beraberinde getiren *ders geçme ve kredi sistemi* bugüne kadar denenilen sistemler içinde en iyilerinden birisi olmasına rağmen; yeterli altyapıdan mahrum olarak başlanması ve iyi uygulanamaması yüzünden, karşı fikir ve görüşler artmış ve nihayet sistemin kademeli olarak kaldırılması gündeme gelmiştir (Yılmaz ve Zeybek;1997).

Ders Geçme ve Kredi Modelinde Karşılaşılan Sorunlar

Eğitim sisteminde yapılan değişimlerin kaldırılma nedenleri diğer ifade ile başarısız görülme nedenlerinin tespit edilmesi uygulanacak yada uygulanması planlanan çalışmalarda benzer şartlarda önlem almak yada kolaylaştırıcı etkenleri belirleyebilmek için önem taşımaktadır. Bu doğrultuda genelde Türk eğitim tarihinde özelden ise ortaöğretimde köklü değişiklik olarak görülen Ders Geçme ve Kredi Modelinin uygulanmasında karşılaşılan sorunlar o dönemde yapılan bilimsel araştırma sonuçları incelenerek aşağıda verilmiştir.

Ders seçiminde öğretmen sayının yetersizliği, okulun fiziksel koşullarının yetersizliği, okullar arasında yardımlaşma yada eşgüdüm olmaması, öğrencilerin ve velilerinin bu konuda yeterli bilgi sahibi olamamaları, öğrencinin ilgi ve yeteneği doğrultusunda açılacak derslerle ilgili derslik, araç, gereç yetersizliği, araştırma yapılan okulların birçoğunda rehberlik servislerinin bulunmadığı; bulunanlarda da çeşitli ölçme araçlarının olmadığı ve öğrencilerin ilgisini ölçecek testlerin yeterli düzeyde uygulanmaması, öğrencilerin istediği alanlarda seçmeli derslerin yeterince açılmaması, öğretmen ve yöneticilerin hizmetiçi eğitim almaması ve modelin uygulanmasına ilişkin hizmetlerde yetersizlikler gibi konularda yoğunlaştığı belirlenmiştir (Oğuzkan;1992, Baykul, Kelecioğlu ve Gelbal;1993, Orhan;1995, Eroğlu Yananer; 1997, Büyükalın; 1996, Doğan; 1996, Bayındır; 2009).

Araştırmalarda sonuçlarında üzerinde önemle durulan konulardan bir diğeri ders geçme ve kredi yönteminin özünü oluşturan ve yöneltme ilkesinin gereğince yerine getirilmesinin şartı olan “danışman öğretmen” konusudur. Yayımlanan yönetmelikte “danışman öğretmene” yer verilmiş ancak bu görevin ders öğretmenleri tarafında yerine getirilmesi uygun görülmemiştir. Ancak bu durum modelin sağlıklı olarak yürütülmesinde birçok probleme neden olmuştur. Nitekim yapılan araştırma sonuçlarında bu duruma ilişkin birçok bulgu elde edilmiştir. Danışmanlık hizmetleri ile ilgili olarak bilimsel ve sağlıklı bir etkinliğin oluşturulmadığı, danışmanlık görevi verilen öğretmenlerin birçoğunun kendilerini danışmanlık yapacak yeterlilikte bulmadığı ve bu hizmetlerin önemi konusunda yeterli düzeyde ortak bir anlayışın oluşturulmadığı, yönlendirmede gerekli çalışmaları yürütme açısından okul rehberlik servislerinin yetersiz kaldığı ve bu servislerde görevlendirilen öğretmenlerin hem nicelik, hem de nitelik açısından yeterliliğe kavuşturulmalarına ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir (Baykul, Kelecioğlu ve Gelbal;1993, Özoğlu; 1994, Yıldızhan; 1995, Aytaç; 1995, Özbay; 2006).

Diğer bir konu ise ders aralarındaki boşlukların yarattığı disiplinsizliktir. Öğrencilerin yarısından fazlası ders arasındaki boşluklarda, kantin, kahvehane vb. yerlere gittiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuç, ders aralarındaki boşlukların değerlendirilmesi konusunda ciddi problemlerin olduğunu ortaya koymaktadır. Genel lise ve meslek lisesi okul yöneticileri ders programlarındaki boşluklar esnasında öğrencileri, daha çok bahçeye çıkardıklarını ya da eve

gönderdiklerini belirtmişlerdir. Her iki önlemin de eğitsel bir boyutu bulunmamaktadır. Aksine bir etkiyle, bu saatler öğrencilerin olumsuz informal bilgi kaynaklarıyla yüz yüze geldikleri saatler olabilir. Öğrencilerin eve gidip gitmediği ya da bahçede nelerle meşgul olduğu konusunda herhangi bir bilgi mevcut olmasa da (MEB; 1995) dersi boş olan öğrencilerin vakitlerini kaliteli bir şekilde geçirecekleri alanların bulunmaması gibi zorluklar sorun olarak dile getirilmiştir (Baykul; 1992, Orhan;1995, Özbay; 2006).

Öğretmenlerin şikayetçi olduğu bir diğer konu, öğrencilerin başarısız oldukları dersin bir üst programına devam etmeleri öğretmenlerin şikayetçi olduğu diğer bir konudur. Bu duruma öğretmenler büyük oranda karşı çıkmaktadır. Ders değiştirmek ve bırakmak için öğrencilere belirli bir süre tanınması, her dönemin belirli bir asgari başarı limiti olması, dördüncü dönemin sonuna kadar başarılı olamayanların Açık Öğretim Lisesi'ne yönlendirilmesi öğretmenlerin öne sürdüğü görüşler arasında yer almaktadır. Bu görüşler okul yöneticileri ve il ve ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü yöneticileri tarafından da desteklenmektedir. (MEB;1995)

Ders Geçme ve Kredi yöntemini önemli bir değişim girişimi olarak nitelendiren ve Ders Geçme ve Kredi sistemini değişim yönetimi kapsamında ele alarak bir araştırma yapan Erdoğan (2001); geçiş konusunda ihtiyaçların iyi belirlenmediği, amaçları ve niteliğinin açık olarak ortaya konulmadığı, geçişin yeterli düzeyde programlanmadığı, sürecin iyi uygulanmadığı ve etki ve sonuçlarının değerlendirilmediği sonuçlarından yola çıkarak Ders Geçme ve Kredi Sistemi olarak adlandırılan değişim projesinin bir süreç olarak çok başarısız bir şekilde yönetildiğini ifade etmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığı hazırladığı raporda şu ifadelere yer vermiştir;

“Öğrencinin ilgi, istek ve yeteneğine göre yönlendirilmesine, geliştirilmesine ve belli alanlarda yetiştirilmesine olanak sağlamak amacıyla başlatılan “Ders Geçme ve Kredi Sistemini”nin uygulanmasında altyapıdan kaynaklanan öğretmen, derslik, bazı eğitim aracı noksanlıkları, danışmanlık hizmetlerindeki yetersizlikler, öğrencilerin boş geçen saatleri birer sorun olarak ortaya çıkmaktadır.” (Bayındır;2009).

Araştırma sonuçlarında belirlenen sorunlar ile Millî Eğitim Bakanlığı'nın raporunun sonuçları örtüşmektedir.

05.09.1995 tarihli ve 22395 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yönetmelikle birlikte tekrar sınıf geçme düzenine dönmüştür.

1974 ve 1991 Yılı Ders Geçme ve Kredi Modelinin Karşılaştırılması

Ders Geçme ve Kredi Modelinin uygulandığı 1974 ve 1991 yılında büyük benzerlikler olmasına rağmen bazı farklılıklarda bulunmaktadır. Bu farklılıklar;

- 1991 uygulamasında; velinin okulla ilişkisi daha fazla artmaktadır. Çünkü veli çocuğunun lisede izleyeceği programın seçiminde, her dönem için bazı formlar doldurmak zorundadır.
- 1991 uygulamasında okulda rehberlik uzmanının sorumluluğu ve görev kapsamı çoğalmaktadır. Öğrencinin ilgi ve yeteneklerinin ne olduğunu tayinde gerek öğrenci gerekse veli okuldaki rehberlik uzmanına başvurmak ve onun onayını almak zorundadır.
- 1991 uygulamasında iller düzeyinde ve bakanlık merkezi tarafından bazı ölçme araçlarının deneme yapılan okullarda uygulanmasına ağırlık verilmiştir. Bu durum, eğitim ve öğretimde öğrenciyi tanımak için daha çok ölçme araçlarına gereksinim duyulduğunu göstermiştir.
- 1991 uygulamasında, ders geçme kredi sistemi'nin uygulanmasına lise dokuzuncu sınıflar alındığından, yedi çeşit öğretim programını izleyen öğrencilerin, liseden diploma aldıklarında, üniversite öğrenimine geçişte, bu program çeşitlerinin fonksiyonunun ne olacağı kesinlik kazanmamış görünmektedir. 1974 uygulamasında ise üç program bulunmaktadır (Arseven; 1992).

Sınıf ve Ders Geçme Modelinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Sınıf geçme ve Ders Geçme ve Kredi Modeline ilişkin elde edilen bilgiler doğrultusunda aşağıda tablolarda her iki model karşılaştırılmıştır.

Tablo 90. Sınıf ve Ders Geçme Modelinin Bazı Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Sınıf Geçme Modeli	Ders Geçme ve Kredi Modeli
Okul birimi sınıftır	Okul birimi derslerdir
Her sınıfta dersler önceden belirlenmektedir Belirlenen derslerde öğrenim görülür	Zorunlu ve ortak dersler dışında öğrenci dersleri kendi seçer
Seçmeli ders sayısı ve çeşidi görece az	Çok sayıda seçmeli ders
Öğrenci liseyi belirlenen sürede bitirmek durumundadır	Öğrenciye liseyi daha erken bitirme imkanı vermektedir. (2,5 yıl)
Sınıfta tüm öğrencilerin birlikte ilerler	Her öğrenci kendi öğrenme hızına göre ilerler
Her okul kendi imkanları ile eğitim ve öğretimi yürütür	Okullar arası program yapılabilir. Ortam ve kadrolar paylaşılabilir yeni bir program oluşturulabilir
Mezuniyet alanı 10. Sınıfta belli olur	Mezuniyet alanı okul bitiminde belli olur
Bilgi birikimi mevcuttur, alışık olunan bir sistem	İki kere denenmiştir
Sınıf öğretmeni var	Danışman öğretmen var
Tüm derslere devam zorunluluğu vardır	Devamsızlık her ders için ayrı hesaplanır
Dersler aynı saatte başlayıp, aynı saatte biter. Ders aralarında boşluk bulunmamaktadır	Ders aralarında boşluklar bulunmaktadır
Dersler aşamalı olarak sınıflara dağıtılmıştır	Öğrenciler, ortak dersler nedeniyle, zor derslerin çoğunu bir döneme yığılmış olarak aldıklarından, bu durum öğrencilere ağır gelmektedir

Bir dönem içinde, herhangi bir derse, o dersin haftalık ders saati sayısının toplam üç (3) katından fazla özürsüz olarak devam etmeyen öğrenci, dersteki başarısı ne olursa olsun o dersten başarısız sayılır. Öğrenciler, dönem içinde devam edilmesi gereken sürenin en az yarısı kadar devam edilmeyen derslerden okuma haklarını kullanmamış sayılırlar.

Tablo 91. Başarı Bakımından Karşılaştırma

Sınıf Geçme Modeli				Ders Geçme ve Kredi Modeli		
Başarısız olduğu ders nedeniyle başarılı olduğu dersleri de alması gerekmektedir.				Yalnızca başarısız olduğu dersi alır ya da seçmeli bir ders ile o sınıfın kredisini tamamlar		
10'LU NOT SİSTEMİ				5'Lİ NOT SİSTEMİ		
Pekiyi	85-94(9)	-95-100	(10)	Pekiyi	85- 100	(5) -A
İyi	65-74	(7) - 75-84	(8)	İyi	74 - 84	(4)-B
Orta	45-54	(5) - 55-64	(6)	Orta	55 - 69	(3)--C
				Geçer	45 - 54	(2)-D
Zayıf	25-34	(3) - 35-44	(4)			
Pek Zayıf	5-14	(1)-15-24	(2)	Geçemez	0-44	(1)- E
Boş	0-4	(0)				
Başarısızlık değerlendirilir	birden fazla notla			Başarısızlık 1 notla değerlendirilir.		
Bekleme, borçlu geçme, bütünleme var				Dönem yada yıl sonu sınav bulunmamaktadır		
Başarının değerlendirilmesi ortalamasıdır. (Ağırlıklı not ortalaması)				Başarının değerlendirilmesi dönemliktir.		

Tablo 92. Sınıf Geçme ve Ders Geçme Modelinde Benzer Yönler

Sınıf Geçme Modeli	Ders Geçme Modeli
Sınıf tekrarı maliyete yol açmakta	Öğrencinin belirlenen dönemde bitirmemesi durumunda 4 dönem daha sistemde kalmasının maliyeti var.
Öğretim süresi 180 işgünü	2 dönem toplam 180 iş günü
Başarısızlıkta şans verilmekte	Başarısızlıkta şans verilmekte
Özürsüz devamsızlık başarı/başarısızlık ölçütüdür	Özürsüz devamsızlık başarı/başarısızlık ölçütüdür.

ORTAÖĞRETİM PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARI VE HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ

Toplumsal gelişim sürecinde, ilkel toplumdan-tarım toplumuna, tarım toplumundan-sanayi toplumuna, sanayi toplumundan-bugünkü toplum yapısı olan bilgi toplumuna doğru bir gelişim olduğu görülmektedir. Her değişimde eğitimin anlamı ve eğitimden beklentiler değişmiş ve bu beklentiler doğrultusunda eğitim sistemi yeniden düzenlemiştir (Aktan ve Tunç; 1998, Çalık ve Sezgin; 2005, Özkan; 2009). Eğitim sisteminin düzenlenmesi çalışmalarında ise ülkelerin eğitim politikalarını uygulamaya dönüştüren ve insan niteliklerinin neler olacağına ve bu nitelikleri nasıl kazandırılacağına anahtarı olan eğitim programı çalışmalarında yoğunlaşmaktadır.

Makro düzeyde tüm dünyada yaşanan toplumsal değişimler sonucunda her ülke kendine özgü programlar geliştirir, uygular ve uygulama sonuçlarını değerlendirilerek program geliştirme çalışmalarında sürekliliği sağlamaktadır. Bu nedenle uygulanmış olan program, geliştirilecek programların başlangıç noktasını ve dayanağını oluşturmaktadır. Taner (1982)'da; yeni eğitim programlarının önceki bilgi ve deneyimler üzerine inşa edilmesi gerektiğine dikkat çekmekte, program geliştirme sürecine tarihsel incelemeler yaparak başlanması gerektiğini ileri sürmektedir (Çobanoğlu ve Yıldırım; 2021).

Diğer taraftan eğitim programları, ülkelerin eğitim politikaları, anlayışları, değerleri özetle eğitim sistemleri hakkında bilgiler sunan önemli belgelerdir. Bu doğrultuda programın doğal yapısı içinde olan "gelişim" olgusunun bir gereği olarak geçmişte yürütülmüş eğitim çalışmalarının bilinmesi önem kazanmaktadır. Dolayısıyla ülkemizde yaşanan program değişim ve gelişimleri objektif bir şekilde değerlendirebilmek amacıyla tarihi perspektif içinde ilgili dönemin durumu betimlenmiş, etkisi olduğu düşünülen kararlar, olay ve olgular birlikte ele alınmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet Dönemi Genel Ortaöğretimde Program Geliştirme Çalışmaları, Haftalık Ders Çizelgeleri ve Program Geliştirme Çalışmalarına Yön Veren Değişimler

Cumhuriyet döneminde eğitim hareketleri içerisinde en çok dikkat çeken gelişme, ilköğretimdeki gelişmelerdir. Kafadar 1997; "Nasıl ki daha çok Tanzimat rüşdiyeler, II. Abdulhamid devri idadiler ve Meşrutiyet sultanîler devri olmuşsa, Cumhuriyet'in 1950'ye kadarki dönemine de "İlkokul Devri" denilebilir (Hesapçıoğlu; 2009) şeklinde belirtmektedir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitimin temel amacı okuma ve yazma oranlarının artırılması olduğu için (Akyüz; 1994, Aslan; 2021) 1950'li yıllara kadar ilköğretim dönemine ilişkin program

çalışmalarına öncelik verilmiştir. 1 Kasım 1928 tarihinde Latin harflerinin kabulü gerçekleştirilmiş okuma-yazma seferberliği başlatılmıştır. 1926, 1936 ve 1948 ilkokul programlarında okuma yazma bilmeyenlere okuma yazma öğretmek amacının ön planda tutulduğu bulunduğu görülmektedir (Binbaşıoğlu; 1999).

Cumhuriyetin ilânı ile birlikte eğitimde hızlı bir yenileşmeye gidilmiştir. 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile tüm öğretim kurumları Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde toplanmış ve okullarda uygulanan programlar üzerinde kapsamlı değişiklikler yapılmıştır. Türkiye’de program geliştirme çalışmalarına bakıldığında, ilk çalışmaların 1924 yılından itibaren daha çok ilköğretim alanında başlatıldığı ve bu çalışmaların daha sonra ortaöğretim düzeyindeki çalışmalara ışık tuttuğu görülmektedir (Gözütok;2003).

1924-1950 Yılı Lise Programları ve Haftalık Ders Çizelgesi

1924 Yılı Cumhuriyet Döneminin İlk Lise Programı

Cumhuriyet dönemine geçildikten hemen sonra, Sultanilerin adı, Lise olarak değiştirilmiş, Liseler bir ve iki devreli olmak üzere iki kademeye ayrılmıştır. Beş yıllık ilköğretim üzerine, üç yıllık birinci devre ve bunun üzerine üç yıllık ikinci devre liseleri kurulmuştur. Fen ve edebiyat dallarının ayrılması, ikinci devrenin üçüncü sınıfında yapılmıştır 1 Eylül 1924 tarihinden itibaren tam devreli liseler, yine lise adı altında bırakılmış, bir devreli liselere ise “Ortamektep” adı verilmiştir (Cicioğlu; 1985, Sözer; 1996)

Tablo 93. 1924 Yılı Kız ve Erkek Liseleri Birinci Devre Haftalık Ders Programı

Dersler	Birinci Sınıf		İkinci Sınıf		Üçüncü Sınıf	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Türkçe ve Edebiyat	7	7	5	5	4	4
Ecnebi Lisanı	5	5	5	5	5	5
Malumat-ı Vataniye	-	-	1	1	1	1
Din Dersleri	1	1	1	1	-	-
Tarih	2	2	2	2	2	2
Coğrafya	2	2	1	1	1	1
Hayvanat	1	1	-	-	-	-
Fizyoloji	-	-	-	-	2	2
Nebatat	-	-	1	1	-	-
Arziyat	-	-	-	-	1	1
Fizik	-	-	2	2	2	2
Kimya	-	-	1	1	2	2
Riyaziyat	5	5	4	4	4	4
Resim	1	1	1	1	1	1
Musiki	1	1	1	1	1	1
Terbiye-i Bedeniye	-	1	-	1	-	-
Ev İdaresi	-	-	1	-	-	-
Çocuk Bakımı	-	-	-	-	1	-
Atölye	2	1	1	1	-	1
Laboratuvar	1	1	1	1	1	1
Yekûn	28	28	28	28	28	28

Kaynak: Maarif Vekaleti, *Lise Birinci Devre MüfredatProgramı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340, Aktaran: Dilek; 2016

Ortaokul kademesinde kız ve erkek öğrenciler için ayrı dersler oluşturulmuştur. Dersler içerisinde, Türkçe ve Edebiyat ile Ecnebi Lisanı dersleri ağırlıklı dersler olarak belirlenmiştir. Ecnebi Lisanı dersinde Fransızca, İngilizce ve Almanca dilleri yer alırken, Riyaziyat dersinde ise Hesap, Hendese, Cebir ve Resm-i Hattı birlikte işlenmiştir. Fizyoloji dersinde ise sağlık bilgilerinin yer aldığı Hıfzıssıhha dersi de bulunmaktadır. Erkek öğrencilere yönelik Atölye dersinde erkekler el işleri veya erkeklere yönelik ders işlerken kız öğrenciler de ise Atölye derslerinde biçki-dikiş ev idaresi, çocuk bakımı gibi dersler oluşturulmuştur (Dilek; 2016).

Cumhuriyet döneminin ilk lise programı olan 1924 programı, Fransız sisteminden ayrılmış bir program niteliği taşımaktadır Cicioğlu (1985).

Lise ikinci devre haftalık çizelgesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 94. 1924 Liselerin İkinci Devre Ders Çizelgesi

Dersler	4. Sınıf	5. Sınıf	6. Sınıf	
			Fen	Edebiyat
Türkçe ve Edebiyat	3	3	2	5
Ecnebi Lisanı	5	5	5	5
Tarih	2	2	2	4
Coğrafya	1	1	1	1
Tabiiyat	3	-	-	-
Arziyat/Jeoloji	-	2	-	-
Fizik	2	2	2	-
Cebir	3	2	1	-
Hendese ve Resm-i Hattî	4	3	4	-
Laboratuvar	2	1	3	2
Arabi	2	2	-	2
Farisi	1	1	-	2
Felsefe	-	2	2	4
İçtimaiyat/Sosyoloji	-	-	2	2
Mihank	-	-	2	-
Kozmografya/Astronomi	-	-	2	1
Müsellesat/Trigonometri	-	2	-	-
Kimya	2	2	2	-
Yekûn	30	30	30	30

Kaynak: Maarif Vekaleti, *Liselerin İkinci Devre Müfredat Programı*, Matbaa-i Amire, İstanbul, 1340. Aktaran: Dilek; 2016

1924 yılında liseler için toplam ders saati 30 olup lise 1. ve 2. Sınıfta Türkçe ve Edebiyat, Ecnebi Lisanı, Hendese ve Resm-i Hattî derslerinin saatlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Ayrıca lise birinci devrede tek ders altında verilen dersler lisede ayrı ayrı verilmiştir. Liselerin birinci sınıfında yer alan Tabiiyat dersinde iki saati hayvanat ve bir saati de nebatata ayrılmasına; lise ikinci sınıfta verilen derslerden Arziyat dersinde de yarım saat nebatat bir buçuk saatte arziyata ayrılması istenilmiştir (Dilek; 2016).

Son sınıf Edebiyat şubesinde tarih dersi üzerinde durulmuş, tarih dersi programından saltanatla ilgili kısımlar çıkarılarak, Kurtuluş Savaşı'nın tarihi, Türkiye Devleti'nin kuruluşu, Sevr ve Lozan antlaşmaları, Cumhuriyetin ilanı, Hilafetin kaldırılması gibi konular eklenmiştir. Edebiyat şubesine, Türk Medeniyeti Tarihi dersi ve her iki şubeye içtimaiyat (sosyoloji) dersi konmuştur. Edebiyat dersi programında da özellikle edebiyat tarihi ön plana alınarak yeniden düzenlemiştir. Felsefe dersi, lise ikide 2 saat, (ilgili programda felsefe adı geçmekle birlikte bu sınıfta psikoloji verilmiştir.) son sınıfın fen şubesinde 2 saat, edebiyat şubesinde 4 saat, içtimaiyat dersi ise son sınıfa her iki şubeye ikişer saat olarak konmuştur (Cicioğlu; 1985, Ünal ve Ünal; 2010).

Cumhuriyet döneminde lise programında ikinci değişiklik, "1924 Tarihli Orta Mektep ve Lise Müfredat Programlarına Zeyl" adıyla yayınlanan 1927 yılı program değişikliğidir. Yücel'in (1994) aktardığına göre, 1924 Lise Programı üç yıl uygulandıktan sonra yapılan incelemeler sonucunda edebiyat tarihi, tarih, coğrafya, riyaziye (matematik) programlarında değişiklik yapılmasına gidilmiştir. Böylece edebiyat programında sadece edebiyat tarihi okutulmaktan vazgeçilmiştir. Tarih programında ise, saat azlığı ve kitapların hacimli olması üzerinde durulmuş, program, Türk tarihi merkeze alınmak suretiyle yeniden düzenlenmiştir (Ünal ve Ünal;2010).

1928 yılında yeni Türk harflerinin kabul edilmesinden sonra 1929-1930 öğretim yılından itibaren, Arapça ve Farsça dersleri çıkarılmış, Türkçe ders programında değişiklik yapılmış ve 31 Ekim 1929 tarihinde "Orta Mektepler ve Lise Türkçe Müfredatı" adı altında bir program yürürlüğe konmuştur (Binbaşıoğlu; 1999). Ders programlarının dilinde Türkçe kavramların egemen olması, bilim ve öğretim dilinin Türkçe olması sağlanmıştır. Askerî Tedrisat dersi, 1927-1928 öğretim yılından itibaren programa konmuştur (Cicioğlu, 1985). Askerî Tedrisat dersi için iki kitap hazırlanmış ve bu dersin zabitanlar tarafından erkek öğrencilere gösterilmesi kararı alınmıştır. Bu ders 1956 yılına kadar programlarda yer almıştır (Ünal ve Ünal; 2010).

1931 yılında önemli olan bir gelişme Türk Tarih Kurumu'nun hazırlamış olduğu tarih kitaplarındaki konuların programlarda yerini almış olmasıdır. Ayrıca fizik, kimya ve tabii ilimler dersi ile ilgili kitaplar İngilizceden Türkçeye çevrilmiş ve Bakanlıkça yayımlanmıştır

(Binbaşıoğlu; 1999). Bunlarla birlikte bazı dersler, bir ders adı altında birleştirilmiştir. Nebati ve hayvanî fizyoloji ile arziyat dersleri, “Tabiiye” dersi adı altında, mûsellesat, cebir, hendese, nazari hesap, mihanik ve kozmografya dersleri ise “Riyaziye” adı altında toplanmıştır. İkinci bir yabancı dille, askerlik dersi, serbest zaman ve yurt bilgisi programda ilk defa yer almıştır (Yücel;1994, Aktaran: Ünal ve Ünal;2010)

1934-1935 yıllarında bütün derslerin amacı belirlenmiş (Cicioğlu; 1985) parça parça çıkmış olan programlar birleştirilmiş, 1935 yılında her ders için ayrı ayrı program kılavuzları yapılmıştır. 1935-1936 öğretim yılında daha önce hazırlanan Cebir, Fizik ve Kimya program kılavuzları değiştirilmiştir. Ayrıca 1937 yılında lise programına kız öğrencilere yönelik de bir saat askerlik dersi konmuştur. 1938 yılında Tabii İlimler dersinin adı Tabiat Bilgisi olarak değiştirilmiş ve bu program 1947 yılına kadar uygulanmıştır.

Ortaöğretimin süresi 1949 yılında toplanan Dördüncü Milli Eğitim şûrasında, dört yıla çıkarılmasına karar verilmiş, ancak bu karar 1952 yılında uygulamaya konulmuştur. (Ünal ve Ünal;2010)

1950-1980 Yılı Lise Programları ve Haftalık Ders Çizelgesi

1920-1950 yılları arasında yasalar, Heyeti İlimiye'ler ve Millî Eğitim şuraları geliştirilen programlara yön vermiştir. Bu etkenlerden birisi de Türkiye'ye gelerek incelemelerde bulunan yabancı uzmanların sunmuş oldukları raporlardır. Bunlardan Alfred Kühne ve Omar Buyse, mesleki ve teknik eğitimi ele almış, iş okullarının açılması tavsiyelerinde bulunmuşlardır (Kalkan;2019). John J. Rufı ise ortaöğretime ve ortaöğretim kurumlarındaki program uygulamalarına ilişkin raporlar sunmuştur.

John J. Rufı, 1952 yılında, ortaöğretimdeki en önemli sorunun, ülkede uyarıcı ve yol gösterici nitelikte bir eğitim felsefesinin belirlenmesi sorunu olduğunu; bunun yanında, ortaokul ve lise programlarının o yaşlardaki çocuklar için olduğca yüklü sayılabileceğini; ortaöğretimde bireysel ayrılıkların dikkate alınması gerektiğini dile getirmiştir. Öte yandan, Ellsworth Tompkins'de yine 1952'de, özellikle ortaöğretim programının daha esnek düzenlenmesinin gerekliliğini; ortaöğretim amaçlarının daha somut biçimde belirlenmesini ve tek amacın yükseköğrenime hazırlanmak olmamasının önemini vurgulamıştır (Sözer;1996).

1954 Yılı Lise Programı ve Ders Çizelgesi

1954 yılın Lise Programı Talim Terbiye Kurul Başkanlığı tarafından düzenlenerek 836 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yayınlanmış olup bu programın ön gördüğü ders çizelgesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 95. 1954 Yılı Lise Ders Çizelgesi

DERSLER	I. Sınıf	II. Sınıf	III. Sınıf	
			Fen Kolu	Edebiyat Kolu
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	3	6
Psikoloji	-	2	-	-
Felsefe, Mantık ve Sosyoloji	-	-	3	6
Tarih	2	2	2	3
Coğrafya	2	2	1	2
Matematik	5	5	7	2
Tabiat Bilgisi	3	2	1	-
Fizik	3	3	3	2
Kimya	3	3	3	2
Yabancı Dil	5	5	5	5
Beden Eğitimi	1	1	1	1
Askerlik	1	1	1	1
Resim Müzik				
İkinci Yabancı Dil (Seçime Tabi)	2	2	2	2
Toplam	32	32	32	32

Kaynak: MEB; 1954, 836 Sayılı Tebliğler Dergisi

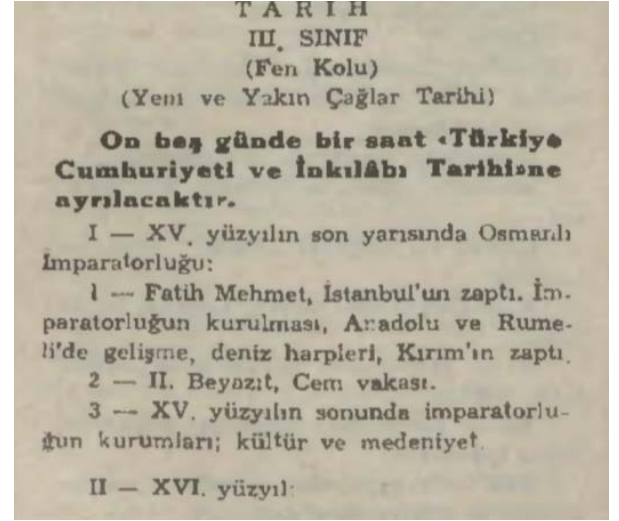
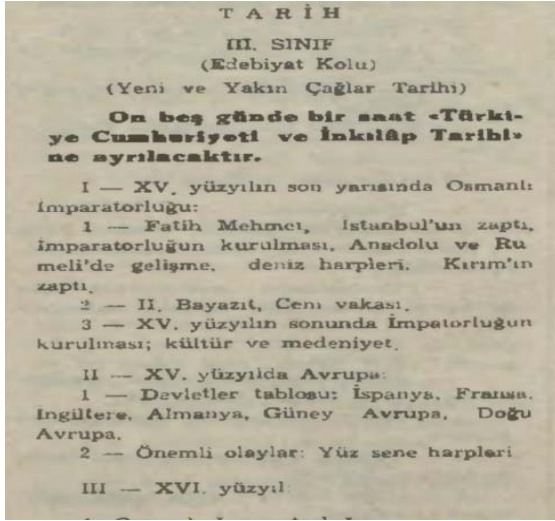
Ortaöğretimin süresine ilişkin yapılan açıklamalarda; 1954-1955 ders yılından itibaren liselerde üç yıllık program tatbik edileceği ve dört yıllık programdan üç yıllık programa intikal edeceği belirtilmektedir. Bununla birlikte son sınıfın Edebiyat ve Fen Kollarında resim öğrencilerinin haftada 1 saat Sanat Tarihi dersi göreceği Fen Kolunda 2 saat Sosyolojiye 1 saat Mantık'a, Edebiyat Kolunda 2 saat Sosyolojiye 2 saat Felsefe 2 Saat Mantık dersi olacağı da açıklanmıştır. Ayrıca Tarih dersinde her üç sınıf için on beş günde bir 1 saat Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi'ne ayrılması gerektiği,

I. ve II. Sınıflarda Türk Dili ve Edebiyatı dersinde haftada 3 saat Okumaya 2 saat Kompozisyona ayrılacaktır. Edebiyat Kolu için haftada 5 saat okuma 1 saat Kompozisyon

Fen Kolu için Haftada 2 saat Okuma 1 saat Kompozisyona ayrılacaktır. Bu açıklamalara göre Türk Dili ve Edebiyat dersinde okuma ve yazma becerilerine ağırlık verilmiştir.

Askerlik Dersi'nin amacı da açıklanmıştır. Bu amaç, top yekün harbin meydana getirdiği milli savunmanın, millet, devlet ve vatandaşlara tevcih ettiği vazifeleri öğretmek, milli savunma şuur ve kültürünün tesis ve inkişafını sağlamaktır. Top yekün ile olan ilgisinin gerektirdiği kadar genel bilgi vermek hedefini taşımaktadır (MEB;1954). Bu ders uzun yıllar uygulanan ve daha sonra kaldırılan Milli Güvenlik dersidir.

1954 yılındaki programlarda derslerle ilgili açıklamalar bulunmakta program konu listesi özelliği taşımaktadır. Aşağıda programdan örnek verilmiştir.

Kaynak: MEB, 816 Sayılı 1954 Tarihli Tebliğler Dergisi

1954 ve 1955 ve 1956 yılı ders çizelgelerinde çok fazla değişiklik olmamasına rağmen 1956 yılında görülen önemli değişiklik liselerde üçüncü sınıfta ayrılan fen ve edebiyat şubeleri, bu yıldan itibaren ikinci sınıftan ayrılmaya başlanmıştır (Ünal ve Ünal;2010). 1956 programı bir yıl uygulandıktan sonra, 1957 yılında yeniden ele alınmıştır.

1957 Yılı Programı: En Uzun Süre Uygulamada Kalan Program

1956 yılında, liselerin süreleri tekrar 3 yıla indirilmesi ile yeniden program değiştirilmiştir. Bir yıl sonra 1957 yılında hazırlanan program, **1957-1973** en uzun süreyle uygulamada kalan program özelliğini taşımaktadır(Cicioğlu; 1985).

Tablo 96. 1957 Yılı Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	Sınıflar					Toplam	
	I.	II.		III.		Fen	Edebiyat
		Fen	Edebiyat	Fen	Edebiyat		
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	5	5	6	14	16
Psikoloji	-	2	2	-	-	2	2
Felsefe, Mantık ve Sosyoloji	-	-	-	3	6	3	6
Tarih	2	2	2	2	3	6	7
Sanat Tarihi	-	-	2	-	1	-	3
Coğrafya	2	2	2	1	2	5	6
Matematik	5	6	4	8	3	19	12
Tabiat Bilgisi	3	2	2	1	-	6	5
Fizik	3	3	2	4	2	10	7
Kimya	3	3	2	3	1	9	6
Yabancı Dil	5	4	5	4	5	13	15
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	3	3
Millî Savunma	1	1	1	1	1	3	3
Mecburi Seçmeli Dersler	2	2	2	1	1	5	5
Seçmeli Ders Din Bilgisi	1	1	1	-	-	2	2
Toplam	33	33	33	34	32	98	100

Kaynak: Cicioğlu; 1985, Aktaran: Bağdatoğlu;2020

1956 yılında karar verilen öğrencilerin belli alanlara yönelmesinin II. Sınıftan itibaren olması 1957 yılı programında görülmektedir. Diğer programlardan diğer bir Mecburi Seçmeli Ders ve Seçmeli Din Bilgisi dersinin yer almış olmasıdır. Askerlik dersi Millî Savunma dersi olarak değiştirilmiştir. Haftalık ders çizelgesinde tüm sınıflar ve kollar için ağırlıklı olan ders Türk Dili ve Edebiyatı dersidir. Daha sonra Matematik ve Yabancı Dil dersi gelmektedir. Ayrıca Fen Kolunun II. Sınıfında görülen 6 saat Matematik ders saati III. sınıfta 8 Saate çıkmıştır.

1974 Lise Programı: Millî Eğitim Temel Kanunu ve Ders Geçme ve Kredi Modelinin Deneme Çalışmaları

Bu dönemin Türk Millî Eğitim Sistemi bakımından en önemli özelliği 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile Türk Millî Eğitim Sistemi yeniden düzenlenmesi olmuştur. Günümüzde de geçerli olan kanunda; Türk Millî Eğitimin genel ve özel amaçları, ilkeleri, yapısı, eğitim kademelerinde uygulanacak programlar ve amaçları ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. 1739 Sayılı kanunun akabinde 1974 yılında düzenlenen IX. Millî Eğitim Şurasını Millî Eğitim Temel Kanunu şekillendirmiştir. Ayrıca bu dönemde Türk Millî Eğitim Sisteminde ilk defa sınıf geçme modeline alternatif olarak Ders Geçme ve Kredi Modeli oluşturulmuştur. Bu model 1974-1978 yılları arasında deneme niteliğinde uygulanmıştır (Model ilgili ayrıntılı bilgi “Ders Geçme ve Kredi Modeli başlığı altında verilmiştir.). Bu doğrultuda bir yandan deneme okulların programları ve haftalık ders çizelgeleri oluşturulmuş bir taraftan da deneme okulları dışında okullar için program ve ders çizelgeleri hazırlanmıştır. Dokuzuncu Millî Eğitim şûrasında, bir önceki şûrada alınan yöneltme programları ile ilgili kararlar kabul edilmiş, bu programlara ait dersler ve amaçları belirlenmiştir. Şûrada alınan kararlar doğrultusunda izleyen yıllarda ortaöğretim programlarında bir bütünleşmeye gidilmiştir. Ortaöğretimin amaç ve görevlerini yerine getirebilmesi için ortaöğretim kurumlarında; 1. Yükseköğretime hazırlayan programlar 2. Hem mesleğe hem de yükseköğretime hazırlayan programlar 3. Hayata ve iş alanlarına hazırlayan programlar düzenlenir. Öğrenciler, ortaöğretimde, istek ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda bu programlardan birine yönelerek yetişme olanağı bulurlar. Ortaöğretimde çeşitli programlar, öğrencilerin istek ve kabiliyetleri yönünden olan bireysel farklılıklarına ve yönelecekleri alanın özelliklerine cevap vermek üzere,

1. Bütün programlar için ortak dersler
2. Yükseköğretime hazırlayan özel dersler
3. Seçmeli veya mesleki derslerden oluşur.

Ortak dersler, her programda her öğrenci için zorunlu olan derslerdir. Özel dersler öğrenciyi, ilerde gireceği yüksek öğrenim dalına yönelten ve ona bu yönde gelişme ve derinleşme

olanağı veren, yalnız ilgili programlardaki öğrenciler için alınması gereken derslerdir. Öğrenci yüksek öğrenime girmek istiyorsa, söz konusu özel dersleri almayabilir. Seçmeli dersler veya meslek dersleri belli bir programa girmiş olan öğrencinin ortak ve özel dersler dışında seçtiği derslerdir. Ortaöğretimde çeşitli programların düzenlenmesinde dersler arasında "aynılık" yerine "denklik" ilkesi uygulanır (MEB;1974).

1974 Lise Öğretim Programı-Bütün Programlar İçin Ortak Dersler

Dokuzuncu Şûra kararları arasında bulunan “ortaöğretimde yıllık ders çeşidinin azaltılması ve derslerin teksifi olarak okutulması” kararı doğrultusunda iki ders dağıtım çizelgesi taslağı oluşturulmuştur (Cicioğlu;1985, Aktaran: Bağdatoğlu;2020).

Tablo 97. 1974 Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

Dersler	Sınıflar					Üç Yıllık Toplam	
	IX	X		XI		Fen	Edebiyat
		Fen	Edebiyat	Fen	Edebiyat		
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	5	3	6	12	16
Matematik	5	5	4	7	2	17	11
Yabancı Dil	4	4	4	4	5	12	13
Tarih	2	2	2	2	3	6	7
Coğrafya	2	2	2	1	2	5	6
Tabiat Bilgisi	3	2	2	1		6	5
Fizik	3	3	2	4	2	10	7
Kimya	3	3	2	3	1	9	6
Felsefe, Mantık ve Sosyoloji	-	-	-	3	6	3	6
Sanat Tarihi	-	-	2	-	1		3
Psikoloji	-	2	2	-	-	2	2
Ahlak	1	1	1			2	2
Beden Eğitimi	1	1	1	1	1	3	3
Millî Güvenlik	1	1	1	1	1	3	3
Din Bilgisi	(1)	(1)	(1)	-	-	(2)	(2)
Toplam	30(31)	30(31)	30(31)	30	30	92	92
Seçmeli Dersler	2	2	2	1	1		
Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar	3	3	3	3	3		

Kaynak: MEB; 1974, 1797 Sayılı Tebliğler Dergisi

Bu programda bir önceki programdan farklı olarak lise birinci ve ikinci sınıflarda okutulmak üzere ahlak dersi yer almış, edebiyat kolunun ikinci sınıfında okutulan yabancı dil dersinin ders saati beşten dörde indirilmiştir (Bağdatoğlu;2020). Ayrıca Rehberlik ve Eğitsel Çalışmalar eklenmiştir.

1978 Yılı Programlar ve Haftalık Ders Çizelgesi

1978 lise ders programında küçük değişiklikler dışında 1970 lise ders programının tekrar uygulamaya koyulmuş olduğunu söylemek mümkündür (Bağdatoğlu;2020)

Tablo 98. 1978 Yılı Lise Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	Sınıflar				
	IX.	X.		XI.	
		Fen	Edebiyat	Fen	Edebiyat
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	5	3	6
Psikoloji	-	2	2	-	-
Felsefe, Mantık ve Sosyoloji	-	-	-	3	6
Ahlak	1	1	1	1	1
Tarih	2	2	2	3	3
Sanat Tarihi	-	-	2	-	1
Coğrafya	2	2	2	1	2
Matematik	5	5	4	7	2
Tabiat Bilgisi	3	2	2	-	-
Fizik	3	3	2	4	2
Kimya	3	3	2	3	1
Yabancı Dil	4	4	4	4	5
Beden Eğitimi	2	1	1	1	1
Millî Güvenlik	-	1	1	1	1
Turizm ve Sanat Eğitimi	2	2	2	2	2
Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Toplam	32(33)	32(33)	32(33)	33 (34)	33 (34)
Seçmeli Dersler	2	2	2	2	2
Rehberlik ve Eğitici Çalışmalar	3	3	3	3	3

Kaynak: MEB;1978, 2003 Sayı Tebliğler Dergisi

1970 yılı lise ders programından farklı olarak lise birinci sınıf programından millî güvenlik dersi kaldırılmış, beden eğitimi dersi ise iki saatten bir saate indirilmiştir. Lise üçüncü sınıf fen ve edebiyat şubelerinin programına birer saat ahlak dersi ve isteğe bağlı din bilgisi dersi eklenmiştir; yine üçüncü sınıf fen şubesi programında bir önceki programda iki saat olan tarih dersi üç saate çıkarılmıştır. Turizm ve sanat eğitimi dersi bütün sınıflar için programa eklenmiştir (Bağdatoğlu;2020).

1978 Modern Fen ve Matematik Programı Uygulayan Liseler

1924-1983 yılları arasındaki program uygulamalarında Edebiyat ve Fen kollarına yer verilmiştir. 1971-1972 öğretim yılından başlayarak da ayrıca, Klasik-Modern Matematik ve Fen programı uygulayan lise programları bulunmaktadır (Sözer;1996). Dolayısıyla geliştirilen her program çalışmasında bu programlara uygun haftalık ders çizelgeleri hazırlanmaktadır.

1985 yılına kadar süren bu uygulamaya örnek oluşturması bakımından MEB;2003 Tarihli, 1978 Sayılı Tebliğler Dergisi'nde yer alan ve Modern Fen ve Matematik Programı Uygulayan Liselere ait Ders çizelgesi aşağıda verilmiştir.

Tablo 99. 1978 Yılı Modern Fen ve Matematik Programı Uygulayan Liselerde Haftalık Ders Çizelgesi

Dersler	Sınıflar					
	IX	X		XI		
		Fen	Edebiyat	Fen	Tabii Bilimler	Edebiyat
Türk Dili ve Edebiyatı	5	5	6	2	2	6
Yabancı Dil	4	4	4	4	4	4
Coğrafya	4	-	-	-	-	-
Tarih	2	2	2	3	3	3
Sanat Tarihi	-	-	2	-	-	2
Psikoloji	-	2	2	-	-	-
Felsefe Grubu (Felsefe, Mantık ve Sosyoloji)	-	-	-	3	3	6
Ahlak	1	1	1	1	1	1
Millî Güvenlik	-	1	1	1	1	1
Matematik	5	5	3	8	2	-
Biyoloji	-	-	-	-	6	6
Kimya	-	-	-	6	6	-

Fizik	-	7	-	-	-	-
Fen Bilgisi	4	-	6	-	-	-
Beden Eğitimi	2	2	2	1	1	1
Turizm ve Sanat Eğitimi	2	2	2	2	2	2
Seçmeli Ders	2	-	-	-	-	-
Din Bilgisi (İsteğe Bağlı)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)	(1)
Toplam	31(32)	31(32)	31(32)	31(32)	31(32)	31(32)
Ek Seçmeli Dersler	2	2	2	2	2	2
Rehberlik ve Eğitici Çalışmalar	3	3	3	3	3	3

Kaynak: MEB; 1978, 2003 Sayılı Tebliğler Dergisi

Modern programları uygulayan kurumlarda geometri ve matematik birlikte verilirken fizik programında az sayıda konunun derinlemesine işlenmesine önem verilmiştir. Modern fen programlarında liselerin ilk sınıflarında fizik, kimya ve biyoloji dersleri 'fen bilgisi ve fiziksel bilimlere giriş' adı altında tek bir derste toplanmıştır (Doğan;1999, Aktaran: Bağdatoğlu; 2020).

Klasik Liselerde bulunmayan Tabii Bilimler kolunda öğrenciler seçimlik olarak ya Matematik yada Jeoloji alacaktır. Seçmeli Dersler; okulun ve çevrenin olanaklarına göre IX. sınıfta seçilen ders yada dersler sonraki yıllarda da ek seçmeli dersler arasında devam edebilecektir (MEB;2003) şeklinde açıklanmıştır.

1980-2000 Yılları Arasında Program Çalışmaları ve Haftalık Ders Çizelgeleri

1980'li yıllarda program geliştirme çalışmalarının tekrar ağırlık kazandığı görülmektedir (Ünal ve Ünal;2010). Özellikle 1985 yılında kapsamlı program geliştirme faaliyetleri yürütülmüştür. Modern programlardan vazgeçilmesinden sonra yeni bir öğretim programı geliştirmek için Millî Eğitim Bakanlığınca kurulan komisyonların çalışmaları neticesinde yeni ders kitapları hazırlanmıştır (Ünal, Coştu ve Karataş; 2004). Ders kitaplarına dayalı olarak ders programları oluşturulmuş bu yeni programların amaç, hedef ve içerikleri 1985 yılında yayınlanmıştır (Bağdatoğlu;2020).

1985 Yılı Klasik-Modern Fen Programı Farkının Kaldırılması

1985 Tarihli 2196 Sayılı ve 16 nolu kararla Lise ve Dengi okullarda okutulan Klasik-Modern fen programı farkının kaldırılması ve buna göre düzenlenen "Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi" kabul edilerek yayınlanmıştır (MEB;1985)

Tablo 100. 1985 Yılı Lise Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

Dersler	Sınıflar					
	IX. Sınıf	X. Sınıf			XI. Sınıf	
		Fen	Edebiyat	Matematik	Fen	Edebiyat
Türk Dili ve Edebiyatı	5	4	6	3	3	6
Psikoloji	-	2	2	-	-	-
Felsefe Grubu	-	-	-	3	3	6
Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	1	1	1	1	1
Tarih	2	2	2	2	2	2
T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	1	1	1	2	2	2
Sanat Tarihi	-	-	2	-	-	1
Coğrafya	2	2	2	2	2	2
Matematik	5	6	3	7	3	2
Biyoloji	3	-	2	-	4	-
Fizik	3	4	2	4	3	2
Kimya	3	3	2	3	4	2
Yabancı Dil	5	4	4	3	3	4
Beden Eğitimi	2	2	2	1	1	1
Millî Güvenlik Bilgisi	-	1	1	1	1	1
Turizm Dersi	-	-	-	1	1	1
Sağlık Bilgisi	1	1	1	1	1	1
Seçmeli Dersler	2	2	2	1	1	1
Toplam	35	35	35	35	35	35
Rehberlik ve Eğitici Çalışmalar	3	3	3	3	3	3

Kaynak: MEB; 1985 Tarihli ve 2196 Sayılı Tebliğler Dergisi

Bu programla birlikte ahlak ve din bilgisi dersleri birleştirilerek din kültürü ve ahlak bilgisi adı altında verilmeye başlanmış, turizm ve sanat eğitimi dersinin adı turizm dersi olarak değiştirilmiştir. T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük dersi ile sağlık bilgisi derslerine de programda yer verilmiştir (Bağdatoğlu;2020).

Türk Dili ve Edebiyatının IX. sınıf ile X. ve XI. Edebiyat kollarında 2 saati Kompozisyona, diğer sınıflarda 1 saati kompozisyona, diğer saatler Dil ve Edebiyat çalışmalarına ayrılacağına

ve Seçmeli derslerde sınıf açılabilmesi için en az 15 öğrencinin o dersi seçmesi gerektiğine (MEB;1985) yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

1991-1995 yılı Ders Geçme ve Kredi Modeli'nin Uygulanması

1991 yılına gelindiğinde daha önce denenen ancak uygulanmayan ders geçme ve kredi modelinin uygulanmasına karar verilmiştir. 29.08.1991 tarihli ve 10 nolu karar Tebliğler dergisi Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğinin karar ekinde belirtilen şartları taşıyan ve istekli olan ortaöğretim kurumlarında uygulanması kabul edilmiştir (Model Ders Geçme ve Kredi Modeli başlığı altında ayrıntılı bir şekilde verilmiştir).

1998 Ortaöğretim Programı ve Ders Çizelgeleri

1998 yılında MEB, yeni bir düzenleme yapmış Sınıf Geçme-Alan Seçme Sistemini 1995-1996 öğretim yılından itibaren uygulamaya koymuştur.

1998 yılında lise haftalık ders çizelgesinde; Genel Lise ve Fen Lisesinin Haftalık Ders Çizelgesi verilmiştir. Bunun nedeni; 1998 Anadolu Öğretmen Liseleri, Bir Kısım Derslerini Yabancı Dil İle Yapan Liselerde (Anadolu Liseleri) ve Yabancı Dil Ağırlıklı Liselerin (Süper Liseler) Genel Liseler için belirlenmiş altı alan bakımından benzerlik göstermesidir. Aradaki farklılıklar ise açıklanmıştır. Fen liselerinde ise alan ayrımı olmadığı için haftalık ders dağıtım çizelgesi ayrıca verilmiştir.

1998 Yılı Öğretim Programlarında; ortaöğretim programları bütün alanlar için ortak genel kültür derslerini, alan derslerini, alan seçmeli derslerini ve seçmeli dersleri içerecek şekilde yayınlanmıştır. Bu programlar derslerin alınışı, öğrencinin seçmekte serbest olduğu alanlar ve bölümler yönüyle kredili sisteme benzemektedir (Ünal, Coştu ve Karataş; 2004). Genel Liselerde, Bir Kısım Derslerini Yabancı Dil İle Yapan Liselerde (Anadolu Liseleri) ve Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler (Süper Liseler) ve Anadolu Öğretmen Liselerinde;

- Fen Bilimleri Alanı,
- Sosyal Bilimler Alanı,
- Türkçe-Matematik,
- Yabancı Dil,
- Sanat (Resim),
- Sanat (Müzik) ve
- Spor

olmak üzere altı alan bulunmaktadır. Bu yaklaşım ile öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre ders almalarının önemsendiği görülmektedir. Bu alanlarda Genel Liselerde Ortak Genel Kültür Dersleri ve saatleri aynı olup alan dersleri ve alan seçmeli derslerinde da farklılaşmaktadır. Ortak Genel Kültür dersleri tüm alanlar için alınması zorunlu olan derslerdir.

Tablo 101. 1998 Yılı Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Fen Bilimleri Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati	
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2	
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2	
	Matematik	5					
	Biyoloji	2					
	Fizik	2					
	Kimya	2					
	Sağlık Bilgisi	2					
	Yabancı Dil	4					
	Beden Eğitimi	2					
	TOPLAM	28		8		9	
	ALAN DERSLERİ			Biyoloji	2	Biyoloji	3
				Fizik	4	Fizik	4
			Kimya	3	Kimya	3	
			Matematik	5	Matematik	5	
			Geometri	2			
TOPLAM			16		15		
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Psikoloji	2	Geometri	4	
			Biyoloji Uygulamaları	2	Biyoloji Uygulamaları	2	
			Fizik Uygulamaları	2	Fizik Uygulamaları	2	
			Kimya Uygulamaları	2	Kimya Uygulamaları	2	
			Analitik Geometri	2	Analitik Geometri	2	
			Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4	
			Bilgisayar	2	Bilgisayar	2	
					Mantık	2	
					Sosyoloji	2	
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			6		6		

SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	İnsan İlişkileri	1	Araştırma Teknikleri	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1
	Standardizasyon ve Kalite	1	Bilgi Teknolojisi	2	İnsan İlişkileri	1
	İkinci Yabancı Dil	2	Çevre ve İnsan	2	Jeoloji	2
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Jeoloji	2	Astronomi ve Uzay Bilimleri	2
	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Astronomi ve Uzay Bilimleri	2	Bilgi Teknolojisi	2
	Bilgisayar	2	Bilim Tarihi	2	İkinci Yabancı Dil	2
	Trafik Bilgisi	1	İkinci Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2
		Takviyeli Yabancı Dil	2			
Alınabilecek Ders Saati Toplamı	4		2		2	
Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1	
TOPLAM	33		33		33	

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Fen Bilimleri alanı için diğer programa göre kendi alanlarına uygun olarak uygulamalı fizik, uygulamalı kimya gibi alan seçmeli derslere yer verilmiştir. Ayrıca seçmeli dersler arasında ikinci yabancı dil seçeneği de sunulmuştur. Alan seçmeli dersler X. Sınıfta 16 XI. Sınıfta ise 15'tir.

Tablo 102. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Sosyal Bilimler Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				
	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		28		8		9
ALAN DERSLERİ			Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
			Genel Türk Tarihi	3	Osmanlı Tarihi	3
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	3	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	3
			Ülkeler Coğrafyası	3	Mantık	2
			Psikoloji	2	Sosyoloji	2
TOPLAM			14		13	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Sanat Tarihi	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
			Dil Bilim	2	Dil Bilim	2
			Türk Edebiyatı Tarihi	2	Turizm	2
			İslam Tarihi	2	Matematik	4
			Matematik	2	Geometri	2
			Geometri	2	Felsefe Tarihi	2
			Yabancı Dil	4	Sanat Tarihi	2
			Bilgisayar	2	Türk	2

				Edebiyatı Tarihi		
				Yabancı Dil	4	
				Bilgisayar	2	
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			6		6	
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	İnsan İlişkileri	1	Çevre ve İnsan	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1
	Standardizasyon ve Kalite	1	Bilim Tarihi	2	İnsan İlişkileri	1
	İkinci Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	2	Bilgi Teknolojisi	2
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2	Kütüphanecilik	1
	Hızlı Okuma Teknikleri	1			İkinci Yabancı Dil	2
	Bilgisayar	2			Takviyeli Yabancı Dil	2
	Trafik Bilgisi	1				
	Alınabilecek Ders Saati Toplamı			4		4
		Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik
TOPLAM		33		33		

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Sosyal Bilimler alanında alan seçmeli ders sayısı X. sınıfta 14 XI. sınıfta 13'tür. Fen alanına göre düşüktür. Psikoloji dersi sosyal bilimler alanına uygun olarak alan dersleri arasında verilmiştir.

Tablo 103. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Türkçe-Matematik Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				
	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		28		8		9
ALAN DERSLERİ			Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
			Psikoloji	2	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	3
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	2	Matematik	5
			Matematik	5	Geometri	2
			Geometri	2		
TOPLAM			14		13	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Türk Edebiyatı Tarihi	2	Türk Edebiyatı Tarihi	2
			Analitik Geometri	2	Güzel Konuşma ve Yazma	2
			Genel Türk Tarihi	3	Hızlı Okuma Teknikleri	1
			Güzel Konuşma ve Yazma	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük (Seminer)	1
			Hızlı Okuma Teknikleri	1	Geometri	2

		Dil Bilim	2	Dil Bilim	2	
		Yabancı Dil	4	Mantık	2	
		Bilgisayar	2	Sosyoloji	2	
				Osmanlı Tarihi	3	
				Yabancı Dil	4	
				Bilgisayar	2	
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			6		6	
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Çevre ve İnsan	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
	İnsan İlişkileri	1	Bilim Tarihi	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1
	Standardizasyon ve Kalite	1	Turizm	2	Kütüphanecilik	1
	İkinci Yabancı Dil	2	İnsan İlişkileri	1	İnsan İlişkileri	1
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Kütüphanecilik	1	Çevre ve İnsan	2
	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Bilgi Teknolojisi	2	Hukuk	2
	Bilgisayar	2	İkinci Yabancı Dil	2	İstatistik	2
	Trafik Bilgisi	1	Takviyeli Yabancı Dil	2	Bilgi Teknolojisi	2
					İkinci Yabancı Dil	2
					Takviyeli Yabancı Dil	2
	Alınabilecek Ders Saati Toplamı	4		4		4
		Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik
TOPLAM		33		33		33

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Yukarıdaki program incelendiğinde bir önceki programda ortak genel kültür dersleri arasında yer alan psikoloji dersinin Türkçe-matematik alanının alan dersleri arasında yer aldığı görülmektedir. Sağlık bilgisi dersi ise tekrar ayrı bir ders olarak okutulmaya başlanmıştır. Haftalık toplam ders saati 30 saatten 33 saate çıkarılmıştır.

Tablo 104. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Yabancı Dil Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				
	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		28		8		9
ALAN DERSLERİ			Yabancı Dil	8	Yabancı Dil	8
			Dil Bilim	2	Dil Bilim	2
TOPLAM			10	10		
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
			İkinci Yabancı Dil	4	İkinci Yabancı Dil	4
			Takviyeli Yabancı Dil	4	Takviyeli Yabancı Dil	4
				3	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	3
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)			
			Güzel Konuşma ve Yazma	2	Osmanlı Tarihi	3
			Genel Türk Tarihi	3	Sosyoloji	2
			Psikoloji	2	Mantık	2
			Bilgisayar	2	Bilim ve Teknoloji	1
					Bilgisayar	2
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			10	9		
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2
	Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
	Çevre ve	2	Beden	2	Beden	2

İnsan		Eğitimi		Eğitimi	
İnsan İlişkileri	1	Turizm	2	Turizm	2
Standardizasyon ve Kalite	1	İnsan İlişkileri	1	Çevre ve İnsan	2
İkinci Yabancı Dil	2	Halk Bilim	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1
Takviyeli Yabancı Dil	2	Grupla Çalışma Teknikleri	2	Halk Bilim	2
Hızlı Okuma Teknikleri	1	Kütüphanecilik	1	Kütüphanecilik	1
Bilgisayar	2	Hızlı Okuma Teknikleri	1		
Trafik Bilgisi	1				
Alınabilecek Ders Saati Toplamı	4		4		4
	Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik
TOPLAM	33		33		33

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 105. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Sanat (Resim)Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				
	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		28		8		9
ALAN DERSLERİ			Resim	6	Resim	6
			Sanat Tarihi	2	Sanat Tarihi	2
TOPLAM				8		8
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Matematik	2	Sanat Etkinliklerini İzleme	1
			Geometri	2	Yazı Sanatı	2
			Edebi Metinler	3	Halk Bilimi	2
			Halı Deseni Tasarımı	2	Edebi Metinler	3
			Fotografi	2	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	2
			Psikoloji	2	Matematik	2
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	3	Osmanlı Tarihi	3
			Genel Türk Tarihi	3	Sosyoloji	2
			Yazı Sanatı	2	Mantık	2
			Kütüphanecilik	1	Yabancı Dil	4
		Yabancı Dil	4	Bilgisayar	2	
		Bilgisayar	2	Bilgisayar	2	

Alınabilecek Ders Saati Toplamı		12		11
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Müzik	2
	Müzik	2	Beden Eğitimi	2
	Çevre ve İnsan	2	Bilgi Teknolojisi	2
	İnsan İlişkileri	1	Turizm	2
	Standardizasyon ve Kalite	1	İnsan İlişkileri	1
	İkinci Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	2
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Hızlı Okuma Teknikleri	1
	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Turizm	2
	Bilgisayar	2	İkinci Yabancı Dil	2
	Trafik Bilgisi	1	Takviyeli Yabancı Dil	2
	Alınabilecek Ders Saati Toplamı	4	4	4
	Rehberlik	1	Rehberlik	1
TOPLAM	33	33	33	

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 106. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi-Sanat (Müzik) Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati	
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	
	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2	
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2	
	Matematik	5					
	Biyoloji	2					
	Fizik	2					
	Kimya	2					
	Sağlık Bilgisi	2					
	Yabancı Dil	4					
	Beden Eğitimi	2					
	TOPLAM	28		8		9	
	ALAN DERSLERİ			Müzik	6	Müzik	6
				Edebi Metinler	3	Edebi Metinler	3
TOPLAM				9		9	
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			Müzik Tarihi	2	Müzik Tarihi	2	
			Sanat Tarihi	2	Sanat Tarihi	2	
			Halk Bilim	2	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	3	
			Grupla Çalışma Teknikleri	2	Sanat Etkinliklerini İzleme	2	
			Edebi Sanatlar	3	Matematik		
			Psikoloji	2	Osmanlı Tarihi	3	
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	3	Sosyoloji	2	
			Matematik		Mantık	2	
			Genel Türk Tarihi	3	Kütüphanecilik	1	
			Kütüphanecilik	1	Bilim ve Teknoloji	1	
			Bilim ve Teknoloji	1	Takviyeli Yabancı Dil	4	

		Yabancı Dil	4	Bilgisayar	2		
		Bilgisayar	2				
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			11		10		
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Müzik	2	
	Müzik	2	Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2	
	Çevre ve İnsan	2	Çevre ve İnsan	2	Güzel Konuşma ve Yazma	2	
	İnsan İlişkileri	1	Fotografi	2	Ülkeler Coğrafyası	3	
	Standardizasyon ve Kalite	1	Güzel Konuşma ve Yazma	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1	
	İkinci Yabancı Dil	2	Turizm	2	İnsan İlişkileri	1	
	Takviyeli Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	2	Turizm	2	
	Hızlı Okuma Teknikleri	1	Takviyeli Yabancı Dil	2	İkinci Yabancı Dil	2	
	Bilgisayar	2			Takviyeli Yabancı Dil	2	
	Trafik Bilgisi	1					
	Alınabilecek Ders Saati Toplamı			4		4	
		Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1
	TOPLAM		33	33		33	

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 107. 1998 Genel Lise Haftalık Ders Çizelgesi Spor Alanı

DERS KATEGORİLERİ	IX. SINIF	Ders Saati	X. SINIF	Ders Saati	XI. SINIF	Ders Saati
ORTAK KÜLTÜR DERSLERİ	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Tarih	2	Tarih	2	T.C.İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
	Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
	Matematik	5				
	Biyoloji	2				
	Fizik	2				
	Kimya	2				
	Sağlık Bilgisi	2				
	Yabancı Dil	4				
	Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		28		8		9
ALAN DERSLERİ			Beden Eğitimi	2	Beden Eğitimi	2
			Spor	6	Spor	6
			Biyoloji	2		
	TOPLAM			10		8
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ			İnsan Anatomisi	2	Antrenman Bilgisi	2
			Spor ve Beslenme	1	Spor Yönetimi ve Organizasyon	2
			Spor Psikolojisi	2	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası	3
			Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	3	Sanat Tarihi	2
			Sanat Tarihi	2	Edebi Metinler	3
			Matematik	2	Matematik	2
			Geometri	2	Müzik	2
			Müzik	2	Geometri	2
			Genel Türk Tarihi	3	Halk Oyunları	2
			Psikoloji	2	Osmanlı Tarihi	3
		Edebi Metinler	3	Mantık	2	

		Yabancı Dil	4	Sosyoloji	2		
		Bilgisayar	2	Yabancı Dil	4		
				Bilgisayar	2		
Alınabilecek Ders Saati Toplamı			10		11		
SEÇMELİ DERSLER	Resim	2	Resim	2	Resim	2	
	Müzik	2	Grupla Çalışma Teknikleri	2	Turizm	2	
	Çevre ve İnsan	2	Turizm	2	Demokrasi ve İnsan Hakları	1	
	İnsan İlişkileri	1	Güzel Konuşma ve Yazma	2	İnsan İlişkileri	1	
	Standardizasyon ve Kalite	1	İkinci Yabancı Dil	2	Fotoğrafi	2	
	İkinci Yabancı Dil	2	Takviyeli Yabancı Dil	2	Çevre ve İnsan	2	
	Takviyeli Yabancı Dil	2	Trafik Bilgisi	1	İkinci Yabancı Dil		
	Hızlı Okuma Teknikleri	1			Takviyeli Yabancı Dil	2	
	Bilgisayar	2			İlk Yardım	1	
	Alınabilecek Ders Saati Toplamı	4		4		4	
		Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik	1
	TOPLAM		33		33	33	

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

1998 ortaöğretim programı ve haftalık ders çizelgeleri incelendiğinde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun programların oluşturulduğu ve seçtikleri programlar doğrultusunda alanları ile ilgili derinlemesine bilgi edinmelerinin sağlanmaya çalışıldığını söylemek mümkündür. Bunun dışında bir önceki programdan farklı olarak bir değişiklik çok fazla söz konusu değildir.

Tablo 108. 1998 Fen Liseleri Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ	Hazırlık Sınıfı	Ders Saati	IX. Sınıf	Ders Saati	X. Sınıf	Ders Saati	XI. Sınıf	Ders Saati
	Türkçe	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4	Türk Dili ve Edebiyatı	4
	Yabancı Dil	24	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	1
	Beden Eğitimi	2	Tarih	2	Tarih	2	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	2
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ			Coğrafya	2	Millî Güvenlik Bilgisi	1	Felsefe	2
			Matematik	5	Yabancı Dil	4	Yabancı Dil	4
			Geometri	2				
			Biyoloji	4				
			Fizik	4				
			Kimya	4				
			Sağlık Bilgisi	1				
			Yabancı Dil	6				
			Beden Eğitimi	2				
TOPLAM		30		37		12		13
					Biyoloji	3	Biyoloji	3
					Fizik	4	Fizik	4
ALAN DERSLERİ					Kimya	4	Kimya	3
					Matematik	5	Matematik	5
					Geometri	2	Geometri	2
					Analitik Geometri	2	Analitik Geometri	2
TOPLAM						20		19
					Psikoloji	2	İleri Biyoloji	4
					Biyoloji Uygulamaları	2	İleri Fizik	4
					Fizik Uygulamaları	2	İleri Kimya	4
					Kimya Uygulamaları	2	İleri Matematik	4
ALAN SEÇMELİ DERSLERİ					Matematik Uygulamaları	2	Biyoloji Uygulamaları	1
					Takviyeli Yabancı Dil	2	Fizik Uygulamaları	1
					Bilgisayar	2	Kimya Uygulamaları	1
							Matematik Uygulamaları	1
							Mantık	2
							Sosyoloji	2
							Takviyeli	2

				Yabancı Dil		Bilgisayar	
Alınabilecek Ders Saati				6		6	
Toplamı							
		Resim	2	Resim	2	Resim	2
		Müzik	2	Müzik	2	Müzik	2
		Bilgisayar	2	Araştırma Teknikleri	2	Beden Eğitimi	2
			Çevre ve İnsan	2	Türkiye Coğrafyası (Fiziki)	2	Demokrasi ve İnsan Hakları
			İnsan İlişkileri	2	İnsan İlişkileri	1	Türkiye Beşeri ve Ekonomik Coğrafyası
SEÇMELİ DERSLER			Standardizasyon ve Kalite	2	Bilim ve Teknoloji	1	İstatistik
			İkinci Yabancı Dil	2	Bilim Tarihi	2	Jeoloji
			Bilgisayar	2	Jeoloji	2	Astronomi ve Uzay Bilimleri
					Astronomi ve Uzay Bilimleri	2	İkinci Yabancı Dil
					İkinci Yabancı Dil	2	
					Trafik	1	
Alınabilecek Ders Saati		4		3		2	
Toplamı							
TOPLAM		34		40		40	
			Rehberlik	1	Rehberlik	1	Rehberlik

Kaynak: MEB;1998, 2492 Sayılı Tebliğler Dergisi

Fen Liseleri, Anadolu Öğretmen Liseleri, Bir Kısım Derslerini Yabancı Dil İle Yapan Liselerde (Anadolu Liseleri) ve Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler (Süper Liseler) ve Anadolu Öğretmen Liselerinde Hazırlık Sınıfı Bulunan liselerdir. 24 saat yabancı dil, 4 saat Türkçe 2 saat beden eğitimi olmak üzere 30 saat ders ayrılmıştır. Hazırlık sınıflarının seçmeli dersler ile birlikte toplam ders saati ise 34'tür. Bir Kısım Derslerini Yabancı Dil İle Yapan Liselerde (Anadolu Liseleri) ve Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler (Süper Liseler) IX. Sınıflarda ortak genel kültür derslerinden farklı genel liselerdeki tüm alanlarda yabancı dil dersinin 4 saat bu liselerde ise 8 saat olmasından kaynaklı toplam 32 ders saati ayrılmıştır. Genel liselerin X. sınıfları ortak genel kültür dersi toplam 8 saattir. Diğer liselerde ise 12'dir. Aradaki farkın nedeni genel liselerde yabancı dil dersinin olmamasıdır. Benzer durum XI. sınıflara da söz konusudur.

Genel liselerde belirtilen fen, sosyal, Türkçe-matematik, yabancı dil, sanat (resim), sanat (müzik) ve spor alanı için alan dersleri ve alan seçmeli dersleri ve ders saatleri örtüşmekte yalnız genel liselerde alan seçmeli dersler arasında 4 saat yabancı dil dersi bulunmaktadır.

Genel liselerde tüm altı alan için toplam ders saati 33 iken diğer liselerde 37'dir. Anadolu Öğretmen liselerinde alan dersleri grubunda yer alan eğitim bilimine giriş, eğitim yönetimi gibi eğitim bilimleri derslerinden kaynaklı toplam 40 saat ders bulunmaktadır.

Fen liselerinde fen, sosyal, Türkçe-matematik, yabancı dil, sanat (resim), sanat (müzik) ve spor alanı bulunmamaktadır.

2000 Yılı ve Sonrası Ortaöğretim Program Geliştirme Çalışmaları

2003 Yılı Sosyal Bilimler Liselerinin Açılışı

2003 yılında Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı ilk Sosyal Bilimler Lisesi açılmıştır. Ortaöğretimin genel amaçları ile birlikte sosyal bilimler ve edebiyat alanında nitelikli bilim insanı yetiştirmek amacı ile Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 236 nolu kararı 2003 tarihli ve 2553 sayılı Tebliğler Dergisinde Sosyal Bilimler Lisesi Hazırlık Sınıfı Haftalık Ders Çizelgesinin, 2003-2004 Öğretim Yılından itibaren uygulanmak üzere yayınlanmıştır.

Tablo 109. Sosyal Bilimler Lisesi Hazırlık Sınıfı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ	HAZIRLIK SINIFI	Haftalık Sayısı	Ders Saati
ORTAK GENEL KÜLTÜR DERSLERİ	Türkçe		4
	İngilizce		16
	İkinci Yabancı Dil		4
	Fen Bilgisi		2
	Sosyal Bilgiler		2
	Bilgisayar		2
	Beden Eğitimi		2
	TOPLAM		32
SEÇMELİ DERSLER	Bilgi Kuramı		2
	Latince		2
	İspanyolca		2
	İtalyanca		2
	Türk Lehçeleri		2
	Matematik		2
	Resim		2
	Müzik		2
	Alınabilecek Ders Saati Sayısı		4
	TOPLAM		36
	Rehberlik		1

Kaynak: MEB;2003, 2553 Sayılı Tebliğler Dergisi

Sosyal Bilimler Liselerinin ders çizelgesi incelendiğinde, İngilizce, ikinci yabancı dil, Latince, İtalyanca, İspanyolca gibi çok çeşitli yabancı dil seçeneğinin sunulmuş olduğu görülmektedir. İspanyolca ve Latince derslerinin programı hazırlanmamıştır. Tebliğler dergisinde yapılan açıklamada; bu derslere ait programlar hazırlanıncaya kadar zümre öğretmenler kurulunca

hazırlanan programların uygulanacağı belirtilmiştir. Türk Lehçeleri dersinde: Azerbaycan, Gökoğuz (Gagavuz), Kazak, Kırgız, Özbek, Tatar ve Türkmenistan Türkçe'lerinden birinin okutulacağı açıklanmıştır.

2005 Yılı ve 2009, 2010, 2013, 2014 ve 2017 Program Geliştirme Çalışmaları, Okul Tür Çeşitliliğinin Azaltılması ve Haftalık Ders Çizelgeleri

2005 Yılı: Davranışçı Yaklaşımından Bilişsel ve Yapılandırmacı Bir Yaklaşım

1950'li yıllarla birlikte eğitim sistemimizin felsefesinde/paradigmasında *üzeyde bir kırılma* görülür. Birçok eğitimci yetiştirilmek ya da yüksek lisans, doktora öğrenimi için ABD'ye gönderilmeye başlanır. Bu eğitimcilerimiz yurda geri döndüklerinde *davranışçılık/behaviorizm* eğitim sistemine önerirler ve yerleştirirler. Davranışçılık 2000'li yıllara kadar artarak sürer. 90'lı yılların sonuna gelindiğinde Millî Eğitim sistemimizde ikinci bir kırılma daha gündeme gelir. Bu kırılmanın esas adımını 2004 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, hem ilköğretim hem de ortaöğretim programlarının geliştirilmesi amacıyla başlatılan çalışmalar oluşturmakta ve program felsefesinde davranışçılığın yerine *oluşturmacılık/construktivizm/yapılandırmacılık* almaktadır (Hesapçıoğlu; 2009)

2005 programlarında 1940'lardan beri ilk kez öğretim programları uluslar arası kıyaslama yapılarak bütünsel olarak ele alınmıştır. Dünya ile entegrasyon ve Avrupa Birliği standartları dikkate alınmıştır. Oluşturulan felsefenin bir sonucu olarak tüm dersler için ortak beceriler saptanmıştır. Her bir dersin 12 yıllık ilk ve orta öğretim için kavram analizleri yapılmıştır. Dersler sınıf seviyelerine göre kavram analizlerine tabi tutulduğu gibi, dersler arası karşılaştırmalar da yapılmış ve tüm dersler birbirleriyle ilişkilendirilmiş ve ara disiplinler programlara yerleştirilmiştir. Davranış ifadesi yerine bilgi, beceri, anlayış ve tutumları içeren kazanımlar kullanılmıştır. Programlar, etkinliklerle zenginleştirilerek öğretmen merkezli olmaktan, öğrenci merkezli hâle getirilmiştir. Ölçme değerlendirme anlayışında sonuca dayalı bir anlayış yerine, süreci de değerlendiren bir anlayışa geçilmiştir. Türkçeye duyarlılık tüm derslerin ana becerisi hâline getirilmiştir (Ünal ve Ünal;2010). Genel olarak programlarda yenilik getirci bir bakış açısı bulunmaktadır. Öğrenciyi daha fazla merkeze alan ve geleneksel yöntemlerden farklı yöntemler öneren bir yapısının olduğu gözlenmektedir (Aşkar ve diğerleri; 2005).

2005 yılında görülen önemli görülen bir diğer değişiklik; bu tarihten önceki programlar Talim Terbiye Kurulunca hazırlanırken 2005 yılından itibaren programların ilgili genel müdürlüklerce hazırlanmasıdır. Nitekim Tebliğler Dergisi; Karar Sayısı: 193, Karar Tarihi: 14/07/2005, Konu: Millî Eğitim Bakanlığı Orta Öğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesine ilişkin yapılan açıklamada bu durum görülmektedir. Kurulumuzun 07/06/2005 tarih ve 184 sayılı Kararı

gereğince, ilgili Genel Müdürlüklerce hazırlanarak Kurulumuzda görüşülen; Lise, Anadolu Lisesi, Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Anadolu İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Anadolu Meslek Lisesi, Teknik Lise, Anadolu Teknik Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi ve Anadolu Sağlık Meslek Lisesi haftalık ders çizelgelerinin 2005-2006 Öğretim Yılından itibaren 9. sınıftan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere ekli örneklerine göre kabulü, Söz konusu liselere ait uygulanmakta olan haftalık ders çizelgelerinin 2005-2006 Öğretim Yılından itibaren kademeli olarak uygulamadan kaldırılması, kararlaştırıldı.

2005 ortaöğretim programları 2005-2006 öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere kademeli olarak ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır. Haftalık ders çizelgelerinde 2010 yılından itibaren liselerde uygulanan, Türkçe-Matematik, Sosyal Bilimler gibi alanlar kaldırılmıştır.

Okul Tür Çeşitliliğinin Azaltılması

2005 yılında "Orta Öğretimin Yeniden Yapılandırılması"na ilişkin Talim ve Terbiye Kurulunun 07.06.2005 tarih ve 184 sayılı kararı ile her kademede kaynak israfını önlemek, işlevselliği ile eğitim kalitesini artırmak amacıyla okul çeşitliliği azaltılarak program çeşitliliğini temel alan anlayış benimsenmiştir. Bu doğrultuda genel ortaöğretim ile ilgili eğitim kurumlarında görülen değişiklikler yıllara göre aşağıda verilmiştir:

2005 yılı;

- 1992-1993 eğitim ve öğretim yılında açılan öğrenim süresi 4 yıl olan ve süper lise adıyla bilinen Yabancı Dil Ağırlıklı Liseler 2005 yılından itibaren kademeli olarak Anadolu liselerine dönüştürülmüştür.
- Üç yıllık genel, meslekî ve teknik liselerin eğitim ve öğretim süresinin, 2005-2006 öğretim yılından itibaren 9. sınıftan başlamak üzere, kademeli olarak 4 yıla çıkarılmasına karar verilmiştir.

2008 Yılı;

Ortaöğretim yeniden yapılanması kapsamında, okul tür çeşitliliğinin azaltılması konulu 2008/81 nolu genelge ile;

- Tüm ortaöğretimdeki 79 olan okul çeşidi sayısının 15'e indirilmesi,
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı faaliyet sürdüren Anadolu güzel sanatlar ile spor liselerinin "Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi" adı altında birleştirilerek genel müdürlüğe bağlı 6 çeşit okul sayısının 5'e indirilmesi,

2010 Yılı;

- 2010/30 sayılı Genelge ile 2005-2006 eğitim ve öğretim yılından itibaren başlanan ve ortaöğretimde kalitenin artırılması, mesleki ve teknik eğitime daha fazla öğrencinin yönlendirilmesi amacıyla genel liselerin Anadolu lisesine dönüştürülmesine karar verilmiştir. 2013 yılında genel liselerin Anadolu lisesine dönüştürülmesi tamamlanmıştır.

2013 Yılı;

- 2013-2014 eğitim öğretim yılında Anadolu öğretmen liseleri 2014-2015 eğitim öğretim yılından itibaren fen lisesi, sosyal bilimler lisesi ya da Anadolu lisesine dönüştürülmüştür.
- 2018 yılında Güzel Sanatlar ve Spor Liselerinin Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlanması,

genel ortaöğretimde görülen başlıca değişimlerdir.

2005 Yılı haftalık ders çizelgeleri 2575 Sayılı, 2009 yılı ders çizelgeleri 2624 Sayılı, 2010 Yılı ders çizelgeleri 2635 Sayılı, 2013 Yılı ders çizelgeleri 2667 Sayılı, 2014 Yılı 2676 Sayılı 2017 Yılı ders çizelgeleri 2717 Sayılı Tebliğler dergisinde yer almaktadır.

2017 programı ve haftalık ders çizelgelerine "Günümüz Türk Eğitim Sistemi"nde yer verilmiş olup bu bölümde; 2005 yılında geliştirilen programı kademeli olarak uygulamaya geçildiği için ve 2009, 2010, 2013 yılı değişikliklerini de içermesinden dolayı, 2014 yılı haftalık ders çizelgelerinin alınması uygun görülmüştür. 2014 yılı haftalık ders çizelgeleri 2005, 2009, 2010,2013 çizelgeleri ile aradaki benzerlik ve farklılıkla karşılaştırılarak verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 110. 2014 Yılı Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		9.SINIF	10.SINIF	11.SINIF	12.SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	3	3	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	6	4	4	4	
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	1	1	1	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		35	32	19	16
	SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (2)	-	-	3
		SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2	2
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	(2)	(2)	(2)	(2)
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		İLERİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
		İLERİ FİZİK (2)	-	-	4	4
		İLERİ KİMYA (2)	-	-	4	4
		İLERİ BİYOLOJİ (2)	-	-	3	3
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	-
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	4
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
sosyal BİLİMLER		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	İŞLETME (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	EKONOMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	(1)	(1)	(1)	
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (4)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	H7. MUHAMMED'İN HAYATI (4)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(10)	(2)(10)	
	İKİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	
	YABANCI DİLLER EDEBİYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
SPOR VE	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (4)	2	2	2	2	

SOSYAL ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ MÜZİK (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
	SANAT TARİHİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
	DRAMA (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4	7	20	23
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014, 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 111. 2014 Yılı Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

DERSLER		HAZIRLIK SINIFI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAKDERSLER	TÜRKÇE	4	-	-	-	-	
	DİL VE ANLATIM	-	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	-	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	-	1	1	1	1	
	TARİH	-	2	2	-	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	-	2	2	-	-	
	MATEMATİK	3	6	6	-	-	
	FİZİK	-	2	2	-	-	
	KİMYA	-	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	-	3	3	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	-	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	-	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	20	6	4	4	4	
	İKİNCİ YABANCI DİL	4	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	-	1	1	1	1	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	-	1	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		33	35	32	19	16
	SEÇMELİDERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (2)	-	-	3	3
		SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2	2	
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	-	(2)	(2)	(2)	
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	-	(1)	(1)	(1)	
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ			TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
			İLERİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
			İLERİ FİZİK (2)	-	-	4	4
			İLERİ KİMYA (2)	-	-	4	4
			İLERİ BİYOLOJİ (2)	-	-	3	3
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
SOSYAL BİLİMLER			SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	-
			ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	4
			SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
			PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
			SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
			MANTIK (1)	-	-	2	2
			BİLGİ KURAMI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
			SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
			DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	-	(1)	(1)	(1)
			İŞLETME (1)	-	(2)	(2)	(2)
SEÇMELİDERSLER		İŞLETME (1)	-	(2)	(2)	(2)	
		İŞLETME (1)	-	(2)	(2)	(2)	
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	(1)	(1)	(1)	
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	(2)	(2)	(2)	
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	(2)	(2)	(2)	
		DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (4)	-	(2)	(2)	(2)
			HZ. MUHAMMED'İN HAYATI (4)	-	(2)	(2)	(2)
			TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)

	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2	-	-	-	(2)(8)	(2)(8)
YABANCI	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	-	(2)(4)	(2)(4)
DİLLER	VE ALMAN EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
EDEBİYATI	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SPOR	VE SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ (4)	-	(2)	(2)	(2)	(2)
SOSYAL						
ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	-	(2)	(2)	(2)	(2)
GÜZEL	SEÇMELİ MÜZİK (4)	-	(2)	(2)	(2)	(2)
SANATLAR	SANAT TARİHİ (1)	-	(2)	(2)	(2)	(2)
	DRAMA (1)	-	(1)	(1)	(1)	(1)
	ESTETİK (1)	-	(2)	(2)	(2)	(2)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ(1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		-	4	7	20	23
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	1
TOPLAM	DERS					
SAATİ		34	40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014 Tarihli ve 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 112. 2014 Yılı Anadolu Öğretmen Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

DERSLER		9. SINIF	10.SINIF	11.SINIF	12.SINIF
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	6	6	-	-
	FİZİK	2	2	-	-
	KİMYA	2	2	-	-
	BIYOLOJİ	3	3	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	BİRİNCİ YABANCI DİL	6	4	4	4
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	1	1	1	1
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	ÖĞRETMENLİK MESLEĞİNE GİRİŞ (1)	-	2	-	-
	TÜRK EĞİTİM TARİHİ (1)	-	-	-	1
	EĞİTİM PSİKOLOJİSİ (1)	-	2	-	-
EĞİTİM SOSYOLOJİSİ (1)	-	-	-	2	
ÖĞRETİM İLKE VE YÖNTEMLERİ (1)	-	-	3	-	
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		35	36	22	19
SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (2)	-	-	3	3
	DİL VE SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2	2
	ANLATIM DİKSİYON VE HİTABET (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	(2)	(2)	(2)	(2)
	TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
	MATEMATİK İLERİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
	VE İLERİ FİZİK (2)	-	-	4	4
	FEN İLERİ KİMYA (2)	-	-	4	4
	BİLİMLERİ İLERİ BIYOLOJİ (2)	-	-	3	3
	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	4
	SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
	PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
	SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
	MANTIK (1)	-	-	2	2
	SOSYAL BİLİMLER BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	İŞLETME (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
EKONOMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	(1)	(1)	(1)	
YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	

	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
DİN, AHLAK	KUR'AN-I KERİM (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
VE	HZ. MUHAMMED'İN HAYATI (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
DEĞERLER	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
YABANCI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(8)	(2)(8)
DİLLER	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
VE	ALMAN EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
EDEBİYATI	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SPOR VE	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
SOSYAL	SOSYAL ETKİNLİK (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
ETKİNLİK	GÖRSEL SANATLAR (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
GÜZEL	SEÇMELİ MÜZİK (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
SANATLAR	SANAT TARİHİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
	DRAMA (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4	3	17	20
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014 Tarihli ve 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 113. 2014 Yılı Sosyal Bilimler Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

DERSLER		Hazırlık Sınıfı	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF			
TÜRKÇE		4	-	-	-	-			
DİL VE ANLATIM		-	2	4	4	4			
TÜRK EDEBİYATI		-	3	4	4	4			
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ		-	1	1	1	1			
TARİH		-	2	4	3	-			
T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK		-	-	-	2	-			
ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ		-	-	-	-	4			
COĞRAFYA		-	3	2	4	4			
MATEMATİK		3	6	6	6	6			
FİZİK		-	2	2	-	-			
KİMYA		-	2	2	-	-			
BİYOLOJİ		-	3	3	-	-			
SAĞLIK BİLGİSİ		-	1	-	-	-			
FELSEFE		-	-	-	2	-			
BİRİNCİ YABANCI DİL		20	6	3	3	3			
İKİNCİ YABANCI DİL		4	2	2	2	2			
ORTAK DERSLER	BEDEN EĞİTİMİ		2	-	-	-			
	BEDEN EĞİTİMİ/GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK		-	2	2	-	-		
	TRAFİK VE İLK YARDIM		-	-	-	-	1		
	SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI		-	-	2	2	2		
	PSİKOLOJİ		-	-	-	2	-		
	SOSYOLOJİ		-	-	-	2	2		
	MANTIK		-	-	-	-	2		
	OSMANLI TÜRKÇESİ		-	-	2	2	2		
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		33	35	39	39	37		
	SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	VE SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (1)	-	(2)	-	-	(2)	
			SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (1)	-	(1)	-	-	(1)	
			DİKSİYON VE HİTABET(1)	-	(1)	-	-	(1)	
		MATEMATİK VE BİLİMLERİ	FEN	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	-	(1)	-	-	(1)
				SEÇMELİ TARİH (1)	-	(2)	-	-	(2)
SEÇMELİ COĞRAFYA (1)			-	(2)	-	-	(2)		
SEÇMELİ PSİKOLOJİ (1)			-	(2)	-	-	(2)		
SEÇMELİ MANTIK (1)			-	(2)	-	-	(2)		
SEÇMELİ SOSYOLOJİ (1)			-	(2)	-	-	(2)		
BİLGİ KURAMI (1)			-	(1)	-	-	(1)		
SEÇMELİ FELSEFE (1)			-	-	-	-	(1)(2)		
SOSYAL BİLİMLER			DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	-	(1)	-	-	(1)	
			İŞLETME (1)	-	(2)	-	-	(2)	
		EKONOMİ (1)	-	(2)	-	-	(2)		
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	(1)	-	-	(1)		
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	(2)	-	-	(2)		
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	(2)	-	-	(2)		
		DİN, AHLAKKUR'AN-I KERİM (1)	-	(2)	-	-	(2)		

VE DEĞERLER HZ. MUHAMMED'İN HAYATI		-	(2)	-	-	(2)
(1)		-	(2)	-	-	(2)
TEMEL DİNÎ BİLGİLER (1)		-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (1)		-	(2)	-	-	(2)
YABANCI DİLLER	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (1)	-	(2)	-	-	(2)
EDEBİYATI	ALMAN EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
SPOR	VE SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ (1)	-	(2)	-	-	(2)
SOSYAL ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (1)	-	(2)	-	-	(2)
	SEÇMELİ MÜZİK (1)	-	(2)	-	-	(2)
	SANAT TARİHİ (1)	-	(2)	-	-	(2)
	DRAMA (1)	-	(1)	-	-	(1)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	-	(1)(2)	-	-	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		-	4	-	-	2
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		34	40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014 Tarihli ve 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 114. 2014 Yılı Fen Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

		9.	10.	11.	12.	
DERSLER		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	6	6	
	FİZİK	2	2	4	4	
	KİMYA	2	2	4	4	
	BİYOLOJİ	3	3	3	3	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	7	3	3	3	
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ/GÖRSEL	2	2	2	2	
	SANATLAR/MÜZİK	-	-	-	1	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	35	30	34	31	
	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (3)	-	-	3	3
DİL VE ANLATIM		SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (3)	-	-	2	2
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	(2)	(2)	(2)	(2)
MATEMATİK VE FEN		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		MATEMATİK UYGULAMALARI (3)	-	2	2	2
		BİLİM (FİZİK, KİMYA, BİYOLOJİ) UYGULAMALARI (3)	-	3	3	3
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	
SOSYAL BİLİMLER		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-		4
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
		İŞLETME (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
		EKONOMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
		GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	(2)	(2)	(2)	

DİN, AHLAK VE DEĞERLER	HZ. MUHAMMED'İN HAYATI (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
	KUR'AN-I KERİM (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
YABANCI DİLLER EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (3)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
	ALMAN EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
	SOSYAL ETKİNLİK (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
	SEÇMELİ MÜZİK (4)	(2)	(2)	(2)	(2)
	SANAT TARİHİ (1)	(2)	(2)	(2)	(2)
	DRAMA (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4	9	5	8
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014 Tarihli ve 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 115. 2014 Yılı Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi-Görsel Sanatlar

		9.	10.	11.	12.	
DERSLER		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	4	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	3	3	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	.	-	2	-	
	YABANCI DİL	3	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	
	MÜZİK	1	1	1	1	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	.	-	-	1	
	DESEN ÇALIŞMALARI	2	4	4	4	
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	2	4	4	4	
	ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE	1	4	4	-	
	MÜZE EĞİTİMİ	-	-	1	-	
	SANAT TARİHİ	-	-	-	2	
	GRAFİK TASARIM	-	-	3	4	
	DRAMA	-	1	-	-	
	TÜRK RESİM HEYKEL SANATI	-	-	-	2	
	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI	-	-	-	2	
	ESTETİK	-	-	2	-	
	SANAT ESERLERİNİ İNCELEME	-	-	-	2	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		35	39	33	32
	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM-	-	-	3	3
		(2)	-	-	-	-
DİL VE ANLATIM		SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2	2
DİKSİYON VE HİTABET (1) (1)		(1)	-	(1)	(1)	
OSMANLI TÜRKÇESİ (3) (2)		(2)	-	(2)	(2)	
TEMEL MATEMATİK (2)		-	-	(2)	(2)	
İLERİ MATEMATİK (2)		-	-	(6)	(6)	
İLERİ FİZİK (2)		-	-	4	4	
İLERİ KİMYA (2)		-	-	4	4	
İLERİ BİYOLOJİ (2)		-	-	3	3	
ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)		(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)	
SEÇMELİ TARİH (1)		-	-	4	-	
ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)		-	-	-	4	
SEÇMELİ COĞRAFYA (2)		-	-	4	4	
PSİKOLOJİ (1)		-	-	2	2	
SOSYOLOJİ (1)		-	-	2	2	
MANTIK (1)	-	-	2	2		

	BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	(1)(2)
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	-	(1) (1)
	İŞLETME (1)	(2)	-	(2) (2)
	EKONOMİ (1)	(2)	-	(2) (2)
	GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	-	(1) (1)
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	-	(2) (2)
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	-	(2) (2)
	KUR'AN-I KERİM (3)	(2)	-	(2) (2)
DİN, AHLAK VE HZ. MUHAMMED'İN DEĞERLER	HAYATI (3)	(2)	-	(2) (2)
	TEMEL DİNÎ BİLGİLER (2)	(1)(2)	-	
	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)		-	(2)(4) (2)(4)
YABANCI DİLLER EDEBİYATI	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI VEDİL (2)		-	(2)(4) (2)(4)
	ALMAN EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
SPOR SOSYAL ETKİNLİK	VE SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ (3)	(2)	-	(2) (2)
	SOSYAL ETKİNLİK (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ MÜZİK (3)	(2)	-	(2) (2)
	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	(1)(2) (1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		4	-	6 7
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1 1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40 40

Kaynak: MEB; 2014, 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 116. 2014 Yılı Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi-Müzik

DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2	
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1	
	TARİH	2	2	-	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	4	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	3	3	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-	
	FELSEFE	-	-	2	-	
	YABANCI DİL	3	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR	1	1	1	1	
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1	
	MÜZİKSEL İŞİTME OKUMA VE YAZMA	2	4	4	4	
	PIYANO	1	2	2	2	
	TÜRK VE BATI MÜZİĞİ ÇALGILARI	1	2	2	2	
	TÜRK MÜZİĞİ KORO EĞİTİMİ	-	2	2	2	
	BATI MÜZİĞİ KORO EĞİTİMİ	-	2	2	2	
	DRAMA	-	1	-	-	
	MÜZİĞE GİRİŞ	1	-	-	-	
	MÜZİK BİÇİMLERİ	-	-	-	1	
ORTAK DERSLER	TÜRK MÜZİĞİ ÇALGI TOPLULUKLARI	-	-	2	2	
	BATI MÜZİĞİ ÇALGI TOPLULUKLARI	-	-	2	2	
	BATI MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	1	-	
	GELENEKSEL TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ	-	-	-	1	
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK	-	-	1	-	
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ	-	-	-	1	
	ÇALGI BAKIMI VE ONARIMI	-	-	-	1	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	35	39	33	32	
	SEÇMELİ DERSLER	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (2)	-	-	3	3
		DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2
		DİKSİYON VE HİTABET (1) (1)	-	-	(1)	(1)
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3) (2)	-	-	(2)	(2)
		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		İLERİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		İLERİ FİZİK (2)	-	-	4	4
		İLERİ KİMYA (2)	-	-	4	4
		İLERİ BİYOLOJİ (2)	-	-	3	3
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
SOSYAL BİLİMLER	SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	-	
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	4	

	SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
	PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
	SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
	MANTIK (1)			2	2
	BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
	DEMOKRASİ VE İNSAN				
	HAKLARI (1)	(1)	-	(1)	(1)
	İŞLETME (1)	(2)	-	(2)	(2)
	EKONOMİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	-	(1)	(1)
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER				
	(1)	(2)	-	(2)	(2)
	KUR'AN-I KERİM (3)	(2)	-	(2)	(2)
DİN, AHLAK VE HZ. MUHAMMED'İN					
DEĞERLER	HAYATI (3)	(2)	-	(2)	(2)
	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ BİRİNCİ				
	YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
YABANCI	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI				
DİLLER	VEDİL (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
EDEBİYATI	ALMAN EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
SPOR	VE SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ				
SOSYAL	(3)	(2)	-	(2)	(2)
ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ GÖRSEL				
GÜZEL	SANATLAR (3)	(2)	-	(2)	(2)
SANATLAR	SANAT TARİHİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	BİLGİ VE İLETİŞİM				
BİLİŞİM	TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI	4	-	6	7
	REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	1	1
	TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40

Kaynak: MEB; 2014, 2676 Sayılı Tebliğler Dergisi

Tablo 117. 2014 Yılı Spor Lisesi Haftalık Ders Dağıtım Çizelgesi

		9.	10.	11.	12.
DERSLER		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF
	DİL VE ANLATIM	2	2	2	2
	TÜRK EDEBİYATI	3	3	3	3
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	1	1	1	1
	TARİH	2	2	-	-
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	2	-
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	6	4	-	-
	FİZİK	2	2	-	-
	KİMYA	2	2	-	-
	BİYOLOJİ	3	3	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ	1	-	-	-
	FELSEFE	-	-	2	-
	YABANCI DİL	3	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	1	1	1	1
	TRAFİK VE İLK YARDIM	-	-	-	1
	TEMEL SPOR EĞİTİMİ	4	-	-	-
	İNSAN ANATOMİSİ	2	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ BİLİMİNE GİRİŞ	1	-	-	-
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ	-	1	-	-
	SPOR	-	8	8	8
	SPOR FİZYOLOJİSİ	-	2	-	-
	ANTREMAN BİLGİSİ	-	-	2	-
	SPOR KAZALARINDAN KORUNMA VE İLK YARDIM	-	2	-	-
	SPOR MASAJI	-	1	-	-
	SPOR TESİSLERİ VE MALZEME BİLGİSİ	-	-	1	-
	SPOR PSİKOLOJİSİ	-	-	2	-
	SPOR VE BESLENME	-	-	2	-
	TÜRK SPOR TARİHİ	-	-	2	-
	ÖZEL ALAN ÇALIŞMASI	-	-	2	4
	SPOR YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONU	-	-	-	2
	SPOR SOSYOLOJİSİ	-	-	-	2
	EĞİTSEL OYUNLAR	-	-	-	2
	RİTİM EĞİTİMİ VE DANS	-	-	-	2
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	35	38	32	30
	SEÇMELİ DİL VE ANLATIM (2)	-	-	3	3
	SEÇMELİ TÜRK EDEBİYATI (2)	-	-	2	2
	DİKSİYON VE HİTABET (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	(2)	-	(2)	(2)
	TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
	İLERİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
	İLERİ FİZİK (2)	-	-	4	4
	İLERİ KİMYA (2)	-	-	4	4
	İLERİ BİYOLOJİ (2)	-	-	3	3
	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)

	SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	4	
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	4
	SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	4	4
	PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
	SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
	MANTIK (1)	-	-	2	2
SOSYAL BİLİMLER	BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ FELSEFE (1)	-	-	-	(1)(2)
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	İŞLETME (1)	(2)	-	(2)	(2)
	EKONOMİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	-	(2)	(2)
DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (4)	(2)	-	(2)	(2)
	MUHAMMED'İN HAYATI (4)	(2)	-	(2)	(2)
	TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
YABANCI DİLLER EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
	ALMAN EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
	İNGİLİZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
	FRANSIZ EDEBİYATI (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	(2)	-	(2)	(2)
	SEÇMELİ MÜZİK (4)	(2)	-	(2)	(2)
	SANAT TARİHİ (1)	(2)	-	(2)	(2)
	DRAMA (1)	(1)	(1)	(1)	(1)
BİLİŞİM	BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİSİ (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI	4	1	7	9
	REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	1	1
	TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40

2009 ve 2010 yılında haftalık ders çizelgelerinde seçmeli dersler listesi ayrı olarak verilmiştir. Özellikle 2010 yılında üç grup halinde seçmeli ders imkânı sunulmuştur. Tebliğler Dergisinde yapılan açıklamalarda; Seçmeli dersler, ortaöğretim öğrencilerinin ilgi ve istekleri ile hedefledikleri yükseköğretim programlarını dikkate alarak seçebilecekleri dersler olup öğrenciler bu dersleri, haftalık ders saati sayılarını belirterek seçebileceklerdir.

-1. grup seçmeli derslere genel liseler, Anadolu liseleri, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liseleri ve Anadolu öğretmen liselerinin haftalık ders çizelgelerinde de yer verilmiştir. Bu nedenle söz konusu liselerin öğrencileri 1. gruptan ayrıca ders seçemeyeceklerdir.

-Genel liseler, Anadolu liseleri, hazırlık sınıfı bulunan Anadolu liseleri ve Anadolu öğretmen liselerinin haftalık ders çizelgelerinde seçmeli dersler arasında “diğer seçmeli dersler”e de yer verilmiştir. Bu okulların öğrencileri “diğer seçmeli dersler”e ayrılan ders saati kadar 2. grup seçmeli dersler arasından ders seçeceklerdir.

- 3. grup seçmeli dersler, 1. ve 2. grup seçmeli dersler arasında yer almayan güzel sanatlar ve spor liselerine ait dersler ile mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarının alan/dal derslerinden oluşur.

-Seçmeli dersler arasında programı tek olanlar, öğretim süresi boyunca bir kez seçilebilecektir. Birbirinin devamı olan derslerin seçiminde, öğrencinin öğrenimini gördüğü öğretim programının bir üstü olan programın uygulanması esastır. Ancak okulun imkânları ile öğrencilerin istekleri ve hazır bulunuşluk düzeyleri dikkate alınarak sorumluluk velilerine ait olmak üzere bulunduğu sınıf seviyesindeki öğretim programı uygulanabilir. Öğrenciler bir alt sınıfta okudukları seçmeli dersi ve/veya saatini bir üst sınıfta değiştirebilirler.

- Sosyal bilimler liselerinin 10, 11 ve 12. sınıf öğrencileri, buldukları sınıfa ait haftalık ders çizelgelerinde bulunan dersleri seçmeli ders olarak seçemezler. MEB; 2010

Tabloda ders isimlerinin yanında parantez içinde yer alan sayılar, bu derslerin kaç kez alınabileceğini, sınıflara göre parantez içinde verilen sayılar ise (parantez içindeki ders saatlerinden sadece biri seçilmek üzere) derslerin haftalık ders saatlerini ifade etmektedir.

2013 yılı fen bilimleri (fizik, kimya, biyoloji ve matematik) öğretim programları MEB ve TÜBİTAK işbirliği ile hazırlanmıştır. 2012-2013 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde dokuz alanda toplam 44 seçmeli ders seçeneği sunulmuştur Bu dersler 2013-2014 eğitim öğretim yılında da aynen uygulanmıştır. Bir önceki programda 30 olan haftalık toplam ders saati sayısı 37'ye çıkarılmıştır. 2014-2015 eğitim öğretim yılında ortaöğretimde sekiz alanda toplam 40 seçmeli ders seçeneği sunulmuştur. Bir önceki programda ayrı alanlar halinde bulunan matematik ve fen bilimleri alanlarının birleştirilmesiyle dokuz olan alan sayısı sekize inmiş, Türkçe, temel spor eğitimi, çağdaş dünya sanatı ve estetik dersleri uygulamadan kalkmış, seçmeli geometri dersi yerine de temel matematik dersi eklenmiştir. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi 19. Millî Eğitim Şûrası kararları doğrultusunda iki saate çıkarılmış, Osmanlı Türkçesi dersi de aynı iûra kararlarına uygun olarak seçmeli dersler arasına eklenmiştir. Bir önceki programda 37 olan haftalık toplam ders saati sayısı 35'e indirilmiştir (Bağdatoğlu;2020)

KADEMELERARASI GEÇİŞ

Ortaöğretime Geçiş

Cumhuriyetin ilk dönemlerinde ilk okuma yazmaya ağırlık verilmiş, ortaokula ve liselere geçişler öğrenci sayısının azlığından dolayı sınavsız olmuştur. Bununla birlikte Osmanlı'dan kalan Rüştiyeler ve İdadiler, 3 yıllık ortaokul ve 3 yıllık lise haline getirilmişlerdir. 1923 tarihli I. Heyet-i İlmiye Toplantısı'nda ise Sultani adının lise olmasına karar verilerek, ortaöğretim iki devreli olmak üzere iki kademeye ayrılmıştır. Ortaokullar liselerin birinci devresi olduğu için doğrudan liselere geçiş olmuştur. 1938-1953 döneminde ise ilkokuldan itibaren bütün düzeylerde mezun sayılarının iki katından fazla artmasına karşın üst kademelerdeki kapasite artışının aynı oranda gerçekleşmediği için kademeler arası geçiş oranları, önceki döneme göre üç kademe de düşmüştür. Diğer bir ifade ile artan ilkokul ve ortaokul mezunları ile lise ve ortaokul sayısı aynı hızda yaygınlaşmamıştır (Akyüz;1994, Binbaşıoğlu; 2015, Küçüker; 2017). 1949 yılında 63 ilden sadece 37'sinde lise bulunmaktadır (Küçüker; 2017). 1950'li yıllardan itibaren ise ortaöğretime geçişte sınav faktörü yavaş yavaş etkisini artırmaya başlamıştır.

1955 Türkiye'de ortaöğretim kurumlarının çeşitlenmesinde ve sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarının ortaya çıkışında önemli bir tarihtir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında başlayan Soğuk Savaşın ülkeler arasında teknoloji ve bilim yarışına dönüşmesiyle, Türkiye'de de bilim ve teknoloji alanında nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesi amacıyla bir takım girişimlerde bulunulmuştur (Gür, Çelik ve Coşkun; 2013). Bu girişimlerden biri öğrencilere bilimsel bir perspektif kazandırma, teknolojik ve bilimsel gelişmeleri takip etmek amacıyla açılan Maarif kolejleridir (Anadolu liseleri). Hazırlık sınıfları bulunan ve ilk defa yabancı dille eğitim veren (matematik, fen dersleri) Maarif Kolejleri, aynı zamanda sınava ve seçmeye dayalı kademeler arası geçişin ilk yapıldığı kurumlardır (Pura; 2020).

Türkiye'de sınavla öğrenci alan ortaöğretimin kurumlarının tarihi açısından ikinci önemli gelişme, fen liselerinin kurulmasıdır. 1964 yılında Ankara Fen Lisesi ilk fen lisesi olarak açılmış ve öğrencilerini sınavla almıştır (Gür, Çelik ve Coşkun; 2013). 1985'te Anadolu imam hatip, 1990'da Anadolu öğretmen liseleri kurularak, öğrencilerini sınavla almaya başlamışlardır. Anadolu liseleri ise 1999'a kadar öğrencilerini ilkokuldan itibaren kendi yaptıkları sınavla almıştır (Pura; 2020).

Diğer önemli gelişme ise 1997 ve 2012 yılları arasında gerçekleştirilmiştir. 1997 yılında 4306 sayılı yasanın çıkarılması ile birlikte sekiz yıllık zorunlu eğitim gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 8 yıllık kesintisiz eğitim uygulamaya konulmuştur. Bu dönemde ilkokul ve ortaokul birleştirilerek 8 yıl süreli ilköğretim okulları açılmıştır (MEB;2012, Küçüker; 2017).

Yaşanan gelişmeler doğrultusunda Farklı adlar altında (Fen Lisesi, Anadolu Lisesi vb.) yapılmakta olan lise giriş sınavları, 1998 yılında Orta Öğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı adı altında birleştirilmiştir. 1997-1998 eğitim-öğretim yılında, Anadolu ve fen liselerine giriş sınavının ismi de “Liselere Geçiş Sınavı” (LGS) olarak değiştirilmiştir (Pura; 2020). 1999-2004 yılları arasında uygulanan bu sınav ile resmi ve özel fen liseleri, Anadolu liseleri, Anadolu öğretmen liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, Anadolu teknik liseleri ve sağlık meslek liselerine öğrenci alınmıştır(Bağdatoğlu; 2020).

2003-2004 eğitim ve öğretim yılından itibaren ise OKS (Ortaöğretim Kurumları Sınavı) uygulanmış olup bu sınavla birlikte LGS kapsamındaki lise türleri ile birlikte polis kolejleri, özel okullar ve Devlet parasız yatılılık ve bursluluk sınavı da merkezi sınav sistemine dâhil edilmiştir (Aydoğan; 2008, Aykaç ve Atar; 2014).

OKS sonuçları için iki farklı puan türü hesaplanmıştır. Bunlardan biri Matematik-Fen (MF), diğeri Türkçe-Matematiktir (TM). Fen liselerine tercih yapabilmek için; OKS-TM ve OKS-MF puan türlerinden en az birinin 160 veya daha yüksek olması, diğerk okul türlerinden tercih yapabilmek için ise OKS-TM puanının 160 veya daha yüksek olması gerekmektedir. Öğrenciler sınavda aldıkları puanlara göre puan türlerinden en az birinin o yıl belirlenen seviyeden yüksek olması koşulu ile okul tercihi yapmışlardır Bu sisteme göre fen liselerine giriş için 6. ve 7. sınıflarda Türkçe, matematik ve fen bilgisi derslerinin sosyal bilimler liseleri için Türkçe, matematik ve sosyal bilgiler derslerinin her birinin yıl sonu notu ve bu derslerin yıl sonu notlarının ağırlıklı ortalamasının en az 4,00 olması şartı aranmıştır. (MEB; 2010a, Bağdatoğlu;2020).

2004–2005 öğretim yılında öğretim programları değiştirilmiş ve kademeli olarak yeni programlarla öğretime geçilmiştir. Yeni uygulanan programların bir gereği olarak, Orta Öğretim Kurumları Sınavının da (OKS) değiştirilmesine karar verilmiştir. Yeni öğretim programları doğrultusunda 2007–2008 eğitim öğretim yılında OKS uygulaması kaldırılarak süreç temelli Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi (OGES) kapsamında Seviye Belirleme Sınavları (SBS) uygulanmaya başlamıştır (MEB; 2007). Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde okulda verilen eğitimin önemini arttırmak adına merkezi sınav olarak ortaokulların her sınıf düzeyine yayılarak ağırlıklandırılmış Seviye Belirleme Sınavları (SBS) uygulamaya konulmuştur (Öztürk; 2014).

2008-2009 eğitim ve öğretim yılından itibaren öğrencilerin; 6, 7 ve 8. sınıflarda ders kesiminden sonra gireceği seviye belirleme sınav puanı ile yıl sonu başarı puanı ve davranış puanlarının belirlenen oranda toplamı ile elde edilen sınıf puanlarının, belirlenen oranda toplamından elde edilen ortaöğretime yerleştirme puanı esas alınmaya başlanmıştır (MEB;2010a). Ancak “öğrencilerin tavır, davranış ve yetenekleri ile ilgili olarak belirlenen

ölçütlere göre derslerine fiilen giren öğretmenlerin ayrı ayrı verecekleri puanların aritmetik ortalamasından sistem tarafından otomatik olarak elde edilen puan” olarak tanımlanan ve yerleştirmede %5 oranında etkisi olan davranış puanını Danıştay; ... *ilköğretimin 6, 7 ve 8. sınıflarında ders yılı sonunda yapılan seviye belirleme sınavlarının aslında öğrencilerin başarılarını yıllara yayan bir süreçte ölçerek, bu sonuçlara göre liselere yerleştirmek amacıyla yapıldığı düşünülürse, bu sınavlara katılacak olan 11–14 yaş grubundaki yetişme çağındaki çocukların, kişiliklerini oturtmaya çalıştıkları ve bu aşamada pek çok faktörden etkilendikleri davranışlarının, başarı ya da başarısızlık olarak değerlendirilmesi kamu yararına uygun bulunmamıştır.* gerekçesiyle davranış notunun liseye girişte etkili olmasının iptaline karar vermiştir (Danıştay, 2008a, 2008b).

Danıştayın kararından sonra 2010 yılında davranış notunun yerleştirme puanına katılması uygulaması kaldırılmış Atılğan (2018)ve2011 yılında yayınlanan yönerge ile sadece 8. sınıf sonunda uygulanmaya başlanmış, yılsonu başarı puanları ise ortaöğretime yerleştirme puanına eklenmeye devam etmiştir (Gür ve Çelik; 2009; Atılğan; 2018, Öztürk; 2014).

2012 yılına gelindiğinde örgün eğitim bakımından üçüncü kırılma yaşanmış 3 yıl olan liseler 2012-2013 eğitim öğretim yılından itibaren 11/4/2012 tarihli ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiş olan 30/3/2012 tarihli ve 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile bu kapsamda zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmış 4+4+4 eğitim sistemi ile birlikte lise eğitimi de zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır (Küçükler; 2017).

Yeni düzenleme ile birlikte, mevcut ortaöğretim kurumları ve geçiş sistemlerinde bir revizyon gündeme gelmiştir.

2013-2014 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği ve Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği’ni temel alarak hazırlanan Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi ile (MEB; 2014, 2676 sayılı Tebliğler Dergisi) Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG) uygulamaya konulmuştur. TEOG sınavı öğrencilerin okul notları ile okullarda yapılan bazı derslerin sınavlarının Bakanlıkça merkezî ve ortak bir şekilde yapılması esasına dayanmaktadır. Yönergeye göre; öğretim programları esas alınarak iki sınavı olan derslerin birinci, üç sınavı olanların ikinci sınavları ortak olarak yapılır. Sorular, programda belirlenen kazanımlar etrafında eleştirel düşünme, analiz yapma, problem çözme, sonuç çıkarma, yorumlama ve benzeri becerileri ölçecek şekilde hazırlanır. Bununla birlikte TEOG ile birlikte, yıl sonunda yapılan merkezî sınav/sınavlar yıl içerisinde yapılmaya başlanmış, öğrencilere telafi imkânı verilmiş, sınav kapsamındaki müfredat oldukça ayrıntılı bir şekilde tanımlanmıştır.

2013-2014 eğitim öğretim yılında uygulamaya koyulan merkezi sınav TEOG'a göre; ortak sınavlar, altı temel ders için 8. sınıfta öğretmen tarafından dönemsel olarak yapılan sınavlardan, iki yazılısı olan derslerden birincisi, üç yazılısı olan derslerden ikincisi olmak üzere yılda iki defa yapılmıştır (MEB; 2014). Türkçe, matematik, fen ve teknoloji, din kültürü ve ahlak bilgisi, T.C. inkılâp tarihi ve Atatürkçülük ile yabancı dil derslerinden yapılan bu ortak sınavlarda her test için doğru cevap sayıları esas alınarak ham puanlar bulunmuş, yanlış cevap sayısı doğru cevap sayısını etkilememiştir. Ortak sınavlar öğrencilerin kendi okullarında, iki okul gününde uygulanmıştır. Sınavlara katılmayan öğrenciler mazeretini belirten resmî belge veya velisinin izniyle telafi sınavlarına katılabilmıştır. 6, 7 ve 8. sınıfların yıl sonu başarı puanı 300 puan üzerinden, merkezi ortak sınavların puanı 700 puan üzerinden hesaplanmış, ortaöğretime yerleştirmeye esas puan bu ikisinin ortalaması alınarak 500 puan üzerinden hesaplanmıştır. Düz liselerin tamamının Anadolu lisesine dönüştürülmesi ile daha önce puanla öğrenci almayan okullar da puanla öğrenci almaya başlamıştır. Bu durumda öğrenciler bütün okulları en yüksek puandan en düşük puana doğru sıralayarak tercih işlemlerini gerçekleştirmişlerdir (Bağdatoğlu;2020).

1. Ağırlıklandırılmış ortak sınav puanı,
2. Sırasıyla 8, 7 ve 6 ıncı sınıflardaki yılsonu başarı puanı üstünlüğü,
3. Tercih önceliği,
4. Yerleştirmeye esas puanların eşit olması durumunda aşağıdaki öncelik sıralamasına göre yerleştirme yapılacaktır:
5. Okula özürsüz devamsızlık yapılan gün sayısının azlığı (MEB; 2014).

2017-2018 TEOG sınavı kaldırılmış ve yerineeğitim öğretim yılından itibaren liselere geçiş sistemi kapsamında Liselere Giriş Sınavı (LGS) uygulanmıştır. LGS'de ile ortaöğretime geçişte sınavın etkisinin azaltılması amaçlanmıştır. Bu amaçla MEB'in belirlediği sınav ile öğrenci alan okulların dışındaki ortaöğretim kurumlarına adrese dayalı yerleştirmelerin yapılması hedeflenmiştir (Aslan;2021)

2017-2018 eğitim öğretim yılından itibaren liselere geçiş sistemi kapsamında uygulanan Liselere Giriş Sınavı (LGS), sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, Anadolu imam hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programları ve özel program ve proje uygulayan ortaöğretim kurumlarına öğrenci seçmek amacıyla uygulanmaya başlanmıştır. Öğrenciler, LGS kapsamında aynı gün sabah ve öğle saatlerinde sözel bölüm ve sayısal bölüm olmak üzere oluşan iki farklı oturuma katılmaktadır. Merkezi sınavda (LGS) her ders için 8'inci sınıf öğretim programlarında belirlenmiş olan kazanımlar esas alınmıştır.

Sınav puanları;merkezî sınava katılacak olan öğrencilerin puanlarının hesaplanmasında; birçok işlem basamağı yürütölmektedir. İşlem basamakları sonucunda testlerin ağırlıklı standart puanları toplanarak, Toplam Ağırlıklı Standart Puan (TASP) bulunur. Hesaplanan Toplam Ağırlıklı Standart Puan, kendi içinde en küçüğü 100 ve en büyüğü 500 olan bir puan dağılımına dönüştürölmektedir.

1997-1998 yılından günümüze ortaöğretime geçişte beş merkezi sınav uygulanmış olup merkezi sınavların uygulandıkları eğitim ve öğretim yılları aşağıda verilmiştir.

- 1997-1998 ile 2002-2003 eğitim ve öğretim yılları arasında uygulanan Liselere Giriş Sınavı (LGS),
- 2004-2005 ile 2007-2008 eğitim ve öğretim yılları arasında Ortaöğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS)
- 2008-2009 ile 2011-2012 eğitim ve öğretim yılları arasında Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Sistemi (OGES) kapsamında Seviye Belirleme Sınavı (SBS)
- 2013-2014 ile 2006-2017 eğitim ve öğretim yılları arasında Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş Sınavı (TEOG)
- 2018 yılından itibaren uygulanmaya başlayan ve 2022'de devam eden Liselere Geçiş Sınavı (LGS)

Tablo 118. Ortaöğretime Geçişte Uygulanan Merkezi Sınavların Karşılaştırılması

Karşılaştırma Ölçütleri	MERKEZİ SINAVLAR						
	LGS	OKS	OGES (SBS)		TEOG	LGS	
Uygulamaya Başlandı ve Bittiği Tarih	1997-1998/ 2002-2003	2003- 2004/2007- 2008	2008-2009/2010-2011		Danıştay Kararı ile 2011-2012	2013-2014/ 2015-2016	2017-2018/----
Sınavın Yapılış Biçimi	Tek oturum	Tek oturum	Üç oturum		Tek oturum	İki Oturum	İki Oturum
Sınavın Kapsamı	8.sınıf Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler	8. sınıf Türkçe, Matematik, Fen Bilgisi ve Sosyal Bilgiler	6.7.8 inci sınıf Türkçe, Matematik, Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler (Sosyal Bilgiler/Atatürk İnkılabı ve İnkılap Tarihi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi) Yabancı Dil		8'inci sınıf Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil	8 inci sınıf Matematik, Türkçe, Fen ve Teknoloji, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil	8 inci sınıf Sözel Alanda; Türkçe, T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Yabancı Dil Sayısal Alanda Matematik, ve Fen Bilimleri
Sınavda Sorulacak Soru Sayısı	100 soru	100 soru	6. sınıflar 80 soru, 7. Sınıflar 90 soru 8. Sınıflar 100 soru		Tek kitapçık 100 soru	6 farklı kitapçık ve her dersten 20 şer soru toplam 120 soru	4 farklı kitapçık sözel alanda 50 soru sayısal alanda 40 soru, toplam 90 soru
Sınav Süresi	120	120 dakika	6. sınıflar 90, 7. sınıflar 90, 8. sınıflar 120 dakika		120 dakika	6 dersin sınav süresi ayrı ayrı 40'ar dakika olmak koşuluyla toplam 240 dakika	Birinci oturum 75 dakika; ikinci oturum 80 dakikadır. Toplam 155 dakika
Sınavdaki Soru Tipi	Çoktan seçmeli	Çoktan seçmeli	Çoktan seçmeli.		Çoktan seçmeli..	Çoktan seçmeli.	Çoktan seçmeli
Yanlış Cevabın Etkileme Durumu	Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkiliyor.	Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkiliyor.	Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkiliyor.		Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkiliyor	Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkilemiyor	Yanlış sayısı doğru soru sayısını etkiliyor
Yerleştirme Puanının Hesaplanması	Sınavda Puanı	Sınavda puanı ve ortaöğretim başarı puanının %7'si dikkate alınmıştır.	(YBP6+YBP7+YBP8+SBS)/2 Yılsonu Başarı Puanı (YBP), Davranış Puanı (DP) Sınıf puanı, o yılın seviye belirleme sınavı puanının %70'i, yılsonu başarı puanının %25'i ve davranış puanının % 5'i esas alınarak elde edilen puandır. Üç yılın sonunda belirtilen Ortaöğretime yerleştirme puanı; 6'ncı sınıfın, sınıf puanının (SP6) %25'i, 7'nci sınıfın, sınıf puanının (SP7) % 35'i ve 8'inci sınıfın, sınıf puanının (SP8) % 40'ı toplanarak elde edilen puandır		7. sınıf puanının % 40'ı, 8. sınıf puanının %60 'ı	(YBP8+YBP7+YBP6+AOSP)/2 AOSP:Ağırlıklandırılmış Ortak Sınav Puanı	Sınav Puanı Testlerin ağırlıklı standart puanları toplanarak, Toplam Ağırlıklı Standart Puan (TASP) bulunur. TASP=ASP _{Türkçe} +ASP _{Mat} +ASP _{Fen} +ASP _{İnkılap} +ASP _{Din.Kül.} +ASP _{Yab.Dil}

Kaynak: MEB 2007, 64 Soruda Ortaöğretime Geçiş Sistemi, MEB; (2010a), Ortaöğretime Geçişte SBS ve Yeni Bir Model, MEB (2010b); Seviye Belirleme Sınavının Değerlendirilmesi, Milli Eğitim Bakanlığı, 2007 tarih ve 2602 sayılı Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi SBS, MEB, Tebliğler Dergisi, 2676 sayılı 2014 tarihli Yönerge (TEOG), 2022 LGS Kılavuzu

Ortaöğretime geçişte günümüze kadar uygulanan sınavlar incelendiğinde; tüm sınavlarda çoktan seçmeli soru tipinin benimsendiği görülmektedir.

1997 LGS ve 2017 de uygulanan LGS'de yıl sonu başarı puanı alınmamıştır. Ancak 2017 de uygulanan LGS'de puanların eşitliği söz konusu ise ortaöğretim başarı puanı alınmıştır.

OGES sınavını diğer sınavlardan ayıran özellik, merkezi sınav puanı ile birlikte okul başarısını da göz önünde bulundurması ve yabancı dil dersinin eklenmesidir.

TEOG sınavında diğer sınavlardan farklı olarak zaman olarak 240 dakika verilmiş olması, yanlış sayısının doğru sayısını etkilememesi, eğitim ve öğretimin sonunda değil yıl içerisinde ve iki defa yapılmasıdır. Bununla birlikte TEOG sınavı SBS'den farklı olarak soru sayıları derslerde eşit bir dağılım göstermektedir. Ayrıca din kültürü ve ahlak bilgisi ile T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersleri sosyal bilgiler dersi kapsamında ele alınmamış her biri ayrı soru dağılımlarına sahip dersler olarak alınmıştır.

TEOG'da din kültürü ve ahlak bilgisi dersini almayan öğrenciler için düzenlemeler yapılmıştır. Din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, anayasada zorunlu dersler arasında yer almaktadır. Din dersini almayan öğrenciler, merkezi sınavda din dersinden muaf olmaktadır. Bu öğrencilerin yerleşmelerinde etkili olan sınav puanları hesaplanırken diğer 5 temel dersin sorularına verdikleri yanıtlar etkili olmaktadır.

Öğrenci sınava katılmadığında ve durumu belgelendirdiği takdirde Mazaret Sınavının uygulandığı tek sınav TEOG sınavı olup diğer sınavlarda bu uygulamaya yer almamıştır.

LGS ve OKS'de Türkçe, matematik, fen ve teknoloji ile sosyal bilgiler testlerinden sorular bulunmaktadır. Bunun yanında SBS ile birlikte bu derslere ek olarak yabancı dil testi dâhil edilmiştir. TEOG ile birlikte bu derslere din kültürü ve ahlak bilgisi dersi de eklenmiştir. Yapılan en son değişiklik ile uygulamaya konan merkezi sınavda da bu derslerin tamamından öğrenciler sorumlu tutulmuştur (Aslan; 2021).

Yükseköğretime Geçiş

Türk eğitim Tarihinde düzenli olarak seçme sınavı ile öğrenci alan ilk yükseköğretim kurumu, 1859 yılında açılan Mekteb-i Mülkiye (bugünkü Siyasal Bilgiler Fakültesi) olup sınav, klâsik yazılı ve sözlü yoklama türü sorularla yapılmıştır.

Cumhuriyet döneminde, 1960'lı yıllara gelinceye kadar lise mezunları az olduğundan pek çok fakülte, kendisine başvuran mezunları sınavsız kabul etmiştir. İktisadi anlamda, arz ve talep arasında bir denge söz konusudur (Erdem;2014).1926 yılında lise bitirme sınavı 1935 yılında ise olgunluk sınavı uygulaması bulunmaktadır. 1936-1954 yılları arasında ise üniversite eğitimi almak isteyen lise mezunları olgunluk sınavlarına (bakalorya) girip başarılı olmaları

durumunda üniversitelere yerleşme ve başvuru hakkını elde etmiş olurdu. Bu uygulama 1954 yılına kadar sürmüştür. 1955 yılında bu iki sınav birleştirilerek Devlet Lise İmtihanı adında tek sınav halinde uygulanmıştır (Baykul; 2011, Gürbüzürk ve Kıncal; 2018, Küçükler; 2017, Arslan; 2004) Olgunluk sınavını başarmak ve bir lise diplomasına sahip olmayı yükseköğretimin gerektirdiği liyakatın ve kariyerin temel karnesi olarak nitelendirmektedir. 1960'a kadar üniversite yada fakülteler sınav yapmamış yükseköğretime öğrenci seçimi, Millî Eğitim Bakanlığınca gerçekleştirilmiştir.

1964 yılında Üniversite giriş sınavlarını yürütme işi, 5 şubat 1964, tarih ve 11625 Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan "Üniversitelere Kayıt ve Giriş İmtihanı Yönetmeliği'ne bağlanarak işletilmiştir (Baykul;2011). Dolayısıyla 1965 yılı yükseköğretime öğrenci seçme ve yerleştirme işlemlerinin dönüm noktası olarak kabul edilebilir (Gürbüzürk ve Kıncal; 2018). Üniversite veya fakülteler önce kendileri için giriş sınavları düzenlemeye başlamış; sonrasında ise bazı üniversiteler birlikte hareket etme yoluna gitmiştir. Fakülte veya üniversiteler öğrenci seçme işini; a. başvuru sırasına göre ihtiyaç kadar aday kabul etmek, b. fakültede verilen eğitimin niteliğini dikkate alarak liselerin fen ya da edebiyat kolu mezunlarını kabul etmek, c. başvuruları lise bitirme derecesine göre sıralayarak bu sıraya göre öğrenci almak yollardan birini izleyerek gerçekleştirmiştir. Ancak bu durum öğrencilerin sınavlara katılabilmek için ülke içerisinde şehirden şehire koşuşturmak zorunda kalmasına; aynı gün ve saatlere rastlayabilen sınavlardan birine katılıp diğerine katılamamasına yol açmıştır (ÖSYM; 2022).

Diğer taraftan;1969 yılında Türkiye'deki liselerden mezun olmuş olan toplam öğrenci sayısı, aynı yıl için, yüksek öğretim kurumlarının kabul edebileceği toplam öğrenci sayısının altında kalırken, ilk defa 1970 yılında liselerden mezun olmuş 3300 öğrenci yüksek öğretim kurumlarına giremeyerek açıkta kalmıştır. Liseden mezun olup üniversiteye girememiş öğrencilerin sayısı, 1971 yılında 12.550'ye, 1972 yılında ise 17.437'ye yükselmiştir. 1970'li yıllarda on binlerle ifade edilen bu arz talep dengesizliğinin, oldukça hızlı bir artış eğilimi göstermiştir (Köse; 1999).

Hem öğrenci sayısının yükseköğretim kurumlarının kontenjanlarından fazla olması, hem de bu kurumlara girmek isteyen adayların hangisinin diğerlerinden daha başarılı olacağını belirlemek istenmesi, sınavlarda çok sorulu ve objektif testlerin hazırlanmasını, başvuru, puanlama, seçme ve yerleştirme, sonuçları bildirme gibi işlemlerde bilişim yöntem ve araçlarından yararlanılmasını gerektirmesi üniversiteye girişte seçme işleminin yapılmasını zorunlu hale getirmiştir (Kelecioğlu; 2002, ÖSYM;2022).

Üniversitelerarası giriş sınavı 1975'ten itibaren ÜSYM tarafından gerçekleştirilmiştir. 1975-1980 yılları arasında ÜSS (Üniversitelerarası Seçme Sınavı) adıyla tek aşamalı olarak

yapılan giriş sınavlarında yükseköğretim programlarına yerleştirilmişlerdir. Özel yeteneklere dayalı yükseköğretim kurumları ise halen günümüzde de devam ettiği şekliyle ÜSS'ye ek olarak, özel yetenek sınavlarıyla öğrenci almışlardır (Gürbültürk ve Kincal; 2018)

1981 yılında 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası çıkarıldıktan sonra ÜSYM'ye, üniversite dışındaki yüksek öğretim kurumlarına öğrenci seçme ve yerleştirme işleri de verilerek Türkiye'deki tüm yüksek öğretim kurumlarına öğrenci seçme ve yerleştirme işiyle görevlendirilmiş ve adı Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) olarak değiştirilmiştir (Baykul; 2011, Demirbilek ve Levent; 2019).

1981 yılında yükseköğretime öğrenci seçimi ise, ÜSYS (Üniversitelerarası Seçme ve Yerleştirme Sınavı) adıyla iki aşamalı hale getirilip, birinci basamağına ÜSS (Üniversitelerarası Seçme Sınavı); ikinci basamağına ise ÜYS (Üniversitelerarası Yerleştirme Sınavı) adı verilmiştir. 1982'den itibaren ÖSYS (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı) adını alan sınavın birinci basamağı ÖSS (Öğrenci Seçme Sınavı); ikinci basamağı ise ÖYS (Öğrenci Yerleştirme Sınavı) olmuştur. İki aşamalı sınav sisteminin birinci basamağında belirli bir puanı alanlar ikinci basamağa alınmışlar; ikinci basamakta elde ettikleri puan ve tercihlerine göre yükseköğretim programlarına yerleştirilmişlerdir. Bu nedenle, sınavın ilk basamağı "seçme"; ikinci basamağı ise "seçme ve yerleştirme" amacını taşıyordu. Ayrıca 1982 yılından itibaren Ortaöğretim Başarı puanı uygulaması başlamıştır. Sonuçta elde edilen herhangi bir adaya ait Ortaöğretim başarı puanı belli bir katsayı ile çarpıldıktan sonra yerleştirilme durumuna göre ÖSS veya ÖYS puanlarına eklenmiştir. Ayrıca bir mesleğe yönelik program uygulayan ortaöğretim kurumlarından mezun olup alanında bir yükseköğretim programını tercih edenlerin ortaöğretim başarı puanları ek bir katsayı ile çarpılarak ilgili programlara yerleştirilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır (Gürbültürk ve Kincal; 2018).

1999 yılında iki basamaklı sınav sisteminden vazgeçilerek tek basamaklı sisteme geri dönmüş, bu sistemde yerleştirmede (Baykul;2011). ÖSS puanı ile birlikte diploma notu, okulun not ortalaması ve okulun puan ortalaması da değerlendirmeye alınmıştır. (ÖSYM;1999) Ayrıca ağırlıklı ortaöğretim başarı puanları (AOBP), ortaöğretimdeki alanları ile ilgili yükseköğretim programlarına yerleştirme yapılırken 0,5, ortaöğretimdeki alanları dışında bir yükseköğretim programına yerleştirme yapılırken 0,2 ile çarpılarak ek puan verilmiştir. Bir mesleğe yönelik program uygulayan lise mezunları için, Y-ÖSS puanlarına katılmak üzere, alanlarındaki meslek yüksekokulu programlarına yerleşirken ayrıca ek puanlar da hesaplanacaktır. Ek puanlar, ilgili ağırlıklı ortaöğretim başarı puanınının 0,15 katsayısı ile çarpımından elde edilecektir (ÖSYM;1999) Bu uygulama 2010 yılına kadar devam etmiştir.

2010 yılında ise Yükseköğretime Geçiş Sınavı (YGS) ve Lisans Yerleştirme Sınavı (LYS) olmak üzere iki aşamalı sınav uygulamasına geçilmiştir. Yükseköğretimin lisans programlarına yerleşebilmek için öncelikle YGS sınavından baraj puanını aldıktan sonra LYS sınavı sonucuna göre gerçekleşmiştir. bir mesleğe yönelik program uygulayan ortaöğretim kurumlarından mezun olup alanında bir yükseköğretim programını tercih edenlerin ortaöğretim başarı puanları ek bir katsayı ile çarpılarak ilgili programlara yerleştirilmeleri sağlanmaya çalışılmıştır Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarından mezun olan adaylar için kendi alanlarıyla ilgili ön lisans programlarına sınavsız geçiş uygulaması ve ek puan uygulaması devam etmiştir. (ÖSYM;2010).

Yükseköğretime geçişte son olarak değişiklik 2018 yılında yapılmış olup Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) adını almıştır. 2022 yılında da halen devam etmekte olup ayrıntıları 2022 yılına ait bölümde verilecektir.

BÖLÜM II. 2021-2022 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİ

GENEL BİLGİLER

Türk Eğitim Sisteminin amaçlarının ve eğitim politikalarının belirlenmesinde yasalar, şuralar, kalkınma planları rol oynamaktadır. İlgili dökümanlar aşağıda verilmiştir.

Türk Milli Eğitim Sistemini Düzenleyen Yasalar

Eğitimle ilgili başta Anayasa olmak üzere daha alt norm olan kanun, yönetmelik ve alt mevzuatta eğitime ilişkin hükümler bulunmaktadır. Eğitimle ilgili kanun, yönetmelikler aşağıda belirtilmiştir.

Kanunlar

- 7 Kasım 1982 tarihinde, 2709 Sayılı Kanun ile kabul edilmiş olan “**Türkiye Cumhuriyeti Anayasası**”nın 10, 24, 27, 42, 62, 130, 131 ve 132. maddeleri eğitim ile ilgili maddelerdir.
- **1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu**; Türk eğitim hukukunun genel çerçevesi, 14 Haziran 1973 tarihinde kabul edilen kanunla çizilmiştir. Türk eğitim ve öğretim sistemi, kanunda yer alan genel amaçları gerçekleştirecek şekilde düzenlenir ve çeşitli derece ve türdeki eğitim kurumlarının özel amaçları, genel amaçlara ve temel ilkelere uygun olarak tespit edilir.
- **222 Sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu**; Bu kanun okulöncesi ve ilköğretimle ilgili düzenlemeleri içermektedir. Kanunun ilgili maddeleri zorunlu eğitimin 12 yıla çıkarılmasından dolayı 11.04.2012 tarih ve 28261 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6287 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile düzenlenmiştir.
- **5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu**: 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu 14.02.2007 tarihli ve 26434 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- **430 sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu**: Türkiye Cumhuriyeti’nin ilk ve en temel yasalarından biri niteliğinde olan bu kanunla eğitim-öğretim faaliyetlerinden sorumlu tek merci Milli Eğitim Bakanlığı olmuştur.
- **Millî Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında 1 No’lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ve 652 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)**: Bu KHK ile bakanlık teşkilatının merkez, taşra ve yurt dışı olarak örgütleneceği, bakanlık hizmet birimleri ile ilgili bilgilendirmeler yapılmıştır.
- **3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu**: Bu kanun ile çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak mesleki eğitimin esasları belirlenmiştir.
- **2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu**: 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu 06.11.1981 tarih ve 17506 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kanun, yükseköğretimle ilgili amaç ve ilkeleri belirlemek ve bütün yükseköğretim kurumlarının ve üst kuruluşlarının teşkilatlanma, işleyiş, görev, yetki ve sorumlulukları ile eğitim-öğretim, araştırma, yayım, öğretim elemanları, öğrenciler ve diğer personel ile ilgili esasları bir bütünlük içinde belirlemek amacıyla hazırlanmıştır (Kıral, 2019).
- **2698 Sayılı Millî Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu ve**
- **2684 Sayılı İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanun**

Yönetmelikler

Eğitim ve Öğretimle ilgili yönetmelikler;

- Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği,
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığı Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığı Teftiş Kurulu Yönetmeliği
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Resmi Okullarda Yatılılık, Bursluluk, Sosyal Yardımlar ve Okul Pansiyonları Yönetmeliği,
- Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği

önemli yasal dayanaklardır.

Üst Politika Belgeleri;

Eğitim ve öğretim faaliyetlerine yön veren üst politika belgeleri; Kalkınma Planları, Stratejik Plan ve Millî Eğitim Şuralarıdır. Kalkınma Planları 5 yıllık hazırlanır. İlki 1963-1967 yılları arasında hazırlanmıştır. Günümüze kadar on bir kalkınma planı hazırlanmıştır ve yürürlükte olan on birinci kalkınma planı olup 2019-2023 yıllarını kapsamaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı; İlk Stratejik Plan 2010-2014 son yapılan ise 2019-2023 yıllarını kapsamaktadır. Stratejik Planlar yalnızca Bakanlık düzeyinde değil il/ilçe milli eğitim müdürlükleri ve eğitim kurumları tarafından da hazırlanmaktadır.

İlki 17-29 Temmuz 1939 yılında düzenlenen Millî Eğitim Şuraları son olarak 1-3 Aralık 2021 yılında 20. Düzenlenmiştir.

Eğitime İlişkin Türkiye'nin Taraf Olduğu Uluslararası Hukuki Düzenlemeler

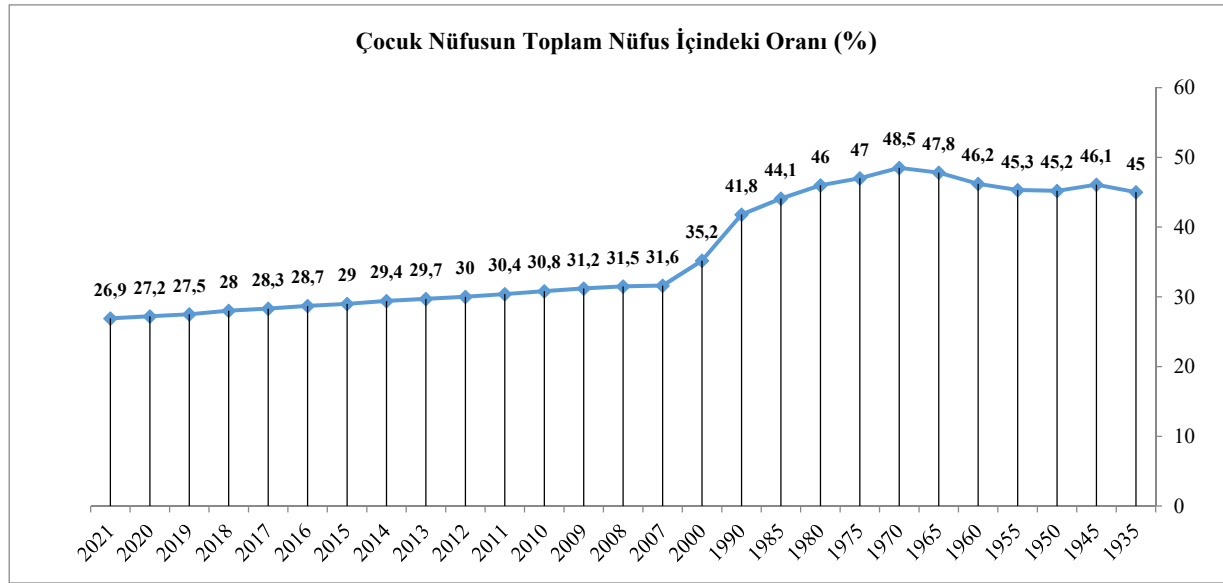
Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal, Kültürel Haklar Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek Protokol, Avrupa Sosyal Şartı'nda (Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi)

Ulusal Göstergeler:

Demografik Göstergeler

2021 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi sonuçlarına göre; Türkiye nüfusu, 84 milyon 680 bin 273 kişidir. Türkiye nüfusunun 22 milyon 738 bin 300'ünü 0-17 yaş grubu içeren çocuk nüfusu oluşturmaktadır. Çocuk nüfusu, 1970 yılında toplam nüfusun %48,5'ini, 1990 yılında %41,8'ini 2021 yılında ise %26,9'unu oluşturmaktadır.

Grafik 25. Türkiye Çocuk Nüfusunun (0-17 yaş) Toplam Nüfus içindeki Oranı (1935-2021)

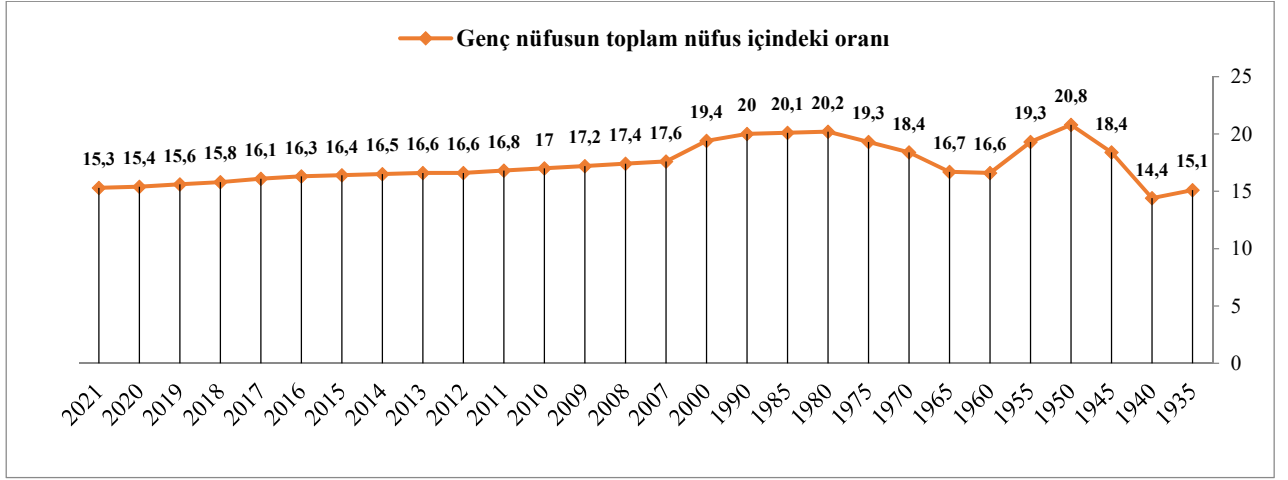

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Çocuk, 2021 verilerinden derlenmiştir.

Çocuk nüfusunun yaş gruplarına göre dağılımı; %26,0'sinin 0-4 yaş grubunda, %29,1'inin 5-9 yaş grubunda, %28,3'ünün 10-14 yaş grubunda ve %16,5'inin 15-17 yaş grubundadır.

1935-2021 yılları arasında çocuk nüfus oranında gözlenen azalmanın; 2025 yılında %26,6, 2030 yılında %25,6, 2040 yılında %23,3, 2060 yılında %20,4 ve 2080 yılında %19,0 olacağı tahmin edilmektedir (TÜİK, 2021).

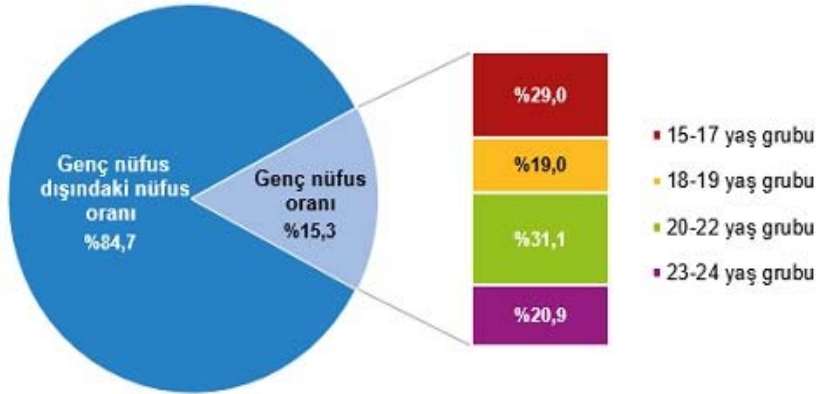
Grafik 26. Türkiye Genç Nüfusunun (15-24 yaş) Toplam Nüfus içindeki Oranı (1935-2021)

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Gençlik,2021 verilerinden derlenmiştir.

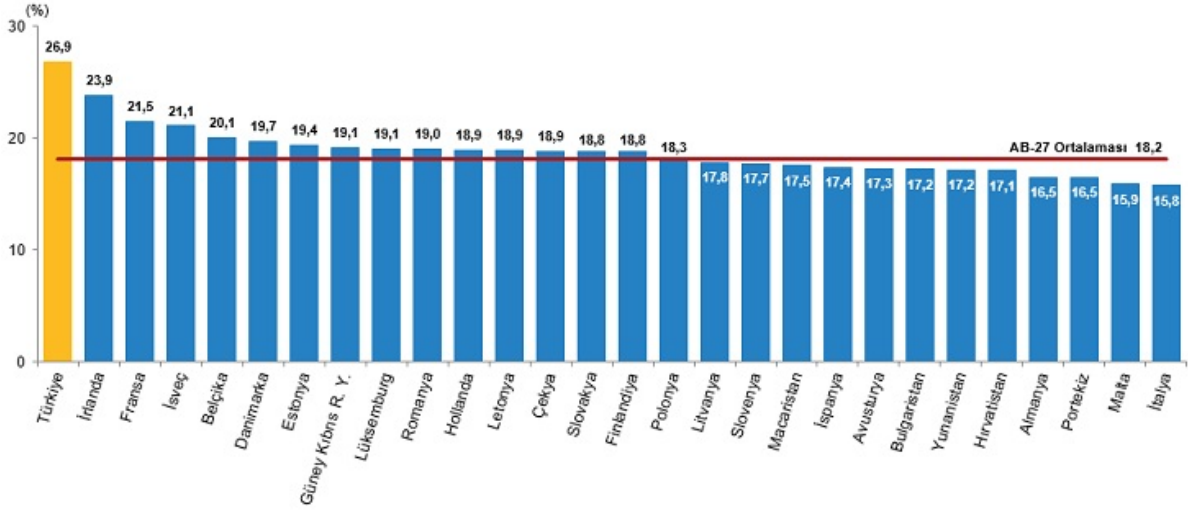
Genç nüfus (15-24 yaş) 12 milyon 971 bin 289 kişi olup toplam nüfusun %15,3'ünü oluşturmaktadır. Genç nüfusu en fazla %31,1 ile 20-22 yaş grubundakiler ve %29,0 ile 15-17 yaş grubundakiler oluşturmaktadır.

Grafik 27. Türkiye Genç Nüfus Oranı Dağılımı

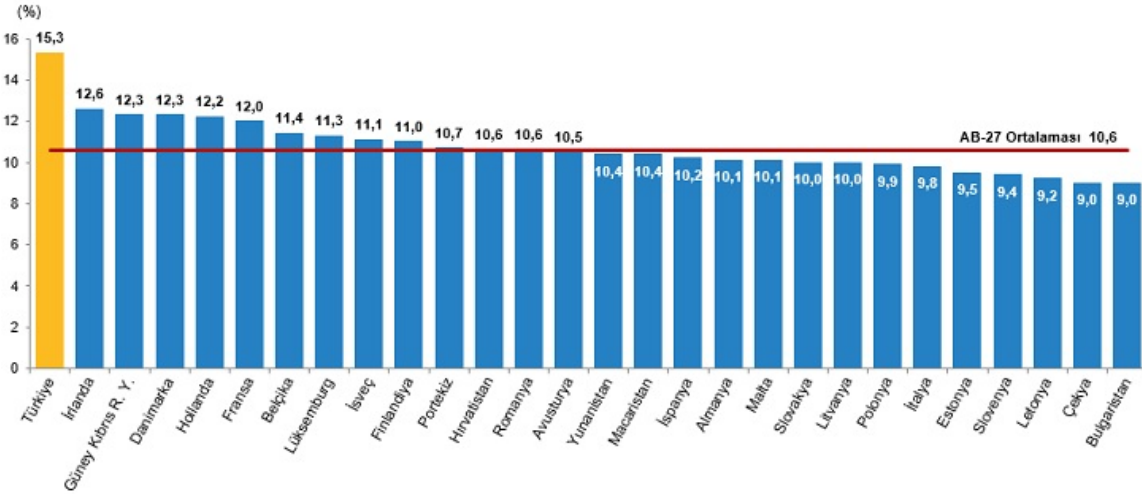
Nüfus Projeksiyonlarına göre; genç nüfus oranınının 2025 yılında %14,3, 2030 yılında %14,0, 2060 yılında %11,8 ve 2080 yılında %11,1'e düşeceği (TÜİK; 20121) tahmin edilmektedir.

Grafik 28. Çocuk Nüfus Oranının Avrupa Birliği Üye Ülkeleri İle Karşılaştırması, 2021

Avrupa Birliği üyesi olan 27 ülkenin çocuk nüfusu oranının ortalaması % 18,2 olup en fazla çocuk nüfusuna sahip ülkeler İrlanda (%23,9), Fransa (%21,5) ve İsveç (%21,1) iken İtalya (%15,8), Malta (%15,9), Portekiz ve Almanya (%16,5) çocuk nüfus oranının en düşük olduğu ülkelerdir. Türkiye, %26,9 çocuk nüfus oranı ile Avrupa Birliği üye ülkelerinden daha yüksek çocuk nüfus oranına sahiptir.

Grafik 29. Genç Nüfus Oranının Avrupa Birliği Üye Ülkeleri İle Karşılaştırması, 2021

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Gençlik, 2021

Avrupa Birliği üyesi 27 ülkenin genç nüfus ortalaması %10,6'dır. En yüksek genç nüfus oranına % 12,6 ile İrlanda en düşük ise %9,0 ile Bulgaristan ve Çekya'dır. Türkiye genç nüfus oranı %15,3 ile Avrupa Birliği üye ülkelerinin genç nüfus oranlarına göre daha yüksektir.

Ekonomik Göstergeler

Türkiye'nin milli geliri (GSYH), 720.1 milyar (\$) (719.954.821.683,31) dolar, kişi başına düşen yıllık gelir (GSYH) ise 8.5386(\$) dolardır (Dünya Bankası; 2020).

Türk Milli Eğitim Sistemi'nin finansmanı; devlet tarafından karşılanmaktadır. Eğitim politikası amacını gerçekleştirmek için, her yıl bütçeden pay ayırmaktadır. MEB'in gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan bütün faaliyetleri, genel bütçeden MEB'e ayrılan pay ile doğrudan ilişkilidir.

Tablo 119. Eğitim Harcamaları 2017-2020

Harcamalar	2017	2018	2019	2020
Toplam Eğitim Harcaması(milyon TL)	176452	219363	259220	270921
Öğrenci başına yapılan harcama (TL)	8111	10005	11769	12311
Toplam Eğitim Harcaması(\$)	48287	45491	45626	38614
Öğrenci başına yapılan harcama (\$)	2220	2075	2071	1754
Eğitim harcamasının GSYH içindeki payı %	5,6	5,8	6,0	5,4

Eğitim harcamaları Türk Lirası temel alınarak incelendiğinde; 2017 yılından sonra artmış olduğu görülmektedir. Toplam eğitim harcaması, 2017'de 176 milyar 452 milyon TL iken 2020'de artarak 270 milyar 921 milyon TL olmuştur. 2019 yılında öğrenci başına yapılan eğitim harcaması 11 bin 769 TL iken 2020 yılında 12 bin 311 TL olarak gerçekleşmiştir.

Eğitim Harcamasının gayri safi yurt içi hasıla içinde ki payı 2017'de %5,6, 2018'de %5,8 2019'da %6,0 ve 2020'de %5,4'tür. Dolar olarak görülen düşüş kur farkından kaynaklanmıştır.

Tablo 120. Eğitim Seviyelerine Göre Öğrenci Başına Eğitim Harcaması (2017-2020)

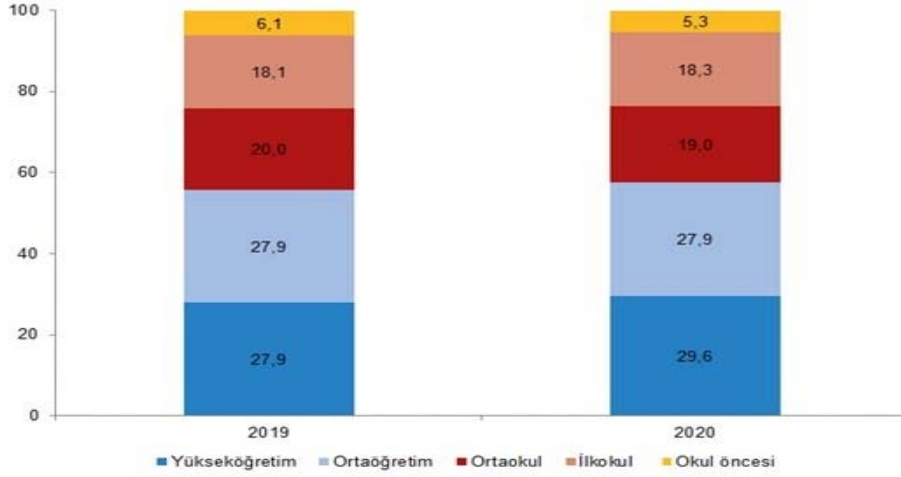
Eğitim seviyesi	Yıl	Eğitim harcaması (milyon TL)	Öğrenci başına yapılan harcama (TL)	Öğrenci başına yapılan harcama (\$)
Okulöncesi	2017	10 487	7 328	2 005
	2018	13 347	8 671	1 798
	2019	15 855	9 886	1 740
	2020	14 306	10 311	1 469
İlkokul	2017	29 211	5 782	1 582
	2018	35 004	6 729	1 395
	2019	47 018	8 914	1 569
	2020	49 543	9 332	1 330
Ortaokul	2017	32 599	5 846	1 600
	2018	40 267	7 175	1 488
	2019	51 763	9 127	1 606
	2020	51 398	9 503	1 354
Ortaöğretim	2017	50 347	8 750	2 395
	2018	62 562	11 043	2 290
	2019	72 317	12 826	2 258
	2020	75 514	12 495	1 781
Yükseköğretim	2017	53 808	13 652	3 736
	2018	63 456	16 248	3 370
	2019	72 266	18 830	3 314
	2020	80 159	20 774	2 961

Kaynak: TÜİK, Eğitim Harcamaları İstatistikleri, 2018, 2020 * Hesaplamalara açık öğretim öğrencileri dahil edilmemiştir.

2018 yılında bir önceki yıla göre eğitim harcamalarının en çok arttığı eğitim düzeyleri; %27,3 ile okul öncesi, %24,3 ile ortaöğretim oldu. 2018 öğrenci başına harcamaların en yüksek olduğu eğitim düzeyi ise 16 bin 248 TL ile yükseköğretimdir. Eğitim harcamalarının 2018 yılında 2017 yılına göre en fazla artış gösterdiği eğitim düzeyi ise %26,2 ile ortaöğretim bunu %22,7 ile ortaokul takip etmiştir. 2020 yılında da 2018 yılındakine benzer bir durum

göstermekte ve öğrenci başına yapılan harcamanın en yüksek olduğu eğitim düzeyi 20 bin 774 TL ile yükseköğretime yapılmıştır.

Grafik 30. Eğitim harcamasının eğitim düzeylerine göre dağılımı (%), 2019, 2020

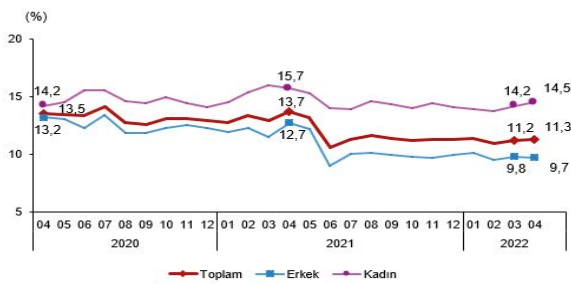
Öğrenci başına toplam eğitim harcamasının 2020 yılında 2019 yılına göre en fazla artış gösterdiği eğitim düzeyi %10,3 ile yükseköğretim olmuştur Bunu %4,7 ile ilkökul takip etmiştir.

İşgücü (İşsizlik ve İstihdam Oranları)

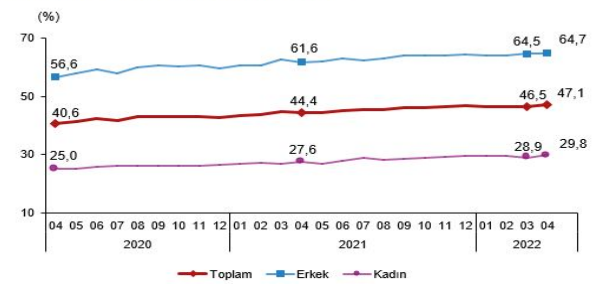
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 verilerine göre, işsizlik oranı %11,3 olup bir önceki yıla göre düşmüştür. İstihdam oranı ise %47,1 oranındadır.

Grafik 31. Türkiye İşsizlik ve İstihdam Oranları

İşsizlik oranı, Nisan 2020-Nisan 2022

İstihdam oranı, Nisan 2020-Nisan 2022

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri (Nisan 2022)

Genç nüfusta işsizlik ve istihdam oranlarında işgücüne katılım %53,1 iken istihdam oranı %47,1'dir. İşsizlik oranı 2021'de %13,7 olup 2022 yılında -2,4 oranında azalmıştır. Ayrıca istihdam oranı 2021'de %41,7 olup 2022 yılında +5,4 oranında artmıştır.

Tablo 121. Mevsim etkisinden arındırılmış temel işgücü göstergeleri, 15+ yaş, Nisan 2022

	Nisan 2022		
	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)			
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	64 484	31 905	32 579
İşgücü	34 225	22 858	11 366
İstihdam	30 371	20 651	9 720
İşsiz	3 853	2 207	1 646
İşgücüne dahil olmayanlar	30 259	9 047	21 213
(%)			
İşgücüne katılma oranı	53,1	71,6	34,9
İstihdam oranı	47,1	64,7	29,8
İşsizlik oranı	11,3	9,7	14,5
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	20,0	18,1	23,7

Toplam nüfusun %15,3'ünü (12 milyon 971 bin 289 kişi) oluşturan 15-24 yaş genç nüfusta işsizlik oranı %20,0'dır. Bununla birlikte ne eğitimde nede istihdamda olan genç nüfusta bulunmakta olup oranı aşağıda verilmiştir.

Eğitim Seviyesi İle Gelir Arasındaki İlişki

Eğitimin birçok bakımdan işlevi bulunmaktadır. Bunlardan birisi olan ekonomik işlevi yalnızca toplumsal düzeyde değil bireysel boyutta da önemlidir. Eğitim ile gelir düzeyi arasında doğrusal ve yüksek ilişki TÜİK tarafından gerçekleştirilen araştırmada görülmektedir.

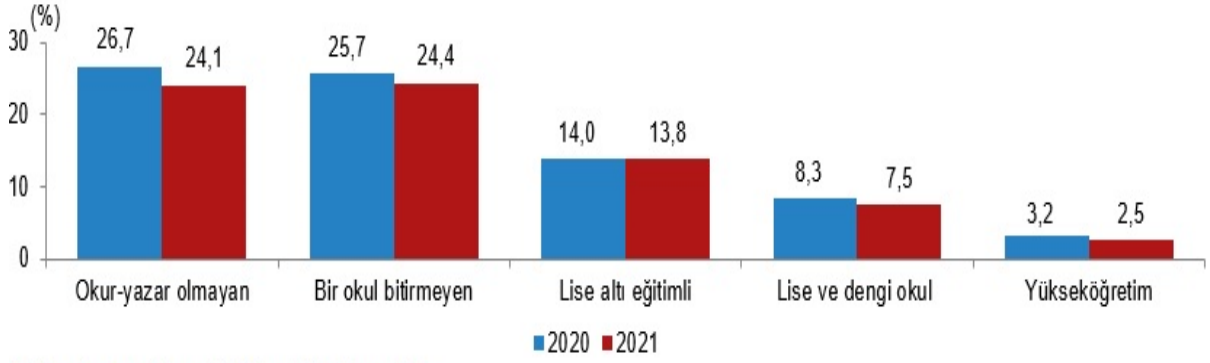
Tablo 122. Eğitim durumuna göre yıllık ortalama esas iş gelirleri (TL), 2020, 2021

Eğitim durumu	Toplam			Erkek			Kadın		
	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)	2020	2021	Değişim (%)
Toplam	43 118	47 886	11,1	45 648	50 678	11,0	35 828	40 116	12,0
Okur-yazar olmayan	16 785	19 835	18,2	21 165	23 642	11,7	13 475	17 020	26,3
Bir okul bitirmeyen	22 936	25 911	13,0	24 917	29 373	17,9	18 765	19 211	2,4
Lise altı eğitilmiş	32 838	35 344	7,6	35 263	38 058	7,9	22 137	23 672	6,9
Lise ve dengi okul	41 855	47 326	13,1	44 480	50 988	14,6	32 114	33 359	3,9
Yükseköğretim	63 085	68 229	8,2	70 639	75 360	6,7	50 788	56 814	11,9

Gelir referans dönemi bir önceki takvim yılıdır.

2021 yılında yıllık ortalama iş gelirleri bakımından en yüksek 68 bin 229 TL ile yükseköğretim mezunlarının gelirleridir. Bunu takiben 47 bin 326 ile lise ve dengi mezunlarının gelirleri gelmektedir. En düşük ise 19 bin 835 TL ile okur-yazar olmayanların geliridir. Diğer taraftan aşağıda verilen Eğitim durumuna göre yoksulluk oranları eğitim ve gelir ilişkisini doğrular niteliktedir.

Grafik 32. Eğitim durumuna göre yoksulluk oranı (%), 2020, 2021

Kaynak: TÜİK, Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, 2021

Okur-yazar olmayanlar %24,1'i ile en yüksek yoksulluk oranına sahip iken en düşük yoksulluk oranı %2,5 ile yükseköğretim mezunları olmuştur.

EĞİTİM GÖSTERGELERİ

Okul Günü Tasarımı (Ders Başlama, Bitiş, Ara)

Ortaöğretim kurumlarında bir ders saati süresi 40 dakikadır. Dersler arasındaki dinlenme süreleri okul yönetimlerince belirlenir. Derslerin başlama, bitiş ve öğle arası dinlenme süreleri il çalışma takvimine uygun olarak okul müdürünün başkanlığında okul zümre başkanlarından oluşan komisyon tarafından ortaöğretim kurumunun özellikleri, uygulanan programlar ile çevre ve ulaşım şartları dikkate alınarak belirlenir. Dersler arasındaki dinlenme süresi 10 dakikadan, öğle arası dinlenme süresi ise 45 dakikadan az olamaz. Ancak ikili öğretim yapan okullarda bu süreler daha kısa belirlenebilir. Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarında bir ders saati, mesleki alan uygulamalarına ilişkin derslerin eğitiminin okul/kurumun atölye ve laboratuvarlarında yapılması hâlinde 40 dakika, işletmelerde yapılması durumunda ise 60 dakikadır. Ders yılı iki döneme ayrılır ve her dönemde bir ara tatil yapılır. Ders yılının başlaması, ara tatiller, yarıyıl tatili, yaz tatili ile ders kesimi tarihleri Bakanlıkça belirlenir. Ders yılının 180 iş gününden az olmaması esastır. Ancak 180 inci iş gününün hafta arasına rastlaması durumunda ders yılının bitim tarihi, haftanın son iş gününe kadar uzatılır. Ders yılının süresi, derslerin başladığı günden kesildiği güne kadar okulun açık bulunduğu günlerle öğrencilerin törenlere katıldıkları resmî ve mahallî bayram günleri sayılarak hesaplanır.

Öğrenci ve Öğretmen Sayısı

Tablo 123. Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Öğrenci ve Öğretmen Sayısı (2017/'18-2020/'21)

Öğretim Yılı	Örgün Eğitim	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Kadrolu	Sözleşmeli
2017/'18	Resmi	14 946 713	7 604 228	7 342 485	880 673	841 976	38 697
	Özel	1 351 712	739 791	611 921	149 457	149 457	-
	Açık Öğretim	1 586 823	887 058	699 765	-	-	-
	Toplam	17 885 248	9 231 077	8 654 171	1 030 130	991 433	38 697
2018/'19	Resmi	15 088 592	7 727 273	7 361 319	907 567	824 894	82 673
	Özel	1 440 577	787 958	652 619	169 740	169 740	-
	Açık Öğretim	1 579 691	878 894	700 797	-	-	-
	Toplam	18 108 860	9 394 125	8 714 735	1 077 307	994 634	82 673
2019/'20	Resmi	15 189 878	7 781 791	7 408 087	942 936	841 206	101 730
	Özel	1 468 198	804 170	664 028	174 750	174 750	-
	Açık Öğretim	1 583 805	849 039	734 766	-	-	-
	Toplam	18 241 881	9 435 000	8 806 881	1 117 686	1 015 956	101 730
2020/'21	Resmi	15 194 574	7 802 825	7 391 749	950 090	846129	103961
	Özel	1 310 605	723 749	586 856	162 215	162215	-
	Açık Öğretim	1 580 764	826 031	754 733	-	-	-
	Toplam	18 085 943	9 352 605	8 733 338	1 112 305	1008344	103961

Kaynak: MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim, 2021

Kademe ve tür ayrımı yapmadan öğrenci ve öğretmen sayıları incelendiğinde; 2021 yılında toplam öğrenci sayısı 18 milyon 085 bin 943 kişi öğretmen sayısı ise 1 milyon 112 bin 305'tir. Öğrencilerin %84,1'i resmi öğretim kademelerinde %7, 25'ü özel öğretim %8,74'ü açık öğretime kayıtlıdır. Görüldüğü üzere açık öğretime kayıtlı öğrenci sayısı özel öğretime öğrenci sayısından daha yüksektir. Ayrıca 2017-2018 yılına göre 2020-2021 yılında öğrenci sayısında artış olmuştur. Öğretmen sayılarının da benzer şekilde artmış olduğu tespit edilmiştir.

Kurum ve Derslik Sayısı

Tablo 124. Eğitim Kurumlarının Kademelere Göre Kurum ve Derslik Sayısı(2017/'18-2020/'21)

	Öğretim Yılı	Örgün Eğitim			Toplam
		Resmi	Özel	Açık Öğretim	
Kurum Sayısı	2017/'18	53 870	11 694	4	65 568
	2018/'19	54 036	12 809	4	66 849
	2019/'20	54 715	13 870	4	68 589
	2020/'21	53 620	13 501	4	67 125
Derslik Sayısı	2017/'18	568 645	118 155	-	686 800
	2018/'19	571 351	134 664	-	706 015
	2019/'20	588 010	139 337	-	727 347
	2020/'21	593 632	138 749	-	732 381

Kaynak: MEB İstatistikleri, Örgün Eğitim, 2021

2020-2021 yılında eğitim kurumu 67 bin 125'tir. Bunun 53 bin 620'si resmi örgün eğitimde 13.501'i özel örgün eğitimdedir. Ayrıca 4 adette açık öğretim kurumu bulunmaktadır. 2017-2018 yılına göre 2020-2021'de 1557 kurum eklenmiştir.

Okul, Öğretmen ve Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı

Tablo 125. Eğitim Kademelerine Göre Okul, Öğretmen ve Şube Başına Düşen Öğrenci Sayıları (2017/18-2020/21)

Eğitim Kademeleri	Yıl	Okul Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayısı	Şube Başına Düşen Öğrenci Sayısı
Ortaöğretim	2017/18	364	12	18
	2018/19	341	11	22
	2019/20	327	11	22
	2020/21	375	13	25
Genel Ortaöğretim	2017/18	347	12	15
	2018/19	343	12	25
	2019/20	334	12	26
	2020/21	388	14	27
Mesleki ve Teknik Ortaöğretim	2017/18	381	12	20
	2018/19	338	11	20
	2019/20	319	10	19
	2020/21	361	11	24
Ortaokul	2017/18	288	16	24
	2018/19	287	15	24
	2019/20	284	15	23
	2020/21	267	14	22
İlkokul	2017/18	204	17	21
	2018/19	213	18	22
	2019/20	213	17	22
	2020/21	217	17	22

Kaynak: MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2021

2017-2022 yılları arasında okul, öğretmen, şube başına düşen öğrenci sayıları öğrenim kademelerine göre incelendiğinde, okul başına ve şube başına düşen öğrenci sayısının en fazla genel ortaöğretimde öğretmen başına düşen öğrenci sayısında ise ilkököl kademesinde olduğu görülmektedir.

Okullaşma Oranları

Tablo 126. Öğretim Yılı, Cinsiyet ve Eğitim Seviyesine Göre Okullaşma Oranı, (%) (2017/'18-2020/'21)

Öğretim Yılı	Okullaşma Oranı	İlkokul			Ortaokul			Ortaöğretim			Yükseköğretim		
		Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
2017/'18	Brüt	96,9	96,9	96,8	102,5	101,6	103,4	108,4	112,1	104,5	107,4	111,1	103,6
	Net	91,5	91,4	91,7	94,5	94,3	94,7	83,6	83,8	83,4	45,6	44,0	47,4
2018/'19	Brüt	98,4	98,6	98,2	100,3	99,4	101,3	108,9	112,2	105,3	109,5	111,4	107,4
	Net	91,9	91,8	92,1	93,3	92,9	93,6	84,2	84,5	83,9	44,1	41,9	46,4
2019/'20	Brüt	97,4	97,7	97,1	106,0	104,7	107,3	110,6	113,7	107,4	112,8	113,4	112,1
	Net	93,6	93,7	93,5	95,9	95,7	96,1	85,0	85,2	84,9	43,4	40,6	46,3
2020/'21	Brüt	96,6	97,0	96,2	96,9	96,0	97,8	124,1	126,9	121,1	117,8	116,3	119,3
	Net	93,2	93,3	93,1	88,9	89,0	88,7	87,9	88,1	87,8	44,4	40,5	48,5

Kaynak:MEB, Örgün Eğitim İstatistikleri, 2017/'18-2020/'21

Okullaşma oranları ilkökul kademesinde 2020/'21 eğitim ve öğretim yılında %93,2, ortaokul kademesinde %88,9, ortaöğretim kademesinde %87,9 yükseköğretimde ise %44,4'tür. Yıllara göre incelendiğinde, ilkökulda 2017/'21 eğitim ve öğretim yıllarında net okullaşma oranları birbirine benzer oranlarda seyretmiş ancak ortaokul kademesinde 2020/'21 eğitim ve öğretim yılında önceki yıllara göre düşük olduğu gözlenmiştir. Ortaöğretim ve yüksek öğretim kademesinde ise yıllar içerisinde okullaşma oranlarının artmış olduğu görülmüştür. Yükseköğretimde okullaşma oranları diğer eğitim kademelerine göre düşüktür. Bu durumun nedenini Özer (2011); Ülkemizde genç nüfusun fazla olması ve yükseköğretim arzının düşük tutulmasından kaynaklı olabileceğini belirtmiştir.

Okulu Tamamlama Oranları

Tablo 127. Eğitim Kademelerine ve Cinsiyete Göre Okulu Tamamlama Oranı (%), (2017/'18-2020/'21)

Öğretim yılı	Eğitim Kademesi								
	İlkokul (1-4. sınıf)			Ortaokul (5-8. sınıf)			Ortaöğretim (9-12. sınıf)		
	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kız
2017/'18	98,4	98,5	98,2	90,2	91,2	89,1	65,1	63,2	67,1
2018/'19	98,6	98,7	98,5	97,7	98,1	97,3	68,1	65,8	70,4
2019/'20	98,6	98,7	98,5	97,7	98,0	97,5	70,3	67,8	72,9
2020/'21	98,6	98,6	98,5	97,1	97,4	96,8	73,2	70,5	76,0

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Çocuk, 2021, Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2015/'16-2020/'21* Yabancılar kapsama alınmamıştır.

Eğitim kademelerine göre örgün eğitimi tamamlama oranları, ilkokul kademesinde son dört yılda %98 civarında iken ortaokul kademesinde 2017/18 yılında %90,2 den %97,7'ye yükselmiştir. Ortaöğretim kademesinde ise %65 civarında olan tamamlama oranı 2020/21 eğitim ve ğretim yılında yükselerek %73'2 olmuştur. Cinsiyet bakımından ilkokul ve ortaokul eğitim kademesinde okulu tamamlama oranları hemen hemen aynı iken ortaöğretimde erkeklerin okulu tamamlama oranı kız öğrencilere göre daha dştktr. Bu durumun birden fazla nedeni olmakla birlikte TÜİK tarafından gerçekleştiren çalışma ışık tutması bakımından değerli görülmüş ve aşağıda verilmiştir.

Tablo 128. Eğitimi Yarıda Bırakma Oranı ve Nedenleri, 2021

Nedenler	Toplam	Erkek	Kadın
Eğitimini yarıda bırakanların oranı	7,6	8,0	7,1
Eğitimini yarıda bırakanların bırakma nedenleri			
Ekonomik nedenler (eğitim maliyetinin yksekliti, eve maddi katkı sağlama zorunluluğu, çalışma hayatına atılma vb.)	48,1	50,9	44,8
Eğitimde başarısızlık (not düşüklüğü, sınav başarısızlığı, okuldan atılma/ uzaklaştırılma, disiplin suçu vb.)	23,6	31,0	14,8
Ailevi nedenler (ailenin desteklememesi, kız çocuğu olduğu için okutulmama, aile mesleğini devam ettirme zorunluluğu vb.)	10,8	3,0	19,9
Diğer	17,6	15,2	20,5

Kaynak: TÜİK, İstatistiklerle Gençlik, 2021

TÜİK (2021) tarafından gerçekleştiren “Cinsiyete göre gençlerin (15-24 yaş) eğitimini yarıda bırakma oranı ve nedenleri” konulu çalışmada ailenin izin vermemesi nedeniyle eğitimini yarıda bırakanların oranı ise toplamda %10,8 iken, erkek ve kadın olarak incelendiğinde ciddi bir fark göze çarpmaktadır. Erkeklerin sadece % 3,0' eğitimini ailenin izin vermemesi nedeniyle yarıda bırakırken, kadınların ise %19,9'u bu nedenle eğitimini yarıda bırakmaktadır. Bu oran kadınlarda, erkeklerin altı katından fazladır.

Eğitimi yarıda bırakma nedenlerini birinci sırada “ekonomik” (%48,1) sorunlar olduğu ikinci sırada ise “eğitimde başarısızlık” (%23,6) olduğu tespit edilmiştir. Bu araştırmada incelenen yaş grubu geniş bir aralıktaki olup hangi yaş aralığında, hangi eğitim kademelerinde, ne yapılsaydı eğitime devam edersiniz gibi sorulara cevap bulunmasa yani derinlemesine bilgi vermese de eğitimde yaşanan başarısızlığın okul terkine yol açtığı sonucuna ulaşılması bakımından önemlidir.

Uluslararası Göstergeler

Birçok ülke, eğitim alanında ulusal ve uluslararası düzeydeki durumlarını ortaya koyacak eğitim göstergelerine gereksinim duymaktadır. Bu nedenle dünya ülkeleri bir yandan kendi ulusal sınavlarını yapmakta bir yandan da uluslararası düzeyde yapılan sınavlara katılmaktadır. Bu sınavların çıktıları; öğretmenler, yöneticiler, aileler, öğrenciler, eğitim politikalarını oluşturan karar vericiler ve sivil toplum örgütleri gibi eğitim paydaşları tarafından değerlendirilmektedir (Kumandaş ve Kutlu;2014). Bununla birlikte farklı eğitim seviyelerinde ve farklı odak noktalarına sahip uluslararası öğrenci başarı izleme araştırmaları ülkelerin eğitim performansları ile karşılaştırılabilir sonuçlar üretmesi bakımından da önemlidir (Özer; Gençoğlu ve Suna;2020).

Uluslar arası sınavlardan biri olan PISA, OECD tarafından 15 yaş grubundaki öğrencilerin belirli alanlarda kazandıkları bilgi ve becerileri değerlendiren ve üçer yıllık döngülerle yapılan uluslararası bir araştırmadır. Türkiye de OECD üyesi olarak, eğitim düzeyinin yükseltilmesi amacıyla bu araştırmaya katılmaktadır.

PISA araştırması 15 yaş grubunda örgün eğitime devam eden öğrencilerin matematik okuryazarlığı, fen okuryazarlığı ve okuma becerilerini ölçmek için yapılmaktadır. Araştırmanın her bir döngüsünde bir alan ağırlıklı alan olarak seçilmekte ve o alanda derinlemesine analizler gerçekleştirilmektedir (MEB; 2019).

İlk PISA öğrenci değerlendirmesi, 2000 yılında okuma alanına ağırlık verilerek gerçekleştirilmiştir. 3 yılda bir gerçekleştirilen PISA'da 2003 yılında matematik, 2006 yılında ise bilim alanına ağırlık verilmiştir. 2009 yılında tekrar okuma alanına ağırlık verilmiştir (Aslan;2021). PISA 2018 araştırmasında okuma becerileri alanı ağırlıklı alan olarak seçilmiştir.

Türkiye, PISA araştırmasına 2003 yılından itibaren katılmaktadır. PISA araştırmalarına katılan ülke sayısı sürekli artmaktadır. Araştırmaya 2003 yılında 41, 2006 yılında 57, 2009 ve 2012 yıllarında 65, 2015 yılında ise 72 ülke katılmıştır. PISA 2018 araştırmasına ise 79 ülke katılmıştır (MEB; 2019).

Tablo 129. Yıllara Göre Türkiye'nin PISA Başarısı

PISA Sınavının Uygulandığı Yıllar ve Başarı Ortalamaları	Okuma	Matematik	Fen
PISA 2000			
PISA 2003	441*	423*	
PISA 2006	447*	424*	424*
PISA 2009	464	445	454*
PISA 2012	475	448	463
PISA 2015	428*	420*	425*
PISA 2018	466	454	468
3 Yıllık Başarı Ortalaması	+2.2	+4.1*	+6.1*
2015-2018 arası değişim yönü	+37.3*	+33.1*	+42.8*

Kaynak: <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results.htm>

Türkiye'nin okuma alanındaki başarısında 2003-2012 yıllarında artış gözlenmiştir. Ancak 2015 PISA'da okuma alanında bir düşüş yaşandığı görülmüştür. Diğer yandan matematik başarısında da aynı durum söz konusudur. Fen bilimleri alanındaki 2006 PISA başarısı, 2003 PISA başarısına oranla daha düşüktür. Ayrıca 2015 PISA fen bilimleri başarısında ciddi bir düşüş yaşandığı görülmüştür. Özellikle 2015 PISA başarısında bütün alanlarda düşük bir başarı elde edildiği görülmüştür(Aslan;2021).

2018 PISA başarısı ise ülkemiz açısından bir önceki PISA araştırması sonuçlarına göre okuma becerileri, fen ve matematik okuryazarlığı alanlarında önemli iyileştirmelerin gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Öyle ki, OECD'nin PISA 2018 raporuna göre, 2003 ile 2018 yılları arasında 15 yaş grubu öğrenci sayısı arttığı halde her üç alanda da iyileşmenin olduğu tek ülke, Türkiye'dir. Türkiye zorunlu eğitim süresini uzattı ve en dezavantajlı öğrencileri liselere kaydettirdi. Tüm bu zorluklara rağmen, Türkiye'nin geçen 15 yıldaki performansı toplamda artmış durumdadır. Her üç alanda da ülkemizin puanları ve ülkeler sıralamasındaki yeri yükselmiş, temel yeterlilik düzeylerindeki öğrenci oranlarında ciddi artışlar sağlanmıştır (MEB, 2019).

Sınıf Tekrarı

Sınıf tekrarı, bir öğrencinin belli bir eğitim ve öğretim yılında öğrenim gördüğü sınıfta, bir sonraki eğitim ve öğretim yılında da öğrenim görmesini gerektiren bir uygulamadır. Başka bir deyişle sınıf tekrarı, bir öğrencinin öğrenimine aynı sınıfta ikinci kez devam etmesidir. Türkiye'de sınıf tekrarı yapan öğrencilerin istatistiklerine yönelik araştırmalar yok denecek kadar azdır. Bu çalışmalardan biri, 2013 yılında MEB ve UNICEF işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda; 2010-2011 eğitim ve öğretim yılında sınıf tekrarına kalan 9. sınıfların oranının %14,01, 10. sınıfların 5,42, 11. sınıfların oranının 2,62, 12. sınıfların oranının ise 1,04 olduğu tespit edilmiştir (MEB;2013). Söz konusu çalışma çok

kapsamlı olmasına rağmen güncel değildir. Diğer Çam (2016) tarafından yapılmıştır. Çalışma sonucuna göre 9. Sınıfta sınıf tekrarı yapmış 340 öğrencinin %80.3'ünün derslerden başarısızlık, %13.2'sinin devamsızlık nedeniyle sınıf tekrarı yaptığı ve %5.9'unun ise hem derslerden hem de devamsızlıktan sınıf tekrarı yaptığı bulunmuştur. Sınıf tekrarı yapan öğrencilerin %22.4'ünün ailesinde sınıf tekrarı yapan birinin olduğu ve %48.2'sinin ailesinde okulu terk eden biri olduğu görülmüştür. Bununla beraber öğrencilerin %97.1'i arkadaşları arasında sınıf tekrarı yapan biri olduğunu ve %61.8'i ise arkadaşları arasında okulu terk eden biri olduğunu bildirmiştir. İlgili çalışma MEB'ı tarafında gerçekleştirilen çalışma kadar kapsamlı olmasa da önemli bulgular içermektedir. Ancak her iki çalışmada güncel değildir. Bu bakımdan aşağıda verilen istatistikler, hem güncel verileri içermesi bakımından hem tüm eğitim kademeleri hemde yalnızca sınıf tekrarı değil başarı/başarısızlık çok yönlü bir biçimde ele alınmasından dolayı önem taşımaktadır. Temel eğitimden itibaren tüm ortaöğretim kurumlarında başarı durumları Milli Eğitim İstatistik Sistemi (MEİS) verilerinden derlenerek sunulmuştur.

Tablo 130. Temel Eğitim Kademesinde Başarı Durumu

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Doğrudan Sınıf Geçen	7.843.881	7.753.333	7.769.227	9.120.947	8.829.432	41.316.820
Kurul Kararı İle Sınıf Geçenler	1.015.324	1.165.268	1.252.299	579	165	3.433.635
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren Öğrenci Sayısı	82.075	84.189	85.533			251.797
Sınıf tekrar edecekler	178.077	164.624	183.043	30.371	101.332	657.447
Devamsızlıktan Başarısız Sayılanlar				164.787	150.398	315.185
Diğer					12	12

Kaynak: MEİS verilerinden derlenmiştir.

Temel eğitimde başarı durumlarına ilişkin beş yıllık süreçteki (2017-2021) veriler incelendiğinde; 2017 ile 2019 yılları arasında doğrudan sınıf geçenlerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı 2020-2021 arasında bu sayının önceki yıllara göre kayda değer şekilde arttığı (9.120.947) tespit edilmiştir. Buna karşın sınıf tekrarı 2019/'20 yılında artmış 2020-2021 eğitim ve öğretim yılında ise bir önceki eğitim öğretim yılına göre önemli bir düşüş olmuştur. Doğrudan sınıf geçenlerin artışında ve sınıf tekrarı edeceklerin azalışında COVID-19 salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitimden dolayı öğrencilere sağlanan kolaylıkların etkili olduğu düşünülmektedir. Kurul kararı ile sınıf geçen öğrenci sayısının diğer başarı durumlarına göre yüksekliği düşündürücü bir bulgudur.

Tablo 131. Genel Ortaöğretimde Başarı Durumu

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Açık Öğretim Lisesine Kaydolan	265.014	263.961	304.666	356.272	378.797	1.568.710
Doğrudan Sınıf Geçen	913.221	979.597	962.333	928.789	1.402.526	5.186.466
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren	3.940	3.548	10.765		1.369	19.622
Öğrenim hakkını kullanmayan	824	746	912	1.097	425	4.004
Örgün eğitim dışına çıkan (Diğer nedenler)	17.224	14.975	15.410	15.745	15.486	78.840
Örgün eğitim dışına çıkan (Kendi isteğiyle)	74.850	60.973	60.164	59.930	59.094	315.011
Örgün eğitim dışına çıkan (Okuma hakkı bittiği için ilişkisi kesilen)	73.200	69.174	73.132	77.411	89.217	382.134
Sadece Türk Dili ve Edebiyatı Dersinden Sorumlu Geçen	9.530	10.077	9.406	17.051		46.064
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlık nedeniyle sınıf tekrar edecekler HARIÇ)	19.708	13.730	94.261		3.536	131.235
Devamsızlıktan Sınıf tekrar edecekler	14.678	13.103	28.923	12.659		69.363
Sorumlu Geçenler (Orta Öğretim Seviyesi İçin Türk Dili Edebiyatı ve Yön. 41. Maddesinde Belirtilen Diğer Dersten Sorumlu Geçenler Hariç)	67.635	78.835	80.656	286.921	228.954	743.001
Yıl sonu başarı notu ile sınıf geçen	472.408	420.055	470.662	508.954	478.250	2.350.329
Diğer	4.871	6.484	8.851	2.249	2.737	25.192

Açık Öğretim Lisesine kaydolma durumları incelendiğinde 2017 ve 2018 yıllarında önemli bir değişiklik olmadığı fakat 23 Mart 2020 tarihinde uzaktan eğitime geçildiği 2019-2020 eğitim öğretim yılından itibaren bu sayının artmaya başladığı görülmüştür. 2018-2019 yılında Açık Öğretim Lisesine kaydolan öğrenci sayısı 263.961 iken 2019-2020 eğitim öğretim yılında 304.666, 2020-2021 eğitim öğretim yılında 356.272, 2021-2022 eğitim öğretim yılında ise 378.797 olmuştur. Salgın döneminde yapılan uzaktan eğitimin, öğrencileri kendi kendine çalışmaya sevk eden açık öğretim sistemine geçmelerini kolaylaştıran bir etken olabileceği düşünülmektedir.

Ortaöğretimde başarı durumlarına ilişkin beş yıllık süreçteki (2017-2021) veriler incelendiğinde; 2017 ile 2020 yılları arasında doğrudan sınıf geçenlerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı 2021-2022 eğitim öğretim yılında bu sayının Bakanlığın 12. sınıflarda devamsızlıktan dolayı öğrencilerin bırakılmayacağı kararından sonra önceki yıllara göre kayda değer şekilde arttığı (1.402.526) tespit edilmiştir.

Sadece Türk Dili ve Edebiyatı dersinden sorumlu geçen öğrenci sayısına dair veriler incelendiğinde, 2020-2021 eğitim öğretim yılında bir önceki yıla göre artış olduğu tespit edilmiştir. 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türk Dili ve Edebiyatı dersinden sorumlu geçen öğrencilerin sayısı 9.406 iken bu sayı 2020-2021 eğitim öğretim yılında 17.051 olmuştur.

2017 ile 2020 yılları arasında sorumlu sınıf geçenlerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı fakat uzaktan eğitimin yoğun olarak yapıldığı 2020-2021 eğitim öğretim yılında bu sayının kayda değer oranda artış gösterdiği görülmüştür. 2019-2020 yılında 80.656 öğrenci sorumlu geçerken bu sayı 2020-2021 eğitim öğretim yılında 286.921 olmuştur. Bu durumun da salgın döneminde öğrencilerdeki öğrenme kayıplarına ilişkin olumsuz bir veri olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Tablo 132. Mesleki ve Teknik Ortaöğretimde Başarı

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Açık Öğretim Lisesine Kaydolan	630.391	698.000	735.597	797.739	821.620	3.683.347
Diğer	22.335	16.680	19.943	6.770	26.571	92.299
Doğrudan Sınıf Geçen	617.822	585.553	491.977	415.723	585.845	2.696.920
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren	17.998	13.190	43.861		4.907	79.956
Öğrenim hakkını kullanmayan	4.391	3.951	3.318	3.053	530	15.243
Örgün eğitim dışına	49.663	51.539	48.791	48.849	47.856	246.698

çıkan (Diğer nedenler)						
Örgün eğitim dışına çıkan (Kendi isteğiyle)	155.071	155.307	142.196	140.405	134.473	727.452
Örgün eğitim dışına çıkan (Okuma hakkı bittiği için ilişiği kesilen)	191.007	225.758	234.529	252.801	267.353	1.171.448
Sadece Türk Dili ve Edebiyatı Dersinden Sorumlu Geçen	58.147	49.314	45.593	39.691		192.745
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlık nedeniyle sınıf tekrar edecekler HARIÇ)	57.939	44.475	166.763		12.230	281.407
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlıkta an Başarısız Sayılanlar)	73.233	72.418	66.034	36.004		247.689
Sorumlu Geçenler (Orta Öğretim Seviyesi İçin Türk Dili Edebiyatı ve Yön. 41. Maddesinde Belirtilen Diğer Dersten Sorumlu Geçenler Hariç)	217.552	248.754	113.482	442.594	475.382	1.497.764
Yıl sonu başarı notu ile sınıf geçenler	530.030	486.528	428.357	379.206	386.571	2.210.692

Mesleki ve teknik ortaöğretime ilişkin verilerde 2017-2022 arasındaki dönemde açık öğretime kaydolan öğrenci sayısında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında açık öğretim lisesine kaydolan öğrenci sayısı 630.391 iken bu sayı 2021-2022 eğitim öğretim yılında 821.620 olmuştur.

Mesleki ve teknik ortaöğretime ilişkin verilerde doğrudan sınıf geçen öğrenci sayısında COVID-19 salgının etkisinin görüldüğü 2019-2020 eğitim öğretim yılında bir önceki yıla göre düşüş yaşandığı görülmektedir. Doğrudan sınıf geçen öğrenci sayısı 2018-2019 eğitim öğretim yılında 585.553 iken bu sayı 2019-2020 eğitim öğretim yılında 491.977, 2020-2021 eğitim öğretim yılında 415.723'e düşmüş ve uzaktan eğitimin sonlandırılıp tamamen örgün eğitime geçildiği 2021-2022 eğitim öğretim yılında tekrar yükselerek 585.845 olmuştur.

Öğrenim hakkını kullanmayan öğrencilerin sayısında olumlu bir şekilde düşüş yaşanmıştır. Veriler incelendiğinde 2017 yılında 4.391 olan bu sayı 2022 yılında 530'a düşmüştür. Bu düşüş benzer şekilde kendi isteğiyle örgün eğitim dışına çıkan öğrenci sayısında da

olmuştur. Bu durumun Bakanlığın son dönemde Mesleki Eğitime verdiği destekten kaynaklandığı düşünülmektedir.

Devamsızlık nedeninin haricinde diğer nedenlerden dolayı sınıf tekrar edecek öğrenci sayısında 2019-2020 eğitim öğretim yılında bir önceki yıla göre dikkat çekici bir artış olmuştur. 2018-2019 eğitim öğretim yılında devamsızlık haricinde sınıf tekrarı yapacak öğrenci sayısı 44.475 iken bu sayı ikinci döneminde uzaktan eğitimin başladığı 2019-2020 eğitim öğretim yılında 166.763 olmuştur. Devamsızlıktan kalanların sayısında ise 2017-2022 yılları arasında kademeli bir düşüş yaşandığı tespit edilmiştir.

Tablo 133. Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Başarı Durumu

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Açık Öğretim Lisesine Kaydolan	224.690	255.037	288.556	320.019	335.507	1.423.809
Diğer	4.440	5.969	6.567	2.404	2.135	21.515
Doğrudan Sınıf Geçen	716.352	740.286	741.866	965.199	1.011.835	4.175.538
Kurul Kararı İle Sınıf Geçenler	122.643	169.072	201.623	130	4	493.472
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren Öğrenci Sayısı	16.040	18.125	28.029		1.929	64.123
Öğrenim hakkını kullanmayan	2.604	2.294	2.006	1.868	1.145	9.917
Örgün eğitim dışına çıkan (Diğer nedenler)	10.507	11.494	11.851	12.040	11.931	57.823
Örgün eğitim dışına çıkan (Kendi isteğiyle)	33.721	34.184	33.777	33.470	32.769	167.921
Örgün eğitim dışına çıkan (Okuma hakkı bittiği için ilişiği kesilen)	70.754	84.743	93.328	104.230	111.386	464.441
Sadece Türk Dili ve Edebiyatı Dersinden Sorumlu Geçen	19.212	17.353	18.445	13.518		68.528
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlık nedeniyle sınıf tekrar edecekler HARIÇ)	33.037	28.864	59.938	642	5.366	127.847
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlıktan Başarısız Sayılanlar)	22.802	24.581	18.924	30.318	7.229	103.854
Sorumlu Geçenler (Orta Öğretim Seviyesi İçin Türk Dili Edebiyatı ve Yön. 41. Maddesinde Belirtilen Diğer Dersten Sorumlu Geçenler Hariç)	74.797	79.901	36.699	139.905	142.975	474.277
Yıl sonu başarı notu ile sınıf geçen	150.880	144.266	135.973	117.827	116.375	665.321

Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne ilişkin 2017-2022 arasındaki dönemde açık öğretime kaydolan öğrenci sayısında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında açık öğretim lisesine kaydolan öğrenci sayısı 224.690 iken bu sayı 2021-2022 eğitim öğretim yılında 335.507 olmuştur.

Din öğretiminde başarı durumlarına ilişkin beş yıllık süreçteki (2017-2022) veriler incelendiğinde; 2017 ile 2019 yılları arasında doğrudan sınıf geçmelerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı 2020-2021 arasında bu sayının önceki yıllara göre kayda değer şekilde arttığı (965.199) tespit edilmiştir. Buna karşın sınıf tekrar edeceklerin sayısında 2020-2021 eğitim öğretim yılında bir önceki eğitim öğretim yılına göre önemli bir düşüş olmuştur. Doğrudan sınıf geçmelerin artışında ve sınıf tekrarı edeceklerin azalışında COVID-19 salgını döneminde gerçekleştirilen uzaktan eğitimden dolayı öğrencilere sağlanan kolaylıkların etkili olduğu düşünülmektedir.

Öğrenim hakkını kullanmayan öğrencilerin sayısında olumlu bir şekilde düşüş yaşanmıştır. Veriler incelendiğinde, 2017 yılında 2.604 olan bu sayı 2022 yılında 1.145'a düşmüştür.

2017-2022 arasındaki dönemde okuma hakkı bittiği için ilişiği kesilen öğrenci sayısında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında okuma hakkı bittiği için ilişiği kesilen öğrenci sayısı 70.754 iken bu sayı 2021-2022 eğitim öğretim yılında 111.386 olmuştur.

Devamsızlık nedeninin haricinde diğer nedenlerden dolayı sınıf tekrar edecek öğrenci sayısında 2019-2020 eğitim öğretim yılında bir önceki yıla göre dikkat çekici bir artış olmuştur. 2018-2019 eğitim öğretim yılında devamsızlık haricinde sınıf tekrarı yapacak öğrenci sayısı 28.864 iken bu sayı ikinci dönemde uzaktan eğitimin başladığı 2019-2020 eğitim öğretim yılında 59.938 olmuştur.

Tablo 134. Özel Öğretim Genel Müdürlüğü Başarı Durumu

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Açık Öğretim Lisesine Kaydolan	400	508	648	770	820	3.146
Diğer	32	4	17	24	35	112
Doğrudan Sınıf Geçen	41.444	44.024	43.779	39.417	52.822	221.486
Kurul Kararı İle Sınıf Geçenler	561	495	1.197	61	4	2.318
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren	283	78	141		128	630
Öğrenim hakkını kullanmayan	125	109	30	4.647	287	5.198
Örgün eğitim dışına çıkan (Diğer nedenler)	567	710	704	721	745	3.447

Örgün eğitim dışına çıkan (Kendi isteğiyle)	513	606	641	668	712	3.140
Örgün eğitim dışına çıkan (Okuma hakkı bittiği için ilişiği kesilen)	1.181	1.703	1.606	1.545	1.575	7.610
Sadece Türk Dili ve Edebiyatı Dersinden Sorumlu Geçen	633	31	446	366		1.476
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlık nedeniyle sınıf tekrar edecekler HARIÇ)	2.099	1.871	3.597	6.613	509	14.689
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlıktan Başarısız Sayılanlar)	813	1.768	2.248	2.332	850	8.011
Sorumlu Geçenler (Orta Öğretim Seviyesi İçin Türk Dili Edebiyatı ve Yön. 41. Maddesinde Belirtilen Diğer Dersten Sorumlu Geçenler Hariç)	85	38	26	485	709	1.343
Yıl sonu başarı notu ile sınıf geçenler	471	127	186	219	92	1.095

Özel Öğretime ilişkin 2017-2022 arasındaki dönemde açık öğretime kaydolun öğrenci sayısında sürekli bir artış olduğu görülmektedir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında açık öğretim lisesine kaydolun öğrenci sayısı 400 iken bu sayı 2021-2022 eğitim öğretim yılında 820 olmuştur.

2017 ile 2018'de kurul kararı sınıf geçenlerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı 2019 yılında bu sayının önceki yıllara göre kayda değer şekilde arttığı tespit edilmiştir. 2018-2019 eğitim öğretim yılında kurul kararı ile sınıf geçen öğrenci sayısı 495 olarak gerçekleşmiştir. 2019-2020 eğitim öğretim yılında ise bu sayı öneli bir şekilde artarak 1.197 olmuştur. 23 Mart 2020 tarihinde başlanan uzaktan eğitim sürecindeki belirsizliğin bu duruma sebep olduğu düşünülmektedir. Tamamen uzaktan eğitimin yapıldığı 2020-2021 eğitim öğretim yılında ise kurul kararı sınıf geçenlerin sayısında kayda değer şekilde düşmüş ve 61 öğrenci kurul kararıyla geçmiştir. Yine 2020-2021 eğitim öğretim yılında öğrenim hakkını kullanmayan öğrenci sayısında bir önceki yıla göre büyük ölçüde artış gerçekleşmiştir. Öğrenim hakkını kullanmayan öğrenci sayısı bir önceki yıl 30 iken bu sayı 2020-2021 eğitim öğretim yılında 4.647 olmuştur. Dönemin tamamıyla uzaktan eğitim ile gerçekleştirilmesi nedeniyle böyle bir sonucun ortaya çıktığı değerlendirilmektedir.

Çeşitli nedenlerle örgün eğitim dışına çıkanların sayısında 2017 ile 2022 yılı arasındaki beş yıllık süreçte artış yaşandığı görülmüştür.

Devamsızlık nedeninin haricinde diğer nedenlerden dolayı sınıf tekrar edecek öğrenci sayısında 2019-2020 eğitim öğretim yılında bir önceki yıla göre dikkat çekici bir artış olmuştur. 2018-2019 eğitim öğretim yılında devamsızlık haricinde sınıf tekrarı yapacak öğrenci sayısı 1.871 iken bu sayı ikinci dönemde uzaktan eğitimin başladığı 2019-2020 eğitim öğretim yılında 3.597, tamamen uzaktan eğitimin yapıldığı 2020-2021 eğitim öğretim yılında ise 6.613 olarak gerçekleşmiştir.

Sorumlu geçen öğrenci verilerinde yine salgın döneminde artış olmuştur. 2017 ile 2020 yılları arasında sorumlu sınıf geçenlerin sayısında önemli bir değişiklik olmadığı fakat uzaktan eğitimin yoğun olarak yapıldığı 2020-2021 eğitim öğretim yılında bu sayının kayda değer oranda artış gösterdiği görülmüştür. 2019-2020 yılında 26 öğrenci sorumlu geçerken bu sayı 2020-2021 eğitim öğretim yılında 485, 2021-2022 eğitim öğretim yılında ise 709 olmuştur. Bu durumun da salgın döneminde öğrencilerdeki öğrenme kayıplarına ilişkin olumsuz bir veri olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Tablo 135. Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü Başarı Durumu

Başarı Durumu	2017/'18	2018/'19	2019/'20	2020/'21	2021/'22	Genel Toplam
Diğer	20	15	23		1	59
Doğrudan Sınıf Geçen	1021	1252	1111	1443	1576	6403
Kurul Kararı İle Sınıf Geçenler	46	54	56			156
Ortalama Yükseltme Sınavına Giren	17	31	35			83
Sadece Türk Dili ve Edebiyatı Dersinden Sorumlu Geçen	1	2	2	1		6
Sınıf tekrar edecekler (Devamsızlık nedeniyle sınıf tekrar edecekler HARIÇ)	7	2	2		3	14
Sınıf tekrar edecekler(Devamsızlıktan Başarısız Sayılanlar)	4	4	6	1	1	16
Sorumlu Geçenler (Orta Öğretim Seviyesi İçin Türk Dili Edebiyatı ve Yön. 41. Maddesinde Belirtilen Diğer Dersten Sorumlu Geçenler Hariç)	17	26	16	118	52	229
Yıl sonu başarı notu ile sınıf geçenler	51	71	74	63	54	313

Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü verileri incelendiğinde, doğrudan sınıf geçenlerin sayısında uzaktan eğitim döneminde artış olduğu buna karşın devamsızlıktan sınıf tekrarı yapacak öğrencilerin azaldığı, tamamen uzaktan eğitim öğretim yapıldığı 2020-

2021 eğitim öğretim yılında sorumlu geçenlerin sayısında önemli bir artış olduğu görülmüştür.

Devam/Devamsızlık

Tablo 136. Ortaöğretim Düzeyi 10 Gün Üzeri Özürsüz Devamsızlık Yapan Öğrenci Sayıları

Genel Müdürlükler/Sınıflar		10,5 Gün ve Üzeri	30-40 Gün	40.5-50 Gün	50.5-60 Gün	60.5 Gün ve Üzeri
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü (DÖGM)	Genel	130.235	46.817	17.716	8.128	44.709
Hazırlık Sınıfı		101	150	28	6	14
9. Sınıf		30.759	9.072	3.572	1.701	11.823
10. Sınıf		46.845	14.268	5.714	2.738	19.874
11. Sınıf		26.877	12.120	4.197	1.746	8.338
12. Sınıf		25.653	11.207	4.205	1.937	4.660
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü (MTEGM)	Genel	361.500	175.939	67.544	29.614	128.612
Hazırlık Sınıfı		68	65	19	10	6
9. Sınıf		84.917	33.851	12.930	6.190	34.349
10. Sınıf		133.099	56.979	22.862	10.341	60.789
11. Sınıf		80.670	52.715	20.343	8.116	26.133
12. Sınıf		62.746	32.329	11.390	4.957	7.335
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü (OGM)	Genel	288.371	177.725	55.125	20.825	62.333
Hazırlık Sınıfı		143	390	77	15	27
9. Sınıf		49.280	26.614	7.629	3.021	13.174
10. Sınıf		88.210	52.969	15.776	6.028	25.915
11. Sınıf		64.465	50.175	14.861	4.934	13.191
12. Sınıf		86.273	47.577	16.782	6.827	10.026
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü (ÖERHGM)	Genel	6.332	1.103	644	483	1.993
9. Sınıf		1.471	298	159	123	343
10. Sınıf		1.907	300	165	128	708
11. Sınıf		1.512	261	161	118	511
12. Sınıf		1.442	244	159	114	431
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü (ÖÖKGM)	Genel	22.418	17.575	5.311	1.956	2.551
Hazırlık Sınıfı		57	124	37	11	8
9. Sınıf		3.384	3.216	829	275	450
10. Sınıf		6.005	5.129	1.601	647	815
11. Sınıf		6.047	5.102	1.514	549	838
12. Sınıf		6.925	4.004	1.330	474	440
Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü (YYDEGM)	Genel	31	21	12	0	6
9. Sınıf		6	2	0	0	0
10. Sınıf		11	7	5	0	5
11. Sınıf		6	4	3	0	1
12. Sınıf		8	8	4	0	0
Genel Toplam		808.887	419.180	146.352	61.006	240.204

Tablo verileri incelendiğinde, Din Öğretimi Genel Müdürlüğü, MTEGM ve OGM lere bağlı okulların 10. sınıflarında öğrenim gören öğrencilerin diğer sınıf kategorilerine kıyasla daha fazla devamsızlık yaptığı göze çarpmaktadır.

Hazırlık sınıfları haricindeki sınıf kategorilerinde 30-40 gün arası devamsızlık yapan öğrenci sayısı, 10,5 gün ve üzeri devamsızlık yapan öğrenci sayısından genel itibarıyla daha azdır. Ancak bu sayı hazırlık sınıflarında tam tersi bir durum göstermektedir. DÖGM hazırlık sınıflarında 10.5 ve üzeri devamsızlık yapan öğrenci sayısı 101 iken 30-40 arası devamsızlık yapan öğrenci sayısı 150'dir. Ortaöğretim GM ne bağlı hazırlık sınıflarında ise bu sayı 143'ten 390'a çıkarak iki katından fazla bir artış göstermiştir. Benzer bir şekilde Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü hazırlık sınıflarında da 57'den 124'e çıkmaktadır. MTEGM ne bağlı hazırlık sınıflarında ise bu sayı birbirine oldukça yakındır. Hazırlık sınıflarında 30-40 gün arası devamsızlık yapan öğrenci sayısının, 10.5 gün ve üzeri devamsızlık yapan öğrenci sayısından fazla olmasını yabancı dil derslerinde başarı gösterememelerimden kaynaklı olup olmadığı da bu doğrultuda araştırma yapılması gereken bir husus olarak önümüze çıkmaktadır.

DÖGM ve MTEGM'ne bağlı okullarda 10,5 gün ve üzeri devamsızlık yapan öğrenciler ile 60,5 gün üzeri devamsızlık yapan öğrenciler, bu iki veri baz alınarak kıyaslandığında bu oranların sırasıyla 2.9 ve 2.8 katı olduğu görülmektedir. Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda bu oran 4.6 civarında gözükmemektedir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, OGM'ne bağlı okullarda, 60.5 gün ve üzeri devamsızlık yapan öğrenci ortalamasının daha düşük olduğu görülmektedir. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerde bu oran 3.1, ailelerin ücret ödedikleri Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğüne bağlı okullarda öğrenim gören öğrencilerde ise bu oran 8.7 dir. Ücret verilerek öğrenim görülen okullarda devamsızlık düzeyinin gün sayısı artıça oransal olarak düştüğü görülmekle birlikte özellikle 40. Gün ve üzerinden sonra ciddi bir oransal azalma görülmektedir.

Tablo 137. 10 Gün Üzeri Özürsüz Devamsızlık Yapan Sürekli Tedavi Gören Öğrenci Sayıları

Genel Müdürlükler/Sınıflar	10,5 Gün ve Üzeri	30-40 Gün	40.5-50 Gün	50.5-60 Gün	60.5 Gün ve Üzeri
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	363	255	234	176	209
Hazırlık Sınıfı	0	0	2	0	0
9. Sınıf	66	42	38	23	38
10. Sınıf	130	73	76	56	72
11. Sınıf	76	74	62	45	59
12. Sınıf	91	66	56	52	40
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	2.876	1.421	1.591	1.206	1.642
Hazırlık Sınıfı	0	1	0	0	0
9. Sınıf	514	284	275	194	267
10. Sınıf	927	381	469	363	553
11. Sınıf	882	432	469	359	578
12. Sınıf	553	323	378	290	244
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	2.677	2.142	1.922	1.265	1.365
Hazırlık Sınıfı	6	3	5	3	6
9. Sınıf	370	353	280	152	206
10. Sınıf	676	546	480	324	408
11. Sınıf	717	607	473	338	368
12. Sınıf	908	633	684	448	377
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	14	3	2	1	11
9. Sınıf	3	1	1	0	2
10. Sınıf	3	1	0	1	3
11. Sınıf	3	0	1	0	3
12. Sınıf	5	1	0	0	3
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü	210	385	426	220	154
Hazırlık Sınıfı	2	2	3	1	2
9. Sınıf	27	33	29	12	21
10. Sınıf	29	53	50	48	21
11. Sınıf	44	69	60	35	40
12. Sınıf	108	228	284	124	70
Genel Toplam	6.140	4.206	4.175	2.868	3.381

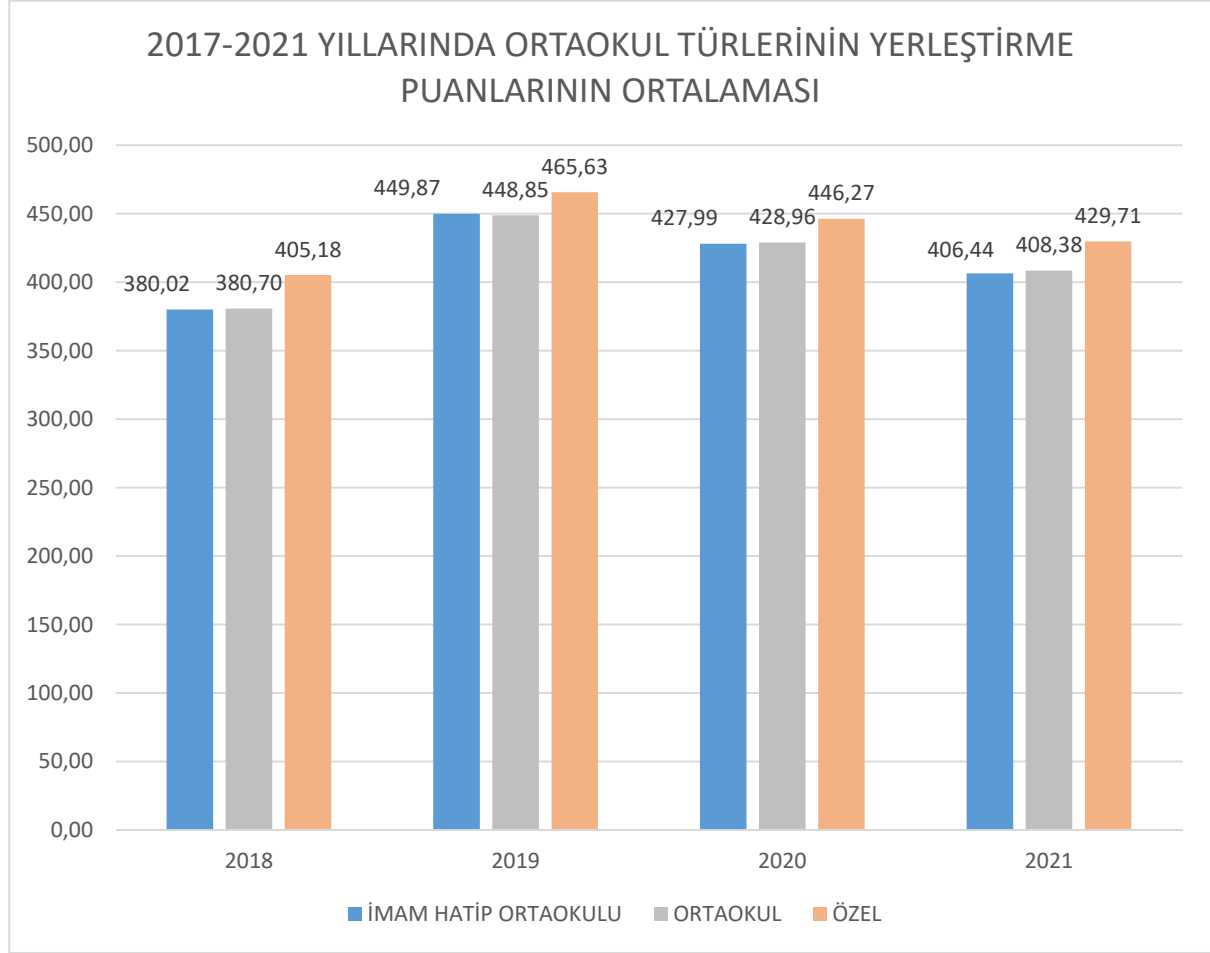
Tablo 138. 10 Gün Üzeri Özürsüz Devamsızlık Yapan Kronik Rahatsızlığı Olan Öğrenci Sayıları

Genel Müdürlükler/Sınıflar	10,5 Gün Üzeri	ve 30-40 Gün	40.5-50 Gün	50.5-60 Gün	60.5 Gün ve Üzeri
Din Öğretimi Genel Müdürlüğü	600	309	203	102	240
Hazırlık Sınıfı	0	0	0	0	0
9. Sınıf	124	61	43	19	47
10. Sınıf	164	95	56	25	78
11. Sınıf	136	90	48	25	51
12. Sınıf	176	63	56	33	64
Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü	3.705	1.573	1.018	706	1.548
Hazırlık Sınıfı	1	3	0	1	0
9. Sınıf	798	345	204	147	308
10. Sınıf	1.250	515	319	219	621
11. Sınıf	1.009	424	293	198	458
12. Sınıf	647	286	202	141	161
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü	2.560	1.473	815	502	1.079
Hazırlık Sınıfı	1	4	0	0	1
9. Sınıf	481	312	142	75	211
10. Sınıf	780	478	268	147	359
11. Sınıf	634	363	194	132	231
12. Sınıf	664	316	211	148	277
Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü	626	111	67	68	211
9. Sınıf	143	37	18	14	30
10. Sınıf	160	32	14	15	52
11. Sınıf	156	24	19	19	57
12. Sınıf	167	18	16	20	72
Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü	158	123	68	41	63
Hazırlık Sınıfı	0	2	0	1	0
9. Sınıf	26	24	9	4	8
10. Sınıf	45	31	18	15	17
11. Sınıf	45	35	24	16	22
12. Sınıf	42	31	17	5	16
Yükseköğretim ve Yurt Dışı Eğitim Genel Müdürlüğü	0	1	0	0	0
10. sınıf	0	1	0	0	0
12. sınıf	0	0	0	0	0
Genel Toplam	7.649	3.590	2.171	1.419	3.141

Merkezi Sınavlarda Başarı Oranları

Ortaöğretime Geçiş

Grafik 33. 2017-2021 Yıllarında Ortaokul Türlerinin Yerleştirme Puanlarının Ortalaması

Grafikte yer alan verilere göre, özel ortaokul öğrencilerinin LGS puan ortalaması resmi ortaokul ve imam hatip ortaokuluna göre daha yüksektir. İmam hatip ortaokulu ve ortaokul, dört eğitim ve öğretim yılında birbirine yakın puanlara sahip olup her iki ortaokulda da 2018 yılından sonra yükselmiştir. Bununla birlikte her üç ortaokulda 2019 ve 2020 yılına göre 2021'de puanlar düşmüştür.

Yükseköğretime Geçiş

Tablo 139. Yıllara Göre Üniversitelere Başvuran ve Yerleşen Aday Sayıları

Yıllar	Toplam Başvuran	Toplam Yerleşen	Oran (%)	Yıllar	Toplam Başvuran	Toplam Yerleşen	Oran (%)
1980	466.963	41.574	8,9	2001	1.471.197	455.913	31,0
1981	420.850	54.818	13,0	2002	1.817.590	614.125	33,8
1982	408.573	72.983	17,9	2003	1.593.831	506.637	31,8
1983	361.158	105.158	29,1	2004	1.897.196	574.867	30,3
1984	436.175	148.766	34,1	2005	1.844.891	607.994	33,0
1985	480.633	156.065	32,5	2006	1.678.326	590.533	35,2
1986	503.481	165.817	32,9	2007	1.776.427	626.425	35,3
1987	628.089	174.269	27,7	2008	1.645.416	833.532	50,7
1988	693.277	188.183	27,1	2009	1.450.582	786.677	54,2
1989	824.128	193.665	23,5	2010	1.587.866	763.516	48,1
1990	892.975	196.253	22,0	2011	1.759.403	789.169	44,9
1991	875.385	199.599	22,8	2012	1.895.478	865.631	45,7
1992	977.550	260.268	26,6	2013	1.924.547	877.787	45,6
1993	1.154.571	324.432	28,1	2014	2.086.115	922.275	44,2
1994	1.249.880	345.907	27,7	2015	2.126.681	983.090	46,2
1995	1.263.379	353.300	28,0	2016	2.256.367	961.864	42,6
1996	1.398.768	386.372	27,6	2017	2.265.844	825.397	36,4
1997	1.398.367	421.453	30,1	2018	2.381.412	857.240	36,0
1998	1.355.707	394.432	29,1	2019	2.528.031	904.176	35,8
1999	1.478.365	414.341	28,0	2020	2.436.958	921.886	37,8
2000	1.407.920	414.647	29,5	2021	2.607.715	815.365	31,3

Kaynak:YÖK; 2021 Yükseköğretime Geçiş İstatistikleri <https://istatistik.yok.gov.tr/>

Yükseköğretime olan talebin yoğun olmasına yerleşen öğrenci oranı yıllar içerisinde çok fazla bir değişiklik göstermemiştir. 1980 yılında üniversitelere toplam başvuru sayısı 466.963 iken 2021 yılında bu sayı 2.607.715 olmuştur. Başka bir deyişle 2021 yılında üniversiteye başvuran sayısı 1980 yılına oranla beş buçuk kattan fazla bir artış göstermiştir. Üniversiteye yerleşen aday sayısı ise 1980 yılında 41.574 iken, 2021 yılında bu sayı 815.365 olarak gerçekleşmiş ve geçen süre içerisinde yaklaşık 20 kat oranında bir artış sağlanmıştır. 1980 yılında üniversiteye yerleşen aday sayısı 8,9 iken, 2021 yılında bu oran 31,3 olarak gerçekleşmiş ve oransal olarak da üç buçuk kattan fazla bir artış gözlemlenmiştir.

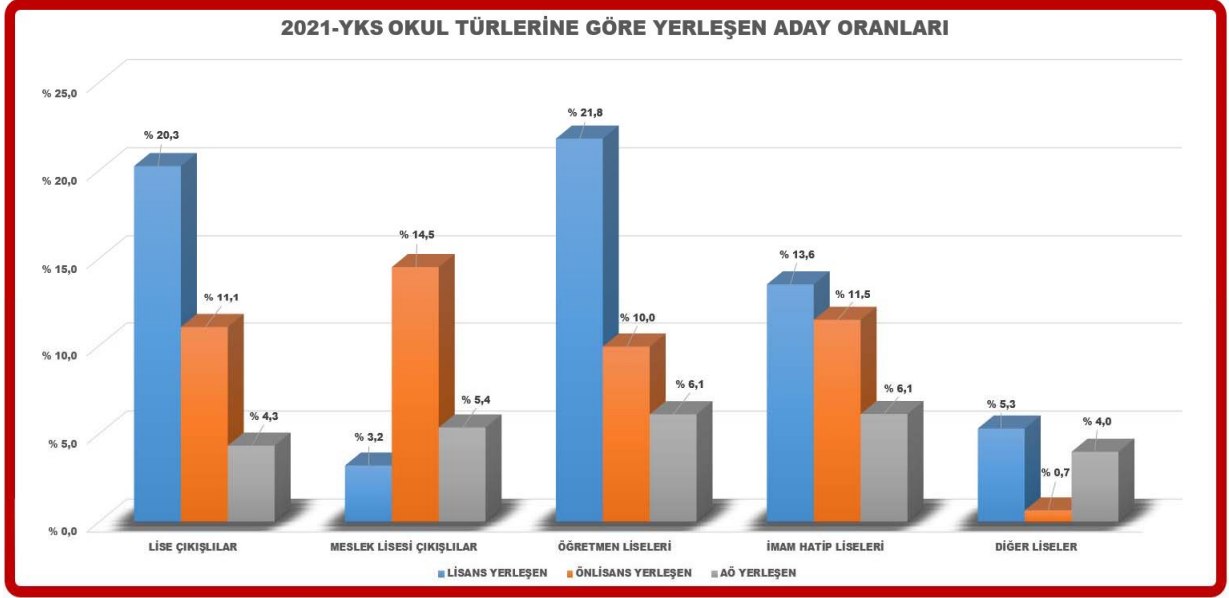
Üniversite sayılarının ve kontenjanların artmasıyla birlikte özellikle 2008 ve 2009 yıllarında üniversiteye yerleşen adayların oranı %50'nin üzerine çıkmıştır. 2008-2009 yılında "genel liselerin 4 yıla çıkarılması ve mezun vermemesinden" dolayı bir önceki yıl bekleyen öğrenciler için bir fırsata dönüşmüştür. Başvurularda %25'lik bir azalmaya neden olmuştur.

Yükseköğretime yerleşme oranı diğer yıllara göre yükselerek %54 civarında olmuştur. 2008 yılından itibaren 9 yıl boyunca benzer oranlarda ve yüksek düzeyde yükseköğretime yerleşilmiştir. Burada 2003 yılından itibaren yeni açılan üniversite sayılarının da etkili olmuş

olabileceği düşünülmektedir. 2015 yılında üniversiteye yerleşen aday sayısı 983.090 olarak bir milyona yaklaşmıştır.

2017'den itibaren ise 2008 öncesine benzer şekilde yerleşme oranları görülmüştür.

Grafik 34. 2021 YKS Okul Türlerine Göre Yerleşen Aday Oranları

Kaynak:YÖK; 2021 Yükseköğretime Geçiş İstatistikleri <https://istatistik.yok.gov.tr/>

2021 yılında okul türlerine göre yerleşen aday oranları incelendiğinde, lise çıkışlıların %20,3'ü lisansa yerleşirken, %11,1 ise ön lisans programlarına yerleşmiştir. Meslek lisesi çıkışlı adaylarda bu oran lisans için %3,2 olurken, ön lisans için ise %14,5 olarak gerçekleşmiştir. Lise çıkışlılar ve meslek lisesi çıkışlılar karşılaştırıldığında, lise çıkışlıların daha çok lisans alanlarına yerleştiği, meslek lisesi çıkışlıların ise daha çok ön lisans programlarına yerleştiği görülmektedir. Lise çıkışlılar ile öğretmen liseleri, imam hatip liseleri ve diğer liselerde lisansa yerleşen öğrenci oranı, ön lisansa yerleşen öğrenci oranlarından daha fazladır. Bu oran sadece meslek lisesi çıkışlılarda farklılık göstermiş ve ön lisansa yerleşen adayların oranı, lisansa yerleşen adayların oranından dört kat daha fazla olmuştur. En fazla ön lisansa yerleşen aday oranı meslek lisesi çıkışlılar iken, en fazla lisansa yerleşen aday oranı ise öğretmen liseleri çıkışlılarda olmuştur. Öğretmen liselerinde lisansa yerleşenlerin oranı 21,8 iken, ön lisansa yerleşenlerin oranı 10,0 olarak iki katından daha az olarak gerçekleşmiştir. İmam hatip liseleri çıkışlılar en fazla lisansa yerleşirken onu sırasıyla ön lisans ve açık öğretim takip etmiştir. Diğer liselerden mezun olanlar oransal olarak en fazla lisans programlarına yerleşirken açık öğretime yerleşenlerin oranları da ön lisansa yerleşenlerin oranlarından daha fazla olmuştur.

Tablo 140. 2021 YKS Cinsiyete Göre Yerleşim Tablosu

Yerleşilen Tür	Erkek	Kız	Genel Toplam
Açık öğretim	2946	3251	6197
Diğer	3752	4930	8682
Dişçilik	1205	1578	2783
Eczacılık	425	841	1266
Fen-Edebiyat Fakültesi	6389	11451	17840
Güzel Sanatlar	420	685	1105
Hemşirelik	1027	4011	5038
Hukuk	2202	3593	5795
İktisat Fakültesi	7260	8031	15291
İlahiyat	2615	3987	6602
İletişim Fakültesi	1844	2723	4567
Mimarlık	1668	3679	5347
Mühendislik	17771	8289	26060
Öğretmenlik	4135	9755	13890
Ön Lisans	42964	42440	85404
Sağlık Bilimleri (Diğer)	811	5680	6491
Tıp	4455	4244	8699
Turizm	1035	1030	2065
Veteriner	383	406	789
Ziraat Fakültesi	443	292	735
Genel Toplam	103750	120896	224646

2021 YKS yerleşim sonuçlarına göre; açık öğretim, diğer, dişçilik, eczacılık, fen-edebiyat fakültesi, güzel sanatlar, hemşirelik, hukuk, iktisat fakültesi, ilahiyat, iletişim fakültesi, mimarlık, öğretmenlik ve sağlık bilimlerine (diğer) kız öğrenciler daha fazla yerleşirken, mühendislik, ön lisans, tıp, turizm ve ziraat fakültelerine ise erkek öğrenciler daha fazla yerleşmiştir.

Ön lisansa 85404 aday yerleşirken, mühendisliğe 26060, fen-edebiyat fakültesine 17840, iktisat fakültesine 15291 ve tıp fakültesine 8699 aday yerleşmiştir. En az yerleşen adayların alanları ise sırasıyla 735 kişiyle ziraat fakültesi, 789 kişi ile veteriner, güzel sanatlar 1105, eczacılık 1266 ve 2065 kişiyle turizm olmuştur.

Tablo 141. 2021 YKS Programlarına Genel Müdürlüklere Göre Yerleşme Tablosu

GENEL MÜDÜRLÜKLER							
Yerleşim Türü	Din Öğretimi G.M.	Meslekî ve Teknik Eğitim G.M.	Ortaöğretim G.M	Özel Öğretim K. G.M.	Özel Eğitim ve Rehberlik H. G.M.	Yüksek Öğretim ve Yurt Dışı Eğitim G.M.	Genel Toplam
Açık öğretim	1.402	2.667	1.503	625			6.197
Diğer	879	627	4.445	2.730		1	8.682
Dişçilik	188		1.756	839			2.783
Eczacılık	98	3	741	424			1.266
Fen-Edebiyat Fakültesi	1.947	1.266	10.145	4.480	2		17.840
Güzel Sanatlar	96	144	482	383			1.105
Hemşirelik	471	167	3.815	585			5.038
Hukuk	587	65	3.438	1.703	2		5.795
İktisat Fakültesi	1.219	862	7.605	5.602	3		15.291
İlahiyat	4.735	287	1.429	151			6.602
İletişim Fakültesi	416	695	1.887	1.569			4.567
Mimarlık	364	149	2.285	2.549			5.347
Mühendislik	1.519	194	14.488	9.855	4		26.060
Öğretmenlik	2.092	1.457	8.695	1.645	1		13.890
Ön Lisans	9.311	35.835	26.543	13.715			85.404
Sağlık Bilimleri (Diğer)	729	299	3.936	1.527			6.491
Tıp	375	1	5.657	2.665	1		8.699
Turizm	191	267	1.313	294			2.065
Veteriner	49	10	532	198			789
Ziraat Fakültesi	55	15	444	221			735
Genel Toplam	26.723	45.010	101.139	51.760	13	1	224.646

Din Öğretim Genel Müdürlüğüne bağlı okullardan mezun olanlar, en çok ön lisans 9.311, ilahiyat 4.735, öğretmenlik 2.092, fen-edebiyat fakültesi 1.947 ve 1.402 kişiyle açık öğretime yerleşirken en az yerleşim gösterilen alanlar ise 49 kişi ile veterinerlik, 55 kişi ile ziraat fakültesi, 96 kişi ile güzel sanatlar ve 98 kişi ile eczacılık alanları olmuştur. Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı okullardan mezun olanlar, en çok ön lisans 35.835, açık öğretim 2.667, öğretmenlik 1.457, fen-edebiyat fakültesi 1.266 ve 862 kişi iktisat fakültelerine yerleşmiştir. En az yerleştikleri alanlar ise sırasıyla tıp 1, eczacılık 3, veterinerlik 10 ve ziraat fakültesi 15 kişidir. Dişçilik alanında ise herhangi bir yerleşen aday bulunmamaktadır. Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı okullardan mezun olanlar, en çok ön lisans 26.543, mühendislik 14.488, fen-edebiyat fakültesi 10.145, iktisat fakültesi 7.605 ve diğer alanlara 4.445 yerleşirken, en az yerleştikleri alanlar ise ziraat fakültesi 444, güzel sanatlar 482, veterinerlik 532, eczacılık 741 ve 1.303 kişi ile turizm alanları olmuştur.

Tablo 142. 2021 YKS Bölümlere Göre Yerleşim

Okul Türleri	Açıköğretim	Diğer	Dişçilik	Eczacılık	Fen-Edebiyat Fakültesi	Güzel Sanatlar	Hemşirelik	Hukuk	İktisat Fakültesi	İlahiyat	İletişim Fakültesi	Mimarlık	Mühendislik	Öğretmenlik	Ön Lisans	Sağlık Bilimleri (Diğer)	Tıp	Turizm	Veteriner	Ziraat Fakültesi	Genel Toplam
Anadolu İmam Hatip Lisesi	1.402	879	188	98	1.947	96	471	587	1.219	4.735	416	364	1.519	2.092	9.310	729	375	191	49	55	26.722
Anadolu Lisesi	1.466	4.011	1.077	487	9.242	439	3.343	2.545	6.680	1.348	1.739	2.003	11.772	7.591	25.837	3.503	2.338	1.241	405	393	87.460
Anadolu Meslek Programı	2.649	614		3	1.236	137	167	65	855	285	674	143	193	1.439	35.449	298	1	261	10	15	44.494
ArGe ve Uygulama Merkezi Lisesi-Özel Yetenek		1			2			2	3				4	1			1				14
Fen Lisesi	9	158	679	254	441	7	468	294	184	14	14	251	2.699	380	250	324	3.319	6	127	32	9.910
Güzel Sanatlar Lisesi	7	10			21	7			5	2	18	5	1	12	177	1		5			271
İmam Hatip Lisesi															1						1
Müzik ve Sahne Sanatları Lisesi					3									1	4						8
Özel Akşam Lisesi	138	5			9	2		1	7		9	1	2	44	244	1					463
Özel Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi		3			2						3	1			9						18
Özel Anadolu Lisesi	368	2.460	469	260	3.864	340	506	1.440	5.115	143	1.460	2.041	7.034	1.404	9.896	1.291	1.123	286	150	198	39.848
Özel Anadolu Meslek Programı	113	40	6	2	67	6	7	4	35	7	23	17	165	69	3.306	16	23	4	2	1	3.913
Özel Azınlık Okulları	1	71	4	3	184	5	2	59	192		47	53	186	20	42	13	29	2	3		916
Özel Fen Lisesi	5	145	360	159	344	30	70	196	248	1	27	421	2.465	108	217	206	1.489	2	43	22	6.558
Özel Laboratuvar Lisesi		4			9			3	5			15	3		1		1				41
Özel Sosyal Bilimler Lisesi		1			1																2
Sosyal Bilimler Lisesi	28	276			462	36	4	599	741	67	134	31	17	724	456	109		66		19	3.769
Spor Lisesi	11	3			6				2		3	1		5	205			1			237
Türk Anadolu Lisesi(Yurt Dışı)		1																			1
Genel Toplam	6.197	8.682	2.783	1.266	17.840	1.105	5.038	5.795	15.291	6.602	4.567	5.347	26.060	13.890	85.404	6.491	8.699	2.065	789	735	224.646

OKUL SİSTEMİNİN YAPISI, OKUL TÜRLERİ, BASAMAKLARI VE SÜRELERİ

Türk eğitim sistemi, 1973 yılında kabul edilen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu ile düzenlenmiştir. Eğitim ve öğretim faaliyetleri devletin gözetimi ve denetimi altında olup eğitim sistemi “merkezden” yönetilmektedir. Eğitim sisteminin en üst örgütü bakanlıktır ve eğitim ile ilgili kararlar Milli Eğitim Bakanlığınca verilmektedir. Türk Milli Eğitim Bakanlığı teşkilatı; Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi No. 1, No.2 ve No.3 ve 652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile merkez, taşra ve yurt dışı teşkilatı şeklinde yapılanmıştır.

Eğitim ve Öğretim

Türk Milli Eğitim Sistemi; Örgün ve yaygın eğitim olmak üzere iki şekilde yapılandırılmıştır. Örgün eğitim; okul öncesi eğitim, ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarını yaygın eğitim ise örgün eğitim yanında veya dışında düzenlenen eğitimin faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır.

Türkiye’de zorunlu eğitim 12 yıl olup ve 4+4+4 şeklinde düzenlenmiştir. İlköğretim kurumları 4 yıl ilkokul, 4 yıl ortaokuldan oluşmaktadır. Zorunlu eğitimin son 4 yılı ise ortaöğretimi kapsamaktadır.

Okul Öncesi Eğitim: Anaokulu 36-68 aylık çocukların eğitimine, anasınıfı ise 48-68 aylık çocukların eğitimine yönelik olup isteğe bağlıdır.

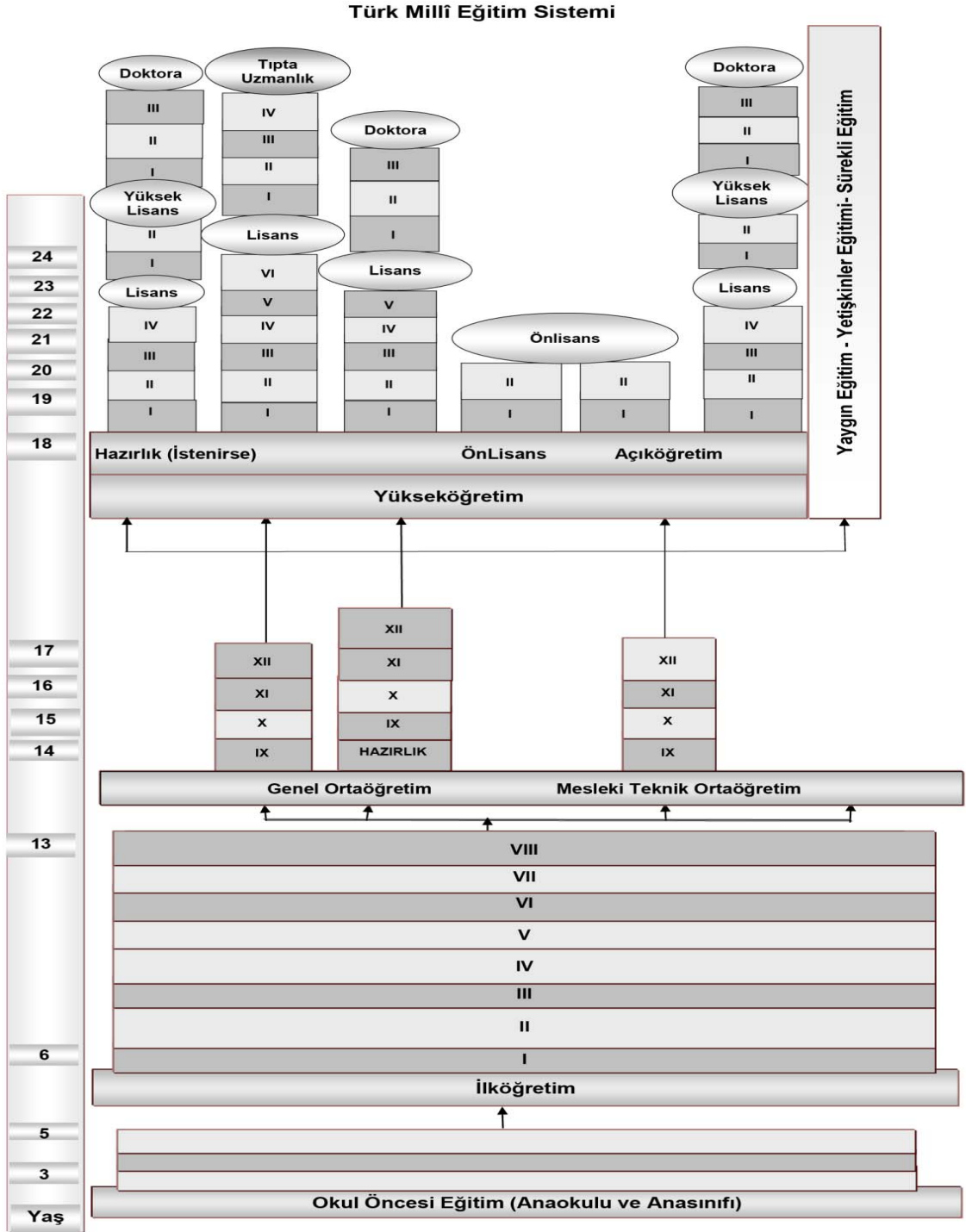
İlköğretim: İlköğretim, 6-13 yaş aralığında çocukların eğitimini kapsar ve zorunludur. 4 yıl ilkokul 4 yıl ise ortaokuldan oluşmaktadır. İlköğretimin amacı; iyi bir vatandaş olmak için gerekli temel bilgi, beceri, davranış ve alışkanlıkları kazandırmak ve ilgi, istidat ve kabiliyetleri yönünden yetiştirerek hayata ve üst öğrenime hazırlamaktır.

Ortaokulu ve imam hatip ortaokulu başarı ile bitiren 14-17 yaş aralığında öğrenciler için ortaöğretim kademesi başlar.

Ortaöğretim

Ortaöğretim programları; öğrencileri ortak bir genel kültür vererek mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamayı, bedenî, zihnî, ahlâkî, manevî, sosyal ve kültürel nitelikler yönünden geliştirmeyi, demokrasi ve insan haklarına saygılı olmayı, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donatarak geleceğe hazırlamayı amaçlar. Ortaöğretim; Genel Ortaöğretim ve Mesleki ve Teknik Ortaöğretim olmak üzere ikiye ayrılır.

Grafik 35. Türk Millî Eğitim Sistemi

Kaynak: Milli Eğitim Bakanlığı Örgün Eğitim İstatistikleri, 2020-2021

Genel Ortaöğretim

Ortaöğretim Genel Müdürlüğüne bağlı; Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri ve Anadolu Liseleri olmak üzere üç okul türü bulunmaktadır. Fen, Sosyal Bilimler ve Anadolu liselerinin eğitim süresi 4 yıl olup bu eğitim kurumlarında, her yıl belirlenen kontenjanın tamamında ya da belirli bir kısmında hazırlık sınıfı açılarak bu süre hazırlık sınıfı ile birlikte 5 yıla çıkmaktadır.

Fen liseleri, fen ve matematik alanlarında; sosyal bilimler liseleri, edebiyat ve sosyal bilimler alanlarında öğrencilerin ihtiyaç duyulan üstün nitelikli bilim adamı olarak yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi, ilgi ve yetenekleri üst düzeyde olan öğrencileri bu alanlarda yükseköğretime hazırlamayı amaçlar. Anadolu liseleri ise öğrencilere ilgi ve yetenekleri doğrultusunda Matematik-Fen, Türkçe-Matematik, Sözel ve Yabancı Dil ağırlıklı derslerden eğitim alma imkânını sunmaktadır.

Akademik derslerin yanı sıra öğrencilerin bütünsel gelişimi için bilimsel, sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlikler ile topluma hizmet çalışmaları da eğitim ve öğretimin önemli bir unsurudur.

Meslekî Ve Teknik Eğitim

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğüne bağlı; Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri, Çok Programlı Anadolu Liseleri, Mesleki Eğitim Merkezleri, Güzel Sanatlar Liseleri ile Spor Liselerinde eğitim süresi 4 yıl olup bu eğitim kurumlarında, işbirliği protokolleri ve ihtiyaçlar doğrultusunda belirlenen okullarda hazırlık sınıfı açılarak bu süre hazırlık sınıfı ile birlikte 5 yıla çıkmaktadır.

Bu eğitim kurumlarında 9'uncu sınıfta mesleki alan eğitimi, 10'uncu, 11'inci sınıfta mesleki dal eğitimi verilir. Anadolu meslek programında 12'nci sınıfta, işletmelerde mesleki eğitim ile birlikte alan/dal ile ilgili seçmeli meslek dersleri ve sertifika dersleri bulunmaktadır.

Anadolu teknik programında 12'nci sınıfta öğrencilerin akademik yetkinliklerinin artırılması amacı ile akademik destek dersleri kapsamında Türk dili ve edebiyatı, tarih, matematik, fizik, kimya ve biyoloji, yabancı dil, felsefe dersleri bulunmaktadır.

Güzel Sanatlar Lisesi; görsel sanatlar, ve müzik bölümü bulunmaktadır. Spor liselerinde spor eğitimi branş bazında tüm sınıf seviyelerinde verilir. Öğrenciler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda çağın gerektirdiği bilgi ve becerilerle donanmış bireyler olarak hem mesleğe hem yükseköğretime hazırlanmaktadır.

Ustalık ve Kalfalık:

Ustalık Belgesine ulaştıran programlar, Mesleki Eğitim Merkezleri ile Mesleki eğitim merkezi programı uygulayan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim kurumlarında sunulmaktadır. Mesleki eğitim merkezi programı öğrencilerinin eğitim alacağı alan/dalı, imzalanacak sözleşme ile 9'uncu sınıf başında belirlenir. Öğrencilere, 9'uncu ve 10'uncu sınıfta alan ortak, 11'inci ve 12'nci sınıfta ise mesleki dal eğitimi verilir. Mesleki eğitim merkezi programında; mesleğe yönelik bilgi ve becerilerin yanında Matematik, Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verilmektedir. Mesleki eğitim merkezi programı öğrencileri, haftada en az bir en fazla iki gün teorik eğitim, diğer günlerde ise beceri eğitimi alırlar.

Ustalık Belgesine ulaştıran programlar, 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu mesleki eğitim merkezi programı kapsamındaki alan ve dallarda sunulmaktadır.

İmam Hatip Liseleri

Din Öğretimi Genel Müdürlüğüne bağlı Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise; İmam Hatip, Uluslararası, Yabancı Dil Hazırlık, Fen ve Sosyal Bilimler, Hafızlık, Geleneksel ve Çağdaş Görsel Sanatlar, Musiki ve Spor program ve projeleri uygulanmaktadır. Anadolu İmam Hatip Liselerinde öğrenim süresi 4 yıldır. Yabancı dil hazırlık sınıfı bulunan Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise öğrenim süresi hazırlık sınıfı ile birlikte toplam 5 yıldır.

Anadolu İmam Hatip Liselerinde öğrenciler; ilgi ve yetenekleri doğrultusunda fen ve sosyal bilimler, yabancı dil, hafızlık, sanat ve spor gibi alanlarda akademik derslerin yanı sıra imam hatip meslek dersleri eğitimi alarak hem mesleğe hem yükseköğretime hazırlanmaktadır.

KADEMELER ARASI GEÇİŞ

Ortaöğretime Geçiş

Ortaöğretime geçiş; merkezi ve yerel olmak üzere iki türlü yapılmaktadır.

Merkezi Sınav: Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan Anadolu liseleri, yabancı dil, hafızlık ve uluslararası gibi özel program ve proje uygulayan Anadolu imam hatip liseleri, mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarında öğrenim görmek isteyen öğrenci merkezi sınav olan Liselere Geçiş Sınavı (LGS)'na girmesi gerekmektedir. Bu sınavda sözel ve sayısal olmak üzere iki bölüm bulunmaktadır. Öğrencilerin okuduğunu anlaması, yorumlaması, problem çözmesi, analiz yapması, sonuç çıkarması, eleştirel düşünmesi, bilimsel süreç ve benzeri becerilerini ölçebilecek nitelikteki

sorulara yer verilmiş olup her ders için 8'inci sınıf öğretim programlarında belirlenmiş olan kazanımlar esas alınmıştır. LGS sınavı sonuçlarına göre merkezi yerleştirme, merkezi sınavla öğrenci alan eğitim kurumlarına tercihler doğrultusunda merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre gerçekleştirilmektedir. Sınavla öğrenci alan okullarda Merkezî Sınav Puanının eşitliği hâlinde sırasıyla; Okul Başarı Puanı (OBP) üstünlüğüne, sırasıyla 8'inci, 7'nci ve 6'ncı sınıflardaki Yıl Sonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne, 8'inci sınıfta özürsüz devamsızlık yapılan gün sayısının azlığına, tercih önceliğine ve öğrencinin doğum tarihine göre yaşı küçük olana bakılarak yerleştirme yapılmaktadır.

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel müdürlüğüne bağlı Güzel Sanatlar ve Spor liselerine girmek isteyen öğrenciler ise merkezi sınav puanı ile yetenek sınavına girmeleri gerekmektedir. Ayrıca Hafızlık, Geleneksel ve Çağdaş Görsel Sanatlar, Musiki ve Spor gibi özel program ve proje uygulayan Anadolu imam hatip liseleri yetenek sınavı ile öğrenci almaktadır. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Liselerinde ise yabancı uyruklu öğrenciler için mülakat sınav şartı aranmaktadır.

Yerel Yerleştirme: Yerel Yerleştirme ise okulların türü, kontenjanı, öğrencilerin ikâmetgah adreslerine göre oluşturulan ortaöğretim kayıt alanı ile öğrencilerin ikamet adresleri, ortaokul başarı puanları ve devam-devamsızlık kriterler göz önünde bulundurularak gerçekleştirilmektedir. Özel program ve proje kapsamında olmayan; Anadolu liseleri, Anadolu meslek programları, Mesleki Eğitim Merkezi, Anadolu imam hatip liseleri yerel yerleştirme ile öğrenci almaktadır. Yerel yerleştirme ile öğrenci alan okullara yerleştirme işlemi, il ve ilçe millî eğitim müdürlüklerince belirlenen ortaöğretim kurumlarına, açıklanan kontenjanlara göre yapılmaktadır. Yerleştirme işlemleri, okulun bağlı bulunduğu Genel Müdürlük ile il/ilçe millî eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda Bakanlık tarafından yürütülmektedir.

Kalfalık ve Ustalık Giriş Şartları:

Mesleki eğitim merkezi programına kayıt olmak için aşağıdaki şartlar aranır;

- En az ortaokul veya imam-hatip ortaokulu mezunu olmak.
- Bünyesi ve sağlık durumu gireceği mesleğin gerektirdiği işleri yapmaya uygun olmak.

Kayıt yaptıracak öğrencilerin sağlık durumlarının ilgili mesleğin öğrenimine elverişli olması gerekir. Bu durum, alana geçiş sürecinde, programın özelliğine göre gerektiğinde, sağlık/sağlık kurulu raporuyla belgelendirilir.

Ustalık için; önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge kapsamında, en az 22 yaşını bitirmiş olup;

- 1- Kalfalık Belgesi almış olup, ilgili meslek dalında SGK'lı olarak en az beş yıl çalışmış olduğunu belgelendirenler,
- 2- Mesleki Açık Öğretim Lisesi yüz yüze eğitimi tamamlama belgesi olanlar,
- 3- Dördüncü seviye yaygın eğitim kurs bitirme belgesi veya kurs/kurslar süresi toplamı en az 756 saat olan yaygın eğitim kurs bitirme belgelerine sahip olanlar,
- 4- Üç yıl süreli mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olanlar,

Dördüncü ve daha üst seviye MYK Mesleki Yeterlilik Belgesine sahip olanlar ustalık sınavlarına başvuru yapabilirler. Önceki Öğrenmelerin Tanınması, Denklik ve Ölçme Değerlendirme İşlemleri ile İlgili Usul ve Esaslara İlişkin Yönerge kapsamında, en az 22 yaşını bitirmiş ve ilgili meslek dalında SGK'lı olarak çalışmış veya eğitim almış olduğunu belgelendirenler kalfalık sınavlarına başvuru yapabilirler.

Yükseköğretime Geçiş

Ortaöğretimden mezun olma aşamasında olanlar ile mezunlar yüksek öğretime girmek için ÖSYM tarafından ulusal düzeyde uygulanan Yükseköğretim Kurumları Sınavına (YKS) girmeleri gerekmektedir.

Sınav üç oturumda gerçekleşmektedir. Birinci oturum Temel Yeterlilik Testi (TYT) olup tüm adaylar için zorunludur. İkinci oturum adayların kendi alanlarındaki bilgi ve yeterlilik seviyesini ölçen Alan Yeterlilik Testi (AYT) ve adayların seçtiği yabancı dilde yeterliliğinin ölçüldüğü Yabancı Dil Testi (YDT) ise isteğe bağlıdır. Yani öğrenci 4-6 yıllık lisans öğrenimi alıp almak istemesine bağlıdır. Öğrencilerin yerleştirme puanlarının hesaplanmasında ortaöğretim başarı puanları da etkili olup 0,12 katsayısı ile çarpılarak sınav puanlarına eklenmektedir.

TÜBİTAK'ın katıldığı Uluslararası Bilim Olimpiyatlarında altın, gümüş, bronz madalya alanlar ile Uluslararası ISEF Proje Yarışması ve AB Genç Bilim Adamları Yarışmasında birincilik, ikincilik, üçüncülük ödülü alanlardan isteyenler; alanlarındaki yükseköğretim programlarından burslu ve indirimli programlar hariçistediklerine sınavsız olarak kontenjan dışında ÖSYM tarafından yerleştirilmektedir.

ÖSYM tarafından her aday için: Testlerdeki doğru ve yanlış cevap sayısı, TYT puanı ve başarı sırası, varsa AYT ile YDT puanları ve başarı sıraları, Ortaöğretim Başarı Puanı (OBP), Yerleştirme puanları ve başarı sıraları içeren sınav sonuç belgesi düzenlenir.

SINIF GEÇME, DERS GEÇME SİSTEMİ VE MEZUNİYET

İlköğretim:

İlkokul 1, 2 ve 3 üncü sınıflarda öğrencilerin başarıları; gelişim düzeyleri dikkate alınarak öğretmen rehberliğinde gerçekleştirilen ders etkinliklerine katılımları ile öğretim programlarında belirtilen ölçme ve değerlendirme ilkelerine göre tespit edilir. Karnede “çok iyi”, “iyi” ve “geliştirilmeli” şeklinde gösterilir. İlkokul 4 üncü sınıfta ise öğrenci başarıları; sınavlar ile ders etkinliklerine katılım çalışmalarından alınan puanlara göre değerlendirilir. Ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında öğrencilerin başarıları; sınavlar, ders etkinliklerine katılım ve varsa proje çalışmalarından alınan puanlara göre değerlendirilir. Ayrıca, İlkokul 1, 2 ve 3 üncü sınıf öğrencilerinden bilgi ve beceri bakımından sınıf düzeyinin üstünde olanlar velisinin yazılı talebi ve sınıf öğretmenin önerisi ile ders yılının başladığı tarihten itibaren bir ay içinde sınıf yükseltme sınavına alınırlar. Başarılı olanlar bir üst sınıfa yükseltilir. Ancak sınıf yükseltme aynı öğrenci için bir kez yapılır.

İlkokullarda öğrencilere sınıf tekrarı yaptırılmaması esastır. Ancak; istenilen yeterlik düzeyine ulaşamamış ilkokul öğrencilerine, velinin yazılı talebi üzerine, ilkokul öğrenimi süresinde bir defaya mahsus olmak üzere sınıf tekrarı yaptırılabilir.

Ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında; öğrenci kendi yaş grubu içinde yetiştirilir ve bir bütün olarak değerlendirilir. Bu eğitim kademesi, öğrencilerin derslerdeki başarısızlığına bakılarak elenecekleri bir dönem değil, öğretim programlarında öngörülen derslerin ve sosyal etkinlik çalışmalarının ortak katkısıyla ilgi ve yeteneği ölçüsünde yetiştirilecekleri bir dönem olarak değerlendirilir. Eğitim ve öğretim yılında özürsüz 20 gün devamsızlık yapanlar ile herhangi bir dersten yıl sonu puanı 45’ ten az olan öğrencilerin sınıf geçmesi veya sınıf tekrarına, ikinci dönemin son haftasında şube öğretmenler kurulunda karar verilir. Ayrıca veli de bilgilendirilir.

Ortaöğretim

Ölçme ve değerlendirmeye ilişkin uygulamalar; öğretim programları ve Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde yer alan esaslara göre yapılmaktadır.

Öğretim programları, öğrenciyi merkeze alan, bireysel farklılıkları dikkate alan bir anlayışla hazırlanmıştır. Bu doğrultuda programın önemli öğelerinden biri olan ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinde de programda benimsenen anlayışa uygun olarak her bir öğrencinin bilgi, beceri ve tutumlarının farklı olduğu gerçeğinden hareketle çok çeşitli yöntem/teknikler bulunmaktadır. Ortaöğretim öğretim programlarında; öğrenme ürününü yani sonucu ölçen ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri ile birlikte öğrencinin gelişimine odaklanan süreç

yönelik ölçme ve değerlendirme yöntem ve tekniklerinin kullanılması daha fazla önem taşımaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinde Yer Alan Ölçme ve Değerlendirmeye İlişkin Esaslar

Öğrencilerin gelişimlerine yönelik uygulanan ölçme ve değerlendirme esaslarına ilişkin hususlar Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 43, 44, 45 ile 47, 48, 49 ve 50. maddelerinde yer almaktadır. Söz konusu Yönetmeliğin 43 ve 44. maddesinde ölçme ve değerlendirmenin genel esaslarına yer verilmiştir. Buna göre, ders yılı, ölçme ve değerlendirme bakımından birbirini tamamlayan iki dönemden oluşur. Öğrencilerin durumunu belirlemeye yönelik faaliyetler, ders ve etkinliklere katılım ile performans çalışmalarından oluşur. Öğrencilerin başarısının belirlenmesinde, eleştirel ve yaratıcı düşünme, araştırma, sorgulama, problem çözme ve benzeri becerileri ölçen araç ve yöntemlere önem verilir. Kaynaştırma yoluyla eğitim ve öğretimlerine devam eden öğrencilere yönelik ölçme değerlendirmede ise Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) ve esas alınır. Öğrencilerin başarısının ölçülmesinde; geçerlik, güvenirlik ve kullanılabilirlik özellikleri açısından uygun ölçme araçları kullanılır. Ölçme aracının özelliğine göre cevap anahtarı, dereceli puanlama anahtarı ya da kontrol listeleri hazırlanır ve kullanılır. Bunlarla birlikte öğrencilerin başarıları; öğretim programında yer alan öğrenme kazanımları esas alınarak dersin özelliğine göre yazılı ve uygulamalı sınavlar, e-sınavlar, performans ve proje çalışmalarından alınan puanlara göre tespit edilir. Bu çalışmalar 100 tam puan üzerinden değerlendirilir. Puan değerleri ve dereceleri aşağıdaki gibidir:

Tablo 143. Puan Değerleri ve Dereceleri

<u>Puan</u>	<u>Derece</u>
85,00-100	Pekiyi
70,00-84,99	İyi
60,00-69,99	Orta
50,00-59,99	Geçer
0-49,99	Geçmez

Eğitim ve öğretim yılı iki dönemden oluşmaktadır. Bu nedenle öğrenciye her dersten bir dönem puanı verilir. Bir dersin dönem puanı ise a) Sınavlardan alınan puanların, b)

Performans çalışması puanının/puanlarının, c) Varsa proje puanının, ç) Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında okutulan uygulamalı derslerde ayrıca hizmet ve/veya temrin puanlarının aritmetik ortalamasından elde edilen puanın aritmetik ortalaması alınarak belirlenmektedir. Bir dersin yılsonu puanının hesaplanmasında; birinci ve ikinci dönem puanlarının aritmetik ortalaması alınır.

Öğrencinin yılsonu başarı puanı, derslerin ağırlıklı puanları toplamının bu derslerin haftalık ders saatleri toplamına bölümüyle elde edilen puan olup mezuniyet puanının hesaplanmasında esas alınır.

Dersten başarılı sayılma

Öğrencinin, ders yılı sonunda herhangi bir dersten başarılı sayılabilmesi için;

a) İki dönem puanının aritmetik ortalamasının en az 50 veya birinci dönem puanı ne olursa olsun ikinci dönem puanının en az 70,

b) İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin, beceri sınavı puanı en az 50 olmak kaydıyla birinci ve ikinci dönem puanları ile beceri sınav puanının aritmetik ortalamasının en az 50 veya beceri sınav puanının 70 ve

c)) İlgili alan/dal dersinin staj bitirme sınavında başarılı, olması gerekir.

Sınıf Geçme

Ders yılı sonunda her bir dersten iki dönem puanı bulunmak kaydıyla; tüm derslerden başarılı olan ve başarısız dersi/dersleri olanlardan, yılsonu başarı puanı en az 50 olan öğrenciler doğrudan sınıf geçer.

Sorumlu Olarak Sınıf Geçme ve Sorumluluğun Kalkması

Ders yılı sonunda doğrudan sınıfını geçemeyen öğrencilerden; bir sınıfta başarısız ders sayısı en fazla 3 ders olanlar sorumlu olarak sınıflarını geçer. Bir dersin sorumluluğu, o dersin sorumluluk sınavından en az 50 puan alınması hâlinde kalkar. Sorumluluk sınavı sonunda tek dersten başarısızlığı bulunan son sınıf öğrencileri için aynı usulle takip eden hafta içinde bir sınav daha yapılır.

SINIF TEKRARI VE ÖĞRENİM HAKKI

Doğrudan, yılsonu başarı puanıyla veya sorumlu olarak sınıf geçemeyenlerle devamsızlık nedeniyle başarısız sayılanlar sınıf tekrar eder. Sınıf tekrarı hazırlık sınıfı hariç, orta öğrenim süresince en fazla bir defa yapılır. Ancak alt sınıflar da dâhil toplam 6 dersten fazla başarısız dersi bulunanlar sınıf tekrar eder.

12. Sınıflarda Başarısızlık Durumunda Mezun Olma Şartları

12 nci sınıf öğrencileri içinde ayrı düzenleme bulunmaktadır. Okuldan mezun olamayan 12 nci sınıf öğrencilerinden sınıf tekrar etme hakkı bulunanlar başarısız olunan ders sayısına bakılmaksızın sınıf tekrar edebilir. Ancak, sınıf tekrar etmek istemeyen öğrencilerden sınıf tekrarı yapmış olanlar bir, sınıf tekrarı yapmamış olanlar ise iki öğretim yılı daha başarısız oldukları derslerden sorumluluk sınavına girebilir.

Hazırlık Sınıfında Yeterlilik Sınavı ve 9 uncu Sınıfa Geçiş

Hazırlık sınıfında öğrenim görmeden aynı okulun 9 uncu sınıfına doğrudan geçmek isteyen öğrencilerin velileri, yeterlilik sınavından 5 gün önce okul yönetimine yazılı olarak başvurur. Başvurusu alınan öğrenciler, birinci yabancı dil dersiyse Türkçe dersinden ders yılının ilk haftası içinde yeterlilik sınavına alınır. Bu sınavlar, sorumluluk sınavlarıyla ilgili usul ve esaslara göre yapılır. Her iki dersten de en az 70 puan alan öğrenciler başarılı sayılarak 9 uncu sınıfa devam ettirilir. Başarılı olamayan öğrenciler hazırlık sınıfına devam eder.

Hazırlık sınıfında sınıf geçme, birinci yabancı dil dersiyse Türkçe dersindeki başarı durumlarına göre tespit edilir. Diğer derslerdeki başarı durumu, öğrencinin ödüllendirilmesinde dikkate alınır. Hazırlık sınıfında alınan puanlar mezuniyet puanının belirlenmesinde dikkate alınmaz.

Hazırlık sınıfında sınıf geçmeye esas derslerden ders yılı sonunda başarılı olamayan öğrenciler, üçüncü fıkra hükümlerine göre yeterlilik sınavına alınır. Başarısız olanlar bir yıl daha hazırlık sınıfına devam eder. İkinci yılda da hazırlık sınıfında başarısız olan öğrencilerin okulla ilişkisi kesilerek hazırlık sınıfı bulunmayan diğer ortaöğretim kurumlarının 9 uncu sınıfına bu Yönetmeliğin nakil ve geçişe ilişkin hükümleri çerçevesinde kayıtları yapılır.

Öğrenim Hakkı

Özürleri nedeniyle; hazırlık sınıfı öğrencileri dâhil okula devam edemeyen, okula devam ettikleri hâlde iki dönem puanı alamayan öğrenciler, durumlarını belgelendirmeleri kaydıyla o yıla ait öğrenim haklarını kullanmamış sayılır.

Öğrenim hakkının kullanılmamış sayılması hâli, öğrenim süresince iki eğitim ve öğretim yılıyla sınırlıdır. 11 inci sınıf sonunda mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına geçiş yapmak isteyen öğrenciler o yıla ait öğrenim haklarını kullanmamış sayılır. 11 inci sınıf sonunda Anadolu imam hatip liselerine geçen öğrenciler de istemeleri hâlinde bu kapsamda değerlendirilirler.

DEVAM-DEVAMSIZLIK VE İLİŞİK KESME

Okula devam zorunludur. Veliler, öğrencilerinin okula devamını sağlamakla yükümlüdürler. Okul yöneticileri, millî eğitim müdürleri ve mahalli mülkî idare amirleri öğrencilerin okula kayıt ve devamıyla ilgili gerekli tedbirleri alırlar.

Günlük toplam ders saatinin 2/3 ü ve daha fazlasına gelmeyenlerin devamsızlığı bir gün, diğer devamsızlıklar ise yarım gün sayılır.

Geç gelme birinci ders saati için belirlenen süre ile sınırlıdır. Ancak her beş defa geç kalma yarım gün devamsızlıktan sayılır. Bu sürenin dışındaki geç gelmeler devamsızlıktan sayılır.

Devamsızlık süresi özürsüz 10 günü, toplamda 30 günü aşan öğrenciler, ders puanları ne olursa olsun başarısız sayılır. Ancak sürekli hastalığı bulunma, bakım ve koruma altında vb. öğrenciler için toplam devamsızlık 60 gündür. Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ve özel eğitim meslek liselerine kayıtlı olan öğrencilerin özürsüz devamsızlık süresi 20 günü geçmemek kaydıyla toplam devamsızlık süresi 70 gün olarak uygulanır.

HAFTALIK DERS ÇİZELGELERİ

Tablo 144. İlköğretim Kurumları (İlkokul Ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi

DERSLER		SINIFLAR							
		İLKOKUL				ORTAOKUL			
		1	2	3	4	5	6	7	8
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	10	10	8	8	6	6	5	5
	Matematik	5	5	5	5	5	5	5	5
	Hayat Bilgisi	4	4	3					
	Fen Bilimleri			3	3	4	4	4	4
	Sosyal Bilgiler				3	3	3	3	
	T.C. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük								2
	Yabancı Dil		2	2	2	3	3	4	4
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi				2	2	2	2	2
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	1	1	1	1
	Müzik	1	1	1	1	1	1	1	1
	Beden Eğitimi ve Oyun	5	5	5	2				
	Beden Eğitimi ve Spor					2	2	2	2
	Teknoloji ve Tasarım							2	2
	Trafik Güvenliği				1				
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım					2	2		
	Rehberlik ve Kariyer Planlama								1
	İnsan Hakları, Yurttaşlık ve Demokrasi				2				
ZORUNLU DERSLER TOPLAMI		26	28	28	30	29	29	29	29
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)				2	2	2	2
		Peygamberimizin Hayatı (4)				2	2	2	2
		Temel Dini Bilgiler (2)				2	2	2	2
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)				2	2		
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)				2	2	2	2
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)				2	2	2	2
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)						2	2
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı ile Kabul Edilen Diller) (4)				2	2	2	2
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)				2	2	2	2
		Matematik Uygulamaları (4)				2	2	2	2
		Çevre Eğitimi (1)						2	2
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)						2	2
	Sanat ve Spor	Görsel Sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik Sanatlar vb.) (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Müzik (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Spor ve Fizikî Etkinlikler (Alanlara Göre Modüller Oluşturulacaktır) (4)				2/(4)	2/(4)	2/(4)	2/(4)
		Drama (2)				2	2		
		Zekâ Oyunları (4)				2	2	2	2
		Satranç (1)				2	2	2	2
	Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (4)				2	2	2	2
"Şehrimiz ..." (1)					2	2	2	2	
Ortak Türk Tarihi (1)								2	
Medya Okuryazarlığı (1)							2	2	
Hukuk ve Adalet (1)						2	2	2	
Düşünme Eğitimi (2)							2	2	
Seçilebilecek Ders Saati Sayısı						6	6	6	6
SERBEST ETKİNLİKLER		4	2	2					
TOPLAM DERS		30	30	30	30	35	35	35	35

Öğrenciler seçmeli derslerden herhangi birini, 5-8. sınıf arasında herhangi bir sınıfta ya da sürekli olarak alabilirler. Öğrenci, beşinci sınıftan itibaren programda seçmeli olarak yer alan bir dersi ilk kez sekizinci sınıfta alabileceği gibi, bu dersi beşinci sınıftan itibaren sürekli olarak seçebilir ya da herhangi bir sınıf düzeyinde başka bir alandan ders seçebilir. Serbest etkinliklerin uygulanması velinin isteği doğrultusunda okul yönetiminin kararına bağlı olup zorunlu değildir.

Tablo 145. İmam Hatip Ortaokulları Haftalık Ders Çizelgesi

İMAM HATİP ORTAOKULLARI HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		SINIFLAR				
		5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf	8. Sınıf	
ZORUNLU DERSLER	Türkçe	6	6	5	5	
	Matematik	5	5	5	5	
	Fen Bilimleri	4	4	4	4	
	Sosyal Bilgiler	3	3	3	-	
	T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	-	-	-	2	
	Yabancı Dil	3	3	4	4	
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	2	2	2	2	
	Görsel Sanatlar	1	1	1	1	
	Müzik	1	1	1	1	
	Beden Eğitimi ve Spor	2	1	1	1	
	Teknoloji ve Tasarım	-	-	2	2	
	Bilişim Teknolojileri ve Yazılım	2	2	-	-	
	Rehberlik ve Kariyer Planlama	-	-	-	1	
	Kur'an-ı Kerim	2	2	2	2	
	Arapça	2	2	2	2	
	Peygamberimizin Hayatı	2	2	2	2	
Temel Dinî Bilgiler	-	1	1	-		
ZORUNLU DERS SAATİ TOPLAMI		35	35	35	34	
SEÇMELİ DERSLER	Din, Ahlak ve Değerler	Kur'an-ı Kerim (4)	1	1	1	(1) / (2)
	Dil ve Anlatım	Okuma Becerileri (1)	1	1	-	(1) / (2)
		Yazarlık ve Yazma Becerileri (4)	1	1	1	(1) / (2)
		Yaşayan Diller ve Lehçeler (4)	1	1	1	(1) / (2)
		İletişim ve Sunum Becerileri (1)	-	-	1	(1) / (2)
	Yabancı Dil	Yabancı Dil (Bakanlar Kurulu Kararı)	1	1	1	(1) / (2)
	Fen Bilimleri ve Matematik	Bilim Uygulamaları (4)	1	1	1	(1) / (2)
		Matematik Uygulamaları (4)	1	1	1	(1) / (2)
		Çevre Eğitimi (1)	-	-	1	(1) / (2)
		Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (2)	-	-	1	(1) / (2)
	Sanat ve Spor	Görsel sanatlar (Resim, Geleneksel Sanatlar, Plastik)	1	1	1	(1) / (2)
		Müzik (4)	1	1	1	(1) / (2)
		Spor ve Fiziki Etkinlikler (Alanlara)	1	1	1	(1) / (2)
		Drama (2)	1	1	-	(1) / (2)
		Zekâ Oyunları (2)	1	1	1	(1) / (2)
		Satranç (1)	1	1	1	(1)
Sosyal Bilimler	Halk Kültürü (4)	1	1	1	(1) / (2)	
	"Şehrimiz..." (1)	1	1	1	(1) / (2)	
	Ortak Türk Tarihi (1)	-	-	-	(1) / (2)	
	Medya Okuryazarlığı (1)	-	-	1	(1) / (2)	
	Hukuk ve Adalet (1)	-	1	1	(1) / (2)	
	Düşünme Eğitimi (2)	-	-	1	(1) / (2)	
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		1	1	1	2	
TOPLAM DERS SAATİ		36	36	36	36	

Tablo 146. Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

ANADOLU LİSESİ						
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	4	4	4	4	
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2	2	2	2	
	SAGLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI	34	35	21	19	
	SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	(3)(5)
DİKSİYON VE HİTABET (1)			-	-	1	1
OSMANLI TÜRKÇESİ (3)			2	2	2	2
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
		SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	4	4
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	4	4
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		MATEMATİK TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	2	2	2
SOSYAL BİLİMLER		FEN BİLİMLERİ TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	3	3	3
		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	2	2	2	2
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	-	2	2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	(2)(4)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	-
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	1	1	1
		İŞLETME (1)	-	-	2	2
		EKONOMİ (1)	-	-	2	2
DİN, AHLAK VE DEĞERLER		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	2	2
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	2	2
YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI		KUR'AN-I KERİM (4)	2	2	2	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (4)	2	2	2	2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(10)	(2)(10)
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR		SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (4)	2	2	2	2
		SOSYAL ETKİNLİK (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	2	2	2	2
		SEÇMELİ MÜZİK (4)	2	2	2	2
BİLİŞİM		SANAT TARİHİ (1)	2	2	2	2
		DRAMA (1)	1	1	1	1
		BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	2	2	2
		PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		5	4	18	20	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	

Tablo 147. Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

HAZIRLIK SINIFI BULUNAN ANADOLU LİSESİ							
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ							
DERSLER		HAZIRLIK SINIFI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	HAZIRLIK SINIFI TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	4	-	-	-	-	
	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ		2	2	2	2	
	TARİH		2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK		-	-	-	2	
	COĞRAFYA		2	2	-	-	
	MATEMATİK	3	6	6	-	-	
	FİZİK		2	2	-	-	
	KİMYA		2	2	-	-	
	BİYOLOJİ		2	2	-	-	
	FELSEFE		-	2	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	20	4	4	4	4	
	İKİNCİ YABANCI DİL	4	2	2	2	2	
	BİLGİSAYAR BİLİMİ	4	-	-	-	-	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2	2	
GÖRSEL SANATLAR / MÜZİK	2	2	2	2	2		
SAGLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ		1	-	-	-		
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		39	34	35	21	19	
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	-	(3)(5)	(3)(5)	
		DIKSIYON VE HİTABET (1)	1	1	1	1	
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	2	2	2	
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		TEMEL MATEMATİK (2)	-	-	2	2
			SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	-	6	6
			SEÇMELİ FİZİK (2)	-	-	4	4
			SEÇMELİ KİMYA (2)	-	-	4	4
			SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	-	4	4
			ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
			MATEMATİK TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	2	2	2
			FEN BİLİMLERİ TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	3	3	3
	SOSYAL BİLİMLER		SEÇMELİ TARİH (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
			TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
			İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	2	2	2	2
			İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	-	2	2	2
			ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	(2)(4)
			SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	(2)(4)	(2)(4)
			PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
			SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
			MANTIK (1)	-	-	2	2
			BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	-
			DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	1	1	1
			İŞLETME (1)	-	-	2	2
			EKONOMİ (1)	-	-	2	2
			GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	2	2	
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	2	2	
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER		KUR'AN-I KERİM (4)	2	2	2	2
			PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (4)	2	2	2	2
			TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(10)	(2)(10)
			SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)	(2)(4)
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK		SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (4)	-	2	2	2	
		SOSYAL ETKİNLİK (4)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
GÜZEL SANATLAR		SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	-	2	2	2	
		SEÇMELİ MÜZİK (4)	-	2	2	2	
		SANAT TARİHİ (1)	-	2	2	2	
		DRAMA (1)	-	1	1	1	
BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI			5	4	18	20	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	1	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ			40	40	40	40	

2Abitur programı uygulayan liseler toplam haftalık ders saatlerinin dışında en fazla 5 saat ilave ders yapabilir.

Tablo 148. Fen Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

FEN LİSESİ						
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9.	10.	11.	12.	
		SINIF	SINIF	SINIF	SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	FEN LİSESİ MATEMATİK	6	6	6	6	
	FEN LİSESİ FİZİK	2	2	4	4	
	FEN LİSESİ KİMYA	2	2	4	4	
	FEN LİSESİ BİYOLOJİ	2	2	4	4	
	FELSEFE	-	2	2	-	
	BİRİNCİ YABANCI DİL	4	4	4	4	
	İKİNCİ YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BİLGİSAYAR BİLİMİ	2	2	-	-	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	2	
	GÖRSEL SANATLAR /MÜZİK	2	2	-	-	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		36	37	37	35
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	3	3	3	(3)(4)
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	1	1	-	-
		OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	2	2	2	2
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
		MATEMATİK TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	2	2	2
		FEN BİLİMLERİ TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	-	3	3	3
	SOSYAL BİLİMLER	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	-	2	(2)(4)
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)	2	2	2	2
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	2	2	2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	-	-	(2)(4)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	-	2	(2)(4)
		PSİKOLOJİ (1)	-	-	2	2
		SOSYOLOJİ (1)	-	-	2	2
		MANTIK (1)	-	-	2	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	-	-	-
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1	1	1	1
		İŞLETME (1)	-	-	2	2
		EKONOMİ (1)	-	-	2	2
		GİRİŞİMCİLİK (1)	-	-	1	1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	-	2	2
	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	-	2	2	
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM (4)	2	2	2	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (4)	2	2	2	2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (4)	2	-	2	(2)(4)
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4)	2	2	2	(2)(4)
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (4)	2	2	2	2
		SOSYAL ETKİNLİK (4)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (4)	2	2	2	2
		SEÇMELİ MÜZİK (4)	2	2	2	2
		SANAT TARİHİ (1)	2	2	2	2
		DRAMA (1)	1	1	1	1
	BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		3	3	3	4
	REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	0	0	1
	TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Tablo 149. Sosyal Bilimler Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

SOSYAL BİLİMLER LİSESİ							
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ							
DERSLER		HAZIRLIK SINIFI	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	HAZIRLIK SINIFI TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		4				
	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI			7	7	6	8
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ			2	2	2	2
	TARİH			2	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK						2
	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ					3	-
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ						4
	COĞRAFYA			2	2	4	4
	MATEMATİK		3	6	6	5	6
	FİZİK			2	2		-
	KİMYA			2	2		-
	BİYOLOJİ			2	2		-
	FELSEFE				2	2	-
	BİRİNCİ YABANCI DİL		20	4	4	2	2
	İKİNCİ YABANCI DİL		4	2	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK		4	2	2	2	2
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ			1			-
	SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI				2	2	2
	PSİKOLOJİ					2	-
	SOSYOLOJİ					2	2
	SANAT TARİHİ						2
MANTIK					2	-	
BİLGİSAYAR BİLİMİ		4				-	
OSMANLI TÜRKÇESİ				2	2	2	
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		39	34	39	40	40	
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		3	-	-	-
		DİKSİYON VE HİTABET		1	-	-	-
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	SEÇMELİ MATEMATİK	-	-	-	-	-
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ	-	(1)(2)	-	-	-
	SOSYAL BİLİMLER	İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ	-	2	-	-	-
		İSLAM BİLİM TARİHİ	-	2	-	-	-
		SEÇMELİ COĞRAFYA	-		-	-	-
		SEÇMELİ TARİH	-		-	-	-
		SEÇMELİ PSİKOLOJİ	-		-	-	-
		SEÇMELİ SOSYOLOJİ	-		-	-	-
		SEÇMELİ MANTIK	-		-	-	-
		BİLGİ KURAMI	-	(1)(2)	-	-	-
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI	-	1	-	-	-
		İŞLETME	-	2	-	-	-
		EKONOMİ	-	2	-	-	-
		GİRİŞİMCİLİK	-	1	-	-	-
		YÖNETİM BİLİMİ	-	2	-	-	-
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER	-	2	-	-	-
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	KUR'AN-I KERİM	-	2	-	-	-
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI	-	2	-	-	-
		TEMEL DİNİ BİLGİLER	-	(1)(2)	-	-	-
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL	-	(2)(4)	-	-	-
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL	-	(2)(4)	-	-	-
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	YABANCI DİLLER EDEBİYATI	-	(1)(2)	-	-	-
SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR		-	2	-	-	-	
GÜZEL SANATLAR	SOSYAL ETKİNLİK	-	(1)(2)	-	-	-	
	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR	-	2	-	-	-	
	SEÇMELİ MÜZİK	-	2	-	-	-	
	DRAMA	-	1	-	-	-	
BİLİŞİM	PROJE HAZIRLAMA	-	(1)(2)	-	-	-	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		-	5	0	0	0	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	0	0	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	40	

Tablo 150. Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi - Müzik

GÜZEL SANATLAR LİSESİ (MÜZİK)							
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ							
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF		
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5		
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2		
	TARİH	2	2	2	2		
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK				2		
	COĞRAFYA	2	2				
	MATEMATİK	6	6				
	FİZİK	2	2				
	KİMYA	2	2				
	BİYOLOJİ	2	2				
	FELSEFE		2	2			
	YABANCI DİL	2	2	2	2		
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR	2	2	2	2		
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ						
	BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2	2	2		
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI			2	2		
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI	2	2				
	PIYANO	1	1	1	1		
	BAĞLAMA		1	1	1		
	ÇALGI EĞİTİMİ	1	1	2	2		
	ÇOK SESLİ KORO		2	2			
	TÜRK HALK MÜZİĞİ KORO			2			
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ KORO				2		
	ÇALGI TOPLULUKLARI4			4	4		
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK				2		
	TÜRK VE BATI MÜZİĞİ TARİHİ				2		
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ		1				
	DRAMA				2		
	MÜZİK KÜLTÜRÜ				2		
	TÜRK İSLAM MÜZİKİSİ				2		
	TÜRK DÜNYASI MÜZİKLERİ				2		
	HALK DÂNSLARI VE MÜZİKLERİ				2		
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		34	39	35	36	
	SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)			3	3
			DİKSİYON VE HİTABET (1)			1	
OSMANLI TÜRKÇESİ (3)			2		2	2	
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		TEMEL MATEMATİK (2)			2	2	
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)			2	2	
		SEÇMELİ FİZİK (2)			2	2	
		SEÇMELİ KİMYA (2)			2	2	
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)			2	2	
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)		(1)(2)		
SOSYAL BİLİMLER		SEÇMELİ TARİH (1)			(2)(4)	2	
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)			2	2	
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)			2	2	
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)			2	2	
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)			2	2	
		SEÇMELİ COĞRAFYA (1)			2	2	
		PSİKOLOJİ (1)			2		
		SOSYOLOJİ (1)			2		
		MANTIK (1)			2		
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)			1	
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	1		1	1	
		İŞLETME (1)			2		
		EKONOMİ (1)			2		
		GİRİŞİMCİLİK (1)			1	1	
		YÖNETİM BİLİMİ (1)			2		
ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)				2			
DİN, AHLAK VE DEĞERLER		KUR'AN-I KERİM (3)	2		2	2	
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (3)	2		2	2	
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)		(1)(2)	(1)(2)	
YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)		(2)(4)	2	
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)(4)		(2)(4)	2	
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (3)	(1)(2)		(1)(2)	(1)(2)	
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK		SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (3)	2		2	2	
		SOSYAL ETKİNLİK (3)	(1)(2)		(1)(2)	(1)(2)	
		GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	2		2	2
SANAT TARİHİ (1)	2			2	2		
SEÇMELİ PİYANO (1)							
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2		2	2		
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)		(1)(2)	(1)(2)		
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		5	0	4	3		
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	1	1	1		
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40		

3Çalgı Eğitimi dersinde; Gitar, Flüt, Bağlama, Tambur, Keman, Viyola, Çello, Kontrbas, Ney, Ut, Klasik Kemençe, Kanun, Klarnet, Kaval, Vurmalı Çalgılar, Tar, Kemane, Yaylı Sazlar (Kemança, Karadeniz Kemençesi, Kemane) çalgılarından biri seçilecektir.

4Çalgı Toplulukları dersinde; Türk Halk Müziği, Türk Sanat Müziği ve Batı Müziği çalgıları kullanılır.

Tablo 151. Güzel Sanatlar Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi – Görsel Sanatlar

GÜZEL SANATLAR LİSESİ (GÖRSEL SANATLAR)HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ						
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5	
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2	
	TARİH	2	2	2	-	
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK			-	2	
	COĞRAFYA	2	2	-	-	
	MATEMATİK	6	6	-	-	
	FİZİK	2	2	-	-	
	KİMYA	2	2	-	-	
	BİYOLOJİ	2	2	-	-	
	FELSEFE		2	2	-	
	YABANCI DİL	2	2	2	2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/MÜZİK	2		2	2	
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ			-	-	
	DESEN	4	4	4	4	
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE		4	4	4	
	ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE			4	4	
	TEMEL SANAT EĞİTİMİ	4		-	-	
	MÜZE EĞİTİMİ			-	2	
	GENEL SANAT TARİHİ		2	-	-	
	GRAFİK TASARIM			4	-	
	DRAMA			-	2	
	ÇAĞDAŞ DÜNYA SANATI TARİHİ			-	2	
	ESTETİK			2	-	
	SANAT ESERLERİ ANALİZİ			-	2	
	TÜRK İSLAM SANATI TARİHİ			2	-	
	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI MİNYATÜR			2	-	
	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI EBRU			-	2	
	İMGESEL RESİM		2	2	2	
	ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		36	40	39	37
	SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI		-	2
DİKSİYON VE HİTABET (1)						
OSMANLI TÜRKÇESİ (2)			2			2
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ		TEMEL MATEMATİK			-	2
		SEÇMELİ MATEMATİK				2
		SEÇMELİ FİZİK				2
		SEÇMELİ KİMYA				2
		SEÇMELİ BİYOLOJİ				2
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)		-	(1)(2)
SOSYAL BİLİMLER		SEÇMELİ TARİH			-	2
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ			-	2
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ				2
		İSLAM BİLİM TARİHİ			-	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ			-	2
		SEÇMELİ COĞRAFYA			-	2
		PSİKOLOJİ			-	2
		SOSYOLOJİ			-	2
		MANTIK			-	2
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)		-	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)			-	
		İŞLETME	2			
EKONOMİ		2				
GİRİŞİMCİLİK (1)				-		
YÖNETİM BİLİMİ		2		-	-	
ULUSLARARASI İLİŞKİLER		2		-	-	
DİN, AHLAK VE DEĞERLER		KUR'AN-I KERİM (2)	2		-	2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (2)	2		-	2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)	(1)(2)		-	(1)(2)
YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI		SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)	2			2
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)	2			2
	YABANCI DİLLER EDEBİYATI (2)	(1)(2)		-	(1)(2)	
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (2)	2	-	-	2	
	SOSYAL ETKİNLİK (2)	(1)(2)	-	-	(1)(2)	
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ MÜZİK (2)	2	-	-	2	
	SANAT TARİHİ (1)	2	-	-	2	
	DİJİTAL GRAFİK	2	-	-		
	FOTOĞRAF	2	-	-		
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	2	-	-	2	
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	-	-	(1)(2)	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		3	0	0	2	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	0	1	1	
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40	

Tablo 152. Spor Lisesi Haftalık Ders Çizelgesi

SPOR LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5
	DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
	TARİH	2	2	2	
	T.C. İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK				2
	COĞRAFYA	2	2		
	MATEMATİK	6	5		
	FİZİK	2	2		
	KİMYA	2	2		
	BİYOLOJİ	2	2		
	FELSEFE		2	2	
	YABANCI DİL	2	2	2	2
	GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2		2	2
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ				
	TEMEL SPOR EĞİTİMİ	3			
	SPOR ANATOMİSİ VE FİZYOLOJİSİ			2	
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ				2
	ANTREMAN BİLGİSİ				2
	SPORCU SAĞLIĞI			2	
	SPOR YÖNETİMİ VE ORGANİZASYONU				2
	SPOR PSİKOLOJİSİ VE SOSYOLOJİSİ				2
	SPOR VE BESLENME			2	
	EĞİTSEL OYUNLAR	2			
	GENEL JİMNASTİK		2		
	RİTİM EĞİTİMİ VE HALK DANSLARI			3	
	ATLETİZM			2	2
	ARTİSTİK JİMNASTİK				2
TAKIM SPORLARI	4	4	4	4	
BİREYSEL SPORLAR*		4	4	4	
SPOR UYGULAMALARI **	3	3	3	3	
ORTAK DERS SAATİ TOPLAMI		40	40	37	36
SEÇMELİ DERSLER	DİL VE ANLATIM	SEÇMELİ TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)		2	2
		DİKSİYON VE HİTABET (1)			1
		OSMANLI TÜRKÇESİ (2)		2	2
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	TEMEL MATEMATİK (2)		2	2
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)		2	2
		SEÇMELİ FİZİK (2)		2	2
		SEÇMELİ KİMYA (2)		2	2
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)		2	2
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)		(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ TARİH (2)		2	2
SEÇMELİ DERSLER	SOSYAL BİLİMLER	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)		2	2
		İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ (1)		2	2
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)		2	2
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)			2
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)			2
		PSİKOLOJİ (1)			2
		SOSYOLOJİ (1)			2
		MANTIK (1)			2
		BİLGİ KURAMI (1)			(1)(2)
		DEMOKRASI VE İNSAN HAKLARI (1)			1
		İŞLETME (1)			2
		EKONOMİ (1)			2
		GİRİŞİMCİLİK (1)			1
		YÖNETİM BİLİMİ (1)			2
	DİN, AHLAK VE DEĞERLER	ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)			2
		KUR'AN-I KERİM (2)			2
		PEYGAMBERİMİZİN HAYATI (2)			2
		TEMEL DİNİ BİLGİLER (2)			(1)(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)			2
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2)			2
		YABANCI DİLLER EDEBİYATI (2)			(1)(2)
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SOSYAL ETKİNLİK (2)			(1)(2)
		SEÇMELİ MÜZİK (2)			2
	GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (2)			2
		SANAT TARİHİ (1)			2
		DRAMA (1)			1
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)			2	
	PROJE HAZIRLAMA (1)			(1)(2)	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI		0	0	2	3
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		0	0	1	1
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Tablo 153. Anadolu İmam Hatip Lisesi Ders Çizelgesi

ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ					
DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	5	5	5	5
	TARİH	2	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
	COĞRAFYA	2	2	-	-
	MATEMATİK	6	6	-	-
	FİZİK	2	2	-	-
	KİMYA	2	2	-	-
	BİYOLOJİ	2	2	-	-
	FELSEFE	-	2	2	-
	YABANCI DİL	5	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR/GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2	1	1	1
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
	ARAPÇA (*)	4	3	-	-
TOPLAM		33	29	12	10
MESLEK DERSLERİ	KUR'AN-I KERİM (*)	5	4	4	3
	MESLEKİ ARAPÇA (*)	-	-	3	3
	TEMEL DİNİ BİLGİLER	1	-	-	-
	SİYER	-	2	-	-
	FIKİH	-	2	-	-
	TEFSİR	-	-	2	-
	DİNLER TARİHİ (*)	-	-	-	2
	HADİS	-	2	-	-
	AKAİD	-	-	1	-
	KELAM	-	-	-	2
	HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA	-	-	2	-
	İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ	-	-	-	2
	OSMANLI TÜRKÇESİ (*)	-	1	-	-
TOPLAM		6	11	12	12
SEÇMELİ DERS SAATİ TOPLAMI		-	-	16	18
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME		1	-	-	-
TOPLAM DERS SAATİ		40	40	40	40

Tablo 154. Anadolu İmam Hatip Lisesi Ders Çizelgesi - SEÇMELİ DERSLERİ (A GRUBU)

DERSLER		10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ	FIKİH OKUMALARI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	TEFSİR OKUMALARI (1)	-	-	(1)(2)
	HADİS METİNLERİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	İSLAM AHLAKI (1)	-	(1)	(1)
	İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	ARAPÇA (METİN-MÜKÂLEME) (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	MESLEKİ UYGULAMA (1)	-	-	(1)(2)
	İSLAM TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	AHLAK VE TASAVVUF KÜLTÜRÜ (1)	-	(1)	(1)
TÜRK İSLAM SANATLARI	DİNİ MUSİKİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	HÜSN-İ HAT (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	EBRU (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	TEZHİP (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
DİL VE ANLATIM	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	-	(2)(3)(4)(5)	(2)(3)(4)(5)
	DİKSİYON VE HİTABET (1)	-	(1)	(1)
	OSMANLI TÜRKÇESİ (3)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	SEÇMELİ TEMEL MATEMATİK (2)	-	(2)	(2)
	SEÇMELİ MATEMATİK (2)	-	(3)(4)(5)(6)	(3)(4)(5)(6)
	SEÇMELİ FİZİK (2)	-	(3)(4)	(3)(4)
	SEÇMELİ KİMYA (2)	-	(3)(4)	(3)(4)
	SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	-	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	MATEMATİK TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	(2)	(2)	(2)
	FEN BİLİMLERİ TARİHİ VE UYGULAMALARI (3)	(2)	(2)(3)	(2)(3)
SOSYAL BİLİMLER	SEÇMELİ TARİH (1)	-	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	-	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	-	(2)	(2)
	SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	-	(2)(3)(4)	(2)(3)(4)
	SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI (3)	(1)(2)	(2)	(2)
	PSİKOLOJİ (1)	-	(2)	(2)
	SOSYOLOJİ (2)	-	(2)	(2)
	MANTIK (1)	-	(2)	(2)
	BİLGİ KURAMI (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	-	(1)	(1)
	İŞLETME (1)	-	(2)	(2)
	EKONOMİ (1)	-	(2)	(2)
	GİRİŞİMCİLİK (1)	-	(1)	(1)
	YÖNETİM BİLİMİ (1)	-	(2)	(2)
ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	-	(2)	(2)	
YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (3)	(2)	(2)(8)(10)	(2)(8)(10)
	SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (4) (**)	(2)	(2)(4)(6)	(2)(4)(6)
	YABANCI DİL EDEBİYATLARI (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	FARŞÇA (2)	-	(2)	(2)
SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	SOSYAL ETKİNLİK (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (3)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SEÇMELİ MÜZİK (3)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	SANAT TARİHİ (1)	-	(1)(2)	(1)(2)
	DRAMA (3)	(1)	(1)(2)	(1)(2)
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	-	(1)(2)	(1)(2)
	PROJE HAZIRLAMA (1)	-	(1)(2)	(1)(2)

Tablo 155. Anadolu İmam Hatip Lisesi Ders Çizelgesi - SEÇMELİ DERSLERİ (B GRUBU)

DERSLER		9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
SPOR	ATLETİZİM (2)	-	-	(2)	(2)
	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR TARİHİ (1)	-	-	-	(2)
	BİREYSEL SPORLAR (3)	-	(2)	(2) (3)	(2) (3)
	EĞİTSEL OYUNLAR (1)	(2)	-	-	-
	GELENEKSEL SPORLAR (ATA SPORLARI) (3)	-	(1)(2)	(2)	(2)
	GENEL JİMNASTİK (2)	-	(2)	(1)(2)	-
	SPOR ANATOMİSİ VE FİZYOLOJİSİ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR PSİKOLOJİSİ VE SOSYOLOJİSİ (1)	-	-	-	(2)
	SPOR UYGULAMALARI (3)	-	(1)(2)	(2) (3)	(2) (3)
	SPOR VE BESLENME (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	SPORCU SAĞLIĞI (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	TAKIM SPORLARI (4)	(2)	(2)	(2) (3)	(2) (3)
	TEMEL SPOR EĞİTİMİ (1)	(2)	-	-	-
MÜZİK VE MUSİKİ	BATI MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (2)	-	(1)(2)	(2)	(2)
	BİREYSEL SES EĞİTİMİ (1)	-	(1)	(1)	-
	BİLİŞİM DESTEKLİ MÜZİK (1)	-	-	-	(2)
	ÇALGI EĞİTİMİ (3)	(1)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	DİNİ MUSİKİ (3)	(2)	(1)(2)	(1)(2) (3)	(1)(2) (3)
	MÜZİK KÜLTÜRÜ (1)	-	-	-	(1)(2)
	PİYANO (1)	(1)	-	-	-
	TÜRK HALK MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (3)	(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK MUSİKİSİ, NAZARİYATI VE USULLERİ (3)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	TÜRK SANAT MÜZİĞİ TEORİ VE UYGULAMASI (3)	(2)	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
GELENEKSEL VE ÇAĞDAŞ GÖRSEL SANATLAR	DESEN (4)	(2)	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)
	EBRU (4)	(2)	(1)(2)	(1)(2) (3)	(1)(2) (3)
	ESTETİK (1)	-	-	(2)	-
	DİJİTAL GRAFİK (1)	-	(1)(2)	(2)	(2)
	FOTOĞRAF (1)	-	(1)(2)	(2)	(2)
	GELENEKSEL TÜRK SANATLARI MİNYATÜR (3)	-	(1)(2)	(1)(2) (3)	(1)(2) (3)
	GRAFİK TASARIM (1)	-	-	(2) (3)	-
	HÜSN-İ HAT (4)	(2)	(1)(2)	(1)(2) (3)	(1)(2) (3)
	HÜSN-İ HAT YAZI ÇEŞİTLERİ (2)	(2)	(1)(2)	(1)(2)	-
	KALİGRAFİ (1)	-	-	-	(1)(2)
	MÜZE EĞİTİMİ (1)	-	-	-	(1)(2)
	PALEOGRAFYA (1)	-	(1)(2)	(1)(2)	(1)(2)
	TEMEL SANAT EĞİTİMİ (1)	(2)	-	-	-
	TEZHİP (4)	(2)	(1)(2)	(1)(2) (3)	(1)(2) (3)
	TÜRK İSLAM SANATI TARİHİ (1)	-	-	(1)(2)	(1)(2)
	İKİ BOYUTLU SANAT ATÖLYE (2)	-	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)
ÜÇ BOYUTLU SANAT ATÖLYE (2)	-	(2) (3)	(2) (3)	(2) (3)	
İMGESEL RESİM (3)	-	(2)	(2)	(2)	

Tablo 156. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi Ders Çizelgesi

ULUSLARARASI ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ						
HAFTALIK DERS ÇİZELGESİ (YURT DIŞINDAN GELEN ÖĞRENCİLER İÇİN)						
DERSLER	9. SINIF		10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
	I. Yarıyıl	II. Yarıyıl				
ORTAK DERSLER	TÜRKÇE	26	4	-	-	-
	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI	-	5	5	5	5
	TARİH	-	2	2	2	-
	T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	-	2
	COĞRAFYA	-	2	2	-	-
	MATEMATİK	-	5	6	-	-
	FİZİK	-	2	2	-	-
	KİMYA	-	2	2	-	-
	BİYOLOJİ	-	2	2	-	-
	FELSEFE	-	-	2	2	-
	YABANCI DİL	-	4	2	2	2
	BEDEN EĞİTİMİ/ GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	3	2	1	1	1
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	-	1	-	-	-
	ARAPÇA	4	3	4	-	-
TOPLAM	33	34	30	12	10	
MESLEK DERSLERİ	KUR'AN-I KERİM	4	4	4	4	3
	MESLEKİ ARAPÇA	-	-	-	3	3
	TEMEL DİNİ BİLGİLER	2	1	-	-	-
	SIYER	-	-	2	-	-
	FIKİH	-	-	2	-	-
	TEFSİR	-	-	-	2	-
	DİNLER TARİHİ	-	-	-	-	2
	HADİS	-	-	2	-	-
	AKAİD	-	-	-	2	-
	KELAM	-	-	-	-	2
	HİTABET VE MESLEKİ UYGULAMA	-	-	-	2	-
İSLAM KÜLTÜR VE MEDENİYETİ	-	-	-	-	2	
TOPLAM	6	5	10	13	12	
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI	-	-	-	15	18	
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME	1	1	-	-	-	
TOPLAM DERS SAATİ	40	40	40	40	40	

Tablo 157. Uluslararası Anadolu İmam Hatip Lisesi Ders Çizelgesi-Seçmeli Dersler

		DERSLER	11. SINIF	12. SINIF
SEÇMELİ DERSLER	TEMEL İSLAM BİLİMLERİ	FIKİH OKUMALARI (1)	(1)(2)	(1)(2)
		TEFSİR OKUMALARI (1)	-	(1)(2)
		HADİS METİNLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)
		İSLAM AHLAKI (1)	(1)	(1)
		İSLAM BİLİM TARİHİ (1)	(1)(2)	(1)(2)
		KUR'AN OKUMA TEKNİKLERİ (2)	(1)(2)	(1)(2)
		ARAPÇA (METİN-MÜKÂLEME) (2)	(1)(2)	(1)(2)
		MESLEKİ UYGULAMA (1)	-	(1)(2)
		İSLAM TARİHİ (1)	(1)(2)	(1)(2)
		AHLAK VE TASAVVUF KÜLTÜRÜ (1)	(1)	(1)
	TÜRK İSLAM SANATLARI	DİNİ MUSİKİ (1)	(1)(2)	(1)(2)
		HÜSN-İ HAT (1)	(1)(2)	(1)(2)
		EBRU (1)	(1)(2)	(1)(2)
		TEZHİP (1)	(1)(2)	(1)(2)
	DİL VE ANLATIM	TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI (2)	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
		DİKSİYON VE HİTABET (1)	(1)	(1)
		OSMANLI TÜRKÇESİ (2)	(1)(2)	(1)(2)
	MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ	SEÇMELİ TEMEL MATEMATİK (2)	(2)	(2)
		SEÇMELİ MATEMATİK (2)	(3)(4)(5)(6)	(3)(4)(5)(6)
		SEÇMELİ FİZİK (2)	(3) (4)	(3) (4)
		SEÇMELİ KİMYA (2)	(3) (4)	(3) (4)
		SEÇMELİ BİYOLOJİ (2)	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
		ASTRONOMİ VE UZAY BİLİMLERİ (1)	(1)(2)	(1)(2)
		MATEMATİK TARİHİ VE UYGULAMALARI (2)	(2)	(2)
	SOSYAL BİLİMLER	FEN BİLİMLERİ TARİHİ VE UYGULAMALARI (2)	(2) (3)	(2) (3)
		SEÇMELİ TARİH (1)	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
		ÇAĞDAŞ TÜRK VE DÜNYA TARİHİ (1)	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
		TÜRK KÜLTÜR VE MEDENİYET TARİHİ (1)	(2)	(2)
		SEÇMELİ COĞRAFYA (2)	(2) (3) (4)	(2) (3) (4)
		SOSYAL BİLİM ÇALIŞMALARI (2)	(2)	(2)
		PSİKOLOJİ (1)	(2)	(2)
		SOSYOLOJİ (2)	(2)	(2)
		MANTIK (1)	(2)	(2)
		BİLGİ KURAMI (1)	(1)(2)	(1)(2)
		DEMOKRASİ VE İNSAN HAKLARI (1)	(1)	(1)
		İŞLETME (1)	(2)	(2)
		EKONOMİ (1)	(2)	(2)
		GİRİŞİMCİLİK (1)	(1)	(1)
		YÖNETİM BİLİMİ (1)	(2)	(2)
		ULUSLARARASI İLİŞKİLER (1)	(2)	(2)
	YABANCI DİLLER VE EDEBİYATI	SEÇMELİ BİRİNCİ YABANCI DİL (2)	(2) (8) (10)	(2) (8) (10)
		SEÇMELİ İKİNCİ YABANCI DİL (2) (**)	(2) (4) (6)	(2) (4) (6)
		YABANCI DİL EDEBİYATLARI (2)	(1)(2)	(1)(2)
	SPOR VE SOSYAL ETKİNLİK	SEÇMELİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR (2)	(1)(2)	(1)(2)
		SOSYAL ETKİNLİK (2)	(1)(2)	(1)(2)
	GÜZEL SANATLAR	SEÇMELİ GÖRSEL SANATLAR (2)	(1)(2)	(1)(2)
		SEÇMELİ MÜZİK (2)	(1)(2)	(1)(2)
SANAT TARİHİ (1)		(1)(2)	(1)(2)	
DRAMA (2)		(1)(2)	(1)(2)	
BİLİŞİM	BİLGİSAYAR BİLİMİ (2)	(1)(2)	(1)(2)	
	PROJE HAZIRLAMA (1)	(1)(2)	(1)(2)	

Tablo 158. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Meslek Programı ... Alanı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI(*)	5	5	5	5
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
		TARİH	2	2	2	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	6	5	-	-
		FİZİK	2	2	-	-
		KİMYA	2	2	-	-
		BİYOLOJİ	2	2	-	-
		FELSEFE	-	2	2	-
		YABANCI DİL	5	2	2	2
		BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2	-	-	-
		SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-
TOPLAM			33	28	15	11
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ					
	DAL DERSLERİ					
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			2	14	22	28
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI (**)			4	1	6	3
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	-	-	1
TOPLAM DERS SAATİ			40	43	43	43

1. (*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

2. (**) Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim görülen alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

3. Alan/dal ders saatleri toplamları her bir alana yönelik haftalık ders çizelgelerinde belirtilen saatlere uygun olarak Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak yayınlanacaktır.

Tablo 159. Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Anadolu Teknik Programı ... Alanı Haftalık Ders Çizelgesi

DERS KATEGORİLERİ		DERSLER	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF
ORTAK DERSLER		TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI(*)	5	5	5	5
		DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ	2	2	2	2
		TARİH	2	2	2	-
		T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK	-	-	-	2
		COĞRAFYA	2	2	-	-
		MATEMATİK	6	6	6	6
		FİZİK	2	2	4	4
		KİMYA	2	2	4	4
		BİYOLOJİ	2	2	-	-
		FELSEFE	-	2	2	-
		YABANCI DİL	5	2	2	2
		BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR	2	2	2	-
		GÖRSEL SANATLAR/MÜZİK	2	-	-	-
	SAĞLIK BİLGİSİ VE TRAFİK KÜLTÜRÜ	1	-	-	-	
TOPLAM			33	29	29	25
ALAN / DAL DERSLERİ	ALAN ORTAK DERSLERİ					
	DAL DERSLERİ					
ALAN/DAL DERS SAATLERİ TOPLAMI			2	14	12	16
SEÇİLEBİLECEK DERS SAATİ SAYISI (**)			4	1	3	2
REHBERLİK VE YÖNLENDİRME			1	-	-	1
TOPLAM DERS SAATİ			40	44	44	44

1. (*) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği uyarınca yılsonu başarı puanı ile başarılı sayılmayacak derslerdir.

2. (**) Talim ve Terbiye Kurulunun Tebliğler Dergisi'nde yayımlanan kararları doğrultusunda seçmeli dersler tablosundan, öğrenim görülen alan/dallardan veya diğer alan/dallardan seçilecek derslerdir.

3. Alan/dal ders saatleri toplamları her bir alana yönelik haftalık ders çizelgelerinde belirtilen saatlere uygun olarak Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanarak yayımlanacaktır.

ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMLARI

Destekleme ve Yetiştirme Kursları: Öğrencilerin derslerdeki başarıları artırmak amacıyla Destekleme ve Yetiştirme Kursları düzenlenmektedir. Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel örgün eğitim kurumlarında öğrenim gören istekli öğrenciler ile örgün ve açık ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara verilecek destekleme ve yetiştirme kursları bulunmaktadır. Destekleme ve yetiştirme kursları; yıllık ve yaz dönemi olarak planlanır. Yıllık olarak planlanan kurslar ders yılı sonuna kadar devam eder. Kurslar ilköğretim kurumlarında hafta içi ders saatleri dışında, ortaöğretim kurumlarında ise yaz dönemi hariç cumartesi ve pazar günleri yapılması esastır. Yaz döneminde açılan kursların süresi; 4 haftadan az 8 haftadan fazla, yıllık açılan kursun süresi ise 16 haftadan az 36 haftadan fazla olamaz.

Online Destek: Benzer şekilde öğrencilerin başarılarını desteklemek, pekiştirmek için online EBA Akademik Destek Platformu, Eğitim Bilişim Ağı (EBA), OGM Materyal'den de yararlanabilmektedirler.

Öğrenci Gelişimlerini İzleme: İl ölçme değerlendirme merkezlerince öğrencilerin öğrenme eksikliklerini belirlemek ve izlemek üzere il/ilçe düzeyinde ölçme değerlendirme faaliyetleri yapılmaktadır.

Örgün eğitimin dışına çıkmanın önlenmesi: Öğrenim süresi içinde ikinci defa sınıf tekrarı durumuna düşen öğrencilerin ders yılı sonunda okulla ilişkisi kesilerek mesleki eğitim merkezine, Açık Öğretim Lisesine, Mesleki Açık Öğretim Lisesine veya Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine kayıtlarının yapılması sağlanır.

Telafi programı; Ders yılı içinde öğretmensizlik, doğal afet, salgın hastalık, olağanüstü hâl ve benzeri sebeplerle bir ya da iki dönem puanı oluşmayan dersler için telafi programı uygulanır. Telafi programları, yeni öğretim yılının başlamasına kadar olan sürede, ders saatleri dışında ve Alan/dal değiştirmek isteyen mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları öğrencileriyle diğer ortaöğretim kurumlarından mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına geçiş yapmak isteyen öğrencilere yaz tatilinde telafi programı uygulanır. Ayrıca Mesleki ve teknik eğitimde 11 ve 12 nci sınıfın dal derslerinin eğitimini işletmelerde yoğunlaştırılmış olarak görebilirler. Mesleki ve Teknik eğitim kapsamındaki tamamlayıcı eğitimde işletmelere giden öğrencilerin sigorta primleri Bakanlıkça ödenir.

BELGELENDİRME

Ortaöğretim kurumlarından mezun olanlara, e-Okul sistemindeki kayıtlar esas alınarak bitirdikleri okul türüne göre diploma verilir.

Mezun öğrenciye, alan ve dalını gösteren diploma ve işyeri açma belgesi verilmektedir. Mesleki ve teknik ortaöğretim programlarından mezun olanlardan isteyenlere, Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi kapsamında, öğrenim süresince kazandıkları temel yeterlilikler hakkında bilgiler içeren Europass sertifika/diploma ekiyle alınan ve başarılı olan modüller, mesleki eğitim gördüğü veya stajını yaptığı işletmenin adını gösterir belge düzenlenir. Spor liselerinden mezun olanlara eğitim gördüğü yalnızca bir spor dalında, yardımcı antrenörlük belgesi verilir. Ustalık ve Kalfalık ise e-Mesem sistemindeki kayıtlar esas alınarak düzenlenir.

Mesleki Yeterlilik Belgesi almak için gereken şartlar ise her meslek için geliştirilen Ulusal Yeterliliklerle belirlenmektedir. Bu konuda yetkili kurum Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı ulusal ve uluslararası meslek standartlarını temel alarak teknik ve meslek standartlarının ve yeterliliklerin geliştirilmesi, uygulanması ve bunlara ilişkin akreditasyon, yetkilendirme, denetim, ölçme, değerlendirme ve belgelendirmeye ilişkin kural ve faaliyetleri gerçekleştirmek üzere kurulmuş olan Mesleki Yeterlilikler Kurumudur.

Ayrıca Anadolu İmam Hatip Lisesi mezunları Diyanet İşleri Başkanlığı'nda imam-hatiplik, müezzin kayımlık ve Kur'an kursu öğreticiliği kadrolarına atanabilmektedir.

Bilgi Yönetim Sistemleri: Doküman Yönetim Sistemi, MEB web sayfası, e-okul, e-Mesem, MEBBİS

Geri Bildirim Mekanizmaları: Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER), MEBİM İletişim Merkezi, Çalıştaylar, Seminerler, Öneri, İtiraz ve Şikâyetler, Denetimler, İdari Faaliyet Raporları, Performans Programı

BÖLÜM 3

SONUÇ

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM

Okul öncesi eğitim genel olarak ülkelerin çoğunluğunda zorunlu olmamakla birlikte yaygın olduğu görülmektedir. İncelenen 11 ülkenin dört tanesinde (Avustralya, Fransa, Hollanda ve Polonya) okul öncesi eğitim zorunludur.

EĞİTİM SİSTEMİNİN YAPISI

Eğitim modelleri ülkelere göre değişmekle beraber 12 yıl üzerinden yapılandırılmıştır. Genellikle bu yapılandırma 2 veya 3 kademe şeklinde planlanmıştır. Bu kademeler temel eğitim, alt ortaöğretim (veya ortaokul) ve üst ortaöğretim (veya lise) şeklinde oluşturulmuştur.

ZORUNLU EĞİTİM SÜRESİ

İncelenen ülkelerin zorunlu eğitim süresi 8 ile 12 yıl arasında değişmektedir. Özellikle bu süre, okul öncesi eğitimin zorunlu olup olmaması ve ortaöğretim kademesinin alt ve üst olarak bölünmesi gibi sebeplerle değişiklik göstermektedir.

TEMEL EĞİTİMDEN ORTAÖĞRETİME GEÇİŞ

İncelenen ülkelerin 11 ülkenin altısında temel eğitimden ortaöğretime geçiş sürecinde merkezi bir sınav bulunmamaktadır. Merkezi sınav bulunmayan ülkelerde temel eğitimden ortaöğretime geçişte farklı uygulamalar mevcuttur. Bunlar arasında okul bazlı düzenlenen sınavlar, adrese dayalı yerleştirmeler, temel eğitim başarı puanı ve öğretmen görüşleri gibi uygulamalar bulunmaktadır.

ORTAÖĞRETİMDEN YÜKSEK ÖĞRETİME GEÇİŞ

İncelenen ülkelerin çoğunda ortaöğretimden yükseköğretime geçiş sürecinde merkezi sınav tercih edilmektedir. Bu sınavlar ülke bazında olabildiği gibi bölge veya eyalet bazında da olabilmektedir. Ancak, yükseköğretime geçiş sürecinde uygulanan merkezi sınav sonuçlarına ek olarak farklı gerekliler de (Ortaöğretim başarı puanı, sertifika, referans mektubu, vb.) istenmektedir.

OKUL GÜN SAYISI

Okul gün sayısı 180 ile 220 gün arasında değişmektedir. Okul süresindeki farklılıklar uygulanan dönem sayısı ve dini ve milli bayramların sayısı gibi sebeplerden kaynaklanabilmektedir.

EĞİTİM HARCAMALARINA AYRILAN PAY (GSYİH)

Eğitim harcamalarına ayrılan pay Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'nın %4'ü ile %7'si arasında değişmektedir. Türkiye'de is bu pay %4,29'dur.

SINIF TEKRARI UYGULAMASI

İncelenen ülkelerin çoğunda sınıf tekrar uygulaması bulunmaktadır. Sınıf tekrarı uygulamayan ülkeler; Avustralya, İngiltere ve Japonya'dır. Öğrencilerin zaruri sebeplerden dolayı uzun bir süre okula devam etmemesi ve düşük başarı göstermesi gibi unsurlar sınıf tekrarı sebeplerinden bazılarıdır.

SINIF GEÇMEDE ÖNLEME, MÜDAHALE VE TELAFİ PROGRAMI

İncelenen ülkelerin büyük bir kısmında öğrencilerin sınıf tekrarını engellemek için önleme, müdahale ve telafi programları uygulanmaktadır. Bu programlar ülke bazında olabildiği gibi, eyalet, şehir veya okul bazında olabilir.

Tablo 160. Ülke Karşılaştırma Tablosu

Ülke	Okul Öncesi Eğitim	Eğitim Sisteminin Yapısı	Zorunlu Eğitim Süresi	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş	Ortaöğretimden Yüksek Öğretime Geçiş	Okul Gün Sayısı	Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay (GSYİH)	Sınıf Tekrarı Uygulaması	Sınıf Geçmede Önleme, Müdahale ve Telafi Programı
Türkiye	Zorunlu değil	4+4+4	12 yıl	Merkezi sınav	Merkezi sınav	180	4,29	Var	Yok
Almanya	Zorunlu değil	4+6+2 4+6+3	18 Yaş	Okul Notları	Ülke çapında belirlenen standartlara göre eyalet bazlı sınav	188	5	Var	Yok
Amerika Birleşik Devletleri	Zorunlu değil	6+3+3 / 8+4 / 4+4+4	12 yıl	Merkezi sınav yok	Merkezi sınav yoktur. Her üniversite kriterlerini kendi belirler	180	7	Var	Var
Avustralya	Zorunlu	1+7+3+2 veya 1+6+4+2	11 yıl (okul öncesi dahil)	Merkezi sınav veya herhangi bir sınav yok	Eyalet düzeyinde aynı zamanda lise bitirme sınavı olarak kullanılan sınavlar var. Ek olarak üniversitelerin belirlediği kriterler yükseköğretime geçiş için kullanılır.	35 - 40 hafta (175 - 200 gün)	5,11	Yok	merkezi bir program yok. okul veya bölge düzeyinde sınıf içi telafi uygulamaları var

Ülke	Okul Öncesi Eğitim	Eğitim Sisteminin Yapısı	Zorunlu Eğitim Süresi	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş	Ortaöğretimden Yüksek Öğretime Geçiş	Okul Gün Sayısı	Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay (GSYİH)	Sınıf Tekrarı Uygulaması	Sınıf Geçmede Önleme, Müdahale ve Telafi Programı
Azerbaycan	Zorunlu değil	5+4	11 yıl	Merkezi sınav yok	Merkezi sınav	-	-	zaruri durumlarda ve belli eğitim seviyeleri için var.	3 dersten başarısız olan öğrenciler için'yaz ödevi uygulaması var.
Fransa	Zorunlu	3+5+4+3 3 yaştan itibaren okul öncesi eğitim zorunludur. Lise eğitimi ise zorunlu değildir.	12 yıl (Okul öncesi eğitim de dahil olmak üzere)	Merkezi sınav (Bröve) kullanılmaktadır. Liseye geçiş için zorunlu değildir	Bakalorya (olgunlaşma/bitirme) sınavı birçok yükseköğretim kurumu için ön şarttır.	180	5,5	Var	Var
Güney Kore	Zorunlu değil	6+3+3	9 Yıl	Genel liselere girmek için öğrenciler, ikamet adresinin bulunduğu semtteki okullar arasından 3 okul belirler ve bu okullardan biri Bölge Eğitim Ofisinde belirlenir. Özel amaçlı lise veya mesleki veya teknik liseye girmek isteyenler istediği okula başvurabilir ve o okulların seçme ve değerlendirme uygulamalarına tabi olurlar.	CSAT adında bir merkezi sınav var ama merkezi yerleştirme yok. Her üniversite başvuru kriterlerini kendi belirliyor.	220	5,1	Var	Exam free semester, K dream youth support center, Zero plan, Do dream, EBS, Edu-Net T-Clear, School-on, Kariyer ve mesleki teknik eğitim, Employment first, Advancement to university later, A work and study, Global bridge program.

Ülke	Okul Öncesi Eğitim	Eğitim Sisteminin Yapısı	Zorunlu Eğitim Süresi	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş	Ortaöğretimden Yüksek Öğretime Geçiş	Okul Gün Sayısı	Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay (GSYİH)	Sınıf Tekrarı Uygulaması	Sınıf Geçmede Önleme, Müdahale ve Telifi Programı
Hollanda	Zorunlu	2+6	8 yıl	Merkezi sınav	Merkezi sınav yoktur	940 saat yılda	5,2	Var	Var
İngiltere	Zorunlu değil	6+5+2	11 Yıl	Merkezi sınav yok Okul bazlı kabul sınavları düzenlenebiliyor	Merkezi sınav yok. Kriterler üniversiteler tarafından belirleniyor. Çoğu yükseköğretim kurumu için ders bazlı üç GCE A seviyesi (üstortaöğretim) ve üç GCSE (altortaöğretim) sertifikası talep edilmektedir.	190	5,23	Yok	merkezi bir program yok sınıf içi telifi uygulamaları var
Japonya	Zorunlu değil	6+3+3	9 yıl	Bölge Eğitim Kurulları tarafından yapılan sınavlar mevcut	Merkezi sınav	210 + ortalama 30 gün okulların etkinlikleri için ayrılan süre	4	Yok	Yok

Ülke	Okul Öncesi Eğitim	Eğitim Sisteminin Yapısı	Zorunlu Eğitim Süresi	Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş	Ortaöğretimden Yüksek Öğretime Geçiş	Okul Gün Sayısı	Eğitim Harcamalarına Ayrılan Pay (GSYİH)	Sınıf Tekrarı Uygulaması	Sınıf Geçmede Önleme, Müdahale ve Telafi Programı
Polonya	Zorunlu	1+6+3+3/4 (1999-2017 arası- anaokulu zorunlu hale getirilmiş ama ülke hazır olmadığı için kaldırılmıştır) 1+8+4 (2017 den sonra kademeli olarak değişiklik yapılıyor. 2023den sonra-3 yıllık ortaokul kaldırılmıştır.	10 yıl (Zorunlu eğitim süresi okula göre değişiklik göstermektedir. Ancak en az 10 yıldır. Öğrenciler 18 yaşına kadar sistemde kalmak zorundadır)	8.Sınıfın sonunda yönlendirme amaçlı "Sekizinci Sınıf" sınavı yapılmaktadır	Matura Sınavı yapılmaktadır. Fransadaki Bakalorya sınavına benzer bir sınavdır. Üniversiteler ayrıca bir sınav yapmamaktadır. Matura sınav sonuçları yükseköğretime geçişte önemli kriterlerden birisidir.	185	4,44	Var	Var. Okul veya bölge düzeyinde uygulamalar

KAYNAKÇA

Akgündüz, H. (1992). Teşkilat ve İşleyiş Bakımından Osmanlı Medrese Sistemi “Klasik Dönem”. Türk Dünyası araştırmaları, s.85-97.

Aktan, C. C., ve Tunç, M. (1998). Bilgi Toplumu ve Türkiye. Yeni Türkiye Dergisi, 4(19), 118-134. https://www.researchgate.net/publication/318672963_BILGI_TOPLUMU_VE_TURKIYE

Aktaş, Y. (2019). Türkiye ve İngiltere’deki eğitim-öğretim izleme ve değerlendirme sistemlerinin karşılaştırılması ve buna ilişkin öğretmen görüşleri. Sakarya Üniversitesi: Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.

Akyüz, Y. (1994). Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan-1993’e). Kültür Koleji Yayınları, İstanbul.

Altın, R. (2011). Amerika Birleşik Devletleri. <http://urn.meb.gov.tr/ulkelerpdf/ABD.pdf>

Arseven, A. (1992). Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi Uygulamalarının Geliştirilmesi, Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi İlk Uygulamalar. Eğitim ve Bilim Dergisi Özel Sayı Türk Eğitim Derneği Yayınları

Arslan, M. (2004). Eğitim Sistemimizin Kapanmayan Yarası-Yükseköğretime Geçiş. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1 (16), 37-51.

Aslan, G. (2021). PISA’da Başarılı Olan Ülkeler İle Türkiye’nin Ortaöğretime Geçiş Sürecinin Karşılaştırılması ve Ortaöğretime Geçişte Çözüm Önerileri.

Aşkar, P., Paykoç, F., Korkut, F., Olkun, S., Yangın, B., ve Çakıroğlu, J. (2005). Yeni Öğretim Programlarını İnceleme ve Değerlendirme Raporu. Sabancı Üniversitesi

Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 33, 79-101. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1713>

Atılğan, H. (2018). Türkiye’de Kademeler Arası Geçiş: Dünü-Bugünü ve Bir Model Önerisi. Ege Eğitim Dergisi/Ege Journal of Education, 19(1), 1-18. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egeefd/issue/38460/363268>

Aydemir, S. S. (2009). Antalya İdadisi. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (2), 33-48. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/15338>

Aydoğan, A. (2008). Lise Giriş Sınavları (OKS- LGS) Coğrafya Sorularının Bilişsel Alan Basamaklarına Göre Değerlendirilmesi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Coğrafya Eğitimi Anabilim Dalı Başkanlığı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Aykaç, N., ve Atar, E. (2014). Geçmişten Günümüze İlköğretimden Ortaöğretime Geçiş Sisteminin Değerlendirilmesi. Cumhuriyet’in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler

Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi, Bildiriler içinde (s. 83-104). Atatürk Araştırma Merkezi, Antalya.

Aytaç, T. (1995). Genel Liselerde Uygulanmakta Olan Ders Geçme ve Kredi Düzeni Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri, Sorunlar ve Çözüm Önerileri (Ankara İli Örneği). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Azerbaycan Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu (ACBK). (2009). Azerbaycan cumhuriyeti genel eğitim sisteminde değerlendirme hakkında karar.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi (ACDİK). (2021). Azerbaycan'ın Demografik Göstergeleri.

https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/source/demography_2021.zip adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi (ACDİK). (2021b). Umumi milli gelir. https://www.stat.gov.az/source/system_nat_accounts/az/011.xls adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi (ACDİK). (2021c). Piyasa sosyal ve iktisadi göstergeler. https://www.stat.gov.az/source/labour/az/001_1.xls adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Devlet İstatistik Komitesi. (ACDİK). (2021d). Azerbaycan'da eğitim, bilim ve kültür. https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/source/education_2021.zip adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı (ACEB). (2009). Azerbaycan eğitim kanunu. <http://www.e-qanun.az/framework/18343> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı (ACEB). (2011). Genel eğitim kurumunun örnek tüzüğü. <http://www.e-qanun.az/framework/21148> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Azerbaycan Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı (ACEB). (2018). 2018-2019 eğitim-öğretim yılında genel eğitim okulları I-XI. sınıflar arası haftalık ders programı. <http://edu.gov.az/upload/file/emre-elave/2018/07/20-07-18-F-528-sayli-emre-elaveler-1-7.pdf> adresinden erişilmiştir. Erişim tarihi: 19.03.2022.

Bağdatoğlu Şahin, P. (2020). 1970'ten Günümüze Ortaöğretimde Görülen Gelişmeler (1970-2020). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

BAKIOĞLU Ayşen, Karşılaştırmalı Eğitim Yönetimi, Nobel Yayınları,2016.

Bakioğlu, A. (Ed.). (2013). Karşılaştırmalı eğitim yönetimi: PISA'da başarılı ülkelerin eğitim sistemleri. Nobel Akademik Yayıncılık.

Balcı, A. (2011). Karşılaştırmalı eğitim sistemleri. Ankara: PegemA.

Başaran, İ. E. & Çinkır, Ş. (2012). Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi. Ankara: Ekinoks Yayıncılık.

Blamire, R. (2007). Study of the impact of technology in primary schools, steps.eun.org/Public Services Contract

BASS. (2022). <https://bass.schul-welt.de/6043.htm#menuheader> adresinden alındı

Bayern Recht. (2022). <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayEUG-16> adresinden alındı

Bayındır, E. (2009). Ortaöğretimde Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliğinin Öğrenci Başarısına Etkisi (Avcılar Lisesi Örneği). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Baykul, Y. (1992). Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi Uygulamalarının Geliştirilmesi, Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi İlk Uygulamalar. Eğitim ve Bilim Dergisi Özel Sayı Türk Eğitim Derneği Yayınları

Baykul, Y. (2000). Eğitim ve Psikolojide Ölçme: Klasik Test Teorisi ve Uygulaması. ÖSYM Yayınları, Ankara.

Baykul, Y. (2011). Türklere Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi, Cilt 2, Sayı 0, s. 1-32.

Baykul, Y., Kellecioğlu, H. ve Gelbal S. (1993). Ders Geçme ve Kredi Düzeni Araştırması. Milli Eğitim Basımevi, Ankara

Bilgen, N. (1992). Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi İlk Uygulamalar. Eğitim ve Bilim Dergisi Özel Sayı, Türk Eğitim Derneği Yayınları

Binbaşıoğlu, C. (1999). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Bilimleri Tarihi. Tekişik Yayıncılık, Ankara.

Binbaşıoğlu, C. (2015). Başlangıçtan Günümüze Türk Eğitim Tarihi. Anı Yayıncılık, Ankara.

Bureau of Labor Statistics (2022). The employment situation.

Büyükalın, S. 1996. Ders Geçme ve Kredi Sistemine Yönelik Veli Ve Öğrenci Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

CBS, Eurostat. (2022). <https://www.cbs.nl/en-gb/news/2022/19/dutch-gdp-per-capita-1-5-times-the-eu-average>

Cicioğlu, H. (1985). Cumhuriyet Döneminde Ortaöğretim Programlarında Felsefe Grubu Derslerinin Analizi. Eğitim ve Bilim, 10(55). <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5405/1566>

Çağır, M. ve Türk, İ. C. (2017). 1869 Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri. Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi, 4 (11), 37-50.

Çakır, M. (2019). 06 2022 tarihinde <https://munih.meb.gov.tr/www/bavyera-okul-sistemi/icerik/127> adresinden alındı

Çalık, T., ve Sezgin, F. (2005). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim. Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), 55-66. <https://app.trdizin.gov.tr/makale/T0RFek5qUTA/kuresellesme-bilgi-toplumu-ve-egitim>

Çam, Z. (2016). Lise Öğrencilerinde Okul Tükenmişliğine İlişkin Bir Modelin Sınanması ve Sınıf Tekrarını Yordama Düzeyinin İncelenmesi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Eğitim Psikolojisi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Çıkrıkçı, N. Ortaöğretim Ders Geçme ve Kredi Modeli. Eğitim ve Bilim, [S.I.], v. 18, n. 91, jan. 1994. ISSN 1300-1337. <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5888>

Çobanoğlu, R., ve Yıldırım, A. (2021). Türkiye’de Program Geliştirme Çalışmaları: Cumhuriyet’in İlanından Günümüze Tarihsel Bir Analiz. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 19(2), 810-830. <https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/67299/912329>

Demirbilek, M. ve Levent, A. F. (2019). Kademeler Arası Geçiş ve Sınav Sisteminde Yapılan Değişikliklere İlişkin Okul Yöneticilerinin Görüşleri. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 50 (50),57-79.

Demirel, D. (2007). Osmanlı Devleti’nde Sultaniler ve İdadiler. On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Demirel, F. (2012). II. Meşrutiyet'ten Sonra Osmanlı'da Orta Öğretimler: Sultâniler. Tarih İncelemeleri Dergisi, 27 (2) , 339-358. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/egetid/issue/5065/69104>

DeStatis. (2022). DeStatis. https://www.destatis.de/EN/Themes/Countries-Regions/International-Statistics/Country-Profiles/germany.pdf?__blob=publicationFile adresinden alındı

Dışişleri Bakanlığı. (2022, 06 11). <https://www.mfa.gov.tr/almanya%20-kunyesi.tr.mfa> adresinden alındı

Dilek, H. (2016). Cumhuriyet Döneminde Kesintisiz Eğitim: 1924 İlkokul, Ortaokul ve Lise Müfredat Programları. Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6 (12), 1-15. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kilissbd/issue/37650/434952>

Doğan, S. (1996) Kredili Sistemin Endüstri Meslek Liselerinde Kimya Öğretim Programı ve Sanayi İlişkisi Üzerindeki Etkileri. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Doğan, S. (2020). Federal Almanya Eğitim Sistemi. International Journal of Social Sciences, 4(1), 22-35.

Duyar, İ. (1989). Eğitimde iç verimlilik. Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES), 22(1), 469-484. <https://dergipark.org.tr/en/pub/aeubfd/issue/48019/608070>

Dünya Bankası (2020). <https://datatopics.worldbank.org/world-development-indicator>

Eker, S. (2020). Almanya Federal Cumhuriyeti Eğitim Sisteminin Tanıtılması ve Türk Eğitim Sistemi İle Karşılaştırılması. Sosyolojik Düşün, 5(2), 113-126.

Ekşioğlu, S. ve Taşpınar, M. (2019). The Development of Vocational and Technical Secondary Education in Turkey. Sakarya University Journal of Education, 9 (3), 614-627.

Erdem, A.R. (2014).Yükseköğretime Geçişin Kritiği. Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi, Bildiriler içinde (s. 851-864). Atatürk Araştırma Merkezi, Antalya.

Erdoğan, İ.(2001). Değişim Yönetimi: Ders Geçme ve Kredili Sistemi Üzerine Bir Araştırma. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı 14, s.73-98.

Ergezer, B. (1994). Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Uygulaması. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetçiliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara.

Eroğlu Yananer, Ç. (1997) Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanan Ders Geçme Ve Kredi Modelinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlar. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Eurostat. (2022a, 06 11). <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do> adresinden alındı

Eurostat. (2022b, 06 11). <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/14636259/3-01062022-AP-EN.pdf/85134828-9c7a-898b-1636-00c24ddca735> adresinden alındı

Eurydice. (2022, 06 11). https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/statistics-organisation-and-governance-31_en adresinden alındı

Eurydice (2014). Political, Social and Economic Background and Trends,

Eurydice (2015). Political, Social and Economic Background and Trends,,

EURYDICE. (2022). <https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/>

EURYDICE. (2022). https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/united-kingdom-england_en

Forbes (2022). What are the most popular majors among prospective college students?

FRSE (2012). The System of Education in Poland www.frse.org.pl/sites/frse.org.pl/files/publication/1273/system-education-poland.pdf.

Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara

GCU (2022). Types of public and private schools to consider in the U.S.

Göçkan, A. (2019). Türk Eğitim Sistemi ile Alman Eğitim Sisteminde Kademeler Arası Geçişlerin Karşılaştırılması.

Gözütok, F. D. (2003). Türkiye'de Program Geliştirme Çalışmaları. Milli Eğitim Dergisi, (Güz) 160. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/gozutok.htm

Gür B., S., Çelik Z., ve Coşkun İ. (2013). Türkiye'de Ortaöğretimin Geleceği: Hiyerarşi mi, Eşitlik mi? Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı. Sayı:69, ss.1-28.

Gür, B. S. ve Çelik Z. (2009). Türkiye'de Millî Eğitim Sistemi Yapısal Sorunlar ve Öneriler. SETA Rapor. <https://docplayer.biz.tr/90833114-Rapor-seta-yapisal-sorunlar-ve-oneriler-bekir-s-gur-zafer-celik-turkiye-de-milli-egitim-sistemi.html>

Gürbüz Türk, O. Kıncal, R. Y. (2018). Türkiye'de Yükseköğretime Geçiş Sürecinin Analizi: Gelişmeler, Modeller ve Uygulamalar. Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi, Sayı 24.

Güven, K. (1996). Orta Öğretimde Uygulanmakta Olan Ders Geçme ve Kredi Modelinin Öğrenciler ve Öğretmenlerce Algılanmasına İlişkin Karşılaştırmalı Bir Araştırma. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara

Hesapçioğlu, M. (2009). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Eğitim Politikası ve Felsefesi M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi Yıl: 2009, Sayı: 29, Sayfa: 121-138.

Hesapçioğlu, M., Çelebi, N. (2011). Magnet ve charter okullarının eğitim ve finans yapıları.

Hüseynova, N. ve Şiraz, F. (2015). Azerbaycan Eğitim Modeli.

Işık, A. ve Güneş, E. (2017). Türk Tarihinde Özel Yeteneklilerin Eğitimi: Osmanlı Enderun Mektebi. Journal of Gifted Education and Creativity, 4(3), 1-13.

Izgar, H. (1994). Ortaöğretim Kurumlarında Uygulanmakta Olan Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Değerlendirilmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya.

Jakubowski, M. (2010). Opening up opportunities: education reforms in Poland.http://ibs.org.pl/files/publikacje/pp/pp_2015/IBS_Policy_Paper_01_2015.pdf.

Kalkan, P. (2019). 1920-1950 Yılları Arası Türk Eğitim Politikasının Oluşumu. Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce.

Kaya, Y., K. (1984). İnsan Yetiştirme Düzenimiz Politika-Eğitim-Kalkınma. Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Kelecioğlu, H. (2002). Ortaöğretim öğrencilerinin üniversiteye giriş sınavları ve sınavın öğrenimlerine etkisi hakkındaki görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23(23).

Kıral, B (2019). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Türk Eğitim Sisteminin Yasal Dayanakları. Editör: Uğur Akın. Pegem Akademi, Ankara

Koçer, H. A. (1991).Türkiye’de Modern Eğitimin Doğuşu (1773-1923). Araştırma-İnceleme Dizisi 16, Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara .

Köse, M. R. (1999). Üniversiteye Giriş ve Liselerimiz. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 15(15). <http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/1130-published.pdf>

Kulturminister Konferenz. (2019). https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Statistik/KMK_Statistik_Folder_2019_en_RZ_web.pdf adresinden alındı

Kultusminister Konferenz. (2020). Informationen zum deutschen Bildungssystem. 06 2022 tarihinde <https://www.kmk.org/dokumentation-statistik/informationen-zum-deutschen-bildungssystem.html> adresinden alındı

Kultusminister Konferenz. (2021). The Education System in the Federal Republic of Germany 2018/2019 . https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-engl-pdfs/dossier_en_ebook.pdf adresinden alındı

Kumandaş, H. Kutlu, Ö. (2014). Yükseköğretime Öğrenci Seçmede ve Yerleştirmede Kullanılan Sınavların Oluşturduğu Risk Faktörlerinin Okul Başarısı Üzerindeki Etkileri. Artvin Çoruh Üniversitesi Ankara Üniversitesi Türk Psikoloji Dergisi, 29 (74), 15-3.

Kuş, M. (2019). Türkiye’de Uygulanan Abitur Programlarının Değerlendirilmesi: Bir Durum Çalışması.

Kuzgun, Y. (1993). Ders Geçme ve Kredi Sisteminde Öğretmenin Rolü. Yaşadıkça Eğitim Sayı, 31.

Küçüker, E. (2017). Türkiye’de Kademeler Arası Geçiş ve Öğrenci Akışının Gelişimi. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 50(1), 43-97. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/508573>

Lupton, R. (2004). Schools in disadvantaged areas: recognising context and raising quality. LSE STICERD Research Paper No. CASE076.

Magnet Schools (2022). What are magnet schools.

MEB (1954). Öğretim Programları ve Lise Ders Çizelgesi. Tebliğler Dergisi, Sayı; 836

MEB (1974) . Lise Haftalık Ders Çizelgesi. Tebliğler Dergisi, Sayı;1797

MEB (1985) . Lise Ders Çizelgeleri . Tebliğler Dergisi, Sayı;2196

MEB (1995). Ders Geçme ve Kredi Sistemi. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED), Ankara

MEB (1998). Ortaöğretim Ders Çizelgeleri Tebliğler Dergisi, Sayı; 2492

MEB (2003).Sosyal Bilimler Liselerinin Hazırlık Sınıfı Ders Çizelgesi. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2553

MEB (2005). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2575

MEB (2007) Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi SBS, Tebliğler Dergisi, Sayı; 2602

MEB (2007). Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumlarına Geçiş Yönergesi. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2602.

- MEB (2008). Ortaöğretimde Okul Çeşitliliğinin Azaltılması /81 Nolu Genelge
- MEB (2009). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2624
- MEB (2010) Genel Liselerin Anadolu Liselerine Dönüştürülmesi 30 Nolu Genelge
- MEB (2010). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2635
- MEB (2010a). Ortaöğretime Geçiş Sisteminde SBS ve Yeni Bir Model. Teftiş Kurulu Başkanlığı. Ankara.
- MEB (2010b). Seviye Belirleme Sınavının Değerlendirilmesi. Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı (EARGED) Ankara.
- MEB (2012). İlköğretimden Ortaöğretime, Ortaöğretimden Yükseköğretime Geçiş Analizi. Ankara: MEB.
http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/90/9584_mebgecis_2012_7_5_13_19_1.pdf
- MEB (2013). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2667
- MEB (2013). Ortaöğretimde Sınıf Tekrarı, Okul Terk Sebepleri ve Örgün Eğitim Dışında Kalan Çocuklar Politika Önerileri Raporu, Ankara
- MEB (2014). Genel Lise, Anadolu Lisesi, Hazırlık Sınıfı Bulunan Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi, Anadolu Öğretmen Lisesi, Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, İmam Hatip Lisesi ve Anadolu İmam Hatip Lisesi Haftalık Ders Çizelgeleri Tebliğler Dergisi, sayı; 2676
- MEB (2014). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2676
- MEB (2017). Ortaöğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı; 2717
- MEB (2020). Destekleme ve Yetiştirme Kursları Yönergesi.
- MEB (2021). Örgün Eğitim İstatistikleri,2020-2021. Strateji Geliştirme Bakanlığı, Ankara.
- MEB (2022). Sınavla Öğrenci Alacak Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezî Sınav Başvuru ve Uygulama Kılavuzu. Ankara.
- MEB 1991. Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı: 2342
- MEB 1992. Ortaöğretim Haftalık Ders Çizelgeleri. Tebliğler Dergisi, Sayı: 2368,2369, 2372
- MEB, 2007. 64 Soruda Ortaöğretime Geçiş Sistemi.
- MEB, 2019. PISA 2018 Türkiye Ön Raporu. Türkiye raporu Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi;10.
- MEB. (2019). PISA 2018 Türkiye Ön Raporu.

- MEB. (2020). TIMSS 2019 Türkiye Ön Raporu.
- MEB;1978, Klasik ve Modern Program Uygulayan Liselerin Ders Çizelgeleri Tebliğler Dergisi, Sayı;2003
- MOE. (2022). <https://www.government.nl/ministries/ministry-of-education-culture-and-science>
- National Center for Education Statistics. <https://nces.ed.gov/>
- NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve İsu ilkokulu, <https://isu.sen.es.kr/>
- NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve İsu ortaokulu, <https://isu.sen.ms.kr/>
- NEIS Open Data, <https://open.neis.go.kr/> ve Seogwipo lisesi, <https://seogwipo.jje.hs.kr/>
- NUFFIC. (2022). <https://www.nuffic.nl/en/subjects/study-holland/education-in-the-netherlands>
- OECD (2018). PISA 2018 Sonuçları.
- OECD. (2019). https://www.oecd.org/education/education-at-a-glance/EAG2019_CN_NLD.pdf
- OECD. (2021). Education at a Glance 2021 - © OECD 2021. https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2021_b35a14e5-en adresinden alındı
- OECD. (2021). Education at a Glance 2021: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris.
- OECD. (2022). <https://data.oecd.org/eduresource/education-spending.htm>
- Oğuzkan, F. (1992). Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi İlk Uygulamalar. Eğitim ve Bilim Dergisi Özel Sayı, Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Orhan, E. (1995). Ders geçme ve kredi düzeninin sorunları ve yönetimi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Öncü, H. (1995). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Tasarım-Dizgi Fotokopi Ofset-Bilgisayar Yayıncılık San.Tic. Ltd. Şti., Ankara
- ÖSYM (1999). ÖSYS: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi. Ortaöğretim Başarı Puanı Nasıl Hesaplanacaktır? <https://www.osym.gov.tr/TR,2545/ortaogretim-basari-puan.html>
- ÖSYM (2010). ÖSYS Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu.
- ÖSYM (2022). Tarihçe. <https://www.osym.gov.tr/TR,8789/hakkinda.html>.
- Özbay, B. (2006). Sosyal Sermaye Açısından Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Sistemi'nin Analizi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Özçelik, D.A. (1998). Ölçme ve Değerlendirme. ÖSYM Yayınları No:8. Ankara.
- Özer, M. (2011). Türkiye'de Yükseköğretimde Büyüme ve Öğretim Üyesi Arzı. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, (1), 23-26.
- Özer, M., Gençoğlu, C. ve Suna, E. (2020). Türkiye'de Eğitimde Eşitsizlikleri Azaltmak İçin Uygulanan Politikalar . Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, 39 (2), 294-312. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/58553/828176>
- Özkan, H. H. (2009). Bilgi Toplumu Eğitim Programları. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (10), 113-132.
- Özoğlu, S.Ç.(1994). Eğitimde Psikolojik Hizmetler ve Ortaöğretimde Ders Geçme ve Kredi Uygulamaları. Yaşadıkça Eğitim, sayı. 36, s. 18-26.
- Öztürk Zayimoğlu, F. (2014). Orta Öğretime Geçişte Merkezî Sınav Yapmayan Ülke Örnekleri ve Türkiye Modeli. Cumhuriyet'in Kuruluşundan Günümüze Eğitimde Kademeler Arası Geçiş ve Yeni Modeller Uluslararası Kongresi, Bildiriler içinde (s. 217-233). Atatürk Araştırma Merkezi, Antalya.
- Parmaksız, E. (2008). II. Abdülhamid Dönemi (1876 -1909) Eğitim Sistemi Eğitim Yapıları ve Askeri Rüşdiyeler. Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tarihi ve Kuramı Programı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul.
- Pura, B. (2020). Ortaöğretime Geçiş Sistemi. İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Resmi Gazete (1931). Lise ve Orta Mektepler Talimatnamesi. Sayı; 1701
- Resmi Gazete (1935). Orta Mekteb ve Lise Yoklama Talimatnamesi, Sayı,2839
- Resmi Gazete (1965). Lise ve Ortaokullar Yönetmeliği. Sayı; 11868
- Resmi Gazete (1976). Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaokullar İle Orta Öğretim Kurumlarının Sınıf Geçme ve İmtihan Yönetmeliği. Sayı; 15591
- Resmi Gazete (1983). Lise re Ortaokullar Yönetmeliği'nin 100'üncü Maddesinin Değiştirilmesi Hakkındaki Yönetmelik. Sayı;18120
- Resmi Gazete (1991). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliği. Sayı; 20979
- Resmi Gazete (1992). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik. Sayı;21339

Resmi Gazete (1994). Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Ortaöğretim Kurumlarında Ders Geçme ve Kredi Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik. Sayı;21816

Resmi Gazete (1995). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliği. Sayı; 22395

Resmi Gazete (1997). Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Yönetmelik. Sayı; 23095

Resmî Gazete (2013) Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. Sayı: 28758.

Resmi Gazete (2013). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. Sayı; 28758.

Resmi Gazete (2014). Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği. Sayı,29072

Sharp, Macleod, Bernardinelli, Skipp ve Higgins (2015).Supporting the attainment of disadvantaged pupils: Briefing for school leaders. National Foundation for Educational Research. England

Sözer, E. (1996). Türk Eğitim Sisteminde Ortaöğretim Programları ve Uygulamalar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi, 5 (5), 116-128.

Sözer, E.(1994). Ortaöğretimde “Çok Amaçlı Okul” Modeli ve Ders Geçme-Kredi Düzeni Uygulaması. Eğitim ve Bilim, [S.l.], v. 18, n. 94, oct. 1994. ISSN 1300-1337.

State University. (2022). <https://education.stateuniversity.com/pages/1067/Netherlands-EDUCATIONAL-SYSTEM-OVERVIEW.html>

Statista. (2020). Age distribution in the United States from 2010 to 2020.

Şahin İ. ve Fındık, T. (2008). Türkiye’de Mesleki ve Teknik Eğitim: Mevcut Durum, Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt.12, sa.3, s..65-86, <https://docplayer.biz.tr/203136-Turkiye-de-mesleki-ve-teknik-egitim-mevcut-durum-sorunlar-ve-cozum-onerileri-ismail-sahin-tayfun-findik.html>

Şanal, M. (2003). Osmanlı Devleti’nde Medreselere Ders Programları, Öğretim Metodu, Ölçme Ve Değerlendirme, Öğretimde İhtisaslaşma Bakımından Genel Bir Bakış. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1(14), s.149-168.

Tarlakazan, B. (2013). Osmanlı’dan Günümüze Mesleki Teknik Eğitimin Tarihsel Gelişimi Ve Günümüz Mesleki Teknik Eğitimine Yönelik Öneriler. Mesleki Bilimler Dergisi (MBD), 2(2), 0-0. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mbd/issue/34051/376857>

- Taşkın, G. ve Aksoy, G. (2019). Ortaöğretime Geçiş Sistemi İle İlgili 2000-2018 Yılları Arasında Çalışılmış Lisansüstü Tez ve Makalelerin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20(2), 633-649. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/45461/545558>
- Taşkın, Ü. (2008). Klâsik Dönem Osmanlı Eğitim Kurumları. Uluslararası Sosyal Araştırma Dergisi, 1 (3), 343-366(3). <https://www.sosyalarastirmalar.com/articles/ottoman-education-foundations-in-classical-terms.pdf>
- Tekin, H. (1991). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Yargı Yayınları. Ankara
- The World Bank. (2022, 06 11). <https://databank.worldbank.org/> adresinden alındı
- Turgut, M.F. (1987). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları. Saydam Matbaacılık, Ankara.
- Türk, İ. (2014). Türkiye’de Orta Tahsil” Başlıklı Risaleye Göre Osmanlı İmparatorluğu’ndan Ulus Devlet Türkiye’ye İntikal Eden Ortaöğretim Mirası. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 0 (52),351-378.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TUİK), (2021). İstatistiklerle Çocuk.
- Türkoğlu, A. (2015). Karşılaştırmalı eğitim: dünya ülkelerinden örneklerle. Ankara: Anı Yayıncılık.
- U.S. Department of Education (2022). Charter school programs.
- Ülgen, G. (1997). Eğitim Psikolojisi “Kavramlar, Yöntemler, İlkeler, Kuramlar ve Uygulamalar”. Alkım Yayınevi, İstanbul.
- Ünal, F. ve Ünal, M. (2010). Türkiye’de Ortaöğretim Programlarının Gelişimi. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 5 (1), 110-125 . <https://dergipark.org.tr/en/pub/gopsbad/issue/48556/616521>
- Ünal, S. , Coştu, B. ve Karataş, F. Ö. (2004). Türkiye de Fen Bilimleri Eğitimi Alanındaki Program Geliştirme Çalışmalarına Genel Bir Bakış. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24 (2), 0-0 . <https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad/issue/6759/90922>
- Vassiliou, A. (2013).Early warning systems in Europe: practice, methods and lessons. Thematic Working Group on Early School Leaving, 1-17.
- Virtualcampuses, (2015). [Virtualcampuses.eu/index.php/Poland#Educational_system_in_Poland](https://www.virtualcampuses.eu/index.php/Poland#Educational_system_in_Poland).
- WENR, (2022). Education in the United Kingdom. <https://wenr.wes.org/2016/02/education-in-the-u-k>.

Wheaton, A. G., Chapman, D. P., & Croft, J. B. (2016). School start times, sleep, behavioral, health, and academic outcomes: A review of the literature. *Journal of School Health*, 86(5), 363–381. <https://doi.org/10.1111/josh.12388>

World Bank (2020). All countries GDP (current US\$).

WORLDBANK. (2022). <https://data.worldbank.org/country/netherlands>

Yayla, A., Kazancı, E., Alav, Ö., Demir, M. Ş. ve Usta, M. E. (2017). Medreselerde Eğitimsel Bir Geçmiş Olan Kişilerin Medrese Eğitimine İlişkin Görüşleri. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (39), s. 486-503.

Yıldızhan, C. (1995). Orta Öğretim Kurumlarında Uygulanan Ders Geçme ve Kredi Sisteminin Rehberlik Hizmetleri İçinde Yer Alan Yönlendirme İlkesi Açısından Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Bursa.

Yılmaz, C. ve Zeybek, H. İ. (1997). Ders Geçme ve Kredili Sisteme Göre Liselerimizde Coğrafya Öğretiminin Yeri ve Bazı Sorunları. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty*, 10 (1), 309-320. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/omuefd/issue/20258/215224>

Eurydice (2012). *World Data on Education*, VII 2010/11. <http://www.ibe.unesco.org/en/services/onlinematerials/world-data-on-education/seventh-edition-2010-11.html>.

8 Ağustos 2017 tarihli, “Sınıf Geçme Sartları” ile ilgili Polonya Milli Eğitim Bakanı Kararnamesi

<https://wenr.wes.org/2018/10/education-in-south-korea>

WENR. (2022). <https://wenr.wes.org/2018/12/education-in-the-netherlands>

İnternet Siteleri

<http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/handle/123456789/17288>

<http://docplayer.biz.tr/1008872-Yeni-ogretim-programlarini-inceleme-ve-degerlendirme-raporu.html>

<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5909>

http://isamveri.org/pdfdrq/D00130/1992_80/1992_80_AKGUNDUZH.pdf

<http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/977-published.pdf>

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Gelir-ve-Yasam-Kosullari-Arastirmasi-2021-45581>

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2021-45645>

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633>

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Genclik-2021-45634>

<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2020&locations=TR&start=1960&view=chart>

https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?year_high_desc=true

<https://data.worldbank.org/topic/education>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/erusosbilder/issue/23747/252997>

<https://dergipark.org.tr/en/pub/jgedc/issue/38703/449436>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1833>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/219282>

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/442679>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/asead/issue/52677/694343>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2891/40129>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/epod/issue/5805/77232>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/higheredusci/issue/61474/917962>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/kuey/issue/10390/127124>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/368/2527>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/47623/586835>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/23194/247744>

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/suje/issue/50447/657776>

https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2010/OSYS/Kilavuzlar/TercihKilavuzu/2010_OSYS_GenelBilgiler.pdf

<https://explore-education-statistics.service.gov.uk/find-statistics/pupil-absence-in-schools-in-england-autumn-term/2018-19-autumn-term>

<https://magnet.edu/about/what-are-magnet-schools>

<https://oese.ed.gov/offices/office-of-discretionary-grants-support-services/charter-school-programs/>

<https://sgb.meb.gov.tr/www/resmi-istatistikler/icerik/64>

<https://ttkb.meb.gov.tr/dosyalar/denklik/denklikk%C4%B1lavuzu.pdf>

<https://www.bls.gov/news.release/pdf/empsit.pdf>

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/>

<https://www.gcu.edu/blog/teaching-school-administration/public-and-private-schools>

https://www.ilkokul.nds.k12.tr/IMG/pdf/ORTAOGRETIME_GECIS_SISTEMI.pdf

<https://www.macrotrends.net/countries/GBR/united-kingdom/gdp-per-capita>

<https://www.meb.gov.tr/earged/unicef/S%C4%B1n%C4%B1f%20Tekrar%C4%B1,%20Okul%20Terki%20Politika%20Raporu.pdf>

https://www.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_12/03105347_PISA_2018_Turkiye_On_Raporu.pdf

<https://www.mext.go.jp/en/policy/education/elsec/title02/detail02/1373859.htm>

<https://www.mext.go.jp/en/policy/education/overview/index.htm>

https://www.mfa.gov.tr/japonya_ekonomisi.tr.mfa

<https://www.oecd.org/education/Japan-BB2030-Highlights.pdf>

<https://www.psikolog.org.tr/tr/yayinlar/dergiler/1031828/tpd1300443320140000m000046.pdf>

<https://www.stat.go.jp/english/data/handbook/index.html>

<https://www.statista.com/statistics/263590/gross-domestic-product-gdp-of-the-united-kingdom/>

<https://www.statista.com/statistics/270000/age-distribution-in-the-united-states/>

<http://pearsonfoundation.org>

<https://gpseducation.oecd.org/CountryReports?primaryCountry=POL>

<https://ncee.org/country/poland>

<https://op.europa.eu/en/home>

<https://op.europa.eu/webpub/eac/education-and-training-monitor-2020/countries/poland.html>

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Poland:Political,_Social_and_Economic_Background_and_Trends.

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Poland:Political,_Social_and_Economic_Background_and_Trends.

<https://www.oecd-ilibrary.org>

<https://data.worldbank.org/country/korea-rep?view=chart>)

<https://tr.tradingeconomics.com/south-korea/youth-unemployment-rate>)

<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Egitim-Harcamalari-Istatistikleri-2020-37199>

Polonya Milli İstatistik Kurumu, <https://stat.gov.pl/en/>

2021 Brief Statistics on Korean Education, MOE, December 2021

Kore İstatistik Ofisi, <https://kosis.kr/>, 09.Aralık.2021
(<https://ecos.bok.or.kr/#/StatisticsByTheme/KoreanStat100/K263>).

<https://www.forbes.com/sites/michaeltietzel/2022/02/16/what-are-the-most-popular-majors-for-prospective-college-students/?sh=fa486615d205>